LENIN

OPERE COMPLETE

www.dacoromanica.ro

Proletari din toate țările, uniți-vă!

LENIN

OPERE
COMPLETE

34

www.dacoromanica.ro

TRADUCEREA ÎN LIMBA ROMÂNĂ
APARE ÎN URMA HOTĂRÎRII C. C.
AL P.M.R. EA A FOST ÎNTOCMITĂ
DUPĂ ORIGINALUL ÎN LIMBA
RUSĂ, ED. A V-a

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

OPERE COMPLETE

EDIȚIA A DOUA

EDITURA POLITICĂ
BUCUREȘTI — 1965

www.dacoromanica.ro

INSTITUTUL DE MARXISM-LENINISM
DE PE LÎNGĂ C.C. AL P.C.U.S.

V. I. LENIN

VOL.

34

Iulie-octombrie 1917

EDITURA POLITICA
BUCUREŞTI — 1965
www.dacoromanica.ro

PREFAŢĂ

Volumul al treizeci şi patrulea din Operele complete ale lui V. I. Lenin cuprinde lucrările scrise între 10 (23) iulie şi 24 octombrie (6 noiembrie) 1917, perioada de pregătire a Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. În lucrările incluse în acest volum este prezentată lupta eroică dusă de partidul bolşevic, sub conducerea lui Lenin, pentru pregătirea politică şi organizatorică a maselor în vederea insurecţiei armate împotriva guvernului provizoriu burghez, pentru victoria revoluţiei socialiste.

În această perioadă, situaţia din ţară era deosebit de complicată. Guvernul provizoriu, sprijinit de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari, continua, îndeplinind voinţa burgheziei şi a imperialiştilor Antantei, războiul criminal, de cotropire. Ofensiva pe care trupele ruseşti au început-o pe front în iunie a eşuat, soldîndu-se cu zeci de mii de noi victime. În ţară, secătuită de cei trei ani de război imperialist, dezastrul economic fără precedent şi foametea creşteau. Pe zi ce trecea lua proporţii şi se adîncea starea de dezorganizare a tuturor ramurilor economiei naţionale. Capitaliştii, în lupta lor împotriva revoluţiei, subminau producţia, puneau la cale acte de sabotaj, închideau întreprinderile. Proporţii uriaşe a atins dezorganizarea în transporturi. Ţara se găsea în pragul falimentului financiar. Creştea fără încetare emisiunea de bani-hîrtie. În agricultură, suprafeţele cultivate s-au redus aproape la jumătate în comparaţie cu nivelul dinainte de război. Capitaliştii şi moşierii sperau că situaţia economică dezastruoasă

www.dacoromanica.ro

și foametea le vor da posibilitatea să înăbușe mai curînd revoluția și să lichideze republica și Sovietele.

Evenimentele din iulie — cînd guvernul provizoriu, cu asentimentul Comitetului Executiv Central al Sovietelor menșevico-eserist, a tras în demonstrația pașnică a muncitorilor și soldaților din Petrograd din 4 (17) iulie — au constituit un moment de cotitură în dezvoltarea revoluției. Dualitatea puterii a luat sfîrșit, iar puterea în țară a trecut în întregime în mîna guvernului provizoriu contrarevoluționar.

La 7 (20) iulie 1917, guvernul provizoriu a emis un ordin de arestare împotriva lui V. I. Lenin. Contrarevoluția și-a propus să decapiteze partidul bolșevic. Partidul și-a pus conducătorul la adăpost în ilegalitate. Aproape o lună a stat Vladimir Ilici la Razliv, nu departe de Petrograd ; la 9 (22) august a fost trecut în Finlanda, unde s-a ascuns la început în satul Ialkala, în apropiere de stația Terioki, după aceea două zile în orașul Lahti, apoi la Helsingfors, iar de la 17 (30) septembrie, pentru a fi mai aproape de Petrograd, s-a mutat la Vîborg. Dezvoltarea revoluției și necesitatea conducerii nemijlocite a pregătirii insurecției armate făceau ca înapoierea lui V. I. Lenin la Petrograd să fie imperios necesară ; la 7 (20) octombrie, în urma hotărîrii C.C., el s-a mutat la Petrograd, unde, pînă în seara zilei de 24 octombrie (6 noiembrie), a stat într-o locuință conspirativă.

În timp ce se afla în adîncă ilegalitate, Lenin conducea activitatea partidului, urmărea cu atenție situația din țară, dădea indicații în toate problemele importante ale dezvoltării revoluției. În perioada de 110 zile cît s-a aflat în ilegalitate, V. I. Lenin a scris peste 65 de articole și scrisori. El a depus o vastă muncă pentru dezvoltarea teoriei marxiste. În acest răstimp, el a scris o lucrare de seamă, „Statul și revoluția", care a intrat în volumul 33 al Operelor complete. Toate lucrările cuprinse în volumul de față au fost scrise de V. I. Lenin în ilegalitate.

În tezele „Situația politică", cu care începe volumul, precum și în lucrările „Cu privire la lozinci", „Iluzii constituționaliste", „Învățămintele revoluției", Lenin face

www.dacoromanica.ro

o profundă analiză a situației politice, radical schimbată, din țară, elaborează și fundamentează noua tactică a partidului bolșevic. Contrarevoluția, arată Lenin, s-a organizat, s-a consolidat și a pus efectiv mîna pe puterea de stat. Menșevicii și socialiștii-revoluționari au alunecat definitiv în lagărul contrarevoluției. Sovietele, conduse de aceștia, au devenit un apendice al guvernului provizoriu burghez. „Orice speranță într-o dezvoltare pașnică a revoluției ruse — scria Lenin — s-a spulberat definitiv. Situația obiectivă se prezintă astfel : ori victoria pînă la capăt a dictaturii militare, ori victoria insurecției armate a muncitorilor, care este posibilă numai dacă coincide cu o profundă revoltă a maselor împotriva guvernului și împotriva burgheziei, revoltă provocată de ruina economică și de prelungirea războiului" (volumul de față, p. 2). Lenin dă indicații cu privire la strîngerea forțelor necesare pregătirii în vederea insurecției armate, la noile forme de muncă în rîndurile maselor, la îmbinarea activității legale cu cea ilegală.

Noua situație politică din țară a cerut ca partidul să-și schimbe lozincile tactice. În tezele „Situația politică" și în articolul „Cu privire la lozinci", Lenin a arătat că lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor !" trebuie să fie retrasă pentru un timp. În articolul „Cu privire la lozinci", Lenin a subliniat că la cotiturile bruște ale istoriei este necesar ca, în funcție de situația schimbată, să fie schimbate rapid și lozincile partidului, deoarece fiecare lozincă trebuie să rezulte din totalitatea particularităților unei anumite situații politice. Lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor !", arăta Lenin, a fost justă pînă la zilele din iulie. Partidul se orienta spre dezvoltarea pașnică a revoluției, care atunci era cu putință și cea mai de dorit. Prin trădarea lor și prin trecerea lor definitivă în tabăra contrarevoluției, menșevicii și socialiștii-revoluționari au zădărnicit această cale de dezvoltare a revoluției. „Actualele Soviete au eșuat, au suferit un faliment total, fiindcă în ele au predominat partidele socialist-revoluționar și menșevic — scria Lenin. — ...Sovietele sînt *acum* slabe și neputincioase în fața

www.dacoromanica.ro

contrarevoluției, care a ieșit învingătoare pe toată linia" (p. 19). Lozinca trecerii puterii în mîna Sovietelor, arăta Lenin, poate fi înțeleasă ca un îndemn de a trece puterea în mîna actualelor Soviete, iar a îndemna acum poporul la acest lucru ar însemna să-l înșeli. Totodată, el sublinia că a retrage pentru un timp lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor!" nu înseamnă a renunța la Republica sovietică ca un nou tip de stat. Sovietele pot și trebuie să apară din nou în noua etapă a revoluției, dar nu Soviete cu o conducere esero-menșevică, nu organe ale conciliatorismului față de burghezie, ci organe de luptă revoluționară împotriva acesteia.

Lenin considera că una dintre cele mai importante sarcini ale partidului după evenimentele din iulie, în condițiile dezmățului contrarevoluției, este demascarea sistematică și fără cruțare a iluziilor constituționaliste, de care erau cuprinse atunci masele largi ale populației. În articolul „Iluzii constituționaliste", Lenin, dînd ca exemplu amînarea la infinit de către guvern a convocării Adunării constituante, prigonirea și reprimarea partidului bolșevic și a clasei muncitoare, a arătat că puterea de stat în țară a trecut efectiv în mîna contrarevoluției, a clicii militare. În „Scrisoarea către redacția ziarului «Proletarskoe Delo»", explicînd de ce prezentarea liderilor bolșevici în fața justiției guvernului provizoriu este inadmisibilă, Lenin scria că, după evenimentele din iulie, în Rusia nu poate fi vorba de nici un fel de garanții constituționale. Să te supui ordinului autorităților și să te prezinți în fața justiției guvernului provizoriu înseamnă să te predai în mîna unor contrarevoluționari furibunzi.

În articolele „Mulțumiri prințului G. E. Lvov", „Răspuns", „Șantaj politic", „În legătură cu calomniatorii", V. I. Lenin a demascat procedeele și metodele la care recurge burghezia în lupta împotriva dușmanilor ei de clasă, împotriva bolșevicilor. Demascîndu-i pe calomniatori și pe șantajiști, gata de orice crimă împotriva partidului proletariatului revoluționar, Lenin arăta că în întreaga lume burghezia, în alianță cu social-trădătorii, îi prigonește pe internaționaliști, adevărații apărători ai intereselor poporului, recurgînd la cele mai infame pro-

www.dacoromanica.ro

cedee. El îi îndemna pe revoluționari să fie dîrji, să nu cedeze în fața zarvei pe care o face presa burgheză, să-și urmeze cu fermitate drumul. Cu un sentiment de deosebită mîndrie scria Lenin despre eroicul partid al clasei muncitoare, partidul bolșevic: „în el avem încredere, în el vedem înțelepciunea, onoarea și conștiința epocii noastre...“ (p. 100).

Tezele lui Lenin „Situația politică“, articolele sale „Cu privire la lozinci“ și altele au stat la baza hotărîrilor adoptate de Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia, care a avut loc la Petrograd între 26 iulie și 3 august (8—16 august) 1917. Lenin a condus din ilegalitate lucrările congresului, menținînd legătura cu Petrogradul prin intermediul unor tovarăși desemnați în acest scop de Comitetul Central, care veneau la el la Razliv. El a luat parte la elaborarea și la redactarea celor mai importante rezoluții ale congresului. Congresul l-a ales pe Lenin președinte de onoare. La congres a fost adoptată în unanimitate hotărîrea ca V. I. Lenin să nu se prezinte în fața justiției guvernului provizoriu contrarevoluționar.

Congresul a lansat lozinca luptei pentru lichidarea deplină a dictaturii burgheziei contrarevoluționare și pentru cucerirea puterii de către proletariat și țărănimea săracă pe calea insurecției armate. În hotărîrile congresului s-a subliniat cu deosebită tărie teza lui Lenin cu privire la alianța proletariatului cu țărănimea săracă ca o condiție principală a victoriei revoluției socialiste.

Toate hotărîrile adoptate de cel de-al VI-lea Congres al partidului erau subordonate țelului principal și cel mai important: pregătirea proletariatului și a țărănimii sărace pentru insurecția armată, pentru victoria revoluției socialiste. Manifestul lansat în numele congresului îi chema pe muncitori, pe soldați și pe țărani să acumuleze forțe și, sub steagul partidului bolșevic, să se pregătească pentru lupta hotărîtoare împotriva burgheziei.

Călăuzindu-se după hotărîrile Congresului al VI-lea, partidul bolșevic a desfășurat o activitate energică de organizare și unire a tuturor forțelor revoluționare care luptau pentru pace, pentru pămînt, pentru egalitatea în drepturi a națiunilor, pentru socialism și le-a unit într-un

www.dacoromanica.ro

singur torent, îndreptîndu-le spre victoria revoluției socialiste. Partidul a dus o muncă uriașă pentru a cîștiga masele largi ale țărănimii muncitoare de partea clasei muncitoare și pentru a demasca rolul trădător al partidelor menșevic și socialist-revoluționar, partide conciliatoare.

În acest volum intră articolele „Din jurnalul unui publicist. Țărani și muncitori" și „Partidul socialist-revoluționar înșală din nou pe țărani", în care Lenin explică politica bolșevică de alianță a clasei muncitoare cu țărănimea și demască partidul socialist-revoluționar și pe liderii săi ca pe niște lachei ai burgheziei și moșierilor. Făcînd o caracterizare a revendicărilor țărănimii în legătură cu pămîntul, exprimate în cele 242 de mandate ale țăranilor din toată țara și publicate în numărul din 19 august (1 septembrie) 1917 al ziarului „Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia", Lenin arăta că în aceste mandate este vorba, în primul rînd, de confiscarea pămînturilor moșierești. Aplicarea acestei măsuri va însemna o lovitură zdrobitoare dată proprietății private și va submina dominația capitaliștilor. Socialiștii-revoluționari îi înșală pe țărani încercînd să-i convingă că aceste transformări ar fi posibile fără trecerea puterii în mîna proletariatului. Numai proletariatul în alianță cu țărănimea săracă, scria Lenin, poate, după ce va fi răsturnat puterea capitaliștilor, să traducă în viață confiscarea pămînturilor moșierești și să satisfacă revendicările expuse în mandatele țăranilor. În octombrie 1917, cînd partidul socialist-revoluționar a publicat în ziarul „Delo Naroda" noul său proiect de lege agrară, în care n-a mai rămas absolut nimic din revendicările țăranilor cu privire la confiscarea pămînturilor moșierești, Lenin a scris în articolul său „Partidul socialist-revoluționar înșală din nou pe țărani": „Să afle toți țăranii că numai partidul *muncitoresc*, numai *bolșevicii* luptă cu hotărîre nestrămutată, pînă la capăt *împotriva* capitaliștilor, *împotriva* moșierilor, pentru interesele țărănimii *sărace* și ale *tuturor* celor ce muncesc" (p. 454).

Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a realizat speranțele și aspirațiile de veacuri în legătură cu pămîntul ale țărănimii muncitoare. Decretul asupra pămîntului,

www.dacoromanica.ro

adoptat de al II-lea Congres general al Sovietelor, prevedea confiscarea pămînturilor moșierești și trecerea lor în mîna poporului. Chiar în prima zi a venirii sale la putere, partidul bolșevic a transformat mandatul țăranilor în legea cu privire la pămînt.

Lupta fermă și consecventă pentru interesele poporului a făcut să crească mult prestigiul și influența partidului bolșevic. Deosebit de pregnant a apărut acest lucru în perioada înăbușirii rebeliunii lui Kornilov, care fusese pregătită de contrarevoluție în scopul instaurării unei dictaturi militare în țară, al lichidării Sovietelor și restaurării monarhiei.

Partidul bolșevic a ridicat masele de oameni ai muncii la luptă împotriva rebeliunii generalului Kornilov, care la sfîrșitul lunii august a pornit de pe front asupra Petrogradului cu un corp de armată și unități de cazaci. În articolul „Zvonuri cu privire la un complot" și în scrisoarea „Către Comitetul Central al P.M.S.D.R.", Lenin a arătat că rebeliunea lui Kornilov a schimbat în mod cu totul neașteptat evoluția evenimentelor. Noi vom lupta împotriva lui Kornilov, ca și trupele lui Kerenski, scria Lenin, dar noi nu-l sprijinim pe Kerenski, ci îi demascăm slăbiciunea. Prin lupta dusă împotriva lui Kornilov, bolșevicii demascau, totodată, guvernul provizoriu ca pe un complice la această rebeliune contrarevoluționară. Încercarea burgheziei și moșierimii de a înăbuși revoluția a eșuat. Rebeliunea lui Kornilov a fost înăbușită de muncitorii și țăranii organizați și conduși de partidul bolșevic. În perioada luptei împotriva aventurii korniloviste a prins viață activitatea Sovietelor, care peste capul conducătorilor lor menșevici și socialiști-revoluționari au dus lupta împotriva rebeliunii.

În articolul „Despre compromisuri", scris la 1 (14) septembrie, Lenin scria că, în urma înăbușirii rebeliunii lui Kornilov, s-a produs o cotitură bruscă în dezvoltarea revoluției ruse. El a pus problema în sensul că partidul bolșevic poate propune un compromis de bunăvoie partidelor mic-burgheze și poate fi de acord cu revenirea la revendicarea dinainte de iulie : „Toată puterea în mîna Sovietelor !" și cu formarea unui guvern din socialiști-re-

www.dacoromanica.ro

voluționari și menșevici care să răspundă în fața Sovietelor și în care să li se dea posibilitatea să înfăptuiască programul blocului lor. Lenin considera că bolșevicii trebuie să admită acest compromis datorită posibilității, care a apărut din nou, a dezvoltării pașnice a revoluției. În acest articol, Lenin a enunțat o importantă teză principială cu privire la atitudinea partidului marxist al clasei muncitoare față de compromisuri. „Sarcina unui partid cu adevărat revoluționar — scria el — nu este aceea de a declara imposibilă renunțarea la orice compromisuri, ci de a ști să-și păstreze, *cu toate compromisurile*, în măsura în care ele sînt inevitabile, fidelitatea față de principiile sale, față de clasa sa, față de sarcina sa revoluționară, față de opera sa de pregătire a revoluției și de educare a maselor poporului în vederea obținerii victoriei în revoluție" (p. 143).

Lenin sublinia că posibilitatea unui compromis cu partidele socialist-revoluționar și menșevic a apărut ca urmare a situației deosebite care s-a creat în cursul luptei împotriva lui Kornilov și care nu va dura decît un timp foarte scurt. În completarea la articolul „Despre compromisuri" el scria la 3 (16) septembrie: „...cred că propunerea unui compromis este deja tardivă. Cele cîteva zile în care dezvoltarea pașnică mai era *încă* posibilă cred că au trecut *și ele*" (p. 149). Menșevicii și socialiștii-revoluționari au respins propunerile bolșevicilor.

Rebeliunea lui Kornilov a arătat cît se poate de limpede maselor de oameni ai muncii esența partidelor conciliatoare menșevic și socialist-revoluționar, care în realitate îi acopereau și-i apărau pe moșieri și pe capitaliști. În partidul bolșevic, masele de oameni ai muncii vedeau adevăratul lor apărător. Ele revocau pe deputații esero-menșevici din Soviete și-i înlocuiau cu bolșevici. La 31 august (13 septembrie), Sovietul din Petrograd a adoptat rezoluția bolșevică cu privire la trecerea puterii în mîna Sovietelor, iar la 5 (18) septembrie Sovietul din Moscova a adoptat o rezoluție analogă. Urmînd exemplul Sovietelor din cele două capitale, Sovietele locale au început să treacă de partea bolșevicilor. A început perioada bolșevizării Sovietelor.

www.dacoromanica.ro

În articolele „O problemă fundamentală a revoluţiei", „Revoluţia rusă şi războiul civil", „Sarcinile revoluţiei", scrise în prima jumătate a lunii septembrie, Lenin pune din nou problema posibilităţii dezvoltării paşnice a revoluţiei în Rusia. El ţinea seama de schimbările politice care au avut loc în ţară după înăbuşirea rebeliunii lui Kornilov şi sublinia că numai trecerea puterii în mîna Sovietelor ar putea face ca *„pe viitor dezvoltarea să fie treptată, paşnică, lină..."*, că numai Puterea sovietică ar putea fi stabilă şi numai ea poate asigura dezvoltarea pe scară largă a revoluţiei şi lupta paşnică dintre partide în cadrul Sovietelor.

În articolul „Sarcinile revoluţiei", Lenin a formulat şi a fundamentat programul concret al guvernului Sovietelor, enunţînd următoarele teze fundamentale: să se propună imediat tuturor popoarelor beligerante încheierea păcii pe baza unor condiţii democratice; confiscarea şi naţionalizarea pămînturilor moşiereşti; naţionalizarea băncilor şi a principalelor ramuri ale industriei; introducerea pe scara întregului stat a controlului muncitoresc asupra producţiei şi consumului; luptă fermă şi consecventă împotriva contrarevoluţiei moşierilor şi capitaliştilor. Lenin sublinia că, dacă Sovietele vor lua în mîna lor puterea de stat pentru înfăptuirea acestui program, le va fi asigurat nu numai sprijinul a nouă zecimi din populaţie, al clasei muncitoare şi al imensei majorităţi a ţărănimii, ci şi cel mai mare entuziasm revoluţionar al armatei şi al majorităţii poporului, entuziasm fără de care foametea şi războiul nu pot fi biruite. „Proletariatul — scria el — nu se va opri în faţa nici unei jertfe pentru salvarea revoluţiei, salvare imposibilă în afara programului expus mai sus. Proletariatul însă ar sprijini din toate puterile Sovietele dacă ele ar profita de ultima lor şansă de dezvoltare a revoluţiei pe cale paşnică" (p. 251). Lenin arăta că, dacă se va scăpa această posibilitate de dezvoltare paşnică a revoluţiei, trecerea puterii în mîna Sovietelor, războiul civil între proletariat şi burghezie va deveni inevitabil.

Evoluţia evenimentelor — continuarea de către partidele menşevic şi socialist-revoluţionar a politicii de conciliere

www.dacoromanica.ro

cu contrarevoluția, pregătirea de către guvernul provizoriu a unor forțe contrarevoluționare pentru înăbușirea revoluției — toate acestea au făcut ca dezvoltarea pașnică a revoluției să devină definitiv cu neputință. Explicînd însemnătatea lozincii „Toată puterea în mîna Sovietelor!" în diferitele etape ale revoluției, în „Scrisoarea către tovarășii bolșevici participanți la Congresul regional al Sovietelor din Regiunea de nord", Lenin scria că, „cel puțin începînd de la mijlocul lunii septembrie, această lozincă *echivalează cu o chemare la insurecție*" (p. 405).

În lucrările incluse în acest volum: tezele „Situația politică", articolele „Cu privire la lozinci", „Despre compromisuri", „O problemă fundamentală a revoluției", „Revoluția rusă și războiul civil", „Sarcinile revoluției" și altele, Lenin, făcînd o analiză profundă și generalizînd experiența evenimentelor revoluționare din Rusia, a elaborat sub toate aspectele problema foarte importantă a căilor și formelor de dezvoltare a revoluției socialiste.

Lenin pornea de la faptul că sînt posibile două forme fundamentale de dezvoltare a revoluției: pașnică și nepașnică. Dezvoltarea pașnică a revoluției, scria el, „este extrem de rară și greu de realizat". Dar Lenin considera reală posibilitatea acestei căi a revoluției, arătînd că „în istorie, în genere vorbind, există exemple de revoluții pașnice și legale" (p. 138). Numind posibilitatea dezvoltării pașnice a revoluției „*extrem* de prețioasă", Lenin sublinia că marxiștii preferă trecerea pașnică a puterii în mîna proletariatului. „Și ar fi fost lucrul cel mai ușor, cel mai avantajos pentru popor — scria Lenin, vorbind despre posibilitatea trecerii pașnice a întregii puteri în mîna Sovietelor înainte de evenimentele din iulie. — Calea aceasta ar fi fost cea mai puțin dureroasă, iată de ce a fost necesar să ducem lupta cea mai energică pentru folosirea ei" (p. 14). Pentru aceasta, partidul bolșevic s-a declarat gata să pășească pe calea unui compromis cu menșevicii și socialiștii-revoluționari.

În concepția lui Lenin, calea pașnică de dezvoltare a revoluției nu are nimic comun cu ideea reformistă și revizionistă a „integrării capitalismului în socialism". În

www.dacoromanica.ro

opoziție cu calea reformistă, care exclude trecerea revoluționară la socialism și instaurarea dictaturii proletariatului, calea pașnică de dezvoltare a revoluției socialiste — ca și cea nepașnică — este calea transformării revoluționare a societății, bazată pe cea mai activă luptă de clasă a maselor largi ale clasei muncitoare și ale țărănimii muncitoare, conduse de partidul marxist, pentru putere și pentru dictatura proletariatului. Calea pașnică devine posibilă nu ca rezultat al renunțării de bunăvoie a claselor dominante la putere, ci datorită forței reale a claselor revoluționare, suficientă pentru a sili burghezia să renunțe la împotrivirea armată. Pînă la evenimentele din iulie, Lenin vedea posibilitatea dezvoltării pașnice a revoluției tocmai în faptul că forța reală era în mîna poporului și „nici o clasă, nici o forță serioasă n-ar fi reușit atunci (între 27 februarie și 4 iulie) să se împotrivească trecerii puterii în mîna Sovietelor sau s-o împiedice" (p. 13).

În condițiile în care burghezia va căuta să se împotrivească voinței majorității covîrșitoare a poporului și, punînd în mișcare aparatul său militar-polițist, va recurge la violență, represiuni și teroare împotriva maselor de oameni ai muncii, — în aceste condiții proletariatul va fi nevoit să recurgă la insurecție. Această concluzie rezultă din analiza făcută de Lenin situației din Rusia după evenimentele din iulie și din tactica partidului bolșevic pe care a trasat-o el.

În documentele consfătuirilor internaționale ale partidelor marxist-leniniste se arată că forma de înfăptuire a revoluției va depinde de raportul concret de forțe dintr-o țară sau alta, de gradul de organizare și de maturitatea clasei muncitoare și a partidului său, de gradul de împotrivire a claselor dominante. Proletariatul și avangarda sa — partidele marxist-leniniste — trebuie să aibă mereu în vedere atît posibilitatea pașnică, cît și cea nepașnică de dezvoltare a revoluției, trebuie să fie stăpîni pe toate formele de luptă și să fie pregătiți pentru cea mai rapidă și mai neașteptată înlocuire a unei forme de luptă cu alta.

La jumătatea lunii septembrie, Lenin scrie Comitetului Central, Comitetului din Petrograd și Comitetului din

www.dacoromanica.ro

Moscova ale partidului scrisoarea „Bolșevicii trebuie să ia puterea" și scrisoarea către Comitetul Central al partidului „Marxismul și insurecția", în care, pe baza unei analize profunde și multilaterale a situației interne și internaționale, pune la ordinea zilei în fața partidului pregătirea și organizarea insurecției armate. Obținînd majoritatea în ambele Soviete din cele două capitale, scria Lenin, bolșevicii pot și trebuie să ia puterea de stat în mîna lor. Oprindu-se asupra situației create în țară în prima jumătate a lunii septembrie, Lenin arăta că burghezia rusă se pregătește să cedeze Petrogradul germanilor, că ea este gata să comită orice crimă și trădare a patriei numai ca să-și apere puterea. Totodată, imperialiștii anglo-francezi caută să ajungă la o înțelegere în privința unei păci separate cu Germania pe seama Rusiei. Numai luînd puterea în mîna sa poate partidul bolșevic să zădărnicească aceste planuri criminale și să salveze țara și revoluția. Apreciind raportul forțelor de clasă, Lenin arăta că partidul bolșevic este urmat de majoritatea poporului și victoria în revoluție îi este asigurată. Nu este vorba de ziua insurecției, de momentul ei, scria Lenin. „Este vorba să facem să devină limpede pentru partid această *sarcină:* să pună la ordinea zilei *insurecția armată* la Petrograd și la Moscova (inclusiv regiunea), cucerirea puterii, răsturnarea guvernului" (p. 253).

În scrisoarea „Marxismul și insurecția" și în articolul „Sfaturile unuia care nu e de față", Lenin a sintetizat într-un sistem armonios concepțiile lui Marx și Engels în problema insurecției armate și le-a dezvoltat. El a subliniat că aceste concepții nu au nimic comun cu blanquismul și cu complotismul. Pentru a reuși, ne învăța Lenin, insurecția trebuie să se sprijine pe clasa înaintată, pe avîntul revoluționar al poporului, pe acel moment de cotitură în istoria revoluției cînd activitatea în rîndurile înaintate ale poporului este maximă și cînd șovăielile în rîndurile dușmanilor și ale prietenilor slabi, inconsecvenți și nehotărîți ai revoluției sînt extrem de puternice. Insurecția armată este „un gen *deosebit* de luptă politică, supus unor legi deosebite..." (p. 400). Trebuie să privești insurecția ca o artă. Marxismul a stabilit principalele reguli ale acestei

www.dacoromanica.ro

arte. Lenin a arătat că, în această perioadă, în Rusia existau toate condițiile pentru ca insurecția să reușească. În aceste lucrări, Lenin a elaborat un plan model de organizare a insurecției, care în cursul lui Octombrie 1917 a fost înfăptuit cu succes de către muncitorii și soldații revoluționari, conduși de partidul bolșevic.

În volumul de față intră lucrarea lui Lenin „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei", scrisă la Helsingfors între 10 și 14 (23 și 27) septembrie 1917. În această lucrare, Lenin a dezvoltat și a fundamentat platforma economică a bolșevicilor, a prezentat un program de salvare a revoluției, de salvare a țării de catastrofa economică care o amenința și de înrobirea Rusiei de către capitalul străin. Lenin a analizat amănunțit măsurile revoluționare, singurele care puteau să salveze țara de ruină și foamete și s-o împingă, în același timp, înainte spre socialism. Aceste măsuri erau : controlul muncitoresc asupra producției și repartiției produselor, naționalizarea băncilor și a marii industrii, confiscarea pămînturilor moșierești și naționalizarea întregului pămînt din țară etc.

Lenin arăta că aplicarea acestor măsuri va duce la înnoirea și renașterea Rusiei sub raport economic, va trezi cel mai mare avînt al maselor populare, care înfăptuiesc cu curaj și hotărîre marile transformări economice. Totodată, Lenin a trasat sarcina de a pune imediat capăt războiului imperialist, tîlhăresc, de cotropire, și de a propune tuturor popoarelor o pace dreaptă, democratică. Numai proletariatul, scria Lenin, clasa cea mai revoluționară, cea mai organizată și cea mai înaintată a societății contemporane, poate traduce în viață acest program. În lucrarea „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei", Lenin a dezvoltat în continuare teza posibilității victoriei socialismului la început într-o singură țară capitalistă, teză enunțată și fundamentată de el mai înainte. El a arătat că și în Rusia războiul imperialist a accelerat extrem de mult creșterea monopolurilor, a întărit rolul și importanța lor, a accelerat transformarea capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat. Prin aceasta au fost create premisele materiale ale trecerii la

www.dacoromanica.ro

socialism, căci capitalismul monopolist de stat, a arătat Lenin, înseamnă deplina pregătire materială a socialismului, constituie pragul lui.

Lenin a demascat rolul contrarevoluționar al partidelor menșevic și socialist-revoluționar, care susțineau că Rusia încă nu este coaptă pentru revoluția socialistă. În istorie nu se poate sta pe loc, sublinia el. Iar în Rusia, care a cucerit pe cale revoluționară republica și democratismul, nu poți merge înainte „fără *să mergi* spre socialism, fără să faci *pași* spre socialism...“ (p. 204—205). Trasînd căile construcției socialiste în Rusia, Lenin a formulat cunoscuta sa teză : „Revoluția a făcut ca în cîteva luni Rusia să ajungă din urmă, sub raportul orînduirii *politice*, țările înaintate.

Dar acest lucru nu e suficient. Războiul este neîndurător, el pune problema cu implacabilă acuitate : ori vom pieri, ori vom ajunge din urmă țările înaintate și le vom întrece *și din punct de vedere economic*“ (p. 210).

Ca urmare a victoriei Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, platforma economică elaborată de Lenin a fost tradusă în viață. Puterea muncitorilor și țăranilor, care a luat naștere în revoluție, a smuls Rusia din războiul imperialist, a salvat țara de la o catastrofă națională, a salvat-o de pericolul aservirii de către capitalul străin și a înfăptuit trecerea principalelor mijloace de producție în mîna poporului. Înarmat cu programul lui Lenin de construire a societății socialiste, ale cărui principii fundamentale el le-a trasat în ajunul lui Octombrie, partidul comunist i-a condus pe oamenii muncii din Rusia la victoria deplină și definitivă a socialismului. Poporul sovietic, sub conducerea partidului comunist, înfăptuiește construcția desfășurată a comunismului. Sarcina trasată de Lenin de a ajunge din urmă și a întrece din punct de vedere economic cele mai dezvoltate țări capitaliste este rezolvată cu succes.

În lucrarea „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat ?“, care intră în volumul de față, Lenin a dat o ripostă nimicitoare partidelor burgheze și mic-burgheze, care încercau să zdruncine încrederea maselor populare în

www.dacoromanica.ro

partidul bolșevic, făcînd declarații mincinoase în presă în sensul că bolșevicii ori nu se vor hotărî niciodată să ia singuri puterea în mîna lor, ori, chiar dacă o vor lua, nu o vor putea păstra nici măcar un răstimp foarte scurt. Demascînd născocirile calomnioase ale dușmanilor revoluției, Lenin a subliniat că în Rusia există toate premisele economice și politice pentru victoria revoluției socialiste și că, din moment ce aceste premise există, nu se va găsi nici o forță pe pămînt care să-i poată împiedica pe bolșevici, dacă nu se vor lăsa intimidați, să ia puterea și s-o păstreze. Partidul bolșevic, arăta Lenin, este exponentul intereselor vitale ale proletariatului și ale maselor largi populare și, bazat pe sprijinul lor, poate asigura conducerea statului proletar și poate organiza construcția societății noi, socialiste.

Răspunzînd la afirmațiile menșevicilor că proletariatul nu va putea lua în stăpînirea sa aparatul de stat, Lenin a arătat că menșevicii ignorează învățătura lui Marx despre stat și revizuiesc teza marxistă potrivit căreia în cursul revoluției proletare proletariatul trebuie să nu ia în stăpînirea sa vechea mașină de stat, burgheză, ci s-o sfărîme și să-și creeze un nou aparat al puterii de stat.

Lenin considera că Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor, făurite de geniul creator revoluționar al maselor populare, reprezintă acest nou aparat al puterii de stat. El a dat la iveală esența Sovietelor, ca organele cele mai democratice, de masă, cu adevărat populare ale puterii de stat, subliniind că, în comparație cu parlamentarismul burghez, ele reprezintă un pas înainte de însemnătate istorică-mondială. Dacă geniul creator al claselor revoluționare nu ar fi creat Sovietele, arăta Lenin, revoluția proletară din Rusia ar fi o cauză pierdută.

Dezvoltînd teoria marxistă a revoluției socialiste și a dictaturii proletariatului, Lenin a subliniat că clasa muncitoare trebuie să sfărîme aparatul „asupritor" al statului burghezo-moșieresc — armata, poliția, funcționărimea ; în ce privește aparatul, ca să zicem așa, „de evidență-înregistrare", acesta nu poate fi și nu trebuie să fie sfărîmat. Trebuie să smulgem acest aparat din starea de subordonare față de capitaliști, trebuie să-l subordonăm Soviete-

www.dacoromanica.ro

lor proletare, trebuie să-l facem mai larg, mai general, atotcuprinzător. Lenin a arătat că socialismul presupune o economie planificată centralizată, o evidență și un control riguros asupra producției și repartiției produselor, asupra cuantumului muncii și a consumului. După ce va învinge, arăta Lenin, proletariatul va trebui să atragă la opera de construire a socialismului intelectualitatea burgheză — pe specialiști în problema băncilor, pe ingineri, pe agronomi, pe tehnicieni, pe toți specialiștii cu pregătire științifică, creîndu-le condiții prielnice de muncă și punîndu-i sub controlul multilateral al organizațiilor muncitorești.

Lenin considera că după victoria revoluției socialiste principala sarcină a construcției de stat este atragerea maselor largi de oameni ai muncii la conducerea țării. El arăta că chiar și aplicarea primelor măsuri ale Statului sovietic va genera un entuziasm revoluționar al maselor populare fără precedent în istorie și va ridica milioanele de muncitori și țărani, care înainte erau adormiți din punct de vedere politic și striviți de sărăcie și de exploatare, la lupta pentru o viață nouă. Statul proletar, scria Lenin, dispune de un mijloc minunat, care dintr-o dată, dintr-o lovitură îi va înzeci forțele ; acest mijloc este atragerea maselor de oameni ai muncii la conducerea statului, și de el nici un stat capitalist n-a dispus vreodată și nici nu poate să dispună. Lenin sublinia că principalul este să insuflăm maselor de oameni ai muncii încredere în forțele lor, să le arătăm în practică că pot și trebuie să ia parte la conducerea statului.

Exprimîndu-și convingerea profundă că ideile bolșevismului, ideile păcii, democrației și socialismului, care însuflețesc masele, vor învinge, Lenin scria : „Ideile devin o forță atunci cînd cuceresc masele. Și tocmai acum bolșevicii, reprezentanții internaționalismului proletar revoluționar, au întruchipat prin politica lor ideea care pune în mișcare în lumea întreagă imense mase de oameni ai muncii“ (p. 348).

Lucrarea lui Lenin „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat ?“ a avut un rol uriaș în mobilizarea maselor la luptă pentru victoria revoluției socialiste și în crearea și

www.dacoromanica.ro

consolidarea Statului sovietic. Revoluția socialistă a sfărîmat vechiul aparat de stat burghezo-moșieresc, antipopular, și a creat un aparat de stat nou, care exprimă interesele vitale ale oamenilor muncii. Puterea sovietică era întruchiparea unui tip nou, cel mai înalt, de democrație — democrație pentru oamenii muncii, care sînt atrași în masă la conducerea statului. Eliberîndu-se de exploatare, masele de oameni ai muncii au dat dovadă de o capacitate nelimitată în crearea societății noi, au săvîrșit minuni de eroism și au dat dovadă de un curaj fără seamăn.

Tezele și concluziile formulate de Lenin în lucrările „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei" și „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat?" au o uriașă însemnătate principială. După cum a arătat experiența revoluției socialiste din Rusia și din alte țări, programul de măsuri al puterii proletare, pe care Lenin l-a trasat și l-a fundamentat din punct de vedere teoretic în aceste lucrări, exprimă legile fundamentale de dezvoltare a revoluției socialiste, ale primei etape de construire a noii orînduiri, legi generale pentru toate țările.

În volum se publică documentul „Problema programului partidului" și articolul lui Lenin „Cu privire la revizuirea programului partidului", apărut în octombrie 1917 în revista „Prosveșcenie". Lenin considera necesar să se accelereze munca de pregătire a noului program al partidului bolșevic, subliniind că acesta va avea o însemnătate uriașă pentru întreaga mișcare muncitorească internațională. În articolul „Cu privire la revizuirea programului partidului", Lenin a supus unei critici aspre proiectul greșit, confuz al părții general-teoretice a programului pe care l-a publicat în presă Sokolnikov. El a arătat, de asemenea, că propunerea lui Buharin și Smirnov de a se renunța la programul-minimum este lipsită de temei. În acea perioadă nu se putea face acest lucru, deoarece revoluția din februarie nu rezolvase toate sarcinile revoluției burghezo-democratice. Lenin sublinia că în aceste

www.dacoromanica.ro

condiții a se renunța la programul-minimum înseamnă a sări peste o etapă încă neterminată a mișcării, înseamnă a refuza să lucrezi în cadrul orînduirii burgheze. De aici rezultă o importantă concluzie principială : și în condițiile orînduirii burghezo-democratice, partidul marxist trebuie să aibă nu numai un program-maximum, care formulează țelul final — trecerea la socialism și la comunism —, ci și un program de revendicări imediate, trasîndu-se în acest program sarcina luptei pentru întărirea și lărgirea democrației, pentru satisfacerea necesităților vitale ale oamenilor muncii.

Criza revoluționară din țară lua amploare și se adîncea. În fabrici și uzine creștea mișcarea grevistă. Erau în grevă metalurgiștii, textiliștii, minerii, tăbăcarii, tipografii. În septembrie a avut loc greva generală a feroviarilor și a funcționarilor de la poștă și telegraf din Rusia. La sate, lupta țăranilor împotriva moșierilor lua formele cele mai ascuțite, transformîndu-se în răscoală. Creștea mișcarea de eliberare națională. Căutînd să oprească dezvoltarea revoluției, să-și păstreze conducerea maselor și să sprijine guvernul provizoriu burghez, menșevicii și socialiștii-revoluționari au convocat pe ziua de 14 (27) septembrie la Petrograd așa-numita Consfătuire democratică și, cu acest prilej, au creat preparlamentul.

În scrisorile „Bolșevicii trebuie să ia puterea" și „Marxismul și insurecția", Lenin a dezvăluit esența politică a Consfătuirii democratice și a trasat tactica bolșevicilor față de aceasta. El a arătat că bolșevicii ar face cea mai mare greșeală dacă ar considera Consfătuirea democratică un parlament, întrucît aceasta nu este în stare să rezolve nici una din problemele revoluției : rezolvarea acestora se află în afara ei, în cartierele muncitorești ale Petrogradului și Moscovei. În articolul „Eroii falsului și greșelile bolșevicilor", Lenin a criticat cu asprime linia de conduită a bolșevicilor participanți la consfătuire. Bolșevicii, scria el, ar fi trebuit să părăsească Consfătuirea după ce

www.dacoromanica.ro

s-au lămurit asupra situației de acolo, lăsînd unul-doi sau trei delegați pentru „serviciul de legătură", iar pe ceilalți să-i trimită în fabrici și cazărmi, deoarece numai de acolo poate porni salvarea revoluției. Mai tîrziu, în articolul „Din jurnalul unui publicist. Greșelile partidului nostru", Lenin, analizînd activitatea partidului în legătură cu revoluția proletară care se dezvolta în țară, scria că bolșevicii au făcut o greșeală participînd la Consfătuirea democratică și că ar fi trebuit s-o boicoteze. În ceea ce privește preparlamentul, Lenin a cerut insistent, chiar de la început, boicotarea lui : „Tactica participării la preparlament *este greșită ;* ea nu corespunde raportului obiectiv dintre clase, condițiilor obiective ale momentului", scria el (p. 276). Potrivit indicațiilor lui Lenin, Comitetul Central al partidului a revenit asupra hotărîrii luate anterior de a participa la preparlament și, la 5 (18) octombrie 1917, a adoptat hotărîrea ca bolșevicii să părăsească preparlamentul chiar în ziua deschiderii lui, învingînd împotrivirea lui Kamenev și a celorlalți capitulanți, care erau împotriva insurecției armate și pentru participarea la preparlament.

În articolul „Criza s-a maturizat", scris la 29 septembrie (12 octombrie), și în „Scrisoarea către Comitetul Central, Comitetul din Moscova, Comitetul din Petrograd și membrii bolșevici ai Sovietelor din Petersburg și Moscova" din 1 (14) octombrie, Lenin a făcut o caracterizare a situației și a pus în mod răspicat în fața partidului problema că insurecția nu mai poate fi amînată : criza s-a maturizat în întreaga țară. „Întregul viitor al revoluției ruse — scria el — este în joc. Onoarea partidului bolșevic este pusă sub semnul întrebării. Întregul viitor al revoluției muncitorești internaționale pentru socialism este în joc" (p. 295). El sublinia că a aștepta congresul Sovietelor este un joc rușinos de-a formalismul, înseamnă a trăda revoluția. „Dacă nu putem lua puterea fără insurecție, trebuie *să pornim la insurecție imediat*", scria Lenin (p. 357).

www.dacoromanica.ro

În timp ce se afla în Finlanda, Lenin ardea de nerăbdare să se întoarcă la Petrograd, și a pus în fața Comitetului Central al partidului problema înapoierii sale. La 3 (16) octombrie, C.C. a adoptat hotărîrea : „să i se propună lui Ilici să se mute la Petrograd, pentru a putea ține o legătură strînsă și permanentă".

La 8 (21) octombrie, a doua zi după sosirea sa la Petrograd, Lenin a scris „Scrisoarea către tovarășii bolșevici participanți la congresul regional al Sovietelor din Regiunea de nord". Acestui congres, care s-a ținut la Petrograd între 11 și 13 (24—26) octombrie, Lenin îi atribuia o deosebită importanță în ceea ce privește mobilizarea forțelor revoluționare pentru victoria insurecției. În scrisoarea sa, Lenin a insistat asupra condițiilor internaționale și interne, condiții care permit bolșevicilor să ia puterea și cer din partea lor acțiuni rapide, hotărîte și energice în organizarea insurecției armate. Scrisoarea lui Lenin se încheie cu următoarele cuvinte : „Orice întîrziere înseamnă moarte" (p. 407).

În volum sînt incluse documentele ședințelor istorice ale Comitetului Central al partidului din 10 (23) și 16 (29) octombrie 1917 : procesele-verbale ale rapoartelor și cuvîntărilor lui V. I. Lenin și rezoluțiile scrise de el în legătură cu insurecția armată. În rapoartele și în cuvîntările sale, Lenin a fundamentat necesitatea insurecției armate și a trasat sarcinile pregătirii ei din punct de vedere tehnic-organizatoric. În rezoluția adoptată de C.C., pe baza raportului lui Lenin, la 10 (23) octombrie se spune că insurecția armată este inevitabilă și pe deplin actuală și că întreaga muncă a organizațiilor de partid trebuie să fie subordonată sarcinii de a pregăti și a înfăptui insurecția armată. Ședința lărgită a C.C. din 16 (29) octombrie a adoptat, pe baza raportului lui Lenin, rezoluția propusă de el, în care hotărîrea C.C. cu privire la insurecție era salutată și sprijinită fără rezerve, iar muncitorii și soldații erau chemați la pregătirea multilaterală și intensă a insurecției armate.

www.dacoromanica.ro

La amîndouă aceste şedinţe, Zinoviev şi Kamenev au luat atitudine împotriva insurecţiei. La şedinţele C.C., Troţki n-a luat atitudine împotriva rezoluţiei cu privire la insurecţie, dar el rămînea la punctul de vedere pe care şi-l expusese mai înainte cu privire la amînarea insurecţiei pînă la convocarea Congresului al II-lea al Sovietelor, ceea ce în realitate însemna zădărnicirea insurecţiei. La 11 (24) octombrie, Zinoviev şi Kamenev au trimis Comitetului din Petrograd, Comitetului din Moscova, Comitetului regional Moscova, Comitetului regional Finlanda ale P.M.S.D.(b) din Rusia, precum şi fracţiunilor bolşevice din C.E.C. al Sovietelor şi de la congresul Sovietelor din Regiunea de nord o scrisoare împotriva hotărîrii C.C. cu privire la insurecţia armată. În „Scrisoare către tovarăşi", publicată în ziarul „Rabocii Puti" din 19, 20 şi 21 octombrie (1, 2 şi 3 noiembrie) 1917, V. I. Lenin a supus unei critici nimicitoare argumentele aduse de Zinoviev şi Kamenev împotriva insurecţiei armate: „...aceste argumente — scria el — constituie o manifestare atît de uimitoare de dezorientare şi intimidare, de abandonare a tuturor ideilor fundamentale ale bolşevismului şi ale internaţionalismului proletar-revoluţionar, încît nu este uşor să găseşti explicaţia unor şovăieli atît de ruşinoase" (p. 416—417).

În „Scrisoarea către membrii partidului bolşevic" şi în „Scrisoarea către Comitetul Central al P.M.S.D.(b) din Rusia", scrisori publicate în acest volum, Lenin demască atitudinea trădătoare a lui Kamenev şi Zinoviev. La 18 (31) octombrie, într-o notă publicată în ziarul semimenşevic „Novaia Jizn", Kamenev a exprimat, în numele său şi al lui Zinoviev, dezacordul faţă de hotărîrea C.C. cu privire la insurecţia armată. În felul acesta, Zinoviev şi Kamenev au divulgat duşmanului hotărîrea secretă adoptată de C.C. al partidului cu privire la insurecţie. Lenin i-a înfierat ca pe nişte streikbrecheri şi trădători ai revoluţiei şi a cerut excluderea lor din rîndurile partidului. „Numai astfel poate fi însănătoşit partidul muncitoresc, numai în

www.dacoromanica.ro

acest fel putem să ne debarasăm de o duzină de intelectuali fără caracter și, strîngînd rîndurile revoluționarilor, să pornim în întîmpinarea unor dificultăți mari, foarte mari, să pornim *cu muncitorii revoluționari*", scria el (p. 446).

Scrisoarea adresată de Lenin Comitetului Central în legătură cu Zinoviev și Kamenev, în care cerea excluderea lor din partid, a fost discutată la ședința C.C. din 20 octombrie (2 noiembrie). C.C. a aprobat cererea lui Kamenev de a se retrage din C.C. și i-a obligat pe Kamenev și Zinoviev să nu facă nici un fel de declarații împotriva hotărîrilor C.C. și a liniei de activitate trasate de el. În scrisoarea către I. M. Sverdlov, care se publică pentru prima oară în Opere, Lenin spune că nu este de acord cu această hotărîre a C.C., calificînd-o o hotărîre de compromis. Această scrisoare este o dovadă a înaltei principialități a lui Lenin, a luptei ferme duse de el pentru o politică justă, consecventă a partidului.

Călăuzindu-se după hotărîrile C.C. cu privire la insurecția armată, partidul bolșevic a desfășurat o activitate energică, pregătind masele populare în vederea luptei hotărîtoare pentru victoria revoluției socialiste. Comitetul Central, în frunte cu Lenin, a condus întreaga muncă de organizare a insurecției armate. „În această ultimă lună — scria N. K. Krupskaia în amintirile sale despre Lenin — Lenin nu se preocupa decît de insurecție; era în întregime stăpînit de ideea insurecției și transmitea tovarășilor starea sa de spirit, convingerea sa". Lenin insista ca insurecția să se înceapă înainte de Congresul al II-lea al Sovietelor, pentru a o lua înaintea dușmanilor revoluției, care se așteptau ca insurecția armată să înceapă în ziua deschiderii congresului. În istorica sa scrisoare către membrii Comitetului Central scrisă în seara zilei de 24 octombrie (6 noiembrie), Lenin arăta că nu se poate aștepta, că problema trebuie rezolvată „astăzi, seara sau în cursul nopții" — să fie arestat guvernul lui Kerenski, să fie dezarmate detașamentele de iuncheri și să se ia puterea. „Is-

www.dacoromanica.ro

toria nu va ierta vreo întîrziere revoluționarilor care puteau să învingă astăzi (și cu siguranță că vor învinge), dar care mîine ar risca să piardă mult, să piardă totul" (p. 457). La 24 octombrie (6 noiembrie), seara tîrziu, Lenin a venit la Smolnîi și a preluat conducerea nemijlocită a insurecției, care începuse.

Partidul comunist, condus de Lenin, a dus clasa muncitoare din Rusia la victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. Ideile lui Lenin, care au cucerit masele, au constituit o puternică forță materială, organizatorică și transformatoare. Fiind indisolubil legat de clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, bazîndu-se pe activitatea revoluționară a poporului, partidul comunist a tradus în viață aceste idei. Marea Revoluție Socialistă din Octombrie a marcat începutul unei ere noi în istoria omenirii — era prăbușirii capitalismului și a triumfului socialismului și comunismului.

* * *

În volumul de față se publică pentru prima oară documentul „Scrisoare în legătură cu editarea «Manifestului cu prilejul ocupării Rigăi»", scris de V. I. Lenin. Această scrisoare, după cum se vede din conținutul ei, era destinată Comitetului Central al partidului. În ea, Lenin insista asupra sarcinii de a se organiza editarea de manifeste și foi volante ilegale, neciuntite de cenzură, „care să vorbească în gura mare", pentru a feri ziarele bolșevice legale de primejdia de a fi interzise de guvernul provizoriu contrarevoluționar.

„Tezele pentru raportul la Conferința din 8 octombrie a organizației Petersburg, precum și pentru rezoluție și pentru mandatul celor care urmează să fie aleși delegați la congresul partidului" au fost completate pentru prima oară în întregime cu capitolul „în legătură cu lista de candidați pentru Adunarea constituantă", care se publică în volumul de față. În edițiile întîi și a patra ale Opere-

www.dacoromanica.ro

lor lui V. I. Lenin, acest capitol n-a fost publicat, iar în ediţiile a doua şi a treia ale Operelor a fost publicat incomplet.

În secţiunea „Materiale pregătitoare“ se publică „Planul anexelor la manifest“. Lenin intenţiona să includă în aceste anexe documente în care să fie demascată înşelarea maselor ţărăneşti de către partidul socialist-revoluţionar.

În anexele la acest volum se publică pentru prima oară în Opere „Memento“ şi declaraţiile lui V. I. Lenin prin care îşi dădea consimţământul de a candida în alegerile pentru Adunarea constituantă.

Institutul de marxism-leninism
de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

SITUAŢIA POLITICĂ [1]

(PATRU TEZE)

1. Contrarevoluţia s-a organizat, s-a întărit şi a luat de fapt puterea de stat în mîna sa [2].

Deplina organizare a contrarevoluţiei şi întărirea ei rezidă în unirea — chibzuită în toate amănuntele şi tradusă în fapt — a celor trei forţe principale ale contrarevoluţiei: (1) partidul cadet [3], adevăratul conducător al burgheziei organizate, care, ieşind din guvern, i-a dat un ultimatum, netezind terenul pentru răsturnarea lui de către contrarevoluţie; (2) cadrele superioare ale armatei, cu ajutorul conştient sau semiconştient al lui Kerenski, pe care pînă şi socialişti-revoluţionari marcanţi [4] îl numesc astăzi Cavaignac, au luat de fapt în mînă puterea de stat, trăgînd în unităţile revoluţionare pe front, dezarmînd trupele revoluţionare şi pe muncitorii din Petersburg şi din Moscova, şi trecînd la represiuni la Nijni-Novgorod, la arestări de bolşevici şi la suspendarea ziarelor lor nu numai fără judecată, dar fără măcar o decizie a guvernului. De fapt, în Rusia, principala putere în stat este astăzi dictatura militară; acest lucru mai este încă camuflat de o serie de instituţii revoluţionare în vorbe, şi neputincioase în fapt. Faptul este însă incontestabil şi atît de important, încît, dacă nu-l înţelegi, nu poţi înţelege nimic din situaţia politică. (3) Presa burgheză şi cea monarhistă ultrareacţionară, trecînd de la campania furibundă de aţîţări împotriva bolşevicilor la o campanie împotriva Sovietelor, împotriva „instigatorului" Cernov etc.,

www.dacoromanica.ro

a arătat cît se poate de limpede că scopul real al politicii duse de dictatura militară, care domneşte acum şi care este sprijinită de cadeţi şi de monarhişti, este acela de a pregăti dizolvarea Sovietelor. Numeroşi conducători ai socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor, care în momentul de faţă formează majoritatea în Soviete, au recunoscut acest lucru şi au vorbit despre el în ultimele zile, dar, ca nişte mic-burghezi veritabili ce sînt, caută să scape de această înspăimîntătoare realitate printr-o frazeologie sforăitoare şi lipsită de conţinut.

2. Conducătorii Sovietelor şi ai partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic, în frunte cu Ţereteli şi Cernov, au trădat definitiv cauza revoluţiei şi, dînd-o pe mîna contrarevoluţionarilor, s-au şi transformat ei înşişi şi au transformat partidele lor şi Sovietele într-o frunză de viţă a contrarevoluţiei.

Acest fapt este dovedit prin aceea că socialiştii-revoluţionari şi menşevicii i-au trădat pe bolşevici şi au aprobat tacit devastarea ziarelor lor, fără a cuteza măcar să spună direct şi făţiş poporului că procedează în felul acesta şi de ce. Legalizînd dezarmarea muncitorilor şi a regimentelor revoluţionare, ei s-au lipsit de orice putere reală, devenind nişte palavragii care ajută reacţiunea „să distragă" atenţia poporului cît timp ea face ultimele pregătiri în vederea dizolvării Sovietelor. Dacă nu-ţi dai seama de acest faliment total şi definitiv al partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic şi al actualei majorităţi din Soviete, dacă nu-ţi dai seama că „directoratul" lor şi celelalte mascarade sînt cu totul fictive, nu poţi înţelege absolut nimic din actuala situaţie politică.

3. Orice speranţă într-o dezvoltare paşnică a revoluţiei ruse s-a spulberat definitiv. Situaţia obiectivă se prezintă astfel: ori victoria pînă la capăt a dictaturii militare, ori victoria insurecţiei armate a muncitorilor, care este posibilă numai dacă coincide cu o profundă revoltă a maselor împotriva guvernului şi împotriva burgheziei, revoltă provocată de ruina economică şi de prelungirea războiului.

www.dacoromanica.ro

~~Новейшее~~ Политическое положение.
(~~Тезисы~~)

Контр-революція организовалась, укрѣпилась и фактически взяла власть в государствѣ в свои руки.

Полная организація и укрѣпленіе контр-революціи состоит в превосходномъ обдуманномъ, проведенномъ уже в жизнь соединеніи трех главныхъ силъ контр-революціи: (1) каррія г.г. д.д.,т.е. наслѣдственной военной бюрократіи, вышедшей изъ министерства, подавившей ему ультиматумы, распустившей поле без свершенія этого министерства контр-революціи; (2) генералитетъ и командные верхи арміи с савадовской или полусавадовской помощью керенскаго, коего даже вчерашніе вожди назвали главой Калединымъ, захватили в руки фактическую государственную власть, чтобы для разгрома революціонныхъ частей войско на фронтѣ, к разоруженію революціонныхъ войскъ и умбрачих в Питерѣ и Москвѣ, к подавленію и уничтоженію в Кронштадтѣ, и арестамъ большевиковъ и разгрому ихъ газетъ не только бы судъ, но и без постановленія правительства. Фактически основная контрреволюціонная власть в Россіи теперь есть военная диктатура; эту фактъ задавлен всѣ рѣдом революціонныхъ (на словахъ) ~~учреждений~~, но дѣйствительныхъ на дѣлѣ. (но это количественной фактъ и національно коренной, что без понятія его ничего понять в политическомъ положеніи момента). (3) Черносотенно-монархическая и буржуазная пресса, которая ~~при~~ Львовой Правительствѣ большевиковъ к управленію Совѣтовъ, „подвигаясь" Церковная и т.д., ясно ясного показала, что настоящая сила политики военной диктатуры, царящей и поддерживаемой кадетами и монархистами, состоит в подготовкѣ разгрома Совѣтовъ. Многія вожди эсеровъ и меньшевиковъ т.е. теперешняго большинства Совѣтовъ, уже признали и всѣхъ

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Situaţia politică". — 10 (23) iulie 1917

Micşorat

www.dacoromanica.ro

Lozinca trecerii întregii puteri în mîna Sovietelor a fost lozinca dezvoltării pașnice a revoluției, posibilă în aprilie, mai, iunie, pînă la 5—9 iulie, adică pînă la trecerea puterii efective în mîna dictaturii militare. Acum ea nu mai este justă, deoarece nu ia în considerare această trecere care a și avut loc și trădarea totală a revoluției comisă în fapt de către socialiștii-revoluționari și menșevici. Nici aventurile, nici rebeliunile și nici rezistența izolată sau zadarnice încercări izolate de a ține piept reacțiunii nu pot ajuta cauzei, ci numai înțelegerea clară a situației, numai dîrzenia și fermitatea avangărzii muncitorilor, pregătirea forțelor în vederea insurecției armate, a cărei victorie presupune acum condiții extrem de dificile, dar care sînt totuși posibile dacă faptele și curentele menționate în textul tezei coincid. Nici un fel de iluzii constituționaliste și republicane, nici un fel de iluzii cu privire la calea pașnică, nici o acțiune disparată, să nu ne lăsăm provocați *acum* de sutele negre și de cazaci, ci să ne unim forțele, să le reorganizăm și să le pregătim cu perseverență pentru insurecția armată, dacă desfășurarea crizei va permite declanșarea ei în proporții cu adevărat de masă, pe scară națională. Trecerea pămîntului în mîna țăranilor nu este posibilă acum fără insurecția armată, deoarece, luînd puterea, contrarevoluția s-a unit întru totul cu moșierimea ca clasă.

Scopul insurecției armate nu poate fi altul decît trecerea puterii în mîna proletariatului, sprijinit de țărănimea săracă, în vederea înfăptuirii programului partidului nostru.

4. Partidul clasei muncitoare, fără a ieși din cadrul legalității, dar și fără a o supraestima, trebuie *să îmbine* activitatea legală cu cea ilegală, așa cum a făcut în 1912—1914.

Activitatea legală nu trebuie părăsită nici o clipă. Dar să nu nutrim iluzii constituționaliste și „pașnice". Peste tot și în toate direcțiile să fie organizate imediat organizații sau celule ilegale pentru publicarea de manifeste

www.dacoromanica.ro

etc. Să ne reorganizăm imediat, cu calm, cu perseverenţă, pe toată linia.

Să acţionăm la fel ca şi în 1912—1914, cînd am ştiut să vorbim de răsturnarea ţarismului prin revoluţie şi de insurecţie armată fără a ne pierde baza legală nici în Duma de stat, nici în casele de asigurări sociale, nici în sindicate etc.

Scris la 10 (23) iulie 1917

Publicat la 2 august (20) iulie 1917, în ziarul „Proletarskoe Delo" nr. 6
Semnat : W

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „NOVAIA JIZN“ [5]

Întrucît ziarul partidului nostru [6] a fost silit să-şi întrerupă apariţia, vă rog să-mi permiteţi, tovarăşi, să apelez la ospitalitatea dumneavoastră. Ziarele de un anumit tip au dezlănţuit o campanie furibundă de aţîţări împotriva noastră, acuzîndu-ne de spionaj sau de legături cu guvernul inamic.

Cu ce nemaipomenită... uşurinţă (cuvîntul nu-i cel mai potrivit, e prea slab) este dusă această campanie de aţîţare o dovedesc următoarele fapte simple. „Jivoe Slovo“ [7] a scris mai întîi că Lenin este un spion, pentru ca apoi, într-o „rectificare“ care nu schimbă lucrurile, să declare că Lenin nu este acuzat de spionaj ! Mai întîi sînt publicate declaraţiile lui Ermolenko, pentru ca apoi cei de la „Jivoe Slovo“ să fie siliţi să recunoască că este de-a dreptul jenant şi ruşinos ca asemenea declaraţii pornind de la asemenea persoane să fie luate drept un argument.

Ei amestecă aici numele lui Parvus, trecînd însă sub tăcere faptul că nimeni nu l-a condamnat pe Parvus încă în 1915 cu o asprime atît de necruţătoare ca ziarul „Soţial-Demokrat“ [8] din Geneva, redactat de noi şi care în articolul „La ultima limită“ l-a înfierat pe Parvus ca pe un „renegat“, „care linge cizmele lui Hindenburg“ * etc. Orice om cu carte ştie sau poate afla cu uşurinţă că între noi şi Parvus n-au cum să existe absolut nici un fel de relaţii politice sau de altă natură.

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 83—84. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Este amestecat numele unei oarecare Sumenson, cu care nu numai că n-am avut niciodată de-a face, dar nici n-am văzut-o la faţă, precum şi afacerile comerciale ale lui Ganecki şi Kozlovski, fără să aducă nici un fapt prin care să arate unde, cînd şi cum anume s-a făcut spionaj sub paravanul comerţului. Noi nu numai că nu am participat vreodată, direct sau indirect, la afaceri comerciale, dar n-am primit în genere nici o copeică de la vreunul din tovarăşii numiţi nici pentru noi personal, nici pentru partid.

Ei ajung pînă într-acolo, încît ne acuză pe noi de faptul că ziarele germane reproduc cu denaturări telegrama din „Pravda", „uitînd" să amintească că „Pravda" tipăreşte în străinătate un buletin în limbile germană şi franceză [9] şi că reproducerea după acest buletin este absolut liberă.

Şi toate acestea, cu participarea sau chiar din iniţiativa lui Aleksinski, care nu a fost primit în Soviet, fiind considerat, cu alte cuvinte, un calomniator notoriu ! ! Cum se poate să nu înţelegi *că a merge pe o asemenea cale* împotriva noastră înseamnă a comite *un asasinat juridic din umbră?* Discutarea de către Comitetul Executiv Central a condiţiilor în care membrii Comitetului Executiv Central pot fi deferiţi justiţiei introduce în general un incontestabil element de ordine [10]. Vor partidele socialist-revoluţionar şi menşevic să participe la o tentativă de asasinat juridic ? la o trimitere în faţa justiţiei fără a se arăta măcar de ce anume sîntem acuzaţi, de spionaj sau de rebeliune ? — în general la o trimitere în faţa justiţiei fără o calificare juridică precisă a delictului ? la un proces vădit tendenţios, care poate zădărnici candidatura în alegerile pentru Adunarea constituantă a unor persoane despre care se ştie că au fost desemnate drept candidaţi de partidele lor ? Vor aceste partide ca în preajma convocării Adunării constituante în Rusia să pornească o dreyfusiadă [11] pe teren rusesc ?

www.dacoromanica.ro

Viitorul apropiat ne va da răspunsul la aceste întrebări, pe care considerăm că este de datoria presei libere să le pună deschis.

Despre presa burgheză nu mai vorbim. Se înțelege că Miliukov crede tot atît de puțin că am făcut spionaj sau că am primit bani de la germani pe cît au crezut Markov și Zamîslovski că evreii beau sînge de copil.

Dar Miliukov & Co. știu ei ce fac.

N. Lenin

„Novaia Jizn" nr. 71
din 11 (24) iulie 1917

Se tipărește după textul
apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE REDACŢIA ZIARULUI „PROLETARSKOE DELO“ [12]

Tovarăşi !

Am renunţat la intenţia de a ne supune ordinului de arestare emis împotriva noastră de guvernul provizoriu din următoarele motive :

Din scrisoarea fostului ministru al justiţiei, Pereverzev, publicată duminică în ziarul „Novoe Vremea“ [13], rezultă cît se poate de limpede că „procesul“ referitor la „spionajul“ făcut de Lenin şi de ceilalţi este o înscenare cu totul premeditată a partidului contrarevoluţiei.

Pereverzev recunoaşte absolut făţiş că el a lansat acuzaţii necontrolate, pentru a aţîţa furia (textual) soldaţilor împotriva partidului nostru. Mărturisirea vine de la o persoană care pînă mai ieri a fost ministrul justiţiei, care ieri încă îşi mai zicea socialist ! Pereverzev s-a retras. Nimeni însă nu poate spune dacă noul ministru al justiţiei va renunţa la procedeele lui Pereverzev-Aleksinski.

Burghezia contrarevoluţionară încearcă să creeze o nouă afacere Dreyfus. Ea crede tot atît de puţin că noi am făcut „spionaj“ pe cît credeau capii reacţiunii ruse, care au înscenat afacerea Beilis [14], că evreii beau sînge de copil. Astăzi nu există în Rusia nici o garanţie de justiţie.

Comitetul Executiv Central, care se consideră organul învestit cu depline puteri al democraţiei ruse, a numit o comisie în afacerea spionajului, dar sub presiunea forţelor contrarevoluţionare a dizolvat-o. El nu a vrut nici să confirme direct, nici să anuleze ordinul cu privire la ares-

www.dacoromanica.ro

tarea noastră, ci s-a spălat pe mîini, lăsîndu-ne de fapt la cheremul contrarevoluției.

Acuzația de „complot" și de „instigare" „morală" la rebeliune care ne-a fost adusă are un caracter bine definit. Nici guvernul provizoriu și nici Sovietul, deși atît unul cît și celălalt știu prea bine că a vorbi de un „complot" într-o mișcare cum a fost cea de la 3—5 iulie este de-a dreptul absurd, nu dau nici ei o calificare juridică precisă delictului nostru imaginar. Conducătorii menșevicilor și socialiștilor-revoluționari încearcă pur și simplu să îmbuneze contrarevoluția, care a început să-i preseze și pe ei, predîndu-i, la ordin, o serie de membri ai partidului nostru. În Rusia nu poate fi vorba de acum de nici un fel de legalitate, nici măcar de garanțiile constituționale care există în țările burgheze, cu o ordine de drept bine statornicită. A te preda acum autorităților înseamnă a te da pe mîna Miliukovilor, Aleksinskilor, Pereverzevilor, pe mîna contrarevoluționarilor întărîtați, pentru care toate acuzațiile împotriva noastră nu sînt decît un episod de război civil.

După cele întîmplate în zilele de 6—8 iulie, nici un revoluționar rus nu mai poate nutri iluzii constituționaliste. Acum are loc încleștarea hotărîtoare dintre revoluție și contrarevoluție. Noi vom lupta, ca și pînă acum, de partea celei dintîi.

Noi vom ajuta, ca și pînă acum, atît cît ne va sta în puteri, lupta revoluționară a proletariatului. Numai Adunarea constituantă — dacă va fi convocată nu de burghezie și dacă se va întruni — va fi în drept să-și spună cuvîntul în legătură cu ordinul de arestare emis de guvernul provizoriu împotriva noastră.

N. Lenin

„Proletarskoe Delo" nr. 2 din 28 (15) iulie 1917

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA LOZINCI

Se întîmplă prea adesea ca, atunci cînd istoria face o cotitură bruscă, chiar şi partidele înaintate să nu se poată acomoda un timp mai mult sau mai puţin îndelungat la noua situaţie, să repete lozincile care, chiar dacă ieri erau juste, astăzi şi-au pierdut orice sens, şi-au pierdut sensul tot atît de „subit" pe cît de „subită" a fost cotitura bruscă a istoriei.

O asemenea situaţie se poate repeta, pare-se, şi în cazul lozincii trecerii întregii puteri de stat în mîna Sovietelor. Această lozincă a fost justă în cursul perioadei precedente, astăzi definitiv încheiată, a revoluţiei noastre, perioadă cuprinsă între, să zicem, 27 februarie şi 4 iulie. Acum ea a încetat în mod evident de a mai fi justă. Cine n-a înţeles acest lucru nu poate înţelege nici una din problemele acute ale contemporaneităţii. Fiecare lozincă în parte trebuie să fie dedusă din ansamblul particularităţilor unei anume situaţii politice. Iar situaţia politică din Rusia acum, după 4 iulie, se deosebeşte radical de situaţia existentă între 27 februarie şi 4 iulie.

Pe atunci, în acea perioadă a revoluţiei, astăzi încheiată, în stat domnea aşa-zisa „dualitate a puterii", care exprimă, atît sub aspectul material, cît şi sub aspectul formal, o situaţie tranzitorie, instabilă a puterii de stat. Să nu uităm că problema fundamentală a oricărei revoluţii este problema puterii.

Pe atunci puterea era instabilă. Guvernul provizoriu şi Sovietele o împărţeau între ele de comun acord. Sovietele erau constituite din delegaţii ale masei de muncitori şi de

www.dacoromanica.ro

soldaţi liberi, adică nesupuşi nici unei constrîngeri din afară, şi înarmaţi. Armele în mîna poporului, lipsa unei constrîngeri exercitate din afară împotriva poporului iată care era *esenţa* lucrurilor. Iată ce deschidea şi asigura întregii revoluţii o cale paşnică de dezvoltare. Lozinca : „trecerea întregii puteri în mîna Sovietelor" a fost lozinca primului pas, a pasului imediat realizabil pe această cale paşnică de dezvoltare. Ea a fost lozinca dezvoltării paşnice a revoluţiei, dezvoltare care de la 27 februarie pînă la 4 iulie a fost posibilă şi, desigur, cea mai de dorit, dar care astăzi a devenit absolut imposibilă.

După toate aparenţele, nu toţi partizanii lozincii : „trecerea întregii puteri în mîna Sovietelor" au înţeles suficient de bine că aceasta era o lozincă a dezvoltării paşnice a revoluţiei. Paşnică nu numai în sensul că nimeni, nici o clasă, nici o forţă serioasă n-ar fi reuşit atunci (între 27 februarie şi 4 iulie) să se împotrivească trecerii puterii în mîna Sovietelor sau s-o împiedice. Mai mult decît atît. Dezvoltarea paşnică ar fi fost atunci posibilă chiar şi în sensul că lupta dintre clase şi partide *în cadrul* Sovietelor ar fi putut să se desfăşoare atunci, cu condiţia ca întreaga putere de stat să fi trecut la timp în mîna Sovietelor, în chipul cel mai paşnic şi mai puţin dureros.

Nici acestei din urmă laturi a problemei nu i s-a acordat încă suficientă atenţie. Sovietele erau, prin compoziţia lor de clasă, organe ale mişcării muncitorilor şi ţăranilor, o formă gata creată a dictaturii acestora. Dacă Sovietele ar fi deţinut întreaga putere, principala lipsă a păturilor mic-burgheze, principalul lor păcat, credulitatea faţă de capitalişti, ar fi fost lichidată în practică, ar fi fost criticată prin însăşi experienţa propriilor lor acţiuni. Succesiunea claselor şi a partidelor care deţin puterea s-ar fi putut produce în mod paşnic în cadrul Sovietelor, pe baza puterii lor exclusive şi totale ; toate partidele reprezentate în Soviete ar fi putut păstra o legătură trainică şi constantă cu masele. Nu trebuie să pierdem din vedere nici o clipă faptul că numai o asemenea legătură a partidelor reprezentate în Soviete cu masele — legătură dintre cele mai strînse şi care să se fi lărgit şi adîncit nestînjenit — ar fi fost în măsură să contribuie la lichidarea

www.dacoromanica.ro

paşnică a iluziilor în ceea ce priveşte concilierea mic-burgheză cu burghezia. Simplul fapt al trecerii puterii în mîna Sovietelor n-ar fi schimbat şi n-ar fi putut schimba raportul dintre clase, n-ar fi schimbat cîtuşi de puţin mic-burghezismul ţărănimii. Dar el ar fi marcat la timp un pas important pe calea ruperii ţăranilor de burghezie, a apropierii şi, în cele din urmă, a unirii lor cu muncitorii.

Aşa s-ar fi putut întîmpla dacă puterea ar fi trecut la timp în mîna Sovietelor. Şi ar fi fost lucrul cel mai uşor, cel mai avantajos pentru popor. Calea aceasta ar fi fost cea mai puţin dureroasă, iată de ce a fost necesar să ducem lupta cea mai energică pentru folosirea ei. Astăzi însă lupta pentru trecerea la timp a puterii în mîna Sovietelor a luat sfîrşit. Calea paşnică de dezvoltare a devenit imposibilă. Am păşit pe calea nepaşnică, calea cea mai dureroasă.

Cotitura de la 4 iulie constă tocmai în faptul că după această dată situaţia obiectivă s-a schimbat brusc. Puterea nu se mai află într-o stare de echilibru instabil ; în punctul hotărîtor ea a trecut în mîna contrarevoluţiei. Evoluţia partidelor pe linia concilierii partidelor mic-burgheze ale socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor cu cadeţii contrarevoluţionari a făcut din amîndouă aceste partide mic-burgheze părtaşe şi complice de fapt ale călăilor contrarevoluţionari. Credulitatea inconştientă faţă de capitalişti i-a dus pe micii burghezi, în cursul dezvoltării luptei dintre partide, la sprijinirea conştientă a contrarevoluţionarilor. Ciclul dezvoltării relaţiilor dintre partide s-a încheiat. La 27 februarie toate clasele s-au ridicat laolaltă împotriva monarhiei. După 4 iulie, burghezia contrarevoluţionară, mînă în mînă cu monarhiştii şi cu ultrareacţionarii, şi-a alăturat pe socialiştii-revoluţionari şi pe menşevicii mic-burghezi, pe care i-a intimidat într-o anumită măsură, şi a trecut puterea de stat efectivă în mîna unor Cavaignaci, în mîna bandei militariste, care pe front împuşcă pe cei ce refuză să execute ordinele, iar la Petrograd reprimă pe bolşevici.

Lozinca trecerii puterii în mîna Sovietelor ar părea acum un donchişotism sau o bătaie de joc. Obiectiv, această lozincă ar însemna a înşela poporul, a-l hrăni cu

www.dacoromanica.ro

iluzia că şi *astăzi* ar fi de ajuns ca Sovietele să vrea să ia puterea sau să hotărască acest lucru pentru ca s-o şi aibă, iluzia că în Soviete ar mai exista partide care nu şi-au pătat reputaţia prin complicitatea lor cu călăii, că s-ar putea trece cu buretele peste cele întîmplate.

Ar fi o gravă greşeală să credem că proletariatul revoluţionar ar putea fi capabil „să refuze", ca să zicem aşa, din „răzbunare" pe socialiştii-revoluţionari şi pe menşevici, pentru că au sprijinit represiunile împotriva bolşevicilor, execuţiile pe front şi dezarmarea muncitorilor, ar putea „să refuze" să-i susţină împotriva contrarevoluţiei. A pune astfel chestiunea ar însemna, în primul rînd, a atribui proletariatului concepţii mic-burgheze despre morală (deoarece, *în interesul cauzei*, proletariatul va susţine oricînd nu numai mica burghezie şovăielnică, dar şi marea burghezie) ; asta ar constitui, în al doilea rînd — ceea ce este principalul —, o încercare mic-burgheză de a estompa prin „moralizare" fondul politic al problemei.

Fondul problemei este că puterea nu mai poate fi luată acum pe cale paşnică. Ea nu va putea fi luată decît după ce vor fi înfrînţi în luptă aprigă aceia care în momentul de faţă deţin realmente puterea, anume banda militaristă, a Cavaignacilor, care se bizuie pe trupele reacţionare aduse la Petrograd, pe cadeţi şi pe monarhişti.

Fondul problemei este că aceşti noi deţinători ai puterii de stat pot fi înfrînţi numai de către masele revoluţionare ale poporului, care, pentru a se pune în mişcare, nu numai că trebuie să fie conduse de proletariat, ci şi să părăsească partidele socialist-revoluţionar şi menşevic, care au trădat cauza revoluţiei.

Cei ce introduc morala mic-burgheză în politică judecă astfel : să admitem că socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au comis „o greşeală" dînd sprijin Cavaignacilor, care dezarmează proletariatul şi regimentele revoluţionare ; totuşi, trebuie să li se dea posibilitatea de „a-şi repara" greşeala, „să nu li se facă dificultăţi" în îndreptarea „greşelii" ; mica burghezie să fie ajutată să încline spre muncitori. Un asemenea raţionament ar fi o naivitate copilărească sau de-a dreptul o prostie, dacă nu o nouă înşelare a muncitorilor. Căci înclinarea maselor mic-bur-

www.dacoromanica.ro

gheze spre muncitori nu ar putea consta decît tocmai şi numai în faptul că aceste mase ar întoarce spatele socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor. Partidele socialist-revoluţionar şi menşevic n-ar putea acum să-şi îndrepte „greşeala" decît declarînd pe Ţereteli şi Cernov, Dan şi Rakitnikov drept complici ai călăilor. Sîntem întru totul şi fără nici o rezervă pentru un asemenea mod de „îndreptare a greşelii"...

Am arătat că problema fundamentală a revoluţiei este problema puterii. Trebuie să adăugăm : tocmai revoluţiile vădesc la fiecare pas cît este de încîlcită chestiunea *în mîna cui* se află puterea reală ; ele vădesc diferenţa dintre puterea formală şi cea reală. Tocmai aceasta este una din principalele particularităţi ale oricărei perioade revoluţionare. În martie şi aprilie 1917 nu se ştia în mîna cui se află puterea reală, în mîna guvernului sau a Sovietului.

Deosebit de important în momentul de faţă este ca muncitorii conştienţi să privească lucid problema fundamentală a revoluţiei : în mîna cui se află puterea de stat. Dacă vă veţi gîndi care sînt manifestările materiale ale acesteia şi nu veţi lua vorbele drept fapte, nu vă va fi greu să daţi răspunsul.

Statul înseamnă în primul rînd detaşamente de oameni înarmaţi avînd la dispoziţie accesorii materiale cum sînt închisorile, scria Friedrich Engels [15]. Aceşti oameni sînt astăzi iuncherii, cazacii reacţionari, aduşi anume la Petrograd ; sînt aceia care ţin la închisoare pe Kamenev şi pe ceilalţi ; aceia care au interzis ziarul „Pravda", care au dezarmat pe muncitori şi o anumită parte a soldaţilor ; aceia care împuşcă o altă parte a soldaţilor ; aceia care împuşcă o anumită parte a trupelor în armată. Ei bine, aceşti călăi reprezintă puterea reală. Alde Ţereteli şi Cernov sînt nişte miniştri fără nici o putere, nişte miniştri-marionete, conducători ai partidelor care sprijină pe călăi. Acesta este un fapt. Şi e un fapt care nu se schimbă pe motivul că atît Ţereteli cît şi Cernov personal „dezaprobă", de bună seamă, crimele călăilor, că ziarele lor o dezaprobă timid ; o asemenea schimbare de veşminte politice nu modifică esenţa lucrurilor.

www.dacoromanica.ro

Interzicerea ziarului a 150 000 de alegători din Petrograd, asasinarea de către iuncheri a muncitorului Voinov (la 6 iulie) pentru că a scos din tipografie ziarul „Listok Pravdî“ [16] — ce sînt acestea dacă nu crime ale unor călăi, dacă nu faptele unor Cavaignaci ? Ni se va spune că guvernul şi Sovietele „nu poartă nici o vină“ pentru ele.

Cu atît mai rău pentru guvern şi pentru Soviete — vom răspunde —, deoarece înseamnă că ele sînt egale cu zero ; ele nu sînt decît nişte marionete, nu în mîna lor se află puterea reală.

Înainte de orice şi mai presus decît orice, poporul trebuie să afle *adevărul*, să afle în mîna cui este de fapt puterea de stat. Trebuie să se spună poporului tot adevărul : puterea este în mîna clicii militariste de Cavaignaci (a lui Kerenski, a unor generali, ofiţeri etc.), pe care îi sprijină burghezia ca clasă, în frunte cu partidul cadet şi cu toţi monarhiştii, care acţionează prin intermediul tuturor ziarelor ultrareacţionare — „Novoe Vremea“, „Jivoe Slovo“ etc. etc.

Această putere trebuie să fie răsturnată. Fără asta toate frazele cu privire la lupta împotriva contrarevoluţiei sînt vorbărie goală, „autoînşelare şi înşelare a poporului“.

Această putere este sprijinită astăzi şi de miniştrii Ţereteli şi Cernov, şi de către partidele lor ; trebuie să se explice poporului rolul de călău al acestora şi inevitabilitatea unui asemenea „sfîrşit“ al acestor partide după „greşelile“ comise de ele la 21 aprilie, 5 mai [17], 9 iunie [18], 4 iulie, după ce au aprobat politica de ofensivă, — politică care a determinat în proporţie de nouă zecimi victoria din iulie a Cavaignacilor.

Întreaga agitaţie din rîndurile poporului trebuie să fie astfel reorganizată, încît să ţină seama de experienţa concretă a actualei revoluţii şi îndeosebi de experienţa zilelor din iulie, cu alte cuvinte să arate clar cine este adevăratul duşman al poporului — clica militaristă, cadeţii şi ultrareacţionarii — şi să demaşte direct partidele mic-burgheze, partidele socialist-revoluţionar şi menşevic, care au jucat şi joacă rolul de complici ai călăilor.

www.dacoromanica.ro

Întreaga agitaţie din rîndurile poporului trebuie să fie astfel reorganizată încît să arate clar că, atîta timp cît puterea clicii militariste n-a fost încă răsturnată, cît partidele socialist-revoluţionar şi menşevic n-au fost demascate şi se mai bucură încă de încrederea poporului, nu e nici o nădejde ca ţăranii să capete pămînt. Acest proces ar fi fost foarte îndelungat şi foarte anevoios în condiţii „normale" de dezvoltare capitalistă, dar atît războiul cît şi situaţia economică dezastruoasă vor accelera în foarte mare măsură desfăşurarea lui. Războiul şi ruina sînt „acceleratori" care pot face ca o lună sau chiar o săptămînă să echivaleze cu un an.

Probabil că împotriva afirmaţiilor de mai sus se vor ridica două obiecţii: mai întîi că a vorbi acum despre lupta hotărîtoare înseamnă a încuraja acţiuni izolate, care ar putea constitui un ajutor dat contrarevoluţiei; apoi că răsturnarea acesteia înseamnă totuşi trecerea puterii în mîinile Sovietelor.

La prima obiecţie vom răspunde: muncitorii din Rusia au devenit destul de conştienţi pentru a nu se lăsa provocaţi într-un moment evident neprielnic pentru ei. Că în momentul de faţă trecerea la acţiune şi la rezistenţă ar însemna un ajutor dat contrarevoluţiei este indiscutabil. Că lupta decisivă n-ar fi posibilă decît în cazul unui nou avînt al revoluţiei, care ar cuprinde masele în adîncime, este iarăşi indiscutabil. Nu este însă suficient să vorbim despre avîntul revoluţiei, despre afluxul ei, despre ajutorul muncitorilor din Apus etc. în general, ci trebuie să tragem anumite concluzii din trecutul nostru, trebuie să ţinem seama în primul rînd de învăţămintele acumulate de noi înşine. Iar dacă ţinem seama de toate acestea, vom ajunge tocmai la lozinca luptei decisive împotriva contrarevoluţiei, care a acaparat puterea.

A doua obiecţie se rezumă şi ea la înlocuirea unor adevăruri concrete prin raţionamente prea generale. Nici o altă forţă în afară de proletariatul revoluţionar nu poate răsturna contrarevoluţia burgheză. După experienţa din iulie 1917, proletariatul revoluţionar este acela care tre-

www.dacoromanica.ro

buie să ia în mînă în mod independent puterea de stat — altfel revoluţia *nu poate* să învingă. Puterea în mîna proletariatului, sprijinit de către ţărănimea săracă sau semiproletari, — iată singura cale de ieşire, şi am arătat care sînt împrejurările ce o pot accelera în mare măsură.

În această nouă revoluţie pot şi vor trebui să apară Soviete, dar *nu* Soviete ca cele de astăzi, organe ale concilierii cu burghezia, ci organe ale luptei revoluţionare împotriva acesteia. Că şi atunci vom fi pentru constituirea întregului stat după tipul Sovietelor este adevărat. Nu este vorba despre Soviete în general, ci despre lupta împotriva *actualei* contrarevoluţii şi împotriva trădării comise de *actualele* Soviete.

Unul din cele mai mari şi mai periculoase păcate într-o revoluţie este acela de a substitui concretului abstractul. Actualele Soviete au eşuat, au suferit un faliment total, fiindcă în ele au predominat partidele socialist-revoluţionar şi menşevic. În momentul de faţă, aceste Soviete sînt ca nişte berbeci aduşi la tăiere, puşi sub cuţit şi care behăie jalnic. Sovietele sînt *acum* slabe şi neputincioase în faţa contrarevoluţiei, care a ieşit învingătoare pe toată linia. Lozinca trecerii puterii în mîna Sovietelor poate fi înţeleasă ca un „simplu" apel la trecerea puterii tocmai în mîna actualelor Soviete, dar a spune aşa ceva, a lansa apeluri în acest sens ar însemna acum să înşelăm poporul. Nu există nimic mai primejdios decît înşelăciunea.

Ciclul evoluţiei luptei de clasă şi a luptei între partide în Rusia, ciclul 27 februarie — 4 iulie, s-a încheiat. Începe un nou ciclu, în care nu intră vechile clase, vechile partide, vechile Soviete, ci clase, partide, Soviete înnoite în focul luptei, călite, instruite, regenerate în luptă. Trebuie să privim înainte, şi nu înapoi. Trebuie să operăm nu cu vechile categorii de clase şi de partide, ci cu altele noi, cele de după iulie. La începutul noului ciclu trebuie să luăm ca punct de plecare contrarevoluţia burgheză învingătoare, care a învins datorită politicii de conciliere practicate de socialiştii-revoluţionari şi menşevici şi care nu poate fi înfrîntă decît de proletariatul revoluţionar.

www.dacoromanica.ro

În acest nou ciclu vor mai exista, fără îndoială, etape multiple şi pînă la victoria definitivă a contrarevoluţiei, şi pînă la înfrîngerea definitivă (fără luptă) a socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor, şi pînă la noul avînt al noii revoluţii. Dar despre toate acestea nu se va putea vorbi decît mai tîrziu, cînd etapele se vor contura, fiecare în parte...

Scris la jumătatea lunii iulie 1917
Publicat în broşură de Comitetul P.M.S.D.(b)R. din Kronstadt în 1917

Se tipăreşte după textul broşurii

www.dacoromanica.ro

MULŢUMIRI PRINŢULUI G. E. LVOV

Fostul şef al guvernului provizoriu, prinţul G. E. Lvov, într-o convorbire avută cu reprezentanţii comitetului ziariştilor de pe lîngă guvernul provizoriu înainte de a-şi părăsi postul, a făcut o serie de mărturisiri preţioase, care-i asigură recunoştinţa muncitorilor.

„Evenimentele petrecute în ţară în ultimele zile — a spus Lvov — sînt de natură să-mi îndreptăţească în mare măsură optimismul. «Breşa adîncă» făcută de noi în frontul lui Lenin, după convingerea mea, prezintă o importanţă incomparabil mai mare pentru Rusia decît breşa făcută de germani în frontul nostru de sud-vest".

Cum să nu fie recunoscători muncitorii prinţului pentru atîta luciditate în aprecierea luptei de clasă? Muncitorii nu numai că-i vor fi recunoscători lui Lvov, ci vor şi învăţa de la el.

La ce frazeologie sforăitoare s-au dedat şi cu ce nemaipomenită făţărnicie au perorat toţi burghezii şi moşierii, ca şi socialiştii-revoluţionari şi menşevicii, care se tîrăsc după ei, împotriva „războiului civil"! Citiţi preţioasa mărturisire a prinţului Lvov, şi veţi vedea că tocmai din punctul de vedere al războiului civil el apreciază cît se poate de calm situaţia internă din Rusia. Situîndu-se în fruntea contrarevoluţiei, burghezia a făcut o breşă adîncă în frontul muncitorilor revoluţionari, — iată care este mica parte de adevăr cuprinsă în mărturisirile prinţului. Doi duşmani, două lagăre inamice, dintre care unul a spart frontul celuilalt, — iată cum rezumă prinţul Lvov situaţia internă din Rusia. Să-i mulţumim deci din inimă pentru

www.dacoromanica.ro

francheţe. El are în fond de o mie de ori mai multă dreptate decît micii burghezi sentimentali din rîndurile socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor, care cred că lupta de clasă dintre burghezie şi proletariat, care, în mod inevitabil, se ascute la maximum în timpul revoluţiei, poate să dispară în urma blestemelor şi imprecaţiilor lor.

Doi duşmani, două lagăre inamice, dintre care unul a spart frontul celuilalt, — iată o justă filozofie a istoriei la prinţul Lvov. El are dreptate cînd de fapt nu pune la socoteală al treilea lagăr, lagărul micii burghezii, al socialiştilor-revoluţionari şi al menşevicilor. Acest al treilea lagăr, deşi mare în aparenţă, nu poate rezolva în realitate nimic în mod de sine stătător, lucru limpede pentru prinţ, care raţionează lucid, după cum este limpede pentru orice marxist care înţelege situaţia economică a micii burghezii, după cum este limpede, în sfîrşit, pentru oricine aprofundează învăţămintele istoriei revoluţiei, care au dovedit întotdeauna neputinţa partidelor mic-burgheze în condiţiile agravării luptei dintre burghezie şi proletariat.

Chiar şi în timpul războiului, lupta de clasă internă prezintă mai multă importanţă decît lupta împotriva duşmanului extern — şi cu ce injurii grosolane i-au împroşcat reprezentanţii marii şi micii burghezii pe bolşevici fiindcă au admis acest adevăr ! Şi cum s-au mai lepădat de el nenumăraţii amatori de fraze sforăitoare cu privire la „unitate", „democraţie revoluţionară" etc. etc. !

Iar cînd a survenit un moment grav, decisiv, prinţul Lvov a admis dintr-o dată şi în întregime acest adevăr, declarînd deschis că „victoria" asupra duşmanului de clasă înăuntrul ţării este mai importantă decît situaţia pe frontul de luptă împotriva duşmanului extern. Un adevăr indiscutabil. Un adevăr util. Muncitorii vor fi cît se poate de recunoscători prinţului Lvov, care l-a admis, l-a reamintit şi l-a răspîndit. Şi, drept recunoştinţă faţă de prinţ, ei vor depune eforturi pe linie de partid ca mase cît mai largi ale celor ce muncesc şi sînt exploataţi să înţeleagă mai bine acest adevăr şi să şi-l însuşească. Nimic

www.dacoromanica.ro

nu poate fi mai util clasei muncitoare în lupta pentru eliberare decît acest adevăr.

În ce constă această „breșă" în frontul războiului civil care-l face să jubileze pe prințul Lvov? E o problemă asupra căreia trebuie să ne oprim cu deosebită atenție, pentru ca muncitorii să poată bine învăța de la Lvov.

„Breșa în frontul" războiului intern a constat de data aceasta, în primul rînd, în faptul că burghezia a vărsat asupra dușmanilor ei de clasă, bolșevicii, șuvoaie de murdării și de calomnii, dovedind o nemaipomenită perseverență în această acțiune murdară și mîrșavă de calomniere a adversarilor ei politici. Asta a fost, fie-ne cu iertare, „pregătirea ideologică" a „breșei în frontul luptei de clasă".

În al doilea rînd, „breșa" materială, referitoare la fondul problemei, a constat în arestarea reprezentanților curentelor politice adversare, în punerea lor în afara legii, în asasinarea unora dintre ei în stradă fără judecată (cum a fost asasinarea lui Voinov, la 6 iulie, pentru că a scos din tipografia „Pravdei" publicațiile acesteia), în suspendarea ziarelor lor, în dezarmarea muncitorilor și soldaților revoluționari.

Iată ce este „breșa în frontul războiului împotriva dușmanului de clasă". Muncitorii să rețină bine acest lucru, pentru a ști să-l aplice — atunci cînd va sosi vremea — la burghezi.

Proletariatul nu va recurge niciodată la calomnii. El va suspenda ziarele burgheziei, declarînd deschis, prin lege, prin decizii guvernamentale, că dușmanii poporului sînt capitaliștii și apărătorii lor. Burghezia, reprezentată prin dușmanul nostru — guvernul —, și mica burghezie, reprezentată prin Soviete, se tem să sufle măcar o vorbă direct și deschis cu privire la interzicerea „Pravdei" și la cauzele acestei interziceri. Proletariatul nu va acționa recurgînd la calomnii, ci prin cuvîntul adevărului. El va spune țăranilor și întregului popor adevărul despre ziarele burgheze și despre necesitatea suspendării lor.

www.dacoromanica.ro

Spre deosebire de flecarii din rîndurile micii burghezii, socialiştii-revoluţionari şi menşevicii, proletariatul va şti bine în ce constă de fapt „breşa în frontul“ luptei de clasă, ce înseamnă a face inofensiv pe duşman, a face inofensivi pe exploatatori. Prinţul Lvov a ajutat proletariatul să cunoască acest adevăr. Îi adresăm mulţumirile noastre.

„Proletarskoe Delo“ nr. 5 din 1 august (19 iulie) 1917

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

RĂSPUNS [19]

I

Ziarele din 22 iulie au publicat un comunicat „dat de procurorul Curţii de apel din Petrograd" cu privire la cercetarea evenimentelor din 3—5 iulie şi la faptul că eu şi o serie de alţi bolşevici sîntem deferiţi justiţiei pentru trădare şi pentru organizarea unei insurecţii armate.

Guvernul s-a văzut silit să dea publicităţii acest comunicat, căci devenise scandaloasă din cale-afară toată această afacere murdară, un fals evident — evident pentru oricine ştie să se orienteze — comis cu ajutorul calomniatorului Aleksinski spre a îndeplini nişte vechi doleanţe şi cerinţe ale partidului contrarevoluţionar al cadeţilor.

Guvernul Ţereteli & Co. se va compromite însă grav prin publicarea comunicatului, deoarece acum prea îşi dă toată lumea seama de acest fals grosolan.

Fiind bolnav, am părăsit Petrogradul joi 29 iunie şi m-am întors abia marţi 4 iulie dimineaţa [20]. Dar este de la sine înţeles că iau asupra mea răspunderea deplină şi necondiţionată pentru absolut toate acţiunile şi măsurile atît ale Comitetului Central al partidului nostru, cît şi în general ale partidului nostru. Trebuia să amintesc neapărat de absenţa mea pentru a explica faptul că nu eram informat asupra unor anume amănunte, precum şi faptul că m-am referit în special la documentele apărute în presă.

Este evident că documentele de genul acesta, în special cele apărute în presa ostilă bolşevicilor, trebuiau să fie în primul rînd culese cu minuţiozitate, confruntate şi analizate de procuror. Dar procurorul „republican", care aplică

www.dacoromanica.ro

politica ministrului „socialist" Ţereteli, a refuzat să-şi îndeplinească tocmai această îndatorire fundamentală a sa!

Imediat după 4 iulie, ziarul guvernamental „Delo Naroda"[21] a recunoscut că la 2 iulie bolşevicii dintr-un regiment de grenadieri s-au pronunţat şi au făcut agitaţie *împotriva* demonstraţiei.

Era procurorul în drept să treacă sub tăcere acest document? Ce temei avea el să nu ia în considerare declaraţia unui asemenea martor?

Declaraţia stabileşte faptul de importanţă primordială că mişcarea se dezvoltă spontan şi că bolşevicii s-au străduit nu să grăbească demonstraţia, ci s-o amîne.

Mai departe. Acelaşi ziar a publicat un document şi mai important încă, şi anume textul apelului alcătuit în noaptea de 3 iulie şi apărut sub semnătura C.C. al partidului nostru. Apelul a fost întocmit şi dat la cules *după* ce mişcarea, în ciuda eforturilor noastre de a o reţine sau, mai bine zis, de a-i imprima un caracter organizat, a depăşit orice limite, după ce demonstraţia a devenit un fapt.

Procurorul lui Ţereteli îşi dă pe faţă întreaga josnicie şi mîrşăvie, întreaga perfidie tocmai *ocolind* chestiunea: cînd anume *a început* demonstraţia, în ce zi şi la ce oră, înainte de apelul bolşevicilor sau după el.

Or, în textul apelului se vorbeşte despre necesitatea de a imprima mişcării un caracter *paşnic şi organizat!*

Se poate concepe o acuzaţie mai ridicolă decît aceea de „organizare a insurecţiei armate" adusă unei organizaţii care, în noaptea spre 4, adică în noaptea dinaintea zilei hotărîtoare, a lansat un apel la „demonstraţie paşnică şi organizată"?[22] Şi încă o întrebare: ce deosebeşte pe acest procuror „republican" al ministrului „socialist" Ţereteli, procuror care trece cu desăvîrşire sub tăcere apelul, de procurorii care au condus afacerea Dreyfus sau afacerea Beilis?

Mai departe. Procurorul trece sub tăcere faptul că C.C. al partidului nostru a întocmit în noaptea spre 4 apelul la încetarea demonstraţiei şi l-a publicat în „Pravda", al cărei sediu a fost devastat în cursul aceleiaşi nopţi de un detaşament al trupelor contrarevoluţionare[23].

www.dacoromanica.ro

Mai departe. Procurorul trece sub tăcere faptul că Troţki şi Zinoviev, într-o *serie* de cuvîntări ţinute la 4 iulie în faţa muncitorilor şi soldaţilor care se apropiau de palatul Tavriceski, i-au chemat *să se împrăştie* după ce şi-au demonstrat voinţa.

Cuvîntările au fost ascultate de sute şi mii de oameni. Fiecare cetăţean cinstit, care nu vrea ca ţara lui să fie acoperită de ruşine de pe urma unor înscenări în genul „afacerii Beilis", să se îngrijească ca toţi aceia care au ascultat aceste cuvîntări, indiferent de apartenenţa lor politică, să adreseze procurorului declaraţii în scris (păstrîndu-şi şi copii după ele), declaraţii din care să rezulte dacă aceste cuvîntări ale lui Troţki şi Zinoviev conţineau apelul de a se împrăştia. Un procuror cinstit ar fi adresat el însuşi populaţiei un asemenea apel. Dar e de conceput oare ca în guvernul lui Kerenski, Efremov, Ţereteli & Co. să existe procurori cinstiţi? Şi n-ar fi timpul ca înşişi cetăţenii ruşi să se îngrijească ca în ţara lor să devină imposibilă o repetare a „afacerii Beilis"?

Între altele. Personal, fiind bolnav, n-am ţinut decît o cuvîntare la 4 iulie, din balconul palatului Kşesinskaia. Procurorul aminteşte de ea, încearcă să expună conţinutul ei, dar nu numai că nu numeşte martori, ci trece din nou sub tăcere mărturiile apărute în presă! Deşi n-am avut nici o posibilitate să obţin colecţia completă a tuturor ziarelor, am văzut totuşi în presă două declaraţii: 1) în ziarul bolşevic „Proletarskoe Delo" (Kronstadt) şi 2) în ziarul guvernamental menşevic „Raboceaia Gazeta"[24]. De ce nu s-ar fi controlat conţinutul cuvîntării mele cu ajutorul acestor documente şi printr-un apel adresat populaţiei?

Conţinutul ei era următorul: (1) mă scuzam că, fiind bolnav, mă voi limita la cîteva cuvinte; (2) adresam un salut revoluţionarilor din Kronstadt în numele muncitorilor din Petrograd; (3) îmi exprimam convingerea că lozinca noastră „toată puterea în mîna Sovietelor" trebuie să învingă şi va învinge indiferent de zigzagurile căii istoriei; (4) ceream „stăpînire de sine, fermitate şi vigilenţă".

www.dacoromanica.ro

Mă opresc asupra acestor amănunte, pentru a nu ocoli acel neînsemnat material, într-adevăr faptic, pe care procurorul abia îl aminteşte, cu totul în treacăt, neglijent, fără a-i acorda atenţie.

Dar, desigur, principalul nu-l constituie amănuntele, ci, tabloul general, însemnătatea generală a lui 4 iulie. Procurorul s-a dovedit cu totul incapabil să se gîndească măcar la asta.

În legătură cu această problemă avem, în primul rînd, o declaraţie extrem de preţioasă, publicată în presă de un duşman înverşunat al bolşevismului, care, mînat de ură, ne împroaşcă cu o ploaie de injurii, anume de un corespondent al oficiosului guvernamental „Raboceaia Gazeta". Acest corespondent şi-a publicat impresiile curînd după 4 iulie. Faptele pe care autorul le stabileşte cu precizie sînt că observaţiile şi impresiile sale se împart în două jumătăţi, între care se face o distincţie netă ; autorul o opune pe a doua jumătate primei, declarînd că lucrurile au luat „o întorsătură favorabilă" pentru el.

În cursul primei jumătăţi, autorul, înconjurat de o mulţime furioasă, încearcă să-i apere pe miniştri. El este insultat, bruscat şi, în cele din urmă, este arestat. Autorul aude strigăte şi lozinci agitate pînă la paroxism, dintre care reţine în special : „moarte lui Kerenski" (pentru că acesta a trecut la ofensivă, „a omorît 40 000 de oameni" etc.).

A doua jumătate, în care lucrurile iau, după cum se exprimă el, o întorsătură „favorabilă" pentru el, începe din momentul în care mulţimea furioasă îl duce „la judecată" la palatul Kşesinskaia. Acolo autorul este pus imediat în libertate.

Iată faptele care dau autorului prilejul să verse asupra bolşevicilor un potop de injurii. Injuriile venind din partea unui adversar politic sînt fireşti, mai ales atunci cînd acest adversar este un menşevic care simte că masele apăsate de capital şi de războiul imperialist nu se situează alături de el, ci împotriva lui. Dar ele nu schimbă faptele, care, chiar şi atunci cînd sînt expuse de cel mai furibund duşman al bolşevicilor, vorbesc, stau mărturie că masele agitate au ajuns la lozinca „moarte lui Kerenski",

www.dacoromanica.ro

că organizaţia bolşevicilor a dat mişcării lozinca generală : „toată puterea în mîna Sovietelor", că numai această organizaţie s-a bucurat de autoritate morală în faţa maselor, pe care le-a îndemnat să renunţe la violenţe.

Iată faptele. Slugile conştiente şi inconştiente ale burgheziei n-au decît să urle şi să insulte în legătură cu aceste fapte, acuzîndu-i pe bolşevici că „încurajează stihia" etc. etc. În calitate de reprezentanţi ai partidului proletariatului revoluţionar, noi vom declara că partidul nostru a fost şi va fi întotdeauna alături de masele asuprite atunci cînd ele îşi exprimă revolta de o mie de ori dreaptă şi legitimă faţă de scumpete, de inactivitatea şi de trădarea miniştrilor „socialişti", de războiul imperialist şi de prelungirea lui. Partidul nostru şi-a îndeplinit o datorie indiscutabilă, mergînd la 4 iulie împreună cu masele revoltate pe bună dreptate şi străduindu-se să imprime mişcării lor, demonstraţiei lor un caracter cît mai paşnic şi mai organizat. Şi asta pentru că la 4 iulie mai era *încă* posibilă o trecere paşnică a puterii în mîinile Sovietelor, mai era *încă* posibilă dezvoltarea paşnică a revoluţiei ruse.

Cît de stupidă este povestea procurorului cu privire la „organizarea insurecţiei armate" rezultă din următoarele : nimeni nu contestă că la 4 iulie imensa majoritate a soldaţilor şi a marinarilor înarmaţi care se aflau pe străzile Petrogradului erau de partea partidului nostru. El avea toată posibilitatea să treacă la destituirea şi arestarea a sute de persoane din rîndurile autorităţilor, la ocuparea a zeci de clădiri şi instituţii administrative şi guvernamentale etc., dar n-a făcut nimic din toate astea. Numai oamenii care sînt atît de dezorientaţi încît repetă toate basmele răspîndite de cadeţii contrarevoluţionari pot să nu vadă cît de ridicolă şi de stupidă este afirmaţia după care la 3 sau 4 iulie ar fi avut loc „organizarea unei insurecţii armate".

Prima întrebare care ar fi trebuit să fie pusă la anchetă, dacă ea ar fi adus cît de cît cu o anchetă, ar fi fost : cine a tras întîi, apoi : cîţi morţi şi răniţi sînt de fiecare parte, în ce împrejurări a avut loc fiecare caz de omor şi de rănire. Dacă ancheta ar fi adus cît de cît cu o anchetă (şi nu cu un articol de bîrfă din ziarele Danilov, Aleksin-

www.dacoromanica.ro

skilor etc.), ar fi fost de datoria anchetatorilor să organizeze un interogatoriu cu uşile deschise, la care publicul să aibă acces, un interogatoriu al martorilor în legătură cu aceste chestiuni, iar procesele-verbale ale interogatoriului să fie date imediat publicităţii.

Aşa au procedat dintotdeauna comisiile de anchetă din Anglia, cînd Anglia era o ţară liberă. Aşa sau aproximativ aşa s-a simţit dator să procedeze Comitetul executiv al Sovietului în primul moment, cînd teama de cadeţi nu reuşise încă să-i întunece cu totul conştiinţa. Se ştie că Comitetul executiv a făcut atunci în presă promisiunea de a publica de două ori pe zi buletine cu privire la lucrările comisiei lui de anchetă. Se ştie, de asemenea, că Comitetul executiv (adică socialiştii-revoluţionari şi menşevicii) a înşelat poporul, făcînd această promisiune *fără* s-o îndeplinească. Textul acestei promisiuni rămîne însă în istorie ca o recunoaştere din partea duşmanilor noştri, o recunoastere a ceea ce ar fi trebuit să facă un anchetator cît de cît cinstit.

Este în orice caz instructiv să relevăm că unul dintre primele ziare *burgheze*, care urăsc cu înverşunare bolşevismul şi care a publicat un comunicat cu privire la focurile de armă de la 4 iulie în aceeaşi zi, a fost ziarul de seară „Birjevka"[25]. Şi tocmai din comunicatul apărut în acest ziar reiese că *nu* demonstranţii au fost aceia care au tras primii, că primele împuşcături s-au tras *împotriva* demonstranţilor !! Fireşte că procurorul „republican" al guvernului „socialist" a preferat să treacă sub tăcere această mărturie din „Birjevka" !! Această declaraţie a unui ziar categoric ostil bolşevismului, cum este „Birjevka", corespunde întru totul tabloului general al evenimentelor aşa cum îl înfăţişează partidul nostru. Dacă evenimentul ar fi fost o insurecţie armată, fără îndoială că insurgenţii n-ar fi tras în contramanifestanţi, ci ar fi înconjurat anumite cazărmi, anumite clădiri, ar fi nimicit anumite unităţi de trupe etc. Dacă, dimpotrivă, el a fost o demonstraţie împotriva guvernului, cu o contrademonstraţie a apărătorilor lui, a fost cu totul firesc ca aceia care au tras primii să fie contrarevoluţionarii, atît orbiţi de furie împotriva uriaşei mase de demonstranţi, cît şi în

www.dacoromanica.ro

scop de provocare, şi tot atît de firesc a fost ca demonstranţii să răspundă la împuşcături prin împuşcături.

Listele celor ucişi, deşi probabil nu întru totul complete, au fost publicate totuşi în cîteva ziare (după cîte îmi amintesc, în „Reci"[26] şi în „Delo Naroda"). Prima îndatorire directă ce-i revenea anchetei era de a controla, de a completa şi de a publica oficial aceste liste. A te sustrage de la ea înseamnă *a ascunde* faptele care dovedesc că cei care au tras au fost contrarevoluţionarii.

Într-adevăr, chiar dintr-o parcurgere fugitivă a listelor publicate îţi dai seama că două grupe principale care sînt cel mai bine conturate, cazacii şi marinarii, au dat un număr aproximativ egal de morţi. Ar fi fost posibil un asemenea fenomen dacă cei 10 000 de marinari înarmaţi care au venit la 4 iulie la Petrograd şi s-au unit cu muncitorii şi cu soldaţii, în special cu mitraliorii, care aveau numeroase mitraliere, ar fi urmărit scopul dezlănţuirii unei insurecţii armate?

Este limpede că numărul celor ucişi din partea cazacilor şi a altor duşmani ai insurecţiei ar fi fost în acest caz de zece ori mai mare, întrucît nimeni nu contestă faptul că la 4 iulie printre oamenii înarmaţi de pe străzile Petrogradului bolşevicii predominau în cea mai mare măsură. În presă au apărut o serie întreagă de mărturii ale duşmanilor partidului nostru cu privire la acest lucru, iar o anchetă cît de cît onestă ar fi adunat şi publicat, fără îndoială, toate aceste mărturii.

Faptul că numărul celor ucişi este aproximativ egal de ambele părţi dovedeşte că tocmai contrarevoluţionarii au fost aceia care au început să tragă în manifestanţi, iar manifestanţii n-au făcut decît să răspundă. Altfel nu s-ar fi ajuns la un număr egal de morţi.

În sfîrşit, din informaţiile apărute în presă se detaşează următorul fapt extrem de important: cazuri de ucidere a cazacilor se cunosc la 4 iulie, cînd a avut loc schimbul deschis de focuri între manifestanţi şi contramanifestanţi. Astfel de schimburi de focuri se produc şi în perioade nerevoluţionare, cînd în rîndurile populaţiei se manifestă o anumită stare de agitaţie: de pildă, ele survin adeseori în ţările latine, mai ales în sud. Cazuri de asasinare a

www.dacoromanica.ro

bolşevicilor sînt cunoscute şi în perioada de după 4 iulie, cînd *nu* a avut loc nici o întîlnire între manifestanţii agitaţi şi contramanifestanţi, cînd, prin urmare, asasinarea unui om neînarmat de către oamenii înarmaţi era pur şi simplu un act de cruzime. Un asemenea exemplu este asasinarea bolşevicului Voinov la 6 iulie pe strada Şpalernaia.

Ce fel de anchetă este aceea care nu adună în întregime nici măcar materialul apărut în presă cu privire la numărul morţilor de ambele părţi, cu privire la timpul şi împrejurările în care a fost provocat fiecare caz de omor? Asta nu-i anchetă, ci o batjocură.

Se înţelege că de la o „anchetă" cu un astfel de caracter nu ne putem aştepta nici măcar la o încercare de apreciere istorică a zilei de 4 iulie, necesară pentru oricine vrea să aprofundeze politica.

Cine încearcă să facă o apreciere istorică a zilelor de 3 şi 4 iulie nu poate închide ochii asupra identităţii totale a acestei mişcări cu mişcarea de la 20 şi 21 aprilie.

În ambele cazuri are loc o izbucnire spontană a revoltei maselor.

În ambele cazuri are loc ieşirea maselor înarmate în stradă.

În ambele cazuri se produce un schimb de focuri între manifestanţi şi contramanifestanţi, care se soldează cu un anumit număr (aproximativ egal) de jertfe de ambele părţi.

În ambele cazuri se manifestă o deosebită înteţire a luptei dintre masele revoluţionare şi elementele contrarevoluţionare, burghezia, elementele de mijloc, intermediare, care tind spre conciliatorism, fiind scoase temporar de pe cîmpul de luptă.

În ambele cazuri, manifestaţia antiguvernamentală de un fel deosebit (particularităţile ei au fost expuse mai sus) este legată de o criză a puterii profundă şi îndelungată.

Deosebirea dintre cele două mişcări constă în faptul că cea de-a doua are un caracter mult mai ascuţit faţă de prima şi că partidele socialist-revoluţionar şi menşevic, care la 20—21 aprilie erau neutre, s-au încurcat de atunci

www.dacoromanica.ro

în dependenţa lor faţă de cadeţii contrarevoluţionari (prin guvernul de coaliţie şi prin politica de ofensivă) şi de aceea la 3 şi 4 iulie s-au situat de partea contrarevoluţiei.

Partidul contrarevoluţionar al cadeţilor minţea şi după 20—21 aprilie cu tot atîta neruşinare, urlînd : „leniniştii au tras pe Nevski", şi, jucînd aceeaşi comedie, cerea o anchetă. Cadeţii şi prietenii lor formau atunci majoritatea în guvern, prin urmare ancheta era în întregime în mîna lor. Ancheta a început, dar s-a renunţat la ea fără să se dea nimic publicităţii.

De ce ? Probabil pentru că faptele nu confirmau nicidecum ceea ce ar fi voit cadeţii. Cu alte cuvinte : ancheta în legătură cu evenimentele de la 20—21 aprilie „a fost muşamalizată", deoarece faptele confirmau că contrarevoluţionarii, cadeţii şi prietenii lor au fost aceia care au început să tragă. Asta-i clar.

Acelaşi lucru s-a petrecut, pe cît se vede, la 3—4 iulie, şi de aceea falsul comis de d-l procuror, care, vrînd să facă pe plac lui Ţereteli & Co., desfide toate regulile unei anchete conştiincioase, e atît de grosolan şi cusut cu aţă albă.

Mişcarea de la 3 şi 4 iulie a fost ultima încercare de a îmboldi printr-o manifestaţie Sovietele să ia puterea. Din acest moment, Sovietele, adică socialiştii-revoluţionari şi menşevicii, care domină în cadrul lor, cedează de fapt puterea contrarevoluţiei, chemînd trupele contrarevoluţionare la Petrograd, dezarmînd şi desfiinţînd regimentele revoluţionare şi dezarmînd pe muncitori, încuviinţînd şi tolerînd samavolnicia şi violenţele împotriva bolşevicilor, introducerea pedepsei cu moartea pe front etc.

Acum puterea militară, prin urmare şi puterea de stat, a trecut de fapt în mîna contrarevoluţiei, reprezentată de cadeţi şi sprijinită de socialiştii-revoluţionari şi de menşevici. Acum, dezvoltarea paşnică a revoluţiei în Rusia nu mai este posibilă, iar istoria pune problema astfel : ori victoria totală a contrarevoluţiei, ori o nouă revoluţie.

www.dacoromanica.ro

II

Acuzaţia de spionaj şi de relaţii cu Germania este o adevărată afacere Beilis, asupra căreia trebuie să ne oprim foarte pe scurt. Aici „ancheta" nu face decît să repete calomniile faimosului calomniator Aleksinski, falsificînd cît se poate de grosolan faptele.

Nu este adevărat că în 1914 Zinoviev şi cu mine am fost arestaţi în Austria. N-am fost arestat decît eu.

Nu este adevărat că am fost arestat ca cetăţean rus. Am fost arestat, fiind bănuit de spionaj, fiindcă jandarmul de acolo a luat diagramele statisticii agrare din caietele mele drept „planuri". Se vede treaba că respectivul jandarm austriac se afla exact la acelaşi nivel cu Aleksinski şi grupul „Edinstvo". Dar pe cît se pare, eu am bătut totuşi recordul în materie de urmărire a internaţionalismului, deoarece am fost urmărit ca spion de *ambele* coaliţii beligerante ; în Austria de jandarmi, iar în Rusia de cadeţi, de Aleksinski & Co.

Nu este adevărat că Ganeţki ar fi avut vreun rol în eliberarea mea din închisoarea din Austria. A avut un rol Viktor Adler, care a blamat autorităţile austriece. Au avut un anumit rol şi polonezii, cărora le-a fost ruşine că în Polonia un revoluţionar rus poate fi arestat într-un mod atît de josnic.

Că aş fi avut relaţii cu Parvus, că aş fi vizitat lagăre etc. este o minciună murdară. N-am făcut şi nu puteam face nimic din toate astea. Ziarul nostru „Soţial-Demokrat" l-a numit pe Parvus renegat, un Plehanov al nemţilor *, îndată după apariţia primelor numere ale revistei sale „Die Glocke" [27]. Parvus este un social-şovinist de partea Germaniei, aşa cum este Plehanov un social-şovinist de partea Rusiei. Ca internaţionalişti revoluţionari, noi n-am avut şi nu putem avea nimic comun nici cu social-şoviniştii germani, nici cu cei ruşi, nici cu cei ucraineni („Uniunea pentru eliberarea Ucrainei" [28]).

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 83—84. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Şteinberg este membru în comitetul emigranţilor din Stockholm. Personal l-am văzut pentru prima oară la Stockholm. În jurul lui 20 aprilie sau ceva mai tîrziu, Şteinberg a venit la Petrograd şi îmi amintesc că a intervenit pentru acordarea unei subvenţii asociaţiei emigranţilor. Procurorului i-ar fi fost uşor să verifice acest fapt dacă ar fi vrut să-l verifice.

Procurorul speculează faptul că Parvus întreţine legături cu Ganeţki, iar Ganeţki întreţine legături cu Lenin! Dar acesta este un procedeu de-a dreptul fraudulos, căci toată lumea ştie că Ganeţki a avut nişte afaceri de bani cu Parvus, iar noi nu am avut nici un fel de asemenea legătură cu Ganeţki.

Ganeţki, în calitate de comerciant, a fost în serviciul lui Parvus sau a făcut comerţ în tovărăşie cu el. Dar o serie întreagă de emigranţi ruşi, ale căror nume au apărut în presă, au lucrat în întreprinderile şi birourile lui Parvus.

Procurorul speculează faptul că corespondenţa comercială poate camufla relaţii cu caracter de spionaj. Interesant ar fi de văzut cîţi membri ai partidelor cadet, menşevic şi socialist-revoluţionar ar trebui acuzaţi, după această admirabilă reţetă, pentru corespondenţa lor comercială!

Dar dacă procurorul dispune de o serie de telegrame ale lui Ganeţki către Sumenson (telegrame care au fost deja publicate), dacă el ştie la ce bancă, cînd şi ce sume a avut depuse Sumenson (şi el publică cîteva cifre în acest sens), atunci de ce n-ar antrena el 2—3 funcţionari comerciali sau de birou care să participe la anchetă? Aceştia i-ar da în două zile un extras *complet* din toate registrele comerciale şi din registrele băncilor.

Nimic n-a făcut să iasă la iveală mai concret caracterul acestei „afaceri Beilis" ca faptul citării de către procuror a unor cifre disparate: în cursul unui semestru, Sumenson a luat din contul său curent 750 000 de ruble şi i-au mai rămas 180 000 de ruble!! Cînd publici cifre, de ce nu le publici complet: cînd anume, de la cine anume a primit Sumenson banii „în decursul unui semestru" şi cui

www.dacoromanica.ro

a făcut plăţi ? Cînd anume şi ce anume partide de marfă s-au primit ?

Ce poate fi mai uşor decît să culegi asemenea cifre complete ? E un lucru care se putea face şi trebuia făcut în 2—3 zile ! Asta ar fi scos la iveală toate afacerile comerciale ale lui Ganeţki şi Sumenson şi ar zădărnici aluziile dubioase cu care operează procurorul !

Cea mai murdară şi cea mai josnică calomnie a lui Aleksinski, copiată într-o manieră „ministerială" de funcţionarii guvernului lui Ţereteli & Co., — iată pînă unde au decăzut socialiştii-revoluţionari şi menşevicii !

III

Ar fi, desigur, cea mai mare naivitate ca „acţiunile judiciare" deschise împotriva bolşevicilor de guvernul lui Ţereteli & Co. să fie luate drept procese reale. Asta ar fi o iluzie constituţionalistă de neiertat.

Intrînd la 6 mai în coaliţie cu cadeţii contrarevoluţionari şi adoptînd politica de ofensivă, adică de reluare şi prelungire a războiului imperialist, socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au devenit inevitabil prizonieri ai cadeţilor.

Ca prizonieri, ei sînt siliţi să participe la cele mai murdare afaceri ale cadeţilor, la cele mai josnice înscenări calomniatoare ale lor.

„Cazul" Cernov [29] începe să deschidă repede ochii şi celor înapoiaţi, adică să confirme justeţea acestei concepţii a noastre. Iar după Cernov, „Reci" desfăşoară o campanie de calomnii şi împotriva lui Ţereteli, pe care-l taxează de „făţarnic" şi „zimmerwaldian".

Acum şi orbii vor vedea şi pietrele vor ajunge să vorbească.

Contrarevoluţia îşi strînge rîndurile. Cadeţii — iată cine constituie baza ei. Statul-major şi şefii militari, Kerenski aflat în mîna lor, ziarele ultrareacţionare la dispoziţia lor — iată care sînt aliaţii burgheziei contrarevoluţionare.

www.dacoromanica.ro

Josnicele calomnii răspîndite împotriva adversarilor politici vor ajuta proletariatul să înţeleagă mai repede unde este contrarevoluţia şi s-o *mă t u r e* în numele libertăţii şi păcii, în numele pîinii pentru cei flămînzi şi în numele pămîntului pentru ţărani.

Scris între 22 şi 26 iulie (4 şi 8 august) 1917

Publicat la 26 şi 27 iulie 1917, în ziarul „Rabocii i Soldat" nr. 3 şi 4
Semnat: N. L e n i n

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ILUZII CONSTITUŢIONALISTE [30]

Numim iluzii constituţionaliste greşeala politică a acelora care cred în existenţa unei ordini normale, de drept, legale, pe scurt: a unei ordini „constituţionale", care, în realitate nu există. La prima vedere s-ar părea că în Rusia de astăzi, în iulie 1917, cînd n-a fost încă elaborată nici o constituţie, nu poate fi vorba de apariţia unor iluzii constituţionaliste. Asta este o greşeală profundă. În realitate, esenţa întregii situaţii politice actuale din Rusia constă în aceea că mase extrem de largi ale populaţiei sînt îmbibate de iluzii constituţionaliste. Fără să fi înţeles acest lucru, nu poţi înţelege absolut nimic din situaţia politică actuală a Rusiei. Nu poţi face literalmente nici un pas în direcţia unei juste abordări a problemelor de tactică în Rusia de astăzi dacă nu pui în centrul preocupărilor demascarea sistematică şi necruţătoare a iluziilor constituţionaliste, dezvăluirea tuturor rădăcinilor lor, restabilirea unei juste perspective politice.

Să luăm trei opinii, cele mai tipice pentru iluziile constituţionaliste actuale, şi să le analizăm cu atenţie.

Prima opinie: ţara noastră se află în ajunul convocării Adunării constituante [31]; de aceea, tot ceea ce se petrece acum are un caracter temporar, trecător, nu esenţial, nu hotărîtor, totul va fi în curînd revizuit şi stabilit definitiv de Adunarea constituantă. A doua opinie: anumite partide — de pildă socialiştii-revoluţionari sau menşevicii sau blocul lor — deţin o majoritate evidentă şi indiscutabilă în rîndurile poporului sau în instituţiile „cele mai

www.dacoromanica.ro

influente", cum sînt Sovietele ; iată de ce voinţa acestor partide, a acestor instituţii ca şi în genere voinţa majorităţii poporului nu poate fi ignorată şi cu atît mai mult încălcată într-o Rusie republicană, democratică, revoluţionară. A treia opinie : *o măsură* cum a fost, de pildă, suspendarea ziarului „Pravda" nu a avut sancţiunea legală nici a guvernului provizoriu, nici a Sovietelor ; de aceea, ea nu este decît un episod, un fenomen întîmplător şi nu poate fi considerată în nici un caz un fapt hotărîtor.

Să trecem la analiza fiecăreia din cele trei opinii.

I

Convocarea Adunării constituante a fost o promisiune a primului guvern provizoriu. El a recunoscut că principala lui sarcină este de a da ţării o Adunare constituantă. Al doilea guvern provizoriu a stabilit termenul convocării Adunării constituante pentru 30 septembrie. Al treilea guvern provizoriu, instaurat după 4 iulie, a confirmat în mod solemn acest termen.

Există însă şanse 99% ca Adunarea constituantă să nu fie convocată la această dată. Dacă ea va fi totuşi convocată, sînt tot 99% şanse ca, atîta timp cît în Rusia nu va fi învins a doua revoluţie, Adunarea constituantă să fie tot atît de neputincioasă şi de inutilă precum a fost Duma I [32]. Pentru a ne convinge de acest lucru este suficient să facem abstracţie pentru o clipă de noianul de vorbe goale, promisiuni şi mărunţişuri de fiecare zi, care ne împuiază capul, şi să vedem elementul fundamental, determinant în viaţa socială : lupta de clasă.

Că în Rusia burghezia s-a contopit strîns cu moşierii este limpede. Întreaga presă, toate alegerile, întreaga politică a partidului cadet şi a partidelor care se situează mai la dreapta decît el, toate cuvîntările ţinute la „congrese" de persoanele „interesate" dovedesc acest lucru. Burghezia înţelege foarte bine ceea ce nu înţeleg flecarii mic-burghezi din rîndurile socialiştilor-revoluţionari şi ale menşevicilor „de stînga", şi anume că în Rusia *nu poate* fi desfiinţată proprietatea privată asupra pămîn-

www.dacoromanica.ro

tului, şi încă fără răscumpărare, fără o gigantică revoluţie economică, fără a pune băncile sub controlul întregului popor, fără a naţionaliza sindicatele *, fără o serie de măsuri revoluţionare drastice împotriva capitalului. Burghezia înţelege toate astea prea bine. În acelaşi timp ea nu poate să nu ştie, să nu vadă, să nu simtă că uriaşa majoritate a ţăranilor din Rusia nu numai că se va pronunţa în momentul de faţă pentru confiscarea pămînturilor moşiereşti, dar se va situa cu mult mai la stînga decît Cernov. Căci burghezia cunoaşte mai bine decît noi şi toate concesiile parţiale pe care i le-a făcut Cernov, de pildă numai între 6 mai şi 2 iulie, cînd a fost vorba de tergiversarea şi ciuntirea diferitelor revendicări ţărăneşti, şi cît s-au căznit socialiştii-revoluţionari *de dreapta* (Cernov este considerat „centru" de socialiştii-revoluţionari) la congresul ţăranilor [33] şi în Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia să-i „potolească" pe ţărani şi să-i hrănească cu amînări.

Burghezia se deosebeşte de mica burghezie prin aceea că, din experienţa ei economică şi politică, ea a dobîndit capacitatea de a înţelege care sînt condiţiile de menţinere a „ordinii" (adică a înrobirii maselor) în orînduirea capitalistă. Burghezii sînt oameni practici, care ştiu să facă calcule comerciale de mare anvergură, care sînt obişnuiţi să trateze şi problemele politice dintr-un punct de vedere strict practic, fără să se încreadă în vorbe, ştiind să ia taurul de coarne.

O Adunare constituantă în Rusia de astăzi va da majoritatea ţăranilor care se situează mai la stînga decît socialiştii-revoluţionari. Burghezia, care ştie asta, nu poate să nu lupte cu cea mai mare hotărîre împotriva convocării grabnice a Adunării constituante. A duce războiul imperialist în spiritul tratatelor secrete încheiate de Nicolaie al II-lea, a susţine proprietatea moşierească sau răscumpărarea, toate astea sînt un lucru imposibil sau nemaipomenit de dificil *în condiţiile* existenţei Adunării constituante. Războiul nu aşteaptă. Lupta de clasă nu

* Este vorba de sindicatele capitaliste. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

așteaptă. Chiar scurtul interval de timp dintre 28 februarie și 21 aprilie a arătat-o clar.

Încă de la începutul revoluției s-au conturat două concepții cu privire la Adunarea constituantă. Socialiștii-revoluționari și menșevicii, îmbibați pînă-n măduva oaselor de iluzii constituționaliste, priveau problema cu credulitatea micului burghez care ignorează lupta de clasă: Adunarea constituantă a fost proclamată, vom avea o Adunare constituantă, și cu asta basta! Ce e în plus vine de la necuratul! Bolșevicii însă spuneau: convocarea Adunării constituante și succesul ei vor fi asigurate numai în măsura în care forțele și puterea Sovietelor se vor întări. Menșevicii și socialiștii-revoluționari au mutat centrul de greutate pe actul juridic: proclamarea, promisiunea, declararea convocării Adunării constituante. Bolșevicii au mutat centrul de greutate pe lupta de clasă: dacă Sovietele vor învinge, convocarea Adunării constituante va fi asigurată; dacă nu, ea nu va fi asigurată.

Așa s-a și întîmplat. Burghezia a dus tot timpul o luptă cînd fățișă, cînd ascunsă, dar continuă și perseverentă împotriva convocării Adunării constituante. Această luptă și-a găsit expresia în dorința de a tergiversa convocarea Adunării constituante pînă la terminarea războiului. Ea și-a găsit expresia într-o serie de tergiversări în ceea ce privește fixarea datei convocării Adunării constituante. Cînd, în sfîrșit, după 18 iunie, la mai bine de o lună de la formarea guvernului de coaliție, data convocării Adunării constituante a fost fixată, un ziar burghez din Moscova a declarat că acest lucru a fost făcut sub influența agitației bolșevicilor. „Pravda" a reprodus exact citatul din acel ziar.

După 4 iulie, cînd servilismul și intimidarea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor au dus la „victoria" contrarevoluției, în „Reci" s-a strecurat o expresie laconică, dar remarcabilă: „este imposibilă o convocare într-un termen scurt a Adunării constituante!! La 16 iulie în „Volea Naroda" [34] și în „Russkaia Volea" [35] apare o notă în care se declară că cadeții cer amînarea convocării Adunării constituante sub pretextul „imposibilității" de a o convoca într-un termen atît de „scurt", iar menșevicul

www.dacoromanica.ro

Ţereteli, care se ploconeşte în faţa contrarevoluţiei, consimte, potrivit celor afirmate în notă, la o amînare pînă la 20 noiembrie!

Nu încape îndoială că o astfel de notă nu putea să se strecoare decît împotriva voinţei burgheziei. Ei nu-i convin asemenea „demascări". Dar nu poţi ascunde sula-n sac. Contrarevoluţia, care după 4 iulie şi-a dat frîu liber, se dă de gol. Chiar prima acaparare a puterii de către burghezia contrarevoluţionară după 4 iulie este însoţită imediat de o măsură (o măsură foarte serioasă) *împotriva* convocării Adunării constituante.

Aceasta este o realitate. Şi e o realitate care dezvăluie zădărnicia iluziilor constituţionaliste. Dacă în Rusia nu va avea loc o nouă revoluţie, dacă puterea burgheziei contrarevoluţionare (a cadeţilor în primul rînd) nu va fi răsturnată, dacă poporul nu va refuza să mai acorde încredere partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic, partide ale concilierii cu burghezia, Adunarea constituantă sau nu se va mai întruni, sau va fi un loc de „pălăvrăgeală frankfurtiană" [36], o adunare neputincioasă şi inutilă de mic-burghezi speriaţi de moarte de război şi de perspectiva „boicotării puterii" de către burghezie, oscilînd neputincioşi între eforturile de a guverna fără burghezie şi teama de a se debarasa de ea.

Problema Adunării constituante este *subordonată* problemei desfăşurării şi deznodămîntului luptei de clasă dintre burghezie şi proletariat. Îmi amintesc că pe „Raboceaia Gazeta" a luat-o o dată gura pe dinainte, spunînd că Adunarea constituantă va fi o convenţie. Este un model de fanfaronadă lipsită de conţinut, lamentabilă, demnă de dispreţ a lacheilor menşevici ai burgheziei contrarevoluţionare. Pentru a nu fi un loc de „pălăvrăgeală frankfurtiană" sau o Dumă I, pentru a fi o convenţie, pentru asta trebuie să îndrăzneşti, să ştii, să ai forţa necesară ca să dai lovituri necruţătoare contrarevoluţiei, iar nu să cazi la înţelegere cu ea. Pentru asta trebuie ca puterea să se afle în mîna clasei celei mai înaintate, mai hotărîte, mai revoluţionare din epoca de astăzi. Pentru asta trebuie ca ea să fie sprijinită de întreaga masă a sărăcimii de la oraşe şi sate (de semiproletari). Pentru

www.dacoromanica.ro

asta e necesară o răfuială necruțătoare cu burghezia contrarevoluționară, adică cu cadeții și cu cadrele superioare ale armatei în primul rînd. Iată care sînt condițiile reale, de clasă, materiale ale Convenției. E de ajuns să enumerăm clar și precis aceste condiții, pentru a ne da seama cît de ridicolă este fanfaronada ziarului „Raboceaia Gazeta", ce infinit de prosteşti sînt iluziile constituționaliste pe care și le fac socialiștii-revoluționari și menșevicii în legătură cu Adunarea constituantă în Rusia de astăzi.

II

Biciuind pe „social-democrații" mic-burghezi din 1848, Marx a înfierat fără cruțare frazeologia lor neînfrînată cu privire la „popor" și la majoritatea poporului în general [37]. E un lucru de care e bine să ne amintim atunci cînd examinăm cea de-a doua opinie, cînd facem analiza iluziilor constituționaliste cu privire la „majoritate".

Pentru ca majoritatea să hotărască într-adevăr în stat, este necesară existența unor condiții reale. Și anume : trebuie instaurată temeinic o ordine de stat, o putere de stat care să dea posibilitatea ca lucrurile să se rezolve după voința majorității și să asigure transformarea acestei posibilități în realitate. Aceasta pe de o parte. Pe de altă parte, e necesar ca această majoritate, prin compoziția ei de clasă, prin raportul de forțe dintre clase în cadrul ei (și în afara ei), *să poată* duce unită și cu succes carul statului. Pentru orice marxist este clar că aceste două condiții reale joacă un rol hotărîtor în problema majorității poporului și a mersului treburilor statului în concordanță cu voința acestei majorități. Întreaga literatură politică a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor și mai ales întreaga lor comportare politică dovedesc o totală neînțelegere a acestor condiții.

Dacă puterea politică în stat se află în mîna clasei ale cărei interese coincid cu interesele majorității, atunci este posibilă o conducere a statului care să corespundă într-adevăr voinței majorității. Dacă însă puterea politică se află în mîna clasei ale cărei interese vin în contra-

www.dacoromanica.ro

dicție cu interesele majorității, orice guvernare după principiul majorității se transformă inevitabil într-o înșelătorie sau oprimare a acestei majorități. Orice republică burgheză ne oferă sute și mii de exemple de acest fel. În Rusia, burghezia domină atît economiceşte cît și politiceşte. Interesele ei, mai ales în timpul războiului imperialist, sînt diametral opuse intereselor majorității. De aceea întreaga esență a problemei, dacă o tratezi din punct de vedere materialist, marxist, și nu din punct de vedere formal-juridic, constă în demascarea acestei contradicții, în lupta împotriva înșelării maselor de către burghezie.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri au arătat, dimpotrivă, cu prisosință care este adevăratul lor rol, acela de instrument de înșelare a maselor (a „majorității") de către burghezie, de sprijinitori și promotori ai acestei înșelări. Oricît de sinceri ar fi unii dintre socialiștii-revoluționari și menșevici, ideile lor politice fundamentale — că e posibil să te smulgi din războiul imperialist și să ajungi la o „pace fără anexiuni și contribuții" fără dictatura proletariatului și victoria socialismului, că sînt posibile, fără aceeași condiție, trecerea pămîntului fără răscumpărare în mîna poporului și „controlul" asupra producției în interesul poporului —, aceste idei fundamentale politice (și economice, firește) ale socialiștilor-revoluționari și menșevicilor nu sînt, în mod obiectiv, decît o autoînșelare mic-burgheză sau, ceea ce este același lucru, o înșelare a maselor (a „majorității") de către burghezie.

Iată primul și cel mai de seamă „corectiv" al nostru la modul de a pune problema majorității de către democrații mic-burghezi, de către socialiștii de tip louisblanc-ist, socialiștii-revoluționari și menșevicii : ce valoare are în fond „majoritatea", cînd, luată ca atare, ea este doar un moment formal, în timp ce material, în realitate, majoritatea este o majoritate a partidelor care transpun în viață înșelarea acestei majorități de către burghezie ?

Desigur — și aici trecem la al doilea „corectiv", la a doua dintre împrejurările fundamentale arătate mai sus —, desigur că această înșelare nu poate fi bine înțeleasă decît dacă explicăm care sînt rădăcinile și semnificația ei de clasă. Ea nu este o înșelare personală, nu este o „trișare"

www.dacoromanica.ro

(ca să ne exprimăm în mod vulgar), ci este o idee înșelătoare, care rezultă din situația economică a clasei. Micul burghez se află într-o asemenea situație economică, condițiile lui de viață sînt de așa natură, încît el nu poate să nu se înșele, el este atras fără voie și inevitabil cînd spre burghezie, cînd spre proletariat. El *nu* poate avea o „linie" independentă *din punct de vedere economic*.

Trecutul îl trage spre burghezie, viitorul spre proletariat. Judecata lui înclină spre cel din urmă, prejudecata (după cunoscuta expresie a lui Marx) spre cea dintîi [38]. Pentru ca majoritatea poporului să poată deveni cu adevărat majoritate în conducerea statului, să servească cu adevărat intereselor majorității, să devină un adevărat chezaș al drepturilor ei etc., pentru asta este necesară o anumită condiție de clasă. Această condiție este : alăturarea majorității micii burghezii, cel puțin în momentul hotărîtor și în locul hotărîtor, la proletariatul revoluționar.

Fără asta, majoritatea este o ficțiune care se poate menține un anumit timp, poate străluci, sclipi, zornăi, poate culege lauri, dar care în mod cu totul inevitabil este sortită falimentului. Așa se prezintă, între altele, falimentul majorității pe care au avut-o socialiștii-revoluționari și menșevicii, faliment care a ieșit la iveală în revoluția rusă în iulie 1917.

Mai departe. Revoluția se deosebește de situația „obișnuită" în stat tocmai prin faptul că problemele litigioase din viața de stat sînt rezolvate prin lupta de clasă și prin lupta maselor care merg pînă la luptă armată. Altfel nu poate fi, din moment ce masele sînt libere și înarmate. Din acest fapt esențial rezultă că în perioade de revoluție nu e suficient să constați „voința majorității" —, nu, *trebuie să te dovedești mai puternic* în momentul hotărîtor, la locul hotărîtor, trebuie *să învingi*. Începînd cu „războiul țărănesc" german din evul mediu și continuînd cu toate marile mișcări și epoci revoluționare, inclusiv cele din 1848 și 1871 și cea din 1905, există nenumărate exemple în

www.dacoromanica.ro

care o minoritate mai organizată, mai conştientă, mai bine înarmată a învins majoritatea, impunîndu-i voinţa sa.

F. Engels sublinia în mod expres învăţămintele experienţei, care sînt într-o anumită măsură comune răscoalei ţărăneşti din secolul al XVI-lea şi revoluţiei din 1848 din Germania, şi anume: caracterul disparat al acţiunilor, lipsa unei centralizări în rîndurile maselor asuprite, provocată de condiţiile lor de trai mic-burgheze [39]. Abordînd problema sub acest aspect, ajungem la aceeaşi concluzie: simpla majoritate a maselor mic-burgheze nu rezolvă şi nu poate rezolva încă nimic, întrucît organizarea, caracterul politic conştient al acţiunilor, centralizarea lor (necesară pentru a obţine victoria), toate acestea nu le poate aduce milioanelor de mici proprietari agricoli dispersaţi *decît* o conducere fie din partea burgheziei, fie din partea proletariatului.

După cum se ştie, problemele vieţii sociale sînt rezolvate, în cele din urmă, de lupta de clasă în forma ei cea mai accentuată, cea mai acută, şi anume războiul civil. Iar în acest război, ca şi în oricare altul — ceea ce este de asemenea un fapt cunoscut şi pe care nimeni nu-l contestă în principiu —, hotărăşte economicul. Extrem de caracteristic şi de semnificativ este faptul că atît socialiştii-revoluţionari, cît şi menşevicii, care „în principiu" nu neagă acest lucru şi îşi dau prea bine seama de caracterul capitalist al Rusiei contemporane, nu se hotărăsc să privească lucid adevărul în faţă. Ei se tem să recunoască adevărul, şi anume: împărţirea oricărei ţări capitaliste, inclusiv Rusia, în trei forţe principale, esenţiale: burghezia, mica burghezie şi proletariatul. Toată lumea vorbeşte despre prima şi a treia, toată lumea le recunoaşte. Cea de-a doua forţă însă — care constituie tocmai *majoritatea* numericeşte! — nu vor s-o aprecieze în mod lucid nici economiceşte, nici politiceşte, nici sub raport militar.

Adevărul supără — aşa se explică teama socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor de a se ajunge la autocunoaştere.

www.dacoromanica.ro

III

Cînd am început să scriu acest mic articol, suspendarea „Pravdei" era un fapt „accidental", încă nesancționat de puterea de stat. Acum, după 16 iulie, această putere a suspendat formal „Pravda".

Privită în perspectivă istorică, în ansamblu, în întregul proces de pregătire și de aplicare a acestei măsuri, suspendarea pune într-o lumină vie „esența constituției" în Rusia și pericolul iluziilor constituționaliste.

Se știe că partidul cadet, în frunte cu Miliukov și ziarul „Reci", cere încă din luna aprilie să se treacă la represiuni împotriva bolșevicilor. În cele mai diverse forme, de la articolele tratînd probleme „de stat" publicate în „Reci" pînă la exclamațiile repetate ale lui Miliukov „să fie arestați" ! (Lenin și ceilalți bolșevici), această cerere de a se recurge la represiuni a constituit una din părțile principale, dacă nu chiar partea principală a programului politic al cadeților în revoluție.

Cu mult înainte de acuzația mîrșavă și calomnioasă de spionaj în favoarea germanilor și de primire de bani de la germani, acuzație fabricată de Aleksinski & Co. în iunie-iulie, cu mult înainte de nu mai puțin calomnioasa acuzație de „insurecție armată" sau „rebeliune", care este în contradicție cu faptele îndeobște cunoscute și cu documentele publicate, — cu mult înainte de toate acestea, partidul cadet a cerut în mod sistematic, perseverent și continuu să se treacă la represiuni împotriva bolșevicilor. De vreme ce această cerință a fost îndeplinită, ce putem să credem despre cinstea sau capacitatea de a înțelege a oamenilor care uită sau se fac a uita adevărata ei sursă de clasă și de partid ? Cum să nu numim fals dintre cele mai grosolane sau nemaipomenită îngustime în politică faptul că socialiștii-revoluționari și menșevicii se căznesc astăzi să prezinte lucrurile în așa fel ca și cum ar crede că „motivul" „accidental" sau „singular" apărut la 4 iulie ar determina represiunile împotriva bolșevicilor ? Există o limită și în denaturarea adevărurilor istorice incontestabile !

www.dacoromanica.ro

E suficient să facem o comparaţie între mişcarea de la 20—21 aprilie şi cea de la 3—4 iulie pentru a ne convinge imediat de identitatea lor : manifestarea spontană a nemulţumirii, a nerăbdării şi revoltei maselor, focuri de armă provocatoare din partea dreptei, oameni ucişi pe Nevski, urletele calomnioase ale burgheziei şi ale cadeţilor în special că „pe Nevski au tras leniniştii", o îndîrjire şi agravare extremă a luptei dintre masa proletară şi burghezie, totala dezorientare a partidelor mic-burgheze, socialist-revoluţionar şi menşevic, marea amplitudine a oscilărilor atît în politică, cît şi în problema puterii de stat în general, — toate acestea sînt fapte obiective caracteristice ambelor mişcări. Iar 9—10 şi 18 iunie ne înfăţişează, sub o altă formă, absolut acelaşi tablou de clasă.

Desfăşurarea evenimentelor este cît se poate de limpede : creşterea din ce în ce mai accentuată a nemulţumirii, a nerăbdării şi a revoltei maselor, ascuţirea din ce în ce mai mare a luptei dintre proletariat şi burghezie, în special a luptei pentru influenţă asupra maselor mic-burgheze, şi în legătură cu aceasta cele două mari evenimente istorice care au dus la dependenţa socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor faţă de cadeţii contrarevoluţionari. Aceste evenimente sînt : guvernul de coaliţie de la 6 mai, în care socialiştii-revoluţionari şi menşevicii s-au dovedit a fi nişte slugi ale burgheziei, încurcîndu-se din ce în ce mai rău în tranzacţii şi înţelegeri cu ea, în miile de „servicii" pe care i le-au făcut, în tergiversarea unor măsuri revoluţionare din cele mai necesare, iar apoi ofensiva pe front. Ofensiva a însemnat inevitabil reînceperea războiului imperialist, o puternică creştere a influenţei, a ponderii, a rolului burgheziei imperialiste, răspîndirea pe scară largă a şovinismului în mase, în sfîrşit — last but not least (ultima ca ordine, dar nu ca importanţă) —, predarea puterii, la început a celei militare, iar apoi a întregii puteri de stat în mîna vîrfurilor contrarevoluţionare ale armatei.

Aceasta este desfăşurarea evenimentelor istorice, care, începînd de la 20—21 aprilie pînă la 3—4 iulie, a accen-

www.dacoromanica.ro

tuat și a agravat contradicțiile de clasă și care după 4 iulie a permis burgheziei contrarevoluționare să înfăptuiască ceea ce la 20—21 aprilie se conturase cu toată claritatea : programul și tactica ei, cel mai apropiat țel și mijloacele „decente" menite să ducă la realizarea țelului.

Nimic nu e mai lipsit de conținut din punct de vedere istoric, mai lamentabil sub aspect teoretic și mai ridicol din punct de vedere practic decît văicărelile mic-burgheze cu privire la 4 iulie (repetate, printre altele, și de L. Martov) : că bolșevicii, prin „aventurismul" lor, „au reușit" să-și provoace o înfrîngere etc. etc. Toate aceste văicăreli, toate aceste raționamente că „n-ar fi trebuit" să se participe (la încercările de a imprima nemulțumirii și revoltei cît se poate de legitime a maselor un caracter „pașnic și organizat" ! !), — înseamnă sau renegare, atunci cînd pornesc de la bolșevici, sau constituie o manifestare, obișnuită la micul burghez, a obișnuitei sale stări de intimidare și dezorientare. În realitate, mișcarea de la 3—4 iulie a apărut tot atît de inevitabil din mișcarea de la 20—21 aprilie și i-a succedat, așa cum vara succede primăverii. Era datoria indiscutabilă a partidului proletar să rămînă alături de mase, străduindu-se să imprime un caracter cît mai pașnic și mai organizat acțiunilor lor juste, iar nu să se dea de o parte, să se spele pe mîini ca Pilat, invocînd considerentul pedant că masa nu este organizată pînă la ultimul om și că mișcarea ei duce la excese (ca și cînd la 20—21 aprilie nu s-ar fi produs excese ! ca și cînd ar fi existat în istorie o singură mișcare importantă a maselor în cursul căreia să nu se fi produs excese !).

Iar înfrîngerea bolșevicilor după 4 iulie a decurs cu necesitate istorică din întreaga desfășurare de pînă atunci a evenimentelor tocmai pentru că la 20—21 aprilie masa mic-burgheză și conducătorii ei, socialiștii-revoluționari și menșevicii, nu erau încă legați de ofensivă, nu se încurcaseră încă în „guvernul de coaliție" prin tot felul de tranzacții cu burghezia, iar la 4 iulie ei s-au legat și s-au încurcat în așa măsură încît nu puteau să nu alunece pe

www.dacoromanica.ro

panta colaborării (la represiuni, la calomnii, la acte de cruzime) cu cadeţii contrarevoluţionari. La 4 iulie, socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au căzut definitiv în mocirla infectă a contrarevoluţiei, pentru că ei s-au tot tăvălit în această mocirlă în mai şi în iunie, intrînd în guvernul de coaliţie şi aprobînd politica de ofensivă.

S-ar părea că, în aparenţă, ne-am îndepărtat întrucîtva de la tema noastră, de la problema suspendării „Pravdei", deviind spre problema aprecierii istorice a evenimentelor de la 4 iulie. Dar asta numai în aparenţă, deoarece una nu poate fi înţeleasă fără alta. Am văzut că suspendarea „Pravdei", arestările bolşevicilor şi celelalte persecuţii la care sînt ei supuşi nu reprezintă — dacă privim problema în esenţă şi în înlănţuirea evenimentelor — decît transpunerea în fapt a vechiului program al contrarevoluţiei şi al cadeţilor în special.

Este extrem de instructiv să examinăm acum *cine* anume şi prin ce procedee a înfăptuit acest program.

Să reamintim faptele. La 2 şi 3 iulie mişcarea creşte, masele — revoltate de lipsa de acţiune a guvernului, de scumpete, de ruină economică, de ofensivă — sînt în fierbere. Cadeţii joacă după sistemul „cine pierde cîştigă"; ei se retrag, dînd un ultimatum socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor, lăsîndu-i pe ei, legaţi de putere, dar lipsiţi de ea, să plătească pentru înfrîngere şi pentru revolta maselor.

La 2 şi 3 iulie bolşevicii caută să împiedice masele să manifesteze. Acest lucru a fost recunoscut *chiar* de un martor de la „Delo Naroda", care a relatat cele petrecute la 2 iulie în regimentul de grenadieri. La 3 iulie, seara, mişcarea se întinde, depăşind orice limite, şi bolşevicii redactează un apel în care vorbesc de necesitatea de a imprima mişcării un caracter „paşnic şi organizat". La 4 iulie focurile de armă provocatoare din partea dreptei sporesc numărul jertfelor făcute de salvele trase de ambele părţi: trebuie să subliniem că promisiunea Comitetului executiv de a cerceta evenimentele, de a scoate de două ori pe zi buletine etc. etc. a rămas o simplă promisiune!

www.dacoromanica.ro

Socialiștii-revoluționari și menșevicii n-au făcut absolut nimic, ei n-au publicat *nici măcar* lista completă a morților din ambele tabere ! !

În noaptea de 4 iulie, bolșevicii au întocmit un apel în care cereau încetarea demonstrațiilor și l-au publicat în aceeași noapte în „Pravda". Dar în cursul aceleiași nopți încep, în primul rînd, să sosească la Petrograd trupele contrarevoluționare (probabil la chemarea sau cu asentimentul socialiștilor-revoluționari și menșevicilor, a Sovietelor lor ; desigur, cu privire la acest punct „delicat", deși nu există nici o necesitate de a păstra secretul, se păstrează pînă acum cea mai mare și mai strictă tăcere !). În al doilea rînd, în aceeași noapte se pornesc pogromurile împotriva bolșevicilor, organizate de detașamentele de iuncheri etc., care acționează evident din ordinul lui Polovțev, comandantul trupelor, și din ordinul marelui stat-major. În noaptea de 4 spre 5 este devastat sediul „Pravdei", pe 5 și pe 6 este devastată tipografia ei, „Trud" ; muncitorul Voinov este asasinat în plină zi pentru că a scos din tipografie „Listok Pravdî", se fac percheziții și arestări de bolșevici, sînt dezarmate regimentele revoluționare.

Cine a dat semnalul la toate acestea ? Nici guvernul și nici Sovietul, ci banda militaristă contrarevoluționară, grupată în jurul marelui stat-major, care acționează în numele „serviciului de contraspionaj" și folosește acuzațiile fabricate de Pereverzev și Aleksinski pentru „a atîța furia" trupelor etc.

Guvernul este absent, Sovietele sînt absente ; ele tremură pentru propria lor piele, căci le parvin o serie de știri în sensul că s-ar putea să vină cazacii să le zdrobească ! Presa ultrareacționarilor și a cadeților, care a dus o campanie de calomnii împotriva bolșevicilor, începe o asemenea campanie și împotriva Sovietelor.

Prin întreaga lor politică, socialiștii-revoluționari și menșevicii s-au legat de mîini și de picioare. Fiind legați, ei au chemat trupe contrarevoluționare la Petrograd (sau au tolerat chemarea lor). Iar asta i-a legat și mai tare. Ei s-au rostogolit pînă în fundul dezgustătoarei mocirle con-

www.dacoromanica.ro

trarevoluţionare. Ei au dizolvat în mod laş propria lor comisie, numită să cerceteze „cazul" bolşevicilor. Ei dau în mod mîrşav pe bolşevici pe mîna contrarevoluţiei. Ei participă, umilindu-se, la înmormîntarea cazacilor ucişi, sărutînd astfel mîna contrarevoluţionarilor.

Ei sînt nişte oameni legaţi. Ei se află la fundul mocirlei. Ei se zbat, dînd un portofoliu lui Kerenski, mergînd la Canossa [40] la cadeţi, organizînd „Zemski sobor" sau „încoronarea" guvernului contrarevoluţionar la Moscova [41]. Kerenski îl destituie pe Polovţev.

Dar zbuciumul rămîne zbucium, fără să schimbe cu nimic *esenţa lucrurilor*. Kerenski îl destituie pe Polovţev, dar în acelaşi timp definitivează, legiferează *măsurile* lui, politica lui, suspendă „Pravda", introduce pedeapsa cu moartea pentru soldaţi, interzice mitingurile pe front, continuă să-i aresteze pe bolşevici (pînă şi pe Kollontai !) în conformitate cu programul lui Aleksinski.

„Esenţa constituţiei" din Rusia se conturează uimitor de limpede : ofensiva pe front şi coaliţia cu cadeţii în spatele frontului aruncă pe socialiştii-revoluţionari şi pe menşevici în mocirla contrarevoluţiei. *În fapt*, puterea de stat trece în mîna acesteia, în mîna bandei militariste. Kerenski şi guvernul Ţereteli şi Cernov nu sînt *decît un paravan al ei*, ei sînt obligaţi să legifereze *post-festum* măsurile ei, acţiunile ei, politica ei.

Tîrgul lui Kerenski, Ţereteli, Cernov cu cadeţii are o importanţă secundară, dacă nu e chiar cu totul lipsit de importanţă. Indiferent dacă cei care vor cîştiga de pe urma acestui tîrg vor fi cadeţii sau dacă Ţereteli şi Cernov vor mai reuşi să se menţină „singuri", fondul problemei nu se va schimba, faptul esenţial, principal, hotărîtor rămînînd cotitura socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor spre contrarevoluţie (cotitură la care-i obligă întreaga politică dusă de ei de la 6 mai).

Ciclul de evoluţie a partidelor s-a încheiat. Socialiştii-revoluţionari şi menşevicii s-au rostogolit din treaptă în treaptă, de la „încrederea" faţă de Kerenski de la 28 fe-

www.dacoromanica.ro

bruarie pînă la 6 mai, care i-a legat de contrarevoluție, la 5 iulie, cînd s-au rostogolit spre ea pînă la fund.

Acum începe o nouă etapă. Victoria contrarevoluției determină deziluzia maselor față de partidele socialiștilor-revoluționari și menșevicilor și deschide calea pentru trecerea lor la politica de sprijinire a proletariatului revoluționar.

Scris la 26 iulie (8 august) 1917

Publicat la 4 și 5 august 1917, în ziarul „Rabocii i Soldat" nr. 11 și 12

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

ÎNCEPUTUL BONAPARTISMULUI

Cea mai mare şi mai fatală greşeală pe care ar fi putut să o comită marxiştii acum, după formarea guvernului lui Kerenski, Nekrasov, Avksentiev & Co.[42], ar fi fost să ia vorbele drept fapte, aparenţa înşelătoare drept esenţă sau în genere drept un fapt serios.

Să lăsăm această îndeletnicire menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari, care au ajuns să joace rolul de bufoni pe lîngă bonapartistul Kerenski. Oare nu este o bufonerie atunci cînd Kerenski, în mod vădit la ordinul cadeţilor, instituie un soi de directorat secret, format din el, Nekrasov, Tereşcenko şi Savinkov, nu pomeneşte nimic despre Adunarea constituantă şi în general despre declaraţia de la 8 iulie[43], adresează populaţiei un apel în care proclamă uniunea sacră între clase, încheie pe baza unor condiţii necunoscute de nimeni un acord cu Kornilov, care a dat cel mai impertinent ultimatum, continuă politica arestărilor scandaloase şi revoltătoare, în vreme ce alde Cernov, Avksentiev şi Ţereteli se ţin de frazeologie şi pozează?

Oare nu este o bufonerie cînd Cernov, în timpuri ca acestea, îl cheamă pe Miliukov la arbitraj, cînd Avksentiev declamă pe tema nevalabilităţii punctului de vedere îngust de clasă, cînd Ţereteli şi Dan fac să fie adoptate de Comitetul Executiv Central al Sovietelor rezoluţii, pline de fraze fără nici un conţinut, care evocă cele mai rele timpuri, timpurile cînd Duma I cadetă era neputincioasă în faţa ţarismului?

www.dacoromanica.ro

După cum în 1906 cadeţii au prostituat prima adunare a reprezentanţilor poporului din Rusia, reducînd-o la o jalnică vorbărie în faţa contrarevoluţiei ţariste, care se consolida, tot astfel şi socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au prostituat în 1917 Sovietele, transformîndu-le într-un lamentabil loc de palavrageală în timp ce contrarevoluţia bonapartistă se consolida.

Guvernul Kerenski este, fără îndoială, guvernul care marchează primii paşi ai bonapartismului.

Avem de-a face aici cu trăsătura istorică fundamentală a bonapartismului : manevrarea puterii de stat, care se sprijină pe clica militaristă (pe cele mai înrăite elemente din armată), între două clase şi forţe duşmane care se echilibrează mai mult sau mai puţin una pe alta.

Lupta de clasă dintre burghezie şi proletariat s-a ascuţit pînă la ultima limită : atît la 20—21 aprilie, cît şi la 3—5 iulie ţara a fost la un pas de războiul civil. Această condiţie social-economică nu reprezintă ea un teren clasic pentru bonapartism ? La această condiţie se mai adaugă şi altele, cu totul înrudite ; burghezia tună şi fulgeră împotriva Sovietelor, dar ea nu are *încă* puterea ca să le dizolve dintr-o dată, iar Sovietele, prostituate de domnii Ţereteli, Cernov & Co., nu *mai* au putere pentru a opune o rezistenţă serioasă burgheziei.

Moşierii şi ţărănimea sînt de asemenea pe picior de război civil : ţăranii cer pămînt şi libertate, ei pot fi — dacă pot fi — struniţi numai de un guvern bonapartist, în stare să facă cele mai nesăbuite promisiuni tuturor claselor şi să nu îndeplinească nici una.

Adăugaţi la aceasta momentul înfrîngerilor militare provocate de aventura ofensivei, cînd frazele despre salvarea patriei (fraze care ascund dorinţa de a salva programul imperialist al burgheziei) sînt foarte des vehiculate, şi veţi avea un tablou cît se poate de complet al condiţiilor social-politice ale bonapartismului.

Să nu ne lăsăm deci înşelaţi de vorbe. Să nu ne lăsăm induşi în eroare de faptul că ceea ce vedem acum sînt abia primii paşi ai bonapartismului. Tocmai aceşti primi paşi trebuie să ştii să-i descoperi pentru a nu te pomeni în situaţia ridicolă a filistinului obtuz, care se văicăreşte

www.dacoromanica.ro

la al doilea pas, cînd el însuşi a fost acela care a înlesnit pe primul.

Căci numai filistinism obtuz ar fi acum iluziile constituţionaliste că, de pildă, actualul guvern este, poate, mai de stînga decît toate cele precedente (vezi „Izvestiia“ [44]), sau că o critică binevoitoare a Sovietelor poate îndrepta greşelile guvernului, sau că arestările arbitrare şi suspendarea ziarelor au fost cazuri izolate şi este de sperat că ele nu se vor mai repeta, sau că Zarudnîi este un om cinstit şi că în Rusia republicană şi democrată este posibilă o judecată dreaptă, în faţa căreia trebuie să se prezinte oricine etc. etc.

Stupiditatea acestor iluzii filistine constituţionaliste este prea evidentă ca să merite să insistăm în a le combate.

Nu, lupta împotriva contrarevoluţiei burgheze cere luciditate şi ştiinţa de a vedea şi a spune ceea ce se petrece.

În Rusia, bonapartismul nu este un fapt întîmplător, ci un produs firesc al dezvoltării luptei de clasă într-o ţară mic-burgheză cu un capitalism considerabil dezvoltat şi cu un proletariat revoluţionar. Etape istorice ca 20—21 aprilie, 6 mai, 9—10 iunie, 18—19 iunie, 3—5 iulie sînt jaloane care arată în mod concret cum s-a desfăşurat pregătirea bonapartismului. Ar fi cea mai mare greşeală să se creadă că bonapartismul este exclus în condiţiile democraţiei. Tocmai dimpotrivă, tocmai în aceste condiţii (istoria Franţei a confirmat-o de două ori), bonapartismul apare atunci cînd există o anumită corelaţie între clase şi lupta lor.

Dar a recunoaşte inevitabilitatea bonapartismului nu înseamnă nicidecum a uita de inevitabilitatea falimentului lui.

Dacă vom spune *numai* că în Rusia se constată un triumf vremelnic al contrarevoluţiei, aceasta va fi ceva evaziv.

Dacă vom analiza apariţia bonapartismului şi, privind fără frică adevărul în faţă, vom spune clasei muncitoare şi întregului popor că începutul bonapartismului este un fapt, vom pune astfel bazele unei lupte pentru răsturnarea bonapartismului, luptă grea şi perseverentă, care se

www.dacoromanica.ro

va desfăşura pe un plan politic larg şi se va bizui pe interese profunde de clasă.

Bonapartismul rus din 1917 se deosebeşte de începutul bonapartismului francez din 1799 şi 1849 printr-o serie de condiţii, ca, de pildă, aceea că nici o sarcină fundamentală a revoluţiei nu a fost rezolvată. Lupta pentru rezolvarea problemei agrare şi a problemei naţionale abia se încinge.

Cadeţii contrarevoluţionari şi Kerenski, care nu este decît un pion în mîna lor, nu pot nici să convoace Adunarea constituantă la data fixată, nici să amîne convocarea ei fără să adîncească revoluţia şi într-un caz şi în celălalt. Iar catastrofa la care duce prelungirea războiului imperialist se apropie mereu cu o şi mai mare forţă şi repeziciune decît pînă acum.

Detaşamentele înaintate ale proletariatului din Rusia au ştiut să iasă din evenimentele din iunie şi iulie fără pierderi masive. Partidul proletariatului are deplina posibilitate de a-şi alege în aşa fel tactica şi forma sau formele de organizare, încît persecuţiile neaşteptate (neaşteptate !) ale bonapartiştilor să nu-i poată în nici un caz pune în pericol existenţa sau să-l împiedice de a adresa în mod sistematic cuvîntul său poporului.

Partidul să spună clar şi răspicat poporului tot adevărul : noi ne aflăm la începutul bonapartismului ; „noul" guvern al lui Kerenski, Avksentiev & Co. nu este decît un paravan pentru camuflarea cadeţilor contrarevoluţionari şi a clicii militariste, care au puterea în mînă ; poporul nu va avea pace, ţăranii nu vor căpăta pămînt, muncitorii nu vor căpăta ziua de muncă de 8 ore, cei înfometaţi nu vor avea pîine fără lichidarea totală a contrarevoluţiei, — partidul să spună toate acestea, şi fiecare pas în dezvoltarea evenimentelor va confirma că el are dreptate.

Rusia a străbătut cu o mare repeziciune întreaga epocă în care majoritatea poporului s-a încrezut în partidele mic-burgheze socialist-revoluţionar şi menşevic. Şi acum majoritatea maselor muncitoare a şi început să plătească scump această credulitate.

www.dacoromanica.ro

După toate semnele, evenimentele continuă să se precipite, şi ţara se apropie de o altă epocă, în care majoritatea oamenilor muncii vor fi nevoiţi să-şi încredinţeze soarta proletariatului revoluţionar. Proletariatul revoluţionar va lua puterea, va începe revoluţia socialistă, va atrage la revoluţie — cu toate dificultăţile şi cu toate eventualele zigzaguri în dezvoltarea ei — pe proletarii tuturor ţărilor înaintate şi va înfrînge şi războiul, şi capitalismul.

„Rabocii i Soldat" nr. 6 din 29 iulie 1917

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎNVĂŢĂMINTELE REVOLUŢIEI

Scris la sfîrşitul lunii iulie 1917; postfaţa — la 6 (19) septembrie 1917

Publicat la 12 şi 13 septembrie (30 şi 31 august) 1917, în ziarul „Rabocii" nr. 8 şi 9

Semnat: în nr. 8 — N — k o v, în nr. 9 — N. L e n i n

Postfaţa a fost publicată în 1917, în broşura: N. Lenin. „Învăţămintele revoluţiei", II, ed. „Priboi"

Se tipăreşte după textul apărut în broşură

www.dacoromanica.ro

O revoluţie înseamnă o cotitură bruscă în viaţa uriaşelor mase ale poporului. Atîta timp cît o asemenea cotitură nu a devenit iminentă, nu poate avea loc o adevărată revoluţie. Şi după cum orice cotitură în viaţa unui om îl învaţă multe, îl face să treacă prin multe şi să simtă multe, tot aşa şi revoluţia dă unui întreg popor, într-un răstimp scurt, învăţăminte dintre cele mai preţioase şi mai pline de conţinut.

În cursul unei revoluţii, milioane şi zeci de milioane de oameni învaţă într-o săptămînă mai mult decît într-un an de viaţă obişnuită, somnolentă. Căci la o cotitură bruscă, în viaţa unui întreg popor apar cît se poate de limpede scopurile pe care le urmăresc diferitele clase ale poporului, forţele de care dispun ele, mijloacele prin care acţionează.

Fiecare muncitor, soldat, ţăran conştient trebuie să cugete cu stăruinţă la învăţămintele revoluţiei ruse, mai ales acum, la sfîrşitul lunii iulie, cînd vedem limpede că prima etapă a revoluţiei noastre a luat sfîrşit printr-un eşec.

I

Să vedem, aşadar, ce au vrut să obţină masele de muncitori şi ţărani săvîrşind revoluţia. Ce au aşteptat ele de la revoluţie? Se ştie că ele au aşteptat libertate, pace, pîine, pămînt.

Dar ce se întîmplă acum?

www.dacoromanica.ro

În locul libertăţii începe să fie restabilită samavolnicia de altădată. Este introdusă pedeapsa cu moartea pentru soldaţii de pe front [45], ţăranii sînt daţi în judecată pentru că iau în stăpînire cu de la sine putere pămînturile moşiereşti. Tipografiile ziarelor muncitoreşti sînt devastate. Ziarele muncitoreşti sînt interzise fără nici o hotărîre judecătorească. Bolşevicii sînt arestaţi de cele mai multe ori fără să li se aducă nici o acuzaţie sau în baza unor acuzaţii vădit calomnioase.

Ni se va obiecta, probabil, că prigoana împotriva bolşevicilor nu este o încălcare a libertăţii, căci nu sînt prigonite decît unele persoane cărora li se aduc anumite acuzaţii. O asemenea obiecţie constituie însă un neadevăr vădit : cum sînt posibile devastarea unei tipografii şi interzicerea unor ziare pentru delictele unor persoane izolate, chiar dacă aceste acuzaţii ar fi fost stabilite şi confirmate de justiţie ? Altceva ar fi dacă guvernul ar declara prin lege drept subversiv întregul partid al bolşevicilor, înseşi orientarea şi concepţiile acestora. Dar oricine ştie că guvernul unei Rusii libere n-ar fi putut face şi nici n-a făcut aşa ceva.

Ceea ce demască în special caracterul calomnios al acuzaţiilor aduse bolşevicilor este faptul că ziarele moşierilor şi ale capitaliştilor au înjurat cu violenţă pe bolşevici pentru lupta dusă de ei împotriva războiului, împotriva moşierilor şi capitaliştilor, cerînd făţiş arestarea şi urmărirea bolşevicilor chiar atunci cînd încă nu fusese fabricată nici o acuzaţie împotriva vreunui bolşevic.

Poporul vrea pace. Iar guvernul revoluţionar al Rusiei libere a dezlănţuit un nou război de cotropire, în baza aceloraşi tratate secrete încheiate de fostul ţar Nicolaie al II-lea cu capitaliştii englezi şi francezi, avînd drept scop jefuirea altor popoare de către capitaliştii ruşi. Aceste tratate secrete n-au fost publicate nici pînă în ziua de azi. Guvernul Rusiei libere a reuşit să se strecoare prin diferite subterfugii şi nu a mai propus o pace dreaptă tuturor popoarelor.

Nu e pîine. Foametea ne ameninţă iarăşi. Toată lumea vede cum capitaliştii şi bogăţaşii fură statul fără ruşine la furniturile militare (războiul costă acum poporul

www.dacoromanica.ro

50 000 000 de ruble zilnic), că ei realizează profituri nemaipomenite de pe urma preţurilor ridicate, şi nu s-a făcut absolut nimic pentru ca muncitorii să ţină o evidenţă serioasă a producţiei şi a repartiţiei ei. Capitaliştii devin din ce în ce mai insolenţi, aruncînd pe muncitori în stradă, şi asta într-o vreme în care poporul suferă din pricina lipsei de mărfuri.

Imensa majoritate a ţăranilor au declarat sus şi tare, într-un mare număr de congrese, că ei consideră proprietatea moşierească asupra pămîntului ca o nedreptate şi un jaf. Iar guvernul, care îşi zice revoluţionar şi democratic, îi duce de nas pe ţărani de luni de zile şi-i înşală cu promisiuni şi amînări. Luni de zile capitaliştii nu l-au lăsat pe ministrul Cernov să legifereze interzicerea vînzărilor şi cumpărărilor de pămînt. Iar atunci cînd legea a fost, în sfîrşit, promulgată, capitaliştii au pornit împotriva lui Cernov o murdară şi calomnioasă campanie de aţîţări, pe care o continuă şi acum. Guvernul a ajuns la o asemenea insolenţă în apărarea moşierilor, încît începe să dea în judecată pe ţăranii care iau în stăpînire „cu de la sine putere" pămînturile.

Ţăranii sînt duşi de nas, fiind sfătuiţi să aştepte pînă la Adunarea constituantă, a cărei convocare capitaliştii au amînat-o într-una. Acum, cînd ea a fost fixată, datorită presiunii bolşevicilor, pentru 30 septembrie, capitaliştii urlă în gura mare că termenul este „imposibil" de scurt, cerînd amînarea convocării Adunării constituante... Cei mai influenţi membri ai partidului capitaliştilor şi moşierilor, ai partidului „cadeţilor" sau ai partidului „libertăţii poporului" fac propagandă pe faţă, ca, de pildă, Panina, pentru amînarea convocării Adunării constituante pînă la terminarea războiului.

Aşteaptă cu pămîntul pînă la Adunarea constituantă. Aşteaptă cu convocarea Adunării constituante pînă la terminarea războiului. Aşteaptă cu terminarea războiului pînă la victoria deplină. Aşa stau lucrurile. Capitaliştii şi moşierii, avînd majoritatea în guvern, îşi bat joc în mod făţiş de ţărani.

www.dacoromanica.ro

II

Cum de s-a putut întîmpla una ca asta într-o țară liberă, după răsturnarea puterii țariste?

Într-o țară care nu e liberă, poporul este guvernat de țar și de un mănunchi de moșieri, capitaliști și funcționari nealeși de nimeni.

Într-o țară liberă, poporul este guvernat numai de aceia pe care îi alege el însuși în acest scop. În alegeri, poporul se împarte în partide, și, de obicei, fiecare clasă a populației își alcătuiește un partid al ei propriu, de pildă: moșierii, capitaliștii, țăranii, muncitorii își alcătuiesc fiecare partidul lor. De aceea, în țările libere poporul este guvernat prin luptă fățișă între partide și printr-o liberă înțelegere între ele.

După răsturnarea puterii țariste la 27 februarie 1917, Rusia a fost guvernată timp de aproape 4 luni ca o țară liberă, adică pe calea luptei fățișe dintre partide liber formate și a liberei înțelegeri între ele. Pentru a înțelege dezvoltarea revoluției ruse, lucrul cel mai de seamă este deci să cercetăm care au fost principalele partide, interesele căror clase le-au apărat ele, care au fost relațiile reciproce dintre toate aceste partide.

III

După răsturnarea puterii țariste, puterea de stat a trecut în mîna primului guvern provizoriu. El era format din reprezentanții burgheziei, adică din capitaliști, cărora li s-au alăturat și moșierii. Partidul „cadet", principalul partid al capitaliștilor, ocupa primul loc ca partid de guvernămînt și guvernamental al burgheziei.

Nu întîmplător puterea a încăput pe mîna acestui partid, deși, firește, nu capitaliștii au fost aceia care au luptat împotriva trupelor țariste, nu ei și-au vărsat sîngele pentru cucerirea libertăților, ci muncitorii și țăranii, marinarii și soldații. Puterea a încăput pe mîna partidului capitaliștilor pentru că această clasă avea în mînă puterea pe care ți-o dau avuția, organizarea și cunoștințele. În perioada de după 1905 și îndeosebi în cursul războiului,

www.dacoromanica.ro

clasa capitaliștilor și a moșierilor, strîns legați de ei, a înregistrat în Rusia cele mai numeroase succese pe tărîmul organizării sale.

Partidul cadet a fost întotdeauna un partid monarhist, și în 1905, și în perioada dintre 1905 și 1917. După victoria repurtată de popor împotriva tiraniei țariste, el s-a declarat partid republican. Experiența istoriei ne arată că, atunci cînd poporul învinge monarhia, partidele capitaliștilor se declară întotdeauna republicane numai și numai pentru a păstra privilegiile capitaliștilor și atotputernicia acestora asupra poporului.

În vorbe, partidul cadet se declară pentru „libertatea poporului". În fapt, el este pentru capitaliști, și toți moșierii, toți monarhiștii și ultrareacționarii au trecut imediat de partea lui. Dovadă — presa și alegerile. Toate ziarele burgheze și toată presa ultrareacționară au început după revoluție să cînte la unison cu cadeții. Toate partidele monarhiste, necutezînd să se manifeste fățiș, au sprijinit în alegeri, la Petrograd de pildă, partidul cadet.

Reușind să pună mîna pe putere în stat, cadeții și-au îndreptat toate eforturile în direcția continuării războiului de jaf și de cotropire început de țarul Nicolaie al II-lea, care încheiase tratate secrete prădalnice cu capitaliștii englezi și francezi. Prin aceste tratate se făgăduiește capitaliștilor ruși că, în cazul cînd vor repurta victoria, ei vor anexa Constantinopolul, Galiția, Armenia etc. Cît privește poporul, guvernul cadeților caută să se strecoare prin manevre și promisiuni deșarte, amînînd pînă la convocarea Adunării constituante rezolvarea problemelor importante și de interes vital pentru muncitori și țărani, fără să fixeze data convocării ei.

Profitînd de libertate, poporul a început să se organizeze în mod de sine stătător. Principala organizație a muncitorilor și țăranilor, care alcătuiesc covîrșitoarea majoritate a populației din Rusia, erau Sovietele de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor. Aceste Soviete au început să se formeze încă în timpul revoluției din februarie și, în cîteva săptămîni, în cele mai multe dintre

www.dacoromanica.ro

marile oraşe şi în numeroase judeţe din Rusia, toţi oamenii conştienţi şi înaintaţi din rîndurile clasei muncitoare şi ale ţărănimii erau grupaţi în Soviete.

Alegerile în Soviete se făceau în mod cu totul liber. Sovietele erau adevărate organizaţii ale maselor poporului, ale muncitorilor şi ţăranilor. Ele erau adevărate organizaţii ale imensei majorităţi a poporului. Muncitorii şi ţăranii îmbrăcaţi în haină militară erau înarmaţi.

E de la sine înţeles că Sovietele puteau şi trebuiau să ia în mîna lor toată puterea de stat. Pînă la convocarea Adunării constituante, ar fi trebuit să nu existe nici o altă putere în stat în afară de puterea Sovietelor. Numai atunci ar fi devenit revoluţia noastră o revoluţie cu adevărat populară, cu adevărat democratică. Numai atunci masele muncitoare, care vor cu adevărat pacea, care cu adevărat nu sînt interesate în războiul de cotropire, ar fi putut trece ferm şi hotărît la aplicarea unei politici care să pună capăt războiului de cotropire şi să aducă pacea. Numai atunci muncitorii şi ţăranii ar fi putut ţine în frîu pe capitalişti, care cîştigă averi fabuloase „de pe urma războiului" şi care au dus ţara la un dezastru economic şi foamete. Dar în cadrul Sovietelor numai o minoritate a deputaţilor se situa de partea partidului muncitorilor revoluţionari, al social-democraţilor bolşevici, care cereau trecerea întregii puteri de stat în mîna Sovietelor. Majoritatea deputaţilor din Soviete se situa însă de partea partidului social-democraţilor menşevici şi a partidului socialiştilor-revoluţionari, care erau împotriva trecerii puterii în mîna Sovietelor. În loc să ceară răsturnarea guvernului burghez şi înlocuirea lui printr-un guvern al Sovietelor, aceste partide militau pentru sprijinirea guvernului burgheziei şi pentru o înţelegere cu el, pentru formarea unui guvern de coaliţie. Această politică de înţelegere cu burghezia, promovată de partidele socialist-revoluţionar şi menşevic, în care se încredea majoritatea populaţiei, formează conţinutul esenţial al întregii desfăşurări a revoluţiei în cele 5 luni ce s-au scurs de la începutul ei.

www.dacoromanica.ro

IV

Să vedem în primul rînd cum a evoluat această politică de conciliere a socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor cu burghezia, iar apoi să căutăm explicaţia faptului că majoritatea poporului le-a acordat încredere acestora.

V

Politica de conciliere cu capitaliştii, promovată de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari, s-a manifestat, sub diferite forme, în toate perioadele revoluţiei ruse.

La sfîrşitul lunii februarie 1917, îndată ce poporul a repurtat victoria şi puterea ţaristă a fost răsturnată, guvernul provizoriu al capitaliştilor a cooptat pe Kerenski în calitate de „socialist". În realitate însă, Kerenski n-a fost niciodată socialist, el a fost doar trudovic şi a început să figureze în rîndurile „socialiştilor-revoluţionari" abia în martie 1917, cînd faptul acesta nu mai prezenta nici o primejdie şi nu era lipsit de avantaje. Prin Kerenski, care era vicepreşedinte al Sovietului din Petrograd, guvernul provizoriu al capitaliştilor a încercat fără zăbavă să-şi ataşeze Sovietul şi să-l domesticească. Sovietul, adică socialiştii-revoluţionari şi menşevicii, care predominau în cadrul lui, s-a lăsat domesticit, consimţind, imediat după crearea guvernului provizoriu al capitaliştilor, „să-l sprijine" „în măsura" în care el îşi va îndeplini promisiunile.

Sovietul se considera drept un organ de verificare, de control al actelor guvernului provizoriu. Conducătorii Sovietului au instituit aşa-numita „comisie de contact", o comisie care trebuia să ţină legătură cu guvernul [46]. În comisia de contact, conducătorii socialişti-revoluţionari şi menşevici ai Sovietului duceau în permanenţă tratative cu guvernul capitaliştilor aflîndu-se, de fapt, în situaţia unor miniştri fără portofoliu sau a unor miniştri neoficiali.

Această stare de lucruri a dăinuit toată luna martie şi aproape toată luna aprilie. Capitaliştii tărăgănau lucrurile şi recurgeau la tot soiul de subterfugii, căutînd să cîştige timp. Guvernul capitaliştilor n-a făcut în tot acest timp nici un pas mai important în direcţia dezvoltării

www.dacoromanica.ro

revoluţiei. Guvernul n-a făcut absolut nimic nici pentru a-şi îndeplini sarcina lui directă — convocarea Adunării constituante ; el n-a pus chestiunea în faţa organizaţiilor locale şi n-a creat nici măcar o comisie centrală care să efectueze lucrările pregătitoare. De un singur lucru a avut el grijă : să reînnoiască în secret tratatele internaţionale tîlhăreşti încheiate de ţar cu capitaliştii din Anglia şi din Franţa, să frîneze cît mai prudent şi mai pe neobservate revoluţia, să făgăduiască totul şi să nu îndeplinească nimic. Socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au jucat în „comisia de contact" rolul unor prostănaci, care se lasă hrăniţi cu fraze sforăitoare, cu făgăduieli, cu veşnicul „mîine". Ca şi corbul din cunoscuta fabulă, socialiştii-revoluţionari şi menşevicii se lăsau măguliţi, ascultînd cu plăcere asigurările capitaliştilor că ei acordă o înaltă preţuire Sovietelor şi că nu fac nici un pas fără ele.

În realitate însă, timpul trecea, iar guvernul capitaliştilor nu a făcut absolut nimic pentru revoluţie. În schimb, el a izbutit, împotriva revoluţiei, să reînnoiască în acest răstimp tratatele secrete tîlhăreşti sau, mai bine zis, să le confirme şi să le „reînvie" prin tratative suplimentare, tot atît de secrete, cu diplomaţii imperialismului anglo-francez. Împotriva revoluţiei, el a izbutit să pună în acest răstimp bazele unei organizaţii contrarevoluţionare a generalilor şi a ofiţerilor din armata de operaţii (sau cel puţin ale unei apropieri între ei). Împotriva revoluţiei, el a reuşit să pună bazele organizării industriaşilor, fabricanţilor, proprietarilor de uzine, care, sub presiunea muncitorilor, fuseseră siliţi să facă o concesie după alta, dar care în acelaşi timp începeau să saboteze producţia, să pregătească sistarea ei, aşteptînd doar momentul potrivit.

Dar organizarea muncitorilor şi ţăranilor înaintaţi în Soviete progresa necontenit. Cei mai buni oameni din rîndul claselor asuprite simţeau că guvernul, cu toată înţelegerea încheiată cu Sovietul din Petrograd, cu toată elocvenţa oratorică a lui Kerenski, cu toată „comisia de contact", rămîne un duşman al poporului, un duşman al revoluţiei. Masele simţeau că, dacă rezistenţa capitaliştilor

www.dacoromanica.ro

nu va fi sfărîmată, cauza păcii, cauza libertăţii, cauza revoluţiei va fi iremediabil pierdută. Nerăbdarea şi îndîrjirea maselor creşteau.

VI

Ea a răbufnit la 20—21 aprilie. Mişcarea a izbucnit spontan, fără să fi fost pregătită de nimeni. Era o mişcare atît de categoric antiguvernamentală, încît un regiment înarmat a pornit la palatul Mariinski să aresteze pe miniştri. A devenit cît se poate de limpede pentru toţi că guvernul nu se mai poate menţine. Sovietele puteau (şi trebuiau) să ia puterea în mîna lor, căci n-ar fi întîmpinat nici cea mai mică împotrivire din partea nimănui. În loc de asta, socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au susţinut guvernul capitaliştilor, gata să se prăbuşească, încurcîndu-se şi mai mult în mrejele politicii lor de conciliere cu acesta, ba au întreprins paşi şi mai fatali, care duceau revoluţia la pieire.

Revoluţia instruieşte toate clasele cu o rapiditate şi o profunzime imposibile în vremuri obişnuite, de pace. Capitaliştii, mai bine organizaţi şi mai experimentaţi în domeniul luptei de clasă şi al politicii, au învăţat mai repede decît ceilalţi. Văzînd că guvernul este în situaţia de a nu se mai putea menţine, ei au recurs la un procedeu uzitat, după 1848, timp de decenii de capitaliştii din alte ţări, în scopul prostirii, dezbinării şi slăbirii muncitorilor. Acest procedeu este un guvern aşa-zis „de coaliţie", adică un guvern format în comun de burghezie şi de transfugi ai socialismului.

În ţări în care libertatea şi democraţia ca şi o mişcare muncitorească revoluţionară există de multă vreme, cum sînt Anglia şi Franţa, capitaliştii au folosit acest procedeu în multe rînduri şi cu mult succes. Intrînd în guvernele burgheziei, liderii „socialişti" se dovedeau în mod inevitabil nişte oameni de paie, păpuşi, paravane pentru capitalişti, instrumente de înşelare a muncitorilor. Capitaliştii „democraţi şi republicani" din Rusia au recurs şi ei la acelaşi procedeu. Socialiştii-revoluţionari şi menşevicii s-au lăsat deîndată traşi pe sfoară, astfel încît la 6 mai gu-

www.dacoromanica.ro

vernul „de coaliție“ cu Cernov, Țereteli & Co. a devenit fapt.

Prostănacii din partidele socialist-revoluționar și menșevic, încîntați de sine, jubilau, scăldîndu-se în razele gloriei ministeriale a liderilor lor. Capitaliștii își frecau mîinile de satisfacție, căci dobîndiseră ajutor împotriva poporului în „conducătorii Sovietelor“, care le făgăduiseră să sprijine „acțiunea ofensivă pe front“, adică reînceperea războiului imperialist, prădalnic, care se oprise pentru un timp. Capitaliștii știau prea bine cît de neputincioși sînt acești lideri înfumurați, știau că făgăduielile burgheziei referitoare la control și chiar la organizarea producției, la politica de pace etc. n-aveau să fie aduse niciodată la îndeplinire.

Ceea ce s-a și întîmplat. A doua fază a dezvoltării revoluției, între 6 mai și 9 sau 18 iunie, a confirmat întru totul socotelile capitaliștilor referitoare la ușurința cu care pot fi prostiți socialiștii-revoluționari și menșevicii.

În timp ce Peșehonov și Skobelev se amăgeau pe sine și amăgeau și poporul prin fraze sforăitoare că se vor lua capitaliștilor profiturile în proporție de 100%, că „rezistența acestora este înfrîntă“ etc., — capitaliștii se consolidau necontenit. În realitate, în acest timp nu s-a întreprins nimic, dar absolut nimic pentru a pune frîu capitaliștilor. Miniștrii recrutați dintre transfugii socialismului se dovedeau niște unelte vorbitoare, menite să abată atenția claselor asuprite, în timp ce întregul aparat de conducere a statului rămînea în fapt în mîna birocrației (a funcționărimii) și a burgheziei. Faimosul Palcinski, ministru adjunct al industriei, a fost un reprezentant tipic al acestui aparat, care a frînat luarea oricăror măsuri împotriva capitaliștilor. Miniștrii pălăvrăgeau, și totul rămînea cum fusese înainte.

În lupta împotriva revoluției, burghezia s-a servit în special de ministrul Țereteli. El a fost trimis „să potolească“ Kronstadtul atunci cînd revoluționarii din localitate au mers atît de departe cu îndrăzneala, încît au înlocuit pe comisarul numit de la centru. Burghezia a pornit în ziarele ei o campanie zgomotoasă, furibundă și în-

www.dacoromanica.ro

verşunată de minciuni, de calomnii şi de aţîţări împotriva Kronstadtului, acuzîndu-l că vrea „să se separe de Rusia", repetînd de mii de ori, în fel şi chip, această absurditate şi altele de acelaşi fel, băgînd în sperieţi mica burghezie şi pe filistini. Ţereteli, reprezentant tipic al filistinismului obtuz şi înspăimîntat, s-a lăsat prins mai „de bunăvoie" decît oricine în mrejele campaniei burgheze de aţîţări, s-a pus „să reprime şi să pacifice" Kronstadtul, cu mai mult zel decît toţi, neînţelegînd că îndeplineşte rolul de lacheu al burgheziei contrarevoluţionare. El a servit astfel ca instrument în vederea încheierii unui „acord" cu Kronstadtul revoluţionar, conform căruia comisarul acestui oraş nu era pur şi simplu numit de guvern, ci ales la Kronstadt şi *confirmat* de guvern. Iată cu ce jalnice compromisuri îşi pierdeau vremea miniştrii transfugi din lagărul socialismului în lagărul burgheziei.

Oriunde un ministru burghez nu putea să apară pentru a lua apărarea guvernului, în faţa muncitorilor revoluţionari sau în Soviete, apărea (mai bine zis: era trimis de burghezie) un ministru „socialist", Skobelev, Ţereteli, Cernov etc., care îndeplinea cu conştiinciozitate treaba burgheziei, făcînd tot ce se poate pentru a apăra guvernul, scoţînd basma curată pe capitalişti şi înşelînd poporul prin promisiuni, promisiuni şi iar promisiuni, îndemnîndu-l să aibă răbdare, răbdare şi iar răbdare.

Ministrul Cernov era ocupat mai ales cu tocmeala cu colegii lui burghezi: chiar pînă în iulie, pînă la noua „criză a puterii", survenită atunci în urma mişcării din 3 şi 4 iulie, pînă la retragerea cadeţilor din guvern, ministrul Cernov îşi consacra tot timpul unei acţiuni utile, interesante şi corespunzînd întru totul intereselor poporului, şi anume aceea de „a convinge" pe colegii săi burghezi, apelînd la conştiinţa lor, ca ei să se declare de acord măcar cu interzicerea tranzacţiilor de vînzare şi cumpărare a pămîntului. Această suspendare a fost făgăduită ţăranilor în mod solemn la Congresul (Sovietul) pe întreaga Rusie al deputaţilor ţăranilor care s-a ţinut la Petrograd. Dar făgăduiala a rămas o simplă făgăduială. Cernov n-a putut-o realiza nici în mai, nici în iunie, pînă cînd valul

www.dacoromanica.ro

revoluţionar din 3—4 iulie, izbucnire spontană, care a coincis cu retragerea cadeţilor din guvern, a făcut posibilă realizarea acestei măsuri. Dar şi atunci ea s-a dovedit a fi o măsură izolată, incapabilă să aducă îmbunătăţiri serioase în lupta pentru pămînt dusă de ţărănime împotriva moşierilor.

În acest timp, pe front, misiunea contrarevoluţionară, imperialistă a reînceperii războiului imperialist cotropitor, misiune pe care Gucikov, cel urît de popor, n-o putuse îndeplini, era îndeplinită cu un strălucit succes de „democratul revoluţionar" Kerenski, proaspătul membru al partidului socialist-revoluţionar. El se îmbăta cu propria sa elocvenţă, imperialiştii îl tămîiau, manevrîndu-l ca pe un pion, era linguşit, divinizat, — toate astea pentru că slujea cu credinţă şi cu devotament pe capitalişti, convingînd „trupele revoluţionare" să accepte reînceperea războiului pentru îndeplinirea tratatelor încheiate între ţarul Nicolaie al II-lea şi capitaliştii din Anglia şi Franţa, pentru cucerirea Constantinopolului şi Lvovului, Erzerumului şi Trapezundei de către capitaliştii ruşi.

Astfel s-a desfăşurat a doua fază a revoluţiei ruse, faza dintre 6 mai şi 9 iunie. Burghezia contrarevoluţionară s-a consolidat sub scutul şi ocrotirea miniştrilor „socialişti" şi şi-a pregătit ofensiva atît împotriva duşmanului extern, cît şi împotriva celui intern, adică împotriva muncitorilor revoluţionari.

VII

Partidul muncitorilor revoluţionari, partidul bolşevic, pregătea pentru ziua de 9 iunie o demonstraţie la Petrograd, pentru ca nemulţumirea şi indignarea maselor, care creşteau nestăvilit, să-şi găsească o expresie organizată. Liderii socialişti-revoluţionari şi menşevici, încurcaţi în acordurile cu burghezia, legaţi de politica imperialistă de ofensivă, au fost cuprinşi de spaimă simţind că-şi pierd influenţa în mase. Împotriva demonstraţiei a izbucnit un cor de urlete, care i-au reunit de astădată pe cadeţii contrarevoluţionari, pe socialiştii-revoluţionari şi pe menşe-

www.dacoromanica.ro

vici. Sub conducerea acestora, ca urmare a politicii lor de conciliere cu capitaliştii, cotitura maselor mic-burgheze spre alianţa cu burghezia contrarevoluţionară a devenit cu totul evidentă, s-a precizat cu o deosebită claritate. Iată care este semnificaţia istorică, iată care este semnificaţia de clasă a crizei de la 9 iunie.

Bolşevicii au contramandat demonstraţia, nevrînd să ducă în acel moment pe muncitori la o luptă fără şanse de reuşită împotriva cadeţilor, socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor uniţi. Aceştia din urmă însă, pentru a-şi păstra măcar un rest din încrederea maselor, au fost nevoiţi să fixeze o demonstraţie comună pentru 18 iunie. Burghezia spumega de furie, căci vedea aici, şi pe bună dreptate, o oscilare a democraţiei mic-burgheze spre proletariat ; ea s-a hotărît să paralizeze acţiunea democraţiei prin declanşarea ofensivei pe front.

Într-adevăr, ziua de 18 iunie a adus o remarcabilă şi impunătoare victorie a lozincilor proletariatului revoluţionar, lozincile bolşevismului, în rîndurile maselor din Petersburg, iar la 19 iunie burghezia şi bonapartistul * Kerenski au anunţat solemn că ofensiva începuse pe front în aceeaşi zi.

Ofensiva însemna de fapt reînceperea războiului prădalnic în interesul capitaliştilor, în pofida voinţei imensei majorităţi a celor ce muncesc. Din acest motiv, de ofensivă erau inevitabil legate, pe de o parte, o creştere fără seamăn a şovinismului şi trecerea puterii militare (deci şi a puterii de stat) în mîna bandei militariste bonapartiste, iar pe de altă parte trecerea la violenţe împotriva maselor, la persecutarea internaţionaliştilor, la suprimarea libertăţii de agitaţie, la arestarea şi împuşcarea celor ce se declară împotriva războiului.

Dacă ziua de 6 mai a legat pe socialiştii-revoluţionari şi pe menşevici de carul triumfal al burgheziei cu o funie, ziua de 19 iunie i-a legat cu un lanţ ca slugi ale capitaliştilor.

---

* Bonapartism (de la cei doi Bonaparte, împăraţi ai Franţei) se numeşte un sistem de guvernare care, folosind lupta extrem de ascuţită care se duce între partidele capitaliştilor şi ale muncitorilor, vrea să dea aparenţa că se situează în afara partidelor. Un asemenea guvern, care se află de fapt în slujba capitaliştilor, înşală cel mai mult pe muncitori prin făgăduieli şi mici pomeni.

www.dacoromanica.ro

VIII

Îndîrjirea maselor a crescut, firește, și mai mult, și mai repede în urma reînceperii războiului prădalnic. La 3 și 4 iulie a avut loc o izbucnire de revoltă a maselor, izbucnire pe care bolșevicii s-au străduit s-o înfrîneze și căreia trebuia, firește, să caute să-i dea o formă pe cît posibil mai organizată.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii, ca niște sclavi ai burgheziei, ținuți în lanțuri de stăpînul lor, au acceptat totul : și aducerea trupelor reacționare la Petrograd, și reintroducerea pedepsei cu moartea, și dezarmarea muncitorilor și a trupelor revoluționare, și arestările, și persecuțiile, și interzicerea ziarelor fără nici o hotărîre judecătorească. Puterea pe care burghezia n-a putut s-o ia în întregime în cadrul guvernului și pe care Sovietele au vrut s-o ia a ajuns să încapă în mîna clicii militariste, a bonapartiștilor, care, bineînțeles, era sprijinită fără rezervă de cadeți, de ultrareacționari, de moșieri și de capitaliști.

Din rău în mai rău. Odată porniți pe panta politicii de conciliere cu burghezia, o forță irezistibilă i-a făcut pe socialiștii-revoluționari și pe menșevici să se rostogolească din ce în ce mai jos, pînă ce au ajuns în fundul prăpastiei. La 28 februarie ei au făgăduit în Sovietul din Petrograd să sprijine guvernul burghez în mod condiționat. La 6 mai ei i-au salvat de la cădere și, dîndu-și consimțămîntul la începerea ofensivei, s-au lăsat transformați în slugi și apărători ai lui. La 9 iunie ei s-au unit cu burghezia contrarevoluționară, dezlănțuind o campanie de ură înverșunată, minciuni și calomnii împotriva proletariatului revoluționar. La 19 iunie au aprobat reluarea războiului prădalnic, care deja reîncepuse. La 3 iulie au consimțit la chemarea de trupe reacționare, marcînd astfel începutul cedării definitive a puterii în mîna bonapartiștilor. Din rău în mai rău.

Acest sfîrșit atît de rușinos al partidelor socialist-revoluționar și menșevic nu este întîmplător, ci este rezultatul situației economice a micilor patroni, a micii burghezii, rezultat confirmat în repetate rînduri de experiența Europei.

www.dacoromanica.ro

IX

Toată lumea a observat, desigur, cum se străduiesc, cum se zbat micii patroni „să ajungă în rîndul oamenilor", să ajungă adevăraţi patroni, să se ridice la situaţia de patron „cu stare", la situaţia burgheziei. Atît timp cît dăinuie capitalismul nu există pentru micii patroni alte căi decît : fie să ajungă ei înşişi la situaţia de capitalişti (ceea ce este cu putinţă, în cel mai bun caz, pentru un mic patron dintr-o sută), fie la situaţia de patron ruinat, de semiproletar şi apoi în situaţia de proletar. La fel şi în politică : democraţia mic-burgheză — mai ales prin conducătorii ei — se ţine după burghezie. Conducătorii democraţiei mic-burgheze amăgesc masele cu făgăduieli şi asigurări referitoare la posibilitatea unei înţelegeri cu marii capitalişti. În cel mai bun caz, ei obţin din partea capitaliştilor, pentru foarte scurtă vreme, mici concesii pentru o restrînsă pătură superioară a maselor muncitoare, iar în toate chestiunile importante, în toate chestiunile hotărîtoare, democraţia mic-burgheză s-a tîrît întotdeauna în coada burgheziei ca un apendice neputincios al ei, ca o unealtă docilă în mîna regilor finanţei. Experienţa Angliei şi a Franţei a confirmat în numeroase rînduri acest lucru.

Experienţa revoluţiei ruse, în cursul căreia evenimentele s-au desfăşurat cu o mare rapiditate mai ales datorită influenţei războiului imperialist şi crizei extrem de profunde provocate de el, această experienţă din februarie şi pînă în iulie 1917 a confirmat deosebit de concret vechiul adevăr marxist privitor la instabilitatea poziţiei micii burghezii.

Învăţămintele revoluţiei ruse sînt următoarele : pentru masele muncitoare nu există altă scăpare din chingile de fier ale războiului, ale foametei, ale înrobirii de către moşieri şi capitalişti decît aceea de a o rupe definitiv cu partidele socialist-revoluţionar şi menşevic, de a sesiza limpede rolul trădător al acestora, de a renunţa la orice politică de conciliere cu burghezia, de a trece cu hotărîre de partea muncitorilor revoluţionari. Numai muncitorii revoluţionari, dacă vor fi sprijiniţi de ţăranii săraci, sînt în stare să înfrîngă rezistenţa capitaliştilor, să facă poporul

www.dacoromanica.ro

să capete pămîntul fără răscumpărare, să cucerească libertate deplină, să biruie foametea, războiul, să cucerească o pace dreaptă şi trainică.

POSTFAŢĂ

Articolul, după cum se vede din cuprinsul lui, a fost scris la sfîrşitul lunii iulie.

Desfăşurarea revoluţiei în luna august a confirmat în întregime afirmaţiile făcute în el. Apoi, la sfîrşitul lunii august, rebeliunea lui Kornilov [47] a determinat o nouă cotitură în revoluţie, arătînd concret întregului popor că, în alianţă cu generali contrarevoluţionari, cadeţii urmăresc să dizolve Sovietele şi să reinstaureze monarhia. Viitorul apropiat ne va arăta cît de serioasă este această nouă cotitură a revoluţiei şi în ce măsură va reuşi ea să pună capăt politicii dezastruoase a concilierii cu burghezia...

N. Lenin

6 septembrie 1917

www.dacoromanica.ro

CUVÎNTAREA ROSTITĂ DE KAMENEV LA C.E.C. ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINŢA DE LA STOCKHOLM [48]

Cuvîntarea rostită de tov. Kamenev la 6 august la C.E.C. în legătură cu Conferinţa de la Stockholm nu poate să nu provoace o ripostă din partea bolşevicilor fideli partidului lor şi principiilor lor.

Chiar în prima frază pronunţată de el, tov. Kamenev face o declaraţie formală, care imprimă cuvîntării sale un caracter de-a dreptul monstruos. El precizează că vorbeşte în numele său personal, că „fracţiunea noastră nu a dezbătut problema".

În primul rînd, de cînd într-un partid organizat anumiţi membri iau cuvîntul în probleme importante „în numele lor personal" ? Dacă fracţiunea nu dezbătuse problema, tov. Kamenev nu avea dreptul să ia cuvîntul. Iată prima concluzie care se desprinde din chiar cuvintele sale.

În al doilea rînd, nu-i era permis tov. Kamenev să uite de existenţa unei hotărîri a C.C. al partidului împotriva participării la Conferinţa de la Stockholm. Dacă hotărîrea în chestiune n-a fost anulată de congres sau printr-o nouă hotărîre a C.C., ea rămînea lege pentru partid. Dacă a fost anulată, tov. Kamenev nu avea dreptul să treacă sub tăcere acest lucru, să vorbească la trecut : „noi, bolşevicii, am avut pînă acum o atitudine negativă faţă de Conferinţa de la Stockholm".

Se impune iarăşi concluzia că Kamenev nu numai că nu avea dreptul să ia cuvîntul, dar pur şi simplu a încălcat hotărîrea partidului, a vorbit împotriva partidului, a nesocotit voinţa lui, nepomenind nici un cuvînt despre hotă-

www.dacoromanica.ro

rîrea C.C. obligatorie pentru el. Hotărîrea a fost publicată la vremea sa în „Pravda". conţinînd chiar un adaos în care se preciza că reprezentantul partidului va părăsi Conferinţa de la Zimmerwald dacă ea se va pronunţa pentru participarea la Conferinţa de la Stockholm *.

Kamenev a redat inexact argumentele în favoarea atitudinii negative „de pînă acum" a bolşevicilor în ceea ce priveşte participarea la Conferinţa de la Stockholm. El a trecut sub tăcere că la această conferinţă vor participa social-imperialişti, că este ruşinos pentru un social-democrat revoluţionar să întreţină relaţii cu astfel de oameni.

Oricît ar fi de trist, trebuie să recunoaştem : Starostin care nu de puţine ori a încurcat lucrurile în diverse probleme, a exprimat de o mie de ori mai bine, mai exact, mai demn decît Kamenev punctul de vedere al social-democraţiei revoluţionare. A participa la o consfătuire împreună cu social-imperialişti, cu miniştri, cu complicii călăilor din Rusia este o ruşine şi o trădare. Despre internaţionalism nici n-ar mai putea fi vorba în cazul acesta.

Argumentele de fond aduse de Kamenev în favoarea „schimbării" părerii noastre asupra Conferinţei de la Stockholm sînt inconsistente pînă la ridicol.

„Pentru noi a devenit clar — a declarat Kamenev — că din acest (??) moment Conferinţa de la Stockholm încetează (??) de a fi o unealtă oarbă în mîna statelor imperialiste".

Nu-i adevărat. Nu există nici un fapt în acest sens, iar Kamenev n-a putut invoca nimic serios. Dacă social-imperialiştii anglo-francezi nu participă, dar participă cei germani, ce schimbare principială avem aici ? ? Există oare în genere o schimbare aici din punctul de vedere al unui internaţionalist ? Oare Kamenev „a uitat" de hotărîrea adoptată de conferinţa partidului nostru (de la 29 aprilie) în cazul absolut analog al unui social-imperialist danez ?

* Vezi *V. I. Lenin*, Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 71. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

„Deasupra Stockholmului — a spus Kamenev în continuare, după cum relatează ziarele — a prins a fîlfîi steagul revoluţionar larg desfăşurat, sub care se mobilizează forţele proletariatului mondial".

Iată o declamaţie goală, în spiritul lui Cernov şi Ţereteli. Iată un neadevăr bătător la ochi. Nu un steag revoluţionar, ci un steag al tranzacţiilor, al acordurilor, al amnistierii social-imperialiştilor, al tratativelor între bancheri în vederea împărţirii anexiunilor, — iată ce steag a prins a fîlfîi de fapt deasupra Stockholmului.

Nu se poate tolera ca partidul internaţionaliştilor, partid care se consideră răspunzător în faţa întregii lumi pentru internaţionalismul revoluţionar, să se compromită cochetînd cu manevrele social-imperialiştilor ruşi şi germani, cu manevrele miniştrilor guvernului imperialist burghez al Cernovilor, Skobelevilor & Co.

Noi am hotărît să făurim Internaţionala a III-a şi trebuie s-o facem în pofida tuturor dificultăţilor. Nici un pas înapoi, spre tranzacţii între social-imperialiştii şi transfugii socialismului!

„Proletarii" nr. 3
din 29 (16) august 1917
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ZVONURI CU PRIVIRE LA UN COMPLOT

Nota publicată sub acest titlu în nr. 103 al ziarului „Novaia Jizn" din 17 august merită o deosebită atenţie şi trebuie să ne oprim [încă şi încă o dată] asupra ei, deşi tot ce e prezentat în notă drept serios este cu totul lipsit de seriozitate.

Toată nota se rezumă la aceea că la Moscova s-a răspîndit la 14 august zvonul că nişte unităţi de cazaci de pe front se îndreaptă spre Moscova şi că totodată „anumite grupuri de militari care se bucură de simpatia unor cercuri ale opiniei publice din Moscova" organizează „acţiuni contrarevoluţionare energice". Apoi că autorităţile militare ar fi încunoştinţat de aceasta Sovietul de deputaţi al soldaţilor şi muncitorilor din Moscova şi, „împreună cu reprezentanţi ai C.E.C." (adică ai menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari), ar fi luat măsuri spre a convinge pe soldaţi de necesitatea apărării oraşului etc. „La aceste pregătiri au fost antrenaţi şi reprezentanţi ai bolşevicilor din Moscova, care se bucură de influenţă în multe unităţi militare — aşa se încheie nota — în care li s-a dat acces pentru acest caz".

Această ultimă frază este intenţionat neclară şi echivocă : dacă bolşevicii se bucură de influenţă în multe unităţi militare (fapt indiscutabil şi cunoscut de toată lumea), cine şi cum *putea* „să dea acces" bolşevicilor în aceste unităţi ? Absurditatea este evidentă. Dacă însă bolşevicilor „li s-a dat" într-adevăr „acces" „pentru acest caz" (de către cine ? evident, de către menşevici şi socialiştii-revo-

www.dacoromanica.ro

luţionari !) în *indiferent ce* unităţi militare, asta înseamnă că s-a încheiat un anumit *bloc*, o anumită alianţă, o înţelegere între bolşevici şi defensişti în vederea „apărării împotriva contrarevoluţiei".

Ei bine, această împrejurare face ca o notiţă neserioasă să capete o însemnătate serioasă şi cere ca toţi muncitorii conştienţi să acorde cea mai mare atenţie faptelor expuse.

Zvonurile răspîndite de defensişti, adică de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari, sînt vădit absurde, şi este absolut evident calculul politic meschin al celor care îl lansează. Contrarevoluţionar este într-adevăr nimeni altul decît guvernul provizoriu, pe care defensiştii ar intenţiona, chipurile, să-l apere. Trupele de cazaci au fost chemate într-adevăr de pe front în capitală, de pildă la 3 iulie la Petrograd, tocmai de către guvernul provizoriu şi de către miniştrii-„socialişti", fapt confirmat în mod formal de generalul de cazaci Kaledin la consfătuirea imperialistă contrarevoluţionară de la Moscova. Acesta este un fapt.

Ei bine, faptul acesta, care îi demască pe menşevici şi pe socialişti-revoluţionari, care dovedeşte că ei au trădat revoluţia, care dovedeşte *alianţa lor* cu contrarevoluţionarii, cu Kaledinii, faptul acesta menşevicii şi socialiştii-revoluţionari vor să-l disimuleze, să-l estompeze, să-l facă uitat, lansînd „zvonul" că cazacii ar fi pornit împotriva Moscovei fără ştirea lui Kerenski, Ţereteli, Skobelev, Avksentiev, că menşevicii şi socialiştii-revoluţionari „apără revoluţia" etc. Calculul politic al trădătorilor menşevici şi defensişti este cît se poate de limpede : ei vor să-i înşele pe muncitori, să se dea drept revoluţionari, să mai afle cîte ceva despre bolşevici (fireşte pentru a transmite cele aflate serviciului de contraspionaj), să-şi dreagă reputaţia stricată ! Un calcul pe cît de meschin, pe atît de cusut cu aţă albă ! Pe un preţ de nimic, îşi fac ei socoteala, lansînd un „zvon" stupid, vom avea „acces" în unităţile militare bolşevice şi, în genere, vom întări încrederea în guvernul provizoriu, convingîndu-i pe naivi că cazacii vor să-l răstoarne, că el *nu* a încheiat un bloc cu cazacii, că „apără revoluţia" etc. etc.

www.dacoromanica.ro

Calculul este limpede. Zvonurile sînt absurde şi fabricate. Dar încrederea în guvernul provizoriu, îşi fac ei socoteala, o vom obţine în mod sigur şi totodată îi vom atrage şi pe bolşevici într-un „bloc" cu noi !

Este greu de crezut că printre bolşevici s-ar găsi proşti sau nemernici care să se preteze să încheie acum un bloc cu defensiştii. Este greu de crezut, deoarece, în primul rînd, există o rezoluţie specială a Congresului al VI-lea al P.M.S.D.R. [49] în care se spune (vezi „Proletarii" [50] nr. 4) că „menşevicii au trecut definitiv în tabăra duşmanilor proletariatului". Cu oameni care au trecut definitiv în tabăra duşmanilor nu se încheie acorduri, nu se încheie blocuri. „Sarcina primordială a social-democraţiei revoluţionare" — se arată mai departe în rezoluţie — este „izolarea completă a acestora (a menşevicilor defensişti) de toate elementele cît de cît revoluţionare ale clasei muncitoare". Este limpede că tocmai împotriva unei asemenea izolări se luptă menşevicii şi socialiştii-revoluţionari lansînd zvonuri absurde. Este clar că la Moscova, ca şi la Petrograd, muncitorii se îndepărtează tot mai mult de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari, dîndu-şi din ce în ce mai bine seama de politica lor trădătoare, contrarevoluţionară, şi pentru „a drege lucrurile" defensiştii nu-şi mai aleg mijloacele.

De vreme ce există o asemenea rezoluţie a congresului, bolşevicii care ar face un bloc cu defensiştii în scopul de „a căpăta acces" sau de a exprima indirect încrederea în guvernul provizoriu (care trebuie, chipurile, apărat împotriva cazacilor), aceşti bolşevici ar fi, fără îndoială, excluşi imediat — şi pe bună dreptate — din partid.

Dar mai sînt şi alte motive pentru care este greu de crezut că s-ar găsi, la Moscova sau oriunde în altă parte, bolşevici care să fie capabili să accepte un bloc cu defensiştii, să accepte un soi de instituţii comune, chiar şi temporare, să accepte o înţelegere etc. Să admitem ipoteza cea mai favorabilă pentru asemenea bolşevici, ipoteză puţin probabilă : să admitem că, din naivitate, ei au dat într-adevăr crezare zvonurilor care le-au fost transmise de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari, să admitem chiar că li s-au adus la cunoştinţă anumite

www.dacoromanica.ro

„fapte", născocite şi ele pentru a li se cîştiga încrederea. Este clar că nici în acest caz nici un bolşevic cinstit sau care nu şi-a pierdut capul cu totul nu ar accepta un bloc cu defensiştii, nu ar accepta o înţelegere cu ei în scopul de „a le da acces" etc. Chiar şi în acest caz un bolşevic ar declara: muncitorii noştri, soldaţii noştri vor lupta împotriva trupelor contrarevoluţionare, dacă ele vor porni acum ofensiva împotriva guvernului provizoriu, apărînd *nu* acest guvern, care l-a chemat pe Kaledin & Co. la 3 iulie, ci apărînd în mod independent revoluţia, urmărind propriile lor ţeluri, ţelul victoriei muncitorilor, al victoriei celor neavuţi, al victoriei cauzei păcii, şi nu al victoriei imperialiştilor, — Kerenski, Avksentiev, Ţereteli, Skobelev & Co. Chiar şi în acest caz excepţional de rar presupus de noi, un bolşevic ar spune menşevicilor: noi vom lupta, desigur, dar nu vom accepta să încheiem nici o alianţă politică cu voi, nu ne vom exprima în nici un fel încrederea în voi, — tot aşa cum în februarie 1917 social-democraţii au luptat împotriva ţarismului împreună cu cadeţii fără să încheie nici o alianţă cu ei, fără să se încreadă nici o clipă în ei. A acorda cît de puţină încredere menşevicilor ar fi acum o trădare a revoluţiei, după cum în 1905—1917 ar fi fost o trădare a revoluţiei a acorda încredere cadeţilor.

Un bolşevic ar spune muncitorilor şi soldaţilor: să luptăm, dar să nu acordaţi nici un fel de încredere menşevicilor, dacă nu vreţi să pierdeţi roadele victoriei.

Menşevicilor le convine de minune să răspîndească zvonuri şi presupuneri false, cum că guvernul susţinut de ei va salva revoluţia, pe cînd în realitate el *a încheiat de pe acum un bloc* cu Kaledinii, *este de pe acum* contrarevoluţionar, a luat de *pe acum* o sumedenie de măsuri şi ia zilnic altele în vederea realizării condiţiilor acestui bloc al său cu Kaledinii.

A da crezare acestor zvonuri, a le întreţine direct sau indirect ar însemna din partea bolşevicilor o trădare a cauzei revoluţiei. Principala chezăşie a succesului revoluţiei este astăzi de a face ca masele să devină pe deplin conştiente de trădarea menşevicilor şi a socialiştilor-revo-

www.dacoromanica.ro

luţionari, este o ruptură totală cu ei, este ca orice proletar revoluţionar să-i boicoteze în mod necondiţionat, aşa cum au fost boicotaţi cadeţii după experienţa anului 1905.

((Prezentul articol rog să fie copiat în cîteva exemplare spre a fi trimis simultan spre publicare cîtorva ziare şi reviste de partid şi totodată să fie prezentat în numele meu Comitetului Central, însoţit de următorul adaos :

Rog ca prezentul articol să fie considerat ca un raport al meu către C.C., adăugîndu-se propunerea mea de a se dispune o anchetă oficială a C.C. cu participarea unor tovarăşi din Moscova nemembri ai C.C., pentru a se stabili faptul dacă au existat instituţii comune ale bolşevicilor şi defensiştilor pe acest tărîm, dacă s-au încheiat blocuri sau înţelegeri, în ce au constat ele etc. Trebuie să se cerceteze în mod oficial faptele şi împrejurările, să se afle toate detaliile. În cazul cînd s-ar confirma existenţa unui bloc, anumiţi membri ai Comitetului Central sau ai Comitetului din Moscova trebuie să fie scoşi din muncă, iar la prima plenară a C.C. să se pună problema scoaterii lor formale pînă la congres. Căci *acum*, după Consfătuirea de la Moscova, după grevă, după 3—5 iulie, Moscova este cea care capătă sau poate căpăta importanţă de *centru*. În acest imens centru proletar, mai mare decît Petrogradul, este în totul posibilă maturizarea unei mişcări ca aceea din 3—5 iulie. Atunci la Petrograd sarcina era de a imprima mişcării un caracter paşnic şi organizat. Aceasta *era* lozinca justă. Acum la Moscova sarcina *este* cu totul alta ; vechea lozincă ar fi cu totul greşită. Acum sarcina este : *să luăm* noi *puterea* şi să ne declarăm guvern în numele păcii, în numele trecerii pămîntului în mîinile ţăranilor, în numele convocării Adunării constituante la termen, de acord cu ţăranii de pe tot cuprinsul ţării etc. Este foarte posibil ca, în condiţiile şomajului, foametei, grevei feroviarilor, dezastrului economic etc., să izbucnească la Moscova o asemenea mişcare. Este foarte important ca la Moscova să se afle „la cîrmă" oameni care să nu oscileze spre dreapta, care să nu fie capabili să încheie blocuri cu menşevicii, care,

www.dacoromanica.ro

în caz că ar izbucni o mişcare, să înţeleagă *noile* sarcini, *noua* lozincă a luării puterii, *noile* căi şi mijloace în vederea îndeplinirii ei. Iată de ce „ancheta" în chestiunea blocului, blamarea bolşevicilor-blochişti, dacă au existat asemenea bolşevici, şi îndepărtarea lor sînt necesare nu numai în numele disciplinei, nu numai pentru a îndrepta o prostie comisă, ci sînt necesare în interesul vital al *viitoarei* mişcări. Greva din 12 august de la Moscova a dovedit că proletariatul *activ* este de partea bolşevicilor, deşi la votările din Dumă socialiştii-revoluţionari au avut majoritatea. Situaţia este foarte asemănătoare cu situaţia existentă la Petrograd înainte de 3—5 iulie 1917. Totuşi există o mare deosebire : atunci Petrogradul nu putea lua efectiv puterea, şi, chiar dacă ar fi luat-o, efectiv n-ar fi putut-o păstra sub raport politic, deoarece Ţereteli & Co. nu decăzuseră încă pînă într-atît încît să sprijine pe călăi. Iată de ce *atunci,* la 3—5 iulie 1917 la Petrograd, lozinca luării puterii ar fi fost *greşită.* Atunci nici chiar bolşevicii nu luaseră şi nu puteau lua hotărîrea conştientă de a trata pe Ţereteli & Co. ca pe nişte contrarevoluţionari. Atunci nici soldaţii, nici muncitorii nu aveau experienţa pe care au cîştigat-o în iulie.

Acum lucrurile se prezintă cu totul altfel. Acum la Moscova, dacă va izbucni o mişcare spontană, lozinca trebuie să fie anume luarea puterii. De aceea este cît se poate de important ca la Moscova mişcarea să fie condusă de oameni corespunzători, care să înţeleagă *pe deplin* lozinca şi s-o aprofundeze. Iată de ce trebuie să insistăm încă şi încă o dată asupra anchetei şi asupra înlăturării vinovaţilor.))

Scris la 18—19 august (31 august—1 septembrie) 1917

Publicat pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

NU VEDE PĂDUREA DIN CAUZA COPACILOR

În şedinţa din 4 august a C.E.C. al Sovietelor, L. Martov a declarat (citãm după darea de seamă apărută în „Novaia Jizn") că „critica lui Ţereteli a fost prea îngăduitoare", că „guvernul nu dă o ripostă încercărilor contrarevoluţionare din cercurile de militari" şi că „răsturnarea guvernului actual sau zdruncinarea încrederii în el nu intră în ţelurile noastre..." „Raportul real de forţe — a continuat Martov — nu ne permite acum să cerem trecerea puterii în mîna Sovietelor. Acest lucru ar fi posibil numai în procesul unui război civil, care este inadmisibil în momentul de faţă". „Noi nu intenţionăm să răsturnăm guvernul — a încheiat Martov —, dar trebuie să-i arătăm că în ţară există şi alte forţe în afară de cadeţi şi militari. Acestea sînt forţele democraţiei revoluţionare, şi pe ele trebuie să se bizuie guvernul provizoriu".

Raţionamentul lui Martov este remarcabil şi merită să ne oprim cu toată atenţia asupra lui. El este remarcabil pentru că reproduce într-un mod deosebit de pregnant greşelile politice cele mai răspîndite, cele mai dăunătoare, cele mai periculoase ale masei mic-burgheze, prejudecăţile ei cele mai tipice. Dintre toţi reprezentanţii acestei mase, Martov, ca publicist, este, desigur, unul dintre cei mai „de stînga", dintre cei mai revoluţionari, mai conştienţi şi mai versaţi. Tocmai de aceea este mai util să analizăm raţionamentele lui decît pe ale unuia ca Cernov, care înşiră vorbe goale sau ale prostănacului de Ţereteli etc.

www.dacoromanica.ro

Analizîndu-l pe Martov, vom analiza ceea ce este în prezent mai raţional în ideile micii burghezii.

Extrem de caracteristice sînt, în primul rînd, oscilările lui Martov în problema trecerii puterii în mîna Sovietelor. Pînă la 4 iulie, Martov a fost *împotriva* acestei lozinci. După 4 iulie, el este *pentru*. La începutul lunii august, el este din nou împotrivă, şi remarcaţi cît de monstruos de nelogică, cît de ridicolă este argumentarea lui din punctul de vedere al marxismului. El este împotrivă, pentru că „raportul real de forţe nu ne permite acum să cerem trecerea puterii în mîna Sovietelor. Acest lucru ar fi posibil numai în procesul unui război civil, care este inadmisibil în momentul de faţă".

Ce confuzie ! Rezultă că pînă la 4 iulie această trecere a puterii era posibilă *fără* război civil (adevărul adevărat !), dar tocmai atunci Martov a fost împotrivă... Rezultă, în al doilea rînd, că după 4 iulie, cînd Martov a fost pentru trecerea puterii în mîna Sovietelor, ea era posibilă fără război civil : acesta este un neadevăr evident, flagrant, cras, deoarece tocmai în noaptea de 4 spre 5 iulie bonapartiştii, avînd sprijinul cadeţilor şi concursul servil al diverşilor Cernovi şi Ţereteli, au adus trupele contrarevoluţionare la Petrograd. În aceste condiţii ar fi fost absolut imposibil a lua puterea pe cale paşnică.

În sfîrşit, în al treilea rînd, după Martov, rezultă că un marxist sau pur şi simplu un democrat revoluţionar are dreptul să renunţe la o lozincă care exprimă just interesele poporului şi interesele revoluţiei pe motiv că această lozincă ar putea fi realizată „numai în procesul unui război civil"... Dar este o vădită absurditate, o vădită renunţare la orice luptă de clasă, la orice revoluţie. Căci cine nu ştie că istoria tuturor revoluţiilor din întreaga lume ne arată o transformare nu întîmplătoare, ci inevitabilă a luptei de clasă în război civil. Cine nu ştie că tocmai *după* 4 iulie vedem în Rusia cum burghezia contrarevoluţionară porneşte războiul civil prin dezarmarea unor regimente întregi, execuţii pe front, asasinarea bolşevicilor. Războiul civil, vedeţi dv., „este inadmisibil" pentru democraţia revoluţionară tocmai atunci cînd evoluţia evenimentelor a impus cu o necesitate absolută ca

www.dacoromanica.ro

războiul civil să fie pornit de burghezia contrarevoluționară.

Martov s-a încurcat într-un chip cît se poate de ridicol și de lamentabil.

Pentru a descîlci încurcătura creată de el, trebuie să spunem :

Tocmai pînă la 4 iulie, lozinca trecerii întregii puteri în mîna Sovietelor de atunci era singura lozincă justă. Atunci acest lucru putea fi înfăptuit pe cale pașnică, fără război civil, căci nu existau actele de violență sistematice împotriva masei, împotriva poporului la care s-a recurs după 4 iulie. Pe atunci acest fapt asigura dezvoltarea pașnică a întregii revoluții și în special posibilitatea lichidării pe cale pașnică a luptei dintre clase și dintre partide *în cadrul* Sovietelor.

După 4 iulie, trecerea puterii în mîna Sovietelor a devenit imposibilă fără război civil, deoarece la 4—5 iulie puterea a încăput pe mîna clicii militare, bonapartiste, sprijinită de cadeți și de ultrareacționari. De aici rezultă că toți marxiștii, toți partizanii proletariatului revoluționar, toți democrații revoluționari cinstiți *trebuie* să explice acum muncitorilor și țăranilor că s-a produs o schimbare radicală a situației, care face necesară o altă cale de trecere a puterii în mîna proletarilor și semiproletarilor.

Martov nu a adus argumente în susținerea „ideii" sale că războiul civil este inadmisibil „în momentul de față", în susținerea declarației sale că „răsturnarea guvernului actual nu intră" în țelurile lui. Această idee, exprimată într-o adunare defensistă, fără a fi motivată, aduce în mod inevitabil a argument defensist : cu alte cuvinte, este inadmisibil un război civil înăuntru pentru că ne amenință dușmanul din afară.

Nu știm dacă Martov ar avea curajul să aducă deschis un asemenea argument, care în masa micii burghezii este unul din cele mai curente. Și acest argument este, fără îndoială, unul dintre cele mai vulgare. Burghezia nu s-a temut de revoluție și de război civil în momente cînd amenința dușmanul din afară, nu s-a temut nici în septembrie 1870 în Franța, nici în februarie 1917 în Rusia. Burghezia nu s-a temut să acapareze puterea cu prețul

www.dacoromanica.ro

unui război civil în momente cînd amenința dușmanul din afară. Tot atît de puțin va ține seama proletariatul revoluționar de acest „argument" al unor mîncinoși și lachei ai burgheziei.

*
* *

O greșeală teoretică dintre cele mai flagrante pe care o comite Martov și care este și ea cît se poate de tipică pentru întreaga sferă a ideilor politice ale micii burghezii este identificarea contrarevoluției țariste și în genere monarhiste cu contrarevoluția burgheză. Aici se manifestă îngustimea specifică sau obtuzitatea specifică democratului mic-burghez, care nu se poate smulge din dependența economică, politică și ideologică față de burghezie și îi dă întîietatea, vede în ea un „ideal", dă crezare urletelor ei pe tema pericolului unei „contrarevoluții dinspre dreapta".

Martov a dat expresie acestei sfere de idei sau, mai bine zis, acestei neghiobii a micii burghezii, declarînd în cuvîntarea sa: „Presiunii exercitate asupra lui (asupra guvernului) de la dreapta trebuie să-i opunem o contrapresiune".

Iată o mostră de credulitate filistină, iată cum este dată uitării lupta de clasă. Guvernul apare ca stînd deasupra claselor, deasupra partidelor, — atîta doar că asupra lui se exercită o „presiune" prea puternică dinspre dreapta și de aceea trebuie exercitată o presiune mai puternică dinspre stînga. O, înțelepciune demnă de Louis Blanc, Cernov, Țereteli și de toată această detestabilă tagmă. Și cît de mult le convine bonapartiștilor această înțelepciune filistină, cum ar mai dori ei să înfățișeze „proștilor de țărani" lucrurile tocmai astfel: vedeți, actualul guvern luptă și împotriva dreptei și împotriva stîngii, numai împotriva extremelor, înfăptuind adevărată idee de stat, aplicînd în viață adevăratul democratism; în timp ce în realitate tocmai acest guvern bonapartist este guvernul burgheziei contrarevoluționare.

www.dacoromanica.ro

Burgheziei îi convine (şi pentru a-şi eterniza dominaţia trebuie să facă acest lucru) să înşele poporul creînd impresia că ea reprezintă „revoluţia în general, iar dinspre dreapta, din partea ţarului, ameninţă contrarevoluţia". Numai datorită nesfîrşitei obtuzităţi a lui alde Dan şi Ţereteli, nesfîrşitei înfumurări a lui alde Cernov şi Avksentiev această idee — alimentată de condiţiile de viaţă ale micii burghezii — continuă să dăinuie în rîndurile „democraţiei revoluţionare" în general.

Dar cine a învăţat cît de puţină istorie sau doctrină marxistă va trebui să recunoască că în analiza politică pe primul plan trebuie pusă problema *claselor:* despre revoluţia cărei clase este vorba ? Şi despre contrarevoluţia cărei clase ?

Istoria Franţei ne arată că contrarevoluţia bonapartistă a apărut la sfîrşitul secolului al XVIII-lea (iar apoi, pentru a doua oară, între anii 1848 şi 1852), avînd la bază contrarevoluţionarismul burgheziei şi deschizînd, la rîndul ei, calea restaurării monarhiei legitime. Bonapartismul este o formă de guvernămînt care ia naştere din contrarevoluţionarismul burgheziei în condiţiile transformărilor democratice şi ale revoluţiei democratice.

Trebuie să închizi ochii intenţionat ca să nu vezi cum în Rusia, în condiţii foarte asemănătoare, bonapartismul creşte sub ochii noştri. Contrarevoluţia ţaristă este în prezent cu totul neînsemnată ; ea nu prezintă nici o însemnătate politică, nu joacă nici un rol politic. Şarlatanii agită anume spectrul contrarevoluţiei ţariste, exagerîndu-i importanţa, pentru a-i speria pe proşti, pentru a oferi filistinilor senzaţii politice, pentru a abate atenţia poporului de la adevărata contrarevoluţie serioasă. Te umflă rîsul cînd citeşti raţionamentele unui Zarudnîi, care se străduieşte din răsputeri să aprecieze rolul contrarevoluţionar al unui aliat obscur ca „Sveataia Rusi" şi care „nu bagă de seamă" rolul contrarevoluţionar al alianţei întregii burghezii din Rusia, alianţă care poartă numele de partidul cadet.

Partidul cadet este principala forţă politică a contrarevoluţiei burgheze din Rusia. Această forţă a reuşit de

www.dacoromanica.ro

minune să unească în jurul ei pe toţi ultrareacţionarii atît în alegeri, cît şi (ceea ce este şi mai important) în aparatul conducerii militare şi civile şi în campania de minciuni, de calomnii, de aţîţări pornită în presă şi îndreptată la început împotriva bolşevicilor, adică împotriva partidului proletariatului revoluţionar, iar apoi împotriva Sovietelor.

Actualul guvern realizează treptat, dar ferm politica pe care partidul cadet a propagat-o şi a pregătit-o sistematic începînd din martie 1917. Reînceperea şi prelungirea războiului imperialist, încetarea „vorbăriei" despre pace, dreptul acordat miniştrilor de a interzice ziare, apoi congrese, apoi de a trece la arestări şi deportări, reintroducerea pedepsei cu moartea, execuţii pe front, dezarmarea muncitorilor şi a regimentelor revoluţionare, împînzirea capitalei cu trupe contrarevoluţionare, trecerea la arestarea şi persecutarea ţăranilor pentru „ocuparea" cu de la sine putere a pămînturilor, închiderea fabricilor şi lock-outurile — iată o enumerare, departe de a fi completă, a măsurilor care prezintă cît se poate de clar tabloul contrarevoluţiei burgheze bonapartiste.

Dar amînarea convocării Adunării constituante şi „încoronarea" politicii bonapartiste printr-un „Zemski sobor" la Moscova, acest pas tranzitoriu spre amînarea Adunării constituante pînă la sfîrşitul războiului? Asta nu-i o perlă a politicii bonapartiste? Şi Martov nu vede unde este marele stat-major al contrarevoluţiei burgheze... Într-adevăr nu vede pădurea din cauza copacilor.

*
* *

Ce rol nemaipomenit de murdar, de lacheu a jucat C.E.C. al Sovietelor, adică socialiştii-revoluţionari şi menşevicii care domină în C.E.C., în chestiunea amînării convocării Adunării constituante! Cadeţii au dat tonul, au lansat ideea amînării, au pornit o campanie în presă, au propus *un congres al cazacilor,* care să ceară amînarea. (Un congres al cazacilor! Cum să nu facă deci pe lacheii

www.dacoromanica.ro

alde Liber, Avksentiev, Cernov şi Ţereteli !) Menşevicii şi socialiştii-revoluţionari au trepădat ca un cocoşel după cadeţi, s-au tîrît ca un căţel la fluierătura stăpînului, sub ameninţarea biciuştii.

În loc să prezinte poporului o simplă enumerare a datelor care arată cu cîtă insolenţă, cu cîtă neruşinare au tergiversat şi au împiedicat cadeţii, începînd din martie, convocarea Adunării constituante ; în loc să dea în vileag subterfugiile şi asigurările mincinoase că convocarea Adunării constituante la termenul stabilit nu este posibilă ; în loc de asta, Biroul C.E.C. a trecut repede peste „îndoielile" exprimate pînă şi de Dan (pînă şi de Dan !) şi a trimis doi lachei din acest colegiu de lachei, Bramson şi Bronzov, să raporteze guvernului provizoriu „despre necesitatea amînării alegerilor pentru Adunarea constituantă pînă la 28—29 octombrie..." Admirabil preludiu la încoronarea bonapartiştilor printr-un Zemski sobor la Moscova. Cei care n-au ajuns la ultima limită a ticăloşiei trebuie să se unească în jurul partidului proletariatului revoluţionar. Fără victoria acestuia *nu se poate obţine* nici pacea pentru popor, nici pămînt pentru ţărani, nici pîine pentru muncitori şi pentru toţi oamenii muncii.

„Proletarii" nr. 6
din 1 septembrie (19 august) 1917
Semnat : N. Karpov

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE ÎN LEGĂTURĂ CU EDITAREA „MANIFESTULUI CU PRILEJUL OCUPĂRII RIGĂI“ [51]

Acest manifest, desigur, nu poate fi editat legal, însă trebuie să depunem toate eforturile pentru a-l edita ilegal. Ar fi cea mai mare prostie din partea noastră dacă ne-am apuca să expunem ziarele noastre legale (care şi aşa se menţin cu mare greutate şi sînt atît de importante pentru noi) pericolului interzicerii, adică să nu fim în stare să facem nici măcar ceea ce am reuşit să facem în 1912—1914 : să ne folosim de posibilităţile legale. Nu trebuie nici să publicăm articolul (manifestul) legal şi nici să-l stricăm operînd în el modificări pentru a-i da o formă legală.

Şi ar fi nu numai o prostie, dar şi o ticăloşie dacă ne-am *limita* la cuvîntul legal, cînd libertatea acestuia a fost atît de restrînsă de guvern şi este restrînsă din zi în zi mai mult.

Ştiu că bolşevicii noştri dau dovadă de o mare inerţie şi că va trebui să depunem mari eforturi pentru a reuşi să editäm manifeste ilegale. Dar nu voi înceta să insist, căci aşa o cere viaţa, aşa o cere mişcarea.

Trebuie să editäm manifeste şi foi volante ilegale, libere care să vorbească pe şleau, fără reticenţe, pe care să le semnäm : „Un grup de bolşevici persecutaţi“. Ne putem limita la această semnătură sau putem adăuga dedesubt cu caractere petite : „Grupul de bolşevici persecutaţi s-a constituit din bolşevicii pe care persecuţiile guvernului i-au silit să activeze în ilegalitate“. Sau altfel : „Grupul

www.dacoromanica.ro

de bolşevici persecutaţi s-a constituit din bolşevicii constrînşi de persecuţiile guvernului şi de ştirbirea libertăţii presei să scoată manifeste ilegale, libere, care să treacă dincolo de cadrul partidului bolşevic legal".

MANIFEST CU PRILEJUL OCUPĂRII RIGĂI

Muncitori, soldaţi şi voi, toţi cei ce munciţi!

Trupele inamicului au ocupat Riga. Am suferit încă o grea înfrîngere. Nenorocirile fără seamăn pe care războiul le aduce poporului devin tot mai mari şi nu mai iau sfîrşit.

De ce se prelungeşte războiul? ca şi pînă acum, pentru împărţirea prăzii între tîlharii capitalişti, pentru ca rechinilor capitalişti germani să le rămînă Belgia, Serbia, Polonia, Riga ş.a., rechinilor capitalişti englezi să le rămînă Bagdadul şi coloniile germane jefuite de ei, rechinilor capitalişti ruşi să le rămînă Armenia etc. Guvernul Kerenski, la care menşevicii şi eserii participă şi pe care-l sprijină, înşală cu neruşinare poporul, adormindu-l cu vorbe despre dorinţa lor de pace, vorbe care nu spun nimic şi nu obligă la nimic şi continuînd de fapt războiul tîlhăresc, fără a publica tratatele secrete pe care ţarul le-a încheiat cu capitaliştii englezi şi francezi pentru îmbogăţirea capitaliştilor ruşi, cărora li s-au făgăduit Constantinopolul, Galiţia şi Armenia.

Şi sub republică poporul rus îşi varsă sîngele pentru a îndeplini tratatele secrete, tratatele tîlhăreşti încheiate între capitalişti.

„Republicanii" Kerenski, Skobelev, Cernov & Co. îi înşală de luni de zile pe muncitorii şi ţăranii ruşi, în loc să anuleze tratatele secrete tîlhăreşti, în loc să propună tuturor popoarelor beligerante condiţii de pace precise, clare şi echitabile.

Kerenski împreună cu menşevicii şi eserii au înşelat poporul. Numai un guvern muncitoresc poate salva ţara de calamităţile războiului şi de jaful speculanţilor capitalişti.

În legătură cu înfrîngerea de la Riga, burghezia aşteaptă cu bucurie introducerea de noi legi şi măsuri draconice pentru soldaţi, muncitori şi ţărani. Încă de pe acum au început să le ia ţăranilor grînele, pe cînd capitaliştilor le lasă profiturile lor scandaloase, sfîntul lor „secret comercial" este păstrat fiindcă îi fereşte pe bancheri şi pe milionari de demascare, nepermiţînd controlul muncitoresc.

Iar menşevicii şi eserii, ploconindu-se fără ruşine în faţa burgheziei, continuă s-o susţină şi ţipă că trebuie să „se pună capăt" „oricăror dispute între partide", adică să se menţină atotputernicia

www.dacoromanica.ro

capitaliştilor, iar ţara să fie jefuită mai departe de către capitalişti, care să aibă şi de aici înainte „libertatea" de a prelungi războiul...

In urma ofensivei pornite în iunie de către guvernul lui Kerenski, al menşevicilor şi eserilor, au pierit zeci şi sute de mii de oameni. Alte zeci şi sute de mii vor mai pieri de pe urma prelungirii războiului, cît timp poporul va mai răbda un asemenea guvern.

Un guvern muncitoresc este singurul care poate salva ţara. Numai el nu va înşela poporul, ci va propune neîntîrziat tuturor ţărilor condiţii de pace precise, clare şi echitabile.

Burghezia sperie poporul, se străduieşte să semene panică şi să convingă pe cei înapoiaţi că nu se poate acum să propui, aşa deodată pace, căci ar însemna „să pierdem Riga" şi aşa mai departe. Asta este o înşelare a poporului.

Chiar dacă pacea ar fi încheiată de guverne, adică de guvernele care apără drepturile sfinte ale capitaliştilor asupra bogăţiilor jefuite de ei şi asupra teritoriilor străine cotropite (anexiunilor), chiar şi în acest caz a propune pace nu înseamnă a renunţa la Riga. Riga este o pradă a tîlharilor capitalişti germani. Armenia este o pradă a tîlharilor capitalişti ruşi. Cînd tîlharii consimt să încheie pace, sau îşi păstrează fiecare prada sa, sau schimbă între ei bucăţi din pradă. Aşa s-au terminat şi aşa se vor termina toate războaiele cît timp puterea rămîne în mîna capitaliştilor.

Dar noi vorbim de un guvern *muncitoresc*, singurul guvern care poate să propună imediat condiţii de pace echitabile. Despre asta au vorbit de sute de ori muncitorii şi ţăranii din întreaga Rusie în nenumărate mandate şi rezoluţii. Aceste condiţii sînt: o pace fără anexiuni, adică fără cotropiri de teritorii străine. Ceea ce înseamnă că nici germanul, nici rusul nu vor putea să alipească cu forţa Polonia sau Ţinutul leton fără liberul consimţămînt al polonezilor, nici turcul, nici rusul nu vor putea jefui Armenia şi aşa mai departe.

Guvernul muncitoresc va propune imediat asemenea condiţii de pace echitabile tuturor ţărilor beligerante fără excepţie. Cît timp acest lucru n-a fost realizat, cît timp n-au fost făcute propuneri de pace formale, precise şi clare, cît timp tratatele tîlhăreşti secrete rămîn în vigoare, cît timp atotputernicia şi specula deşănţată a capitaliştilor, care adună sute de milioane de pe urma furniturilor de război n-a fost lichidată, toată vorbăria despre pace nu este decît o înşelare a poporului, o înşelăciune totală şi neruşinată.

Cu această înşelare a poporului se ocupă toate guvernele capitaliste, inclusiv guvernul lui Kerenski, al eserilor şi menşevicilor. Toate rostesc vorbe goale despre pace, care nu obligă la nimic, nimeni nu propune condiţii precise de pace, nimeni nu rupe tratatele secrete, toate continuă să ducă de fapt războiul tîlhăresc, criminal, război care aduce nenorocire popoarelor şi profituri capitaliştilor.

Jos războiul! Jos guvernul lui Kerenski, al menşevicilor şi eserilor, care înşală poporul, prelungeşte războiul, apără interesele

www.dacoromanica.ro

tîlhăreşti ale capitaliştilor, tărăgănează fixarea alegerilor pentru Adunarea constituantă !

Numai un guvern muncitoresc, sprijinit de ţăranii săraci, va propune pace, va curma jaful capitaliştilor, va da pîine şi libertate celor ce muncesc. Fiecare muncitor şi soldat să explice poporului necesitatea răsturnării guvernului Kerenski şi a instalării unui guvern muncitoresc.

Scris după 22 august (4 septembrie) 1917

Se tipăreşte pentru prima oară după copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

ŞANTAJ POLITIC

Şantaj se cheamă a stoarce bani sub ameninţarea de a da în vileag anumite fapte sau anumite „istorii" născocite, care pot fi neplăcute pentru cel dat în vileag, sau sub ameninţarea de a-i provoca neplăceri de altă natură.

Şantaj politic înseamnă ameninţarea de a da în vileag sau chiar darea în vileag a unor „istorii" reale sau, de cele mai multe ori, născocite, cu scopul de a aduce prejudicii de ordin politic adversarului, de a-l calomnia, de a-l lipsi de posibilitatea de a duce o activitate politică sau de a-i îngreuia această activitate.

Burghezii şi mic-burghezii noştri republicani, pardon de expresie, chiar şi cei democraţi, s-au dovedit nişte eroi ai şantajului politic, pornind „o campanie" de bîrfeli, minciuni şi calomnii împotriva partidelor şi oamenilor politici care nu le sînt pe plac. Ţarismul prigonea în mod brutal, barbar, bestial. Burghezia republicană prigoneşte *în mod murdar*, încercînd ca, prin calomnii, minciuni, insinuări, bîrfeli, zvonuri etc. etc., să acopere cu noroi pe revoluţionarii şi internaţionaliştii proletari, pe care-i urăşte.

Bolşevicii îndeosebi au avut cinstea să încerce pe pielea lor aceste metode de prigoană ale imperialiştilor republicani. Bolşevicului i se potrivesc cunoscutele versuri ale poetului :

> Dar el va desprinde aprobare,
> Nu-n dulcele ropot de aplauze, ci
> În strigătul surd al mîniei barbare [52].

www.dacoromanica.ro

Un strigăt surd de mînie împotriva bolşevicilor s-a ridicat, aproape imediat *după* începerea revoluţiei ruse, din coloanele întregii prese burgheze şi aproape ale întregii prese mic-burgheze. Iar un bolşevic, un internaţionalist, un partizan al revoluţiei proletare poate, pe bună dreptate, „să desprindă" aprobare în acest strigăt surd de mînie, deoarece ura înverşunată a burgheziei este adesea cea mai bună dovadă că cel calomniat, hărţuit, prigonit slujeşte proletariatul cu cinste şi credinţă.

Caracterul de şantaj al metodelor de clevetire ale burgheziei poate fi ilustrat în chip deosebit de sugestiv printr-un exemplu care *nu* priveşte partidul nostru, exemplul socialistului-revoluţionar Cernov. Calomniatori notorii, membri ai partidului cadet, în frunte cu Miliukov şi Ghessen, vrînd să-l intimideze sau să-l alunge pe Cernov, au pornit o campanie de incitare împotriva lui pe motivul că a publicat în străinătate nişte articole „defetiste" şi că ar avea legături cu oameni care ar fi primit bani de la agenţii imperialismului german. Campania începuse să ia proporţii. Întreaga presă burgheză era antrenată în ea.

Pînă la urmă cadeţii şi socialiştii-revoluţionari „s-au împăcat" punîndu-se de acord asupra unei anumite împărţeli a locurilor în guvern. Şi — minune ! — „afacerea" Cernov a fost casată ! În cîteva zile, fără judecată, fără cercetări, fără a se publica documente, fără a audia martori, fără avizul unor experţi, „afacerea" a fost casată. Cînd cadeţii au fost nemulţumiţi de Cernov, au scos pe tapet o „afacere" cu caracter calomnios. Cînd ei s-au împăcat pe plan politic cu Cernov, fie şi pentru un timp, „afacerea" a fost casată.

Iată un şantaj politic ca în palmă. Campaniile de presă împotriva unor anumite persoane, calomniile, insinuările sînt în mîna burgheziei şi ale unor nemernici de-alde Miliukov, Ghessen, Zaslavski, Dan etc. o armă de luptă politică şi de răzbunare politică. Odată scopul politic atins, „afacerea" montată împotriva lui N.N. sau M.M. „se casează", ceea ce face să iasă la iveală caracterul murdar, necinstea mîrşavă a aceluia care a montat această „afacere", faptul că el este un şantajist.

www.dacoromanica.ro

Căci este limpede că un om care *nu* este un şantajist nu ar sista demascarea — indiferent de schimbările politice care ar surveni —, dacă în acţiunea sa de demascare ar fi călăuzit de mobiluri cinstite, că în orice caz un om care *nu* este şantajist ar duce acţiunea sa de demascare pînă la capăt, pînă la o sentinţă judecătorească, pînă la informarea completă a publicului, pînă la strîngerea şi publicarea *tuturor* documentelor sau pînă la a recunoaşte direct şi deschis că la mijloc a fost o greşeală sau o neînţelegere din partea lui.

Exemplul lui Cernov, care nu este bolşevic, arată clar adevărata esenţă a campaniei de şantaj duse de presa burgheză şi mic-burgheză împotriva bolşevicilor. Cînd aceşti cavaleri ai capitalului şi lacheii lui au avut impresia că şi-au atins scopul politic, cînd s-a trecut la arestarea bolşevicilor şi la interzicerea ziarelor lor, — şantajiştii *au amuţit!* Deşi aveau la îndemînă toate mijloacele pentru a descoperi adevărul: şi ziare, şi bani, şi ajutorul burgheziei de peste hotare, şi concursul „opiniei publice" a întregii burghezii din Rusia, şi sprijinul amical al puterii de stat a uneia din cele mai mari puteri din lume, deşi aveau la îndemînă toate acestea, eroii campaniei împotriva bolşevicilor — alde Miliukov şi Ghessen, Zaslavski şi Dan — *au amuţit.*

Pentru orice om cinstit devine clar ceea ce pentru muncitorii conştienţi, pe care întreaga lor viaţă îi deprinde să înţeleagă repede metodele burgheziei, era un lucru clar din capul locului, şi anume că alde Miliukov şi Ghessen, Zaslavski şi Dan etc. etc. sînt nişte *şantajişti politici.* Trebuie ca el să fie întipărit în mintea tuturor, să fie explicat maselor, să fie publicat zilnic în ziare, să fie strînse documente referitoare la aceasta pentru broşuri, să fie boicotaţi şantajiştii etc. etc. Iată care sînt metodele de luptă împotriva calomniei şi şantajului, metode demne de proletariat!

Una dintre cele mai recente victime ale şantajului este tovarăşul nostru Kamenev. El „s-a retras din activitatea

www.dacoromanica.ro

publică" pînă cînd lucrurile se vor lămuri. După părerea noastră, asta este o greşeală. Este tocmai ce le trebuia şantajiştilor, care nu vor să lămurească lucrurile. Ar fi fost de ajuns ca Kamenev să opună nemernicilor încrederea partidului *său* — şi javrele de la „Reci", „Birjevka", „Den" [53], „Raboceaia Gazeta" şi de la alte fiţuici murdare ar fi putut după aceea să tot latre.

Dacă partidul nostru va consimţi ca conducătorii lui să se retragă din activitatea publică din pricina calomniilor debitate la adresa lor de către burghezie, partidul va avea foarte mult de suferit. Asta va dăuna proletariatului, spre bucuria duşmanilor lui. Căci, dacă burghezia are multe ziare, ea are încă şi mai multe condeie şantajiste (în genul lui Zaslavski & Co.) în slujba ei şi-i va fi prea lesne „să înlăture" pe activiştii noştri de partid! Ei nici nu-i trece prin minte să lămurească lucrurile, să stabilească adevărul.

Nu, tovarăşi! Să nu ne lăsăm impresionaţi în faţa urletelor presei burgheze! Nu le vom oferi nici o satisfacţie nemernicilor şantajişti de-alde Miliukov, Ghessen, Zaslavski. Ne vom încrede în judecata proletarilor, muncitorilor conştienţi din partidul nostru, alcătuit din 240 000 de internaţionalişti. Să nu uităm că în lumea întreagă burghezia, în alianţă cu defensiştii, prigoneşte pe internaţionalişti, folosind metoda minciunii, a calomniei, a şantajului.

Să stigmatizăm fără cruţare pe şantajişti. Să fim neclintiţi în hotărîrea de a supune cele mai mici îndoieli judecăţii muncitorilor conştienţi, judecăţii partidului nostru; în el avem încredere, în el vedem înţelepciunea, onoarea şi conştiinţa epocii noastre, în alianţa internaţională a internaţionaliştilor revoluţionari vedem singura chezăşie a mişcării de eliberare a clasei muncitoare.

Şi să nu cedăm cu nimic în faţa „opiniei publice" a acelora care fac parte din acelaşi guvern cu cadeţii, a acelora care întind mîna lui alde Miliukov, Dan, Zaslavski!

www.dacoromanica.ro

Jos şantajiştii politici ! Să le arătăm dispreţul nostru şi să-i boicotăm ! Să dăm în vileag fără încetare numele lor odioase în faţa maselor muncitoreşti ! Trebuie să ne urmăm drumul cu hotărîre, să apărăm capacitatea de muncă a partidului nostru, să-i ferim pe conducătorii lui chiar şi să-şi piardă vremea cu nemernicii şi cu nemernicele lor calomnii.

„Proletarii" nr. 10 din 6 septembrie (24 august) 1917

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

REZOLUŢII PE HÎRTIE

Domnul Ţereteli este unul dintre cei mai flecari miniştri „socialişti" şi cei mai flecari conducători ai micii burghezii. Atît de lipsite de conţinut şi de vulgare sînt nenumăratele sale discursuri cu adevărat „ministeriale", care nu spun absolut nimic, nu obligă la nimic şi sînt lipsite de orice importanţă serioasă, încît cu greu reuşeşti să-ţi impui să le citeşti pînă la capăt. Infatuarea teribilă a oratorului face aceste „discursuri" elocvente (care tocmai prin deşertăciunea lor trebuiau să facă din Ţereteli un favorit al burgheziei) cît se poate de insuportabile, şi e greu să-ţi dai seama ce se ascunde îndărătul frazelor lui rotunjite, netede şi dulcege : o prostie cu totul ieşită din comun sau un cinic practicism politic.

Cu cît cuvintele lui Ţereteli sînt mai lipsite de conţinut, cu atît mai vîrtos trebuie subliniat un lucru extraordinar, cu totul de necrezut, care i s-a întîmplat acestui orator în şedinţa plenară din 18 august a Sovietului din Petrograd [54]. E de necrezut, dar e realitate : lui Ţereteli i-a scăpat o vorbă simplă, clară, serioasă, adevărată. I-a scăpat o vorbă care exprimă just un adevăr politic profund şi serios, un adevăr care nu are o importanţă accidentală, ci caracterizează trăsăturile esenţiale, fundamentale ale întregii situaţii politice actuale, dezvăluind esenţa ei.

Ţereteli a declarat, după cum relatează „Reci" (cititorul îşi aminteşte, desigur, că Ţereteli s-a ridicat împo-

www.dacoromanica.ro

triva rezoluţiei cu privire la desfiinţarea pedepsei cu moartea) :

„...Nici un fel de rezoluţii de-ale voastre nu vor ajuta la nimic. Aici avem nevoie de acţiuni reale, şi nu de rezoluţii pe hîrtie..."

Ce-i drept e drept. Îţi face chiar plăcere să auzi vorbe înţelepte...

Desigur, prin acest adevăr Ţereteli loveşte în primul rînd şi mai ales în el. Căci tocmai el, unul din conducătorii marcanţi ai Sovietului, a contribuit la prostituarea acestei instituţii, la a o reduce la rolul jalnic de adunare liberală, care lasă lumii moştenire o arhivă de deziderate pioase, adevărate mostre de visări sterile. Toate ca toate, dar Ţereteli, care a făcut ca Sovietul, castrat de socialiştii-revoluţionari şi de menşevici, să adopte sute de „rezoluţii pe hîrtie", ar fi fost cel mai puţin îndreptăţit să vocifereze despre „rezoluţii pe hîrtie" atunci cînd s-a ajuns la adoptarea unei rezoluţii care loveşte dureros în el însuşi. Ţereteli s-a pus în situaţia cît se poate de ridicolă a parlamentarului care s-a îndeletnicit cel mai mult cu rezoluţii „parlamentare", care a ridicat cel mai mult în slăvi importanţa lor, s-a agitat cel mai mult pentru ele şi care, cînd s-a văzut pus în faţa unei rezoluţii îndreptate *împotriva lui*, a început să strige în gura mare „că strugurii sînt acri", că, la drept vorbind, asta-i o rezoluţie pe hîrtie.

Dar adevărul, chiar rostit de un om fals, chiar rostit pe un ton fals, rămîne adevăr.

Aceasta este o rezoluţie pe hîrtie nu fiindcă a declarat-o ca atare fostul ministru Ţereteli, care socoate necesară pedeapsa cu moartea pentru apărarea revoluţiei (fără glumă !). E o rezoluţie pe hîrtie pentru că în ea se repetă formula şablon, învăţată pe de rost şi repetată fără nici o noimă din martie 1917 încoace : „Sovietul cere guvernului provizoriu". S-au obişnuit „să ceară" şi repetă din obişnuinţă, fără să bage de seamă că situaţia s-a schimbat, că nu mai au nici o forţă şi că o „cerere" care nu se sprijină pe forţă e ridicolă.

Mai mult decît atît : această „cerere", repetată în mod stereotip, dă maselor iluzia că situaţia nu s-a schimbat,

www.dacoromanica.ro

că Sovietul este o forţă, că, venind cu o „cerere", el şi-a făcut treaba şi poate să se ducă liniştit la culcare ca unul care şi-a făcut datoria de „democrat revoluţionar" (pardon...).

Unii cititori îşi vor pune poate întrebarea : dar bolşevicii, care sînt pentru luciditate politică, pentru o justă evaluare a forţelor, care sînt duşmanii frazeologiei, trebuiau să nu voteze pentru rezoluţie ?

Nu. Trebuia să votăm pentru, chiar şi fiindcă un paragraf al rezoluţiei (§ 3) conţine o idee admirabilă, justă (o idee fundamentală, principală, hotărîtoare), şi anume că pedeapsa cu moartea este o armă împotriva *maselor* (altceva ar fi fost dacă ar fi fost vorba de o armă împotriva moşierilor şi capitaliştilor). Trebuia să votăm pentru, deşi filistinii socialişti-revoluţionari au mutilat textul lui Martov, şi acolo unde se vorbea de scopurile „imperialiste, străine de interesele poporului" au pus în loc o frază despre „apărarea patriei şi a revoluţiei", frază absolut falsă, care înşală poporul, care prezintă într-o lumină favorabilă războiul prădalnic.

Trebuia să votăm pentru, menţionînd că nu sîntem de acord cu anumite pasaje şi declarînd : muncitori ! să nu vă închipuiţi că Sovietul este acum în stare să ceară ceva guvernului provizoriu. Nu vă faceţi iluzii. Trebuie să ştiţi că Sovietul nu *mai* e în stare să ceară nimic, iar *actualul* guvern este totalmente prizonierul burgheziei contrarevoluţionare. Reflectaţi serios asupra acestui adevăr amar. Nimeni nu putea împiedica pe membrii Sovietului să voteze *pentru*, făcînd aceste rezerve într-o formă sau alta.

Şi atunci rezoluţia n-ar mai fi fost o rezoluţie „pe hîrtie".

Atunci am fi zădărnicit ieşirea provocatoare a lui Ţereteli, care i-a întrebat pe membrii Sovietului dacă vor „să răstoarne" guvernul provizoriu — tot aşa cum Katkov îi întreba pe liberali în timpul lui Alexandru al III-lea dacă vor „să răstoarne" absolutismul. Am fi răspuns ex-ministrului : stimate cetăţene, recent aţi promulgat o lege draconică contra celor care „atentează" sau numai încearcă „să răstoarne" acest guvern (format pe baza unui

www.dacoromanica.ro

acord între moşieri şi capitalişti şi trădătorii mic-burghezi ai democraţiei). Înţelegem prea bine că toţi burghezii v-ar lăuda şi mai mult dacă „aţi aplica" cîtorva bolşevici această plăcută lege (plăcută pentru dumneavoastră). Să nu vă surprindă însă faptul că noi nu intenţionăm să vă înlesnim să găsiţi prilejul de a aplica această „plăcută" lege.

*
* *

În incidentul de la 18 august s-a reflectat întreaga orînduire politică din Rusia ca soarele într-o picătură de apă. Guvern bonapartist, pedeapsă cu moartea, o lege draconică, îndulcirea acestor „plăcute" lucruri (plăcute pentru provocatori) prin fraze absolut identice cu cele pe care le debita Ludovic Napoleon, — despre egalitate, fraternitate, libertate, despre onoarea şi demnitatea patriei, despre tradiţiile marii revoluţii, despre zdrobirea anarhiei.

Miniştrii şi ex-miniştrii mic-burghezi, dulcegi de ţi se face greaţă, care se bat cu pumnul în piept, asigurîndu-ne că au şi ei suflet, că li se rupe inima de durere atunci cînd introduc şi aplică împotriva maselor pedeapsa cu moartea, că o fac cu ochii înecaţi în lacrimi, nu sînt decît o ediţie îmbunătăţită a „pedagogului" de pe la 1860—1870 care, urmînd prescripţiile lui Pirogov, nu mai bătea cum se bătea înainte, ci stropind cu lacrimi de durere pe fecioraşul de mic-burghez căruia îi administra bătaia „în mod legitim" şi „pe bună dreptate".

Ţăranii, înşelaţi de conducătorii lor mic-burghezi şi care continuă să creadă că din cîrdăşia blocului socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor cu burghezia poate ieşi... desfiinţarea proprietăţii private asupra pămîntului fără răscumpărare.

Muncitorii..., dar despre ceea ce gîndesc muncitorii nu vom spune nimic atîta timp cît „umanul" Ţereteli nu va fi abrogat noua lege draconică.

„Rabocii" nr. 2
din 8 septembrie (26 august) 1917

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINŢA DE LA STOCKHOLM

Conferinţa de la Stockholm a început din nou să intereseze multă lume. Ziarele s-au ocupat pe larg de importanţa ei. Această problemă este indisolubil legată de aprecierea a înseşi bazelor întregului socialism contemporan, în special sub aspectul atitudinii lui faţă de războiul imperialist. Iată de ce trebuie să vorbim mai amănunţit despre Conferinţa de la Stockholm.

Social-democraţii revoluţionari, adică bolşevicii, s-au declarat din capul locului împotriva participării la conferinţă. Ei au făcut-o din motive de ordin principial. Toată lumea ştie că în problema atitudinii faţă de război socialiştii din lumea întreagă, din toate ţările, atît din cele beligerante, cît şi din cele neutre, s-au împărţit în două mari grupuri mai importante. Unii au trecut de partea guvernelor şi a burgheziei din propriile lor ţări. Pe aceştia îi numim social-şovinişti, adică socialişti în vorbe şi şovinişti în fapte. Şovinist se cheamă acela care prin noţiunea de „apărare a patriei" camuflează apărarea intereselor prădalnice ale claselor conducătoare din propria ţară. În actualul război, burghezia din ambele coaliţii beligerante urmăreşte scopuri prădalnice: cea germană duce război pentru jefuirea Belgiei, Serbiei etc.; cea engleză şi cea franceză — pentru jefuirea coloniilor germane, cea rusă — pentru jefuirea Austriei (Lvovul), a Turciei (Armenia, Constantinopolul).

De aceea socialiştii care în actualul război s-au situat pe punctul de vedere al burgheziei lor au încetat de a mai

www.dacoromanica.ro

fi socialiști, au trădat clasa muncitoare, au trecut de fapt în tabăra burgheziei. Ei au devenit dușmani de clasă ai proletariatului. Istoria socialismului european și american, în special din epoca Internaționalei a II-a, adică din 1889—1914, ne arată că această trecere a unei părți dintre socialiști, în special a majorității conducătorilor și parlamentarilor, de partea burgheziei nu este întîmplătoare. Aripa oportunistă a socialismului a fost cea care a furnizat în toate țările principalele cadre de social-șoviniști. Social-șovinismul, considerat în mod științific, adică luînd nu persoane izolate, ci întregul curent internațional în dezvoltarea lui, în totalitatea relațiilor lui sociale, este un oportunism dus pînă la capătul său logic.

În masele proletare se observă pretutindeni, într-o formă mai mult sau mai puțin clară și pregnantă, conștiința faptului că social-șoviniștii au trădat socialismul, ură și dispreț față de social-șoviniștii marcanți, ca Plehanov în Rusia, Scheidemann în Germania, Guesde și Renaudel & Co. în Franța, Hyndman și alții în Anglia etc. etc.

În timpul războiului, în ciuda cruntei prigoane dezlănțuite de burghezie și a măsurilor menite să pună oamenilor călușul la gură, în toate țările a luat naștere curentul internaționalismului revoluționar. Acest curent a rămas credincios socialismului. El nu s-a lăsat prins de șovinism, n-a îngăduit camuflarea acestuia prin fraze mincinoase despre apărarea patriei, ci a demascat întreaga lor falsitate, arătînd cît de criminal este războiul actual, pe care burghezia ambelor coaliții îl duce în scopuri prădalnice. Din acest curent face parte, de pildă, MacLean în Anglia, condamnat la un an și jumătate muncă silnică pentru lupta dusă împotriva burgheziei engleze jefuitoare, Karl Liebknecht în Germania, condamnat la muncă silnică de tîlharii imperialismului german pentru „crima" de a fi chemat la revoluție în Germania și de a fi demascat caracterul prădalnic al războiului dus de ea. Din același curent fac parte bolșevicii din Rusia, prigoniți de agenții imperialismului democratic-republican rus pentru aceeași „crimă" pentru care sînt prigoniți MacLean și Karl Liebknecht.

www.dacoromanica.ro

Acest curent este singurul care a rămas credincios socialismului. Este singurul curent care nu şi-a trădat convingerile proclamate solemn, nu şi-a călcat promisiunea solemnă la care au subscris în unanimitate socialiştii din lumea întreagă, din toate ţările fără excepţie în noiembrie 1912 în Manifestul de la Basel [55]. În acest manifest nu se vorbeşte despre război în general — căci sînt războaie şi războaie —, ci anume despre războiul care, în mod evident pentru toată lumea, se pregătea în 1912 şi care a izbucnit în 1914, despre războiul dintre Germania şi Anglia plus aliaţii lor pentru dominaţia mondială. Şi în faţa unui asemenea război, Manifestul de la Basel nu pomeneşte nici un cuvînt despre obligaţia ori despre dreptul socialiştilor „de a-şi apăra patria" (adică de a-şi justifica participarea la război), ci arată cît se poate de clar că un asemenea război trebuie să ducă la „revoluţia proletară". Trădarea socialismului de către social-şoviniştii din toate ţările rezultă deosebit de clar din faptul că ei ocolesc acum cu teamă, aşa cum ocoleşte hoţul locul unde a săvîrşit furtul, pasajul din Manifestul de la Basel în care se vorbeşte despre legătura care există între actualul război şi revoluţia proletară.

Se vede limpede ce prăpastie de netrecut s-a săpat între socialiştii care au rămas credincioşi Manifestului de la Basel şi care „răspund" la război propagînd şi pregătind revoluţia proletară, şi social-şovinişti, care răspund la război sprijinind „propria" burghezie naţională. Se vede limpede cît de neputincioase, de naive şi de făţarnice sînt străduinţile de „a împăca" sau de „a unifica" aceste două curente.

Asemenea străduinţi, în toată nimicnicia lor, se observă la cel de-al treilea curent din socialismul mondial, aşa-zisul curent „de centru" sau „kautskismul" (după numele celui mai de seamă reprezentant al „centrului" — Karl Kautsky). În cursul celor trei ani de război, acest curent şi-a dat în vileag în toate ţările totala lipsă de idei şi totala sa neputinţă. În Germania, de pildă, desfăşurarea evenimentelor a silit pe kautskişti să se separe de Plehanovii germani şi să formeze un partid aparte, aşa-numitul „partid social-democrat independent" [56], şi totuşi acest

www.dacoromanica.ro

partid se teme să tragă cuvenitele concluzii, propagă „unitatea" cu social-șoviniștii pe scară internațională, continuă să înșele masele muncitoare în speranța restabilirii acestei unități în Germania, frînează aplicarea unicii tactici proletare juste, tactica luptei revoluționare împotriva guvernului „propriu", luptă care trebuie dusă și pe timp de război, care poate și trebuie să-și schimbe formele, dar care nu poate fi suspendată sau amînată.

Iată care este situația în socialismul internațional. Fără a porni de la o apreciere clară a acestei situații, de la un punct de vedere principial asupra tuturor curentelor din socialismul internațional, o problemă cu caracter practic cum e aceea a Conferinței de la Stockholm nu poate fi nici măcar abordată. Or, partidul bolșevic este *singurul* care a făcut o apreciere principială a *tuturor* curentelor din socialismul internațional, într-o rezoluție amănunțită, adoptată de Conferința din 24—29 aprilie 1917 și confirmată în august de Congresul al VI-lea al partidului nostru. A trece cu vederea această apreciere principială și a vorbi despre Stockholm fără a ține seama de ea înseamnă a dovedi o totală lipsă de principialitate.

O mostră de asemenea lipsă de principialitate, dominantă în rîndurile tuturor democraților mic-burghezi, adică a socialiștilor-revoluționari și menșevicilor, poate fi considerat un articol apărut în „Novaia Jizn" din 10 august. Acest articol merită atenție tocmai pentru că însumează, într-un ziar care se situează pe pozițiile extremei stîngi a democraților mic-burghezi, cele mai răspîndite erori și prejudecăți, cele mai răspîndite platitudini în legătură cu Stockholmul.

„Față de Conferința de la Stockholm — se spune în editorialul din „Novaia Jizn" — poți avea din anumite motive o atitudine negativă, poți condamna principial încercările de conciliere ale «majorităților defensive». Dar de ce să tăgăduim un fapt evident, bătător la ochi? Căci cunoscuta hotărîre a muncitorilor englezi, care a provocat o criză politică în țară și prima fisură profundă în «unitatea națională» a Marii Britanii, dă conferinței o importanță pe care nu o avea pînă acum".

Acest raționament este o mostră de lipsă de principialitate. Într-adevăr, cum se poate deduce din faptul in-

www.dacoromanica.ro

discutabil că în legătură cu Conferința de la Stockholm s-a produs o profundă fisură în „unitatea națională" a Angliei, că noi am fi datori să sudăm această fisură, și nu s-o adîncim ? Principial, problema nu se poate pune decît în felul următor : ori o ruptură cu defensiștii (cu social-șoviniștii), ori o înțelegere cu ei. Conferința de la Stockholm a fost una din numeroasele încercări de înțelegere. Ea a eșuat. Eșecul ei se datorește faptului că imperialiștii anglo-francezi, spre deosebire de imperialiștii germani, nu consimt să ducă *în momentul de față* tratative de pace. Muncitorii englezi și-au dat mai bine seama că sînt înșelați de burghezia imperialistă engleză.

Se pune întrebarea : cum trebuie folosit acest fapt ? Noi, internaționaliștii revoluționari, declarăm : el trebuie folosit pentru a adînci ruptura dintre masele proletare și social-șoviniștii lor, pentru a duce această ruptură pînă la capăt, pentru a înlătura orice obstacole din calea dezvoltării luptei revoluționare a maselor împotriva guvernelor și împotriva burgheziei din țările lor. Acționînd astfel, tocmai noi și numai noi vom adînci fisura și vom ajunge să provocăm o ruptură totală.

Dar ce vor realiza în fapt cei care vor participa la Conferința de la Stockholm sau, mai bine zis, cei care propagă maselor necesitatea de a participa la ea acum, cînd viața „a dat peste cap" această întreprindere ? Doar atît că sudează fisura, căci, precum se știe, ea este convocată și susținută de oameni care sprijină guvernele *lor*, de ministerialiști ca alde Cernov și Țereteli, Stauning, Branting, Troelstra, ca să nu mai vorbim de alde Scheidemann.

Iată ce este „un fapt evident, care sare în ochi", iată ce uită sau cocoloșesc oportuniștii de la „Novaia Jizn", raționînd cu totul neprincipial, fără a face o apreciere generală a curentului social-șovinist. Conferința de la Stockholm este o convorbire între miniștri care fac parte din guverne imperialiste. În zadar se străduiește „Novaia Jizn" să ocolească acest fapt, căci el nu poate fi ocolit. A-i îndemna pe muncitori să participe la Conferința de la Stockholm, a-i îndemna s-o aștepte, a-i îndemna să-și

www.dacoromanica.ro

pună speranțe în ea înseamnă a spune maselor : puteți și trebuie să vă așteptați la ceva bun de la înțelegerea partidelor mic-burgheze și a miniștrilor care fac parte din guverne imperialiste, care sprijină guvernele imperialiste.

Iată ce propagandă lipsită de principii și dăunătoare face, fără a-și da seama, „Novaia Jizn".

Pentru că există un conflict între social-șoviniștii anglo-francezi și guvernele lor, ea uită că alde Cernov, Skobelev, Țereteli, Avksentiev, Branting, Stauning, Scheidemann rămîn aceiași social-șoviniști care sprijină guvernele lor. Asta nu-i lipsă de principialitate ?

În loc să spună muncitorilor : vedeți că imperialiștii anglo-francezi nu au permis nici măcar social-șoviniștilor lor să meargă să stea de vorbă cu social-șoviniștii germani, — deci actualul război este un război prădalnic *și* din partea Angliei și a Franței, — deci nu există altă salvare decît de a rupe pînă la capăt cu *toate* guvernele, cu *toți* social-șoviniștii, — în loc să spună asta, „Novaia Jizn" îi consolează pe muncitori cu iluzii :

„La Stockholm — scrie „Novaia Jizn" — se tinde să se ajungă la o înțelegere în privința păcii și să se elaboreze un plan comun de *luptă :* să se refuze votarea de credite, să se rupă cu «unitatea națională», miniștrii să fie rechemați din guverne etc."

Întreaga putere de argumentare a acestei fraze cu totul false se reduce la aceea că cuvîntul „luptă" este cules cu caractere grase. Halal argumentare !

Să mai hrănești pe muncitori după trei ani de război cu promisiuni deșarte : „La Stockholm se tinde" să se rupă cu unitatea națională...

Cine tinde să facă asta ? Alde Scheidemann, Cernov, Skobelev, Avksentiev, Țereteli, Stauning, Branting, adică tocmai oamenii (și partidele) care ani sau luni în șir au dus politica unității naționale. Oricît de sincer ar crede „Novaia Jizn" într-un asemenea miracol, cu oricîtă bună-credință ar împărtăși convingerea că el este posibil, trebuie totuși să spunem că „Novaia Jizn" răspîndește în rîndurile muncitorilor o nemaipomenită minciună.

„Novaia Jizn" înșală pe muncitori, insuflîndu-le încredere în social-șoviniști : după „Novaia Jizn", rezultă că,

www.dacoromanica.ro

deşi pînă acum social-şoviniştii au făcut parte din guverne şi au dus o politică de unitate naţională, la Stockholm, într-un viitor apropiat, ei se vor înţelege, vor ajunge la o învoială şi nu vor mai proceda aşa. Ei vor începe lupta pentru pace, vor refuza să voteze creditele etc. etc. ...

Toate astea sînt de la un capăt la altul o nemaipomenită înşelătorie. Toate acestea înseamnă a consola şi linişti pe muncitori într-un spirit reacţionar, înseamnă a le insufla încredere în social-şovinişti. Dar socialiştii, care „luptă pentru pace" nu în vorbe, nu pentru a se înşela pe sine înşişi şi pentru a înşela pe muncitori, au pornit de mult această luptă fără să aştepte conferinţe internaţionale, au pornit-o tocmai prin a sparge unitatea naţională, aşa cum au procedat MacLean în Anglia, Karl Liebknecht în Germania şi bolşevicii în Rusia.

„Înţelegem foarte bine — scrie „Novaia Jizn" — scepticismul îndreptăţit şi sănătos al bolşevicilor faţă de Renaudeli şi Scheidemanni, dar publiciştii doctrinari de la «Rabocii i Soldat» nu vor să vadă pădurea din cauza copacilor : ei ignorează schimbarea produsă în starea de spirit a maselor pe care se sprijineau Renaudel şi Scheidemann". Nu e vorba de nici un scepticism, domnilor, — tocmai la voi starea de spirit predominantă este scepticismul intelectualist, care ascunde şi înseamnă lipsă de principialitate. Noi nu sîntem sceptici faţă de Renaudeli şi Scheidemanni, noi sîntem duşmanii lor. Astea-s două lucruri foarte diferite. Noi am rupt-o cu ei şi îndemnăm şi masele să facă la fel. Noi şi numai noi sîntem aceia care „ţinem seama" de schimbarea survenită în starea de spirit a maselor şi de încă ceva mai important şi mai profund încă decît această stare de spirit şi schimbarea ei : de interesele fundamentale ale maselor, de incompatibilitatea acestor interese cu politica social-şovinistă, reprezentată de Renaudeli şi Scheidemanni. La Stockholm, domnişorii de la „Novaia Jizn" împreună cu miniştrii guvernului imperialist din Rusia nu se vor întîlni cu nimeni altcineva decît cu Scheidemannii şi Renaudelii (căci între Stauning, Troelstra, ca să nu mai vorbim de Avksentiev şi Skobelev, şi Renaudeli nu există nici o deosebire serioasă). Noi întoarcem spatele comediei de la Stockholm, comedie care

www.dacoromanica.ro

se joacă între social-şovinişti, în mediul social-şoviniştilor, tocmai spre a deschide ochii *maselor*, spre a exprima interesele lor, spre a le chema la revoluţie, spre a folosi schimbarea survenită în starea lor de spirit nu pentru a ne adapta în mod neprincipial la ea, ci pentru a duce o luptă principială în vederea unei rupturi totale cu social-şovinismul.

„...Bolşevicilor — scrie „Novaia Jizn" — le place să scoată ochii internaţionaliştilor care se duc la Stockholm, acuzîndu-i că se înţeleg cu Scheidemannii şi Hendersonii, «fără a observa» că ei înşişi — fireşte, din motive cu totul diferite — se situează în chestiunea conferinţei alături de alde Plehanov, Guesde, Hyndman".

Nu este adevărat că ne situăm alături de Plehanovi în chestiunea conferinţei! Asta este o evidentă absurditate. Ceea ce avem comun cu Plehanovii este refuzul de a participa la o conferinţă hibridă cu o parte dintre social-şovinişti. Dar *atitudinea* noastră faţă de conferinţă diferă total, atît sub aspect principial, cît şi din punct de vedere practic, de atitudinea Plehanovilor. Voi însă, care vă ziceţi internaţionalişti, participaţi într-adevăr la conferinţă alături de alde Scheidemann, Stauning, Branting, voi căderi într-adevăr la înţelegere cu ei. Asta e un fapt cert. Ceea ce voi numiţi „măreaţa cauză a unirii proletariatului internaţional" este o cauză meschină, mizerabilă, care are în mare măsură un iz de intrigă şi depinde de imperialiştii uneia dintre coaliţii, este cauza *unirii social-şoviniştilor*. Ăsta e un fapt cert.

Voi, cei care vă pretindeţi internaţionalişti, nu puteţi propaga în mase participarea la Stockholm (e foarte probabil că lucrurile nu vor trece dincolo de această propagandă, căci conferinţa nu va avea loc, în schimb semnificaţia ideologică a propagandei va rămîne), — nu puteţi propaga în mase participarea la Stockholm fără a spune un noian de neadevăruri, fără a semăna iluzii, fără a prezenta pe social-şovinişti în culori trandafirii, fără a insufla maselor speranţa că alde Stauning şi Branting, Skobelev şi Avksentiev ar fi într-adevăr în stare să spargă „unitatea naţională".

www.dacoromanica.ro

Noi, bolşevicii, însă, în propaganda noastră împotriva Stockholmului, spunem maselor adevărul pînă la capăt, continuăm să demascăm pe social-şovinişti şi politica de înţelegere cu ei, îndreptăm masele spre o totală ruptură cu ei. Dacă imperialismul german consideră oportun pentru el în momentul de faţă să participe la Conferinţa de la Stockholm şi-şi trimite acolo agenţii, pe Scheidemanni, iar imperialismul englez consideră că pentru el momentul nu este oportun şi nici nu vrea să vorbească despre pace, noi vom demasca imperialismul englez şi vom folosi conflictul dintre el şi masele proletare din Anglia pentru a face ca acestea să devină mai conştiente, pentru a propaga cît mai intens internaţionalismul, pentru a le explica necesitatea unei rupturi totale cu social-şovinismul.

Pretinşii internaţionalişti de la „Novaia Jizn" procedează ca nişte intelectuali uşor impresionabili, ca nişte oameni care, fiind lipsiţi de caracter, se lasă furaţi de o impresie de moment şi dau uitării principiile fundamentale ale internaţionalismului. Cei de la „Novaia Jizn" raţionează astfel: din moment ce imperialismul englez este *împotriva* Conferinţei de la Stockholm, înseamnă că noi trebuie să fim *pentru,* înseamnă că conferinţa a căpătat o semnificaţie pe care nu o avusese pînă acum.

A raţiona astfel înseamnă a dovedi de fapt lipsă de principialitate, deoarece imperialismul german se pronunţă doar în clipa de faţă *pentru* Conferinţa de la Stockholm, căci aşa-i dictează interesele lui imperialiste hrăpăreţe şi prădalnice. Cîte parale face deci „internaţionalismul" unor „internaţionalişti" care se tem să recunoască făţiş acest fapt evident şi indiscutabil, care sînt nevoiţi să se facă că nu-l văd? Ce garanţie aveţi, domnilor, că, mergînd la Stockholm împreună cu alde Scheidemann, Stauning & Co., nu veţi ajunge de fapt o jucărie, o unealtă în mîna diplomaţilor secreţi ai imperialismului german? Nu puteţi avea această garanţie. Ea nu există. Conferinţa de la Stockholm, dacă totuşi va avea loc, ceea ce este puţin probabil, va fi o încercare a imperialiştilor germani de a sonda terenul ca să vadă dacă e posibil un schimb de anexiuni. Iată care va fi semnificaţia reală, adevărată a discursurilor grandilocvente ale Scheidemannilor şi Skobelevilor

www.dacoromanica.ro

& Co. Iar dacă ea nu va avea loc, va avea o semnificație reală ceea ce propagați voi în mase, insuflîndu-le speranțe deșarte în social-șoviniști, într-o „îndreptare“ apropiată, posibilă, probabilă a acestora.

În ambele cazuri, voind să fiți internaționaliști, vă dovediți în fapt complici cînd ai social-șoviniștilor dintr-o coaliție, cînd din amîndouă.

Noi însă ținem seama de toate avatarurile și particularitățile politicii, rămînînd internaționaliști consecvenți, propagînd alianța frățească a muncitorilor, ruptura cu social-șoviniștii, activitatea în vederea revoluției proletare.

„Rabocii“ nr. 2 din 8 septembrie (26 august) 1917
Semnat : N. K-o v

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DIN JURNALUL UNUI PUBLICIST

ŢĂRANI ŞI MUNCITORI

În ziarul „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia“ [57] nr. 88 din 19 august a apărut un articol extrem de interesant, care trebuie să devină un document de bază în mîna oricărui agitator şi propagandist de partid care are de-a face cu ţărănimea, în mîna oricărui muncitor conştient care merge la ţară sau întreţine legături cu satul.

Este vorba de „Mandatul model, întocmit pe baza a 242 de mandate prezentate de deputaţii locali la primul Congres al deputaţilor ţăranilor din Rusia, care a avut loc la Petrograd în 1917“.

Este cît se poate de dorit ca Sovietul de deputaţi ai ţăranilor să publice date cît mai amănunţite cu privire la toate aceste mandate (de vreme ce este absolut imposibil ca ele să fie publicate în întregime, ceea ce ar fi, desigur, cel mai bine). De pildă, este deosebit de necesar să se întocmească o listă completă a guberniilor, judeţelor şi plăşilor, în care să se indice cîte mandate au fost primite din fiecare localitate, precum şi momentul întocmirii sau primirii lor ; de asemenea să se facă o analiză cel puţin a principalelor revendicări pentru a se putea vedea dacă sînt deosebiri între regiuni în ceea ce priveşte anumite puncte. De pildă, dacă pentru regiunile în care există proprietatea individuală asupra pămînturilor şi cele în care există proprietatea în obşte, regiunile velicoruse şi cele cu populaţie alogenă, regiunile centrale şi cele periferice, regiunile unde n-a existat iobăgie etc. se pune în mod diferit problema desfiinţării dreptului de proprietate asupra tuturor pămînturilor *ţărăneşti*, problema reîmpărţirii perio-

www.dacoromanica.ro

dice a pămîntului, a interzicerii muncii salariate, a confiscării inventarului şi a vitelor moşierilor etc. etc. Fără aceste date amănunţite, un studiu ştiinţific al materialului extrem de preţios pe care-l reprezintă mandatele ţăranilor nu este posibil. Iar noi, marxiştii, trebuie să ne străduim din toate puterile să studiem în mod ştiinţific faptele care se află la baza politicii noastre.

În lipsa unui material mai bun, *mandatul rezumativ* (aşa vom numi „mandatul model"), atîta timp cît nu se va fi dovedit că ar conţine vreo inexactitate de fapt, rămîne un material unic în felul său, care, repetăm, trebuie să se afle neapărat în mîna fiecărui membru al partidului nostru.

Prima parte a mandatului rezumativ este consacrată tezelor politice generale, revendicărilor democraţiei politice ; a doua parte — problemei pămîntului. (Să sperăm că Sovietul de deputaţi ai ţăranilor din Rusia sau altcineva va întocmi un rezumat al mandatelor şi rezoluţiilor ţăranilor cu privire la problema războiului.) Aici nu ne vom opri în amănunţime asupra primei părţi, ci vom releva numai două puncte. În § 6 se cere eligibilitatea tuturor funcţionarilor ; în § 11 — desfiinţarea armatei permanente după terminarea războiului. Aceste puncte fac ca programul politic al ţăranilor *să se apropie mult* de programul partidului bolşevic. În întreaga noastră propagandă şi agitaţie trebuie să ne bizuim pe ele şi să arătăm că conducătorii menşevici şi socialişti-revoluţionari au trădat nu numai socialismul, ci şi democraţia, deoarece la Kronstadt, de pildă, în pofida voinţei populaţiei, în pofida principiilor democraţiei, ei au susţinut, de dragul capitaliştilor, principiul că fiecare comisar trebuie *să fie confirmat* în funcţie de către guvern, adică aceasta să nu fie o funcţie pur electivă. În dumele raionale din Petrograd şi în alte instituţii de autoadministrare locală, conducători socialişti-revoluţionari şi menşevici, în pofida principiilor democraţiei, combat revendicarea bolşevicilor de a se trece imediat la introducerea miliţiei muncitoreşti, iar în viitor la miliţia întregului popor.

Potrivit mandatului rezumativ, revendicările agrare ale ţărănimii constau în primul rînd în : desfiinţarea imediată

www.dacoromanica.ro

a proprietății private asupra tuturor pămînturilor, inclusiv a celor țărănești, fără nici o despăgubire; trecerea în mîna statului sau a obștilor a terenurilor pe care există gospodării cu un înalt nivel agrotehnic; confiscarea întregului inventar viu și mort de pe pămînturile confiscate (exceptînd pe țăranii cu pămînt puțin), care să fie predat statului sau obștilor; interzicerea muncii salariate; împărțirea egalitară a pămîntului între cei ce muncesc, cu reîmpărțiri periodice etc. Cu titlu de măsuri pentru perioada tranzitorie pînă la întrunirea Adunării constituante, țăranii cer promulgarea *imediată* a unor legi cu privire la interzicerea vînzării-cumpărării pămîntului, abrogarea legilor cu privire la ieșirea din obște, la otruburi * etc., cu privire la protecția pădurilor, la pescuit etc., cu privire la anularea contractelor de arendă pe termen lung și la revizuirea contractelor pe termen scurt etc.

Este suficient să reflectăm puțin asupra acestor revendicări pentru a ne da seama că, *în alianță* cu capitaliștii, fără a rupe total cu ei, fără a duce o luptă hotărîtă și necruțătoare împotriva clasei capitaliștilor, fără răsturnarea dominației ei, realizarea lor este cu totul imposibilă.

Socialiștii-revoluționari se autoînșală și înșală țărănimea tocmai prin aceea că admit și difuzează ideea că aceste prefaceri, că prefaceri *de felul acesta* ar fi posibile fără răsturnarea dominației capitaliștilor, fără trecerea întregii puteri de stat în mîna proletariatului, fără ca țărănimea săracă să sprijine măsurile hotărîte și revoluționare luate de puterea de stat proletară împotriva capitaliștilor. Semnificația formării unei aripi de stînga la „socialiști-revoluționari" este aceea că în chiar acest partid oamenii devin din ce în ce mai conștienți de această înșelăciune.

Într-adevăr, confiscarea întregului pămînt aflat în proprietate privată înseamnă confiscarea unor capitaluri de sute de milioane ale băncilor, la care sînt ipotecate cea mai mare parte din aceste pămînturi. Este posibilă o asemenea măsură fără ca clasa revoluționară să zdrobească prin măsuri revoluționare rezistența capitaliștilor? Este

* Lot tăiat din pămîntul obștii și dat în proprietate individuală țăranului. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

vorba aici de capitalul cel mai centralizat, capitalul bancar, legat prin miliarde de fire de toate centrele mai importante ale economiei capitaliste a unei țări imense și care poate fi biruit numai de forța tot atît de centralizată a proletariatului orășenesc.

Mai departe. Trecerea gospodăriilor cu un înalt nivel agrotehnic în mîna statului. Oare nu este limpede că, pentru ca „statul" să fie capabil să le ia și să le gospodărească într-adevăr în folosul celor ce muncesc, și nu în folosul funcționarilor și al acelorași capitaliști, el trebuie să fie un stat revoluționar proletar?

Confiscarea hergheliilor etc., ca și a întregului inventar viu și mort, nu înseamnă numai noi și noi lovituri uriașe date proprietății private asupra mijloacelor de producție. Aceasta înseamnă pași spre socialism, căci trecerea *inventarului* „în folosința exclusivă a statului sau a obștii" presupune ca necesară o agricultură mare, socialistă, sau cel puțin un control socialist asupra micilor gospodării asociate, o reglementare socialistă a gospodăririi lor.

Dar „interzicerea" muncii salariate? Este o vorbă goală, o dorință irealizabilă, naivă și inconștientă a micilor proprietari oprimați, care nu văd că, dacă satul nu va furniza o armată de rezervă de muncitori salariați, întreaga industrie capitalistă se va opri în loc, că nu se poate „să nu admiți" munca salariată la sate atunci cînd o admiți la oraș, în sfîrșit că „neadmiterea" muncii salariate nu înseamnă decît un pas spre socialism.

Ajungem aici la problema fundamentală a relațiilor dintre muncitori și țărani.

În Rusia există de peste două decenii o mișcare muncitorească social-democrată de masă (socotind de la marile greve din 1896). În acest lung interval de timp, în care au avut loc două mari revoluții, există o problemă care trece ca un fir roșu de-a lungul întregii istorii politice a Rusiei, și anume: dacă clasa muncitoare îi va duce pe țărani înainte, la socialism, ori burghezul liberal îi va trage înapoi, la o împăcare cu capitalismul.

Aripa oportunistă a social-democrației raționează tot timpul după următoarea formulă înțeleaptă: *dat fiind că* socialiștii-revoluționari sînt niște mic-burghezi, „noi"

www.dacoromanica.ro

respingem concepţia lor mic-burgheză utopică asupra socialismului *de pe poziţiile* negării burgheze a socialismului. Struvismul este substituit cu seninătate marxismului, iar menşevismul decade, ajungînd să joace rolul de lacheu al cadeţilor, care „împacă" pe ţărani cu dominaţia burgheziei. Braţ la braţ cu Cernov şi Avksentiev, Ţereteli şi Skobelev semnează de zor, în numele „democraţiei revoluţionare", decretele moşiereşti reacţionare ale cadeţilor — iată care este ultima şi cea mai pregnantă expresie a acestui rol.

Social-democraţia revoluţionară, care nu a renunţat niciodată la critica iluziilor mic-burgheze ale socialiştilor-revoluţionari, care *nu a făcut bloc* cu ei decît *împotriva* cadeţilor, luptă tot timpul *pentru a smulge* pe ţărani de sub influenţa cadeţilor şi opune concepţiei utopice mic-burgheze asupra socialismului nu împăcarea liberală cu capitalismul, ci calea proletară revoluţionară spre socialism.

Acum, cînd războiul a făcut ca evenimentele să se precipite deosebit de mult, cînd el a agravat la maximum criza capitalismului, cînd a pus popoarele în faţa unei alegeri imediate: să piară sau să întreprindă de îndată paşi hotărîţi spre socialism, — acum întreaga prăpastie săpată de divergenţele dintre menşevismul semiliberal şi bolşevismul proletar revoluţionar se evidenţiază în mod concret, practic, punîndu-se ca o problemă de acţiune a zecilor de milioane de ţărani.

Împăcaţi-vă cu dominaţia capitalului, *deoarece* „noi" nu ne-am maturizat încă pentru socialism — iată ce declară menşevicii ţăranilor, substituind, în treacăt fie zis, problema abstractă a „socialismului" în general unei probleme concrete, problemei dacă rănile războiului pot fi vindecate fără a face paşi hotărîţi spre socialism.

Împăcaţi-vă cu capitalismul, *pentru că* socialiştii-revoluţionari sînt nişte utopişti mic-burghezi — iată ce declară ţăranilor menşevicii, sprijinind împreună cu socialiştii-revoluţionari guvernul cadet...

Iar socialiştii-revoluţionari, bătîndu-se cu pumnul în piept, îi asigură pe ţărani că ei sînt împotriva oricărei păci cu capitaliştii, că nu au considerat niciodată revoluţia

www.dacoromanica.ro

rusă o revoluţie burgheză — şi *de aceea* sînt în bloc *tocmai* cu oportuniştii social-democraţi, sprijină tocmai un guvern burghez... Socialiştii-revoluţionari subscriu la orice programe ale ţărănimii — oricît de revoluţionare — ca să nu le realizeze, ca să le claseze la dosar, ca să înşele pe ţărani cu promisiuni deşarte, ocupîndu-se de fapt luni de-a rîndul de „conciliere" cu cadeţii în cadrul guvernului de coaliţie.

Această trădare făţişă, directă, concretă, palpabilă a intereselor ţărănimii de către socialiştii-revoluţionari schimbă mult situaţia. Noi trebuie să ţinem seama de această schimbare. Împotriva socialiştilor-revoluţionari nu mai putem face agitaţie aşa cum am făcut în trecut, în 1902—1903 şi în 1905—1907. Nu ne mai putem limita la demascarea pe plan teoretic a iluziilor mic-burgheze privitoare la „socializarea pămîntului", „folosirea egalitară a pămîntului", „interzicerea muncii salariate" etc.

Atunci ne aflam în ajunul revoluţiei burgheze sau în perioada revoluţiei burgheze nedesăvîrşite, şi sarcina era, în primul rînd, în a duce această revoluţie pînă la răsturnarea monarhiei.

Acum monarhia a fost răsturnată. Revoluţia burgheză a fost desăvîrşită în măsura în care Rusia a devenit o republică democratică cu un guvern format din cadeţi, menşevici şi socialişti-revoluţionari. Iar războiul, în decurs de trei ani, ne-a împins înainte cu vreo trei decenii, a adus în Europa obligativitatea generală a muncii şi sindicalizarea forţată a întreprinderilor, a dus ţările cele mai înaintate la foamete şi la o stare de ruină fără precedent, silindu-le să facă paşi spre socialism.

Numai proletariatul şi ţărănimea pot răsturna monarhia — aceasta a fost definiţia de bază, pentru vremurile acelea, a politicii noastre de clasă. Şi ea a fost o definiţie justă. Februarie şi martie 1917 au confirmat-o o dată mai mult.

Numai proletariatul, care conduce ţărănimea săracă (pe semiproletari, cum se spune în programul nostru), poate pune capăt războiului printr-o pace democratică, poate vindeca rănile pricinuite de război, poate începe să facă paşi spre socialism, paşi deveniţi absolut necesari şi care

www.dacoromanica.ro

nu suferă amînare, — iată definiţia politicii noastre de clasă astăzi.

De aici concluzia: în propaganda şi agitaţia duse împotriva socialiştilor-revoluţionari trebuie să deplasăm centrul de greutate asupra faptului că ei au trădat pe ţărani. Ei nu reprezintă masa ţărănimii sărace, ci o minoritate a proprietarilor înstăriţi. Ei duc ţărănimea nu la o alianţă cu muncitorii, ci la o alianţă cu capitaliştii, adică la supunere faţă de ei. Ei au trădat interesele masei muncitoare şi exploatate pentru nişte fotolii ministeriale, pentru un bloc cu menşevicii şi cadeţii.

Istoria, al cărei mers a fost accelerat de război, a păşit atît de departe, încît vechile formule au căpătat un conţinut nou. „Interzicerea muncii salariate" — nu era pînă acum *decît* o vorbă goală de intelectual mic-burghez. Acum înseamnă în viaţă altceva: milioane de ţărani săraci declară în 242 de mandate că ei vor să ajungă la desfiinţarea muncii salariate, dar nu ştiu cum s-o facă. Noi ştim cum s-o facem, ştim că acest lucru se poate face numai în alianţă cu muncitorii, sub conducerea lor, împotriva capitaliştilor, şi nu prin „conciliere" cu capitaliştii.

Iată cum trebuie schimbată acum linia fundamentală a propagandei şi agitaţiei noastre împotriva socialiştilor-revoluţionari, linia fundamentală a propagandei noastre adresate ţărănimii.

Partidul socialiştilor-revoluţionari v-a trădat, tovarăşi ţărani. El a trădat bordeiele şi a trecut de partea palatelor, dacă nu de partea palatelor monarhului, atunci de partea palatelor în care cadeţii, duşmanii de moarte ai revoluţiei şi îndeosebi ai revoluţiei ţărăneşti, se întrunesc în acelaşi guvern cu alde Cernov, Peşehonov, Avksentiev.

Numai proletariatul revoluţionar, numai avangarda care-l uneşte, partidul bolşevic, poate îndeplini *efectiv* programul ţărănimii sărace expus în cele 242 de mandate. Căci proletariatul revoluţionar tinde *într-adevăr* la desfiinţarea muncii salariate pe singura cale justă, aceea a răsturnării capitalului, şi nu prin interzicerea angajării unui argat oarecare, prin „neadmiterea" acestui lucru. Proletariatul revoluţionar tinde într-adevăr la confiscarea pămînturilor, a inventarului, a întreprinderilor de prelu-

www.dacoromanica.ro

crare a produselor agricole, la ceea ce vor ţăranii şi ceea ce socialiştii-revoluţionari *nu le pot* da.

Iată cum trebuie schimbată acum esenţa limbajului folosit de muncitor faţă de ţăran. Noi, muncitorii, vă putem da şi vă vom da ce vrea şi caută ţărănimea săracă, fără să ştie întotdeauna unde şi cum trebuie să caute. Noi, muncitorii, apărînd interesele noastre *împotriva capitaliştilor*, apărăm în acelaşi timp interesele imensei majorităţi a ţăranilor, pe cînd socialiştii-revoluţionari, aflîndu-se în alianţă cu capitaliştii, trădează aceste interese.

*
* *

Amintim cititorului cele spuse de Engels cu puţin timp înainte de moarte referitor la problema ţărănească. Engels a subliniat că socialiştilor nici nu le trece prin gînd să exproprieze pe micii ţărani, că aceştia vor fi convinşi de avantajele agriculturii socialiste mecanizate numai prin *puterea exemplului* [58].

Războiul a pus acum în mod practic în faţa Rusiei o asemenea problemă. Inventar agricol avem puţin. El trebuie să fie confiscat, şi gospodăriile cu un înalt nivel agrotehnic „să nu fie împărţite".

Ţăranii au început să înţeleagă asta. Nevoia i-a făcut să înţeleagă. Războiul i-a făcut să înţeleagă, căci n-ai de unde lua inventar agricol. El trebuie păstrat. Iar marea gospodărie înseamnă tocmai economie de muncă prin folosirea inventarului agricol ca şi în multe alte privinţe.

Ţăranii vor să-şi păstreze micile gospodării, să le normeze în mod egalitar, să le reegaleze periodic... Fie. Nici un socialist cu scaun la cap nu se va îndepărta din cauza asta de ţărănimea săracă. Dacă pămînturile vor fi confiscate şi, *prin urmare*, va fi subminată dominaţia băncilor, dacă inventarul agricol va fi confiscat şi, *prin urmare*, va fi subminată dominaţia capitalului, — *în condiţiile dominaţiei proletariatului la centru*, ale trecerii puterii politice în mîna proletariatului, tot restul se va aranja *de la sine*, va apărea datorită „puterii exemplului", va fi sugerat de practica însăşi.

www.dacoromanica.ro

Trecerea puterii politice în mîna proletariatului — iată esenţialul. Şi atunci tot ce este esenţial, principial, fundamental în programul cuprins în cele 242 de mandate *va deveni realizabil.* Iar viaţa va arăta ce schimbări se vor impune în cursul realizării lui. Asta este o chestiune secundară. Noi nu sîntem doctrinari. Teoria noastră nu este o dogmă, ci o călăuză în acţiune.

Noi nu pretindem că Marx sau marxiştii cunosc calea spre socialism în toate amănuntele ei concrete. Ar fi absurd să pretindem aşa ceva. Noi cunoaştem sensul acestei căi, ştim ce forţe de clasă ne duc la ea, dar în mod concret, practic, lucrul acesta ni-l va arăta numai *experienţa a milioane de oameni* atunci cînd ei vor trece la fapte.

Încredeţi-vă în muncitori, tovarăşi ţărani, rupeţi alianţa cu capitaliştii! Numai în strînsă alianţă cu muncitorii *puteţi* trece la înfăptuirea programului cuprins în cele 242 de mandate. În alianţă cu capitaliştii, sub conducerea socialiştilor-revoluţionari nu veţi ajunge niciodată să vedeţi realizîndu-se *măcar un singur* pas hotărît, irevocabil în spiritul acestui program.

Şi atunci cînd, în alianţă cu muncitorii de la oraşe, printr-o luptă neîmpăcată împotriva capitalului, *veţi începe* să înfăptuiţi programul cuprins în cele 242 de mandate, întreaga lume ne va veni în ajutor şi vouă şi nouă, iar succesul acestui program — nu aşa cum este formulat acum, ci în esenţa lui — va fi asigurat. Atunci va sosi sfîrşitul dominaţiei capitalului şi al robiei salariate. Atunci va începe domnia socialismului, domnia păcii, domnia oamenilor muncii.

„Rabocii" nr. 6
din 11 septembrie (29 august) 1917
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

ÎN LEGĂTURĂ CU CALOMNIATORII

În numărul din 20 august al ziarului „Reci", precum şi în „Russkaia Volea", ziar fondat cu bani de proveniență vădit dubioasă şi care recomandă alegătorilor ca, în cazul cînd „simpatizează cu socialismul", să voteze pentru „Edinstvo" [59] şi pentru „socialiştii-populişti" [60], au fost publicate noi declaraţii calomnioase la adresa mea.

Aceste informaţii, după cum relatează ambele ziare, provin de la „Ministerul de Război", iar „Reci" *afirmă chiar* că ele se bazează „pe documente şi pe numeroase mărturii făcute de diverse persoane".

În Rusia, legea cu privire la calomnia prin presă este de fapt suspendată. Domnilor calomniatori, în special celor din presa burgheză, li s-a dat toată libertatea: publică în presă articole anonime, minte şi calomniază cît pofteşti, pune-te la adăpostul unor comunicate, aşa-zis oficiale, nesemnate de nici o persoană oficială, — căci nu vei păţi nimic! Calomniatorii mîrşavi în frunte cu domnii Miliukovi se bucură de privilegiul imunităţii.

Calomniatorii afirmă că eu aş fi întreţinut relaţii cu „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei". Ziarul lui Miliukov scrie: „Guvernul german l-a însărcinat pe Lenin să facă propagandă în favoarea păcii". „La Berlin au avut loc două adunări ale socialiştilor, la care au luat parte Lenin şi Ioltuhovski". Iar „Russkaia Volea" adaugă la această frază: „Lenin a fost găzduit de Ioltuhovski".

Cum d-l Miliukov şi alţi nemernici de teapa lui, cavaleri ai calomniei mîrşave, se bucură de impunitate, nu-mi ră-

www.dacoromanica.ro

mîne de făcut decît un singur lucru : să repet încă o dată că aceasta este o calomnie, să opun din nou cavalerilor şantajului, care se referă la relatările unor martori, referirea la un martor cunoscut masei.

Cunosc pe unul din militanţii „Uniunii pentru eliberarea Ucrainei", Basok, din 1906, cînd am participat împreună, el fiind menşevic, la Congresul de la Stockholm [61]. În toamna anului 1914 sau la începutul anului 1915, cînd locuiam la Berna, a venit la locuinţa mea cunoscutul menşevic caucazian Tria, care sosise de la Constantinopol. Tria mi-a relatat că Basok activează în „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei" şi că această Uniune întreţine legături cu guvernul german. Totodată, el mi-a înmînat o scrisoare adresată mie de Basok ; în această scrisoare Basok îşi exprima simpatia faţă de mine şi speranţa că între vederile noastre va surveni o apropiere. Am fost atît de indignat, încît imediat, în prezenţa lui Tria, i-am răspuns în scris lui Basok şi am dat lui Tria scrisoarea pentru a i-o transmite, deoarece intenţiona să se reîntoarcă la Constantinopol.

În scrisoarea către Basok * declaram că, întrucît el întreţine relaţii cu unul dintre imperialişti, drumurile noastre se despart total şi între noi nu există nimic comun.

La atît s-au limitat „relaţiile" mele cu „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei".

„Rabocii" nr. 8
din 12 septembrie (30 august) 1917
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

---

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 154. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

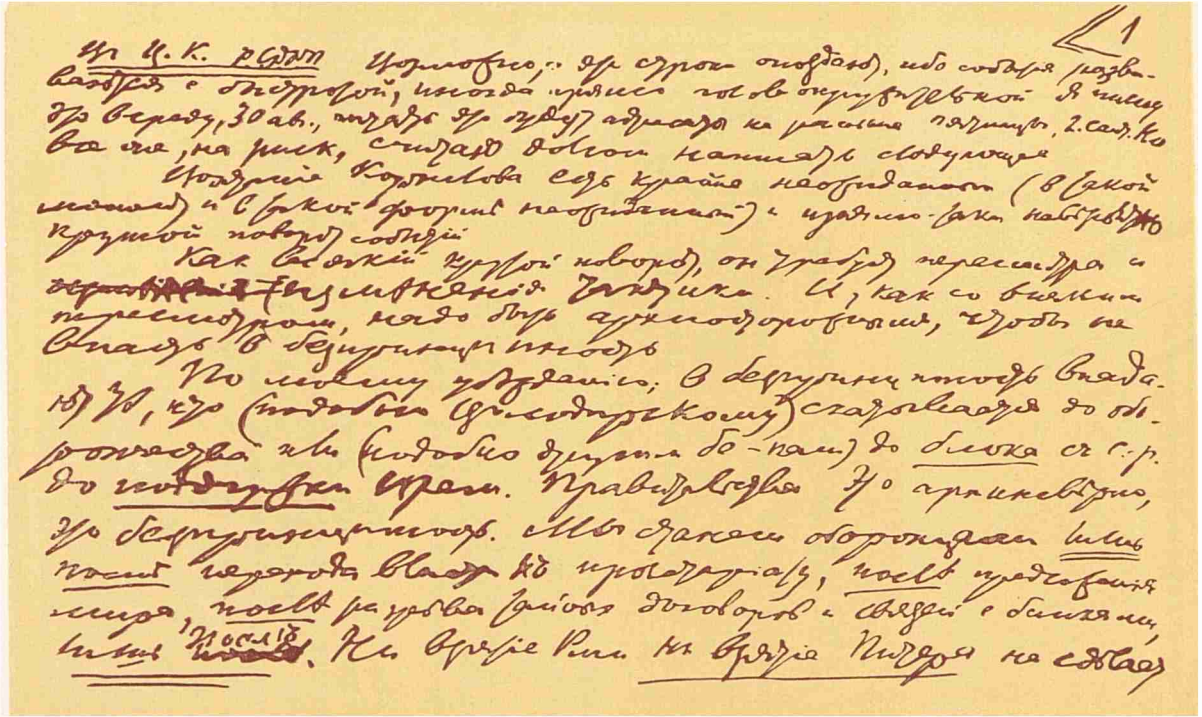

Prima pagina a scrisorii lui V. I. Lenin catre Comitetul Central al P.M.S.D.R.
30 august – 12 septembrie 1917

www.dacoromanica.ro

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R.

E posibil ca aceste rînduri să sosească tardiv, deoarece evenimentele se precipită într-un mod uneori de-a dreptul ameţitor. Scriu această scrisoare miercuri, 30 august, dar ea nu va ajunge la cei cărora li se adresează înainte de vineri, 2 septembrie. Cu tot acest risc, consider de datoria mea să scriu cele ce urmează.

Rebeliunea lui Kornilov constituie o cotitură cu totul neaşteptată (neaşteptată într-un asemenea moment şi sub o asemenea formă), o cotitură bruscă a evenimentelor.

Ca orice cotitură bruscă, ea necesită o revizuire şi o schimbare a tacticii. Şi, ca şi cu orice revizuire, trebuie să fim cît se poate de prudenţi, pentru a nu ajunge neprincipiali.

După convingerea mea, ajung la neprincipialitate aceia care (asemenea lui Volodarski) merg pînă la a susţine defensismul sau (asemenea altor bolşevici) pînă la a susţine un *bloc* cu socialiştii-revoluţionari, pînă la a *sprijini* guvernul provizoriu. E cît se poate de greşit şi neprincipial. Noi vom deveni defensişti *numai după* trecerea puterii în mîna proletariatului, *după ce* se vor fi făcut propuneri de pace, *după ce* vom fi rupt tratatele secrete şi legăturile cu băncile, *numai după asta.* Nici luarea Rigăi, *nici luarea Petrogradului* nu ne vor determina să devenim defensişti. (Vă rog foarte mult să-i daţi lui Volodarski să citească aceste rînduri.) Pînă atunci noi sîntem pentru revoluţia proletară, sîntem împotriva războiului, *nu* sîntem defensişti.

www.dacoromanica.ro

Şi nu trebuie să sprijinim *nici măcar acum* guvernul lui Kerenski, căci ar fi lipsă de principialitate. Unii se vor întreba : să nu luptăm împotriva lui Kornilov ? Ba da, firește ! Dar nu e unul şi acelaşi lucru ; aici există o limită, pe care unii bolşevici o depăşesc, căzînd în „conciliatorism" şi lăsîndu-se *tîrîţi* de şuvoiul evenimentelor.

Noi luptăm şi vom lupta împotriva lui Kornilov, *ca şi trupele* lui Kerenski, dar nu-l sprijinim pe Kerenski, ci demascăm slăbiciunea lui. Asta-i deosebirea. E o deosebire destul de subtilă, dar cît se poate de esenţială, pe care nu trebuie s-o ignorăm.

În ce constă deci schimbarea tacticii noastre în urma rebeliunii lui Kornilov ?

În schimbarea *formei* de luptă împotriva lui Kerenski. Fără a atenua cîtuşi de puţin atitudinea noastră ostilă faţă de el, fără a retracta un singur cuvînt din cele spuse împotriva lui, fără a renunţa la sarcina de a-l răsturna pe Kerenski, noi declarăm : trebuie *să ţinem seama* de moment, acum nu putem porni să-l răsturnăm pe Kerenski, acum vom aborda *altfel* sarcina luptei împotriva lui, şi anume : vom explica poporului (care luptă împotriva lui Kornilov) *slăbiciunea* şi *şovăielile* lui Kerenski. Acest lucru îl făceam şi înainte. Acum însă el a devenit *principalul :* iată în ce constă schimbarea.

Apoi schimbarea constă în faptul că acum *principalul* a devenit : intensificarea agitaţiei pentru „revendicări parţiale", ca să zicem aşa, faţă de Kerenski : arestează-l pe Miliukov, înarmează pe muncitorii din Petrograd, cheamă trupele din Kronstadt, Vîborg şi Helsingsfors la Petrograd, dizolvă Duma de stat, arestează-l pe Rodzeanko, consfinţeşte prin lege trecerea pămînturilor moşiereşti în mîna ţăranilor, introdu controlul muncitoresc asupra cerealelor şi a fabricilor etc. etc. Şi nu numai lui Kerenski, *nu atît* lui trebuie să-i prezentăm aceste revendicări, cît muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor *prinşi* în iureşul luptei împotriva lui Kornilov. Pe ei trebuie *să-i antrenăm* mai departe, să-i încurajăm să nimicească pe generalii şi ofiţerii care s-au dat de partea lui Kornilov, să insistăm ca *ei* să ceară trecerea imediată a pămîntului în mîna ţăranilor, să *le* sugerăm ideea necesităţii arestării

www.dacoromanica.ro

lui Rodzeanko şi Miliukov, a dizolvării Dumei de stat, a interzicerii ziarului „Reci" şi a altor ziare burgheze, a punerii lor sub urmărire. În această direcţie trebuie împinşi în special socialiştii-revoluţionari „de stînga".

Ar fi greşit să se creadă că noi ne-am îndepărtat *mai mult* de sarcina cuceririi puterii de către proletariat. Nu. Noi ne-am apropiat foarte mult de ea, dar *nu direct,* ci pe ocolite. Şi agitaţia trebuie îndreptată *în momentul acesta* împotriva lui Kerenski nu atît direct, *cît indirect,* tot împotriva lui, dar indirect, şi anume: cerînd să se ducă un război activ, cît se poate de activ, cu adevărat revoluţionar împotriva lui Kornilov. Numai dezvoltarea acestui război *ne* poate aduce la putere *pe noi,* şi despre asta trebuie *să se vorbească* cît mai puţin în cadrul agitaţiei (să ţinem bine minte că mîine chiar evenimentele ne pot aduce la putere, şi atunci nu vom lăsa să ne scape din mînă). După părerea mea, acest lucru ar trebui comunicat, printr-o scrisoare către agitatori (nu prin presă), colectivelor de agitatori şi de propagandişti şi în general membrilor de partid. Împotriva vorbăriei cu privire la apărarea ţării, la frontul unic al democraţiei revoluţionare, la sprijinirea guvernului provizoriu etc. etc. trebuie dusă o luptă necruţătoare, ca împotriva oricărei *vorbării.* Acum — trebuie să spunem noi — e timpul să trecem la *fapte:* voi, domnilor socialişti-revoluţionari şi menşevici, de mult aţi uzat aceste fraze. Acum e timpul să trecem la *fapte,* războiul împotriva lui Kornilov trebuie dus în mod revoluţionar, antrenînd masele, ridicîndu-le, înflăcărîndu-le (iar Kerenski *se teme* de mase, *se teme* de popor). În războiul împotriva germanilor, tocmai acum este nevoie *de fapte:* să se propună *imediat* şi *neapărat pacea* pe baza unor condiţii *precise.* Făcînd acest lucru, *se poate* obţine fie încheierea grabnică a păcii, fie transformarea războiului într-un război revoluţionar; altfel toţi menşevicii şi socialiştii-revoluţionari rămîn lachei ai imperialismului.

---

www.dacoromanica.ro

P.S. Citind, *după ce* scrisesem aceste rînduri, cele şase numere ale ziarului „Rabocii“ [62], trebuie să spun că vederile noastre coincid întru totul. Salut din toată inima admirabilele editoriale, revista presei şi articolele lui V. M.-n şi Vol-ski. Relativ la cuvîntarea lui Volodarski, am citit scrisoarea lui către redacţie [63], scrisoare care de asemenea „lichidează“ reproşurile mele. Încă o dată salutări şi cele mai bune urări!

Lenin

Scris la 30 august (12 septembrie) 1917

Publicat pentru prima oară la 7 noiembrie 1920 în „Pravda“ nr. 250

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

DIN JURNALUL UNUI PUBLICIST

1. RĂDĂCINA RĂULUI

Dacă luăm pe publicistul N. Suhanov de la „Novaia Jizn", cu toţii vom fi fără îndoială de acord că nu este cel mai rău dintre reprezentanţii democraţiei mic-burgheze, ci unul dintre cei mai buni. El înclină sincer spre internaţionalism, lucru pe care l-a dovedit în vremuri de restrişte, în plină epocă de reacţiune ţaristă şi de şovinism. El are cunoştinţe şi este animat de dorinţa de a se descurca independent în problemele complicate, lucru pe care l-a dovedit printr-o îndelungată evoluţie de la eserism la marxismul revoluţionar.

Cu atît mai caracteristic este faptul că pînă şi asemenea oameni, în momente hotărîtoare ale revoluţiei, pot servi cititorului, în legătură cu problemele esenţiale ale acesteia, raţionamente atît de superficiale ca cel ce urmează :

„...Oricît de multe cuceriri revoluţionare am pierdut în cursul ultimelor săptămîni, una dintre ele, poate cea mai importantă rămîne în picioare : guvernul şi politica sa nu se pot menţine decît prin voinţa majorităţii din Soviete. Democraţia revoluţionară a cedat de bunăvoie întreaga sa influenţă ; organele democratice ar mai putea s-o recapete foarte uşor ; şi, înţelegînd just cerinţele momentului, ea ar putea să îndrepte fără multă greutate politica guvernului provizoriu pe făgaşul pe care ea trebuie să meargă" („Novaia Jizn" nr. 106 din 20 august).

Aceste cuvinte uşuratice conţin cel mai monstruos fals cu privire la cea mai importantă problemă a revoluţiei, şi anume un fals care era extrem de răspîndit, în cele mai diferite ţări, în rîndurile democraţiei mic-burgheze şi care

www.dacoromanica.ro

a contribuit în cea mai mare măsură la înfrîngerea revoluţiilor.

Gîndindu-te bine la toate iluziile mic-burgheze cuprinse în raţionamentul citat, îţi vine în minte fără să vrei că nu întîmplător cetăţenii de la „Novaia Jizn" participă la congresul de „unificare" [64] alături de miniştri, de socialişti ministeriabili, alături de alde Ţereteli şi Skobelev, alături de membri ai guvernului, tovarăşii lui Kerenski, Kornilov & Co. Nu e de loc întîmplător. Ei au o bază ideologică comună: stupida credulitate mic-burgheză faţă de dezideratele pioase, preluată necritic din mediul mic-burghez. Căci întregul raţionament al lui Suhanov, ca şi întreaga activitate a menşevicilor-defensişti de bună-credinţă respiră o asemenea credulitate. Această credulitate mic-burgheză este rădăcina răului de care suferă revoluţia noastră.

Cu siguranţă că Suhanov ar subscrie cu amîndouă mîinile la ceea ce cere marxismul oricărei politici serioase, şi anume ca ea să aibă la bază, să pornească de la *fapte* verificabile în mod obiectiv şi exact. Să încercăm să examinăm, sub aspectul acestei cerinţe, afirmaţia lui Suhanov din pasajul citat.

Ce fapte stau la baza acestei afirmaţii? Cum ar putea dovedi Suhanov că guvernul „nu se poate menţine decît prin voinţa" Sovietelor, că acestea ar putea „foarte uşor" „să recapete întreaga influenţă", că ele ar putea schimba fără „greutate" politica guvernului provizoriu?

Suhanov s-ar putea referi, în primul rînd, la impresia sa generală, la „evidenţa" forţei Sovietelor, la faptul că Kerenski a venit la Soviet, la cuvintele amabile ale cutărui sau cutărui ministru etc. Ar fi, desigur, o dovadă cu totul inconsistentă, mai exact ar fi recunoaşterea unei totale lipse de dovezi, a unei totale lipse de fapte obiective.

În al doilea rînd, el s-ar putea referi la faptul obiectiv că majoritatea covîrşitoare a rezoluţiilor muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor se pronunţă categoric pentru Soviete şi pentru sprijinirea lor. Rezoluţiile dovedesc, adică, că aceasta este voinţa majorităţii poporului.

www.dacoromanica.ro

Este un raţionament tot atît de curent în mediul mic-burghez ca şi primul. El este însă total inconsistent.

În toate revoluţiile, voinţa majorităţii muncitorilor şi ţăranilor, adică, indiscutabil, voinţa majorităţii populaţiei, a fost pentru democraţie. Şi cu toate acestea, cele mai multe revoluţii s-au soldat cu înfrîngerea democraţiei.

Ţinînd seama de această experienţă a celor mai multe revoluţii, şi îndeosebi a revoluţiei de la 1848 (care prezintă cele mai multe asemănări cu actuala noastră revoluţie), Marx a ridiculizat fără cruţare pe democraţii mic-burghezi, care voiau să învingă prin rezoluţii şi referiri la voinţa majorităţii poporului.

Propria noastră experienţă confirmă acest lucru într-un mod şi mai concret. În primăvara anului 1906, majoritatea rezoluţiilor muncitorilor şi ţăranilor se pronunţau, indiscutabil, pentru Duma I. Majoritatea poporului se pronunţa, indiscutabil, pentru ea. Şi cu toate acestea, ţarul a reuşit s-o dizolve, deoarece avîntul claselor revoluţionare (grevele muncitoreşti şi răscoalele ţărăneşti din primăvara anului 1906) s-a dovedit a fi prea slab pentru o nouă revoluţie.

Gîndiţi-vă bine la experienţa actualei revoluţii. Atît în martie-aprilie, cît şi în iulie-august 1917, majoritatea rezoluţiilor se pronunţau pentru Soviete, majoritatea poporului se pronunţa pentru Soviete. Şi cu toate acestea, vede, ştie şi simte oricine că în martie-aprilie revoluţia mergea înainte, iar în iulie-august ea merge înapoi. Înseamnă că referirea la majoritatea poporului atunci cînd este vorba de problemele concrete ale revoluţiei nu dovedeşte încă nimic.

Luată în sine, ca argument, această referire este o adevărată mostră de iluzie mic-burgheză ; ea învederează lipsa de dorinţă de a recunoaşte că în revoluţie trebuie *învinse* clasele vrăjmaşe, trebuie *răsturnată* puterea de stat care le apără, iar pentru asta nu e suficientă „voinţa majorităţii poporului", ci este necesară *forţa* claselor revoluţionare care vor şi sînt capabile să lupte, şi anume o forţă care în clipa hotărîtoare şi la locul hotărîtor *să strivească* forţa vrăjmaşă.

www.dacoromanica.ro

De cîte ori nu s-a întîmplat în cursul revoluţiilor ca o forţă mică, dar bine organizată, înarmată şi centralizată a claselor cîrmuitoare, a moşierilor şi burgheziei, să zdrobească parte cu parte forţa „majorităţii poporului", prost organizată, prost înarmată, fărîmiţată.

A expedia problemele concrete ale luptei de clasă într-un moment cînd revoluţia o ascute în mod deosebit prin referiri „de ordin general" la „voinţa poporului" e un lucru demn de cel mai obtuz mic-burghez.

În al treilea rînd, în raţionamentul reprodus mai sus, Suhanov mai vine cu un „argument" de asemenea destul de curent în mediul mic-burghez. El afirmă că „democraţia revoluţionară a cedat de bunăvoie întreaga sa influenţă". De aici ar decurge concluzia că ceea ce ai cedat „de bunăvoie" poţi recăpăta uşor...

Un raţionament care nu face nici doi bani. În primul rînd, nu poţi recăpăta ceea ce ai cedat benevol decît cu „consimţămîntul benevol" al beneficiarului acestei cedări. De unde urmează că un asemenea consimţămînt benevol există. Cine este beneficiarul acestei *„cedări"* ? Cine a beneficiat de „influenţa" cedată de „democraţia revoluţionară" ?

Cît se poate de caracteristic este faptul că această problemă, esenţială pentru orice om politic cu cap, este ocolită cu totul de Suhanov... Doar acesta este miezul problemei : în mîna cui se află *de fapt* ceea ce „a cedat de bunăvoie" „democraţia revoluţionară" (pardon de expresie).

Suhanov ocoleşte tocmai această esenţă a problemei, după cum o ocolesc toţi menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, în genere toţi democraţii mic-burghezi.

Mai departe. Poate că în lumea copiilor „cedarea benevolă" presupune uşurinţa recăpătării : dacă Katea a cedat benevol Maşei o minge, e posibil s-o „recapete" „foarte uşor". Dar în afară de intelectualul rus, nu se vor găsi mulţi care să se încumete să extindă aceste noţiuni asupra politicii, a luptei de clasă.

În politică, cedarea benevolă a „influenţei" dovedeşte atîta neputinţă la cel care cedează, atîta moliciune, atîta lipsă de voinţă şi de fermitate, încît de aici nu se poate

www.dacoromanica.ro

„deduce" decît un singur lucru : aceluia care cedează benevol influenţa „merită" să i se ia nu numai influenţa, ci şi dreptul la existenţă. Adică, cu alte cuvinte, faptul cedării benevole a influenţei ca atare nu „dovedeşte" decît că acela care a căpătat această influenţă cedată benevol îi va lua în mod inevitabil aceluia care a cedat-o chiar şi drepturile.

Dacă „democraţia revoluţionară" a cedat benevol influenţa, înseamnă că ea n-a fost o democraţie revoluţionară, ci o democraţie mic-burgheză josnică, laşă, care nu s-a dezbărat de slugărnicie, o democraţie care (tocmai în urma acestei cedări) va putea fi suprimată de duşmanii ei sau chiar redusă la zero, lăsată să piară „de bunăvoie", aşa după cum „de bunăvoie" a cedat influenţa.

A considera acţiunile partidelor politice drept *un capriciu* înseamnă a renunţa la orice *studiere* a politicii. Iar o acţiune cum e „cedarea benevolă a influenţei" de către două partide foarte mari, care, după toate informaţiile, comunicările şi datele obiective furnizate de alegeri, deţine majoritatea în masele poporului, o astfel de acţiune trebuie *explicată*. Ea nu se poate să fie întîmplătoare. Este imposibil ca ea să nu fie legată de o anumită situaţie economică a vreunei clase mari a poporului. Este imposibil ca ea să nu fie legată de istoria dezvoltării acestor partide.

Raţionamentul lui Suhanov este atît de tipic pentru mii şi mii de raţionamente mic-burgheze similare tocmai pentru că el se bazează, în fond, pe noţiunea de benevol („de bunăvoie"), ignorînd *istoricul* partidelor de care ne ocupăm. În analiza sa, Suhanov a tras pur şi simplu cu condeiul peste această istorie, uitînd că cedarea benevolă a influenţei a început propriu-zis la 28 februarie, cînd Sovietul şi-a exprimat încrederea în Kerenski şi a aprobat „înţelegerea" cu guvernul provizoriu. Iar 6 mai a însemnat o cedare a influenţei în proporţii gigantice. Privit în ansamblu, fenomenul cu care avem de-a face este cît se poate de clar : partidele socialist-revoluţionar şi menşevic s-au situat de la bun început pe un teren în pantă, alu-

www.dacoromanica.ro

necînd în jos cu o repeziciune din ce în ce mai mare. După 3—5 iulie ele s-au rostogolit cu totul în groapă.

Şi a afirma acum că cedarea a fost făcută de bunăvoie, că nişte partide politice mari pot fi „foarte uşor" determinate să facă stînga-mprejur, că ele pot fi determinate „fără greutate" să apuce într-o direcţie opusă faţă de cea în care au mers ani de zile (şi luni de-a rîndul în revoluţie), să iasă „foarte uşor" din groapă şi să urce terenul în pantă — asta nu-i culmea neseriozităţii?

În sfîrşit, în al patrulea rînd, în sprijinul părerii sale, Suhanov ar putea invoca faptul că muncitorii şi soldaţii, care îşi exprimă încrederea în Soviet, sînt înarmaţi, şi de aceea le este „foarte uşor" să-şi recapete întreaga influenţă. Dar tocmai la acest punct, poate cel mai important, stau cît se poate de prost lucrurile în raţionamentele mic-burgheze reproduse de publicistul de la „Novaia Jizn".

Pentru a fi cît mai concret, să facem o comparaţie între 20—21 aprilie şi 3—5 iulie.

La 20 aprilie răbufneşte o revoltă a maselor împotriva guvernului. La Petrograd, un regiment înarmat iese în stradă şi porneşte să aresteze guvernul. Arestarea nu are loc. Dar guvernul vede limpede că nu are pe cine să se bizuie. Trupele nu sînt de *partea lui.* A răsturna un *asemenea* guvern e într-adevăr „foarte uşor", şi guvernul dă Sovietului un ultimatum : ori mă sprijiniţi, ori demisionez.

La 4 iulie explozie identică de revoltă a maselor, explozie pe care toate partidele se străduiesc s-o oprească, dar care răbufneşte în ciuda *tuturor* străduinţilor. O demonstraţie armată antiguvernamentală identică. Există însă o foarte mare deosebire, şi anume : conducătorii socialişti-revoluţionari şi menşevici, care s-au încurcat şi s-au rupt de popor, se înţeleg *încă la 3 iulie* cu burghezia ca să fie chemate trupele lui *Kaledin* la Petrograd. Iată unde-i buba!

Kaledin a declarat asta cu francheţă de soldat la Consfătuirea de la Moscova : doar chiar dumneavoastră, miniştrii socialişti, ne-aţi chemat „pe noi" în ajutor la 3 iulie!... Nimeni n-a cutezat să-l dezmintă pe Kaledin la Consfătuirea de la Moscova, deoarece el spusese adevărul. Kaledin şi-a bătut joc de menşevici şi de socialiştii-

www.dacoromanica.ro

revoluționari, care au fost siliți să tacă. Generalul de cazaci i-a scuipat în obraz, iar ei s-au șters, spunînd : „e roua dimineții" !

Ziarele burgheze au reprodus aceste cuvinte ale lui Kaledin, în timp ce ziarul menșevic „Raboceaia Gazeta" și ziarul socialist-revoluționar „Delo Naroda" *au ascuns* cititorilor această extrem de importantă declarație politică făcută la Consfătuirea de la Moscova.

Lucrurile s-au petrecut astfel : guvernul a primit pentru prima oară ajutorul trupelor lui Kaledin, aduse în mod special, iar trupele hotărîte, cu adevărat revoluționare, și muncitorii au fost dezarmați. Iată faptul esențial pe care Suhanov l-a ocolit și l-a uitat „foarte ușor", dar care rămîne fapt. Și el este un fapt hotărîtor pentru faza actuală a revoluției, pentru *prima* revoluție.

Într-un punct hotărîtor de pe front și apoi în armată puterea a trecut în mîinile *Kaledinilor*. Aceasta este realitate. Cele mai active dintre trupele ostile acestora au fost dezarmate. Faptul că Kaledinii nu folosesc imediat puterea pentru a instaura o dictatură deplină nu dezminte nicidecum că puterea se află în mîna lor. Oare țarul nu deținea puterea după decembrie 1905 ? Și totuși împrejurările nu l-au silit să se folosească de ea cu atîta prudență încît a convocat două Dume înainte de a lua *întreaga putere*, adică înainte de a săvîrși lovitura de stat ? [65]

În ceea ce privește puterea, trebuie să judecăm după fapte, și nu după vorbe. Faptele guvernului de la 5 iulie încoace dovedesc că puterea o dețin Kaledinii, care înaintează într-una, încet, dar *ferm*, obținînd zilnic „concesii" mari și mici : astăzi impunitatea pentru iuncherii care devastează redacția „Pravdei", asasinează pe pravdiști și operează arestări samavolnice, mîine o lege prevăzînd interzicerea ziarelor, precum și o lege prevăzînd interzicerea adunărilor și congreselor, expulzarea din țară fără judecată, pedeapsa cu închisoarea pentru ofense aduse „ambasadorilor țărilor prietene", munca silnică pentru tentative de răsturnare a guvernului, introducerea pedepsei cu moartea pe front și așa mai departe și *așa mai departe*.

www.dacoromanica.ro

Kaledinii nu-s proşti. De ce să forţeze neapărat lucrurile, să meargă de-a dreptul, riscînd un eşec, cînd ei capătă ceea ce le trebuie *zilnic* bucată cu bucată ? Iar prostănacii de Skobelev şi Ţereteli, Cernov şi Avksentiev, Dan şi Liber, la fiecare pas înainte al Kaledinilor, urlă : „un triumf al democraţiei ! victorie", considerînd o „victorie" faptul că Kaledinii, Kornilovii şi alde Kerenski nu-i înghit dintr-o dată ! !

Rădăcina răului rezidă în faptul că însăşi situaţia economică a masei mic-burgheze o face să fie de o nemaipomenită credulitate şi inconştienţă, să dormiteze încă, mormăind prin somn : e „foarte uşor" să recapeţi ceea ce ai cedat de bunăvoie ! Încercaţi să recăpătaţi ceva de la Kaledini şi Kornilovi, să-i faceţi să dea ceva înapoi de bunăvoie !

Rădăcina răului rezidă în faptul că publicistica „democrată" întreţine această iluzie absurdă, mic-burgheză, stupidă, somnolentă şi servilă, în loc să lupte împotriva ei.

Dacă considerăm lucrurile aşa cum trebuie să le considere un istoric al politicii în general şi un marxist în special, adică privind evenimentele în conexiunea lor, vedem cît se poate de clar că astăzi o cotitură radicală nu numai că nu este „foarte uşoară", dar, dimpotrivă, este absolut imposibilă *fără o nouă revoluţie*.

Nu mă ocup aici de loc de problema dacă o astfel de revoluţie este de dorit, nu examinez problema dacă ea poate să se producă în mod paşnic şi legal (în istorie, în genere vorbind, există exemple de revoluţii paşnice şi legale). Constat doar că sub raport istoric o cotitură radicală nu este posibilă fără o nouă revoluţie. Căci puterea se află *de acum* în alte mîini, ea nu se mai află în mîna „democraţiei revoluţionare", ea a fost *de acum* smulsă şi consolidată. Iar comportarea partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic nu este întîmplătoare ; ea este produsul situaţiei economice a micii burghezii şi rezultatul unei lungi înlănţuiri de evenimente politice, de la 28 februarie la 6 mai, de la 6 mai la 9 iunie, de la 9 iunie la

www.dacoromanica.ro

18 şi 19 iunie (ofensiva) etc. Aici se cere o cotitură atît în întreaga situaţie a puterii şi în întreaga ei compoziţie, cît şi în toate condiţiile de activitate a partidelor mari şi în „tendinţele" clasei care le alimentează. Sub raport istoric, asemenea cotituri sînt de neconceput *fără o nouă revoluţie*.

În loc să explice poporului toate condiţiile istorice esenţiale ale unei noi revoluţii, premisele ei economice şi politice, sarcinile ei politice, raportul dintre clase care-i corespunde etc., Suhanov şi o mulţime de alţi democraţi mic-burghezi *adorm* poporul printr-un joc „de-a arşicele", prin autolinişitire, afirmînd că noi „vom recăpăta fără greutate totul", „foarte uşor", că la noi „cea mai importantă" cucerire revoluţionară „rămîne în picioare", şi alte asemenea bazaconii — afirmaţii uşuratice, izvorîte din ignoranţă, de-a dreptul criminale.

Există simptome evidente ale unei profunde cotituri sociale. Ele arată limpede în ce direcţie trebuie să se desfăşoare munca. Se observă o evidentă scădere a influenţei socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor în rîndurile proletariatului, o evidentă creştere a influenţei bolşevicilor. De altfel, chiar şi în alegerile de la 20 august bolşevicii au obţinut un procent *mai mare* de voturi faţă de alegerile din iunie, pentru Dumele raionale [66] tot la Petrograd, şi asta în pofida aducerii „trupelor lui Kaledin la Petrograd" !

Un indiciu obiectiv al cotiturii democraţiei mic-burgheze, care nu poate să nu oscileze între burghezie şi proletariat, îl constituie intensificarea, dezvoltarea, consolidarea curentelor internaţionaliste revoluţionare : Martov şi alţii la menşevici, Spiridonova, Kamkov şi alţii la socialiştii-revoluţionari. E de prisos să mai arătăm că foametea care ne ameninţă, dezastrul economic, înfrîngerile militare pot accelera în mod deosebit această cotitură spre trecerea puterii în mîna proletariatului, sprijinit de ţărănimea săracă.

---

www.dacoromanica.ro

2. CLACĂ ŞI SOCIALISM

Uneori, adversarii cei mai înrăiţi ai socialismului îi fac un serviciu prin zelul necugetat pe care-l depun în „demascările" lor. Ei se năpustesc tocmai asupra a ceea ce merită să fie privit cu simpatie şi imitat. Prin însuşi caracterul atacurilor lor, ei deschid poporului ochii asupra mîrşăviei burgheziei.

Aşa s-a întîmplat cu „Russkaia Volea", unul dintre cele mai murdare ziare burgheze, care publică la 20 august o corespondenţă din Ekaterinburg sub titlul : „clacă". Iată ce se relatează în această corespondenţă :

„...Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor a înfiinţat în oraşul nostru pentru cetăţenii care au cai o prestaţie în natură care constă în a-şi pune cu rîndul caii la dispoziţia membrilor Sovietului pentru deplasările lor zilnice în interes de serviciu.

A fost întocmit un grafic special cu aceia care urmează să fie de serviciu, şi fiecare «cetăţean cu cai» este înştiinţat cu regularitate în scris cînd, unde şi la ce oră anume trebuie să se prezinte cu calul său pentru a face de serviciu.

Pentru ca lucrurile să fie clare, în «ordin» se mai adaugă că, «în caz de neexecutare a prezentei dispoziţii, Sovietul va tocmi birjari pe socoteala dv. pînă la concurenţa sumei de 25 de ruble»..."

Apărătorul capitaliştilor este, firește, revoltat. Capitaliştii privesc foarte liniştiţi cum imensa majoritate a poporului se zbate o viaţă întreagă în mizerie, nu numai făcînd clacă, sau chiar o muncă de ocnă ca salariaţi în fabrici, mine etc., ci adesea şi flămînzind fără să aibă de lucru. Capitaliştii privesc foarte liniştiţi toate astea.

Dar cînd muncitorii şi soldaţii au înfiinţat pentru capitalişti fie şi o minimă prestaţie socială, domnii exploatatori au prins a urla : asta-i „clacă" ! !

Întrebaţi pe orice muncitor, pe orice ţăran dacă ar fi rău ca Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor să fie singura putere în stat şi să înceapă să introducă pretutindeni prestaţii sociale pentru cei bogaţi, de pildă obligativitatea de a face serviciu cu cai, cu automobile, cu biciclete, obligativitatea de a presta muncă de birou pentru inventarierea produselor, recenzarea nevoiaşilor etc. etc. ?

www.dacoromanica.ro

Orice muncitor şi orice ţăran, în afară de chiaburi, vor spune că ar fi bine.

Şi asta-i adevărat. Asta nu e încă socialism, ci abia unul dintre primii paşi spre socialism, dar este lucrul de care are nevoie imediat şi în mod imperios poporul sărac. Fără asemenea măsuri poporul nu poate fi salvat de la foamete şi pieire.

Dar de ce rămîne Sovietul din Ekaterinburg o rară excepţie ? De ce asemenea măsuri nu se aplică mai de mult pe tot cuprinsul Rusiei, de ce nu se dezvoltă un întreg sistem de măsuri de felul acesta ?

De ce, în urma introducerii îndatoririi sociale pentru cei bogaţi de a pune la dispoziţie caii, nu se introduce aceeaşi îndatorire socială pentru cei bogaţi de a prezenta dări de seamă complete asupra operaţiilor lor financiare, în special asupra celor legate de furniturile pentru stat, sub acelaşi control al Sovietelor, cu aceeaşi „înştiinţare cu regularitate", precizîndu-se cînd şi unde urmează să prezinte dările de seamă, cînd şi unde să plătească impozitul şi cît anume ?

Pentru că în fruntea imensei majorităţi a Sovietelor se află conducătorii eseri („socialişti-revoluţionari") şi menşevici, care au trecut de fapt de partea burgheziei, au intrat în guvernul burghez, s-au obligat să-l sprijine, trădînd nu numai socialismul, dar şi democraţia. Aceşti conducători duc o politică de „înţelegere" cu burghezia, care nu numai că nu va permite, de pildă, ca la Petrograd să fie introduse îndatoriri sociale pentru bogaţi, dar tergiversează de luni de zile reforme mult mai modeste.

Aceşti conducători îşi înşală propria lor conştiinţă şi înşală poporul, referindu-se la faptul că „Rusia nu s-a maturizat încă pentru introducerea socialismului".

De ce aceste referiri trebuie socotite o înşelătorie ?

Deoarece cu ajutorul lor lucrurile sînt prezentate fals, ca şi cum ar fi vorba de o transformare extraordinar de complicată şi de grea care urmează să zdruncine viaţa obişnuită a zeci de milioane de oameni. Lucrurile sînt prezentate fals, ca şi cum cineva ar intenţiona „să introducă" socialismul în Rusia printr-un decret, fără sa ţină seama nici de nivelul tehnicii, nici de abundenţa de mici

www.dacoromanica.ro

întreprinderi, nici de deprinderile şi voinţa majorităţii populaţiei.

Toate astea sînt de la un capăt la altul o minciună. Nimeni n-a propus aşa ceva. Nici un partid, nici un om nu şi-a propus „să introducă socialismul" prin decret. A fost şi este vorba exclusiv de măsuri care, asemenea prestaţiei sociale stabilite la Ekaterinemburg pentru bogaţi, sînt aprobate întru totul de masa celor săraci, adică de majoritatea populaţiei, de măsuri care sub raport tehnic şi cultural sînt întru totul actuale, care aduc sărăcimii o uşurare imediată a vieţii şi permit o uşurare a poverilor războiului şi o repartizare mai uniformă a acestora.

S-a scurs aproape o jumătate de an de la revoluţie, dar conducătorii socialişti-revoluţionari şi menşevici frînează toate măsurile de felul acesta, trădînd interesele poporului în favoarea „înţelegerii" cu burghezia.

Atîta timp cît muncitorii şi ţăranii nu vor înţelege că aceşti conducători sînt nişte trădători, că ei trebuie alungaţi, scoşi din toate posturile, oamenii muncii vor rămîne inevitabil în robia burgheziei.

„Rabocii" nr. 10
din 14 (1) septembrie 1917
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

DESPRE COMPROMISURI

Compromis se cheamă în politică renunţarea la unele revendicări, renunţarea la o parte din revendicările proprii în virtutea unui acord încheiat cu un alt partid.

Ideea pe care mic-burghezii şi-o fac în mod obişnuit despre bolşevici, idee întreţinută de presa care calomniază pe bolşevici, este că ei nu admit nici un fel de compromisuri, cu nimeni, niciodată.

Este o idee măgulitoare pentru noi ca partid al proletariatului revoluţionar, deoarece ea dovedeşte că pînă şi duşmanii noştri sînt nevoiţi să recunoască că noi sîntem credincioşi principiilor fundamentale ale socialismului şi revoluţiei. Dar trebuie să spunem adevărul : ea nu corespunde realităţii. Engels avea dreptate cînd, în critica făcută manifestului comuniştilor-blanquişti (1873), ridiculiza declaraţia lor : „nici un fel de compromisuri !"[67] Asta-i o vorbă goală, spunea el, deoarece compromisurile făcute de un partid aflat în luptă îi sînt adesea inevitabil impuse de împrejurări, şi este stupid să refuzi o dată pentru totdeauna „să accepţi plata în rate a unei datorii"[68]. Sarcina unui partid cu adevărat revoluţionar nu este aceea de a declara imposibilă renunţarea la orice compromisuri, ci de a şti să-şi păstreze, *cu toate compromisurile*, în măsura în care ele sînt inevitabile, fidelitatea faţă de principiile sale, faţă de clasa sa, faţă de sarcina sa revoluţionară, faţă de opera sa de pregătire a revoluţiei şi de educare a maselor poporului în vederea obţinerii victoriei în revoluţie.

www.dacoromanica.ro

Un exemplu. Faptul că am acceptat să participăm la Dumele a III-a şi a IV-a a fost un compromis, o renunţare vremelnică la revendicările revoluţionare. El a fost însă un compromis absolut forţat, deoarece raportul de forţe excludea pentru noi, pe o anumită perioadă, posibilitatea unei lupte revoluţionare de masă, iar pentru o pregătire de lungă durată a acesteia *trebuia* să ştim să ducem munca şi *înăuntrul* unui asemenea „grajd". Istoria a dovedit că acest mod de a pune problema de către bolşevici ca partid a fost întru totul just.

Acum, problema la ordinea zilei nu este aceea a unui compromis forţat, ci a unui compromis benevol.

Partidul nostru, ca şi orice alt partid politic, tinde spre dominaţia politică *pentru sine*. Ţelul nostru este dictatura proletariatului revoluţionar. O jumătate de an de revoluţie a confirmat cît se poate de clar, de pregnant şi de convingător justeţea şi inevitabilitatea acestei revendicări în interesul *acestei* revoluţii, deoarece altfel poporul nu poate obţine nici o pace democratică, nici pămînt pentru ţărani, nici libertate deplină (o republică pe deplin democratică). Evoluţia evenimentelor în cursul acestei jumătăţi de an a revoluţiei noastre, lupta dintre clase şi dintre partide, desfăşurarea crizelor din 20—21 aprilie, 9—10, 18—19 iunie, 3—5 iulie, 27—31 august au demonstrat şi au dovedit acest lucru.

În revoluţia rusă a survenit acum o cotitură atît de bruscă şi atît de originală, încît noi putem, ca partid, să propunem un compromis benevol — ce-i drept, nu burgheziei, duşmanul nostru de clasă direct şi principal, ci adversarilor noştri celor mai apropiaţi, partidelor micburgheze democratice „dominante", socialiştii-revoluţionari şi menşevicii.

Numai ca o excepţie, numai în virtutea existenţei unei situaţii speciale, care va dura, după cît se vede, o perioadă foarte scurtă, putem propune un compromis acestor partide, şi cred că trebuie s-o facem.

În ceea ce ne priveşte, compromisul constă în a reveni la revendicarea dinainte de iulie : toată puterea în mîinile Sovietelor, un guvern format din socialişti-revoluţionari şi menşevici, responsabil faţă de Soviete.

www.dacoromanica.ro

Acum, şi numai acum, poate *numai în cîteva zile* sau în decurs de o săptămînă-două, un astfel de guvern s-ar putea constitui şi consolida în mod cu totul paşnic. El ar putea asigura — acest lucru este foarte probabil — mersul paşnic *înainte* al întregii revoluţii din Rusia, ar putea asigura mişcării mondiale pentru pace şi victoriei socialismului şanse extraordinar de mari de a face mari paşi înainte.

Numai în vederea acestei desfăşurări paşnice a revoluţiei — posibilitate *extrem* de rară în istorie şi *extrem* de preţioasă, posibilitate excepţional de rară —, numai în vederea ei, bolşevicii, adepţi ai revoluţiei mondiale, adepţi ai metodelor revoluţionare, pot şi trebuie, după părerea mea, să admită un asemenea compromis.

Compromisul ar consta în faptul că bolşevicii, fără a pretinde să intre în guvern (ceea ce pentru un internaţionalist este imposibil fără realizarea efectivă a condiţiilor dictaturii proletariatului şi a ţărănimii sărace), ar renunţa la formularea revendicării imediate a trecerii puterii în mîinile proletariatului şi ale ţărănimii sărace, la metodele revoluţionare de luptă pentru această revendicare. Condiţia, de la sine înţeleasă şi care pentru socialiştii-revoluţionari şi pentru menşevici nu este nouă, ar fi libertatea deplină a agitaţiei şi convocarea Adunării constituante fără alte amînări sau chiar într-un termen mai scurt.

Menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, ca bloc guvernamental, ar accepta (presupunînd că compromisul va fi fost realizat) să formeze un guvern care să fie responsabil în întregime şi exclusiv în faţa Sovietelor, trecîndu-se şi în provincie toată puterea în mîna Sovietelor. Asta ar fi o condiţie „nouă". Bolşevicii n-ar pune, cred, nici un fel de alte condiţii, contînd pe faptul că o libertate într-adevăr deplină a agitaţiei şi înfăptuirea imediată a democratismului nou în structura Sovietelor (realegerea lor) şi în funcţionarea lor ar asigura de la sine mersul înainte paşnic al revoluţiei, *lichidarea paşnică* a luptei dintre partide în cadrul Sovietelor.

Acest lucru a devenit *de acum* imposibil ? N-ar fi exclus. Dar, dacă există şanse unu la sută, ar merita totuşi să se facă încercarea de a realiza această posibilitate.

www.dacoromanica.ro

Ce-ar avea de cîştigat de pe urma acestui „compromis" cele două părţi care ar urma să ajungă la un acord, adică bolşevicii, de o parte, şi blocul socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor, de altă parte? Dacă *nici una* din părţi nu cîştigă nimic, compromisul trebuie considerat imposibil, şi atunci nu are rost să se vorbească despre el. Oricît de anevoios ar fi acum acest compromis (după iulie şi august, două luni care echivalează cu două decenii „paşnice", de somnolenţă), cred că există o mică şansă de a fi realizat, şi ea a fost creată de hotărîrea adoptată de socialiştii-revoluţionari şi de menşevici că nu vor intra în guvern alături de cadeţi.

Ceea ce ar avea de cîştigat bolşevicii ar fi că ar căpăta posibilitatea de a face în toată libertatea agitaţie în favoarea concepţiilor lor şi de a lupta în condiţiile unui democratism într-adevăr deplin pentru a cîştiga influenţa în Soviete. În vorbe, „toţi" recunosc acum bolşevicilor această libertate. În fapt, ea *nu este posibilă* sub un guvern burghez sau sub un guvern la care participă burghezia, sub alt guvern decît unul al Sovietelor. Sub un guvern al Sovietelor această libertate ar fi *posibilă* (nu spunem că ar fi întru totul asigurată, dar ar fi totuşi posibilă). Pentru o asemenea posibilitate în vremuri atît de grele ar trebui să acceptăm un compromis cu actuala majoritate din Soviete. În condiţiile unei adevărate democraţii, *noi* nu avem de ce ne teme, deoarece viaţa este cu noi, şi chiar evoluţia curentelor dinăuntrul partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic, ostile nouă, confirmă că avem dreptate.

Ceea ce ar avea de cîştigat menşevicii şi socialiştii-revoluţionari ar fi că ar căpăta imediat deplină posibilitate de a înfăptui programul blocului *lor*, sprijinindu-se pe imensa majoritate certă a poporului şi asigurîndu-şi folosirea „paşnică" a majorităţii lor din Soviete.

Firește că din cadrul acestui bloc, neomogen atît fiindcă este un bloc cît şi fiindcă democraţia mic-burgheză este *întotdeauna* mai puţin omogenă decît burghezia şi decît proletariatul, din cadrul acestui bloc s-ar ridica, probabil, două glasuri.

www.dacoromanica.ro

Un glas ar declara : noi nu avem în nici un caz acelaşi drum cu bolşevicii, cu proletariatul revoluţionar. Acesta va veni oricum cu revendicări excesive şi va antrena în mod demagogic ţărănimea săracă. El va pretinde pacea şi o ruptură cu aliaţii, ceea ce este imposibil. Noi ne simţim mai bine şi mai în siguranţă alături de burghezie ; noi nu am rupt legăturile cu ea, ci *ne-am certat* doar, nu pentru multă vreme, şi numai din pricina incidentului cu Kornilov. Aşa cum ne-am certat, ne vom împăca. Şi apoi bolşevicii nu ne „cedează" absolut nimic, deoarece încercările lor de insurecţie sînt oricum sortite înfrîngerii, ca şi Comuna din 1871.

Celălalt glas ar spune : referirea la Comună este cu totul superficială şi chiar stupidă. Căci, în primul rînd, bolşevicii au mai învăţat cîte ceva după 1871, ei ar fi avut grijă să ia banca în mîinile lor şi n-ar fi renunţat la ofensiva asupra Versailles-ului ; iar în asemenea condiţii chiar şi Comuna ar fi putut învinge. În afară de aceasta, Comuna nu putea să ofere imediat poporului ceea ce vor putea să-i ofere bolşevicii dacă vor veni la putere, şi anume : pămînt ţăranilor, propunerea imediată a păcii, un control real asupra producţiei, o pace cinstită cu ucrainenii, finlandezii etc. Bolşevicii, ca să utilizez o expresie vulgară, au în mînă de zece ori mai multe „atuuri" decît Comuna. Iar în al doilea rînd, Comuna înseamnă, orice s-ar zice, un greu război civil, întîrzierea pentru multă vreme după aceea a dezvoltării paşnice civilizate, înlesnirea operaţiilor şi a manoperelor diverşilor Mac-Mahoni şi Kornilovi, iar asemenea operaţii ameninţă întreaga noastră societate burgheză. Este cazul să riscăm să ajungem la Comună ?

Iar Comuna este inevitabilă în Rusia dacă noi nu vom lua puterea, dacă situaţia va rămîne tot atît de grea ca în perioada 6 mai—31 august. Orice muncitor şi soldat revoluţionar se va gîndi inevitabil la Comună, va crede în ea, va face neapărat încercarea de a o înfăptui, judecînd în felul următor : poporul piere, războiul, foametea, ruina cresc într-una. Numai Comuna ne va salva. Să în-

www.dacoromanica.ro

făptuim Comuna chiar de-ar fi să pierim cu toţii. Este inevitabil ca muncitorii să nutrească asemenea gînduri, şi acum Comuna nu va putea fi învinsă atît de uşor ca în 1871. Comuna rusă va avea în întreaga lume aliaţi de o sută de ori mai puternici decît cea din 1871... Este cazul să riscăm să ajungem la Comună ? Nici nu pot fi de acord cu părerea că, în fond, bolşevicii nu ne dau nimic prin compromisul lor. Căci în toate ţările civilizate, miniştrii civilizaţi preţuiesc mult orice înţelegere, cît de mică, cu proletariatul în timp de război. O preţuiesc mult, foarte mult. Şi doar este vorba de oameni versaţi, de adevăraţi miniştri. Iar bolşevicii, în ciuda represiunilor, în ciuda slăbiciunii presei lor, se întăresc destul de repede... Este cazul să riscăm să ajungem la Comună ?

Noi avem o majoritate asigurată, pînă la deşteptarea ţărănimii sărace mai e mult, noi nu o vom apuca. Nu cred ca într-o ţară ţărănească majoritatea să urmeze pe extremişti. Iar împotriva unei majorităţi evidente, într-o republică cu adevărat democratică, insurecţia nu este posibilă. Aşa ar grăi celălalt glas.

Se va mai auzi, poate, şi un al treilea glas, din rîndurile cine ştie căror adepţi ai lui Martov sau Spiridonova, care va spune : sînt indignat, „tovarăşi", că voi amîndoi, discutînd despre Comună şi posibilitatea ei, vă situaţi fără şovăire de partea adversarilor ei. Unul sub o formă, celălalt sub alta, amîndoi sînteţi de partea acelora care au înăbuşit Comuna. Nu mă voi apuca să fac agitaţie pentru Comună, nu pot promite dinainte că voi lupta în rîndurile ei, cum va face orice bolşevic, dar trebuie totuşi să declar că, *dacă* Comuna, *în pofida* eforturilor mele, va deveni fapt, eu voi ajuta mai curînd pe apărătorii decît pe adversarii ei...

Divergenţele de opinii în cadrul „blocului" sînt mari şi inevitabile, deoarece în democraţia mic-burgheză sînt reprezentate o sumedenie de nuanţe, de la burghezul sută în sută, ministeriabil sută în sută, pînă la semicerşetorul care încă nu este cu totul în stare să treacă pe poziţia prole-

www.dacoromanica.ro

tarului. Cum se vor solda aceste divergenţe de păreri în fiecare moment dat — n-o poate şti nimeni.

*
* *

Rîndurile de mai sus au fost scrise vineri, 1 septembrie, dar, datorită unor împrejurări accidentale (în timpul lui Kerenski, va spune istoria, nu toţi bolşevicii se bucurau de libertatea de a-şi alege domiciliul), n-au parvenit în aceeaşi zi la redacţie. Iar după ce am citit ziarele de sîmbătă şi pe cele de astăzi, duminică, îmi zic : cred că propunerea unui compromis este deja tardivă. Cele cîteva zile în care dezvoltarea paşnică mai era *încă* posibilă cred că au trecut *şi ele*. Da, după toate aparenţele, ele au şi trecut [69]. Kerenski va pleca, într-un fel sau altul, şi *din* partidul socialiştilor-revoluţionari, şi *de la* socialiştii-revoluţionari, şi-şi va întări poziţia cu ajutorul burghezilor *fără* socialiştii-revoluţionari, datorită inactivităţii acestora... Da, după toate aparenţele, zilele cînd calea dezvoltării paşnice a devenit din întîmplare posibilă au trecut *deja*. Nu-mi rămîne decît să trimit aceste note redacţiei cu rugămintea de a le intitula : „Gînduri tardive"... poate că uneori nu este lipsit de interes să fie cunoscute şi unele gînduri tardive.

3 septembrie 1917.

Scris la 1—3 (14—16) septembrie 1917

Publicat la 19 (6) septembrie 1917, în ziarul „Rabocii Puti" nr. 3
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

PROBLEMA PROGRAMULUI PARTIDULUI [70]

Comunicarea tov. Buharin din revista „Spartacus“ [71] cu privire la convocarea unui congres „restrîns“ în vederea adoptării unui program arată cît de actuală devine problema.

Ea este într-adevăr urgentă.

Partidul nostru se află înaintea celorlalte partide internaţionaliste, faptul este incontestabil în momentul de faţă.

El este dator să ia iniţiativa, să formuleze un program care *să răspundă* la problemele ridicate de imperialism.

Ar fi scandalos şi ruşinos să n-o facem.

Propun Comitetului Central să hotărască :

Fiecare organizaţie de partid va numi de îndată una sau mai multe comisii pentru pregătirea programului, *obligînd* aceste comisii, precum şi pe toţi teoreticienii sau publiciştii etc. să treacă *urgent* la lucru şi să prezinte în cel mult *3—7* zile fie un proiect propriu, fie modificări şi adăugiri la alte proiecte.

Este un lucru întru totul realizabil dacă se duce o muncă perseverentă.

Pentru a strînge şi a tipări aceste proiecte sau pentru a le trimite principalelor organizaţii sub formă de copii dactilografiate, să se acorde un termen de aproximativ două săptămîni.

Apoi să se anunţe *imediat* convocarea unui congres **restrîns** (1 delegat la 4 000 sau 5 000 de membri)

în vederea adoptării programului, **peste o lună.**

www.dacoromanica.ro

Partidul nostru este dator să formuleze un program — numai *astfel vom trece*, nu în vorbe ci în fapt, *la crearea* Internaţionalei a III-a.

Tot restul înseamnă vorbe goale, promisiuni, amînări la calendele greceşti. Luînd iniţiativa, noi vom grăbi munca sub toate aspectele, şi numai aşa vom pregăti programul Internaţionalei a III-a.

Scris în jurul datei de 3 (16) septembrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

PROBLEMA ZIMMERWALDULUI [72]

Acum se vede cît se poate de clar ce greşeală am făcut că *nu* ne-am retras din Zimmerwald.

Toţi sînt păcăliţi, insuflîndu-li-se speranţa în Stockholm. Iar Conferinţa de la Stockholm „se amînă" de pe o lună pe alta.

Iar Zimmerwaldul *„aşteaptă"* Stockholmul! Kautskiştii + italienii, adică majoritatea de la Zimmerwald, „aşteaptă" Stockholmul.

Şi noi luăm parte la această comedie, *purtînd răspunderea* pentru ea în faţa muncitorilor.

E o ruşine.

Trebuie să ne retragem *imediat* din Zimmerwald.

Rămînînd acolo numai în scopuri informative, nu pierdem nimic şi *nu purtăm răspunderea* pentru comedia „aşteptării" Stockholmului.

Retrăgîndu-ne din putredul Zimmerwald, noi trebuie să hotărîm imediat, la şedinţa plenară din 3 septembrie 1917, următoarele: *vom convoca o conferinţă a celor de stînga*, dînd această sarcină reprezentanţilor noştri de la Stockholm.

Făcînd prostia de a rămîne în Zimmerwald, partidul nostru, singurul partid internaţionalist din lume, care are 17 ziare etc., *se joacă de-a conciliatorismul* cu

www.dacoromanica.ro

Martovii şi Ţeretelii germani şi italieni, după cum Martov duce o politică de conciliere cu Ţereteli, Ţereteli cu socialiştii-revoluţionari, iar socialiştii-revoluţionari cu burghezia...

Şi asta se cheamă „a fi pentru" Internaţionala a III-a ! ! !

Scris în jurul datei de 3 (16) septembrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

DESPRE ÎNCĂLCAREA DEMOCRATISMULUI ÎN ORGANIZAŢIILE DE MASĂ

Trebuie adoptată o rezoluţie care să înfiereze ca *un fals* *, un fals demn de Nicolaie al II-lea, procedee ca acela al Sovietului de deputaţi *ai soldaţilor* (pentru soldaţi 1 la 500, pentru muncitori 1 la 1 000)[73] sau al Biroului sindicatelor (pentru sindicatele mici 1 la a membri, pentru cele mari 1 la **a—b** membri).

Ce fel de *democraţi* sîntem noi dacă tolerăm un asemenea *fals* fără să spunem nimic ?

De ce era rău atunci Nicolaie al II-lea, care „dădea" şi el ţăranilor şi moşierilor o reprezentare *inegală*??

Tolerînd asemenea lucruri, prostituăm democratismul.

Trebuie să adoptăm o rezoluţie prin care să cerem dreptul de vot **egal** (atît în alegerile pentru Soviete, cît şi pentru congresele sindicatelor), să înfierăm chiar şi *cea mai mică* abatere de la egalitate, s-o înfierăm ca pe un *fals* tocmai prin acest cuvînt, s-o înfierăm ca pe *un procedeu demn de Nicolaie al II-lea*, şi această rezoluţie a plenarei C.C., scrisă într-un limbaj popular, s-o difuzăm sub formă de foaie volantă în masa muncitorească.

Nu avem dreptul să ne numim democraţi dacă tolerăm *o falsificare* a democratismului. Nu sîntem democraţi, ci nişte oameni lipsiţi de principii, dacă tolerăm asta ! !

Scris în jurul datei de 3 (16) septembrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

---

* „Peste tot cîte 1 reprezentant din partea unui număr *egal* de alegători" — a.b.c.-ul democraţiei. Altfel se comite *un fals*.

www.dacoromanica.ro

PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA MOMENTUL POLITIC ACTUAL [74]

Pe baza rezoluției cu privire la situația politică adoptate la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (bolșevic) din Rusia și aplicînd această rezoluție la momentul actual, C.C. al P.M.S.D.R., întrunit în ședința plenară, stabilește :

1. În decurs de două luni, de la 3 iulie pînă la 3 septembrie, evoluția luptei de clasă și desfășurarea evenimentelor politice au împins întreaga țară înainte, ca urmare a unei nemaipomenite rapidități a revoluției, așa cum un lung șir de ani n-ar fi putut-o împinge în timp de pace, fără revoluție și fără război.

2. Devine din ce în ce mai evident faptul că evenimentele de la 3—5 iulie au marcat un punct de cotitură în întreaga revoluție. Fără a face o justă apreciere a acestor evenimente nu este posibilă aprecierea justă a sarcinilor proletariatului și nici a rapidității desfășurării evenimentelor revoluționare, care nu depinde de voința noastră.

3. Calomniile pe care burghezia le pune în circulație cu un zel nemaipomenit la adresa bolșevicilor și pe care le răspîndește în rîndurile maselor populare pe o scară foarte largă, mulțumită milioanelor investite în ziarele și editurile capitaliste, aceste calomnii sînt demascate din ce în ce mai rapid și în mai mare măsură. În primul rînd pentru masele muncitorești din capitală și din orașele mari, iar apoi și pentru țărănime devine din ce în ce mai evident că calomniile la adresa bolșevicilor constituie una din principalele arme ale moșierilor și capitaliștilor în

www.dacoromanica.ro

lupta împotriva acelora care apără interesele muncitorilor şi ale ţăranilor săraci, adică împotriva bolşevicilor.

4. Rebeliunea lui Kornilov, adică a generalilor şi ofiţerilor în spatele cărora se află moşierii şi capitaliştii, în frunte cu partidul cadet (partidul „libertăţii poporului"), rebeliunea aceasta a încercat de-a dreptul să se camufleze reluînd vechile calomnii la adresa bolşevicilor, făcînd ca masele cele mai largi ale poporului să deschidă ochii definitiv asupra adevăratei semnificaţii a calomniilor pe care burghezia le răspîndeşte pe seama partidului muncitoresc bolşevic, partidul adevăraţilor apărători ai sărăcimii.

5. Dacă partidul nostru ar fi refuzat să sprijine mişcarea maselor de la 3—4 iulie, izbucnită spontan, în pofida încercărilor noastre de a o opri, asta ar fi însemnat o trădare directă şi totală a proletariatului, deoarece masele s-au pus în mişcare, fiind revoltate în mod legitim de prelungirea războiului imperialist, adică a unui război tîlhăresc şi de cotropire, dus în interesul capitaliştilor, şi de faptul că guvernul şi Sovietele nu acţionează împotriva burgheziei, care face ca dezastrul economiei şi foametea să ia proporţii şi să se agraveze.

6. În ciuda tuturor eforturilor burgheziei şi ale guvernului, în ciuda arestării a sute de bolşevici, în ciuda confiscării hîrtiilor şi documentelor lor, a percheziţiilor operate la redacţii etc., — în ciuda tuturor acestor fapte nu s-a reuşit şi nu se va reuşi vreodată să se dovedească calomnia că partidul nostru ar fi fixat mişcării de la 3—4 iulie alt scop decît acela al unei demonstraţii „paşnice şi organizate", cu lozinca trecerii întregii puteri de stat în mîna Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor.

7. Ar fi fost o greşeală dacă la 3—4 iulie bolşevicii şi-ar fi pus drept sarcină luarea puterii, deoarece nici majoritatea poporului şi nici măcar majoritatea muncitorilor nu simţise încă pe propria-i piele politica contrarevoluţionară dusă de generali în armată, de moşieri la sate, de capitalişti la oraşe, politică dezvăluită maselor după 5 iulie şi generată de conciliatorismul socialiştilor-revoluţionari şi al menşevicilor faţă de burghezie. Nici o organizaţie,

www.dacoromanica.ro

centrală sau locală, a partidului nostru nu numai că n-a formulat în scris sau verbal lozinca cuceririi puterii la 3—4 iulie, dar nici măcar nu a pus în discuție această problemă.

8. O greșeală reală a partidului nostru în zilele de 3—4 iulie, scoasă la iveală acum de evenimente, a fost numai aceea că partidul a considerat situația generală *mai puțin* revoluționară decît s-a dovedit ea a fi, că socotea *încă* posibilă o evoluție pașnică a transformărilor politice prin schimbarea politicii Sovietelor, pe cîtă vreme în realitate menșevicii și socialiștii-revoluționari se încurcaseră și se legaseră în așa hal prin conciliatorismul față de burghezie, iar burghezia devenise atît de contrarevoluționară, încît nici vorbă nu mai putea fi de o dezvoltare pașnică. Însă partidul nu putea lichida această părere greșită, care se bizuia numai pe speranța că evenimentele nu se vor desfășura prea repede, decît participînd la mișcarea populară de la 3—4 iulie sub lozinca „toată puterea în mîna Sovietelor" și punîndu-și sarcina de a imprima mișcării un caracter pașnic și organizat.

9. Însemnătatea istorică a rebeliunii lui Kornilov este aceea că ea a deschis ochii maselor populare, făcîndu-le să vadă cît se poate de limpede adevărul pe care socialiștii-revoluționari și menșevicii l-au ascuns și-l ascund pînă astăzi prin frazeologia lor conciliatoristă, și anume că moșierii și burghezia, în frunte cu partidul cadet, precum și generalii și ofițerii care sînt de partea lor, s-au organizat, sînt gata să săvîrșească și săvîrșesc cele mai odioase crime, să cedeze germanilor Riga (iar apoi și Petrogradul), să le deschidă frontul, să reprime regimentele bolșevice prin execuții, să provoace o rebeliune, să îndrepte asupra capitalei trupe în frunte cu „divizia sălbatică" etc. — toate astea pentru ca burghezia să acapareze întreaga putere, pentru ca să consolideze puterea moșierilor la sate, pentru ca să înece țara în sîngele muncitorilor și țăranilor.

Rebeliunea lui Kornilov a dovedit pentru Rusia ceea ce istoria a dovedit întotdeauna pentru toate țările, și anume că burghezia își va trăda patria și nu se va da

www.dacoromanica.ro

înlături de la nici o crimă, numai şi numai pentru a-şi menţine puterea asupra poporului şi veniturilor.

10. Pentru muncitorii şi ţăranii din Rusia nu există altă ieşire în afară de lupta hotărîtă şi de victoria asupra moşierilor şi burgheziei, asupra partidului cadet, asupra generalilor şi ofiţerilor care simpatizează cu el. Iar la o asemenea luptă şi la o asemenea victorie, poporul, adică toţi oamenii muncii, nu poate fi condus decît de clasa muncitoare de la oraşe, dacă întreaga putere de stat va trece în mîinile ei şi dacă ea va fi sprijinită de ţăranii săraci.

11. În revoluţia rusă, mai ales după 6 mai şi încă şi mai mult după 3 iulie, evenimentele se desfăşoară cu uimitoarea viteză a unei vijelii sau a unui uragan, astfel încît sarcina partidului nu poate fi nicidecum aceea de a le accelera ; dimpotrivă, trebuie să depunem toate eforturile ca să nu rămînem în urma evenimentelor şi pentru a prididi, pe cît posibil, cu munca noastră de lămurire a muncitorilor şi oamenilor muncii în ceea ce priveşte schimbările intervenite în situaţia generală şi în mersul luptei de clasă. Iată principala sarcină a partidului şi în momentul de faţă : să lămurească masele că situaţia este extrem de critică, că orice acţiune se poate solda cu o explozie, că de aceea o insurecţie prematură ar putea aduce cele mai mari daune. Şi totodată această situaţie critică va pune inevitabil — şi poate cu o rapiditate catastrofală — clasa muncitoare în condiţii în care, datorită unei întorsături a evenimentelor ce n-ar depinde de ea, să fie nevoită să pornească la lupta hotărîtoare împotriva burgheziei contrarevoluţionare şi să cucerească puterea.

12. Rebeliunea lui Kornilov a evidenţiat pe deplin faptul că armata, întreaga armată *urăşte cartierul general.* Acest fapt au fost nevoiţi să-l recunoască pînă şi acei menşevici şi socialişti-revoluţionari ale căror strădanii de luni de zile au dovedit că-i urăsc pe bolşevici şi că susţin o politică de conciliere a muncitorilor şi ţăranilor cu moşierii şi burghezia. Ura armatei faţă de cartierul general nu va slăbi, ci va creşte în urma faptului că guvernul Kerenski s-a mărginit să-l înlocuiască pe Kornilov cu Alekseev, lăsînd în funcţii pe Klembovski şi pe ceilalţi

www.dacoromanica.ro

generali kornilovişti şi neîntreprinzînd absolut nimic serios în vederea democratizării armatei şi destituirii cadrelor de comandă contrarevoluţionare. Sovietele, care tolerează şi sprijină această politică slabă, şovăielnică, lipsită de principii a lui Kerenski, care au scăpat încă o dată prilejul de a lua în mod paşnic întreaga putere în momentul lichidării rebeliunii lui Kornilov, aceste Soviete se fac vinovate de data aceasta nu de conciliatorism, ci de un conciliatorism criminal.

Armata, care urăşte cartierul general şi care nu vrea război pentru că i s-au deschis ochii asupra caracterului lui de cotropire, este inevitabil condamnată la noi catastrofe.

13. Numai clasa muncitoare, după ce va fi cucerit puterea, va putea duce o politică de pace nu în vorbe, ca menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, care în realitate susţin burghezia şi tratatele ei secrete, ci în fapt. Şi anume: ea va propune *tuturor* popoarelor — imediat şi indiferent care ar fi situaţia militară, chiar dacă generalii kornilovişti, după ce au cedat Riga, vor ceda şi Petrogradul — condiţii de pace făţişe, precise, clare şi *echitabile*. Clasa muncitoare poate face acest lucru în numele întregului popor, deoarece majoritatea covîrşitoare a muncitorilor şi ţăranilor din Rusia s-a pronunţat împotriva actualului război de cotropire şi pentru o pace dreaptă, fără anexiuni şi contribuţii.

Socialiştii-revoluţionari şi menşevicii se înşală pe ei înşişi şi înşală poporul discutînd de luni de zile o astfel de pace. După ce va fi cucerit puterea, clasa muncitoare va propune tuturor această pace fără a pierde nici o zi.

Capitaliştii din toate ţările înfrînează cu atîta greutate revoluţia muncitorească împotriva războiului, revoluţie pretutindeni în creştere, încît, dacă revoluţia rusă va renunţa la neputincioasele şi jalnicele suspine după pace şi va trece la propuneri directe de pace, publicînd şi denunţînd totodată tratatele secrete etc., sînt şanse nouăzeci şi nouă la sută să fie curînd pace şi capitaliştii să nu poată împiedica încheierea ei.

Iar dacă va surveni situaţia cea mai puţin probabilă ca, în pofida voinţei popoarelor lor, capitaliştii să respingă

www.dacoromanica.ro

condiţiile de pace ale guvernului muncitoresc rus, în Europa revoluţia se va apropia de o sută de ori mai mult, iar armata noastră de muncitori şi ţărani îşi va alege ofiţeri şi generali pe care nu-i va urî, ci îi va stima, şi se va convinge cît de drept este războiul după ce va fi propusă pacea, vor fi denunţate tratatele secrete, va fi ruptă alianţa cu moşierimea şi burghezia şi tot pămîntul va fi împărţit ţăranilor. Numai atunci războiul va deveni un război drept din partea Rusiei, numai un asemenea război îl vor duce muncitorii şi ţăranii nu mînaţi cu bîta de la spate, ci de bunăvoie, iar el va apropia şi mai mult inevitabila revoluţie muncitorească în ţările înaintate.

14. Numai clasa muncitoare, după ce va fi cucerit puterea, va putea asigura trecerea imediată şi fără despăgubiri a tuturor pămînturilor moşiereşti în mîinile ţăranilor. E un lucru care nu poate fi amînat. Adunarea constituantă urmează să-l legifereze, dar ţăranii n-au nici o vină că convocarea ei se amînă într-una. Ţăranii se conving pe zi ce trece că pămîntul nu poate fi căpătat prin bună învoială cu moşierii şi capitaliştii. Pămîntul nu poate fi căpătat decît printr-o alianţă frăţească, dezinteresată a ţăranilor săraci cu muncitorii.

Ieşirea din guvern a lui Cernov, care luni de-a rîndul a încercat să apere interesele ţăranilor prin concesii mai mari sau mai mici faţă de cadeţii moşieri, suferind de fiecare dată cîte un eşec, această ieşire din guvern a arătat cît se poate de limpede că politica de conciliere nu are sorţi de izbîndă. Iar ţărănimea, la faţa locului, vede şi ştie, simte şi îşi dă seama cît de insolenţi au devenit după 5 iulie moşierii la sate şi cît de necesar este să li se pună frîu şi să fie făcuţi inofensivi.

15. Numai clasa muncitoare, după ce va fi cucerit puterea, va putea pune capăt situaţiei economice dezastruoase şi foametei care ne ameninţă. De la 6 mai guvernul promite într-una că va institui controlul, dar nu a făcut şi nici nu putea să facă nimic, deoarece capitaliştii şi moşierii au zădărnicit orice activitate. Şomajul e în creştere, foametea ne ameninţă, moneda se devalorizează, ieşirea lui Peşehonov din guvern după dublarea preţurilor fixe va agrava şi mai mult criza şi dovedeşte încă

www.dacoromanica.ro

o dată întreaga slăbiciune și neputința guvernului. Numai controlul muncitoresc asupra producției și repartiției poate salva situația. Numai un guvern muncitoresc va pune frîu capitaliștilor, va determina pe toți oamenii muncii să sprijine eroic eforturile *puterii* de stat, va face ordine și va stabili un schimb echitabil al cerealelor pe produse industriale.

16. Încrederea țărănimii sărace în clasa muncitoare de la orașe, încredere zdruncinată un timp de calomniile burgheziei și de speranțele puse în politica de conciliere, se restabilește mai ales după ce arestările de la sate și toată prigoana împotriva oamenilor muncii de după 5 iulie, iar apoi și rebeliunea lui Kornilov au deschis ochii poporului. Un semn că poporul a pierdut încrederea în învoiala cu capitaliștii este faptul că în cele două partide principale, socialist-revoluționar și menșevic, care au inaugurat și au dus pînă la capăt această politică de conciliere, mai ales după 5 iulie, în interiorul acestor partide cresc nemulțumirile, se intensifică lupta împotriva politicii conciliatoriste, se întărește opoziția, care la ultimul „Consiliu" al partidului socialist-revoluționar și la congresul partidului menșevic a ajuns la circa două cincimi (40%).

17. Întreaga evoluție a evenimentelor, toate condițiile economice și politice, tot ce se petrece în armată pregătesc în ritm din ce în ce mai rapid cucerirea cu succes a puterii de către clasa muncitoare, care va aduce pace, pîine, libertate, care va grăbi victoria revoluției proletariatului și în celelalte țări.

Scris în jurul datei de 3 (16) septembrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1925, în „Culegeri din Lenin", vol. IV

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

CATASTROFA CARE NE AMENINŢĂ ŞI CUM TREBUIE SĂ LUPTĂM ÎMPOTRIVA EI [75]

Scris la 10—14 (23—27) septembrie 1917

Publicat la sfîrşitul lunii octombrie 1917 în broşură, în ed. „Priboi"

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Catastrofa care ne amenință și cum trebuie să luptăm împotriva ei". — 10—14 (23—27) septembrie 1917

Micșorat

www.dacoromanica.ro

NE AMENINŢĂ FOAMETEA

O catastrofă iminentă ameninţă Rusia. Transportul feroviar este extrem de dezorganizat şi se dezorganizează din ce în ce mai mult. El se va opri. Se va opri aprovizionarea fabricilor cu materii prime şi cu cărbuni. Se va opri aprovizionarea cu cereale. Capitaliştii sabotează (deteriorează, sistează, subminează, frînează) fără încetare în mod intenţionat producţia, în speranţa că această catastrofă fără precedent va duce la prăbuşirea republicii şi a democratismului, a Sovietelor şi în general a asociaţiilor proletare şi ţărăneşti, înlesnind întoarcerea la monarhie şi restabilirea atotputerniciei burgheziei şi a moşierilor.

Ne ameninţă inevitabil o catastrofă de proporţii nemaipomenite şi foametea. Toate ziarele au scris în nenumărate rînduri despre asta. Atît diversele partide, cît şi Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor au adoptat nenumărate rezoluţii în care recunosc iminenţa catastrofei, recunosc că ne aflăm la un pas de ea, că trebuie să se ducă o luptă înverşunată împotriva ei, că pentru a preîntîmpina dezastrul sînt necesare „eforturi eroice" din partea poporului etc.

Toţi o spun. Toţi o recunosc. Toţi sînt convinşi de asta.

Şi nu se face nimic.

S-a scurs o jumătate de an de revoluţie. Catastrofa s-a apropiat şi mai mult. S-a ajuns la şomaj de masă. Gîndiţi-vă numai: în ţară nu există mărfuri, ţara piere din lipsă de produse, din lipsă de braţe de muncă, deşi cantităţile existente de cereale şi de materii prime sînt îndestu-

www.dacoromanica.ro

lătoare — şi, în această ţară, într-un moment atît de critic, s-a ajuns la şomaj de masă ! Mai este nevoie de alte dovezi pentru a arăta că într-o jumătate de an de revoluţie (pe care unii o numesc mare, dar pe care, deocamdată, ar fi poate mai nimerit s-o numim putredă), într-o republică democratică, în care abundă tot soiul de asociaţii, organe şi instituţii care se intitulează cu fală „democrat-revoluţionare", *nu* s-a întreprins de fapt absolut nimic serios împotriva catastrofei, împotriva foametei ? Ne apropiem cu paşi repezi de un dezastru, căci războiul nu aşteaptă, şi dezorganizarea pe care o produce el în toate domeniile vieţii poporului devine din ce în ce mai gravă.

Puţină atenţie şi chibzuială e suficientă spre a ne convinge că există mijloace de luptă împotriva catastrofei şi a foametei, că măsurile de luptă sînt cît se poate de simple şi clare, absolut realizabile, cu totul corespunzătoare forţelor poporului, şi că, dacă aceste măsuri *nu se* iau, asta e *numai* pentru că realizarea lor ar atinge profiturile fabuloase ale unui mănunchi de moşieri şi capitalişti.

Într-adevăr, putem garanta că nu veţi găsi o cuvîntare, un articol de ziar, indiferent de orientare, o rezoluţie a indiferent cărei adunări sau instituţii în care să nu se admită cît se poate de clar şi fără echivoc principala şi fundamentala măsură de luptă, de preîntîmpinare a catastrofei şi a foametei. Această măsură este controlul, supravegherea, evidenţa, reglementarea de către stat, stabilirea unei juste repartizări a braţelor de muncă în producţie, precum şi distribuirea produselor, păstrarea forţelor poporului, înlăturarea oricăror cheltuieli inutile de forţe şi economisirea lor. Control, supraveghere, evidenţă — iată cuvîntul de ordine în lupta împotriva catastrofei şi foametei. Iată un lucru indiscutabil şi unanim recunoscut. Şi iată ce *nu se face* de teamă de a nu lovi în atotputernicia moşierilor şi capitaliştilor, de a nu atinge profiturile lor uriaşe, nemaipomenite, scandaloase, profituri realizate de pe urma scumpetei, a furniturilor de război (iar pentru război „lucrează" astăzi direct sau indirect

www.dacoromanica.ro

aproape toată lumea), profituri pe care toți le văd și le știu și de care toată lumea se vaită.

Iar statul nu face absolut nimic în vederea instituirii unui control, a unei supravegheri și a unei evidențe serioase.

INACTIVITATEA TOTALĂ A GUVERNULUI

Orice control, orice supraveghere, orice evidență, orice încercare a statului de a le organiza sînt sabotate pretutindeni în mod sistematic. Trebuie să fii nemaipomenit de naiv ca să nu pricepi — sau să fii din cale-afară de ipocrit ca să te faci că nu pricepi — de unde pornește acest sabotaj, cu ce mijloace este el organizat. Căci sabotajul pus la cale de bancheri și de capitaliști, *zădărnicirea* de către ei a oricărui control, a oricărei supravegheri și evidențe este adaptat la formele de stat ale republicii democratice, este adaptat la existența instituțiilor „democrat-revoluționare". Domnii capitaliști și-au însușit de minune un adevăr pe care toți adepții socialismului științific îl admit în vorbe, dar pe care menșevicii și socialiștii-revoluționari s-au străduit să-l uite de îndată ce amicii lor au pus mîna pe cîte un post de ministru, de ministru adjunct etc. Este vorba de adevărul că înlocuirea formelor de guvernare monarhice prin forme democratice republicane nu atinge cîtuși de puțin esența economică a exploatării capitaliste și, prin urmare, și invers: ajunge să se schimbe *forma* de luptă pentru intangibilitatea și caracterul sacru al profiturilor capitaliste, pentru ca ele să fie apărate și într-o republică democratică cu același succes cu care erau apărate sub regimul monarhiei absolute.

Sabotajul modern, de ultimă oră, sabotajul democratic republican al oricărui control, al oricărei evidențe și supravegheri se caracterizează prin aceea că în vorbe capitaliștii recunosc „cu ardoare" (ca și toți menșevicii și socialiștii-revoluționari, firește) „principiul" controlului și necesitatea lui, numai că ei insistă asupra unei introduceri „treptate", metodice, „reglementate de către stat" a acestui control. În realitate însă, îndărătul acestor cuvinte frumoase se ascund *torpilarea* controlului, reducerea lui la zero, transformarea lui într-o ficțiune, într-un joc de-a

www.dacoromanica.ro

controlul, se ascund amînarea tuturor măsurilor serioase de ordin practic, crearea unor instituţii de control extrem de complicate, greoaie, birocratice, neviabile, în întregime dependente de capitalişti, care nu fac şi nu pot face absolut nimic.

Pentru a nu face afirmaţii gratuite, vom invoca mărturii ale menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari, adică ale unor oameni care au avut majoritatea în Soviete în primele şase luni de revoluţie, care au intrat în „guvernul de coaliţie" şi care sînt deci politiceşte răspunzători faţă de muncitorii şi ţăranii ruşi pentru îngăduinţa manifestată faţă de capitalişti, pentru zădărnicirea oricărui control de către capitalişti.

Organul oficial al celei mai înalte dintre aşa-zisele instituţii ale democraţiei „revoluţionare", investite „cu puteri depline" (nu rîdeţi !), „Izvestiia C.E.C." (adică a Comitetului Executiv Central al Congresului Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor din Rusia), a publicat în numărul 164 din 7 septembrie 1917 *o decizie* a unei instituţii speciale pentru problemele controlului, care a fost creată de aceiaşi socialişti-revoluţionari şi menşevici şi care se află în mîna lor. „Secţia economică" a Comitetului Executiv Central — iată cum se intitulează această instituţie specială. În decizia publicată de ea se recunoaşte în mod oficial ca un fapt cert „*inactivitatea totală a organelor centrale pentru reglementarea vieţii economice înfiinţate pe lîngă guvern*".

Nu-i aşa că nu ne-am putea imagina o mărturisire mai grăitoare a falimentului politicii menşevice şi socialist-revoluţionare, mărturisire subscrisă de menşevicii şi socialiştii-revoluţionari înşişi ?

Încă din timpul ţarismului s-a recunoscut necesitatea reglementării vieţii economice şi au fost create în acest scop unele instituţii. Dar în timpul ţarismului dezastrul economic se accentua, atingînd proporţii monstruoase. Din primul moment s-a considerat că sarcina guvernului republican revoluţionar a fost aceea de a lua măsuri serioase

www.dacoromanica.ro

și hotărîte în vederea lichidării acestei situații. Cînd a fost alcătuit guvernul „de coaliție", în care au intrat menșevicii și socialiștii-revoluționari, acesta, în declarația sa solemnă din 6 mai către întregul popor, a făcut promisiunea și și-a luat obligația de a institui controlul și reglementarea de către stat. Iar Țeretelii și Cernovii, ca și toți conducătorii menșevici și socialiști-revoluționari, făceau legămînt nu numai că poartă răspunderea pentru guvern, dar și că, aflate sub influența lor, „organele democrației revoluționare, învestite cu puteri depline", urmăresc și controlează în mod efectiv activitatea guvernului.

De la 6 mai s-au scurs patru luni, patru luni grele, în răstimpul cărora Rusia a jertfit sute de mii de soldați pentru o „ofensivă" absurdă, imperialistă, iar dezastrul economic și catastrofa se apropiau cu pași uriași, deși vara oferise posibilități excepționale de a se realiza mult atît în domeniul transporturilor pe apă, cît și al agriculturii și explorărilor miniere etc. etc., — iar după aceste patru luni menșevicii și socialiștii-revoluționari sînt nevoiți să recunoască oficial „inactivitatea totală" a instituțiilor de control înființate pe lîngă guvern!

Și acești menșevici și socialiști-revoluționari, luîndu-și un aer grav de bărbați de stat, flecăresc acum (scriem aceste rînduri chiar în ajunul Consfătuirii democratice [76] din 12 septembrie) despre faptul că situația ar putea fi remediată, trecîndu-se de la coaliția cu cadeții la o coaliție cu marii rechini ai comerțului și ai industriei, ca Reabușinski, Bublikov, Tereșcenko & Co.!

Ne întrebăm cum se explică această surprinzătoare orbire a menșevicilor și a socialiștilor-revoluționari? Trebuie să-i considerăm oare niște prunci în politică, care dintr-o totală naivitate și prostie nu știu ce fac și se înșală, fiind de bună-credință? Sau poate abundența de locșoare de miniștri, miniștri adjuncți, guvernatori generali, comisari etc., pe care le ocupă ei, are darul de a produce un fenomen special de orbire, o orbire „politică"?

www.dacoromanica.ro

MĂSURILE DE CONTROL SÎNT ÎNDEOBȘTE CUNOSCUTE ȘI LESNE DE ÎNFĂPTUIT

Ne-am putea întreba : nu cumva mijloacele și măsurile de control sînt extrem de complicate, anevoioase, neverificate încă, poate chiar necunoscute ? Nu se explică oare tărăgănelile prin faptul că oamenii de stat care fac parte din partidul cadet, din clasa comercianților și industriașilor, din partidele socialist-revoluționar și menșevic de o jumătate de an trudesc în sudoarea frunții să caute, să studieze, să descopere măsuri și mijloace de control, dar că problema se dovedește a fi cît se poate de complicată și rămîne încă nerezolvată ?

Din păcate, ei încearcă să prezinte lucrurile în felul acesta ca să arunce praf în ochi țăranilor înapoiați, neștiutori de carte și abrutizați și filistinilor, care cred orice și nu aprofundează nimic. În realitate însă, chiar țarismul, chiar „vechiul regim", înființînd comitetele pentru industria de război, a dat dovadă că *a cunoscut* măsura esențială, principalul mod și principala cale de control : asocierea populației pe diferite profesiuni, după țelurile muncii, pe ramuri de activitate etc. Dar țarismul, *temîndu-se* de asocierea populației, a îngrădit în fel și chip, a pus bariere artificiale acestei căi, acestei modalități de control îndeobște cunoscute, extrem de simple și întru totul aplicabile.

Toate statele beligerante, cărora războiul le aduce mari greutăți și calamități, care suferă în mai mare sau mai mică măsură de pe urma situației economice dezastruoase și a foametei, au trasat, au stabilit, au aplicat, au încercat încă de mult *o serie întreagă* de măsuri de control, care se rezumă aproape întotdeauna la asocierea populației, la crearea sau la încurajarea a tot felul de asociații, cu participarea reprezentanților statului, sub supravegherea lui etc. Toate aceste măsuri de control sînt îndeobște cunoscute, despre ele s-a vorbit și s-a scris mult ; legile privitoare la control promulgate de puterile beligerante înaintate au fost traduse în limba rusă sau expuse amănunțit în presa rusă.

www.dacoromanica.ro

Dacă statul nostru *ar voi* cu adevărat să înfăptuiască un control efectiv și serios, dacă instituțiile lui nu s-ar condamna prin slugărnicia lor față de capitaliști la „inactivitate totală", statului nu i-ar mai rămîne decît să ia cu amîndouă mîinile din rezervele extrem de bogate de măsuri de control deja cunoscute, deja aplicate. Unicul impediment în această direcție, impediment pe care cadeții, socialiștii-revoluționari și menșevicii îl ascund poporului, a fost și rămîne faptul că acest control ar da la iveală fabuloasele profituri ale capitaliștilor și le-ar submina.

Pentru a lămuri mai concret această problemă dintre cele mai importante (echivalentă, în fond, cu problema programului *oricărui* guvern cu adevărat revoluționar, care ar voi să salveze Rusia din ghearele războiului și ale foametei), să enumerăm principalele măsuri de control, examinînd pe fiecare în parte.

Vom vedea că unui guvern căruia nu i se zice democrat-revoluționar numai în derîdere i-ar fi fost de ajuns să decreteze, încă din prima săptămînă a formării lui, aplicarea principalelor măsuri de control, să stabilească o pedeapsă straşnică pentru capitaliștii care s-ar sustrage în mod fraudulos de la control și să facă apel la populație pentru a-i supraveghea ea însăși pe capitaliști, pentru a veghea ca aceștia să îndeplinească cu conștiinciozitate hotărîrile privitoare la control, — și controlul ar fi fost de mult realizat în Rusia.

Iată care sînt principalele măsuri:

1) Fuzionarea tuturor băncilor într-o bancă unică și controlul de stat asupra operațiilor ei, sau naționalizarea băncilor.

2) Naționalizarea sindicatelor, adică a celor mai mari uniuni monopoliste ale capitaliștilor (sindicatul zahărului, petrolului, cărbunelui, metalurgiei etc.).

3) Desființarea secretului comercial.

4) Sindicalizarea obligatorie (gruparea obligatorie în uniuni) a industriașilor, comercianților și a tuturor patronilor.

www.dacoromanica.ro

5) Gruparea obligatorie a populației în asociații de consum sau încurajarea acestei grupări, precum și exercitarea unui control asupra asociațiilor.

Să vedem ce importanță ar avea fiecare din aceste măsuri dacă ar fi realizată în spirit revoluționar și democratic.

NAȚIONALIZAREA BĂNCILOR

Băncile sînt, precum se știe, focarele vieții economice moderne, principalii centri nervoși ai întregului sistem economic capitalist. A vorbi despre „reglementarea vieții economice" ocolind problema naționalizării băncilor înseamnă sau a dovedi ignoranța cea mai crasă, sau a înșela „poporul de jos" cu vorbe sforăitoare și făgăduieli frumoase, fiind dinainte hotărît să nu îndeplinești aceste făgăduieli.

Reglementarea și controlul aprovizionării cu cereale și în genere a producției și repartiției produselor fără reglementarea și controlul operațiilor bancare ar fi un nonsens. E ca și cum ai alerga după o „copeică" problematică, fără să te uiți la milioane de ruble. Băncile de astăzi sînt atît de strîns și de indisolubil sudate cu comerțul (cu comerțul de cereale și cu oricare alt comerț) și cu industria, încît fără „a pune mîna" pe bănci nu se poate face nimic serios, nimic „democratic-revoluționar".

Dar poate că „a pune mîna" pe bănci ar fi pentru stat o operație extrem de grea și de încîlcită? Lucrurile sînt prezentate de obicei în felul acesta pentru a-i intimida pe filistini — și asta o fac, bineînțeles, capitaliștii și apărătorii lor, căci e în avantajul lor.

În realitate însă, naționalizarea băncilor nu ia nici o copeică nici unui „proprietar" și nu prezintă absolut nici o dificultate de ordin tehnic sau organizatoric. Ea este frînată *exclusiv* de interesele egoiste murdare ale unui mic număr de bogați. Dacă naționalizarea băncilor este confundată atît de des cu confiscarea averilor particulare, vina pentru răspîndirea acestei confuzii de noțiuni o poartă presa burgheză, care are interes să înșele publicul.

www.dacoromanica.ro

Proprietatea capitalurilor cu care operează băncile și care se concentrează în bănci este adeverită prin titluri tipărite și scrise : acțiuni, obligațiuni, polițe, chitanțe etc. Nici unul dintre aceste titluri nu se pierde și nu se modifică prin naționalizarea băncilor, adică prin fuzionarea tuturor băncilor într-o bancă de stat unică. Cine a avut 15 ruble în carnetul de economii rămîne posesorul a 15 ruble și după naționalizarea băncilor, iar cine a avut 15 milioane sub formă de acțiuni, obligațiuni, polițe, warante etc. rămîne tot cu 15 milioane.

Care este, așadar, rostul naționalizării băncilor ?

Asupra băncilor izolate și asupra operațiilor lor (chiar dacă s-ar desființa secretul comercial etc.) este imposibilă stabilirea unui control real, căci este imposibilă urmărirea procedeelor extrem de complicate, de încîlcite și de ingenioase întrebuințate la întocmirea bilanțurilor, la înființarea de întreprinderi fictive și de filiale, la folosirea unor oameni de paie etc. etc. Numai fuziunea tuturor băncilor într-o bancă unică, fără a aduce ca atare nici cea mai mică schimbare a relațiilor de proprietate, fără a lua, repetăm, nici un ban de la nici un proprietar, creează *posibilitatea* unui control real, — firește, cu condiția aplicării tuturor celorlalte măsuri arătate mai sus. Numai prin naționalizarea băncilor *se va putea ajunge* ca statul să știe încotro și cum, de unde și în ce moment se pompează milioanele și miliardele. Și numai controlul exercitat asupra băncilor, asupra centrului, asupra pivotului principal și mecanismului de bază al circuitului capitalist va permite să se instituie efectiv, nu în vorbe, un control asupra întregii vieți economice, asupra producției și repartiției celor mai importante produse, va permite „reglementarea vieții economice", care altfel este condamnată inevitabil să rămînă o frază ministerială bună pentru înșelarea plebei. Numai controlul asupra operațiilor băncilor, cu condiția fuzionării lor într-o bancă de stat unică, va permite ca, aplicîndu-se ulterior măsuri ușor realizabile, să se organizeze perceperea unui impozit real pe venit fără ca bunurile și veniturile să poată fi ascunse, căci astăzi impozitul pe venit continuă să fie în mare măsură o ficțiune.

www.dacoromanica.ro

Ar fi suficient ca naţionalizarea băncilor să fie decretată, şi directorii şi funcţionarii ar putea s-o înfăptuiască ei înşişi. Nu este nevoie aici de nici un aparat special, de nici un fel de măsuri pregătitoare speciale din partea statului; această măsură poate fi realizată printr-un decret, „dintr-o lovitură". Căci posibilitatea economică a realizării unei astfel de măsuri a fost creată tocmai de capitalism, din moment ce el a ajuns să creeze poliţe, acţiuni, obligaţiuni etc. Rămîne *doar unificarea contabilităţii*, şi dacă statul democrat-revoluţionar ar hotărî convocarea imediată, prin telegraf, în fiecare oraş, a unor adunări, iar în regiuni şi în ţara întreagă a unor congrese ale directorilor şi ale funcţionarilor, în vederea fuzionării imediate a tuturor băncilor într-o bancă de stat unică, reforma ar putea fi efectuată în cîteva săptămîni. Bineînţeles că tocmai directorii şi funcţionarii superiori ar opune rezistenţă, ar încerca să tragă statul pe sfoară, să tărăgăneze lucrurile etc., căci aceşti domni şi-ar pierde locşoarele atît de bănoase, n-ar mai avea posibilitatea de a face operaţii frauduloase atît de rentabile; *iată toată esenţa problemei.* Unificarea băncilor nu reprezintă însă nici cea mai mică dificultate de ordin tehnic. Şi dacă puterea de stat nu este revoluţionară doar în vorbe (adică nu se teme s-o rupă cu inerţia şi cu rutina), dacă ea nu e democratică doar în vorbe (adică acţionează în interesul majorităţii poporului, şi nu în interesul unui mănunchi de bogătaşi), atunci ar fi suficient să decreteze confiscarea averii şi pedeapsa cu închisoarea pentru directorii, membrii consiliilor de administraţie, marii acţionari care s-ar face vinovaţi de cea mai mică tărăgăneală sau de încercări de a ascunde documente şi dări de seamă, ar fi suficient, de pildă, ca funcţionarii săraci să fie organizaţi *separat*, acordîndu-li-se premii pentru descoperirea înşelătoriilor şi a tărăgănelii din partea celor bogaţi, pentru ca naţionalizarea băncilor să fie efectuată foarte rapid şi fără complicaţii.

Avantajele pe care le-ar aduce întregului popor naţionalizarea băncilor, şi *nu* atît muncitorilor (care nu prea au de-a face cu băncile), cît masei ţăranilor şi a micilor industriaşi, ar fi imense. Ar rezulta o mare economie de muncă şi, presupunînd că statul ar păstra vechiul număr

www.dacoromanica.ro

de funcționari de bancă, s-ar putea realiza un serios pas înainte în direcția universalizării folosirii serviciilor prestate de bănci, în direcția sporirii numărului de sucursale. Operațiile bancare vor deveni mult mai accesibile etc. etc. Creditul ar deveni incomparabil mai accesibil și mai lesnicios tocmai pentru *micii* patroni, pentru țărănime. Cît privește statul, el ar avea pentru prima dată putința *să urmărească îndeaproape* principalele operații financiare, fără ca ele să fie tăinuite, apoi *să le controleze, să reglementeze* viața economică și, în sfîrșit, *să primească* milioane și miliarde pentru operații de stat importante, fără a plăti domnilor capitaliști „comisioane" exorbitante „pentru servicii". Iată de ce — și numai din această pricină — toți capitaliștii, toți profesorii burghezi, toată burghezia, toți Plehanovii, Potresovii & Co. care o slujesc sînt gata să se arunce în luptă spumegînd de mînie împotriva naționalizării băncilor, să născocească mii de subterfugii împotriva acestei măsuri vitale și foarte lesne de înfăptuit, deși *chiar* din punctul de vedere al „apărării" țării, adică din punct de vedere militar, ea ar fi o măsură cît se poate de avantajoasă și ar spori enorm „puterea militară" a țării.

Ni s-ar putea poate obiecta aici : de ce state înaintate ca Germania și Statele Unite ale Americii realizează o admirabilă „reglementare a vieții economice" fără să se gîndească măcar la naționalizarea băncilor ?

Pentru că — vom răspunde noi — aceste state, deși unul este monarhie, iar celălalt — republică, sînt *amîndouă* nu numai state capitaliste, ci și imperialiste. Ca atare, ele înfăptuiesc prefacerile de care au nevoie pe o cale birocratică-reacționară, pe cînd noi vorbim aici despre o cale democratică-revoluționară.

Iată o „mică deosebire" care are o însemnătate esențială. De cele mai multe ori, lumea „nu obișnuiește" să se gîndească la sensul ei. Cuvintele „democrație revoluționară" au devenit la noi (mai ales la socialiștii-revoluționari și la menșevici) o expresie aproape convențională, cum ar fi : „slavă domnului", pe care o folosesc și oameni ce nu sînt atît de ignoranți încît să creadă în dumnezeu, sau : „onorabile cetățean", cu care lumea se adresează

www.dacoromanica.ro

uneori pînă şi colaboratorilor de la „Den" sau „Edinstvo", deşi aproape toţi încep să bănuiască că aceste ziare sînt fondate şi finanţate de capitalişti în interesul capitaliştilor şi că, în consecinţă, colaborarea pseudosocialiştilor la ele este puţin „onorabilă".

Dacă nu întrebuinţăm cuvintele „democraţie revoluţionară" ca o frază şablon, de paradă, ca o denumire convenţională, ci *gîndindu-ne* la sensul lor, ne dăm seama că a fi democrat înseamnă de fapt a lua în considerare interesele majorităţii poporului, şi nu cele ale minorităţii, că a fi revoluţionar înseamnă a nimici în modul cel mai hotărît, fără cruţare tot ce este dăunător, tot ce este perimat.

Nici în America, nici în Germania, guvernele sau clasele guvernante nu revendică, după cîte se aude, titlul de „democraţie revoluţionară", pe care-l revendică (şi pe care-l prostituează) socialiştii-revoluţionari şi menşevicii noştri.

În Germania există doar *patru* mari bănci particulare de importanţă naţională, în America doar *două:* le e mai uşor regilor finanţei din aceste bănci, mai comod, mai convenabil să se unească pe cale particulară, pe ascuns, în mod reacţionar, şi nu revoluţionar, în mod birocratic, şi nu democratic, mituind pe funcţionarii de stat (ceea ce atît în America, *cît şi în Germania* constituie o regulă generală), păstrînd caracterul particular al băncilor tocmai pentru a păstra secretul operaţiilor, pentru a încasa de la acelaşi stat „supraprofituri" de milioane şi milioane, pentru a asigura reuşita frauduloaselor lor combinaţii financiare.

Şi America, şi Germania îşi „reglementează viaţa economică" în aşa fel încît creează pentru muncitori (şi într-un fel şi pentru ţărani) *o ocnă militară,* iar pentru bancheri şi capitalişti un *rai.* Această reglementare „strînge şurubul" pentru muncitori pînă la înfometare, pe cînd capitaliştilor le asigură (pe ascuns, în mod birocratic-reacţionar) profituri *mai mari* decît cele dinainte de război.

O asemenea cale este foarte posibilă şi pentru Rusia republicană imperialistă ; ea este urmată de altfel nu numai de alde Miliukovi şi Şingarevi, ci şi de Kerenski,

www.dacoromanica.ro

dimpreună cu Tereşcenko, Nekrasov, Bernaţki, Prokopovici & Co., care *protejează şi ei* în mod reacţionar-birocratic „intangibilitatea" băncilor, dreptul lor sacru la profituri fabuloase. De ce să nu spunem *adevărul:* în Rusia republicană se încearcă reglementarea vieţii economice în mod birocratic-reacţionar, însă lucrul acesta este „adeseori" greu de înfăptuit din cauza existenţei „Sovietelor", pe care Kornilov numărul unu n-a reuşit să le dizolve, dar pe care va încerca să le dizolve Kornilov numărul doi...

Da, acesta-i adevărul. E un adevăr simplu care, deşi amar, este mai folositor pentru luminarea poporului decît minciuna dulceagă despre „măreaţa noastră" democraţie „revoluţionară"...

* * *

Naţionalizarea băncilor ar uşura în mare măsură naţionalizarea simultană a asigurărilor, adică fuzionarea tuturor societăţilor de asigurare într-o societate unică, centralizarea activităţii lor, punerea acesteia din urmă sub controlul statului. Şi aici congresele funcţionarilor societăţilor de asigurări ar putea efectua această fuziune imediat şi fără nici un fel de dificultăţi dacă statul democrat-revoluţionar ar decreta-o, prescriind directorilor generali, marilor acţionari, pe răspunderea strictă a fiecăruia, să înfăptuiască fuziunea fără cea mai mică întîrziere. Capitaliştii au investit sute de milioane în instituţiile de asigurări; toată munca este îndeplinită de funcţionari. Fuzionarea acestor instituţii ar reduce prima de asigurare, ar aduce numeroase înlesniri pentru toţi asiguraţii, ar permite sporirea numărului asiguraţilor cu aceeaşi cheltuială de forţe şi de mijloace. Nici un alt factor, în afară de conservatorismul, rutina şi lăcomia unui mănunchi de deţinători de locşoare rentabile, nu împiedică această reformă, care ar spori şi „capacitatea de apărare" a ţării, economisind munca poporului, deschizînd numeroase posibilităţi serioase de „reglementare a vieţii economice" în fapt, iar nu în vorbe.

www.dacoromanica.ro

NAȚIONALIZAREA SINDICATELOR

Ceea ce deosebește capitalismul de vechile sisteme economice precapitaliste este faptul că el a creat cea mai strînsă legătură și interdependență între diferitele ramuri ale economiei naționale. În treacăt fie zis, fără aceasta n-ar fi fost realizabil din punct de vedere tehnic nici un pas spre socialism. Capitalismul contemporan însă, caracterizat prin dominația băncilor asupra producției, a dus la limita extremă această interdependență între diferitele ramuri ale economiei naționale. Băncile și cele mai importante ramuri ale industriei și ale comerțului sînt definitiv contopite. Pe de o parte, o asemenea stare de lucruri înseamnă că nu pot fi naționalizate numai băncile, fără a se lua concomitent măsuri în vederea instituirii unui monopol de stat asupra sindicatelor comerciale și industriale (al zahărului, al cărbunelui, al fierului, al petrolului etc.), fără a naționaliza aceste sindicate. Pe de altă parte, înseamnă că reglementarea vieții economice, pentru a fi înfăptuită în mod serios, necesită naționalizarea simultană a băncilor și sindicatelor.

Să luăm, de pildă, sindicatul zahărului. Înființat încă pe vremea țarismului, el a dus atunci la o foarte mare uniune capitalistă de fabrici și de uzine, admirabil utilate; această uniune, impregnată, firește, de spiritul cel mai reacționar și birocratic, asigura capitaliștilor profituri scandaloase, punea pe funcționari și pe muncitori într-o situație de absolută lipsă de drepturi, de înjosire, de umilire și de sclavie. Încă de pe atunci statul controla și reglementa producția — în folosul magnaților, al bogătașilor.

Rămîne *doar* ca reglementarea birocratică-reacționară să fie transformată într-o reglementare democratică-revoluționară prin simple decrete cu privire la convocarea unui congres al funcționarilor, al inginerilor, al directorilor, al acționarilor, la introducerea unei evidențe unice. Este lucrul cel mai simplu — și tocmai el rămîne nefăcut!! În republica democratică, industria zahărului a rămas *de fapt*

www.dacoromanica.ro

supusă unei reglementări reacționare-birocratice ; totul a rămas precum a fost : jefuirea muncii poporului, rutina și stagnarea, îmbogățirea celor de teapa lui Bobrinski și Tereșcenko. Mobilizarea inițiativei democrației, și nu a birocrației, a muncitorilor și a funcționarilor, și nu a „regilor zahărului", iată ce ar trebui și ce s-ar putea face în cîteva zile, dintr-o lovitură, dacă socialiștii-revoluționari și menșevicii n-ar întuneca conștiința poporului prin planurile lor de „coaliție" tocmai cu acești regi ai zahărului, de coaliție cu cei bogați, ceea ce determină în mod cu totul inevitabil „inactivitatea totală" a guvernului în domeniul reglementării vieții economice*.

Să luăm industria petrolului. Ea a fost „socializată" în proporții uriașe de dezvoltarea anterioară a capitalismului. Cei cîțiva regi ai petrolului — iată cine mînuiește milioane și sute de milioane, ocupîndu-se cu tăierea de cupoane și cu strîngerea de profituri fabuloase dintr-o „afacere" care din punct de vedere tehnic și social este, *de fapt*, organizată pe scară națională, este *de acum* administrată de sute și mii de funcționari, ingineri etc. Naționalizarea industriei petrolului este posibilă *imediat* și obligatorie pentru un stat democrat-revoluționar, mai ales atunci cînd el trece printr-o criză atît de gravă, cînd munca poporului trebuie să fie economisită cu orice preț și trebuie mărită producția de combustibil. Firește că aici un control birocratic nu va duce la nici un rezultat, nu va schimba nimic, căci cu oameni ca Tereșcenko, Kerenski, Avksentiev și Skobelev „regii petrolului" o vor scoate la capăt tot atît de ușor ca și cu miniștrii țariști, prin tărăgăneli, pretexte, făgăduieli, ca și prin mituirea directă și indirectă a presei burgheze (care se cheamă „opinie publică" și de care Kerenskii și Avksentievii „țin cont"), prin mituirea funcționarilor (lăsați de către Kerenskii și Avksentievi în vechile lor posturi, în vechiul și intangibilul aparat de stat).

Pentru a se face ceva serios, trebuie să se treacă, și încă într-un mod cu adevărat revoluționar, de la birocrație la

* Aceste rînduri fuseseră scrise cînd am aflat din ziare că guvernul Kerenski introduce monopolul zaharului, bineînțeles, în mod reacționar-birocratic, fără congrese ale funcționarilor și ale muncitorilor, fără publicitate, fără a pune frîu capitaliștilor !!

www.dacoromanica.ro

democraţie, adică să se declare război regilor petrolului şi acţionarilor, să se decreteze confiscarea averii lor şi pedeapsa cu închisoarea pentru aceia care ar tergiversa naţionalizarea industriei petroliere, ar tăinui veniturile sau contabilitatea, ar sabota producţia sau n-ar lua măsuri în vederea măririi ei. Trebuie să se facă apel la iniţiativa muncitorilor şi a funcţionarilor, trebuie ca *ei* să fie convocaţi imediat la consfătuiri şi congrese, să li se lase *lor* o anumită parte din profit cu condiţia ca să instituie un control multilateral şi să mărească producţia. Dacă aceste măsuri democratice-revoluţionare ar fi fost luate imediat, din capul locului, încă în aprilie 1917, Rusia, una dintre ţările cele mai bogate din lume în rezerve de combustibil lichid, ar fi putut ca, folosind transportul pe apă, să realizeze în cursul verii foarte mult în ceea ce priveşte aprovizionarea populaţiei cu cantităţile necesare de combustibil.

Nici guvernul burghez şi nici guvernul de coaliţie eseromenşevico-cadet n-au făcut absolut nimic, mărginindu-se la un joc birocratic de-a reformele. Aceste guverne n-au cutezat să întreprindă nici o măsură democratică-revoluţionară. Aceiaşi regi ai petrolului, aceeaşi stagnare, aceeaşi ură a muncitorilor şi a funcţionarilor împotriva exploatatorilor, aceeaşi destrămare generată de asemenea fenomene, aceeaşi jefuire a muncii poporului, totul a rămas ca pe vremea ţarismului; de schimbat s-au schimbat numai *titulatura* hîrtiilor care intră şi ies din cancelariile „republicane“ !

În ceea ce priveşte industria carboniferă, tot atît de „pregătită“ pentru naţionalizare din punct de vedere tehnic şi al gradului de organizare, administrată cu tot atîta neruşinare de jefuitorii poporului, de regii cărbunelui, există o serie *de fapte* foarte concrete de sabotaj direct, de deteriorare directă şi oprire a producţiei de către industriaşi. Sînt fapte pe care le-a recunoscut pînă şi ministeriala publicaţie menşevică „Raboceaia Gazeta“. Ei şi ? În afară de vechile consfătuiri birocratice-reacţionare „paritare“, la care participă un număr egal de reprezentanţi ai muncitorilor şi ai bandiţilor de la sindicatul cărbunelui, nu s-a făcut absolut nimic ! ! Nici o măsură democratică revoluţionară, nici urmă de încercare de a se stabili singurul

www.dacoromanica.ro

control real — controlul *de jos* — prin asocierea funcționarilor, prin muncitori, trecîndu-se la teroare împotriva industriașilor cărbunelui, care duc țara la pierzanie și care opresc producția ! Cum se poate una ca asta ? Doar sîntem cu „toții" pentru „coaliție", dacă nu cu cadeții, cel puțin cu cercurile comerciale și industriale. Coaliție înseamnă tocmai să lași capitaliștilor puterea, să-i lași nepedepsiți, să le permiți să frîneze producția, să arunce totul în spinarea muncitorilor, să sporească dezastrul economic, pregătind *astfel* o nouă rebeliune kornilovistă !

DESFIINȚAREA SECRETULUI COMERCIAL

Fără desființarea secretului comercial, controlul asupra producției și repartiției fie că rămîne o simplă promisiune prin care se urmărește doar păcălirea socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor de către cadeți și a claselor de oameni ai muncii de către socialiștii-revoluționari și menșevici, fie că acest control poate fi înfăptuit numai prin mijloace și măsuri birocratice reacționare. Oricît de evident este acest lucru pentru orice om lipsit de idei preconcepute, oricît de stăruitor a insistat asupra desființării secretului comercial „Pravda" * (care a fost interzisă mai ales din această cauză de guvernul Kerenski, care slujește capitalul), nici guvernul nostru republican și nici „organele democrației revoluționare învestite cu puteri depline" nu s-au gîndit la acest *prim cuvînt* al unui control real.

Aici este cheia oricărui control. Aici este punctul cel mai sensibil al capitalului, care jefuiește poporul și sabotează producția. Și tocmai de aceea se tem socialiștii-revoluționari și menșevicii să atingă această chestiune.

Argumentul curent al capitaliștilor, pe care mica burghezie îl repetă fără pic de discernămînt, este că în general desființarea secretului comercial este absolut imposibilă în economia capitalistă, deoarece proprietatea privată asupra mijloacelor de producție, dependența fiecărei întreprinderi de piață fac ca registrele comerciale și secretul

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 215—217, 338, 339—341, 417—419, 420—422, 423—425. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

operaţiilor comerciale, şi, printre ele, desigur, şi a celor bancare, să fie „sacre şi intangibile".

Oamenii care repetă sub o formă sau alta acest argument şi altele asemănătoare se lasă înşelaţi şi înşală ei înşişi poporul, închizînd ochii la două fapte fundamentale de o deosebită importanţă şi îndeobşte cunoscute ale vieţii economice contemporane. Primul fapt: marele capitalism, adică particularităţile activităţii băncilor, a sindicatelor, a marilor fabrici etc. Al doilea fapt: războiul.

Tocmai marele capitalism contemporan, care se transformă pretutindeni în capitalism monopolist, desfiinţează total raţiunea de a fi a secretului comercial, face ca acesta să nu fie decît o ipocrizie şi să devină în exclusivitate un instrument de tăinuire a escrocheriilor financiare şi a nemaipomenitelor profituri ale marelui capital. Marea întreprindere capitalistă este prin însăşi natura ei tehnică o întreprindere socializată, care lucrează pentru milioane de oameni şi uneşte direct sau indirect, prin operaţiile ei, sute, mii şi zeci de mii de familii. Ea nu este acelaşi lucru cu întreprinderea micului meseriaş sau cu gospodăria ţăranului mijlocaş, care nu ţin nici un fel de registre comerciale şi la care, prin urmare, nici nu se referă desfiinţarea secretului comercial!

Într-o întreprindere mare, operaţiile sînt cunoscute oricum de sute de persoane, ba chiar şi de mai multe încă. Legea care apără secretul comercial serveşte în acest caz nu nevoilor producţiei sau ale schimbului, ci speculei şi îmbogăţirii celei mai neruşinate, escrocheriilor directe, care în societăţile pe acţiuni capătă, precum se ştie, o deosebită extindere, fiind totodată tăinuite cu multă iscusinţă prin dări de seamă şi bilanţuri aranjate anume pentru a înşela publicul.

Dacă secretul comercial este inevitabil în mica producţie de mărfuri, adică printre micii ţărani şi meseriaşi, unde producţia însăşi nu este socializată, unde ea este fărîmiţată, dispersată, în marea producţie capitalistă, păstrarea acestui secret înseamnă apărarea privilegiilor şi a profiturilor aparţinînd literalmente unui mănunchi de oameni *împotriva* întregului popor. Faptul a fost recunoscut şi prin lege, de vreme ce a fost introdusă publicarea dărilor

www.dacoromanica.ro

de seamă ale societăților pe acțiuni, dar *acest* control — care este aplicat în toate țările înaintate, ca și în Rusia — este tocmai un control birocratic-reacționar, care nu deschide ochii *poporului*, care *nu-i permite* să afle *tot adevărul* în ceea ce privește operațiile societăților pe acțiuni.

Ca să se acționeze în mod democratic-revoluționar, ar fi trebuit să fie promulgată imediat o nouă lege care să desființeze secretul comercial, care să ceară marilor întreprinderi și celor bogați dările de seamă cele mai complete și care să acorde oricărui grup de cetățeni reprezentînd în mod democratic un număr apreciabil de alegători (să zicem 1 000 sau 10 000) dreptul de a cerceta *toate* documentele oricărei întreprinderi mari. O asemenea măsură este ușor și întru totul realizabilă printr-un simplu decret; *numai* ea ar da posibilitatea desfășurării inițiativei *populare* în domeniul exercitării controlului prin intermediul sindicatelor funcționarilor, al sindicatelor muncitorilor, prin intermediul tuturor partidelor politice, numai ea ar face ca acest control să devină serios și democratic.

Adăugați aici și războiul. Imensa majoritate a întreprinderilor comerciale și industriale nu lucrează astăzi pentru „piața liberă", ci *pentru stat*, pentru război. De aceea, așa cum am mai arătat în „Pravda", cei care ne opun argumentul că introducerea socialismului este imposibilă mint, mint cu nerușinare, căci aici nu este vorba de a introduce socialismul acum, imediat, de azi pe mîine, ci de *a dezvălui jaful în avutul statului* *.

Întreprinderile capitaliste care lucrează „pentru război" (adică cele legate direct sau indirect de furniturile de război) sînt un *jaf în avutul statului* sistematic și legalizat, iar domnii cadeți, laolaltă cu menșevicii și socialiștii-revoluționari, care se opun desființării secretului comercial, nu sînt decît *complici ai jafului în avutul statului și tăinuitori ai acestui jaf*.

Războiul costă astăzi Rusia 50 000 000 de ruble *p e z i*. Aceste 50 000 000 pe zi sînt încasate în cea mai mare parte de furnizorii armatei. Din aceste 50 000 000 de ru-

* Vezi *V. I. Lenin*. Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 339—341. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

ble *zilnic*, cel puţin 5 000 000, sau mai probabil 10 000 000 şi poate mai mult, constituie „veniturile oneste“ ale capitaliştilor şi ale funcţionarilor de stat, care lucrează, într-un fel sau altul, în cîrdăşie cu aceştia. Mai ales marile firme şi bănci, care avansează sume de bani pentru operaţiile cu furnituri militare, realizează la aceste operaţii profituri fabuloase, se îmbogăţesc prin jaful din avutul statului, căci altfel nu poate fi numită această înşelare şi jecmănire a poporului „cu ocazia“ calamităţilor războiului, „cu ocazia“ pieirii a sute de mii şi milioane de oameni.

Despre profiturile acestea scandaloase realizate de pe urma furniturilor, despre „scrisorile de garanţie“ dosite de către bănci, ştie „toată lumea“, ştie cine sînt cei ce se îmbogăţesc de pe urma scumpetei în creştere, despre toate acestea se vorbeşte cu un zîmbet ironic în „societate“ ; *chiar* şi în presa burgheză, care trece, de regulă, sub tăcere faptele „neplăcute“ şi ocoleşte chestiunile „delicate“, găseşti destule indicaţii precise în această privinţă. Toată lumea ştie, — şi toată lumea tace, tolerează, se împacă cu guvernul, care perorează elocvent despre „control“ şi „reglementare“ ! !

Dacă democraţii revoluţionari ar fi fost într-adevăr democraţi şi revoluţionari, ei ar fi promulgat imediat o lege care să fi desfiinţat secretul comercial, să fi obligat pe furnizori şi pe comercianţi să ţină o evidenţă contabilă, care să fi interzis acestora să-şi părăsească domeniul de activitate fără permisiunea autorităţilor, care să fi introdus confiscarea averii şi împuşcarea * pentru tăinuire şi pentru acte de înşelare a poporului, care să fi organizat verificarea şi controlul *de jos*, democratic, exercitat de poporul însuşi, de asociaţiile funcţionarilor, ale muncitorilor, consumatorilor etc.

Socialiştii-revoluţionari şi menşevicii noştri merită pe deplin denumirea de democraţi speriaţi, deoarece în

*Am mai avut prilejul să arăt în presa bolşevică că unicul argument just împotriva pedepsei cu moartea ar putea fi acela al aplicării ei de către exploatatori împotriva *maselor* muncitoare, în interesul menţinerii exploatării. (Vezi volumul de faţă, p. 102—105 — *Nota red.*) Un guvern revoluţionar cu greu va putea să se dispenseze de pedeapsa cu moartea împotriva *exploatatorilor* (a moşierilor şi a capitaliştilor).

www.dacoromanica.ro

această chestiune ei repetă afirmația tuturor micilor burghezi speriați, și anume că, în cazul aplicării unor măsuri „prea aspre", capitaliștii „vor fugi", că „noi" nu o vom scoate la capăt fără capitaliști, că poate se vor simți „lezați" și milionarii anglo-francezi, care „ne susțin" doar etc. S-ar putea crede că bolșevicii propun lucruri nemaipomenite încă în istoria omenirii, lucruri ce n-au mai fost niciodată încercate, lucruri „utopice", pe cînd, în realitate, încă acum 125 de ani, în Franța, oameni care au fost adevărați „democrați revoluționari", oameni convinși într-adevăr că războiul lor e un război drept, un război defensiv, și care se sprijineau cu adevărat pe masele populare, convinse și ele de acest lucru, — oamenii aceștia au știut să instituie un control *revoluționar* asupra bogătașilor, ajungînd la rezultate care au stîrnit admirația întregii lumi. În cele cinci pătrare de veac care s-au scurs de atunci, dezvoltarea capitalismului, creînd bănci, sindicate, căi ferate etc. etc., a înlesnit și a simplificat de o sută de ori măsurile de control cu adevărat democratic exercitat de muncitori și de țărani asupra exploatatorilor, moșierilor și capitaliștilor.

În fond, toată problema controlului se rezumă la întrebarea cine pe cine controlează, cu alte cuvinte: care este clasa care controlează și care este clasa controlată. La noi, în Rusia republicană, cu participarea „organelor învestite cu puteri depline" ale democrației așa-zise revoluționare, funcția de control le este recunoscută și lăsată pînă astăzi moșierilor și capitaliștilor. Rezultatul inevitabil este jaful practicat de capitaliști, care provoacă indignarea generală a poporului și ruina economică menținută artificial de capitaliști. Trebuie să se treacă hotărît și irevocabil, fără teama de a o rupe cu vechiul, fără teama de a construi cu îndrăzneală noul, la controlul *asupra* moșierilor și capitaliștilor, control *exercitat* de muncitori și de țărani. Dar e un lucru de care socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri se tem mai rău ca de foc.

www.dacoromanica.ro

GRUPAREA OBLIGATORIE ÎN UNIUNI

Sindicalizarea obligatorie, adică gruparea obligatorie în uniuni a industriaşilor, de exemplu, s-a şi pus în practică în Germania. Şi nu e nimic nou aici. Putem constata şi în această privinţă că, din vina socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor, s-a ajuns la o stagnare totală a Rusiei republicane, pe care aceste puţin onorabile partide o „distrează" cu cadrilul dansat în compania cadeţilor, sau a alde Bublikov, Tereşcenko şi Kerenski.

Pe de o parte, sindicalizarea obligatorie este, în felul ei, un imbold dat de stat dezvoltării capitaliste, care duce pretutindeni la organizarea luptei de clasă, la creşterea numărului, a diversităţii şi a însemnătăţii uniunilor. Iar pe de altă parte, „gruparea" obligatorie în uniuni este o condiţie prealabilă necesară oricărui control serios şi oricărei economisiri a muncii poporului.

Legile germane obligă, de pildă, pe fabricanţii de piele dintr-o anumită localitate sau de pe cuprinsul întregului stat să se asocieze într-o uniune, reprezentantul statului intrînd pentru control în conducerea acestei uniuni. Această lege ca atare, în mod direct nu atinge cîtuşi de puţin relaţiile de proprietate, nu ia nici o copeică de la nici un proprietar şi nu decide dinainte dacă acţiunea de control va fi realizată în sensul, în spiritul şi în formele birocratice-reacţionare sau democratice-revoluţionare.

La noi, asemenea legi ar putea şi ar trebui să fie decretate imediat, fără a se pierde nici o săptămînă din timpul care e atît de preţios şi lăsînd ca *condiţiile sociale* să determine *ele înseşi* formele mai concrete de aplicare a legii, rapiditatea cu care va fi aplicată, mijloacele de supraveghere a aplicării ei etc. Pentru decretarea unei asemenea legi, statul nu are nevoie de un aparat special, de cercetări speciale sau de studii preliminare ; e nevoie doar să se rupă hotărît cu anumite interese particulare ale capitaliştilor, care „nu sînt deprinşi" cu un asemenea amestec şi care nu vor să-şi piardă supraprofiturile asigurate prin lipsa oricărui control şi, în afară de aceasta, prin vechiul sistem de conducere a afacerilor.

www.dacoromanica.ro

Nu e nevoie de nici un aparat și de nici o „statistică" (prin care Cernov intenționa să înlocuiască inițiativa revoluționară a țărănimii) *pentru* a decreta o asemenea lege, deoarece aplicarea ei urmează să fie asigurată de înșiși fabricanți și industriași, de forțele sociale *existente*, sub un control exercitat tot de forțe sociale existente (adică nu de forțe guvernamentale sau birocratice), dar care trebuie să aparțină indiscutabil așa-ziselor „stări de jos", adică claselor asuprite, exploatate, care, prin eroismul, spiritul de sacrificiu și disciplina tovărășească ce le animă, s-au dovedit întotdeauna în istorie incomparabil *superioare* exploatatorilor.

Să presupunem că avem un guvern cu adevărat democrat-revoluționar și că acesta hotărăște ca toți fabricanții și industriașii din fiecare ramură de producție care folosesc, să zicem, cel puțin doi muncitori să fie obligați să se grupeze imediat în uniuni județene și guberniale. Răspunderea pentru aplicarea cu strictețe a legii revine în primul rînd fabricanților, directorilor, membrilor consiliilor de administrație, marilor acționari (căci ei sînt adevărații conducători ai industriei contemporane, adevărații ei stăpîni). În cazul în care ei ar refuza să participe la aplicarea imediată a legii, ar urma să fie considerați dezertori de la serviciul militar și pedepsiți ca atare, răspunzînd solidar, toți pentru unul și unul pentru toți, cu toată averea lor. Răspunderea revine apoi tuturor funcționarilor, obligați să formeze și ei o asociație *unică*, și tuturor muncitorilor cu sindicatul lor. Scopul „grupării în uniuni" este instituirea unei evidențe contabile cît mai complete, mai stricte și mai amănunțite, și în special *centralizarea operațiilor* de cumpărare a materiilor prime, de desfacere a fabricatelor, *de economisire* a resurselor și a forțelor poporului. Această economisire realizată prin unificarea întreprinderilor izolate într-un singur sindicat atinge, așa cum ne învață știința economică, așa cum o demonstrează pilda tuturor sindicatelor, cartelurilor și trusturilor, proporții uriașe. Trebuie să repetăm încă o dată aici că această sindicalizare ca atare nu schimbă cu nimic relațiile de proprietate, nu ia nici o copeică de la nici un proprietar. Este un fapt ce trebuie subliniat că toată țăria, deoarece

www.dacoromanica.ro

presa burgheză „sperie" în permanență pe patronii mici și mijlocii, afirmînd că socialiștii în general, și bolșevicii în special, ar voi să-i „exproprieze", afirmație vădit mincinoasă, deoarece *chiar și în cazul* revoluției *socialiste depline* socialiștii nu intenționează să exproprieze pe micii țărani, nu pot s-o facă și n-o vor face. Iar noi ne referim tot timpul *numai* la măsurile imediate și urgente, măsuri care au și fost realizate în Europa occidentală și pe care o democrație consecventă ar trebui să le înfăptuiască neîntîrziat la noi spre a putea lupta împotriva catastrofei inevitabile ce ne amenință.

Gruparea în uniuni a patronilor mici și foarte mici ar întîmpina serioase dificultăți de ordin tehnic și organizatoric din cauza marii fărîmițări a întreprinderilor lor, a primitivismului tehnic, a analfabetismului sau inculturii patronilor. Aceste întreprinderi ar putea fi excluse însă din prevederile legii (după cum am și arătat în exemplul ipotetic de mai sus), iar neasocierea lor și cu atît mai puțin întîrzierea acestei asocieri n-ar putea constitui un impediment serios, deoarece micile întreprinderi, deși foarte numeroase, joacă un rol *infim* în ansamblul producției și ca importanță în economia națională, și în afară de aceasta depind adeseori într-un fel sau altul de marile întreprinderi.

Importanță hotărîtoare au numai întreprinderile mari, iar aici forțele și mijloacele tehnice *și* organizatorice necesare „sindicalizării" *există*; ceea ce lipsește e doar inițiativa fermă, categorică și implacabilă a puterii *revoluționare* față de exploatatori pentru ca aceste forțe și mijloace să fie valorificate.

Cu cît o țară este mai săracă în forțe cu o cultură tehnică și în general în forțe intelectuale, cu atît *mai vitală* este necesitatea de a decreta mai rapid și mai hotărît gruparea forțată și de a porni la realizarea ei, începînd cu întreprinderile mari și foarte mari, deoarece gruparea *va economisi* forțele intelectuale, va da posibilitatea de a le folosi *pe deplin* și de a le repartiza mai just. Dacă pînă și țărănimea rusă în regimul țarist, lovindu-se în acțiunea ei de mii de piedici pe care acesta i le punea în cale, a știut după 1905 să facă un pas uriaș înainte, creînd fel

www.dacoromanica.ro

de fel de uniuni pînă și în funduri de țară, se înțelege că unirea comerțului și a industriei mari și mijlocii ar putea fi realizată în decurs de cîteva luni și chiar mai repede, cu condiția să existe o constrîngere exercitată de un guvern cu adevărat democrat-revoluționar, care să se bizuie pe ajutorul, participarea, cointeresarea, avantajele „păturilor de jos", ale democrației, ale funcționarilor și ale muncitorilor, care să *le* cheme la exercitarea controlului.

REGLEMENTAREA CONSUMULUI

Războiul a silit toate statele beligerante și multe din statele neutre să reglementeze consumul. A apărut cartela de pîine, care a devenit un fenomen obișnuit, fiind urmată de alte cartele. Rusia n-a rămas nici ea mai prejos și a introdus și ea cartela de pîine.

Dar tocmai acest exemplu ne permite să comparăm în modul cel mai concret, poate, metodele reacționare și birocratice de luptă împotriva catastrofei, metode care tind să se limiteze la un minimum de prefaceri, cu metodele democratice-revoluționare, care, pentru a-și merita numele, trebuie să-și pună ca sarcină directă desprinderea violentă de tot ce e vechi, perimat, și accelerarea maximă a mersului înainte.

Cartela de pîine, acest model tipic de reglementare a consumului în statele capitaliste moderne, își propune și realizează (realizează în cel mai bun caz) un singur lucru : repartiția cantității de pîine existente astfel încît să ajungă pentru toată lumea. Sînt introduse cote maximale de consum, dar nici pe departe la toate produsele, ci numai la principalele produse de consum „populare", și atîta tot. Nimeni nu se preocupă de mai mult. Se efectuează un calcul birocratic al rezervelor de cereale existente, care sînt împărțite la numărul de suflete, se stabilește o normă, care este introdusă, și lucrurile se opresc aici. Obiectele de lux nu sînt afectate, deoarece „și așa" ele sînt puține, „și așa" sînt atît de scumpe, încît sînt inaccesibile „poporului". De aceea în *toate* țările beligerante, fără excepție, *pînă și* în Germania, care se pare că poate fi socotită, indiscutabil, drept un model de reglementare cît se poate

www.dacoromanica.ro

de ordonată, de pedantă şi de strictă a consumului, *pînă şi* în Germania se poate constata că cei bogaţi „*ocolesc*" în permanenţă orice dispoziţii cu privire la „normele" de consum. E un lucru pe care „toată lumea" îl ştie, pe care „toată lumea" îl comentează cu un zîmbet ironic, iar în presa socialistă germană — ba uneori chiar şi în presa burgheză — întîlneşti mereu, în pofida severităţii cazone a ferocei cenzuri germane, note şi informaţii cu privire la „meniul" bogătaşilor, la faptul că în cutare localitate balneară (pe care, din motive de boală, o vizitează toţi... cei cu multe parale) bogătaşii capătă pîine albă în cantităţile pe care le doresc ; că în locul produselor populare ei consumă articole de lux dintre cele mai fine şi mai rare.

Statul capitalist reacţionar, care *se teme* să nu surpe temeliile capitalismului, temeliile robiei salariate, temeliile dominaţiei economice a celor bogaţi, *se teme* să dezvolte iniţiativa muncitorilor şi în general a oamenilor muncii, *se teme* „să le aţîţe" pretenţiile ; *un asemenea* stat n-are nevoie de nimic altceva decît de cartela de pîine. Un asemenea stat nu pierde din vedere nici o clipă, la fiecare pas al său, scopul său *reacţionar* : acela de a întări capitalismul, de a nu îngădui prăbuşirea lui, de a limita „reglementarea vieţii economice" în general şi reglementarea consumului în special, numai la măsuri care, fiind absolut necesare pentru a asigura hrana poporului, *nu urmăresc* cîtuşi de puţin să reglementeze în mod real consumul în sensul instituirii unui *control asupra celor bogaţi*, în sensul de a impune acelora care au o situaţie mai bună, sînt privilegiaţi, sătui, ghiftuiţi în timp de pace, poveri *mai mari* în timp de război.

Soluţia birocratică-reacţionară a problemei pe care războiul a pus-o în faţa popoarelor se limitează la cartela de pîine, la repartiţia egală a produselor „populare", absolut necesare pentru hrană, fără a se devia cu nimic de la birocratism şi reacţionarism, anume de la scopul urmărit : să *nu* trezească iniţiativa sărăcimii, a proletariatului, a masei poporului (a „demos"-ului), să *nu* admită controlul *lor* asupra celor bogaţi, să lase *cît mai multe* portiţe prin care cei bogaţi să se înfrupte cu tot felul de articole de lux. Şi în *toate* ţările şi, repetăm, pînă şi în Germania

www.dacoromanica.ro

— de Rusia nici nu vorbim —, sînt lăsate o mulțime de portițe, „poporul de jos" flămînzește, iar cei bogați petrec în localitățile balneare, își completează pe căi lăturalnice sărăcăcioasa rație oficială prin tot felul de „suplimente" și *nu se* lasă controlați.

În Rusia, care de curînd a săvîrșit revoluția împotriva țarismului în numele libertății și egalității, în Rusia, care a devenit dintr-o dată, din punctul de vedere al instituțiilor ei politice efective, o republică democratică, ceea ce izbește îndeosebi poporul, ceea ce stîrnește îndeosebi nemulțumirea, iritarea, îndîrjirea și revolta maselor, este că *toată lumea* vede cît de lesne pot să ocolească cei bogați dispozițiile cu privire la „cartelele de pîine". Și ei fac asta foarte ușor. „Pe sub mînă" și la prețuri foarte ridicate, mai ales *„prin relații"* (pe care numai bogații le au), ei își procură de toate și în cantități mari. Poporul flămînzește. Reglementarea consumului se face în limite extrem de înguste, birocratice-reacționare. Iar guvernul nu intenționează cîtuși de puțin să se îngrijească ca această reglementare să fie organizată pe baze cu adevărat democratice-revoluționare.

„Toată lumea" suferă de pe urma cozilor, dar... cei bogați își trimit servitorii să stea la coadă, ba chiar angajează servitori speciali în acest scop! Iată ce va să zică „democratism"!

În aceste vremuri, cînd țara trece prin nemaipomenite calamități, o politică democratică-revoluționară de luptă împotriva catastrofei iminente nu s-ar limita numai la cartela de pîine, ci ar adăuga aici, în primul rînd, reunirea obligatorie a întregii populații în asociații de consum, căci fără o asemenea reunire controlul asupra consumului nu poate fi exercitat integral; în al doilea rînd, obligativitatea muncii pentru cei bogați, care vor trebui să îndeplinească gratuit în cadrul asociațiilor de consum obligația de secretar sau alte munci similare; în al treilea rînd, împărțirea egalitară a tuturor, literalmente a tuturor, produselor de consum la populație, astfel încît povara războiului să fie repartizată realmente uniform; în al patrulea rînd, controlul să fie astfel organizat, încît

www.dacoromanica.ro

tocmai consumul celor bogaţi să fie controlat de clasele sărace ale populaţiei.

Realizarea unui democratism efectiv în acest domeniu, organizarea controlului exercitat tocmai de către cele mai nevoiaşe clase ale poporului într-un real spirit revoluţionar ar constitui un puternic imbold pentru încordarea fiecărei forţe intelectuale existente, pentru declanşarea energiei cu adevărat revoluţionare a întregului popor. Acum miniştrii Rusiei republicane şi democrat-revoluţionare rostesc, întocmai ca şi confraţii lor din toate celelalte ţări imperialiste, cuvinte pompoase pe tema „muncii comune în folosul poporului", a „încordării tuturor forţelor", dar poporul vede, simte ipocrizia acestor cuvinte, este conştient de ea.

Rezultatul este că se bate pasul pe loc şi că destrămarea sporeşte vertiginos, catastrofa devine iminentă, deoarece guvernul nostru nu poate introduce pentru muncitori un regim de ocnă militară à la Kornilov sau Hindenburg, după modelul imperialist general, căci tradiţiile, amintirile, urmele, deprinderile, instituţiile *revoluţiei* prea sînt vii în rîndurile poporului ; iar guvernul nostru nu vrea să facă paşi realmente serioşi pe calea democrat-revoluţionară, deoarece relaţiile de dependenţă faţă de burghezie, „coaliţia" cu ea, teama de a se atinge de privilegiile ei efective îl ţin legat de mîini şi de picioare.

ZĂDĂRNICIREA ACTIVITĂŢII ORGANIZAŢIILOR DEMOCRATICE DE CĂTRE GUVERN

Am examinat diferite forme şi metode de luptă împotriva catastrofei şi a foametei. Am văzut pretutindeni contradicţia ireductibilă dintre democraţie, pe de o parte, şi guvernul şi blocul socialiştilor-revoluţionari şi al menşevicilor, care-l susţine, pe de altă parte. Spre a vedea că aceste contradicţii există în realitate, şi nu numai în expunerea noastră, şi că antagonismul lor ireductibil este dovedit *în fapt* de conflicte de importanţă naţională, este suficient să amintim două „bilanţuri", două învăţăminte

www.dacoromanica.ro

cît se poate de tipice, ce se desprind din istoria acestor şase luni ale revoluţiei noastre.

Istoria „domniei" lui Palcinski este primul învăţămînt. Istoria „domniei" şi căderii lui Peşehonov — al doilea.

În fond, măsurile în vederea luptei împotriva catastrofei şi a foametei, descrise mai sus, se rezumă la încurajarea sub toate aspectele (ajungîndu-se chiar la constrîngere) a „grupării în asociaţii" a populaţiei, şi în primul rînd a democraţiei, adică a majorităţii populaţiei şi, prin urmare, înainte de toate, a claselor asuprite, a muncitorilor şi ţăranilor, mai ales a ţăranilor săraci. Pe această cale a început să pornească spontan populaţia însăşi, pentru a lupta împotriva îngrozitoarelor greutăţi, poveri şi calamităţi ale războiului.

Ţarismul împiedica în fel şi chip manifestarea spiritului de independenţă şi libera „grupare în asociaţii" a populaţiei. După prăbuşirea monarhiei ţariste, organizaţiile democratice au început însă să apară şi să se dezvolte rapid pe întreg cuprinsul Rusiei. Organizaţiile democratice create din iniţiativa populaţiei: comitete de aprovizionare, comitete pentru problema alimentaţiei, consfătuiri pentru aprovizionarea cu combustibil etc. etc. au desfăşurat lupta împotriva catastrofei.

Şi iată că, din punctul de vedere al problemei pe care o cercetăm, cel mai remarcabil fapt în întreaga istorie de o jumătate de an a revoluţiei noastre este acela că *guvernul*, care se intitulează republican şi revoluţionar, guvernul *susţinut* de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari în numele „organelor democraţiei revoluţionare învestite cu depline puteri", guvernul acesta *a luptat împotriva* organizaţiilor democratice şi *le-a biruit!!*

În această luptă, Palcinski şi-a cîştigat cea mai mare şi mai tristă faimă în întreaga Rusie. El acţiona în spatele guvernului, fără să apară în faţa poporului (exact aşa cum în general le plăcea să procedeze cadeţilor, care îl împingeau bucuros în faţă pe Ţereteli „pentru popor", în timp ce ei îşi aranjau în surdină toate afacerile importante). Palcinski a frînat şi zădărnicit toate măsurile serioase ale organizaţiilor democratice create din iniţiativa populaţiei, întrucît nici o măsură serioasă n-ar fi putut

www.dacoromanica.ro

fi pusă în practică fără „să prejudicieze" profiturile fabuloase şi să pună capăt samavolniciei marilor rechini. Iar Palcinski nu era decît apărătorul şi sluga credincioasă a marilor rechini. Lucrurile ajunseseră pînă acolo, încît — aşa cum relatează şi ziarele — Palcinski *anula* pur şi simplu dispoziţiile organizaţiilor democratice create din iniţiativa poporului ! !

Întreaga istorie a „domniei" lui Palcinski — şi el „a domnit" luni de zile, tocmai atunci cînd Ţereteli, Skobelev, Cernov erau „miniştri" — este un scandal continuu şi revoltător, înseamnă sabotarea voinţei poporului, a hotărîrilor democraţiei, *pentru a fi pe placul* capitaliştilor, pentru a le satisface poftele murdare. Se înţelege că ziarele nu puteau relata decît despre o infimă parte din „isprăvile" lui Palcinski, şi că cercetarea completă a mijloacelor întrebuinţate de el pentru *a împiedica* lupta împotriva foametei nu va reuşi s-o facă decît un guvern cu adevărat democratic al proletariatului, atunci cînd va cuceri puterea şi va aduce *în faţa justiţiei* poporului faptele lui Palcinski şi ale celor de teapa lui, fără a ascunde nimic.

Ni se va obiecta, probabil, că Palcinski a constituit o excepţie şi că, după cum se ştie, el a fost destituit... Adevărul este însă că el nu constituie o excepţie, ci o *regulă*, că prin destituirea lui situaţia nu s-a îmbunătăţit cîtuşi de puţin, că în locul lui au venit alţi Palcinski, cu alte nume, că toată *„influenţa"* capitaliştilor, întreaga politică de *zădărnicire a luptei împotriva foametei, pentru a le face pe plac*, a rămas neschimbată. Căci Kerenski & Co. nu sînt decît un paravan care ascunde apărarea intereselor capitaliştilor.

Cea mai evidentă dovadă în acest sens este ieşirea din guvern a ministrului aprovizionării Peşehonov. Peşehonov este, după cum se ştie, un narodnic cît se poate de moderat. În domeniul organizării aprovizionării, el a vrut însă să lucreze conştiincios, mînă-n mînă cu organizaţiile democratice, sprijinindu-se pe acestea. *Experienţa* activităţii lui Peşehonov, ca şi *ieşirea* lui din guvern sînt cu atît mai interesante cu cît acest foarte moderat narodnic, membru al partidului „socialist-populist", gata la orice

www.dacoromanica.ro

compromisuri cu burghezia, a fost totuși nevoit să se retragă ! Căci guvernul Kerenski, ca să facă pe plac capitaliștilor, moșierilor și chiaburilor *a urcat* prețul oficial la cereale ! !

Iată cum comentează M. Smith în ziarul „Svobodnaia Jizn“ [77] nr. 1 din 2 septembrie acest „pas“ și semnificația lui :

„Cu cîteva zile înainte de hotărîrea adoptată de guvern de a urca prețurile oficiale, în Comitetul de stat al aprovizionării s-a petrecut următoarea scenă : reprezentantul dreptei, Rolovici, un susținător ardent al intereselor comerțului particular și adversar neîmpăcat al monopolului cerealelor și al intervenției statului în viața economică, a declarat, în auzul tuturor, cu un zîmbet trădînd automulțumirea, că, potrivit informațiilor pe care le deține, prețurile oficiale la cereale se vor urca curînd.

Ca răspuns la aceasta, reprezentantul Sovietului de deputați ai muncitorilor și soldaților a declarat că el nu are cunoștință de asemenea fapte, că atîta timp cît în Rusia va dăinui revoluția un asemenea act nu se va putea produce, că în orice caz guvernul nu poate proceda la acest act fără a se consfătui cu organele în drept ale democrației, și anume : Consiliul economic și Comitetul de stat al aprovizionării. La această declarație s-a raliat și reprezentantul Sovietului de deputați ai țăranilor.

Dar, vai ! Realitatea a adus în această controversă un corectiv crunt : cei care au avut dreptate au fost nu reprezentanții democrației, ci reprezentantul elementelor cenzitare. El s-a dovedit a fi foarte bine informat cu privire la atentatul împotriva drepturilor democrației, ce se punea la cale, deși reprezentanții acesteia respinseseră cu indignare pînă și ideea unui asemenea atentat“.

Așadar, atît reprezentantul muncitorilor, cît și reprezentantul țărănimii își exprimă limpede părerea în numele imensei majorități a poporului, iar guvernul Kerenski procedează tocmai invers, în interesul capitaliștilor !

Rolovici, reprezentantul capitaliștilor, s-a dovedit a fi foarte bine informat, peste capul democrației, — ca și ziarele burgheze de teapa lui „Reci“ și „Birjevka“, care, după cum am constatat întotdeauna și constatăm și acum, sînt cel mai bine informate cu privire la tot ce se petrece în guvernul Kerenski.

Ce indică această perfectă informare ? E limpede : capitaliștii aplică „strategia“ lor și dețin *de fapt* puterea. Kerenski nu este decît un om de paie, pe care ei îl folosesc după cum au nevoie. Interesele a zeci de

www.dacoromanica.ro

milioane de muncitori şi de ţărani sînt sacrificate pentru a asigura profiturile unui mănunchi de bogătaşi.

Şi ce răspund socialiştii-revoluţionari şi menşevicii noştri la această revoltătoare batjocorire a poporului? Au adresat ei vreun apel muncitorilor şi ţăranilor prin care să arate că, după cele petrecute, locul lui Kerenski şi al colegilor săi nu poate fi decît la închisoare?

Doamne fereşte! Prin „Secţia economică", care se află în mîna lor, socialiştii-revoluţionari şi menşevicii s-au limitat să adopte teribila rezoluţie despre care am mai pomenit! În această rezoluţie, ei declară că urcarea preţurilor la cereale, decretată de guvernul Kerenski, este „o măsură *nefastă*, care dă *o puternică lovitură* atît aprovizionării, cît şi întregii vieţi economice a ţării", şi că aceste măsuri nefaste au fost aplicate printr-o directă „*încălcare*" a legii!!

Iată rezultatele politicii de conciliere, ale politicii de cochetare cu Kerenski şi ale dorinţei de a-l „menaja"!

Guvernul încalcă legea, luînd, pentru a face pe plac bogătaşilor, moşierilor şi capitaliştilor, o măsură care *distruge* toată opera de control, de organizare a aprovizionării şi de redresare a finanţelor secătuite pînă la ultima limită, iar socialiştii-revoluţionari şi menşevicii continuă să vorbească despre o înţelegere cu cercurile comerciale şi industriale, continuă să participe la consfătuiri cu Tereşcenko şi să-l menajeze pe Kerenski, limitîndu-se la o rezoluţie de protest pe hîrtie, pe care guvernul o clasează liniştit la dosar!!

Iată unde iese la iveală deosebit de concret faptul că socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au trădat poporul şi revoluţia şi că adevăraţii conducători ai maselor, *chiar* şi ai maselor socialist-revoluţionare şi menşevice, devin bolşevicii.

Căci numai prin cucerirea puterii de către proletariat, în frunte cu partidul bolşevic, s-ar putea să se pună capăt ticăloşiilor pe care le săvîrşesc Kerenski & Co. şi *să se restabilească* activitatea organizaţiilor democratice care se ocupă de problemele alimentare, de aprovizionare etc., activitate pe care Kerenski şi guvernul său o *subminează*.

www.dacoromanica.ro

Bolșevicii se manifestă — după cum bine se vede din exemplul citat — ca reprezentanți ai intereselor *întregului* popor, spre a asigura aprovizionarea cu alimente și alte produse, spre a satisface nevoile cele mai urgente ale muncitorilor *și țăranilor*, în ciuda politicii șovăielnice, nehotărîte, cu adevărat trădătoare, a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor, politică care a dus țara la o rușine ca urcarea prețului la cereale !

CRAHUL FINANCIAR ȘI MĂSURILE CE SE IMPUN ÎMPOTRIVA LUI

Problema urcării prețurilor oficiale la cereale are și un alt aspect. Această urcare înseamnă o nouă creștere haotică a emisiunii de bani-hîrtie, o nouă creștere a scumpetei, o agravare a dezorganizării financiare, o apropiere a crahului financiar. Toată lumea consideră că emiterea de bani-hîrtie constituie cea mai rea formă de împrumut forțat, că ea înrăutățește în cea mai mare măsură tocmai situația muncitorilor, situația păturilor celor mai sărace ale populației, că ea constituie principalul factor de dezorganizare financiară.

Și tocmai asta este măsura la care recurge guvernul Kerenski, susținut de socialiștii-revoluționari și de menșevici !

Pentru a lupta cu efect împotriva dezorganizării financiare și a inevitabilului crah financiar nu există altă cale decît aceea de a rupe în mod revoluționar cu interesele capitalului și a organiza un control cu adevărat democratic, adică „de jos", controlul muncitorilor și țăranilor săraci *asupra* capitaliștilor, calea pe care o indicam în întreaga noastră expunere de pînă acum.

Emiterea nelimitată de bani-hîrtie încurajează specula, îngăduie capitaliștilor să cîștige milioane și creează dificultăți enorme în calea lărgirii, atît de necesară, a producției, căci scumpetea materialelor, mașinilor etc. crește și progresează în salturi. Cum s-ar putea îndrepta situația, din moment ce avuțiile dobîndite prin speculă de cei bogați sînt tăinuite ?

www.dacoromanica.ro

Se poate institui un impozit pe venit, cu cote progresive şi foarte ridicate pentru veniturile mari şi foarte mari. Guvernul nostru l-a instituit urmînd alte guverne imperialiste. Dar impozitul rămîne în mare măsură o ficţiune, literă moartă, deoarece, în primul rînd, banii se depreciază din ce în ce mai repede, iar în al doilea rînd, veniturile sînt tăinuite cu atît mai mult cu cît ele provin în mai mare măsură din speculă şi cu cît secretul comercial este mai bine păstrat.

Pentru ca impozitul să fie un impozit real, şi nu unul fictiv, este necesar un control real, care să nu rămînă pe hîrtie. Iar controlul activităţii capitaliştilor este cu neputinţă atîta timp cît el rămîne un control birocratic, căci birocraţia este ea însăşi legată şi împletită prin mii de fire de burghezie. De aceea, în statele imperialiste din Europa occidentală, indiferent dacă sînt monarhii sau republici, asanarea finanţelor se obţine numai cu preţul introducerii „obligativităţii muncii", care creează pentru muncitori condiţii de *ocnă militară* sau de *robie militară*.

Controlul birocratic-reacţionar, iată singurul mijloc de care se folosesc statele imperialiste, inclusiv republicile democratice, Franţa şi America, pentru a arunca greutăţile războiului în spinarea proletariatului şi a maselor muncitoare.

Contradicţia fundamentală a politicii duse de guvernul nostru constă în aceea că — pentru a nu se certa cu burghezia, pentru a nu rupe „coaliţia" cu ea — el este nevoit să instituie un control birocratic-reacţionar, pe care-l numeşte „democratic-revoluţionar", înşelînd poporul la fiecare pas, iritînd şi îndîrjind masele, care abia de curînd au doborît ţarismul.

Măsurile democratice-revoluţionare, care grupează în asociaţii tocmai clasele asuprite, muncitorii şi ţăranii, tocmai masele, ar permite să se instituie controlul cel mai real *asupra celor bogaţi* şi să se ducă cu mult succes lupta împotriva tăinuirii veniturilor.

Se încearcă încurajarea circulaţiei cecurilor pentru a se combate emiterea excesivă de bani-hîrtie. Pentru cei săraci este o măsură fără importanţă, deoarece sărăcimea oricum trăieşte de azi pe mîine, îşi încheie într-o săptămînă

www.dacoromanica.ro

„ciclul economic", înapoind capitaliștilor cei cîțiva gologani pe care reușește să-i cîștige. Pentru cei bogați, ea ar putea avea o însemnătate deosebită ; ea ar da statului, mai ales asociată fiind cu măsuri ca naționalizarea băncilor și desființarea secretului comercial, posibilitatea de *a controla efectiv* veniturile capitaliștilor, de a le stabili efectiv impozitele, de „a democratiza" efectiv sistemul financiar (și de a-l redresa totodată).

Dar aici există o piedică : teama de a nu știrbi privilegiile burgheziei, de a nu rupe „coaliția" cu ea. Fără a se lua măsuri cu adevărat revoluționare, fără a se întrebuința constrîngerea cea mai puternică, capitaliștii nu se vor supune nici unui control, nu-și vor da în vileag bugetele, nu vor pune rezervele lor de bani „sub controlul" statului democratic.

Naționalizînd băncile, introducînd prin lege circulația obligatorie a cecurilor pentru toți cei avuți, desființînd secretul comercial, introducînd confiscarea averii pentru tăinuirea veniturilor etc., muncitorii și țăranii, grupați în asociații, ar putea transforma ușor acest control într-un control real și universal, într-un control exercitat asupra celor avuți, într-un control care *să restituie tezaurului* banii de hîrtie emiși, acesta luîndu-i înapoi *de la cei* care-i posedă, *de la cei* care îi ascund.

Pentru asta e necesară dictatura revoluționară a democrației, condusă de proletariatul revoluționar, adică democrația trebuie să devină revoluționară *în fapt*. Iată esența problemei. Tocmai asta nu vor socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri, care înșală poporul fluturînd *stindardul* „democrației revoluționare" și sprijinind de fapt politica birocratică-reacționară a burgheziei, a cărei deviză este, ca întotdeauna : „après nous le déluge" — după noi potopul !

Noi nici nu ne dăm de cele mai multe ori seama cît de adînc s-au cuibărit în noi deprinderile și prejudecățile antidemocratice în ceea ce privește caracterul „sacru" al proprietății burgheze. Cînd un inginer sau un bancher dă publicității date asupra veniturilor și cheltuielilor muncitorului, asupra cîștigurilor și productivității muncii acestuia, faptul este privit arhilegal și drept. Nimeni nu

www.dacoromanica.ro

se gîndeşte să vadă aici o tentativă de amestec în „viaţa particulară“ a muncitorului, „o spionare sau un denunţ“ din partea inginerului. Societatea burgheză consideră munca şi cîştigul muncitorilor salariaţi o carte deschisă *a ei*, în care orice burghez are dreptul să se uite oricînd, să demaşte oricînd că muncitorul face „lux“, că trăieşte în „lenevie“ etc.

Dar controlul invers? Ce ar fi dacă sindicatele salariaţilor, ale funcţionarilor de birou, ale *personalului casnic* ar fi chemate de statul *democratic* să verifice veniturile şi cheltuielile capitaliştilor, să publice date în această privinţă, să dea concurs guvernului în lupta împotriva ascunderii veniturilor?

Ce urlete sălbatice ar scoate atunci burghezia împotriva „spionării“, împotriva „denunţurilor“! Cînd „stăpînii“ controlează pe servitori, iar capitaliştii pe muncitori, faptul este considerat ca firesc, viaţa particulară a omului care munceşte şi este exploatat *nu* e socotită inviolabilă. Burghezia este în drept să ceară socoteală fiecărui „rob salariat“, ea poate să-i facă oricînd publice veniturile şi cheltuielile. Dar o încercare a celor asupriţi de a controla pe asupritor, de a da în vileag veniturile şi cheltuielile *acestuia*, de a-i dezvălui luxul chiar şi în timp de război, cînd acest lux aduce foamete şi decimarea armatelor pe front, — o, nu, burghezia nu va admite „spionare“ şi „denunţuri“!

Problema este mereu aceeaşi: dominaţia burgheziei este *incompatibilă* cu democratismul cu adevărat revoluţionar, cu adevăratul democratism. În secolul al XX-lea, într-o ţară capitalistă, nu poţi fi democrat revoluţionar *dacă te temi* să păşeşti spre socialism.

PUTEM PĂŞI ÎNAINTE DACĂ NE E TEAMĂ SĂ PĂŞIM SPRE SOCIALISM?

Cititorul educat în spiritul ideilor oportuniste curente ale socialiştilor-revoluţionari şi ale menşevicilor, la expunerea de mai sus, poate aduce uşor următoarea obiecţie: cele mai multe dintre măsurile prezentate aici nu mai sînt în fond democratice, ci măsuri socialiste!

www.dacoromanica.ro

Această obiecție curentă (sub o formă sau alta) în presa burgheză, socialist-revoluționară și menșevică, constituie o apărare de pe poziții reacționare a capitalismului înapoiat, apărare învești mîntată în haine struviste. Se pretinde că n-am fi maturizați pentru socialism, că ar fi prematur „să introducem" socialismul, că revoluția noastră este o revoluție burgheză, de aceea trebuie să fim slugile burgheziei (deși încă acum 125 de ani marii revoluționari burghezi din Franța au făcut ca revoluția lor să fie mare prin *teroarea* împotriva tuturor asupritorilor, atît moșieri cît și capitaliști !).

Pseudomarxiștii care slujesc burghezia, cărora li s-au alăturat și socialiștii-revoluționari și care judecă așa, înțeleg ei oare (dacă e să pornim de la bazele teoretice ale opiniei lor) ce este imperialismul ? ce sînt monopolurile capitaliste ? ce este statul ? ce este democrația revoluționară ? Căci, dacă înțelegi toate acestea, nu se poate să nu admiți că nu poți păși înainte fără a păși spre socialism.

Toată lumea vorbește de imperialism. Dar imperialismul nu este altceva decît capitalism monopolist.

Că și în Rusia capitalismul a devenit monopolist, o dovedesc destul de concret „Produgol", „Prodamet", sindicatul zahărului etc. Și tot sindicatul zahărului ne oferă un exemplu concret de transformare a capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat.

Dar ce e statul ? Este organizația clasei dominante, — de pildă, în Germania a iuncherilor și a capitaliștilor. Din această cauză, ceea ce Plehanovii germani (Scheidemann, Lensch etc.) numesc „socialism de război" nu este în realitate decît un capitalism monopolist de stat din timp de război sau, mai simplu și mai clar, ocnă militară pentru muncitori, paza militară a profiturilor capitaliștilor.

Încercați ca *în locul* statului iuncherilor și capitaliștilor, în locul statului moșieresc-capitalist să puneți statul *democrat-revoluționar*, adică un stat care desființează pe cale revoluționară *orice* privilegii, care nu se teme să înfăptuiască pe cale revoluționară democratismul cel mai deplin. Veți vedea că într-un stat realmente democrat-revoluționar capitalismul monopolist de stat înseamnă,

www.dacoromanica.ro

fatal, inevitabil, un pas, ba chiar mai mulţi paşi spre socialism!

Căci dacă o întreprindere capitalistă foarte mare devine monopol, înseamnă că ea deserveşte întregul popor. Dacă ea a devenit monopol de stat, înseamnă că statul (adică organizaţia înarmată a populaţiei şi, în primul rînd, a muncitorilor şi a ţăranilor, cu condiţia existenţei democratismului *revoluţionar*) conduce întreaga întreprindere — în interesul cui?

— fie în interesul moşierilor şi al capitaliştilor, şi atunci avem nu un stat democrat-revoluţionar, ci unul birocratic-reacţionar, o republică imperialistă;

— fie în interesul democraţiei revoluţionare, şi atunci *tocmai aici avem un pas spre socialism.*

Căci socialismul nu este decît pasul imediat următor monopolului capitalist de stat. Sau, cu alte cuvinte: socialismul nu este decît monopol capitalist de stat *pus în slujba întregului popor* şi care în această măsură *încetează* de a mai fi monopol capitalist.

Aici cale de mijloc nu există. Dezvoltarea obiectivă face ca de la *monopoluri* (iar războiul a înzecit numărul, rolul şi importanţa lor) *să nu se poată păşi* înainte fără a păşi spre socialism.

Ori eşti democrat-revoluţionar în fapt, şi atunci nu te temi să păşeşti spre socialism.

Ori te temi să păşeşti spre socialism, şi condamni, asemenea Plehanovilor, Danilor, Cernovilor, paşii făcuţi în această direcţie, aducînd argumente ca acelea că revoluţia noastră este o revoluţie burgheză, că socialismul nu poate fi „introdus" etc., — şi atunci te rostogoleşti inevitabil spre Kerenski, Miliukov şi Kornilov, adică înăbuşi în mod *birocratic-reacţionar* tendinţele „democrat-revoluţionare" ale maselor muncitoreşti şi ţărăneşti.

Cale de mijloc nu există.

Iată contradicţia fundamentală a revoluţiei noastre.

În istorie în general, şi în special în timp de război, nu poţi sta pe loc. Trebuie să mergi ori înainte, ori înapoi. În Rusia secolului al XX-lea, care a cucerit pe cale revoluţionară republica şi democratismul, *nu poţi* merge înainte fără *să mergi* spre socialism, fără să faci *paşi*

www.dacoromanica.ro

spre socialism (pași care sînt în funcție de nivelul tehnicii și al culturii : marea gospodărie mecanizată nu poate fi „introdusă" în agricultura țărănească, după cum ea nu poate fi desființată în producția zahărului).

Iar a te teme să mergi înainte *înseamnă* a merge înapoi, lucru cu care se și îndeletnicesc d-nii Kerenskii, în aplauzele entuziaste ale Miliukovilor și Plehanovilor, cu complicitatea prostească a Țeretelilor și Cernovilor.

Aceasta e dialectica istoriei : războiul a accelerat la extrem transformarea capitalismului monopolist în capitalism monopolist de stat apropiind *astfel* extrem de mult omenirea de socialism.

Războiul imperialist este ajunul revoluției socialiste. Și asta nu numai pentru că războiul cu ororile lui generează insurecția proletară — nici o insurecție nu va crea socialismul dacă el nu e maturizat economicește —, ci pentru că capitalismul monopolist de stat constituie cea mai desăvîrșită pregătire *materială* a socialismului, este *pragul* lui, acea treaptă a scării istorice între care (treaptă) și treapta numită socialism *nu există altă treaptă intermediară.*

* * *

Socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri privesc în mod doctrinar problema socialismului, prin prisma doctrinei învățate pe de rost și prost înțelese. Ei prezintă socialismul ca pe un viitor îndepărtat, necunoscut, nebulos.

Socialismul însă privește astăzi spre noi prin toate ferestrele capitalismului contemporan, el se profilează în mod direct, *practic*, în fiecare măsură importantă care reprezintă un pas înainte pe baza capitalismului contemporan.

Ce este obligativitatea generală a muncii ?

Ea constituie un pas înainte pe baza capitalismului monopolist contemporan, un pas în direcția reglementării vieții economice în ansamblu, după un plan general, un pas spre economisirea muncii poporului, spre preîntîmpinarea irosirii ei de către capitalism.

www.dacoromanica.ro

În Germania, iuncherii şi capitaliştii introduc obligativitatea generală a muncii, care devine inevitabilă ocnă militară pentru muncitori.

Luaţi însă aceeaşi instituţie şi gîndiţi-vă la însemnătatea pe care ar avea-o ea într-un stat democrat-revoluţionar. Sistemul obligativităţii generale a muncii, introdus şi reglementat de Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, *nu este încă* socialism, dar *nu mai este* nici capitalism. El este *un* mare *pas spre* socialism, pas de la care, în condiţiile menţinerii unei depline democraţii, nu mai este posibilă o întoarcere la capitalism decît prin acte de violenţă bestială împotriva maselor.

LUPTA ÎMPOTRIVA SITUAŢIEI ECONOMICE DEZASTRUOASE ŞI RĂZBOIUL

Chestiunea măsurilor necesare în vederea luptei împotriva catastrofei iminente ne duce la elucidarea unei alte chestiuni extrem de importante, aceea a legăturii dintre politica internă şi cea externă, sau, cu alte cuvinte, a raportului dintre un război imperialist, de cotropire, şi un război revoluţionar, proletar, dintre un război criminal, prădalnic, şi un război drept, democratic.

Toate măsurile de luptă împotriva catastrofei pe care le-am descris mai sus ar mări nespus de mult, după cum am mai amintit, capacitatea de apărare sau, cu alte cuvinte, puterea militară a ţării. Asta pe de o parte. Pe de altă parte însă, ele nu pot fi puse în practică fără a transforma războiul de cotropire într-un război drept, adică a transforma războiul dus de capitalişti, în interesul capitaliştilor, într-un război dus de proletariat, în interesul tuturor celor ce muncesc şi sînt exploataţi.

Naţionalizarea băncilor şi a sindicatelor, însoţită de desfiinţarea secretului comercial şi de introducerea controlului muncitoresc asupra capitaliştilor, ar însemna într-adevăr nu numai o economisire considerabilă a muncii poporului şi posibilitatea de a face economii de forţe şi de mijloace, ci şi o îmbunătăţire a situaţiei *maselor* muncitoare, adică a majorităţii populaţiei. După cum toată lumea ştie, organizarea economică are o importanţă ho-

www.dacoromanica.ro

tărîtoare în războiul contemporan. Rusia are cereale, cărbune, petrol, fier în cantități suficiente; în această privință, situația noastră este mai bună decît a oricărei țări beligerante din Europa. Dacă ar lupta împotriva situației economice dezastruoase prin mijloacele mai sus arătate, canalizînd spre această luptă inițiativa maselor, îmbunătățind situația lor, naționalizînd băncile și sindicatele, Rusia s-ar folosi de revoluția și de democratismul ei pentru a ridica întreaga țară la o treaptă de organizare economică infinit mai înaltă.

Dacă în locul „coaliției" cu burghezia, care frînează toate măsurile de control și sabotează producția, socialiștii-revoluționari și menșevicii ar fi realizat în aprilie trecerea puterii în mîna Sovietelor și și-ar fi folosit forțele nu pentru a intra în „cadrilul ministerial" și pentru ca să roadă ca niște birocrați, împreună cu cadeții, fotoliile de miniștri, de miniștri adjuncți etc. etc., ci pentru a conduce pe muncitori și pe țărani în exercitarea controlului *lor asupra* capitaliștilor, în *războiul* lor *împotriva* capitaliștilor, — Rusia ar fi acum o țară într-o transformare economică totală, pămîntul ar fi dat țăranilor, băncile ar fi naționalizate (și acestea sînt bazele economice fundamentale ale vieții contemporane), adică ea ar fi din acest punct de vedere *superioară* tuturor celorlalte țări capitaliste.

Capacitatea de apărare, puterea militară a unei țări în *care* băncile sînt naționalizate este *superioară* aceleia a unei țări în care băncile rămîn în mîna particularilor. Puterea militară a unei țări țărănești în care pămîntul se află în mîna comitetelor țărănești este *superioară* aceleia a unei țări în care există proprietatea moșierească.

Se obișnuiește să se vorbească mereu de patriotismul eroic și de minunile de vitejie săvîrșite de francezi în 1792—1793. Se uită însă condițiile materiale, istorico-economice, care au făcut posibile asemenea minuni. Lichidarea cu adevărat revoluționară a feudalismului perimat, trecerea întregii țări — și asta cu o rapiditate, cu o hotărîre, cu o energie, cu o abnegație cu adevărat democrat-revoluționare — la un mod de producție superior, țăranii devenind proprietari de pămînt liberi, — iată condițiile

www.dacoromanica.ro

materiale, economice care au salvat Franţa cu o rapiditate „miraculoasă", *regenerîndu-i, reînnoindu-i* baza economică.

Exemplul Franţei dovedeşte un singur lucru: pentru a-i asigura Rusiei capacitatea de apărare, pentru a se ajunge şi aici la „minuni" de eroism în masă, tot ce este vechi trebuie şters de pe faţa pămîntului cu intransigenţă „iacobină"; Rusia trebuie să se reînnoiască, să se regenereze *economiceşte*. Or, în secolul al XX-lea, acest lucru nu poate fi realizat prin simpla înlăturare a ţarismului (Franţa nu s-a mărginit la atît acum 125 de ani). Acest lucru nu poate fi realizat nici chiar numai prin desfiinţarea pe cale revoluţionară a proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului (iar noi n-am făcut nici măcar atîta, pentru că socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au trădat ţărănimea!), numai prin trecerea pămîntului în mîna ţărănimii. Căci trăim în secolul al XX-lea, stăpînirea pămîntului *fără stăpînirea băncilor* nu poate duce la regenerarea, la înnoirea vieţii unui popor.

Reînnoirea bazei materiale, a bazei de producţie a Franţei, la sfîrşitul secolului al XVIII-lea, a fost legată de reînnoirea politică şi spirituală, de dictatura democraţiei revoluţionare şi a proletariatului revoluţionar (care nu se separase încă de democraţie, ci mai era încă aproape contopit cu ea), de dezlănţuirea unui război necruţător împotriva a tot ce era reacţionar. Întregul popor, şi îndeosebi masele, adică clasele *asuprite*, au fost cuprinse de un entuziasm revoluţionar fără margini; războiul era socotit de *toată lumea* un război drept, un război de apărare, cum *a şi fost de fapt*. Franţa revoluţionară se apăra împotriva Europei reacţionare monarhiste. Nu în 1792—1793, ci mulţi ani după aceea, *după* victoria reacţiunii în interiorul ţării, dictatura contrarevoluţionară a lui Napoleon a transformat războaiele duse de Franţa, din războaie de apărare, în războaie de cucerire.

Dar în Rusia? Noi continuăm să ducem un război imperialist în interesul capitaliştilor, în alianţă cu imperialiştii, în virtutea tratatelor secrete încheiate de *ţar* cu capitaliştii din Anglia etc., care prin aceste tratate a

www.dacoromanica.ro

făgăduit capitaliștilor ruși că-i va lăsa să jefuiască alte țări, Constantinopolul, Lvovul, Armenia etc.

Atîta timp cît Rusia nu va fi propus o pace dreaptă și nu va fi rupt cu imperialismul, războiul rămîne, în ceea ce o privește, un război nedrept, reacționar, un război de cotropire. Caracterul social al războiului, adevărata lui semnificație sînt determinate nu de locul în care se află trupele inamicului (după cum cred socialiștii-revoluționari și menșevicii, care au ajuns la concepția vulgară a țăranului înapoiat). *Ce fel de politică* continuă războiul („războiul este continuarea politicii"), *care clasă* duce războiul și în ce scop, iată ce determină acest caracter al războiului.

Cînd tîrăști masele într-un război tîlhăresc în virtutea unor tratate secrete, nu poți spera în entuziasmul lor. Clasa de avangardă a Rusiei revoluționare, proletariatul, își dă seama din ce în ce mai limpede de caracterul criminal al războiului, și burghezia nu numai că n-a putut zdruncina această convingere a maselor, ci, dimpotrivă, se întărește conștiința faptului că războiul este un război criminal. În Rusia, proletariatul *ambelor capitale* a devenit net internaționalist!

Cum mai poate fi vorba de entuziasm al maselor pentru război!

Politica internă și cea externă sînt indisolubil legate între ele. Nu se poate asigura capacitatea de apărare a țării fără un eroism neprecupețit din partea poporului, care realizează cu curaj și cu hotărîre mari prefaceri economice. Nu se poate face ca eroismul să se nască în mase fără a rupe cu imperialismul, fără a propune tuturor popoarelor o pace democratică, fără a transforma astfel războiul criminal prădalnic și de cotropire într-un război drept, de apărare, revoluționar.

Numai o ruptură consecventă, fără rezerve, cu capitaliștii, atît în ceea ce privește politica internă cît și politica externă, poate salva revoluția noastră și țara noastră, strînse astăzi în chingile de fier ale imperialismului.

www.dacoromanica.ro

DEMOCRAŢIA REVOLUŢIONARĂ ŞI PROLETARIATUL REVOLUŢIONAR

Pentru a fi cu adevărat revoluţionară, democraţia Rusiei contemporane trebuie să acţioneze în cea mai strînsă alianţă cu proletariatul, sprijinind lupta proletariatului, singura clasă revoluţionară pînă la capăt.

Iată bilanţul la care duce examinarea problemei mijloacelor de luptă împotriva catastrofei de proporţii înspăimîntătoare care ne ameninţă inevitabil.

Războiul a generat o criză de atît de vastă proporţii, a dus la o atît de mare încordare a forţelor materiale şi spirituale ale poporului, a dat atît de grele lovituri întregii organizaţii sociale contemporane, încît omenirea a ajuns în faţa alternativei: ori să piară, ori să-şi încredinţeze soarta clasei celei mai revoluţionare în vederea trecerii cît mai grabnice şi mai radicale la un mod superior de producţie.

Datorită unui şir de cauze istorice — starea de înapoiere mai accentuată a Rusiei, neasemuitele greutăţi provocate de război, descompunerea totală a ţarismului, tradiţiile —, încă foarte vii ale anului 1905 — revoluţia a izbucnit în Rusia înainte de a izbucni în alte ţări. Revoluţia a făcut ca în cîteva luni Rusia să ajungă din urmă, sub raportul orînduirii *politice*, ţările înaintate.

Dar acest lucru nu e suficient. Războiul este neîndurător, el pune problema cu implacabilă acuitate: ori vom pieri, ori vom ajunge din urmă ţările înaintate şi le vom întrece *şi din punct de vedere economic*.

Lucrul este posibil, deoarece avem în faţă experienţa unui mare număr de ţări înaintate, avem de-a gata rezultatele la care a ajuns tehnica şi civilizaţia lor. Creşterea în Europa a protestului împotriva războiului, atmosfera revoluţiei muncitoreşti mondiale care se maturizează, constituie un sprijin moral pentru noi. Libertatea democrat-revoluţionară, excepţional de rară în timpul unui război imperialist, ne îmboldeşte, ne dă ghes.

Ori vom pieri cu toţii, ori ne vom avînta cu pînzele întinse înainte. Iată cum pune problema istoria.

www.dacoromanica.ro

Atitudinea proletariatului față de țărănime într-un asemenea moment confirmă — cu modificările necesare — vechea teză bolșevică : țărănimea trebuie să fie smulsă de sub influența burgheziei. Iată unica chezășie a salvării revoluției.

Iar țărănimea este reprezentantul cel mai numeros al întregii mase mic-burgheze.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii noștri și-au asumat un rol reacționar, acela de a menține țărănimea sub influența burgheziei, de a îndrepta țărănimea spre o coaliție cu burghezia, și nu cu proletariatul.

Masele învață repede din experiența revoluției. Iar politica reacționară a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor dă faliment : ei au fost înfrînți în Sovietele din ambele capitale [76]. În ambele partide democrate mic-burgheze se întărește opoziția „de stînga". La 10 septembrie 1917, la Petrograd, la conferința orășenească a socialiștilor-revoluționari, socialiștii-revoluționari *de stînga*, care tind spre o alianță cu proletariatul și resping alianța (coaliția) cu burghezia, au obținut o majoritate de două treimi.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii repetă într-una opoziția atît de mult îndrăgită de burghezie : burghezie-democrație. Este o opoziție în fond tot atît de absurdă ca și o eventuală comparație între kilograme și metri.

Există o burghezie democratică, există și o democrație burgheză, și trebuie să fii total ignorant, atît în materie de istorie, cît și în materie de economie politică, ca să negi acest lucru.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii au avut nevoie de această falsă opoziție pentru *a ascunde* faptul indiscutabil că între burghezie și proletariat se află *mica burghezie*. Datorită situației ei economice de clasă, aceasta oscilează inevitabil între burghezie și proletariat.

Socialiștii-revoluționari și menșevicii împing mica burghezie spre o alianță cu burghezia. Iată care este fondul întregii lor „coaliții", al întregului guvern de coaliție, al întregii politici pe care o duce Kerenski, semicadet tipic. După o jumătate de an de revoluție, această politică a dat un faliment total.

www.dacoromanica.ro

Cadeţii jubilează : revoluţia, zic ei, a dat faliment, ea *nu* a putut face faţă nici războiului, nici dezastrului economic.

Nu este adevărat. Cei care au dat faliment sînt *cadeţii* şi *socialiştii-revoluţionari dimpreună cu menşevicii,* dat fiind că acest bloc (alianţă) a guvernat Rusia timp de o jumătate de an ; în aceste şase luni situaţia economică a devenit şi mai dezastruoasă, complicînd şi agravînd situaţia militară.

Cu cît va fi mai total falimentul *alianţei* burgheziei cu *socialiştii-revoluţionari* şi cu *menşevicii,* cu atît mai repede *va învăţa* poporul. Cu atît mai uşor va găsi el soluţia *justă :* alianţa ţărănimii sărace, adică a majorităţii ţăranilor, cu proletariatul.

10—14 septembrie 1917

www.dacoromanica.ro

O PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ A REVOLUŢIEI

Fără îndoială că în orice revoluţie problema cea mai de seamă e problema puterii de stat. În mîna cărei clase se află puterea, iată factorul hotărîtor. Şi dacă „Delo Naroda", ziarul principalului partid de guvernămînt din Rusia, se plîngea nu de mult (în nr. 147) că atît problema Adunării constituante cît şi problema cerealelor sînt date uitării din cauza certurilor pentru putere, ar trebui să răspundem socialiştilor-revoluţionari : plîngeţi-vă de voi înşivă, domnilor. Căci tocmai şovăielile, nehotărîrea partidului *vostru* sînt cel mai mult de vină şi pentru prelungirea „cadrilului ministerial", şi pentru nesfîrşitele amînări ale convocării Adunării constituante, şi pentru zădărnicirea de către capitalişti a măsurilor adoptate sau preconizate în vederea instituirii monopolului cerealelor şi a asigurării ţării cu cereale.

Problema puterii nu poate fi nici ocolită şi nici amînată, deoarece ea este problema esenţială, care determină *totul* în dezvoltarea revoluţiei, în politica ei externă şi internă. Că revoluţia noastră „a pierdut în zadar" o jumătate de an şovăind în ceea ce priveşte organizarea puterii este un fapt indiscutabil, fapt determinat de politica şovăielnică a socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor. Iar politica acestor partide este determinată, în ultimă instanţă, de situaţia de clasă a micii burghezii, de instabilitatea ei economică în lupta dintre capital şi muncă.

Astăzi toată problema este dacă democraţia mic-burgheză a învăţat ceva în acest interval de jumătate de an, perioadă măreaţă, cît se poate de bogată în conţinut.

www.dacoromanica.ro

Dacă nu, revoluţia este pierdută, şi numai o insurecţie victorioasă a proletariatului o poate salva. Dacă da, trebuie să se înceapă prin a crea imediat o putere stabilă, neşovăielnică. O putere stabilă în timpul unei revoluţii populare, adică o putere care să trezească la viaţă masele, majoritatea muncitorilor şi ţăranilor, poate fi numai aceea care se bizuie evident şi indiscutabil *pe majoritatea* populaţiei. În Rusia, pînă în prezent puterea de stat rămîne *de fapt* în mîna *burgheziei,* care e nevoită doar să facă unele concesii parţiale (pentru a trece chiar a doua zi la anularea lor), să împartă promisiuni (pentru a nu le îndeplini), să caute să-şi ascundă în tot felul dominaţia (pentru a amăgi poporul cu aparenţa unei „coaliţii cinstite") etc. etc. În vorbe — un guvern popular, democrat, revoluţionar, în fapt — un guvern antipopular, antidemocrat, contrarevoluţionar, burghez, iată contradicţia care a existat pînă acum şi care a constituit sursa totalei instabilităţi şi a şovăielilor puterii, a întregului „cadril ministerial" pe care îl jucau cu o rîvnă atît de nefastă (pentru popor) domnii socialişti-revoluţionari şi menşevici.

Ori dizolvarea Sovietelor şi o moarte lipsită de glorie pentru ele, ori toată puterea în mîna Sovietelor — iată ce declaram eu în faţa Congresului Sovietelor din Rusia la începutul lunii iunie 1917 [79]. Istoria lunilor iulie şi august a confirmat cît se poate de convingător justeţea spuselor mele. Numai puterea Sovietelor poate fi o putere stabilă, care să se bizuie evident pe majoritatea poporului, — oricît ar minţi lacheii burgheziei, Potresov, Plehanov ş.a., care vorbesc de „lărgirea bazei" puterii, cînd de fapt ea a trecut în mîna unei infime minorităţi a poporului, în mîna burgheziei, a exploatatorilor.

Numai puterea Sovietelor ar fi stabilă, numai ea n-ar fi răsturnată nici în cele mai furtunoase momente ale celei mai furtunoase revoluţii, numai o asemenea putere ar putea asigura o continuă şi largă dezvoltare a revoluţiei, o luptă paşnică între partide în cadrul Sovietelor. Atîta timp cît o asemenea putere nu a fost creată, sînt inevitabile nehotărîrea, instabilitatea, şovăielile, continuele „crize ale puterii", interminabila comedie a cadrilului ministerial, răbufnirile atît de la dreapta cît şi de la stînga.

www.dacoromanica.ro

Lozinca : „puterea în mîna Sovietelor" este însă adesea, dacă nu chiar de cele mai multe ori, înțeleasă cu totul greșit, în sensul unui „guvern format de partidele care dețin majoritatea în Soviete". De aceea am voi să ne oprim mai amănunțit asupra acestei păreri profund greșite.

Un „guvern format de partidele care dețin majoritatea în Soviete" înseamnă o schimbare de persoane în componența cabinetului, rămînînd neatins întregul aparat de stat vechi, aparat pe de-a-ntregul birocratic, pe de-a-ntregul nedemocratic, incapabil să înfăptuiască reforme serioase, reformele care figurează pînă și în programul socialiștilor-revoluționari și cel al menșevicilor.

„Puterea în mîna Sovietelor" înseamnă o transformare radicală a întregului aparat de stat vechi, aparat birocratic, care frînează tot ce e democratic, desființarea acestui aparat și înlocuirea lui printr-unul nou, popular, adică prin aparatul cu adevărat democratic al Sovietelor, al majorității organizate și înarmate a poporului — muncitorii, soldații, țăranii —, acordîndu-se majorității poporului inițiativă și independență nu numai în alegerea deputaților, ci și în conducerea statului, în înfăptuirea reformelor și prefacerilor.

Pentru a arăta mai clar și mai concret această deosebire, vom reaminti prețioasa mărturisire făcută cu cîtva timp în urmă de „Delo Naroda", ziarul unuia dintre partidele de guvernămînt, partidul socialiștilor-revoluționari. Chiar și în ministerele — scria acest ziar — repartizate miniștrilor socialiști (aceste cuvinte au fost scrise pe vremea faimoasei coaliții cu cadeții, cînd menșevicii și socialiștii-revoluționari erau în guvern), *chiar și* în aceste ministere întregul vechi aparat de conducere a rămas neschimbat, frînînd întreaga activitate.

Ceea ce e și lesne de înțeles. Întreaga istorie a țărilor burghezo-parlamentare, și într-o mare măsură și a celor burghezo-constituționale, dovedește că schimbările de miniștri au prea puțină importanță, deoarece adevărata muncă de conducere se află în mîna uriașei armate de funcționari. Iar această armată este îmbibată de un spirit total antidemocratic, este legată prin mii și milioane de fire de moșierime și burghezie, este dependentă în fel și

www.dacoromanica.ro

chip de ele. Ea acţionează în atmosfera relaţiilor burgheze, respiră în această atmosferă, din care nu este în stare să se smulgă, fiindcă s-a anchilozat, s-a osificat în rutină şi nu poate să gîndească, să simtă şi să acţioneze altfel decît pînă acum. Această armată este legată prin relaţii ierarhice, prin anumite privilegii pe care i le aduce serviciul „la stat", iar elementele făcînd parte din pătura ei superioară sînt cu totul aservite, prin intermediul acţiunilor şi băncilor, de către capitalul financiar, fiind ele înseşi într-o anumită măsură agenţii acestuia, promotorii intereselor şi influenţei lui.

A încerca să înfăptuieşti cu ajutorul *acestui* aparat de stat transformări ca desfiinţarea fără despăgubire a proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului sau monopolul cerealelor etc. este o iluzie deşartă, este cea mai mare autoînşelare şi înşelare a poporului. Acest aparat *poate* să slujească burghezia republicană, creînd o republică care e o „monarhie fără monarh", cum este cea de-a treia Republică din Franţa, dar acest aparat de stat este absolut incapabil să înfăptuiască reforme care, nu să desfiinţeze drepturile capitalului, drepturile „sacrei proprietăţi private", ci măcar să le trunchieze sau să le limiteze considerabil. Tocmai de aceea, atunci cînd se formează tot felul de guverne „de coaliţie" în care intră „socialişti", rezultatul este de fiecare dată că aceşti socialişti, chiar dacă unii dintre ei sînt absolut de bună-credinţă, devin în realitate un simplu decor sau paravan al guvernului burghez, un paratrăsnet care abate revolta populară de la guvern, un instrument de înşelare a maselor de către acesta. Aşa s-a întîmplat cu Louis Blanc în 1848, aşa s-a întîmplat de atunci de zeci de ori în Anglia şi Franţa cînd socialiştii au intrat în guvern, aşa s-a întîmplat şi cu alde Cernov şi Ţereteli în 1917, aşa a fost şi aşa va fi atîta timp cît se va menţine orînduirea burgheză şi vechiul aparat de stat, burghez, birocratic va rămîne neclintit.

Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor sînt atît de preţioase tocmai pentru că reprezintă un *tip* nou, indiscutabil superior, incomparabil mai democratic de aparat de stat. Socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au făcut tot posibilul şi imposibilul pentru a trans-

www.dacoromanica.ro

forma Sovietele (îndeosebi pe cel din Petrograd și pe cel din Rusia, adică C.E.C.) în simple locuri de pălăvrăgeală, care sub paravanul „controlului" se îndeletniceau cu adoptarea de rezoluții și deziderate neputincioase, pe care guvernul le punea la dosar cu zîmbetul cel mai amabil și mai politicos. Dar a fost de ajuns să pornească „vîntul rece" al kornilovismului, care prevestea o puternică furtună, pentru ca tot mucegaiul din Soviete să dispară pentru un timp și inițiativa maselor revoluționare să se declanșeze măreață, puternică, de nebiruit.

Din acest exemplu istoric toți cei sceptici să tragă învățăminte. Să se rușineze aceia care declară : „noi nu avem un aparat cu care să înlocuim pe cel vechi, care tinde în mod inevitabil să apere burghezia". Acest aparat *există*. Acest aparat îl constituie tocmai Sovietele. Nu vă temeți de inițiativa și independența maselor, încredeți-vă în organizațiile revoluționare ale maselor — și veți constata *în toate* domeniile vieții de stat aceeași forță, măreție, invincibilitate de care muncitorii și țăranii au dat dovadă în asaltul lor puternic și unit împotriva kornilovismului.

Neîncredere în mase, teamă de inițiativa lor, de independența lor, spaimă în fața energiei lor revoluționare, pe care ar fi trebuit s-o sprijine fără preget sub toate aspectele, iată păcatele cele mai grave ale conducătorilor socialiști-revoluționari și menșevici. Iată una din sursele cele mai profunde ale nehotărîrii, ale șovăielilor lor, ale nesfîrșitelor lor încercări, cît se poate de infructuoase, de a turna vin nou în burduful vechi al vechiului aparat birocratic de stat.

Luați istoria democratizării armatei în revoluția rusă din 1917, istoria ministeriatului lui Cernov, istoria „domniei" lui Palcinski, istoria plecării lui Peșehonov — și veți găsi la fiecare pas cea mai concretă confirmare a celor spuse mai sus. Fiindcă n-a existat o încredere deplină față de organizațiile alese ale soldaților, fiindcă principiul alegerii comandanților de către soldați n-a fost respectat cu strictețe, Kornilovii, Kaledinii și ofițerii contrarevoluționari au ajuns în fruntea armatei. Aceasta este realitatea. Și cine nu închide ochii dinadins nu poate să nu vadă că, *după* rebeliunea lui Kornilov, guvernul Kerenski *lasă* toate

www.dacoromanica.ro

cum au fost, că *în fapt* el *restabileşte kornilovismul.* Numirea lui Alekseev, „pacea" cu alde Klembovski, Gagarin, Bagration şi alţi kornilovişti, atitudinea îngăduitoare faţă de Kornilov şi Kaledin înşişi — totul dovedeşte cît se poate de limpede că în fapt Kerenski restabileşte kornilovismul.

Cale de mijloc nu există. Experienţa a arătat-o. Ori întreaga putere în mîna Sovietelor şi democratizarea deplină a armatei, ori kornilovism.

Dar istoria ministeriatului lui Cernov? N-a dovedit ea că fiecare pas serios în direcţia satisfacerii reale a nevoilor ţăranilor, fiecare pas care dovedeşte încrederea în ei, în organizaţiile lor de masă şi în acţiunile lor trezeşte cel mai mare entuziasm în rîndurile întregii ţărănimi? Iar Cernov, timp de aproape patru luni, a trebuit „să se tîrguiască" şi „să se tot tîrguiască" cu cadeţii şi funcţionarii, care, prin nesfîrşite tergiversări şi lucrături, l-au silit în cele din urmă să iasă din guvern fără să fi făcut nimic. În decursul acestor patru luni, moşierii şi capitaliştii „au cîştigat partida" pentru acest interval de timp, au reuşit să menţină proprietatea moşierească, au amînat convocarea Adunării constituante, au pornit chiar o serie de represiuni împotriva comitetelor agrare.

Cale de mijloc nu există. Experienţa a arătat-o. Ori trecerea întregii puteri în mîna Sovietelor şi la centru şi în provincie, trecerea *imediată* a întregului pămînt, pînă la hotărîrea Adunării constituante, în mîna ţăranilor, ori moşierii şi capitaliştii vor zădărnici totul, vor restabili puterea moşierimii, vor reuşi să-i scoată din fire pe ţărani şi vor duce la o răscoală ţărănească de o violenţă fără margini.

Exact aceeaşi poveste e şi cu zădărnicirea de către capitalişti (cu ajutorul lui Palcinski) a unui control cît de cît serios asupra producţiei, cu zădărnicirea monopolului cerealelor de către comercianţi şi a *începutului* de repartiţie reglementată şi democratică a cerealelor şi produselor iniţiată de Peşehonov.

Esenţialul acum în Rusia nu este să născoceşti „noi reforme", să-ţi propui „planuri" de prefaceri „atotcuprinzătoare". Nicidecum. Aşa prezintă lucrurile — şi le pre-

www.dacoromanica.ro

zintă în mod vădit fals — capitaliștii, Potresovii, Plehanovii, care urlă împotriva „introducerii socialismului", împotriva „dictaturii proletariatului". În realitate însă, situația din Rusia este de așa natură, încît nemaipomenitele greutăți și calamități pricinuite de război, pericolul extrem de grav al unui dezastru economic și al foametei au sugerat de la sine soluția, au indicat de la sine, și nu numai că au indicat, dar au și pus la ordinea zilei aceste reforme și prefaceri absolut urgente : monopolul cerealelor, controlul asupra producției și repartiției, limitarea emisiunii de bani-hîrtie, un schimb normal al cerealelor contra mărfuri etc.

Astfel de măsuri, urmărind tocmai acest lucru, sînt considerate inevitabile de toată lumea și au fost inițiate în multe părți de către forurile cele mai diferite. *Ele au și fost inițiate*, dar sînt pretutindeni ținute în loc de moșieri și capitaliști, care se împotrivesc și prin guvernul Kerenski *(de fapt* un guvern totalmente burghez și bonapartist), și prin aparatul funcționăresc al vechiului stat, și prin presiunea directă și indirectă exercitată de capitalul financiar rus și „aliat".

Nu de mult I. Prilejaev deplîngea astfel în „Delo Naroda" (nr. 147) ieșirea lui Peșehonov din guvern și eșecul stabilirii prețurilor fixe, eșecul monopolului cerealelor :

„Îndrăzneala și hotărîrea — iată ce a lipsit tuturor guvernelor noastre indiferent de componența lor... Democrația revoluționară nu trebuie să aștepte, trebuie să dea dovadă ea însăși de inițiativă și să intervină sistematic în haosul economic... Aici sînt necesare, mai mult ca oriunde, o linie fermă și o putere hotărîtă".

Nimic de zis, vorbe de aur. Numai că autorul nu s-a gîndit că linia fermă, îndrăzneala și hotărîrea nu este o problemă de persoane, ci cu totul alta : care *clasă* este capabilă să dea dovadă de îndrăzneală și hotărîre. Această clasă este numai proletariatul. Îndrăzneală și hotărîre în exercitarea puterii, o linie fermă a puterii — asta nu este altceva decît dictatura proletariatului și a țăranilor săraci. I. Prilejaev suspină fără să-și dea seama după *această dictatură.*

www.dacoromanica.ro

Căci ce-ar însemna în fapt o asemenea dictatură ? Nimic altceva decît că rezistenţa kornilovi̦ştilor ar fi zdrobită şi că s-ar restabili şi s-ar desăvîrşi democratizarea totală a armatei. Nouăzeci şi nouă la sută din soldaţi ar deveni partizani entuziaşti ai acestei dictaturi după două zile de la instaurarea ei. Această dictatură ar da pămînt ţăranilor şi puteri depline comitetelor locale ţărăneşti ; ce om întreg la minte poate să se îndoiască că ţăranii ar sprijini-o ? Ceea ce Peşehonov *a făgăduit* numai („împotrivirea capitaliştilor este zdrobită", a spus el textual în faimoasa cuvîntare rostită la congresul Sovietelor), această dictatură ar transpune în viaţă, ar transforma în realitate, fără a desfiinţa nicidecum organizaţiile democratice de aprovizionare, de control etc., care au început să se înjghebe, ci, dimpotrivă, sprijinindu-le, dezvoltîndu-le, înlăturînd toate impedimentele ce s-ar ivi în activitatea lor.

Numai dictatura proletariatului şi a ţăranilor săraci e în stare să zdrobească împotrivirea capitaliştilor, să dea dovadă de o îndrăzneală şi hotărîre admirabile în exercitarea puterii de stat, să-şi asigure sprijinul entuziast şi neprecupeţit, cu adevărat eroic al maselor atît în armată cît şi în rîndurile ţărănimii.

Puterea în mîna Sovietelor — iată singurul lucru care ar putea face ca pe viitor dezvoltarea să fie treptată, paşnică, lină, să ţină perfect pasul cu conştiinţa şi hotărîrea majorităţii maselor populare, cu propria lor experienţă. Puterea în mîna Sovietelor înseamnă trecerea completă a conducerii ţării şi a controlului asupra economiei ei în mîna muncitorilor şi ţăranilor, cărora *nimeni* nu s-ar încumeta să li se împotrivească şi care *ar învăţa repede*, din experienţă, din propria lor practică, să repartizeze cum trebuie pămîntul, produsele şi cerealele.

„Rabocii Puti" nr. 10
din 27 (14) septembrie 1917
Semnat : N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

CUM SĂ ASIGURĂM SUCCESUL ADUNĂRII CONSTITUANTE

(DESPRE LIBERTATEA PRESEI)

La începutul lunii aprilie, expunînd atitudinea bolşevicilor în problema dacă trebuie convocată o Adunare constituantă, am scris :

„Trebuie şi cît mai repede. Dar nu există decît o singură garanţie a succesului şi a convocării ei : sporirea numărului şi întărirea *forţei* Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor, ţăranilor etc. ; organizarea şi *înarmarea* maselor muncitoreşti — aceasta este singura garanţie“ („Partidele politice din Rusia şi sarcinile proletariatului“. Biblioteca pentru toţi „Jizn i Znanie“ nr. 3, p. 9 şi 29) *.

De atunci au trecut cinci luni, şi justeţea acestor cuvinte a fost confirmată de numeroasele tergiversări şi amînări ale convocării ei, care s-au produs din vina cadeţilor ; în sfîrşit, ea a fost confirmată de minune de rebeliunea lui Kornilov.

Acum, în legătură cu convocarea Consfătuirii democratice pentru 12 septembrie, aş voi să mă opresc asupra unui alt aspect al problemei.

Atît „Raboceaia Gazeta“ a menşevicilor, cît şi „Delo Naroda“ şi-au exprimat regretul că se face atît de puţin pentru agitaţia printre ţărani, pentru luminarea adevăratei *mase* a poporului rus, a adevăratei majorităţi a acestuia. Toţi îşi dau seama şi recunosc că succesul Adunării constituante depinde de luminarea ţărănimii, şi totuşi ceea ce se face în această direcţie e ridicol de puţin. Ţă-

*Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 199. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

ranii sînt înşelaţi, prostiţi, intimidaţi de presa burgheză şi „galbenă", îmbibată de minciună şi contrarevoluţionarism, faţă de care presa menşevicilor şi a socialiştilor-revoluţionari (ca să nu mai vorbim de presa bolşevică) este cît se poate de slabă.

Cum se explică lucrurile ?

Se explică tocmai prin aceea că partidele de guvernămînt, socialist-revoluţionar şi menşevic, sînt slabe, nehotărîte, inactive, că, nefiind de acord ca Sovietele să ia în mîna lor întreaga putere, lasă ţărănimea în întuneric şi părăsire, o lasă „pradă" capitaliştilor şi presei *lor*, agitaţiei *lor*.

Fălindu-se cu „marea" noastră revoluţie, risipind în dreapta şi în stînga fraze sforăitoare, de efect despre „democraţia revoluţionară", menşevicii şi socialiştii-revoluţionari lasă *de fapt* Rusia în stadiul unei revoluţii cît se poate de mediocre, de mic-burgheze, care, după ce l-a alungat pe ţar, lasă totul cum a fost şi nu întreprinde nimic, absolut nimic serios pentru luminarea politică a ţăranilor, pentru lichidarea ignoranţei ţărănimii, ignoranţă care constituie *ultimul* (şi cel mai puternic) *reazem* al exploatatorilor şi asupritorilor poporului.

Acum a sosit momentul să reamintim acest lucru. Acum, în apropierea Consfătuirii democratice, cu două luni înainte de data „fixată" (spre a fi iarăşi amînată) pentru convocarea Adunării constituante, este momentul să arătăm ce uşor s-ar putea îndrepta lucrurile, cît de mult s-ar putea face pentru luminarea politică a ţăranilor dacă... dacă democraţia noastră revoluţionară în ghilimele ar fi cu adevărat revoluţionară, adică ar fi capabilă de acţiuni revoluţionare, şi ar fi cu adevărat o democraţie, adică o democraţie care ţine seama de voinţa şi de interesele majorităţii poporului, iar nu de ale unei minorităţi, ale capitaliştilor, minoritate care continuă să deţină puterea (guvernul Kerenski) şi cu care — dacă nu direct, indirect, dacă nu în vechea formă într-o formă nouă — vor totuşi „să cadă la învoială" socialiştii-revoluţionari şi menşevicii.

Capitaliştii (iar după ei numeroşi socialişti-revoluţionari şi menşevici, din prostie sau din inerţie) numesc „libertate

www.dacoromanica.ro

a presei" o situaţie în care cenzura a fost desfiinţată şi toate partidele tipăresc liber orice ziare.

În realitate, asta nu-i libertatea presei, ci libertatea înşelării maselor asuprite şi exploatate ale poporului de către cei bogaţi, de către burghezie.

Luaţi, de pildă, ziarele din Petrograd sau din Moscova. Veţi vedea numaidecît că, în ceea ce priveşte tirajul, ziarele burgheze — „Reci", „Birjevka", „Novoe Vremea", „Russkoe Slovo" [60] etc. etc. (există un mare număr de asemenea ziare) — predomină. Pe ce se bazează această predominare? În nici un caz pe voinţa majorităţii, deoarece alegerile arată că în ambele capitale majoritatea (imensa majoritate) este de partea democraţiei, adică a socialiştilor-revoluţionari, menşevicilor şi bolşevicilor. Aceste trei partide întrunesc de la trei pătrimi pînă la patru cincimi din voturi, pe cînd tirajul ziarelor scoase de ele reprezintă, cu siguranţă, mai puţin de o pătrime sau chiar de o cincime din tirajul întregii prese burgheze (care, după cum ştim şi ne dăm seama acum, a susţinut direct şi indirect rebeliunea lui Kornilov).

De ce stau lucrurile aşa?

Toată lumea ştie bine de ce. Pentru că editarea unui ziar este o mare şi rentabilă întreprindere capitalistă, în care bogătaşii investesc milioane şi milioane de ruble. „Libertatea presei" în societatea burgheză este libertatea pentru *bogaţi* de a înşela, de a perverti, de a prosti sistematic, prin ziare scoase zilnic în milioane de exemplare, masele exploatate şi asuprite ale poporului, sărăcimea.

Iată un adevăr simplu, îndeobşte cunoscut şi evident, pe care toţi îl văd şi îl înţeleg, dar pe care „aproape toţi" îl trec „cu pudoare" sub tăcere, îl ocolesc cu teamă.

Se pune întrebarea: se poate lupta împotriva acestui rău flagrant şi cum?

Există înainte de toate un mijloc cît se poate de simplu, de eficace şi de legal, pe care l-am indicat mai de mult în „Pravda" *, pe care acum, în preajma lui 12 septembrie, este foarte nimerit să-l reamintim, şi pe care muncitorii trebuie să-l aibă mereu în vedere, deoarece nu cred că

*Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 371—372. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

vor putea renunţa la el atunci cînd vor fi cucerit puterea politică.

Este vorba de monopolul de stat asupra anunţurilor particulare în ziare.

Deschideţi ziarele „Russkoe Slovo", „Novoe Vremea", „Birjevka", „Reci" etc., şi veţi vedea în ele o sumedenie de anunţuri particulare, care aduc venituri enorme, ba chiar principalul venit, capitaliştilor care le scot. Aşa îşi fac treburile, aşa se îmbogăţesc, *aşa fac negoţ cu otravă pentru popor* toate ziarele burgheze din întreaga lume.

În Europa sînt ziare al căror tiraj este egal cu o treime din numărul locuitorilor oraşului respectiv (de pildă 80 000 de exemplare la o populaţie de 240 000 de locuitori) şi care sînt expediate *gratuit* la locuinţa *fiecărui* cetăţean, aducînd un frumos venit editorilor lor. Asemenea ziare trăiesc de pe urma anunţurilor plătite de particulari, iar expedierea gratuită a ziarului la locuinţa fiecăruia asigură cea mai bună difuzare a anunţurilor.

Se pune întrebarea: de ce o democraţie care îşi zice revoluţionară nu ar putea înfăptui această măsură, să declare anunţurile particulare în ziare monopol de stat, să interzică publicarea de anunţuri în altă parte *decît* în ziarele editate de Soviete în provincie şi la oraşe şi de *Sovietul central* la Petrograd pentru întreaga Rusie? De ce democraţia „revoluţionară" să tolereze îmbogăţirea de pe urma anunţurilor particulare a bogătaşilor, partizani ai lui Kornilov, colportori de minciuni şi calomnii la adresa Sovietelor?

O asemenea măsură ar fi fără îndoială o măsură justă. Ea ar aduce mari avantaje şi celor care publică anunţuri particulare, şi întregului popor, şi mai ales ţărănimii, pătura cea mai asuprită şi mai abrutizată, care ar avea posibilitatea de a căpăta la un preţ infim sau chiar gratuit ziarele *Sovietelor* cu suplimente pentru ţărani.

De ce nu s-ar putea face acest lucru? Numai pentru motivul că la domnii capitalişti proprietatea privată şi dreptul de moştenire (asupra veniturilor rezultate din anunţuri) sînt sacre. Şi cum se poate ca, în cea de-a doua revoluţie rusă, cei ce se intitulează democraţii-revoluţio-

www.dacoromanica.ro

nari ai secolului al XX-lea să considere „sacru" acest drept ?

Ni se va obiecta : dar asta ar fi o încălcare a libertăţii presei.

Nu-i adevărat. Ar fi o restabilire a libertăţii presei şi o lărgire a acestei libertăţi. Căci libertatea presei înseamnă că *toţi* cetăţenii îşi pot publica liber orice părere a lor.

Dar astăzi cum stau lucrurile ? Astăzi, acest monopol îl deţin *numai* bogătaşii şi apoi partidele mari. Dacă s-ar edita ziare de mare tiraj ale *Sovietelor*, în care să fie publicate toate anunţurile, ar fi în totul posibil să se asigure unui număr mult mai mare de cetăţeni, să zicem fiecărui grup care a strîns un anumit număr de semnături, exprimarea părerilor lor. În urma unei asemenea reforme, libertatea presei ar deveni *în fapt* mult mai democratică, ar fi mult mai deplină.

Ni se va obiecta : de unde tipografii şi hîrtie ?

Aici e aici ! ! ! Nu de „libertatea presei" e vorba, ci de sacra proprietate a exploatatorilor asupra tipografiilor şi stocurilor de hîrtie acaparate de ei ! ! !

De ce noi, muncitorii şi ţăranii, trebuie să recunoaştem acest drept sacru ? Cu ce se deosebeşte acest „drept" de a publica informaţii false de „dreptul" de a avea iobagi ?

De ce în timpul războiului sînt permise şi se fac pretutindeni tot felul de rechiziţii — de imobile, de locuinţe, de trăsuri, de cai, de cereale, de metale —, iar rechiziţionarea tipografiilor şi a stocurilor de hîrtie să nu fie permisă ?

Muncitorii şi ţăranii pot fi înşelaţi o vreme prezentîndu-li-se aceste măsuri ca fiind nejuste sau greu de realizat, dar adevărul va ieşi la lumină.

Puterea de stat reprezentată de Soviete va lua *toate* tipografiile şi *toate* stocurile de hîrtie şi le va repartiza *în mod echitabil* : în primul rînd — statului, în interesul majorităţii poporului, al majorităţii celor săraci, îndeosebi al majorităţii ţăranilor, care au fost chinuiţi, oprimaţi şi îndobitociţi veacuri de-a rîndul de moşieri şi capitalişti.

www.dacoromanica.ro

În al doilea rînd — partidelor mari, care au întrunit, să zicem, în ambele capitale 100 000 sau 200 000 de voturi.

În al treilea rînd — partidelor mai mici şi, în sfîrşit, oricărui grup de cetăţeni care are un anumit număr de membri sau a strîns un anumit număr de semnături.

Asta ar fi o repartizare echitabilă a hîrtiei şi a tipografiilor, şi ea s-ar putea face fără nici o dificultate atunci cînd puterea s-ar afla în mîinile Sovietelor.

Atunci am putea noi ca, în cele două luni care ne mai despart de întrunirea Adunării constituante, să ajutăm într-adevăr pe ţărani, să facem astfel ca *fiecare* sat să poată primi zece broşuri (sau numere de ziare, sau suplimente speciale), scoase în tiraje *de milioane* de exemplare, din partea *fiecăruia* dintre partidele mari.

Asta ar fi o pregătire „*democrat-revoluţionară*" a alegerilor pentru Adunarea constituantă, ar însemna un ajutor acordat satelor de către muncitorii şi soldaţii înaintaţi, ar constitui un sprijin acordat de stat pentru luminarea, şi nu pentru îndobitocirea, şi înşelarea poporului, ar reprezenta o libertate reală a presei *pentru toţi*, şi nu pentru bogătaşi, ar marca o ruptură cu blestematul trecut de robie, care ne face să tolerăm acapararea de către bogătaşi a marii opere de informare şi instruire a ţărănimii.

„Rabocii Puti" nr. 11
din 28 (15) septembrie 1917
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

REVOLUŢIA RUSĂ ŞI RĂZBOIUL CIVIL

SE AGITĂ SPECTRUL RĂZBOIULUI CIVIL

Speriată de faptul că menşevicii şi socialiştii-revoluţionari au respins coaliţia cu cadeţii, că democraţia va reuşi, eventual, să formeze foarte bine un guvern fără ei şi să guverneze Rusia, burghezia se străduieşte din răsputeri să înspăimînte democraţia împotriva lor.

Caută să bagi cît mai multă spaimă în oameni — iată care este lozinca întregii prese burgheze. Sperie cît mai rău ! Minte, calomniază — numai să reuşeşti să sperii oamenii !

„Birjevka" se străduieşte să înspăimînte lumea prin informaţii fabricate despre diverse acţiuni ale bolşevicilor. Se încearcă să se bage spaima în oameni prin zvonuri despre demisia lui Alekseev şi despre pericolul ca germanii să spargă frontul la Petrograd, ca şi cum faptele n-ar fi dovedit că tocmai generalii kornilovişti (printre care se numără, fără discuţie, şi Alekseev) sînt în stare să deschidă germanilor frontul în Galiţia şi în faţa Rigăi, şi în faţa Petrogradului, că tocmai generalii kornilovişti sînt aceia care stîrnesc ura armatei faţă de cartierul general.

Ei caută să dea un aspect cît mai „solid" şi mai convingător acestei metode de intimidare a democraţiei, invocînd pericolul „războiului civil". Intimidarea cu pericolul războiului civil este, probabil, cel mai curent dintre toate genurile de intimidare. Iată cum a formulat această idee curentă, şi foarte la modă în cercurile filistine, Comitetul din Rostov pe Don al partidului libertăţii poporului în rezoluţia sa din 1 septembrie („Reci" nr. 210) :

www.dacoromanica.ro

„...Comitetul este convins că războiul civil ar anihila toate cuceririle revoluției și ar scălda în sînge tînăra noastră libertate neconsolidată, și de aceea socoate că pentru salvgardarea cuceririlor revoluției este necesar un protest energic împotriva adîncirii revoluției, dictate de irealizabilele utopii socialiste..."

Aici este exprimată în forma cea mai clară, mai precisă, mai explicită și mai deliberată o idee fundamentală, pe care am întîlnit-o de nenumărate ori în editorialele din ziarul „Reci", în articolele lui Plehanov și Potresov, în editorialele din ziarele menșevice etc. etc. Iată de ce nu e lipsit de utilitate să ne oprim mai pe larg asupra ei.

Să încercăm să analizăm problema războiului civil în mod cît mai concret, între altele, pe baza experienței acumulate în jumătatea de an de revoluție.

Această experiență, care concordă pe deplin cu experiența tuturor revoluțiilor europene, începînd de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea, ne arată că războiul este forma cea mai acută a luptei de clasă, cînd o serie de ciocniri și bătălii economice și politice, repetîndu-se, acumulîndu-se, lărgindu-se, ascuțindu-se, ajung să se transforme într-o luptă cu arma în mînă a unei clase împotriva altei clase. De cele mai multe ori — se poate spune chiar aproape în exclusivitate —, în țările cît de cît libere și înaintate, războiul civil are loc între clasele între care există un antagonism creat și adîncit de întreaga dezvoltare economică a capitalismului, de întreaga istorie a societății moderne de pe glob, și anume între burghezie și proletariat.

Tot astfel, și în cele șase luni de revoluție care s-au scurs pînă acum am trecut la 20—21 aprilie și la 3—4 iulie prin puternice izbucniri spontane, care echivalau aproape cu începerea războiului civil de către proletariat. Iar rebeliunea lui Kornilov a fost un complot militar sprijinit de moșieri și capitaliști, în frunte cu partidul cadet, complot care a marcat începerea efectivă a războiului civil de către burghezie.

Iată care sînt faptele. Iată care este istoria propriei noastre revoluții. Și din această istorie trebuie să tragem în primul rînd învățăminte, trebuie să reflectăm în primul rînd asupra mersului și a semnificației ei de clasă.

www.dacoromanica.ro

Să încercăm să facem o comparație între începuturile războiului civil proletar și începuturile războiului civil burghez din Rusia sub aspectul : 1) spontaneității mișcării, 2) al scopurilor ei, 3) al conștiinței maselor care participă la ea, 4) al forței mișcării, 5) al tenacității ei. Credem că nivelul de conștiință al întregii revoluții ruse s-ar ridica foarte, foarte mult dacă toate partidele, care ori de cîte ori au prilejul, agită fără rost cuvintele „război civil", ar pune astfel problema și ar încerca să studieze efectiv începuturile războiului civil.

Să începem cu spontaneitatea mișcării. În legătură cu evenimentele de la 3—4 iulie avem mărturiile publicației menșevice „Raboceaia Gazeta" și ale ziarului „Delo Naroda" al socialiștilor-revoluționari, care au recunoscut *faptul* creșterii spontane a mișcării. Am citat aceste mărturii într-un articol din „Proletarskoe Delo", articol care este publicat în foaie volantă sub titlul „Răspuns calomniatorilor" *. Dar, din motive lesne de înțeles, pentru a se apăra, pentru a justifica participarea lor la prigonirea bolșevicilor, menșevicii și socialiștii-revoluționari continuă să nege în mod oficial caracterul spontan al izbucnirii de la 3—4 iulie.

Să lăsăm deocamdată la o parte ceea ce este discutabil. Să reținem ceea ce este indiscutabil. Nimeni nu contestă caracterul spontan al mișcării de la 20—21 aprilie. Acestei mișcări spontane i s-a alăturat partidul bolșevic cu lozinca : „toată puterea în mîna Sovietelor", s-a alăturat, absolut independent de acest partid, și defunctul Linde, care a scos în stradă 30 000 de soldați înarmați, gata să aresteze guvernul. (De altfel, în paranteză fie zis, faptul scoaterii acestor trupe nu a fost cercetat și studiat. Dacă reflectezi asupra lui, situînd ziua de 20 aprilie în lanțul istoric al evenimentelor, adică socotind-o o verigă în lanțul care se întinde de la 28 februarie la 29 august, vezi limpede că vina și greșeala bolșevicilor a fost aceea că au urmat o tactică *insuficient* de revoluționară și nicidecum prea revoluționară, așa cum ne acuză filistinii.)

* Vezi volumul de față, p. 25—37 — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Aşadar, caracterul spontan al mişcării care era pe punctul să ducă proletariatul la începerea războiului civil este indiscutabil. În rebeliunea lui Kornilov nu găsim însă nici un element cît de cît spontan : aici nu avem decît un complot de generali, care contau să antreneze o parte din trupe prin inducere în eroare şi prin forţa ordinului.

Acest caracter spontan al mişcării este un indiciu incontestabil că ea are rădăcini adînci în mase, că aceste rădăcini sînt trainice, că mişcarea este inevitabilă. Revoluţia proletară are o bază, bază de care contrarevoluţia burgheză este lipsită — iată ce arată faptele considerate sub raportul spontaneităţii mişcării.

Să analizăm scopurile mişcării. Mişcarea de la 20—21 aprilie s-a apropiat foarte mult de lozincile bolşevice, iar cea de la 3—4 iulie s-a dezvoltat în legătură directă cu ele, sub influenţa şi conducerea lor. Despre dictatura proletariatului şi a ţărănimii sărace, despre pace şi propuneri imediate de pace, despre confiscarea pămînturilor moşiereşti — despre toate aceste *scopuri* principale ale războiului civil proletar partidul bolşevic a vorbit absolut deschis, clar şi precis, în auzul tuturor, în ziarele sale şi în agitaţia prin viu grai.

În ceea ce priveşte scopurile rebeliunii lui Kornilov, ştim cu toţii, şi în cadrul democraţiei nimeni nu contestă, că ele erau : dictatura moşierilor şi a burgheziei, dizolvarea Sovietelor, preparative în vederea restaurării monarhiei. Partidul cadet, principalul partid kornilovist (aşa ar trebui, de altfel, să începem acum să-i spunem, partid kornilovist), care dispune de mai multe ziare şi de forţe agitatorice mai numeroase decît bolşevicii, n-a cutezat şi nu va cuteza vreodată să vorbească deschis poporului despre dictatura burgheziei, despre dizolvarea Sovietelor sau despre scopurile korniloviste în general !

Din punctul de vedere al scopurilor mişcării, faptele dovedesc că războiul civil proletar poate arăta deschis poporului scopurile sale finale, atrăgîndu-şi astfel simpatia oamenilor muncii, pe cînd războiul civil burghez poate sconta să antreneze o parte a maselor numai dacă-şi ascunde scopurile ; de aici marea deosebire în ceea ce priveşte conştiinţa maselor.

www.dacoromanica.ro

Relativ la această problemă nu există, pare-se, alte date obiective decît cele în legătură cu apartenența la diverse partide și cu alegerile. Alte fapte care să ne permită să ne facem o idee precisă despre conștiința maselor se pare că nu există. Că mișcarea proletară revoluționară este condusă de partidul bolșevic, iar cea burgheză contrarevoluționară — de partidul cadet, e un lucru clar, ce cu greu ar putea fi contestat după experiența de o jumătate de an a revoluției. Relativ la problema de care ne ocupăm se pot face trei comparații de ordin faptic. Comparînd alegerile din mai pentru dumele raionale din Petrograd cu alegerile din august pentru Duma centrală, constatăm o scădere a numărului de voturi obținute de cadeți și o creștere substanțială a numărului de voturi obținute de bolșevici. Presa cadetă recunoaște că acolo unde sînt concentrate mase de muncitori sau soldați, acolo se observă, de regulă, că bolșevismul este puternic.

Apoi faptul că masele au aderat în mod conștient la partid — în lipsa oricăror date statistice cu privire la fluctuația numărului de membri ai partidului, la frecventarea adunărilor etc. — poate fi verificat concret numai pe baza datelor publicate referitor la subscripțiile pentru partid. Aceste date arată marele eroism de masă de care dau dovadă muncitorii bolșevici făcînd subscripții pentru „Pravda", pentru ziarele suspendate etc. Comunicate în legătură cu subscripțiile au fost date întotdeauna publicității. Cadeții nu fac așa ceva: activitatea partidului lor „este alimentată", fără doar și poate, de cotizațiile bogătașilor. De un ajutor activ din partea maselor nici pomeneală.

În sfîrșit, dacă facem o comparație între mișcările de la 20—21 aprilie și 3—4 iulie, pe de o parte, și kornilovism, pe de altă parte, rezultă că bolșevicii arată direct maselor care este dușmanul lor în războiul civil: burghezia, moșierii și capitaliștii. Kornilovismul a și dovedit că trupele care l-au urmat pe Kornilov *au fost pur și simplu induse în eroare*, fapt care a ieșit la iveală chiar de la prima ciocnire între „divizia sălbatică" și eșaloanele lui Kornilov și cei din Petrograd.

www.dacoromanica.ro

Mai departe. Ce date avem în privinţa *forţei* proletariatului şi a burgheziei în războiul civil? Forţa bolşevicilor rezidă numai în numărul proletarilor, în conştiinţa lor, în simpatiile „păturii de jos" de la socialiştii-revoluţionari şi menşevici (adică muncitorii şi ţăranii săraci din rîndurile acestora) pentru lozincile bolşevice. Este un fapt cert că tocmai aceste lozinci au antrenat de fapt *majoritatea* maselor revoluţionare active din Petrograd la 20—21 aprilie şi la 18 iunie şi 3—4 iulie.

O comparaţie între datele referitoare la alegerile „parlamentare" şi cele referitoare la mişcările de masă arătate mai sus confirmă pe deplin în privinţa Rusiei o constatare făcută de multe ori în Apus, şi anume: *forţa* proletariatului revoluţionar, privită sub aspectul influenţei *asupra maselor* şi al antrenării lor în luptă, este incomparabil *mai mare* în lupta *extraparlamentară* decît în lupta parlamentară. Este o constatare de mare importanţă în problema războiului civil.

E de la sine înţeles de ce toate condiţiile luptei parlamentare şi ale alegerilor diminuează forţa claselor asuprite în comparaţie cu forţele pe care ele le pot desfăşura efectiv în războiul civil.

Forţa cadeţilor şi a kornilovismului este forţa *avuţiei*. Faptul că capitalul şi imperialismul anglo-francez sînt *pentru* cadeţi şi *pentru* kornilovism îl dovedesc o serie întreagă de manifestări politice şi presa. Este ştiut de toată lumea că la Consfătuirea de la Moscova din 12 august întreaga „dreaptă" s-a pronunţat cu entuziasm pentru Kornilov şi Kaledin. Este ştiut de toată lumea că presa burgheză franceză şi engleză „l-a ajutat" pe Kornilov. Sînt indicii în sensul că el a primit ajutor din partea *băncilor*.

Kornilov a avut de partea lui toată forţa avuţiei şi cît de repede şi de lamentabil s-a prăbuşit el! În afară de bogătaşi, korniloviştii nu au decît două forţe sociale: „divizia sălbatică" şi căzăcimea. În primul caz, e vorba *numai* de forţa întunericului şi a înşelăciunii. Este o forţă cu atît mai de temut cu cît presa rămîne în mîna burgheziei. Învingînd în războiul civil, proletariatul ar lichida imediat şi radical *acest* izvor de „forţă".

www.dacoromanica.ro

În ceea ce privește căzăcimea, aici avem o pătură a populației alcătuită din proprietari bogați, proprietari mici sau mijlocii (proprietatea medie=circa 50 de deseatine) într-una din regiunile periferice ale Rusiei și care păstrează foarte multe trăsături medievale în felul de trai, în gospodărie, în moravuri. Avem aici, se poate spune, baza social-economică a unei Vendée ruseşti. Ce-au arătat însă *faptele* în legătură cu mișcarea lui Kornilov și a lui Kaledin ? Că nici chiar Kaledin, „conducătorul iubit", sprijinit de alde Gucikov, Miliukov, Reabușinski & Co., *n-a reușit să realizeze* o mișcare de masă ! ! Kaledin a mers mult „mai drept", mai rectiliniu spre război civil decît bolșevicii. El „a pornit să ridice Donul", și totuși nu a reușit să închege o mișcare de masă în ținutul său, în ținutul căzăcimii, rupt de democrația rusă ! La proletariat observăm, dimpotrivă, izbucniri spontane ale mișcării în centrul influenței și forței democrației ruse antibolșevice.

Date obiective cu privire la atitudinea diferitelor pături și diferitelor grupuri economice ale căzăcimii față de democrație și kornilovism nu există. Sînt doar indicii că cea mai mare parte a căzăcimii sărace și mijlocașe înclină mai ales spre democrație și numai ofițerimea și vîrfurile căzăcimii înstărite sînt totalmente korniloviste.

În orice caz, după experiența de la 26—31 august, este istoricește dovedit că mișcarea căzăcească de masă în favoarea contrarevoluției burgheze este cît se poate de slabă.

Mai rămîne o problemă : *tenacitatea* mișcării. În ceea ce privește mișcarea bolșevică, proletar-revoluționară, este fapt dovedit că într-o jumătate de an de republică în Rusia lupta împotriva bolșevismului a fost dusă atît pe tărîm ideologic, în condiții în care organele de presă și forțele agitatorice ale adversarilor bolșevismului precumpăneau într-o măsură uriașă (și în care campaniile de calomnii au fost incluse „în mod riscat" în lupta „ideologică"), cît și *prin represiuni :* sute de arestați, devastarea tipografiei principale, suspendarea ziarului principal și a mai multor alte ziare. Faptele arată care este rezultatul : o întărire substanțială a bolșevismului în alegerile din august din Petrograd, apoi întărirea, atît în partidul socia-

www.dacoromanica.ro

list-revoluţionar, cît şi în cel menşevic, a curentelor internaţionaliste şi „de stînga", care se apropie de bolşevism. Aşadar, în Rusia republicană, tenacitatea mişcării proletar-revoluţionare este mare. Faptele dovedesc că eforturile depuse în comun de cadeţi, socialişti-revoluţionari şi menşevici *n-au reuşit* să slăbească cu nimic această mişcare. Dimpotrivă, coaliţia korniloviştilor cu „democraţia" *a întărit* bolşevismul. În afară de influenţa ideologică *şi* de represiuni nu pot exista alte mijloace de luptă împotriva curentului proletar-revoluţionar.

În ceea ce priveşte tenacitatea mişcării cadeto-korniloviste, nu dispunem deocamdată de date. Cadeţii n-au cunoscut prigonirile. Chiar şi Gucikov a fost eliberat, şi n-au fost arestaţi nici măcar Maklakov şi Miliukov. Nici măcar „Reci" n-a fost suspendat. Cadeţii sînt cruţaţi. Guvernul Kerenski *face curte* cadeto-korniloviştilor. Dar dacă am pune problema astfel : să admitem că diverşi Reabuşinski anglo-francezi şi ruşi vor mai azvîrli nişte milioane cadeţilor, ziarelor „Edinstvo", „Den" etc. pentru o nouă campanie electorală la Petrograd ; există probabilitatea ca acum, după rebeliunea lui Kornilov, voturile lor să sporească ? Judecînd după întruniri etc., cred că această întrebare n-ar putea primi decît un răspuns negativ...

*
* *

Totalizînd rezultatele comparaţiei făcute de noi între datele furnizate de istoria revoluţiei ruse, ajungem la concluzia că începerea războiului civil de către proletariat a dat la iveală forţa, conştiinţa, dezvoltarea, tenacitatea mişcării şi existenţa unei baze a ei. Începerea războiului civil de către burghezie n-a dat la iveală nici o forţă, nici o conştiinţă a maselor, nici o bază, nici o şansă de victorie.

Alianţa cadeţilor cu socialiştii-revoluţionari şi menşevicii împotriva bolşevicilor, adică împotriva proletariatului revoluţionar, a fost încercată luni de zile în practică, şi această alianţă a korniloviştilor, vremelnic camuflaţi, cu „democraţia", în realitate a avut drept rezultat nu slăbirea,

www.dacoromanica.ro

ci întărirea bolșevicilor, falimentul „coaliției", întărirea opoziției „de stînga" și la menșevici.

O alianță a bolșevicilor cu socialiștii-revoluționari și menșevicii împotriva cadeților, împotriva burgheziei *nu a fost încă încercată*. Sau, ca să fim mai precișI, o asemenea alianță *a fost încercată pe un singur front*, numai în decurs de *cinci zile*, 26—31 august, în timpul rebeliunii lui Kornilov, și ea a asigurat atunci o victorie totală asupra contrarevoluției, o victorie obținută atît de ușor cum nu s-a mai întîmplat în nici o revoluție, a asigurat o reprimare atît de crîncenă a contrarevoluției burghezilor, moșierilor și capitaliștilor, aliaților imperialiști și cadeților, încît *din acest punct de vedere* praful s-a ales din războiul civil ; el s-a prefăcut chiar de la început în nimic, s-a încheiat fără să se fi dat vreo „bătălie".

Și în fața acestui fapt istoric, întreaga presă burgheză și toți aceia care-i țin isonul (alde Plehanov, Potresov, Breșko-Breșkovskaia etc.) urlă cît îi ține gura că tocmai o alianță a bolșevicilor cu menșevicii și cu socialiștii-revoluționari „amenință" cu ororile unui război civil !...

Ar fi ridicol dacă n-ar fi atît de trist. Este trist că o asemenea absurditate, evidentă, flagrantă, o asemenea sfidare a faptelor, a întregii istorii a revoluției noastre poate găsi în genere ascultători... Asta dovedește că minciuna burgheză interesată continuă să aibă o mare răspîndire (și o răspîndire inevitabilă atîta timp cît presa este monopolizată de burghezie), estompînd și camuflînd învățămintele cele mai indubitabile, mai palpabile și mai indiscutabile ale revoluției.

Dacă există un învățămînt al revoluției absolut indiscutabil, dovedit prin fapte, este acela că numai o alianță a bolșevicilor cu socialiștii-revoluționari și cu menșevicii, numai trecerea imediată a întregii puteri în mîna Sovietelor ar zădărnici războiul civil în Rusia. Căci nu este de conceput ca burghezia să pornească un război civil împotriva acestei alianțe, împotriva Sovietelor de deputați ai muncitorilor, soldaților și țăranilor ; într-un asemenea „război" nu s-ar ajunge să se dea nici măcar o bătălie ; după rebeliunea lui Kornilov, burghezia n-ar mai găsi, *a doua* oară, nici măcar o „divizie sălbatică", nici măcar

www.dacoromanica.ro

atîtea eşaloane de cazaci ca data trecută pentru a le folosi împotriva unui guvern al Sovietelor !

O dezvoltare paşnică a unei revoluţii în genere este un lucru extrem de rar şi foarte greu de realizat, deoarece revoluţia înseamnă agravarea la maximum a celor mai acute contradicţii de clasă ; dar într-o ţară ţărănească în care alianţa proletariatului cu ţărănimea *poate* să aducă maselor chinuite de războiul cel mai nedrept şi mai criminal *pacea*, iar ţărănimii să-i dea tot *pămîntul*, într-o asemenea ţară, într-un asemenea moment istoric excepţional, dezvoltarea paşnică a revoluţiei, în condiţiile trecerii întregii puteri în mîna Sovietelor, este *posibilă* şi *probabilă*. Lupta pentru putere între partide se poate desfăşura paşnic în cadrul Sovietelor cu condiţia ca în Soviete să existe un democratism deplin, cu condiţia ca ele să renunţe la „micile furtişaguri", la „spolierea" principiilor democratice, aşa cum se întîmplă acum, cînd soldaţii aleg un reprezentant la 500 de alegători, iar muncitorii — unul la 1 000. Într-o republică democratică, asemenea mici furtişaguri sînt sortite să dispară.

Dar pentru Soviete, care ar da ţăranilor tot pămîntul fără despăgubire şi ar propune tuturor popoarelor o pace dreaptă, pentru astfel de Soviete nici un fel de alianţă a burgheziei anglo-franceze şi ruse, a Kornilovilor, Buchananilor şi Reabuşinskilor, a Miliukovilor cu Plehanovii şi Potresovii nu este de loc de temut ; împotriva unor astfel de Soviete ea este cu totul neputincioasă.

Este, firește, inevitabil ca burghezia să se împotrivească la trecerea pămîntului în mîna ţăranilor fără despăgubire, la transformări asemănătoare în celelalte domenii, la o pace dreaptă şi la o ruptură cu imperialismul. Dar, pentru ca de la împotrivire să se ajungă la război civil, e nevoie de nişte *mase* în stare *să lupte* şi să învingă Sovietele. Dar burghezia *nu are* asemenea mase şi nici de unde le lua. Cu cît mai repede şi mai hotărît vor lua Sovietele întreaga putere, cu atît mai repede se vor scinda şi „diviziile sălbatice" şi cazacii, se vor scinda într-o minoritate infimă de kornilovişti conştienţi şi o imensă majoritate de partizani ai unei alianţe democratice şi

www.dacoromanica.ro

socialiste (deoarece atunci va fi vorba de socialism) a muncitorilor și țăranilor.

În condițiile trecerii puterii în mîna Sovietelor, împotrivirea burgheziei va face ca *fiecare* capitalist să fie „urmărit", supravegheat, controlat și ținut în evidență de *zeci și sute* de muncitori și țărani, ale căror interese le vor cere să lupte împotriva înșelării poporului de către capitaliști. Formele și metodele de evidență și control sînt elaborate și simplificate tocmai de capitalism, tocmai de creații ale capitalismului cum sînt băncile, marile fabrici, sindicatele, căile ferate, poșta, asociațiile de consum și sindicatele profesionale. Va fi cu totul suficient ca Sovietele să pedepsească pe capitaliștii care se sustrag de la o evidență amănunțită sau care înșală poporul, confiscîndu-le întreaga avere și arestîndu-i pe termene scurte, pentru a lichida pe această cale nesîngeroasă orice împotrivire a burgheziei. Căci tocmai cu ajutorul băncilor, din moment ce vor fi naționalizate, tocmai cu ajutorul sindicatelor funcționarilor, al poștei, al asociațiilor de consum, al sindicatelor muncitorești, controlul și evidența vor deveni universale, atotputernice, omniprezente, invincibile.

Sovietele din Rusia, alianța muncitorilor și țăranilor săraci din Rusia, nu sînt singure în *pașii* lor *spre* socialism. Dacă am fi singuri, n-am putea îndeplini această sarcină pînă la capăt și în mod pașnic, deoarece ea este în fond o sarcină internațională. Dar noi avem o foarte mare rezervă, armata muncitorilor mai înaintați din alte țări, în care o desprindere a Rusiei de imperialiști și de războiul imperialist va accelera în mod inevitabil revoluția muncitorească, socialistă, care se maturizează în aceste țări.

*
* *

Se vorbește despre „valurile de sînge" care ar curge într-un război civil. Despre acest lucru se vorbește și în rezoluția cadeților-kornilovițtilor citată mai sus. Este o frază repetată în mii de feluri de toți burghezii și de toți oportuniștii, de care își bat joc și își vor bate joc, și nu pot

www.dacoromanica.ro

să nu-şi bată joc după rebeliunea lui Kornilov toţi muncitorii conştienţi.

Dar chestiunea „valurilor de sînge" care curg în timp de război, aşa cum se întîmplă în prezent, poate fi şi trebuie să fie pusă pe terenul unei evaluări aproximative a forţelor, a consecinţelor şi rezultatelor, trebuie pusă serios, şi nu ca o vorbă goală la modă, nu ca o simplă făţărnicie a cadeţilor, care au făcut *tot* ce le-a stat în putinţă *pentru ca* Kornilov să înece Rusia în sînge, în scopul restaurării dictaturii burgheziei, a puterii moşiereşti şi a monarhiei.

Ni se vorbeşte de „valuri de sînge". Să analizăm *şi acest* aspect al problemei.

Să admitem că menşevicii şi socialiştii-revoluţionari vor continua să şovăie, că ei *nu* vor trece puterea în mîna Sovietelor, *nu* vor răsturna pe Kerenski, vor restabili vechiul şi putredul compromis cu burghezia într-o formă oarecum diferită (în locul cadeţilor, de pildă, *kornilovişti* „fără partid"), nu vor înlocui aparatul de stat printr-un aparat al Sovietelor, nu vor propune pacea, nu vor rupe cu imperialismul, nu vor confisca pămînturile moşiereşti. Să admitem că şovăielile de astăzi ale socialiştilor-revoluţionari şi ale menşevicilor, că „12 septembrie" vor avea un astfel de deznodămînt.

Experienţa propriei noastre revoluţii arată cum nu se poate mai clar că urmarea ar fi o nouă slăbire a socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor, o adîncire a rupturii dintre ei şi mase, o creştere deosebită a revoltei şi îndîrjirii maselor, o sporire substanţială a simpatiei faţă de proletariatul revoluţionar, faţă de bolşevici.

Proletariatul din capitală va fi atunci şi mai aproape decît acum de comună, de insurecţia muncitorească, de luarea puterii în propria sa mînă, de războiul civil în forma sa superioară şi mai hotărîtă : după experienţa de la 20—21 aprilie şi de la 3—4 iulie, acest rezultat trebuie considerat ca fiind istoriceşte inevitabil.

„Valuri de sînge", urlă cadeţii. Dar aceste valuri de sînge ar duce la victoria proletariatului şi ţărănimii sărace, iar victoria, cu o probabilitate de nouăzeci şi nouă la sută, ar aduce *pacea* în locul războiului imperialist, *adică*

www.dacoromanica.ro

ar cruța viețile a *sute de mii de* oameni care astăzi își varsă sîngele pentru împărțirea profiturilor și anexiunilor între capitaliști. Dacă evenimentele de la 20—21 aprilie s-ar fi terminat prin trecerea întregii puteri în mîinile Sovietelor și ar fi adus în cadrul acestora victoria bolșevicilor în alianță cu țărănimea săracă, atunci, chiar dacă acest lucru ar fi fost plătit cu „valuri de sînge", ar fi fost salvate viețile unei *jumătăți de milion* de soldați ruși care au pierit cu siguranță în luptele de la 18 iunie.

Așa gîndește și așa va gîndi orice muncitor și orice soldat rus conștient, dacă cîntărește și evaluează problema războiului civil, care se pune peste tot, și desigur că un asemenea muncitor și un asemenea soldat care a trecut prin multe și s-a gîndit la multe nu se lasă înspăimîntat de țipetele despre „valuri de sînge", ieșite din gurile unor oameni, partide și grupuri care vor să jertfească viețile *altor milioane* de soldați ruși pentru Constantinopol, pentru Lvov, pentru Varșovia, pentru „victoria asupra Germaniei".

Oricîte „valuri de sînge" ar curge într-un război civil intern, nu s-ar ajunge nici pe departe la *oceanele* de sînge vărsate de imperialiștii ruși după 19 iunie (în pofida șanselor extrem de mari de a evita acest lucru prin trecerea puterii în mîna Sovietelor).

Domnilor Miliukovi, Potresovi, Plehanovi, fiți mai prudenți cînd argumentați, în timp de război, *împotriva* „valurilor de sînge" într-un război civil, deoarece soldații au văzut curgînd *oceane* de sînge.

Astăzi, în 1917, în al patrulea an al unui război nemaipomenit de greu, criminal, care a sleit popoarele, situația internațională a revoluției ruse este de așa natură, încît propunerea unei păci drepte de către proletariatul rus învingător într-un război civil ar avea nouăzeci și nouă la sută șanse de a obține armistițiul și pacea *fără a face să curgă alte oceane de sînge*.

Căci unirea imperialismului anglo-francez și a celui german, care se dușmănesc între ele, unirea lor *împotriva* unei republici ruse proletare socialiste este *imposibilă* în practică, iar unirea imperialismului englez, japonez și american împotriva noastră este foarte greu de realizat,

www.dacoromanica.ro

şi noi n-avem a ne teme de ea fie chiar şi în virtutea situaţiei geografice a Rusiei. Totodată, existenţa unor mase proletare revoluţionare şi socialiste în *toate* statele europene este un fapt, maturizarea revoluţiei socialiste mondiale şi inevitabilitatea ei nu pot fi puse la îndoială, şi această revoluţie poate fi ajutată în mod serios, desigur, nu prin delegaţii şi prin jocul de-a consfătuirea de la Stockholm cu Plehanovii sau Ţeretelii străini, ci numai prin mersul înainte al revoluţiei ruse.

Burghezii urlă despre inevitabilitatea înfrîngerii comunei din Rusia, adică a înfrîngerii proletariatului în cazul cînd el ar lua puterea.

Acestea sînt ţipete mincinoase, dictate de interese de clasă.

Cucerind puterea, proletariatul Rusiei are *toate* şansele s-o păstreze şi să ducă Rusia pînă la revoluţia victorioasă în Occident.

Căci, în primul rînd, noi am învăţat multe de la Comună încoace şi nu am repeta greşelile care i-au fost fatale, nu am lăsa banca în mîinile burgheziei, nu ne-am limita să ne apărăm împotriva versaillezilor noştri (zişi şi kornilovişti), ci am trece la ofensivă împotriva lor şi i-am zdrobi.

În al doilea rînd, proletariatul victorios va aduce Rusiei pacea. Şi nici un fel de forţă nu va putea răsturna guvernul *păcii*, guvernul unei păci cinstite, sincere, drepte, după toate ororile unui măcel al popoarelor care durează de mai bine de trei ani.

În al treilea rînd, proletariatul victorios va da imediat ţărănimii pămînt fără despăgubire. Şi imensa majoritate a ţărănimii, chinuită şi îndîrjită de „jocul cu moşierii" la care se dedă guvernul nostru, îndeosebi guvernul de „coaliţie", guvernul Kerenski, va sprijini fără rezerve, prin orice mijloace, cu toată abnegaţia proletariatul învingător.

Voi, domnilor menşevici şi socialişti-revoluţionari, vorbiţi mereu despre „eforturile eroice" ale poporului. Mai zilele trecute am întîlnit nu ştiu pentru a cîta oară această frază într-un editorial al ziarului vostru „Izvestiia C.E.C.". Pentru voi, asta-i o *simplă* frază. Dar muncitorii şi ţă-

www.dacoromanica.ro

ranii care o citesc *reflectează* asupra ei, și fiecare reflecție, întărită de experiența rebeliunii lui Kornilov, de „experiența" ministeriatului lui Peșehonov, de „experiențele" ministeriatului lui Cernov și *așa mai departe*, fiecare reflecție duce inevitabil la concluzia : bine, dar acest „efort eroic" nu este altceva decît încrederea țărănimii sărace în muncitorii de la orașe, în care vede pe cei mai fideli aliați și conducători ai ei. Efortul eroic nu înseamnă altceva decît victoria proletariatului rus asupra burgheziei în războiul civil, căci numai această victorie ne va scăpa de chinuitoarele șovăieli, numai ea ne va duce la o ieșire, ne va da pămînt, ne va aduce pacea.

Dacă se poate înfăptui alianța muncitorilor de la orașe cu țărănimea săracă prin trecerea imediată a puterii în mîna Sovietelor, cu atît mai bine. Bolșevicii vor face *totul* pentru ca această cale *pașnică* de dezvoltare a revoluției să fie asigurată. Fără aceasta, nici Adunarea constituantă, ea singură, nu va aduce salvarea, fiindcă și în cadrul ei socialiștii-revoluționari pot să continue „jocul" de-a înțelegerile cu cadeții, cu Breșko-Breșkovskaia și Kerenski (cu ce sînt ei mai buni decît cadeții ?) etc. etc.

Dacă „democrația" n-a învățat minte nici chiar din experiența rebeliunii lui Kornilov și va continua politica funestă de oscilări și conciliatorism, noi vom spune : nimic nu distruge mai mult revoluția proletară ca aceste oscilări. Nu agitați deci, domnilor, spectrul războiului civil : el este inevitabil, dacă nu vreți să terminați chiar acum, pînă la capăt, cu kornilovismul și cu „coaliția" ; în schimb, acest război va aduce victoria asupra exploatatorilor, va da pămînt țăranilor, va aduce pace popoarelor, va deschide calea cea justă spre revoluția victorioasă a proletariatului socialist din lumea întreagă.

Scris în prima jumătate a lunii septembrie 1917

Publicat la 29 (16) septembrie 1917, în ziarul „Rabocii Puti" nr. 12
Semnat : N. Lenin

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SARCINILE REVOLUȚIEI

Rusia este o țară mic-burgheză. Această clasă cuprinde imensa majoritate a populației. Șovăielile ei între burghezie și proletariat sînt inevitabile. Numai atunci cînd mica burghezie se va fi alăturat proletariatului va fi asigurată o victorie ușoară, rapidă și pașnică a cauzei revoluției, a cauzei păcii, libertății și a trecerii pămîntului în mîinile celor ce muncesc.

Mersul revoluției noastre ne arată în practică aceste șovăieli. Să nu ne facem deci iluzii cu privire la partidele socialist-revoluționar și menșevic ; să ne urmăm ferm calea proletară de clasă. Mizeria țăranilor săraci, ororile războiului, ravagiile foametei arată maselor din ce în ce mai concret justețea căii proletare, necesitatea de a sprijini revoluția proletară.

Mersul revoluției spulberă cu o implacabilă cruzime speranțele „pașnice" mic-burgheze într-o „coaliție" cu burghezia, într-o politică de conciliere față de ea, în posibilitatea de a sta „liniștit" și a aștepta „apropiata" Adunare constituantă etc. Rebeliunea lui Kornilov a fost ultima lecție dură, o lecție mare, care vine să completeze mii și mii de lecții mici, avînd drept subiect amăgirea peste tot locul a muncitorilor și țăranilor de către capitaliști și moșieri, amăgirea soldaților de către ofițeri etc. etc.

În armată, în rîndurile țărănimii și printre muncitori cresc nemulțumirea, indignarea, iritarea. „Coaliția" socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor cu burghezia, coaliție care făgăduiește totul și nu îndeplinește nimic, creează

www.dacoromanica.ro

în mase o stare de enervare, le deschide ochii și le împinge la insurecție.

Opoziția de stînga în rîndurile socialiștilor-revoluționari (Spiridonova și alții) și ale menșevicilor (Martov și alții) a crescut, ajungînd să reprezinte 40% din „Consiliile" și „congresele" acestor partide. Iar *jos*, în rîndurile proletariatului și ale țărănimii, îndeosebi în rîndurile țărănimii sărace, *majoritatea* socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor sînt *„de stînga"*.

Rebeliunea lui Kornilov a fost instructivă. Am tras de aici multe învățăminte.

Nu putem ști dacă Sovietele vor reuși acum să meargă mai departe decît conducătorii socialiștilor-revoluționari și ai menșevicilor, asigurînd dezvoltarea pașnică a revoluției, sau vor bate din nou pasul pe loc, făcînd inevitabilă insurecția proletară.

Acesta e un lucru pe care nu-l putem ști.

Sarcina ce ne revine este să contribuim din toate puterile la asigurarea unei „ultime" șanse de dezvoltare pașnică a revoluției, să dăm ajutor în acest sens, expunîndu-ne programul, explicînd că el este programul întregului popor, că e în deplină concordanță cu interesele și cu revendicările uriașei majorități a populației.

În rîndurile ce urmează încercăm să expunem acest program.

Să mergem cu programul nostru mai mult în păturile „de jos", în mase, la funcționari, muncitori, țărani, și nu numai la ai noștri, ci mai ales la cei care-i urmează pe socialiștii-revoluționari, la cei fără partid, la cei neluminați. Să ne străduim să-i ridicăm astfel încît să judece ei singuri, să ia singuri hotărîri, să trimită delegații ale *lor* la consfătuire, la Soviete, la guvern, și atunci, *oricare va fi* rezultatul consfătuirii, munca noastră nu va fi fost zadarnică. Ea va fi folositoare și pentru consfătuire, și la alegerile în Adunarea constituantă, și în activitatea politică în genere.

Viața dovedește justețea programului și a tacticii bolșevice. De la 20 aprilie și pînă la rebeliunea lui Kornilov „nu se scurse multă vreme, dar prin cîte n-am trecut".

www.dacoromanica.ro

Masele, clasele *asuprite* au tras în acest răstimp multe învăţăminte din proprie experienţă, iar conducătorii socialiştilor-revoluţionari şi ai menşevicilor s-au separat total de mase. Un program foarte concret, în măsura în care vom reuşi să-l dezbatem în mase, va evidenţia cel mai bine acest lucru.

POLITICA FUNESTĂ DE CONCILIERE FAŢĂ DE CAPITALIŞTI

1. A lăsa la putere fie şi un număr mic de reprezentanţi ai burgheziei, a lăsa la putere kornilovişti notorii, ca generalii Alekseev, Klembovski, Bagration, Gagarin ş.a., sau oameni care s-au dovedit completamente neputincioşi în faţa burgheziei şi capabili de acte de bonapartism, ca Kerenski, înseamnă a deschide larg porţile, pe de o parte, foametei şi unei catastrofe economice inevitabile, pe care capitaliştii o grăbesc şi o agravează intenţionat, iar pe de altă parte unei catastrofe militare, căci armata, care urăşte pe comandanţi, nu poate participa cu entuziasm la războiul imperialist. În afară de aceasta, nu încape îndoială că, rămînînd la putere, generalii şi ofiţerii kornilovişti *vor deschide germanilor frontul în mod intenţionat*, aşa cum au făcut în Galiţia şi la Riga. Toate acestea pot fi preîntîmpinate numai prin formarea unui nou guvern, pe baze noi, pe care le expunem mai jos. După toate cele petrecute de la 20 aprilie încoace, continuarea oricărei politici de înţelegere cu burghezia ar fi din partea socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor nu o simplă greşeală, ci o trădare directă a poporului şi a revoluţiei.

PUTEREA TREBUIE SĂ TREACĂ ÎN MÎNA SOVIETELOR

2. Întreaga putere în stat trebuie să treacă exclusiv în mîna reprezentanţilor Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, pe baza unui program bine stabilit, organele puterii fiind pe deplin responsabile faţă de Soviete. Trebuie să se treacă imediat la noi alegeri pentru Soviete, atît pentru a folosi întreaga experienţă acumulată de popor în ultimele săptămîni ale revoluţiei,

www.dacoromanica.ro

atît de bogate în conținut, cît și pentru înlăturarea unor nedreptăți flagrante (reprezentare neproporțională, inegală etc.), care pe alocuri n-au fost încă reparate.

Acolo unde nu există încă instituții alese pe baze democratice, și în armată, întreaga putere trebuie să treacă exclusiv în mîna Sovietelor locale și a comisarilor aleși de ele sau în a altor instituții, dar care să fie alese.

Trebuie să se treacă neapărat și pretutindeni, cu sprijinul total al statului, la înarmarea muncitorilor și a trupelor revoluționare, adică a trupelor care au dovedit prin fapte că sînt în stare să zdrobească pe kornilovișți.

PACE POPOARELOR

3. Guvernul Sovietelor trebuie să propună *imediat tuturor* popoarelor beligerante (adică concomitent și guvernelor lor, și maselor muncitorești și țărănești) încheierea neîntîrziată a unei păci generale pe bază de condiții democratice, precum și încheierea imediată a unui armistițiu (chiar pe o perioadă de trei luni).

Condiția principală a unei păci democratice este renunțarea la anexiuni — nu în sensul eronat că toate puterile vor recăpăta ceea ce au pierdut, ci în unicul sens just, acela ca, atît în Europa cît și în colonii, *fiecare* naționalitate, fără excepție, să aibă libertatea și posibilitatea de a hotărî singură dacă se constituie într-un stat *separat* sau se încadrează în alt stat.

Propunînd însă condiții de pace, guvernul sovietic trebuie el însuși să treacă imediat la îndeplinirea lor practică, adică să publice și să denunțe tratatele secrete, prin care sîntem legați pînă astăzi, tratate încheiate de țar și care promit capitaliștilor ruși că vor putea jefui Turcia, Austria etc. Sîntem datori apoi să satisfacem imediat condițiile ucrainenilor și ale finlandezilor, să le asigurăm acestora, ca și tuturor naționalităților alogene din Rusia, libertăți depline, inclusiv libertatea de despărțire, să aplicăm aceleași condiții și în ceea ce privește *întreaga* Armenie, să ne obligăm a evacua Armenia și teritoriile turcești ocupate de noi etc.

www.dacoromanica.ro

Asemenea condiţii de pace nu vor fi primite cu bunăvoinţă de către capitalişti, dar ele vor trezi o simpatie atît de mare la toate popoarele, vor stîrni o explozie de entuziasm atît de mare, de proporţii istorice mondiale, vor provoca o atît de formidabilă indignare generală împotriva prelungirii războiului prădalnic, încît este foarte probabil să obţinem imediat armistiţiul şi consimţămîntul pentru începerea tratativelor de pace. Căci revoluţia muncitorească împotriva războiului creşte pretutindeni cu o forţă irezistibilă, şi nu vorbăria despre pace (vorbărie cu care sînt înşelaţi de mult muncitorii şi ţăranii de către *toate* guvernele imperialiste, inclusiv guvernul nostru Kerenski), ci numai ruptura cu capitaliştii şi propunerile de pace pot împinge înainte această revoluţie.

Dacă se va întîmpla lucrul cel mai puţin probabil, adică dacă nici unul din statele beligerante nu va accepta nici măcar armistiţiul, atunci, în ceea ce ne priveşte, războiul va deveni un război într-adevăr impus, un război într-adevăr drept, de apărare. Însuşi faptul că proletariatul şi ţărănimea săracă vor fi conştiente de acest lucru va spori cu mult forţa militară a Rusiei, mai ales după ruptura totală cu capitaliştii jefuitori ai poporului, fără a mai vorbi de faptul că, în ceea ce ne priveşte, războiul va fi atunci, nu în vorbă, ci în fapt, un război purtat în alianţă cu clasele asuprite din toate ţările, cu popoarele asuprite din întreaga lume.

Trebuie, în special, să punem poporul în gardă împotriva afirmaţiei capitaliştilor — afirmaţie de care se lasă uneori influenţate elementele cele mai intimidate şi filistinii — că capitaliştii englezi etc., în cazul ruperii actualei noastre alianţe prădalnice cu ei, ar putea aduce serioase prejudicii revoluţiei ruse. Este o afirmaţie întru totul falsă, căci „sprijinul financiar al aliaţilor", care îmbogăţeşte pe bancheri, îi „ţine" pe muncitorii şi ţăranii ruşi ca funia pe spînzurat. Rusia are destule cereale, destul cărbune, petrol şi fier, iar pentru repartiţia justă a acestor produse nu e nevoie decît să scape de moşieri şi capitalişti, care jefuiesc poporul. Cît însă despre eventuala primejdie de

www.dacoromanica.ro

război împotriva poporului rus din partea actualilor săi aliați, presupunerea că francezii și italienii ar putea să-și unească trupele cu cele germane și să le pornească împotriva unei Rusii care va fi propus o pace dreaptă este o presupunere evident absurdă; iar Anglia, America, Japonia, chiar dacă ar declara război Rusiei (ceea ce ar fi cît se poate de greu pentru ele, atît pentru că un asemenea război ar fi extrem de nepopular în mase, cît și din cauza divergențelor de interese materiale dintre capitaliștii acestor țări legate de împărțirea Asiei și mai ales de jefuirea Chinei), n-ar putea să-i pricinuiască Rusiei nici a suta parte din răul și nenorocirile pe care i le pricinuiește războiul cu Germania, Austria și Turcia.

PĂMÎNT CELOR CE MUNCESC

4. Guvernul sovietic trebuie să declare imediat desființarea fără răscumpărare a proprietății private asupra pămînturilor moșierești, punînd aceste pămînturi, pînă la soluționarea problemei de către Adunarea constituantă, la dispoziția comitetelor țărănești. Inventarul moșieresc trebuie să fie pus de asemenea la dispoziția comitetelor țărănești, pentru a fi dat neapărat în folosință gratuită în primul rînd țăranilor săraci.

Aceste măsuri, pe care imensa majoritate a țăranilor le cere de mult atît prin rezoluțiile congreselor ei, cît și prin sutele de mandate date delegaților ei (după cum se poate constata, printre altele, și din cele 242 de mandate al căror rezumat a fost publicat în „Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor"), sînt absolut și urgent necesare. Nu mai poate fi îngăduită nici o amînare, căci destul a suferit țărănimea de pe urma amînărilor pe vremea guvernului de „coaliție".

Un guvern care ar tărăgăna aplicarea acestor măsuri trebuie să fie socotit un guvern *antipopular*, care merită să fie răsturnat și strivit de insurecția muncitorilor și a țăranilor. Și, dimpotrivă, numai guvernul care va înfăptui aceste măsuri va fi un guvern al întregului popor.

www.dacoromanica.ro

LUPTA ÎMPOTRIVA FOAMETEI ŞI SITUAŢIEI ECONOMICE DEZASTRUOASE

5. Guvernul sovietic trebuie să introducă imediat, pe tot cuprinsul statului, controlul muncitoresc asupra producţiei şi consumului. Fără el, după cum ne arată experienţa de la 6 mai şi pînă acum, toate promisiunile şi încercările de a înfăptui reforme sînt zadarnice, iar foametea şi o nemaipomenită catastrofă ameninţă să lovească de la o săptămînă la alta întreaga ţară.

E necesară naţionalizarea imediată a băncilor şi a societăţilor de asigurări, precum şi a celor mai importante ramuri industriale (industria petrolieră, carboniferă, metalurgică, a zahărului etc.), concomitent cu desfiinţarea obligatorie a secretului comercial şi cu instituirea unei supravegheri riguroase, exercitate de muncitori şi de ţărani, asupra minorităţii infime de capitalişti, care se îmbogăţesc din furniturile pentru stat şi care se eschivează de la evidenţă şi de la o justă impunere asupra profiturilor şi averilor lor.

Aceste măsuri, care nu iau nici o copeică din avutul ţăranilor mijlocaşi, al cazacilor sau al micilor meseriaşi, sînt cît se poate de echitabile, căci ele fac ca toţi să suporte la fel povara războiului şi sînt măsuri urgente în lupta împotriva foametei. Numai punînd frîu jafului capitaliştilor şi curmînd acţiunea lor de oprire premeditată a producţiei se va putea trece la sporirea productivităţii muncii, la instituirea obligativităţii generale a muncii, un schimb echitabil al cerealelor contra produse industriale, iar miliardele de bani de hîrtie ascunse de bogătaşi vor reintra în vistieria statului.

Fără aceste măsuri nu este posibilă nici desfiinţarea proprietăţii funciare moşiereşti fără răscumpărare, căci cele mai multe dintre pămînturile moşiereşti sînt ipotecate la bănci, iar interesele moşierilor şi ale capitaliştilor sînt împletite indisolubil.

Ultima rezoluţie a secţiei economice a Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia („Raboceaia Gazeta" nr. 152) recunoaşte nu numai că măsurile guvernului (de pildă urcarea

www.dacoromanica.ro

prețurilor la cereale, care duce la îmbogățirea moșierilor și chiaburilor) sînt „*funeste*", nu numai „că organele centrale înființate de guvern pentru reglementarea vieții economice sînt *total* inactive", ci chiar că actualul guvern „*încalcă legile*". O asemenea mărturisire venind din partea partidelor socialist-revoluționar și menșevic, partide de guvernămînt, arată din nou cît de criminală este politica de conciliere față de burghezie.

LUPTA ÎMPOTRIVA CONTRAREVOLUȚIEI MOȘIERILOR ȘI A CAPITALIȘTILOR

6. Rebeliunea lui Kornilov și a lui Kaledin a fost sprijinită de întreaga clasă a moșierilor și capitaliștilor, în frunte cu partidul cadet („partidul libertății poporului"), lucru dovedit în întregime de faptele publicate în „Izvestiia Comitetului Executiv Central".

Dar nu s-a adoptat nici o măsură serioasă pentru lichidarea totală a acestei contrarevoluții sau măcar pentru judecarea ei, și nici nu se poate adopta dacă puterea nu va trece în mîna Sovietelor. Nici o comisie nu poate să facă o anchetă completă, să aresteze pe cei vinovați etc. dacă nu deține puterea de stat. Acest lucru îl va putea face și va trebui să-l facă numai un guvern al Sovietelor. Numai el va putea, arestînd pe generalii korniloviști și căpeteniile contrarevoluției burgheze (Gucikov, Miliukov, Reabușinski, Maklakov & Co.), dizolvînd organizațiile contrarevoluționare (Duma de stat, asociațiile ofițerești etc.), punînd pe membrii acestora sub supravegherea Sovietelor locale, desființînd unitățile militare contrarevoluționare, numai el va putea feri Rusia de o repetare inevitabilă a tentativelor „korniloviste".

Numai el va putea crea o comisie pentru anchetarea completă și publică a cazului kornilovișților, ca și a tuturor celorlalte cazuri, chiar dacă anchetarea lor a fost inițiată de burghezie, iar partidul bolșevic, în ceea ce-l privește, ar îndemna pe muncitori să dea toată ascultarea și tot concursul numai unei asemenea comisii.

www.dacoromanica.ro

Numai un guvern al Sovietelor ar putea lupta cu succes împotriva unei nedreptăţi atît de revoltătoare ca acaparare de către capitalişti, cu milioanele jefuite de la popor, a celor mai mari tipografii şi a celor mai multe ziare. Trebuie să fie interzise ziarele contrarevoluţionare burgheze („Reci", „Russkoe Slovo" etc.), să fie confiscate tipografiile lor, iar publicarea de anunţuri particulare în ziare să fie declarată monopol de stat şi dată în seama unei gazete guvernamentale, editată de Soviete şi care să spună ţăranilor adevărul. Numai aşa poate fi şi trebuie să fie smuls din mîna burgheziei acest puternic instrument al minciunii şi calomniei nepedepsite, al amăgirii poporului, al inducerii în eroare a ţărănimii, al pregătirii contrarevoluţiei.

DEZVOLTAREA REVOLUŢIEI PE CALE PAŞNICĂ

7. În faţa democraţiei din Rusia, în faţa Sovietelor, în faţa partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic apare acum o posibilitate foarte rar întîlnită în istoria revoluţiilor : aceea de a asigura convocarea Adunării constituante la data stabilită, fără noi amînări, de a feri ţara de o catastrofă militară şi economică, de a asigura dezvoltarea revoluţiei pe cale paşnică.

Dacă Sovietele vor lua în acest moment, în întregime şi exclusiv, în mîna lor puterea de stat pentru a înfăptui programul expus mai sus, ele vor avea nu numai sprijinul a nouă zecimi din populaţia Rusiei, al clasei muncitoare şi al imensei majorităţi a ţărănimii. Ele vor declanşa un mare entuziasm revoluţionar în rîndurile armatei şi ale majorităţii poporului, entuziasm fără de care nu se pot învinge foametea şi războiul.

Acum Sovietele, dacă n-ar şovăi ele însele, n-ar avea de întîmpinat nici o împotrivire. Nici o clasă nu va cuteza să se ridice împotriva Sovietelor ; moşierii şi capitaliştii, care s-au învăţat minte din experienţa rebeliunii korniloviste, vor ceda în mod paşnic puterea la cererea ultimativă a Sovietelor. Pentru a înfrînge rezistenţa capitaliştilor faţă de programul Sovietelor vor fi suficiente supravegherea exploatatorilor de către muncitori şi ţărani şi

www.dacoromanica.ro

măsuri de pedepsire a celor recalcitranți, ca, de pildă, confiscarea întregii averi, însoțită de o arestare de scurtă durată.

Luînd întreaga putere, Sovietele ar mai putea încă astăzi — și este, probabil, ultima lor șansă — să asigure dezvoltarea revoluției pe cale pașnică, alegerea pașnică a deputaților de către popor, lupta pașnică între partide în cadrul Sovietelor, verificarea în practică a programului diferitelor partide, trecerea pe cale pașnică a puterii din mîna unui partid în mîna altuia.

Dacă vom rata această posibilitate, un aprig război civil între burghezie și proletariat este inevitabil. Asta o dovedește întreaga desfășurare a revoluției, începînd cu mișcarea din 20 aprilie și sfîrșind cu rebeliunea lui Kornilov. Catastrofa inevitabilă va grăbi izbucnirea acestui război. După cum arată toate datele și considerațiile accesibile minții omenești, el va trebui să se termine cu victoria deplină a clasei muncitoare, cu sprijinirea ei de către țărănimea săracă în vederea înfăptuirii programului expus mai sus. Dar s-ar putea ca el să fie un război greu și sîngeros, care să coste viața a zeci de mii de moșieri, de capitaliști și de ofițeri simpatizanți ai acestora. Proletariatul nu se va opri în fața nici unei jertfe pentru salvarea revoluției, salvare imposibilă în afara programului expus mai sus. Proletariatul însă ar sprijini din toate puterile Sovietele, dacă ele ar profita de ultima lor șansă de dezvoltare a revoluției pe cale pașnică.

Scris în prima jumătate a lunii septembrie 1917

Publicat la 9 și 10 octombrie (26 și 27 septembrie) 1917, în ziarul „Rabocii Puti" nr. 20 și 21
Semnat: N. K.

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

BOLŞEVICII TREBUIE SĂ IA PUTEREA [81]

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL, CĂTRE COMITETELE DIN PETROGRAD ŞI MOSCOVA ALE P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

Avînd majoritatea în Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din amîndouă capitalele, bolşevicii pot şi *trebuie* să ia puterea de stat în mîna lor.

Pot, fiindcă majoritatea activă a elementelor revoluţionare ale poporului din cele două capitale este suficientă pentru a antrena masele, a înfrînge rezistenţa adversarului, a-l zdrobi, a cuceri puterea şi a o menţine. Propunînd imediat o pace democratică, dînd imediat pămînt ţăranilor, restabilind instituţiile şi libertăţile democratice, încălcate şi desfiinţate de Kerenski, bolşevicii vor forma un guvern pe care nu-l va putea răsturna *nimeni.*

Majoritatea poporului este de *partea* noastră. Faptul este dovedit de calea lungă şi anevoioasă parcursă de la 6 mai la 31 august şi 12 septembrie : majoritatea în cadrul Sovietelor din cele două capitale este *rodul* evoluării poporului *spre noi.* Şovăielile socialiştilor-revoluţionari şi ale menşevicilor, întărirea internaţionaliştilor în rîndurile lor învederează acelaşi lucru.

Consfătuirea democratică *nu* reprezintă majoritatea poporului revoluţionar, ci *doar vîrfurile mic-burgheze conciliatoriste.* Nu trebuie să ne lăsăm induşi în eroare de cifrele referitoare la alegeri, nu de alegeri este vorba aici : comparaţi alegerile pentru dumele orăşeneşti din Petrograd şi Moscova cu alegerile pentru Soviete. Comparaţi alegerile de la Moscova cu greva care a avut loc la Moscova la 12 august : iată date obiective cu privire la majoritatea elementelor revoluţionare, care conduc masele.

www.dacoromanica.ro

Consfătuirea democratică înşală ţărănimea, căci nici nu-i aduce pacea, nici nu-i dă pămînt.

Numai un guvern bolşevic va mulţumi ţărănimea.

*
* *

De ce trebuie bolşevicii să ia puterea *tocmai* acum ?

Fiindcă iminenta cedare a Petrogradului va reduce de o sută de ori şansele noastre.

Iar noi *nu putem împiedica* cedarea Petrogradului atîta timp cît în fruntea armatei se află Kerenski & Co.

Nici Adunarea constituantă n-o putem „aştepta", deoarece tot prin cedarea Petrogradului Kerenski & Co. *pot zădărnici* oricînd convocarea ei. Numai partidul nostru, luînd puterea, poate asigura convocarea Adunării constituante şi, după ce va fi luat puterea, el va acuza celelalte partide de tărăgănare şi va dovedi temeinicia acestei acuzaţii.

Numai acţionînd rapid trebuie şi putem să împiedicăm încheierea unei păci separate între imperialiştii englezi şi imperialiştii germani.

Poporul este obosit de şovăielile menşevicilor şi ale socialiştilor-revoluţionari. Numai victoria noastră în cele două capitale va antrena ţărănimea după noi.

*
* *

Nu este vorba de „ziua" insurecţiei, de „momentul" ei în sensul îngust al cuvîntului. Asta o vor decide în comun cei care *vin în contact* cu muncitorii şi cu soldaţii, cu *masele*.

Este vorba că partidul nostru are acum de fapt la Consfătuirea democratică *un congres al său*, iar acest congres *trebuie* (trebuie, fie că vrea sau nu) să hotărască *soarta revoluţiei*.

Este vorba să facem să devină limpede pentru partid această *sarcină :* să pună la ordinea zilei *insurecţia armată* la Petrograd şi la Moscova (inclusiv regiunea), cucerirea puterii, răsturnarea guvernului. Să ne gîndim *cum* să fa-

www.dacoromanica.ro

cem agitaţie în acest sens, fără să ne exprimăm aşa în presă.

Trebuie să ne reamintim şi să aprofundăm cuvintele lui Marx despre insurecţie : *„insurecţia este o artă“* [82] etc.

*
* *

Ar fi o naivitate să aşteptăm ca bolşevicii să aibă o majoritate „formală“ : nici o revoluţie nu aşteaptă *asta*. Nici Kerenski & Co. n-o aşteaptă, ci se pregătesc să cedeze Petrogradul. Tocmai lamentabilele şovăieli ale „Consfătuirii democratice“ trebuie să facă şi vor face ca muncitorii din Petrograd şi Moscova să-şi iasă din răbdări ! Dacă nu vom lua puterea acum, istoria nu ne-o va ierta.

N-avem aparat de stat ? Există un aparat : Sovietele şi organizaţiile democratice. Situaţia internaţională *tocmai* acum, *în pragul* încheierii păcii separate între englezi şi germani, *ne este favorabilă*. A propune tocmai acum popoarelor pace înseamnă a învinge.

Luînd puterea *concomitent* la Moscova şi la Petrograd (nu importă care dintre ele va începe ; ar putea începe chiar Moscova), vom învinge *în mod cert şi indiscutabil*.

N. Lenin

Scris la 12—14 (25—27) septembrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1921, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia“ nr. 2

Se tipăreşte după textul apărut în revistă, confruntat cu copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

MARXISMUL ŞI INSURECŢIA

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

Una din cele mai răuvoitoare şi, poate, din cele mai răspîndite denaturări ale marxismului de către partidele „socialiste" dominante este minciuna oportunistă că a pregăti insurecţia şi în general a o considera o artă ar fi „blanquism".

Şeful oportunismului, Bernstein, şi-a cîştigat o tristă faimă aducînd marxismului acuzaţia de blanquism, iar oportuniştii de azi, prin urletele lor pe tema blanquismului, nu împrospătează şi nu „îmbogăţesc" în fond cu absolut nimic sărăcăcioasele „idei" ale lui Bernstein.

Să acuzi pe marxişti de blanquism fiindcă privesc insurecţia ca o artă! Poate exista o mai flagrantă denaturare a adevărului atunci cînd nici un marxist nu neagă că tocmai Marx s-a pronunţat în modul cel mai precis, mai neechivoc şi mai categoric în această chestiune, calificînd insurecţia drept *o artă,* afirmînd că insurecţia trebuie considerată o artă, că trebuie *să cucerim* primul succes şi apoi să mergem din succes în succes, în *ofensivă* neîntreruptă împotriva duşmanului, profitînd de dezorientarea lui etc. etc.

Pentru a reuşi, insurecţia trebuie să se bazeze nu pe un complot, nu pe un partid, ci pe clasa înaintată. Asta în primul rînd. Insurecţia trebuie să se bazeze pe *avîntul revoluţionar al poporului.* Asta în al doilea rînd. Insurecţia trebuie să se bazeze pe un *punct de cotitură* în istoria revoluţiei în creştere, cînd activitatea rîndurilor înaintate ale poporului ajunge la maximum, cînd *şovăielile* în

www.dacoromanica.ro

rîndurile duşmanilor şi *în rîndurile prietenilor slabi, inconsecvenţi şi nehotărîţi ai revoluţiei* sînt deosebit de mari. Asta în al treilea rînd. Marxismul se deosebeşte de blanquism prin aceea că abordează problema insurecţiei ţinînd seama de aceste trei condiţii.

O dată existente aceste condiţii, refuzul de a privi insurecţia ca *o artă* înseamnă a trăda marxismul, a trăda revoluţia.

Pentru a dovedi de ce tocmai momentul prin care trecem trebuie considerat un moment în care partidul este *obligat* să recunoască că evoluţia evenimentelor obiective a pus la ordinea zilei *insurecţia* şi să privească insurecţia ca o artă, pentru a dovedi acest lucru ar fi, poate, cel mai indicat lucru să facem o comparaţie între zilele de 3—4 iulie şi zilele din septembrie.

La 3—4 iulie chestiunea se putea pune astfel, fără a păcătui faţă de adevăr: ar fi mai bine să luăm puterea, căci duşmanii ne vor acuza oricum de insurecţie şi ne vor reprima ca pe nişte insurgenţi. Dar de aici nu se puteau trage concluzii favorabile luării puterii atunci, întrucît nu existau condiţii obiective pentru victoria insurecţiei:

1) Încă nu aveam de partea noastră clasa care este avangarda revoluţiei.

Nu aveam încă majoritatea printre muncitorii şi soldaţii din capitale. Astăzi avem această majoritate în ambele Soviete. Ea a fost creată *numai* de istoria lunilor iulie şi august, de experienţa „reprimării" bolşevicilor şi de experienţa rebeliunii lui Kornilov.

2) Pe atunci nu exista un avînt revoluţionar al întregului popor. Astăzi, după rebeliunea lui Kornilov, el există. Dovadă: provincia şi luarea puterii de către Soviete în numeroase localităţi.

3) Pe atunci nu se manifestau *şovăieli* pe plan politic general în rîndurile duşmanilor noştri şi în rîndurile micii burghezii inconsecvente. Astăzi sînt mari şovăieli: principalul nostru duşman, imperialismul aliat şi imperialismul mondial — căci „aliaţii" se află în fruntea imperialismului mondial —, *a început să ezite* între război pînă la victorie şi pace separată împotriva Rusiei. Democraţii noştri micburghezi, pierzînd în mod evident majoritatea în rîndurile

www.dacoromanica.ro

poporului, au căzut pradă unor mari şovăieli : ei au renunţat la bloc, adică la coaliţia cu cadeţii.

4) De aceea, la 3 şi 4 iulie insurecţia ar fi fost o greşeală : noi n-am fi putut păstra puterea nici fiziceşte, nici politiceşte. Fiziceşte n-am fi putut-o păstra, deşi în unele momente Petrogradul a fost în mîna noastră, fiindcă atunci nici chiar muncitorii şi soldaţii noştri nu *s-ar fi bătut* şi nu *şi-ar fi dat viaţa* pentru stăpînirea Petrogradului, căci încă nu se acumulase atîta „furie", atîta ură clocotitoare *nici împotriva* Kerenskilor, *nici împotriva* Ţereteli-Cernovilor. Oamenii noştri nu fuseseră căliţi încă de experienţa prigoanei dezlănţuite cu sprijinul menşevicilor şi al socialiştilor-revoluţionari împotriva bolşevicilor.

Politiceşte n-am fi putut păstra puterea în zilele de 3 şi 4 iulie pentru că *pînă la rebeliunea lui Kornilov* armata şi provincia puteau să meargă şi ar fi mers împotriva Petrogradului.

Astăzi situaţia este cu totul alta.

Cu noi e majoritatea *clasei* care este avangarda revoluţiei, avangarda poporului, capabilă să antreneze masele.

Cu noi e *majoritatea* poporului, căci demisia lui Cernov constituie semnul cel mai vizibil, cel mai concret şi nici pe departe unicul că ţărănimea *nu va primi pămînt* de la blocul socialiştilor-revoluţionari (şi nici de la socialiştii-revoluţionari înşişi). Iată în ce rezidă caracterul popular al revoluţiei.

Ne aflăm în situaţia avantajoasă a unui partid care-şi cunoaşte bine drumul, într-un moment în care *întregul imperialism* şi întregul bloc al menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari dă dovadă de mari ezitări.

Victoria noastră este *sigură*, deoarece poporul se afla la un pas de desperare, iar noi oferim întregului popor o ieşire sigură, după ce „în zilele rebeliunii lui Kornilov" i-am arătat cît de important e să avem noi conducerea, *propunînd* apoi blochiştilor un compromis, *pe care aceştia l-au respins*, şovăind în continuare.

Ar fi cea mai mare greşeală să credem că propunerea noastră de compromis n-a fost *încă* respinsă, că ea ar *mai* putea fi acceptată de Consfătuirea democratică. Compromisul a fost propus *de un partid altor partide* ; altfel

www.dacoromanica.ro

nici nu se putea. *Partidele* respective l-au respins. Consfătuirea democratică e o *consfătuire*, şi nimic mai mult. Nu trebuie să uităm un lucru : în ea nu e reprezentată *majoritatea* poporului revoluţionar, ţărănimea săracă şi îndîrjită. Ea este o consfătuire a *minorităţii poporului*, nu trebuie să uităm acest adevăr evident. Am comite cea mai mare greşeală şi am da dovadă de cel mai cras cretinism parlamentar dacă am considera Consfătuirea democratică un parlament, deoarece, chiar *dacă* ea s-ar proclama parlament permanent şi suveran al revoluţiei, tot *n-ar putea să hotărască* nimic : totul se hotărăşte *în afara ei*, în cartierele muncitoreşti ale Petrogradului şi ale Moscovei.

Avem în faţă toate premisele obiective ale unei insurecţii victorioase. Avem avantajele excepţionale ale unei situaţii în care *numai* victoria noastră în insurecţie va curma şovăielile care au sleit poporul, ele fiind lucrul cel mai chinuitor de pe lume ; în care numai victoria *noastră* în cursul insurecţiei va da pămînt ţărănimii imediat ; — în care *numai* victoria noastră în insurecţie va da pămînt ţăranilor imediat, *va curma* jocul de-a pacea separată împotriva revoluţiei, îl va curma prin propunerea deschisă a unei păci mai complete, mai echitabile, mai apropiate, a unei păci *în folosul* revoluţiei.

În sfîrşit, numai partidul nostru *va putea*, după ce va fi ieşit biruitor în insurecţie, să salveze Petrogradul, căci, dacă propunerea noastră de pace va fi respinsă şi nu vom obţine nici măcar un armistiţiu, atunci *noi* vom deveni „defensişti", atunci ne vom pune noi *în fruntea partidelor de război*, vom fi *cel mai înverşunat* partid *„de război"*, vom duce războiul într-un mod cu adevărat revoluţionar. Le vom lua capitaliştilor toată pîinea şi *toate* cismele. Le vom lăsa numai cojile şi îi vom încălţa în opinci. Toată pîinea şi încălţămintea o vom trimite pe front.

Şi atunci vom apăra cu succes Petrogradul.

În Rusia există încă resurse materiale şi spirituale nelimitate pentru un război cu adevărat revoluţionar ; sînt 99% şanse ca germanii să ne acorde cel puţin un armisti-

www.dacoromanica.ro

ţiu. Iar a obţine acum un armistiţiu înseamnă a birui *întreaga lume.*

*
* *

Din moment ce ne dăm seama de necesitatea absolută a insurecţiei muncitorilor din Petrograd şi din Moscova în vederea salvării revoluţiei şi a salvării Rusiei de la o împărţire „separată" între imperialiştii ambelor coaliţii, trebuie, în primul rînd, să ne adaptăm tactica politică la Consfătuire la condiţiile insurecţiei, care se apropie; în al doilea rînd, trebuie să dovedim că nu admitem numai în vorbe ideea lui Marx privitoare la necesitatea de a considera insurecţia o artă.

Trebuie să formăm imediat, la Consfătuire, o fracţiune bolşevică, fără să alergăm după număr, fără să ne temem a-i lăsa pe şovăielnici în tabăra şovăielnicilor: pentru cauza revoluţiei, aceştia sînt mai folositori *acolo* decît în tabăra luptătorilor hotărîţi şi devotaţi.

Trebuie să întocmim o scurtă declaraţie în numele bolşevicilor, subliniind în modul cel mai categoric inoportunitatea discursurilor lungi, a „discursurilor" în general, necesitatea unei acţiuni imediate în vederea salvgardării revoluţiei, necesitatea absolută a rupturii totale cu burghezia, a răsturnării întregului guvern actual, a rupturii totale cu imperialiştii anglo-francezi, care pregătesc împărţirea „separată" a Rusiei, necesitatea trecerii imediate a întregii puteri în mîna *democraţiei revoluţionare, în frunte cu proletariatul revoluţionar.*

Declaraţia noastră trebuie să conţină o formulare cît se poate de concisă şi de categorică a *acestei* concluzii în legătură cu proiectul nostru de program: pace popoarelor, pămînt ţăranilor, confiscarea profiturilor scandaloase şi curmarea sabotării scandaloase a producţiei de către capitalişti.

Cu cît declaraţia va fi mai concisă şi mai categorică, cu atît va fi mai bine. În declaraţie trebuie numai să mai arătăm limpede două puncte de cea mai mare importanţă:

www.dacoromanica.ro

poporul e istovit de pe urma şovăielilor, e chinuit din cauza nehotărîrii socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor ; noi o rupem definitiv cu aceste *partide*, căci au trădat revoluţia.

Şi altceva : propunînd imediat o pace fără anexiuni, rupînd-o imediat cu imperialiştii aliaţi şi cu orice fel de imperialişti, vom obţine imediat fie un armistiţiu, fie trecerea întregului proletariat revoluţionar pe poziţii defensive şi ducerea de către democraţia revoluţionară, sub conducerea sa, a unui război cu adevărat drept, cu adevărat revoluţionar.

După ce vom fi dat citire acestei declaraţii îndemnînd nu la vorbărie goală, ci la *luarea de hotărîri*, nu la redactarea de rezoluţii, ci la *acţiune*, va trebui *să îndreptăm* întreaga noastră fracţiune *spre uzine şi cazărmi :* acolo e locul ei, acolo e centrul vital, de acolo va veni salvarea revoluţiei, acolo e motorul Consfătuirii democratice.

Acolo va trebui să explicăm, în cuvîntări înflăcărate, pasionate, programul nostru, punînd problema în felul acesta : ori acceptarea lui *totală* de către Consfătuire, ori insurecţie. Cale de mijloc nu există. Nu mai avem timp de aşteptat. Revoluţia e la un pas de pieire.

Punînd astfel problema, concentrînd întreaga fracţiune, în uzine şi în cazărmi, *vom putea aprecia just momentul începerii insurecţiei.*

Pentru a avea o atitudine marxistă faţă de insurecţie, adică a o considera o artă, trebuie să organizăm totodată, fără a pierde nici o clipă, *statul-major* al detaşamentelor de insurgenţi, să repartizăm forţele, să trimitem regimente credincioase nouă în punctele cele mai importante, să înconjurăm Aleksandrinka, să ocupăm Petropavlovka [83], să arestăm marele stat-major şi guvernul, să trimitem împotriva iuncherilor şi a diviziei sălbatice detaşamente care să fie gata mai degrabă să piară decît să lase pe duşman să înainteze spre punctele centrale ale oraşului ; trebuie să-i mobilizăm pe muncitorii înarmaţi, să-i chemăm la o ultimă luptă înverşunată, să ocupăm din primul moment telegraful şi telefoanele, să stabilim statul *nostru* major

www.dacoromanica.ro

insurecţional lîngă centrala telefonică, să-i asigurăm legătura telefonică cu toate uzinele, cu toate regimentele, cu toate punctele în care se va desfăşura lupta armată etc.

Toate astea constituie, fără îndoială, doar un exemplu, doar o *ilustrare* a faptului că în momentul de faţă nu poţi rămîne fidel marxismului, nu poţi rămîne fidel revoluţiei *dacă nu priveşti insurecţia ca o artă.*

N. Lenin

Scris la 13—14 (26—27) septembrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1921, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 2

Se tipăreşte după textul apărut în revistă, confruntat cu copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

EROII FALSULUI ŞI GREŞELILE BOLŞEVICILOR [84]

Aşa-zisa Consfătuire democratică a luat sfîrşit. S-a sfîrşit, slavă domnului, încă o comedie. Noi totuşi mergem înainte, dacă în cartea destinelor revoluţiei ne este scris să nu trăim decît un anumit număr de comedii.

Pentru a aprecia just rezultatele politice ale Consfătuirii, trebuie să ne străduim să stabilim precis semnificaţia ei de clasă, aşa cum rezultă ea din faptele obiective.

Descompunerea continuă a partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic, partide de guvernămînt, faptul evident pentru toată lumea că ele au pierdut majoritatea în cadrul democraţiei revoluţionare, un nou pas în direcţia unificării şi dezvăluirii bonapartismului atît la d-l Kerenski, cît şi la d-nii Ţereteli, Cernov & Co., — iată semnificaţia de clasă a Consfătuirii.

Socialiştii-revoluţionari şi menşevicii au pierdut majoritatea în Soviete. De aceea ei au fost nevoiţi să recurgă la un fals: fără să-şi respecte obligaţia de a convoca în trei luni un nou congres al Sovietelor, ferindu-se să dea socoteală în faţa acelora care au ales C.E.C. al Sovietelor, ei au improvizat o consfătuire „democratică". Bolşevicii au dat în vileag manevra înainte de Consfătuire, şi rezultatele acesteia au confirmat întru totul spusele lor. Liberdanii [85] şi d-nii Ţereteli, Cernov & Co., văzînd că majoritatea lor în Soviete se topeşte, au recurs la un fals.

Argumente ca acela că cooperativele „au căpătat o mare însemnătate printre organizaţiile democratice" sau că reprezentanţii oraşelor şi ai zemstvelor au fost aleşi

www.dacoromanica.ro

„reglementar" sînt cusute în aşa hal cu aţă albă, încît nu pot fi invocate în mod serios decît printr-o grosolană făţărnicie. În primul rînd, C.E.C. este ales de Soviete, iar faptul că el se sustrage de la obligaţia de a da socoteală în faţa *lor* şi trece asupra *lor* funcţiile sale este o escrocherie bonapartistă. În al doilea rînd, Sovietele reprezintă democraţia revoluţionară în măsura în care la ele participă aceia care vor să ducă luptă revoluţionară. Cooperatorilor şi orăşenilor nu le sînt închise uşile. Aceiaşi socialişti-revoluţionari şi menşevici erau stăpîni în Soviete.

Cine s-a limitat *numai* la activitatea în cooperative, *numai* la activitatea municipală (în cadrul zemstvelor şi dumelor orăşeneşti) s-a exclus de bunăvoie din rîndurile democraţiei revoluţionare şi implicit s-a încadrat fie în democraţia reacţionară, fie în cea neutră. Oricine ştie că la activitatea cooperatistă şi municipală participă *nu* numai revoluţionari, ci *şi* reacţionari ; oricine ştie că cei aleşi în cooperative şi în municipalităţi au de îndeplinit mai ales o muncă *fără* amploare şi importanţă general-politică.

Să strecoare în taină, drept ajutori ai lor, pe adepţii lui „Edinstvo" şi pe reacţionarii „fără partid" — iată ce scop au urmărit Liberdanii, Ţeretelii, Cernovii & Co. aranjînd compoziţia Consfătuirii. Iată care este falsul lor. Iată în ce constă bonapartismul lor, care îi uneşte cu bonapartistul Kerenski. Jefuirea democratismului sub aparenţa făţarnică a respectării lui — iată esenţa chestiunii.

Nicolaie al II-lea jefuia democratismul, ca să spunem aşa, în stil mare : el convoca instituţii reprezentative, acordînd însă moşierilor o reprezentanţă de sute de ori mai mare decît ţăranilor. Liberdanii, Ţeretelii şi Cernovii se îndeletnicesc cu jefuirea în mic a democratismului : ei convoacă o „consfătuire democratică" la care *şi* muncitorii *şi* ţăranii arată pe drept cuvînt că reprezentanţa lor este ciuntită, *n e* proporţională, că s-a comis o *n e* dreptate în favoarea elementelor din cooperative şi municipalităţi, mai apropiate de burghezie (şi de democraţia reacţionară).

Domnii Liberdani, Ţereteli şi Cernovi au rupt-o cu masele de muncitori şi ţărani săraci, s-au îndepărtat de

www.dacoromanica.ro

ele. Salvarea lor este în falsuri, cu ajutorul cărora se menţine şi Kerenski „al lor".

Clasele se delimitează din ce în ce mai net. În partidele socialist-revoluţionar şi menşevic creşte protestul, iar trădarea de către „conducători" a intereselor majorităţii populaţiei duce direct la sciziune. Conducătorii se sprijină pe o *minoritate* — în pofida principiilor democratismului. Din această cauză, ei trebuie să recurgă *inevitabil* la falsuri.

Kerenski se demască din ce în ce mai mult ca bonapartist. El era considerat „socialist-revoluţionar". Acum ştim că el nu este doar un socialist-revoluţionar „din martie", care a trecut de la trudovici la socialiştii-revoluţionari „pentru reclamă". El este un adept al lui Breşko-Breşkovskaia, această „d-nă Plehanov" printre socialiştii-revoluţionari sau „d-nă Potresov" la „Den" al socialiştilor-revoluţionari. Aşa-zisa aripă „de dreapta" a aşa-ziselor partide „socialiste", reprezentată de-alde Plehanov, Breşkovskaia, Potresov, iată de cine *ţine* Kerenski, iar între această aripă şi cadeţi nu este *nici o* deosebire serioasă.

Nu degeaba îl laudă cadeţii pe Kerenski. El duce politica *l o r ; în spatele poporului*, el se sfătuieşte cu ei şi cu Rodzeanko ; el a fost demascat de Cernov şi alţii împreună cu Savinkov — amicul lui Kornilov. Kerenski este un *kornilovist* care s-a certat *întîmplător* cu Kornilov şi care se află în continuare în cea mai strînsă alianţă cu ceilalţi kornilovişti. Acesta este un *fapt* dovedit atît de dezvăluirile lui Savinkov şi ale ziarului „Delo Naroda", cît şi de continuarea jocului politic, a „cadrilului ministerial" al lui Kerenski cu korniloviştii, care şi-au luat denumirea de „clasă comercial-industrială".

Tranzacţii secrete cu korniloviştii, încuscriri în taină (prin Tereşcenko & Co.) cu imperialiştii „aliaţi", tergiversarea şi sabotarea pe ascuns a convocării Adunării constituante, înşelarea pe ascuns a ţăranilor pentru a-l servi pe Rodzeanko, adică pe moşieri (dublarea preţurilor la cereale) — iată cu ce se ocupă *în realitate* Kerenski. Iată politica lui *de clasă*. Iată bonapartismul lui.

www.dacoromanica.ro

Pentru a ascunde acest lucru la Consfătuire, Liberdanii şi Ţereteli împreună cu Cernovii trebuiau să falsifice Consfătuirea.

Participarea bolşevicilor la acest fals josnic, la această comedie a avut exclusiv aceeaşi justificare ca şi participarea noastră la Duma a III-a: trebuie să ne apărăm cauza şi în „grajd", şi să scoatem din „grajd" material demascator, din care poporul să tragă învăţăminte.

Există totuşi aici o deosebire, şi anume că Duma a III-a a fost convocată în condiţii de declin evident al revoluţiei, pe cînd acum se semnalează o creştere evidentă a unei *noi revoluţii*, — din păcate, amploarea şi rapiditatea acestei creşteri ne sînt prea puţin cunoscute.

*
* *

Socot că episodul cel mai caracteristic al Consfătuirii este cuvîntarea lui Zarudnîi. El relatează că „a fost de ajuns" ca Kerenski „să facă aluzie" la remanierea guvernului, pentru ca toţi miniştrii să-şi dea demisia. „Chiar a doua zi — continuă naivul, pueril de naivul (şi bine ar fi să fie *numai* naiv) Zarudnîi —, chiar a doua zi, deşi ne dăduserăm demisia, am fost chemaţi, consultaţi şi, în cele din urmă, menţinuţi".

„Ilaritate generală în sală" — menţionează la acest pasaj oficiosul „Izvestiia".

Veseli oameni toţi ăştia care iau parte la înşelarea bonapartistă a poporului de către republicani! Sîntem doar cu toţii democraţi-revoluţionari, nu glumă!

„Din capul locului — a declarat Zarudnîi — ni s-au spus două lucruri: să căutăm să asigurăm capacitatea de luptă a armatei şi să grăbim încheierea păcii pe baze democratice. Dar în ceea ce priveşte pacea, timp de o lună şi jumătate, cît am fost membru al guvernului provizoriu, nu ştiu ca guvernul să fi făcut ceva în această privinţă. N-am văzut aşa ceva. *(Aplauze. O voce din sală:* „N-a făcut nimic" — *menţionează „Izvestiia".)* Cînd în calitate de membru al guvernului provizoriu am cerut relaţii în această privinţă, n-am primit nici un răspuns..."

Aşa a vorbit Zarudnîi, după cum relatează oficiosul „Izvestiia". Iar Consfătuirea îl ascultă în tăcere, rabdă

www.dacoromanica.ro

una ca asta, nu-l întrerupe pe orator, nu suspendă şedinţa, nu se repede să alunge pe Kerenski şi guvernul! De unde! Aceşti „democraţi-revoluţionari" fac zid în jurul lui Kerenski!

Foarte bine, domnilor, dar prin ce se deosebeşte atunci noţiunea de „democrat-revoluţionar" de noţiunea de slugoi şi de otreapă?

Este firesc ca nişte otrepe să fie în stare să se prăpădească de rîs atunci cînd ministrul „lor", care se caracterizează printr-o naivitate sau printr-o prostie rară, le relatează cum alungă Kerenski pe miniştri (pentru ca în spatele poporului şi „între patru ochi" să cadă la învoială cu korniloviştii). Nu-i de mirare că slugoii tac atunci cînd ministrul „lor", care a luat, chipurile, în serios frazele generale despre pace, care nu şi-a dat seama de ipocrizia lor, recunoaşte că nici nu i s-a răspuns măcar la întrebarea dacă s-au făcut paşi reali spre încheierea păcii. Aşa le şade bine unor slugi — să se lase păcălite de guvern. Dar ce are a face aici revoluţionarismul, democratismul? ?

Ar fi oare de mirare ca soldaţii şi muncitorii revoluţionari să-şi fi zis: „Bine ar fi de-ar cădea tavanul teatrului Aleksandrinski şi de-ar strivi toată această bandă de creaturi mîrşave care tac atunci cînd li se explică clar cum Kerenski & Co. îi duc de nas, pălăvrăgind despre pace; — care se prăpădesc de rîs atunci cînd propriii lor miniştri le arată cît se poate de clar că cadrilul ministerial este o comedie (care ascunde tranzacţiile lui Kerenski cu korniloviştii). Fereşte-ne, doamne, de prieteni, că de duşmani ne ferim şi singuri! Fereşte-ne, doamne, de asemenea pretendenţi la conducerea democrat-revoluţionară, că de Kerenski, de cadeţi, de kornilovişti ne ferim şi singuri".

*
* *

Şi acum ajung la greşelile bolşevicilor. A te limita într-un asemenea moment la aplauze şi la exclamaţii ironice este o evidentă greşeală.

www.dacoromanica.ro

Poporul este adus la exasperare de şovăieli şi tergiversări. Nemulţumirea sporeşte în mod vădit. Se apropie o nouă revoluţie. Tot interesul democraţilor reacţionari, al Liberdanilor, Ţeretelilor etc. era *de a abate* atenţia poporului spre această comedie de „Consfătuire", *„de a ocupa"* poporul cu această comedie, *de a-i rupe* pe bolşevici de mase, punîndu-i pe delegaţii bolşevici în situaţia nedemnă de a sta să asculte pe alde Zarudnîi ! Şi încă ăştia sînt mai sinceri decît alţii ! !

Bolşevicii ar fi trebuit să părăsească Consfătuirea în semn de protest şi pentru a nu se lăsa prinşi în cursa care abate, prin Consfătuire, atenţia poporului de la problemele serioase. Din cei 136 de deputaţi ai lor, bolşevicii ar fi trebuit să lase unul, doi sau trei pentru „serviciul de legătură", pentru a anunţa telefonic momentul în care se termina cu pălăvrăgeala murdară şi se trecea la vot. Dar bolşevicii nu trebuiau *să se lase puşi în situaţia de a-şi pierde vremea* cu fleacuri evidente, de a asista la înşelarea vădită a poporului, înşelare cu scopul vădit *de a slăbi* revoluţia în creştere printr-un joc de-a arşicele.

Bolşevicii — $^{99}/_{100}$ din delegaţii lor — ar fi trebuit să meargă în fabrici şi în cazărmi ; acolo ar fi fost locul delegaţilor veniţi din toate colţurile Rusiei şi care, din cuvîntarea lui Zarudnîi, şi-au dat seama de tot abisul putreziciunii socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor. Acolo, mai aproape de mase, ar fi trebuit discutate, în sute şi mii de adunări şi convorbiri, învăţămintele acestei consfătuiri-comedie, care, evident, n-a făcut decît să dea kornilovistului Kerenski un răgaz, să-i înlesnească noi variante ale „cadrilului ministerial".

Bolşevicii au avut o atitudine greşită faţă de parlamentarism în momente de crize revoluţionare (nu „constituţionale"), o atitudine greşită faţă de socialişti-revoluţionari şi menşevici.

E explicabil că s-a întîmplat aşa : rebeliunea lui Kornilov a determinat o cotitură *foarte* bruscă în istorie. Partidul n-a putut rezista la ritmul deosebit de rapid al istoriei la această cotitură. El s-a lăsat atras, pentru un timp, în cursa din acest detestabil loc de flecăreală.

www.dacoromanica.ro

Trebuia să lăsăm în acest loc de flecăreală o sutime din forţele noastre, iar 99/100 să le trimitem *în mase*.

Dacă cotitura dicta un compromis cu socialiştii-revoluţionari şi menşevicii (personal cred că ea dicta acest lucru), trebuia ca el să fi fost propus clar, deschis, rapid, pentru a *exploata imediat* refuzul posibil şi probabil al amicilor bonapartistului Kerenski de a accepta un compromis cu bolşevicii.

Refuzul s-a văzut în articolele apărute în „Delo Naroda" şi „Raboceaia Gazeta" încă *în ajunul* Consfătuirii. Trebuia să declarăm în modul cel mai oficial, mai deschis, mai limpede maselor fără a pierde *nici o clipă*: d-nii socialişti-revoluţionari şi menşevici au respins compromisul nostru, jos socialiştii-revoluţionari şi menşevicii! În acompaniamentul unei *asemenea* lozinci lansate în uzine şi în cazărmi, Consfătuirea ar fi putut „să rîdă" de naivităţile lui Zarudnîi!

O oarecare atmosferă de pasiune pentru „Consfătuire" şi pentru organizarea ei s-a creat, după cum se vede, datorită mai multor împrejurări. A fost o greşeală din partea tov. Zinoviev să scrie despre Comună atît de echivoc (echivoc e puţin spus), încît a rezultat că, învingînd la Petrograd, Comuna ar putea fi înfrîntă, *cum s-a întîmplat în Franţa în 1871*. Este cu totul inexact. Învingînd la Petrograd, Comuna *ar învinge* şi în Rusia. De asemenea a fost o greşeală din partea lui să scrie că bolşevicii au procedat bine preconizînd o componenţă proporţională a prezidiului Sovietului din Petrograd. Proletariatul revoluţionar nu va putea face niciodată nimic serios *în Soviet* dacă, în virtutea acestei reprezentări proporţionale, vor fi admişi domnii Ţereteli: a-i admite pe aceştia înseamnă *a-ţi răpi* posibilitatea de a activa, înseamnă *a zădărnici* munca în Soviet. A fost o greşeală din partea tov. Kamenev faptul că în prima cuvîntare rostită la Consfătuire a vorbit în spirit pur „constituţionalist", punînd problema ridicolă a încrederii sau „neîncrederii" în guvern. Dacă la această Consfătuire *nu se putea* spune *adevărul* despre kornilovistul Kerenski, adevăr care fusese spus *deja* în ziarul „Rabocii Puti" [86] şi în ziarul „Soţial-Demokrat" [87] din Moscova, atunci de ce să nu se fi referit

www.dacoromanica.ro

la aceste ziare şi *să nu fi stabilit în faţa maselor* că Consfătuirea nu vrea să audă adevărul despre kornilovistul Kerenski ?

Delegaţii muncitorilor din Petrograd au comis o greşeală trimiţînd oratori la *o asemenea* Consfătuire, după discursul lui Zarudnîi, după ce se lămurise care era situaţia. Ce rost avea să azvîrli mărgăritare prietenilor lui Kerenski ? Ce rost avea ca aceste forţe proletare să stea să-şi piardă vremea la o comedie de Consfătuire ? De ce să nu fi fost trimise aceleaşi delegaţii în chip tot atît de paşnic şi de legal în cazărmi şi în fabricile cele mai înapoiate ? Ar fi fost de un milion de ori mai util, mai necesar, mai serios, mai eficace decît călătoria la teatrul Aleksandrinski şi discuţiile cu cooperatorii care simpatizează cu „Edinstvo" şi cu Kerenski.

Zece soldaţi sau muncitori dintr-o fabrică înapoiată convinşi de noi *fac de o mie de ori mai mult* decît *o sută* de oameni din diferite delegaţii prelucraţi de Liberdani. Folosirea parlamentarismului — în special într-o perioadă revoluţionară — nu constă nicidecum în a-ţi pierde timp preţios cu cei ce reprezintă putregaiul, ci *a face ca masele să tragă învăţăminte arătîndu-le putregaiul.*

De ce să nu fi „folosit" aceleaşi delegaţii proletare Consfătuirea altfel : să fi scos şi *să fi purtat* prin cazărmi şi fabrici, să zicem, două panouri care să arate că Consfătuirea este o comedie ? Pe unul dintre ele putea fi înfăţişat Zarudnîi cu o tichie de clovn, dansînd pe o estradă şi cîntînd : „Kerenski *ne-a demis,* Kerenski *ne-a menţinut*". Iar în jurul lui Ţereteli, Cernov, Skobelev, un cooperator ţinînd la braţ pe Liber şi Dan, — toţi prăpădindu-se de rîs. Dedesubt să scrie : *„ăştia se veselesc"*.

Al doilea panou. Acelaşi Zarudnîi, în faţa aceluiaşi public, spune : „Timp de o lună şi jumătate am cerut relaţii în privinţa păcii. *N-am primit nici un răspuns*". Publicul tace, făcînd o mină gravă „de oameni politici". Ţereteli, cu un aer foarte grav, notează pe furiş în carnetul său : „Mare nătărău, Zarudnîi ! Un dobitoc ca el e bun să rînească grajdurile, nu să fie ministru ! Un apărător al coaliţiei care-i dă la cap mai avan decît o

www.dacoromanica.ro

sută de bolşevici ! A fost ministru, şi nu a învăţat cum trebuie să vorbească un ministru : timp de o lună şi jumătate am urmărit într-una creşterea campaniei pentru pace şi sînt convins de succesul final al acestei campanii tocmai datorită coaliţiei în jurul măreţei idei a Conferinţei de la Stokholm etc. etc. Atunci aceeaşi «Russkaia Volea» l-ar fi proslăvit şi pe Zarudnîi ca pe un cavaler neînfricat al revoluţiei ruse".

Dedesubt stă scris : Consfătuirea „democrat-revoluţionară" a cocotelor masculine.

Scris *înainte* de încheierea Consfătuirii : a se reface prima frază — de pildă, „în fond, a luat sfîrşit" etc.

Scris în jurul datei de 22 septembrie (5 octombrie) 1917

Publicat cu prescurtări la 7 octombrie (24 septembrie) 1917, în ziarul „Rabocii Puti" nr. 19 Semnat : N. Lenin

Publicat pentru prima oară integral în 1949, în ed. a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, vol. 26

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

DIN JURNALUL UNUI PUBLICIST

GREŞELILE PARTIDULUI NOSTRU

Vineri, 22 septembrie 1917.

Cu cît reflectezi mai bine la semnificaţia aşa-zisei Consfătuiri democratice, cu cît o priveşti mai atent de la distanţă — se spune că de la distanţă se vede mai bine —, cu atît te convingi mai mult că partidul nostru a comis o greşeală participînd la ea. Trebuia s-o boicotăm. Ni se va obiecta : la ce bun să analizezi această problemă. Ce-a fost s-a dus. O asemenea obiecţie în ceea ce priveşte tactica zile de ieri ar fi însă vădit inconsistentă. Noi am condamnat întotdeauna, şi ca marxişti sîntem datori să condamnăm tactica celui ce trăieşte „de pe o zi pe alta". Nu ne putem mărgini la succese de o clipă. Şi în general nu ne putem limita la calcule făcute pentru un moment sau pentru o zi. Trebuie să ne verificăm în permanenţă, *studiind* întreaga înlănţuire a evenimentelor politice, legătura lor cauzală, rezultatele lor. Analizînd greşelile comise ieri, învăţăm să evităm alte greşeli azi şi mîine.

În ţară se apropie vădit o nouă revoluţie, revoluţia *altor* clase (decît acelea care au înfăptuit revoluţia împotriva ţarismului). Atunci a fost o revoluţie a proletariatului, a ţărănimii şi a burgheziei în alianţă cu capitalul financiar anglo-francez împotriva ţarismului.

Astăzi se dezvoltă revoluţia proletariatului şi a majorităţii ţărănimii — şi anume ţărănimea săracă — împotriva burgheziei, împotriva aliatului ei, capitalul financiar anglo-francez, împotriva aparatului ei guvernamental, în fruntea căruia se află bonapartistul Kerenski.

www.dacoromanica.ro

Nu ne vom opri aici asupra forţelor care dovedesc dezvoltarea unei noi revoluţii, deoarece, judecînd după articolele publicate în organul nostru central „Rabocii Puti", partidul şi-a lămurit vederile sale în această chestiune. Dezvoltarea unei noi revoluţii este un fenomen, pare-se, îndeobşte recunoscut în partid. Desigur, va mai fi necesară o prezentare a datelor referitoare la această dezvoltare, ceea ce va constitui însă obiectul unor alte articole.

În momentul de faţă, mai important este să acordăm o mare atenţie deosebirilor existente sub raport de clasă între vechea şi noua revoluţie, aprecierii momentului politic şi a sarcinilor noastre pornind de la acest fenomen esenţial : raportul dintre clase. Atunci, în prima revoluţie, avangarda o formau muncitorii şi soldaţii, adică proletariatul şi păturile înaintate ale ţărănimii.

Această avangardă *a antrenat după sine* nu numai multe din elementele cele mai rele, din elementele şovăielnice ale micii burghezii (să ne amintim de şovăielile menşevicilor şi trudovicilor în ceea ce priveşte republica), dar şi partidul monarhist al cadeţilor, burghezia liberală, transformînd-o în burghezie republicană. Cum a fost posibilă o asemenea transformare ?

Ea se explică prin aceea că pentru burghezie dominaţia economică este totul, în timp ce forma de dominaţie politică este un lucru cu totul secundar ; burghezia poate domina şi în republică, ba dominaţia ei este chiar mai sigură în republică, în sensul că în această orînduire politică schimbările de orice natură în componenţa guvernului, în componenţa şi gruparea partidelor guvernante nu ating burghezia.

Desigur, burghezia a fost şi va fi pentru monarhie, deoarece apărarea mai brutală, prin forţa armată a capitalului, de către instituţiile monarhice este pentru toţi capitaliştii şi moşierii mai concretă şi „mai apropiată". Dar în cazurile de puternice presiuni „de jos", burghezia „s-a împăcat" întotdeauna şi pretutindeni cu republica, spre a-şi menţine cu orice preţ dominaţia economică.

Acum, proletariatul şi ţărănimea săracă, adică *majoritatea* poporului, se află în asemenea raporturi cu burghe-

www.dacoromanica.ro

zia şi cu imperialismul „aliat“ (precum şi cu imperialismul mondial), încît *nu pot „antrena“ după sine* burghezia. Mai mult decît atît : vîrfurile *micii* burghezii şi păturile mai înstărite ale micii burghezii *democratice* sînt vădit împotriva unei noi revoluţii. Faptul este atît de evident, încît nu e necesar să insistăm asupra lui. Domnii Liberdani, Ţereteli şi Cernovi îl ilustrează în modul cel mai concret.

Raportul dintre clase s-a schimbat. Iată esenţialul.

Clasele aflate „de o parte şi de cealaltă a baricadei“ nu mai sînt aceleaşi ca şi înainte.

Iată principalul.

Iată *unicul* temei *ştiinţific* care ne îndreptăţeşte să vorbim despre o *nouă* revoluţie, care — judecînd pur teoretic, abordînd problema în mod abstract — ar putea să aibă loc în mod legal, dacă, de pildă, în Adunarea constituantă, convocată de burghezie, majoritatea ar fi împotriva acesteia, majoritatea ar aparţine partidelor muncitorilor şi ţăranilor săraci.

Raportul obiectiv dintre clase, rolul lor (economic şi politic) în afara instituţiilor reprezentative de un anumit tip şi în cadrul lor ; avîntul sau declinul revoluţiei, corelaţia dintre mijloacele de luptă parlamentare şi extraparlamentare — iată datele principale, fundamentale, obiective de care trebuie să se ţină seama pentru a adopta tactica boicotului sau a participării în mod marxist, iar nu în mod arbitrar, după „simpatii“.

Experienţa revoluţiei noastre ne arată clar cum trebuie abordată în mod marxist problema boicotului.

De ce boicotarea Dumei lui Bulîghin s-a dovedit o tactică justă ?

Boicotarea a fost justă pentru că ea corespundea raportului obiectiv dintre forţele sociale în dezvoltare. Ea dădea revoluţiei în creştere lozinca răsturnării vechii puteri, care, pentru a distrage poporul de la revoluţie, a convocat o instituţie conciliatoristă, falsificată grosolan (Duma lui Bulîghin), şi care din această cauză nu deschidea în perspectivă nici un fel de „şanse“ serioase de parlamentarism. Mijloacele de luptă extraparlamentare ale proletariatului şi ţărănimii erau mai puternice. Iată

www.dacoromanica.ro

din ce momente s-a format tactica justă a boicotării Dumei lui Bulîghin, tactică care ţinea seama de situaţia obiectivă.

De ce tactica boicotării Dumei a III-a s-a dovedit o tactică greşită ?

Pentru că ea nu se baza decît pe „strălucirea" lozincii boicotării şi pe dezgustul provocat de caracterul grosolan reacţionar al „grajdului" de la 3 iunie. Dar situaţia obiectivă era de aşa natură, încît, pe de o parte, revoluţia se afla într-un foarte pronunţat şi continuu declin. Pentru redresarea ei, sprijinul parlamentar (chiar dinăuntrul „grajdului") căpăta o deosebită importanţă politică, deoarece mijloacele extraparlamentare de propagandă, de agitaţie, de organizare erau foarte slabe sau aproape inexistente. Pe de altă parte, faptul că Duma a III-a era făţiş reacţionară nu o împiedica să fie organul raportului real dintre clase, şi anume : uniunea stolîpinistă dintre monarhie şi burghezie. Ţara trebuia să lichideze acest nou raport dintre clase.

Iată din ce momente s-a format tactica participării la Duma a III-a, tactică care ţinea seama în mod just de situaţia obiectivă.

Este suficient să ne gîndim bine la aceste învăţăminte ale experienţei, la abordarea marxistă a problemei boicotului sau a participării, pentru a ne convinge că tactica participării la „Consfătuirea democratică", „Consiliul democratic" sau preparlament este total greşită.

Pe de o parte, se dezvoltă o nouă revoluţie. Războiul se extinde. Există imense mijloace extraparlamentare de propagandă, agitaţie şi organizare. Însemnătatea tribunei „parlamentare" în acest preparlament este infimă. Pe de altă parte, preparlamentul nu exprimă şi nu „slujeşte" nici un fel de raport nou între clase ; ţărănimea, de pildă, este aici *mai prost* reprezentată decît în organele deja existente (Sovietul de deputaţi ai ţăranilor). Esenţa preparlamentului constă într-o escrocherie bonapartistă, şi asta nu atît în sensul că banda infamă a Liberdanilor, Ţeretelilor şi Cernovilor împreună cu Kerenski & Co. au *aranjat*, au falsificat componenţa acestei dume ţeretelo-bulîghiniste, cît în sensul, mai profund, că unica menire a preparlamentului este de a prosti masele, de a înşela pe muncitori şi

www.dacoromanica.ro

ţărani, de a-i distrage de la noua revoluţie în plină creştere, de a arunca praf în ochii claselor asuprite, îmbrăcînd în haină nouă *vechea* „coaliţie" — purtată, uzată, ponosită — cu burghezia (adică transformarea de către burghezie a domnilor Ţereteli & Co. în nişte măscărici care ajută la supunerea poporului faţă de imperialism şi de războiul imperialist).

Acum sîntem slabi — declara ţarul în august 1905 moşierilor săi iobăgişti. — Puterea noastră se clatină. Valul revoluţiei muncitoreşti şi ţărăneşti e în creştere. Trebuie să-l tragem pe sfoară pe „mîrlan", să-l ducem cu zăhărelul...

Acum sîntem slabi — spune actualul „ţar", bonapartistul Kerenski, cadeţilor, Tit Titîcilor * fără partid, Plehanovilor, Breşkovskilor & Co. — Puterea noastră se clatină. Valul revoluţiei muncitoreşti şi ţărăneşti împotriva burgheziei e în creştere. Trebuie să tragem pe sfoară democraţia, boind în altă culoare costumul de măscărici pe care-l poartă de la 6 mai 1917, pentru a prosti poporul, pe „conducătorii" socialişti-revoluţionari şi menşevici ai „democraţiei revoluţionare", dragii noştri prieteni Ţeretelii şi Cernovii. Nu e greu să le ungi ochii cu „preparlamentul".

Acum sîntem puternici — declara ţarul în iunie 1907 moşierilor săi iobăgişti. — Valul revoluţiei muncitoreşti e în scădere. Dar nu ne mai putem menţine prin vechile metode, numai cu înşelăciune nu vom reuşi. Avem nevoie de o nouă politică la sate, avem nevoie de un nou bloc economic şi politic cu Gucikovii — Miliukovii, cu burghezia.

Aşa pot fi prezentate aceste trei situaţii : august 1905, septembrie 1917, iunie 1907, pentru a arăta mai concret bazele obiective ale tacticii boicotului, legătura ei cu raportul dintre clase. Întotdeauna clasele asuprite sînt înşelate de către asupritori, dar sensul înşelării este diferit în diferite momente istorice. Tactica nu poate porni numai de la faptul că asupritorii înşală poporul ; pentru a stabili tactica, trebuie analizate *în ansamblu* relaţiile dintre clase

*Tit Titîci, personaj din comedia lui A. N. Ostrovski. „Unul face, altul trage". Tipul tiranului ignorant, sălbatic şi obtuz. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

şi dezvoltarea atît a luptei extraparlamentare, cît şi a celei parlamentare.

Tactica participării la preparlament *este greşită;* ea nu corespunde raportului obiectiv dintre clase, condiţiilor obiective ale momentului.

Trebuia să boicotăm Consfătuirea democratică, am greşit cu toţii nefăcînd acest lucru, dar greşeala nu va deveni o înşelăciune. Ne vom îndrepta greşeala dacă vom fi animaţi de dorinţa sinceră de a ne situa pe poziţia luptei revoluţionare a maselor, dacă vom reflecta serios asupra bazelor obiective ale tacticii.

Trebuie să boicotăm preparlamentul. Trebuie să ne îndreptăm atenţia spre Sovietul de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, spre sindicate, spre mase în general. Trebuie să *le* chemăm la luptă. Trebuie să *le* dăm o lozincă justă şi clară : să alunge banda bonapartistă a lui Kerenski cu preparlamentul *lui* falsificat, această dumă ţeretelo-bulîghinistă. Menşevicii şi socialiştii-revoluţionari n-au acceptat, nici chiar după rebeliunea lui Kornilov, compromisul nostru, trecerea paşnică a puterii în mîna Sovietelor (în care *pe atunci* noi *nu* aveam încă majoritatea) ; ei s-au rostogolit iarăşi în mocirla tranzacţiilor murdare şi josnice cu cadeţii. Jos menşevicii şi socialiştii-revoluţionari ! Să luptăm fără cruţare împotriva lor ! Să fie izgoniţi fără cruţare din toate organizaţiile revoluţionare ; nici un fel de tratative, nici un fel de relaţii cu aceşti *amici ai Kişkinilor,* cu aceşti amici ai moşierilor şi capitaliştilor kornilovişti !

Sîmbătă, 23 septembrie.

Troţki s-a declarat pentru boicot. Bravo, tovarăşe Troţki !

Boicotismul a fost înfrînt în fracţiunea bolşevicilor care au participat la Consfătuirea democratică.

Trăiască boicotul !

Nu putem şi nu trebuie să admitem în nici un caz participarea. Fracţiunea dintr-o Consfătuire nu este organul superior al partidului : de altfel, şi hotărîrile organelor superioare pot fi revizuite pornind de la experienţa vieţii.

www.dacoromanica.ro

Trebuie să obţinem cu orice preţ rezolvarea problemei boicotului de către plenara Comitetului executiv şi de către congresul extraordinar al partidului. Trebuie să facem imediat din problema boicotului o platformă la alegerile pentru congres şi la *toate* alegerile din partid. Trebuie să antrenăm *masele* la discutarea acestei probleme. Muncitorii conştienţi trebuie să preia problema, organizînd discuţia şi exercitînd o presiune asupra *„vîrfurilor"*.

Este în afară de orice îndoială că printre „vîrfurile" partidului nostru se semnalează şovăieli care pot fi *nefaste*, deoarece lupta ia amploare, iar, în anumite condiţii, într-un anumit moment, şovăielile pot duce la *compromiterea* cauzei. Trebuie să pornim cu toată energia la luptă, să apărăm linia justă a partidului proletariatului revoluţionar pînă nu va fi prea tîrziu.

Cu vîrfurile „parlamentare" ale partidului nostru nu e totul în regulă ; mai multă atenţie faţă de ele, mai multă supraveghere din partea muncitorilor ; trebuie stabilită mai strict competenţa fracţiunilor parlamentare.

Greşeala partidului nostru este evidentă. Partidul de luptă al clasei înaintate nu se teme de greşeli. Mai grav ar fi să persistăm în greşeală, să n-o recunoaştem şi să n-o îndreptăm dintr-un sentiment de falsă ruşine.

Duminică, 24 septembrie.

Congresul Sovietelor a fost amînat pentru 20 octombrie. Dat fiind ritmul în care trăieşte Rusia, asta cam echivalează cu o amînare la calendele greceşti. Comedia jucată de socialiştii-revoluţionari şi de menşevici după 20—21 aprilie se repetă pentru a doua oară.

Publicat pentru prima oară în 1924, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 3

Se tipăreşte după copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE ADRESATĂ LUI I. T. SMILGA, PREȘEDINTE AL COMITETULUI REGIONAL AL ARMATEI, FLOTEI ȘI MUNCITORILOR DIN FINLANDA

Tovarășului Smilga.

Profit de această ocazie favorabilă pentru a discuta mai amănunțit.

1

Situația politică generală îmi inspiră o profundă îngrijorare. Sovietul din Petrograd și bolșevicii au declarat război guvernului. Dar guvernul dispune de trupe și se pregătește *în mod sistematic* (este clar că la cartierul general Kerenski tratează cu kornilovițtii în vederea trimiterii de trupe care să-i zdrobească pe bolșevici, duce cu ei tratative *în mod concret*).

Iar noi, noi ce facem? Ne mărginim să adoptăm rezoluții? Pierdem vremea, fixăm „termene" (la 20 octombrie congresul Sovietelor — nu este ridicol că se amînă atît? Nu este ridicol să contezi pe el?). Bolșevicii *nu* desfășoară o muncă sistematică pentru a-și pregăti forțe militare *proprii* în vederea răsturnării lui Kerenski.

Evenimentele au confirmat întru totul justețea propunerii făcute de mine în timpul Consfătuirii democratice, și anume că partidul *trebuie* să pună la ordinea zilei insurecția armată *. Evenimentele *ne silesc* s-o facem. Istoria a făcut din problema *militară* problema *politică* fundamentală în momentul de față. Mă tem că bolșevicii uită

* Vezi volumul de față, p. 252—254, 255—261. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

acest lucru, lăsîndu-se antrenaţi de „problemele zilei", de chestiuni curente mărunte şi *„sperînd"* că „Kerenski va fi luat de val". Este o speranţă naivă, e ca şi cum ai conta pe „poate". Asta ar putea deveni o crimă din partea partidului proletariatului revoluţionar.

După părerea mea, trebuie să se facă agitaţie în partid pentru o atitudine serioasă faţă de insurecţia armată ; în acest scop să se bată copii după scrisoarea de faţă şi să fie trimise celor din Petrograd şi din Moscova.

2

Acum despre rolul dv. Se pare că singura forţă de care putem dispune *total* şi care joacă un *important* rol militar sînt trupele din Finlanda şi flota din Marea Baltică. Cred că trebuie să folosiţi înalta situaţie pe care o deţineţi, să vă eliberaţi total de activitatea măruntă, rutinară, lăsînd-o în seama adjuncţilor şi a secretarilor dv., să nu vă pierdeţi vremea cu „rezoluţii", ci să acordaţi *toată atenţia* pregătirii *militare* a trupelor din Finlanda + flota în vederea unei apropiate răsturnări a lui Kerenski. Să constituiţi un comitet *secret,* alcătuit din militarii *cei mai de nădejde,* să examinaţi cu ei problema *sub toate aspectele,* să culegeţi informaţii cît mai exacte (verificîndu-le *personal)* cu privire la efectivul şi dislocările de trupe din Petrograd şi din jurul Petrogradului, cu privire la trimiterea trupelor din Finlanda la Petrograd, la deplasarea flotei etc.

Dacă nu vom face toate astea, ne-am putea trezi într-o situaţie absurdă şi ridicolă : cu rezoluţii admirabile şi cu Soviete, dar *fără putere ! !* Cred că aveţi posibilitate să alegeţi militari într-adevăr siguri şi competenţi, să mergeţi la Ino[68] şi în alte puncte de mare importanţă, să cumpăniţi şi să studiaţi problema *în mod serios,* fără a pune temei pe frazele generale şi lăudăroase, *atît de obişnuite* la noi.

Este clar că nu putem permite *în nici un caz* retragerea trupelor din Finlanda. Mai bine să fim gata pentru

www.dacoromanica.ro

orice, pentru insurecţie şi luarea puterii, spre a o preda congresului Sovietelor. Am citit azi în ziare că, peste două săptămîni, pericolul unei debarcări se va reduce la zero. Ceea ce înseamnă că vă mai rămîne foarte puţin timp pentru pregătire.

3

Mai departe. Trebuie folosită „puterea" în Finlanda în vederea unei propagande sistematice în rîndurile cazacilor care se află aici, în Finlanda. Kerenski & Co. au scos intenţionat o parte din ei din Vîborg, de pildă, temîndu-se, de „bolşevizarea" lor, şi i-au dislocat la Usikirko şi Perkiarvi, între Vîborg şi Terioki, izolîndu-i spre a-i feri de orice influenţă (bolşevică). Trebuie să se examineze cu atenţie toate informaţiile referitoare la dislocarea trupelor de cazaci şi să se organizeze *detaşamente de agitatori* formate din cele mai bune forţe ale marinarilor şi soldaţilor din Finlanda, care să fie trimise la aceste trupe. Este un lucru indispensabil. La fel şi în ceea ce priveşte literatura.

4

Mai departe. Atît marinarii cît şi soldaţii primesc, firește, concedii. Aceia care vin la ţară în concediu trebuie să formeze detaşamente de agitatori care să viziteze sistematic toate guberniile şi să facă la sate agitaţie atît în general, cît şi pentru Adunarea constituantă. Situaţia dv. este excepţional de bună, deoarece puteţi *trece* imediat la realizarea unui bloc cu socialiştii-revoluţionari de stînga, singurul care poate să ducă la o putere trainică în Rusia şi majoritatea în Adunarea constituantă. Pînă una-alta, încheiaţi imediat un astfel de *bloc* la voi, organizaţi scoaterea de manifeste (stabiliţi ce puteţi face în acest scop din punct de vedere tehnic şi în vederea expedierii lor în Rusia), şi, după ce veţi fi făcut toate astea, va trebui ca fiecare grup de agitatori pentru sate să fie format din cel

www.dacoromanica.ro

puţin *doi* oameni : unul din partea bolşevicilor şi unul din partea socialiştilor-revoluţionari de stînga. La sate, deocamdată, „firma" socialiştilor-revoluţionari este atotputernică, şi trebuie să folosiţi şansa pe care o aveţi (aveţi socialişti-revoluţionari de stînga) pentru ca, *sub această* firmă, să realizaţi la sate un bloc al bolşevicilor cu socialiştii-revoluţionari *de stînga*, al ţăranilor cu muncitorii, şi nu cu capitaliştii.

5

După părerea mea, pentru a pregăti cum se cuvine spiritele, trebuie pusă imediat în circulaţie lozinca : puterea trebuie să treacă imediat în mîna Sovietului din Petrograd, *care s-o treacă* congresului Sovietelor. De ce să mai suportăm încă trei săptămîni de război şi de „pregătiri korniloviste" ale lui Kerenski.

Propagarea acestei lozinci de către bolşevicii şi socialiştii-revoluţionari de stînga din Finlanda nu poate aduce decît foloase.

6

Întrucît vă aflaţi în fruntea „puterii" în Finlanda, vă mai revine o sarcină, o sarcină modestă ca atare, dar foarte importantă : să organizaţi transportul ilegal de literatură *din* Suedia. Altminteri, toate discuţiile despre „Internaţională" vor rămîne *vorbă goală*. Organizarea acestui lucru este întru totul posibilă : în primul rînd, prin crearea unei organizaţii proprii, formate *din soldaţi* de la frontieră ; în al doilea rînd, dacă aşa ceva nu e cu putinţă, să se organizeze deplasarea regulată măcar *a unui* om de încredere într-o localitate în care am început să organizez transportul cu ajutorul *persoanei la care m-am oprit o zi* înainte de a pleca la Helsingfors (Rovio o cunoaşte) [89]. Poate că ar trebui să-i daţi şi ceva bani. Organizaţi neapărat acest lucru !

www.dacoromanica.ro

7

Cred că ar trebui să ne întîlnim ca să discutăm aceste chestiuni. Aţi putea veni, asta v-ar lua mai puţin de o zi, dar, dacă veniţi *numai* pentru a vă întîlni cu mine, puneţi-l pe Rovio să întrebe la telefon pe Huttunen dacă „sora soţiei" lui Rovio („sora soţiei" = dv.) poate s-o vadă pe „sora" lui Huttunen (sora = eu). Căci s-ar putea să plec pe neaşteptate.

Răspundeţi-mi neapărat, dacă aţi primit scrisoarea de faţă *(ardeţi-o)*, prin acelaşi tovarăş care o va preda lui Rovio şi *care se întoarce curînd.*

În caz că voi rămîne mai mult timp aici, trebuie să organizăm corespondenţa între noi: *dv. aţi putea-o înlesni* transmiţînd prin funcţionarii de la căile ferate plicuri pe adresa *Sovietului* din Vîborg (menţionînd înăuntru: pentru Huttunen).

8

Trimiteţi-mi prin acelaşi tovarăş o adeverinţă (cît mai oficială: purtînd antetul comitetului regional, semnătura preşedintelui, ştampilată, scrisă la maşină sau *foarte citeţ* de mînă), în care să se specifice că ea se eliberează lui Konstantin Petrovici Ivanov, că preşedintele comitetului regional garantează pentru acest tovarăş şi roagă *toate Sovietele*, atît Sovietul de deputaţi ai soldaţilor din Vîborg, cît şi celelalte Soviete, să-i acorde *toată* încrederea, ajutorul şi sprijinul.

Am nevoie de ea pentru *orice* eventualitate, deoarece sînt posibile atît „un conflict", cît şi „o întîlnire".

9

Aveţi cumva culegerea „Cu privire la revizuirea programului" [90], publicată la Moscova? Vedeţi, poate o găsiţi la cineva, acolo la Helsingfors, şi mi-o trimiteţi cu acelaşi tovarăş.

www.dacoromanica.ro

10

Ţineţi seama că Rovio este un om admirabil, dar e *leneş*. Trebuie să fie ţinut din scurt şi *să i se amintească* de două ori pe zi tot ce are de făcut. Altfel nu face treabă.

Salutări, *K. Ivanov*

Scris la 27 septembrie (10 octombrie) 1917

Publicat pentru prima oară la 7 noiembrie 1925, în ziarul „Pravda" nr. 255

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

SARCINILE PARTIDULUI NOSTRU ÎN CADRUL INTERNAȚIONALEI

(ÎN LEGĂTURĂ CU CEA DE-A III-A CONFERINȚĂ ZIMMERWALDIANĂ [91])

În nr. 22 din 28 septembrie al ziarului „Rabocii Puti" a fost publicat manifestul celei de-a III-a Conferințe zimmerwaldiene. Dacă nu ne înșelăm, el a mai fost publicat numai în „Iskra" [92], ziarul menșevicilor-internaționaliști, nr. 1 din 26 septembrie, fiind însoțit de date foarte sumare cu privire la componența Conferinței a III-a zimmerwaldiene și la data ei (20—27 august st. n.); celelalte ziare n-au publicat nici manifestul, nici informații mai amănunțite despre conferință.

Acum dispunem de unele materiale cu privire la conferință, și anume: de un articol din „Politiken", ziarul social-democraților suedezi de stînga (articol apărut în traducere în „Työmies", organul Partidului social-democrat finlandez) [93], și de două comunicări în scris din partea unui tovarăș polonez și a unui tovarăș rus care au participat la ea. Pe baza acestor informații, vom vorbi mai întîi despre conferință în general, iar apoi vom trece la aprecierea conferinței și a sarcinilor partidului nostru.

I

La conferință au participat reprezentanți din partea următoarelor partide și grupuri: 1) Partidul social-democrat „independent" din Germania („kautskiștii"); 2) partidul elvețian; 3) partidul *de stînga* din Suedia (care, după cum se știe, a rupt orice legături cu partidul oportunist al lui Branting); 4) norvegienii și 5) danezii (în materialul de

www.dacoromanica.ro

care dispunem nu se arată dacă este vorba de partidul danez oficial, oportunist, în frunte cu ministrul Stauning); 6) Partidul social-democrat finlandez; 7) românii; 8) P.M.S.D. bolșevic din Rusia; 9) P.M.S.D. menșevic din Rusia (Panin a declarat în scris că nu va participa, pe motiv că conferința nu e completă; Akselrod însă a venit la unele ședințe, *fără să semneze* însă *manifestul);* 10) menșevicii-internaționaliști; 11) grupul „socialiștilor-internaționaliști creștini" (?) din America; 12) „grupul de propagandă social-democrată" din America (după toate aparențele, este vorba de grupul menționat în broșura mea „Sarcinile proletariatului în revoluția noastră (Proiect de platformă a partidului proletar)", p. 24 *, căci acesta este grupul care a început să editeze, în ianuarie 1917, ziarul „The internationalist" [94]); 13) social-democrații polonezi grupați în „Conducerea Regională"; 14) opoziția austriacă (clubul „Karl Marx", care a fost închis de guvernul austriac după împușcarea lui Stürgkh de către Friedrich Adler; am menționat acest club în aceeași broșură la p. 25 **); 15) „sindicatele independente" din Bulgaria (care, după cum menționează autorul scrisorii aflate în posesia mea, nu țin de „tesneaci", adică de partidul bulgar de stînga, internaționalist, ci de „șiroki", adică de partidul bulgar oportunist); reprezentantul lor a sosit după terminarea conferinței, ca și reprezentanții 16) partidului sîrb.

Din aceste 16 partide și grupuri, cele indicate cu numerele 3, 8, 12, 13 și 14 fac parte din cel de-„al treilea" curent despre care se vorbește în rezoluția Conferinței noastre din 24—29 aprilie 1917 (și în broșura mea, la p. 23 ***, unde el este denumit curentul „internaționaliștilor în fapte"); mai aproape de acest curent „de stînga", sau între el și „centrul" kautskist, se situează grupurile 4 și 16, deși este greu să stabilim cu precizie poziția lor, — e posibil ca ele să facă parte și din „centru". Grupurile 1, probabil 2, 6 și 7, grupul 10 și, probabil, 15 fac parte din „centrul" kautskist. Grupul 5 (dacă e vorba de parti-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 31, București, Editura politica, 1964, ed. a doua, p. 176. — *Nota red.*

** Op. cit., p. 177.

*** Op. cit., p. 174—177.

www.dacoromanica.ro

dul lui Stauning) şi grupul 9 aparţin defensiştilor, ministerialiştilor, social-şoviniştilor. În sfîrşit, grupul 11 este, evident, un grup cu totul accidental.

De aici se vede că conferinţa a avut o compoziţie foarte eterogenă, ba chiar absurdă, deoarece s-au adunat laolaltă oameni care *nu sînt* de acord în ceea ce priveşte *esenţialul*, şi de aceea *nu sînt în stare* să acţioneze cu adevărat în comun şi în bună înţelegere, oameni care sînt într-un inevitabil dezacord în ceea ce priveşte orientarea fundamentală a politicii lor. Este firesc ca „rodul" „colaborării" unor asemenea oameni să fie ori „ciorovăieli" şi „intrigi", ori nişte rezoluţii de gumilastic, de compromis, întocmite în scopul de a ascunde adevărul. Vom da imediat exemple şi dovezi în acest sens... *

Scris după 28 septembrie (11 octombrie) 1917

Publicat pentru prima oară în 1928, în „Culegeri din Lenin", vol. VII

Se tipăreşte după manuscris

* Aici manuscrisul se întrerupe. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

CRIZA S-A MATURIZAT [95]

I

Sfîrşitul lunii septembrie a adus, fără îndoială, o mare cotitură în istoria revoluţiei ruse şi, după toate aparenţele, în istoria revoluţiei mondiale.

Revoluţia muncitorească mondială a început prin acţiunile unor oameni izolaţi plini de curaj, care reprezentau tot ce mai rămăsese cinstit în putredul „socialism" oficial, în realitate social-şovinism. Liebknecht în Germania, Adler în Austria, MacLean în Anglia — iată cele mai cunoscute nume de eroi izolaţi care şi-au asumat dificilul rol de precursori ai revoluţiei mondiale.

A doua etapă în pregătirea istorică a acestei revoluţii a fost marcată prin frămîntarea unor mase largi, care s-a manifestat prin scindarea partidelor oficiale, prin apariţia de publicaţii ilegale şi prin demonstraţii de stradă. Protestul împotriva războiului a crescut, a sporit numărul victimelor prigoanei dezlănţuite de guverne. În Germania, Franţa, Italia, Anglia, ţări cunoscute prin legalitatea sau chiar prin libertatea care domnea în ele, închisorile gemeau de zecile şi sutele de internaţionalişti, adversari ai războiului, partizani ai revoluţiei muncitoreşti.

Acum a început a treia etapă, care poate fi numită ajunul revoluţiei. Arestarea în masă a conducătorilor partidului în libera Italie şi mai ales *rebeliunile în armată*, care au început în Germania [96], sînt indicii sigure ale unei mari cotituri, indicii ale *ajunului revoluţiei* pe plan mondial.

Fără îndoială că şi înainte au fost în Germania cazuri izolate de rebeliune în armată, dar ele au fost atît de ne-

www.dacoromanica.ro

însemnate, de răzleţe, de slabe, încît ele au putut fi cocoloşite, trecute sub tăcere — ceea ce a contribuit în cea mai mare măsură la anihilarea *puterii de contagiune în masă* a acţiunilor insurecţionale. În sfîrşit, şi în flotă s-a maturizat o asemenea mişcare, care, cu toate rigorile regimului militar de ocnă din Germania, extraordinar de bine puse la punct şi respectate cu nemaipomenită pedanterie, *n-a* mai *putut* fi nici cocoloşită, nici trecută sub tăcere.

Sîntem în pragul revoluţiei proletare mondiale, nu încape îndoială. Şi cum noi, bolşevicii ruşi, singurii dintre toţi internaţionaliştii proletari din toate ţările, ne bucurăm de o libertate relativ mare, avem un partid legal, avem vreo douăzeci de ziare, avem de partea noastră Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din capitale, avem de partea noastră în perioadele revoluţionare *majoritatea* maselor populare, nouă ni se pot aplica şi trebuie să ni se aplice cuvintele: cui i se dă mult i se şi cere mult.

II

Existenţa unui moment de cotitură în revoluţia din Rusia este indubitabilă.

Într-o ţară ţărănească, cu un guvern revoluţionar, republican, care se bucură de sprijinul partidelor socialist-revoluţionar şi menşevic, partide dominante pînă mai ieri în rîndurile democraţiei mic-burgheze, se porneşte *o răscoală ţărănească.*

E de necrezut, dar e fapt.

Pe noi, bolşevicii, acest fapt nu ne miră; noi am susţinut întotdeauna că guvernul faimoasei „coaliţii" cu burghezia este un guvern al *trădării* democratismului şi revoluţiei, un guvern al măcelului *imperialist*, un guvern care *apără* pe capitalişti şi moşieri *împotriva* poporului.

Prin înşelăciunea socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor, în Rusia, într-o republică, în timpul unei revoluţii, s-a menţinut şi se menţine, alături de Soviete, un guvern al capitaliştilor şi moşierilor. Iată amarul şi teribilul adevăr. Mai e de mirare că în Rusia, în condiţiile îngrozitoarelor calamităţi pricinuite poporului de prelungirea

www.dacoromanica.ro

Россійская Соціалъ-Демократическая Рабочая Партія.

Цѣна 20 коп.
на нал. дор. 25 коп.

Пролетаріи всѣхъ странъ, соединяйтесь!

Центральный органъ Р. С.-Д. Р. П.

РАБОЧІЙ ПУТЬ.

№ 30. Суббота ЕЖЕДНЕВНАЯ ГАЗЕТА. 20-го Октября (7-го октября ст. ст.) 1917 г.

Товарищи рабочіе, солдаты и крестьяне! Готовьтесь къ Всероссійскому Съѣзду Совѣтовъ на 20-ое октября! Немедленно созывайте Областные Съѣзды Совѣтовъ!

Сегодня въ номерѣ.

РОСПУСКЪ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ДУМЫ
IV СЪѢЗДЪ БАЛТІЙСКАГО ФЛОТА КЪ УГНЕТЕННЫМЪ ВСѢХЪ СТРАНЪ
ВЫМИНСКЪ ЗАКРЫТА БОЛЬШЕВИСТСКАЯ ГАЗЕТА „РАБОТА".
ВСЕРОССІЙСКІЙ СЪѢЗДЪ БОЛЬШЕВИКОВЪ
ЗАБАСТОВКА ВЪ АПТЕКАХЪ
СЪѢЗДЪ ОБОРОНЦЕВЪ ВЪ ГЕРМАНІИ
СТАТЬИ СОВѢТНИКА КЕРЕНСКАГО—ПРОКОПОВА, ЮРЬЕВА, НАЗАРЬЕВА.—И ЛЕНИНА ЗАГОВОРЪ ПРОТИВЪ РЕЗОЛЮЦІИ—И Сталина РАЗГРУЗКА ПЕТРОГРАДА И ПАЛЬЧИНСКІЙ.—И Вагнера

Совѣтникъ Керенскій.

Кризисъ назрѣлъ.

Откликнулся.

Prima pagină a ziarului „Rabocii Puti" nr. 30 din 20 (7) octombrie 1917 conținînd articolul lui V. I. Lenin „Criza s-a maturizat".

Micșorat
www.dacoromanica.ro

războiului imperialist şi de urmările lui, a început să se întindă răscoala ţărănească ?

Mai e de mirare că adversarii bolşevicilor, conducătorii partidului socialist-revoluţionar *oficial*, ai aceluiaşi partid care a sprijinit tot timpul „coaliţia", ai aceluiaşi partid care pînă în ultimele zile sau pînă în ultimele săptămîni a avut majoritatea poporului de partea sa, ai aceluiaşi partid care continuă să condamne şi să persecute pe „noii" socialişti-revoluţionari, care s-au convins că politica de coaliţie trădează interesele ţărănimii, — mai e de mirare că aceşti conducători ai partidului socialist-revoluţionar oficial scriu la 29 septembrie într-un editorial apărut în organul lor oficial, ziarul „Delo Naroda" :

„...Pînă în prezent nu s-a făcut aproape nimic pentru desfiinţarea relaţiilor de înrobire care continuă să domine la sate tocmai în Rusia centrală... Legea cu privire la reglementarea relaţiilor agrare la sate, care a fost prezentată de mult guvernului provizoriu şi a trecut chiar şi printr-un purgatoriu, Comisia juridică, această lege s-a împotmolit definitiv în cine ştie ce cancelarie... Nu avem noi dreptate să afirmăm că guvernul nostru republican e departe de a se fi debarasat de vechile procedee ale guvernării ţariste, că în procedeele folosite de miniştrii revoluţionari se mai fac încă puternic simţite apucăturile stolîpiniste ?"

Aşa scriu socialiştii-revoluţionari oficiali ! Gîndiţi-vă numai : partizanii coaliţiei sînt *nevoiţi* să recunoască că după şapte luni de revoluţie într-o ţară ţărănească „nu s-a făcut aproape nimic pentru desfiinţarea înrobirii" ţăranilor, a înrobirii lor de către moşieri ! Aceşti socialişti-revoluţionari *sînt nevoiţi* să taxeze de *stolîpinişti* pe colegul lor Kerenski şi întreaga lui bandă de miniştri.

Poate exista oare mărturie mai elocventă decît aceasta venită din lagărul adversarilor noştri şi care confirmă nu numai că coaliţia a eşuat, nu numai că socialiştii-revoluţionari oficiali, care-l tolerează pe Kerenski, au devenit un partid *antipopular, antiţărănesc, contrarevoluţionar*, dar şi că întreaga revoluţie rusă a ajuns la un punct de cotitură ?

O răscoală ţărănească într-o ţară ţărănească împotriva guvernului Kerenski, socialist-revoluţionar, al lui Nikitin şi Gvozdev, menşevici, şi al celorlalţi miniştri, reprezen-

www.dacoromanica.ro

tanți ai capitalului și ai intereselor moșierilor! Reprimarea acestei răscoale *prin măsuri militare* luate de un guvern republican.

În fața acestor fapte mai poate oare un partizan cinstit al proletariatului să nege că criza s-a maturizat, că revoluția trece printr-o mare cotitură, că victoria guvernului asupra răscoalei țărănești ar însemna înmormîntarea definitivă a revoluției, triumful definitiv al kornilovismului?

III

E de la sine înțeles că, dacă într-o țară țărănească, după șapte luni de republică democratică, s-a putut ajunge la o răscoală țărănească, asta dovedește fără putință de tăgadă crahul revoluției pe scară națională, criza ei, care a devenit extraordinar de acută, dovedește că forțele contrarevoluționare ajung la *ultima limită*.

Acest fapt e de la sine înțeles. În fața unui fapt cum este răscoala țărănească, toate celelalte simptome politice, chiar dacă ar contrazice această maturizare a crizei pe scară națională, nu ar prezenta absolut nici o importanță.

Dar toate simptomele arată, dimpotrivă, că criza s-a maturizat pe plan național.

După problema agrară, în viața de stat a Rusiei, are o mare importanță, în special pentru masele mic-burgheze ale populației, problema națională. Și vedem că la Consfătuirea „democratică", aranjată de domnul Țereteli & Co., curia „națională" se situează în ceea ce privește radicalismul pe locul al doilea, fiind întrecută doar de sindicate și *întrecînd* curia Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților în ceea ce privește procentul de voturi exprimate *împotriva* coaliției (40 din 55). Guvernul Kerenski, guvern de reprimare a răscoalei țărănești, retrage din Finlanda trupele revoluționare pentru a întări burghezia finlandeză reacționară. În Ucraina, conflictele dintre ucraineni în general și trupele ucrainene în special și guvern devin din ce în ce mai frecvente.

Să luăm apoi armata, care în timp de război are o importanță excepțională în întreaga viață de stat. Am văzut că trupele din Finlanda și flota din Marea Baltică *s-au*

www.dacoromanica.ro

detaşat complet de guvern. Vedem declaraţia ofiţerului Dubasov — care nu e bolşevic, care vorbeşte în numele întregului front şi într-un mod mai revoluţionar decît toţi bolşevicii — că soldaţii nu mai vor să lupte [97]. Vedem rapoartele înaintate guvernului, în care se aduce la cunoştinţă că în rîndurile soldaţilor se observă o stare de „nervozitate", că „ordinea" (adică participarea acestor trupe la reprimarea răscoalei ţărăneşti) nu poate fi garantată. Vedem, în sfîrşit, rezultatul votului la Moscova, unde, din 17 000 de soldaţi, 14 000 au votat pentru bolşevici.

Acest rezultat al alegerilor pentru Dumele raionale din Moscova constituie în general unul din cele mai uimitoare simptome ale unei profunde cotituri intervenite în starea de spirit a întregului popor. Că Moscova are un mai pronunţat caracter mic-burghez decît Petrogradul este un fapt îndeobşte cunoscut. Că proletariatul din Moscova întreţine incomparabil mai multe legături cu satul, manifestă mai multă simpatie pentru sat, că e mai apropiat de starea de spirit rurală, ţărănească este un fapt indiscutabil şi confirmat în repetate rînduri.

Şi iată că la Moscova procentajul de voturi obţinute de socialiştii-revoluţionari şi de menşevici a scăzut de la 70%, cît era în iunie, la 18%. Mica burghezie a întors spatele coaliţiei, poporul i-a întors spatele, acest lucru e în afară de orice îndoială. Procentajul de voturi obţinute de cadeţi a crescut de la 17% la 30%, dar ei au rămas iremediabil în minoritate, deşi socialiştii-revoluţionari „de dreapta" şi menşevicii „de dreapta" li s-au alăturat în mod evident. Ziarul „Russkie Vedomosti" [98] afirmă că cifra *absolută* a voturilor obţinute de cadeţi a scăzut de la *67* 000 la *62* 000. Numai bolşevicii şi-au văzut voturile sporite de la 34 000 la 82 000. Ei au obţinut 47% din totalul de voturi. Nu încape îndoială că, împreună cu socialiştii-revoluţionari de stînga, noi deţinem în momentul de faţă majoritatea în Soviete, în armată şi *în ţară*.

Printre simptomele care nu prezintă numai o importanţă ca atare, ci şi una foarte reală, trebuie considerat şi acela că armata muncitorilor şi funcţionarilor de la căile ferate şi de la poştă, care prezintă o deosebită im-

www.dacoromanica.ro

portanţă general-economică, general-politică şi militară, continuă să se afle într-un conflict acut cu guvernul [99], şi că pînă şi menşevicii-defensişti sînt nemulţumiţi de ministrul „lor" Nikitin, iar socialiştii-revoluţionari oficiali taxează de „stolîpinişti" pe Kerenski & Co. Nu este oare clar că o asemenea „sprijinire" a guvernului de către menşevici şi socialiştii-revoluţionari nu poate avea, dacă are, decît o importanţă negativă ?

IV

. . . . . .

V

Da, conducătorii Comitetului Executiv Central promovează sistematic o tactică de apărare a burgheziei şi a moşierilor. Şi nu încape nici o îndoială că bolşevicii care s-ar lăsa prinşi în cursa iluziilor constituţionaliste, a „credinţei" în congresul Sovietelor şi în convocarea Adunării constituante, — nu încape îndoială că asemenea bolşevici ar fi nişte *jalnici trădători* ai cauzei proletariatului.

Ei ar fi trădători ai acestei cauze, deoarece ar trăda prin comportarea lor pe muncitorii revoluţionari germani, care au început rebeliunea în flotă. În asemenea condiţii, „a aştepta" congresul Sovietelor etc. înseamnă *a trăda internaţionalismul*, a trăda cauza revoluţiei socialiste internaţionale.

Căci internaţionalismul nu se manifestă prin vorbe, prin mesaje de solidaritate, prin rezoluţii, ci prin *fapte*.

Bolşevicii ar fi trădători ai *ţărănimii*, deoarece a tolera reprimarea răscoalei ţărăneşti de către un guvern pe care *pînă şi* „Delo Naroda" îl asemuieşte stolîpiniştilor înseamnă *a duce* întreaga revoluţie la pieire, o pieire definitivă, pentru totdeauna. Se face zarvă pe tema anarhiei şi a creşterii gradului de indiferenţă a maselor : cum să nu fie masele indiferente faţă de alegeri, dacă ţărănimea *a ajuns la răscoală*, iar aşa-zisa „democraţie revoluţionară" stă şi tolerează reprimarea acestei răscoale prin forţa armelor ! !

www.dacoromanica.ro

Bolşevicii ar fi nişte trădători ai democraţiei şi ai libertăţii, căci a tolera reprimarea răscoalei ţărăneşti într-un asemenea moment *înseamnă* a permite falsificarea alegerilor pentru Adunarea constituantă *absolut la fel*, ba încă şi mai rău, mai grosolan decît au fost falsificate „Consfătuirea democratică" şi „preparlamentul".

Criza s-a maturizat. Întregul viitor al revoluţiei ruse este în joc. Onoarea partidului bolşevic este pusă sub semnul întrebării. Întregul viitor al revoluţiei muncitoreşti internaţionale pentru socialism este în joc.

Criza s-a maturizat...

29 septembrie 1917.

Rîndurile de pînă aici pot fi date publicităţii ; textul care urmează, *să fie distribuit* membrilor *Comitetului Central*, ai *Comitetului din Petrograd*, ai *Comitetului din Moscova* şi ai *Sovietelor*.

VI

Ce-i de făcut ? Aussprechen was ist, trebuie „să spunem ce este", să recunoaştem adevărul că în C.C. şi în vîrfurile partidului nostru există un curent sau o opinie în favoarea *aşteptării* congresului Sovietelor, *împotriva* luării imediate a puterii, *împotriva* insurecţiei imediate. Trebuie *să învingem* acest curent sau această opinie [100].

Altfel bolşevicii *s-ar acoperi pe veci de ruşine* şi *ar fi reduşi la zero* ca partid.

Căci a scăpa un asemenea moment şi „a aştepta" congresul Sovietelor ar fi *o totală idioţie* sau *o trădare totală*.

O trădare totală faţă de muncitorii germani. Doar n-o să aşteptăm *să înceapă* revoluţia la ei ! Atunci şi Liberdanii vor fi pentru „sprijinirea" ei. Dar ea *nu poate* începe atîta timp cît Kerenski, Kişkin & Co. sînt la putere.

O trădare totală faţă de ţărănime. A îngădui reprimarea răscoalei ţăranilor atunci cînd ai Sovietele din amîndouă

www.dacoromanica.ro

capitalele înseamnă *să pierzi, şi să pierzi pe bună dreptate* orice încredere din partea ţăranilor, înseamnă să apari în ochii ţăranilor la fel ca Liberdanii şi alţi ticăloşi.

„A aştepta" congresul Sovietelor este o totală idioţie, căci înseamnă să pierzi cîteva *săptămîni*, iar acum *totul* se hotărăşte în cîteva săptămîni sau chiar în cîteva zile. Înseamnă *să renunţi* cu laşitate la luarea puterii, căci la 1—2 noiembrie acest lucru va fi imposibil (atît din punct de vedere politic, cît şi din punct de vedere tehnic: căci în preajma zilei insurecţiei „fixate" * prosteşte vor fi concentrate trupe de cazaci).

„A aştepta" congresul Sovietelor este o idioţie, deoarece congresul nu poate da *şi nu va da nimic!*

Importanţă „morală"? Extraordinar!! „Importanţă" a rezoluţiilor şi a discuţiilor cu Liberdanii atunci cînd ştim că Sovietele sînt *de partea* ţăranilor şi că răscoala ţărănească este *reprimată!!* Am reduce aceste *Soviete* la rolul de lamentabili palavragii. Mai întîi învingeţi-l pe Kerenski, şi apoi convocaţi congresul.

Victoria insurecţiei le este acum *asigurată* bolşevicilor: 1) putem ** (dacă n-o „să aşteptăm" congresul Sovietelor) să lovim *prin surprindere* şi din trei puncte — Petrograd, Moscova, flota din Marea Baltică; 2) avem lozinci care ne asigură sprijinul: jos guvernul care reprimă răscoala ţărănească împotriva moşierilor! 3) avem majoritatea *în ţară;* 4) în rîndurile menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari se observă o destrămare totală; 5) avem posibilitatea tehnică de a lua puterea la Moscova (aici acţiunea ar putea chiar să înceapă spre a lua pe duşman prin surprindere); 6) avem la Petrograd *mii* de muncitori şi soldaţi înarmaţi care pot ocupa *concomitent* Palatul de iarnă, Marele Stat-major, centrala telefonică şi toate tipografiile mari; noi nu vom putea fi scoşi de acolo, — iar în *armată* se va desfăşura

* „A convoca" congresul Sovietelor pentru 20 octombrie spre a hotărî dacă „să se ia puterea" nu-i tot una cu „a fixa" prosteşte insurecţia?? Acum se poate lua puterea, la 20—29 octombrie nu veţi fi lăsaţi s-o luaţi.

** Ce-a făcut partidul pentru *a cunoaşte* dizlocarea trupelor etc.? pentru a trata insurecţia ca „o artă"? — numai discuţii în C.E.C. etc. !!

www.dacoromanica.ro

o asemenea agitaţie, încît *nu se va putea* lupta împotriva acestui guvern care proclamă pacea, trecerea pămîntului în mîna ţăranilor etc.

Dacă vom lovi concomitent, prin surprindere, din trei puncte: Petrograd, Moscova, flota din Marea Baltică, avem 90% şanse să învingem cu mai puţine jertfe decît la 3—5 iulie, deoarece *armata nu se va ridica* împotriva unui guvern al păcii. Chiar dacă Kerenski are la Petrograd o cavalerie „sigură" etc. — cînd vom lovi din două direcţii, *avînd de partea noastră* simpatia armatei, Kerenski va fi nevoit *să se predea.* Dacă nu luăm puterea nici acum, cînd avem asemenea şanse, toate discuţiile despre trecerea puterii în mîna Sovietelor devin o *minciună.*

A nu lua acum puterea, „a aştepta", a flecări în C.E.C., a te limita la „lupta pentru un organ" (al Sovietului), la „lupta pentru congres" înseamnă *a duce revoluţia la pieire.*

Văzînd că C.C. *nici n-a răspuns* la insistentele recomandări făcute de mine în acest sens încă la începutul Consfătuirii democratice, că Organul Central *taie* din articolele mele pasajele în care vorbesc de greşeli vădite ale bolşevicilor, ca: ruşinoasa hotărîre de a participa la preparlament, acordarea de locuri menşevicilor în prezidiul Sovietului etc. etc., — văzînd toate astea, sînt nevoit să constat aici o „fină" aluzie la faptul că C.C. nici nu intenţionează să examineze problema, o fină aluzie la faptul că se urmăreşte să mi se închidă gura, dîndu-mi-se de înţeles că e cazul să mă dau deoparte.

Sînt nevoit *să pun problema ieşirii mele din C.C.*, ceea ce şi fac, rezervîndu-mi libertatea de a face agitaţie *în verigile de jos* ale partidului şi la congresul partidului.

Convingerea mea fermă este că, dacă „vom aştepta" congresul Sovietelor şi vom lăsa să ne scape acum momentul, *vom duce la pieire* revoluţia.

29/IX.

N. Lenin

www.dacoromanica.ro

P.S. O serie întreagă de fapte au arătat că *nici chiar* trupele de cazaci nu se vor ridica împotriva unui guvern al păcii! Dar care e numărul lor? unde se află ele? Şi nu va trimite oare întreaga armată unităţi *pentru* noi?

Capitolele I—III şi V au apărut în 20 (7) octombrie 1917, în ziarul „Rabocii Puti" nr. 30; capitolul VI a fost publicat pentru prima oară în 1924

Capitolele I—III se tipăresc după textul apărut în ziar, iar capitolele V—VI după manuscris

www.dacoromanica.ro

CĂTRE MUNCITORI, ŢĂRANI ŞI SOLDAŢI

Tovarăşi ! Partidul „socialiştilor-revoluţionari", din care face parte Kerenski, vă îndeamnă în ziarul său „Delo Naroda" (din 30 septembrie) *„să mai răbdaţi"*.

„Trebuie să mai răbdăm" — scrie ziarul, sfătuindu-ne să lăsăm puterea în mîna guvernului Kerenski, să n-o dăm Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. Kerenski să se sprijine pe moşieri, capitalişti şi chiaburi, iar Sovietele care au săvîrşit revoluţia şi i-au învins pe generalii kornilovişti „să mai rabde" — iată ce ni se spune. „Să mai rabde" pînă la convocarea Adunării constituante, care va avea loc în curînd.

Tovarăşi ! Priviţi în jur, priviţi ce se petrece la sate, ce se petrece în armată, şi veţi vedea că ţăranii şi soldaţii nu mai pot răbda. În întreaga Rusie se revarsă largul şuvoi al *răscoalei ţăranilor*, cărora nu li s-a dat pămînt nici pînă acum, fiind duşi cu vorba şi înşelaţi tot timpul. Ţăranii nu mai pot răbda. Kerenski trimite *trupe* să reprime pe ţărani şi să apere pe moşieri ; el s-a înţeles din nou în ascuns cu generalii şi ofiţerii kornilovişti, care sînt de partea moşierilor.

Nici muncitorii de la oraşe şi nici soldaţii de pe front nu pot îngădui ca lupta dreaptă dusă de ţărani pentru pămînt să fie reprimată prin forţa armelor.

Vorbind despre cele ce se petrec în armata de pe front, ofiţerul Dubasov, om fără partid, a declarat în faţa întregii Rusii : „Soldaţii nu mai vor să lupte". Soldaţii sînt istoviţi, sînt desculţi, sînt flămînzi, ei nu vor să lupte pentru interesele capitaliştilor, nu vor *„să mai*

www.dacoromanica.ro

rabde" să fie hrăniţi cu vorbe frumoase despre pace, iar în realitate *propunerea păcii*, a unei păci drepte, fără anexiuni, *tuturor* popoarelor beligerante să se tot amîne de luni de zile (cum face Kerenski).

Tovarăşi ! Aflaţi că Kerenski duce iarăşi tratative cu generalii şi ofiţerii kornilovişti ca *să trimită trupe împotriva Sovietelor* de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor, *să nu dea puterea* în mîna Sovietelor ! Kerenski *„nu se va supune în nici un caz"* Sovietelor — mărturiseşte făţiş „Delo Naroda".

Mergeţi deci cu toţii prin cazărmi, mergeţi la unităţile de cazaci, mergeţi la oamenii muncii şi arătaţi poporului care este *adevărul:*

Dacă puterea va trece în mîna Sovietelor, cel mai tîrziu la 25 octombrie (dacă se va întruni congresul Sovietelor la 20 octombrie) *se va propune o pace dreaptă* tuturor popoarelor beligerante. În Rusia va fi instaurat *un guvern al muncitorilor şi ţăranilor*, care *va propune imediat*, fără să piardă nici o zi, *o pace dreaptă tuturor popoarelor beligerante.* Atunci poporul va afla cine vrea un război nedrept. Atunci poporul va fi cel care va hotărî în Adunarea constituantă.

Dacă puterea se va afla în mîna Sovietelor, pămînturile *moşiereşti* vor fi declarate *imediat proprietate şi bun al întregului popor.*

Iată împotriva cărui lucru luptă Kerenski şi guvernul său, care se sprijină pe chiaburi, capitalişti şi moşieri !

Iată de hatîrul cui, iată pentru ale cui interese sînteţi îndemnaţi „să mai răbdaţi" !

Vreţi „să mai răbdaţi" ca Kerenski să reprime prin forţa armelor pe ţărani, care s-au răsculat pentru a căpăta pămînt ?

Vreţi „să mai răbdaţi" ca războiul să se tot prelungească, să se tot amîne *propunerea păcii*, să se tot amîne ruperea tratatelor secrete încheiate de fostul ţar cu capitaliştii ruşi şi anglo-francezi ?

Tovarăşi ! Nu uitaţi că Kerenski a mai înşelat o dată poporul, promiţînd că va convoca Adunarea constituantă ! La 8 iulie el a promis solemn că o va convoca pentru

www.dacoromanica.ro

17 septembrie şi *a înşelat poporul.* Tovarăşi ! Cine va da crezare guvernului Kerenski este un trădător al fraţilor săi — ţăranii şi soldaţii !

Nu. Poporul nu vrea să mai admită amînări *nici o singură zi!* Nu se mai poate răbda *nici o zi* ca ţăranii să fie reprimaţi prin forţa armelor, ca mii şi mii de oameni să piară în război, atunci cînd se poate şi trebuie *să se propună* imediat *o pace dreaptă.*

Jos guvernul Kerenski, care cade la învoială cu generalii moşieri kornilovişti ca să-i reprime pe ţărani, să tragă în ţărani, să prelungească războiul !

Toată puterea în mîna Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor !

Scris mai tîrziu de 30 septembrie (13 octombrie) 1917

Publicat pentru prima oară la 23 aprilie 1924, în ziarul „Pravda" nr. 93

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

VOR PUTEA PĂSTRA BOLȘEVICII PUTEREA DE STAT? [101]

Scris la sfîrșitul lunii septembrie — 1 (14) octombrie 1917

Publicat în octombrie 1917, în revista „Prosvețcenie" nr. 1—2

Se tipărește după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

PREFAȚĂ LA EDIȚIA A DOUA

Broșura de față a fost scrisă, după cum reiese din text, la sfîrșitul lunii septembrie și terminată la 1 octombrie 1917.

Revoluția de la 25 octombrie a făcut ca problema pusă aici să treacă din domeniul teoriei în domeniul practicii.

Răspunsul la ea trebuie să-l dăm acum nu prin vorbe, ci prin fapte. Argumentele teoretice aduse împotriva puterii bolșevice sînt cît se poate de inconsistente. Ele au fost spulberate.

În momentul de față, sarcina este de a dovedi *prin practica* clasei înaintate — proletariatul — viabilitatea guvernului muncitoresc și țărănesc. Toți muncitorii conștienți, tot ce este cinstit și viabil în țărănime, toți cei ce muncesc și sînt exploatați își vor încorda toate forțele spre a rezolva în practică această mare problemă istorică.

La muncă, cu toții la muncă; cauza revoluției socialiste mondiale trebuie să învingă și ea va învinge.

Petersburg, 9 noiembrie 1917

N. Lenin

Publicat în 1918, în broșură: N. Lenin „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat?", în seria „Biblioteca soldatului și țăranului", Petersburg

Se tipărește după textul apărut în broșură

www.dacoromanica.ro

În ce anume sînt de acord toate curentele, de la „Reci" pînă la „Novaia Jizn" inclusiv, de la cadeții-kornilovişti pînă la semibolşevici, *toți*, cu excepția bolşevicilor?

Ele sînt de acord că bolşevicii sau nu se vor hotărî niciodată să ia singuri în mîna lor întreaga putere de stat, sau, dacă se vor hotărî şi o vor lua, nu o vor putea păstra nici măcar pentru o perioadă foarte scurtă.

Dacă se va găsi cineva să remarce că problema luării întregii puteri de stat de către bolşevici singuri este o problemă politică absolut ireală, că ea nu poate fi socotită reală decît de „fanaticii" cuprinşi de cea mai oribilă înfumurare, vom dezminți această remarcă citînd declarații precise ale celor mai de răspundere şi mai influente partide şi curente politice de diferite „culori".

Dar mai întîi cîteva cuvinte cu privire la prima dintre problemele de mai sus, şi anume: se vor hotărî bolşevicii să ia singuri în mînă întreaga putere de stat? La Congresul general al Sovietelor am mai avut prilejul să răspund în mod categoric afirmativ la această întrebare printr-o remarcă pe care am făcut-o de pe banca mea în timp ce Țereteli îşi ținea unul din discursurile sale ministeriale [102]. Şi nu ştiu ca bolşevicii să fi făcut declarații, în presă sau orale, în sensul că nu trebuie să luăm puterea singuri. Eu continui să rămîn la punctul de vedere că un partid politic în general — şi partidul clasei înaintate în special — nu ar avea dreptul să existe, nu ar fi demn să poarte acest nume, ci ar fi o jalnică nulitate sub

www.dacoromanica.ro

toate aspectele dacă ar renunța la putere atunci cînd există posibilitatea de a o căpăta.

Să reproducem acum declarațiile făcute de cadeți, de socialiștii-revoluționari și de semibolșevici (aș spune mai curînd bolșevici pe sfert) în legătură cu problema care ne interesează :

Editorialul din „Reci" din 16 septembrie :

„...In sala teatrului Aleksandrinski au domnit divergențele de păreri și disensiunile, iar presa socialistă prezintă același tablou. Punctul de vedere al bolșevicilor este singurul care se distinge prin fermitate și precizie. La Consfătuire, el este punctul de vedere al unei minorități. În Soviete, el este un curent care cunoaște o continuă ascensiune. Dar, în pofida cuvintelor lor îndrăznețe, a frazelor lăudăroase, demonstrațiilor de încredere în sine, bolșevicii, cu excepția unui mic număr de fanatici, sînt viteji numai în vorbe. Ei nu ar încerca să ia «întreaga putere» din proprie inițiativă. Dezorganizatori și distrugători par excellence, ei sînt în fond niște lași, care în sinea lor își dau foarte bine seama și de ignoranța lor interioară și de faptul că succesele lor de astăzi sînt efemere. Ei înțeleg tot așa de bine ca și noi toți că prima zi a triumfului lor deplin ar fi și prima zi a declinului lor vertiginos. Iresponsabili prin însăși natura lor, anarhiști prin metode și procedee, ei nu pot fi considerați decît ca unul dintre curentele gîndirii politice, mai bine zis ca una dintre aberațiile ei. Cel mai bun mijloc de a scăpa de bolșevism pentru mulți ani de acum înainte, de a-l înlătura, ar fi să încredințăm conducătorilor lui destinele țării. Și dacă n-am avea conștiința faptului că asemenea experiențe sînt nepermise și funeste, în desperare de cauză, am recurge și la un astfel de mijloc eroic. Din fericire, repetăm, înșiși acești triști eroi ai zilei în realitate nu năzuiesc cîtuși de puțin să ia întreaga putere. Ei sînt incapabili de o muncă constructivă, oricare ar fi condițiile. Așadar, toată hotărîrea și fermitatea lor se limitează la sfera tribunei politice, a frazeologiei de miting. Practic, poziția lor nu poate fi luată în considerație din nici un punct de vedere. De altfel, într-o anumită privință, ea are și o consecință reală în sensul că unește toate celelalte nuanțe ale «gîndirii socialiste» în atitudinea negativă față de ea..."

Așa raționează cadeții. Iată acum și punctul de vedere al celui mai mare partid din Rusia, partid „dominant și de guvernămînt", partidul „socialiștilor-revoluționari", exprimat tot într-un editorial nesemnat, adică într-un articol redacțional, în organul lor oficial „Delo Naroda" din 21 septembrie :

„...Dacă burghezia nu va voi să conlucreze cu democrația pînă la Adunarea constituantă pe baza platformei confirmate de Consfă-

www.dacoromanica.ro

tuire, *coaliția va trebui să ia naștere chiar în cadrul Consfătuirii.* Asta ar cere un greu sacrificiu apărătorilor coaliției, *dar e un sacrificiu la care trebuie să consimtă și cei ce propagă ideea «liniei pure» a puterii.* Ne temem însă că nu se va ajunge la o înțelegere nici în această privință. Atunci rămîne o a treia și ultimă combinație: *obligația* de a organiza puterea de stat ar reveni acelei jumătăți a Consfătuirii care a susținut *în mod principial* ideea omogenității puterii.

Mai precis: *bolșevicii vor fi obligați să formeze guvernul.* Cu o energie fără seamăn, ei au insuflat democrației revoluționare ura față de coaliție, promițîndu-i marea cu sarea după lichidarea «conciliatorismului» și explicînd prin acesta din urmă toate nenorocirile țării.

Dacă au vorbit cu simț de răspundere în cursul *agitației* lor, dacă *nu au înșelat masele, ei sînt obligați* să achite polițele pe care le-au împărțit în dreapta și în stînga.

Chestiunea este clară.

În zadar încearcă ei să mascheze lucrurile prin teoria creată ad-hoc că sînt în imposibilitate să ia puterea.

Democrația nu va accepta asemenea teorii.

Totodată însă, partizanii coaliției trebuie să le garanteze un sprijin total. Iată cele trei combinații, cele trei căi care ne stau în față, — altele nu există"! (Sublinierile aparțin însuși ziarului „Delo Naroda".)

Iată cum raționează socialiștii-revoluționari. Și iată, în sfîrșit, „poziția" — dacă străduințele de a sta în două luntri pot fi numite poziție — a „bolșevicilor pe sfert" de la „Novaia Jizn", poziție expusă în articolul redacțional din „Novaia Jizn" din 23 septembrie:

„...Dacă se va realiza o nouă coaliție cu Konovalov și cu Kișkin, asta nu va marca decît o nouă capitulare a democrației și anularea rezoluției Consfătuirii cu privire la o putere responsabilă pe baza platformei de la 14 august...

...Un guvern omogen al menșevicilor și socialiștilor-revoluționari va putea să-și simtă responsabilitatea tot atît de puțin pe cît au simțit-o miniștrii-socialiști responsabili din cabinetul de coaliție... Un astfel de guvern nu numai că n-ar reuși să grupeze în jurul său «forțele vii» ale revoluției, dar nici n-ar putea conta pe un sprijin activ din partea avangărzii ei — proletariatul.

Formarea unui cabinet omogen de alt tip, a unui guvern al «proletariatului și țărănimii sărace» n-ar fi nici ea o ieșire mai bună din situație, ci una și mai proastă — de fapt n-ar fi o ieșire, ci de-a dreptul o prăbușire. Ce-i drept, această lozincă nu este preconizată de nimeni, dacă facem abstracție de cele afirmate în «Rabocii Puti» în note accidentale, timide și care apoi sînt de regulă «explicate»". (Acest neadevăr evident este susținut „fără

www.dacoromanica.ro

timiditate" de publicişti responsabili, care au uitat pînă şi de editorialul din „Delo Naroda" din 21 septembrie...)

„Formal, bolşevicii au reînviat azi lozinca: toată puterea în mîna Sovietelor, care fusese retrasă atunci cînd, după zilele lui iulie, Sovietele reprezentate prin C.E.C. au păşit hotărît pe calea unei politici antibolşevice active. Acum însă nu numai că putem considera «linia Sovietului» ca rectificată, dar avem toate motivele să credem că în proiectatul congres al Sovietelor bolşevicii vor avea majoritatea. În asemenea condiţii, lozinca «toată puterea în mîna Sovietelor», reînviată de bolşevici, este «o linie tactică» îndreptată tocmai spre dictatura proletariatului şi a «ţărănimii sărace». Este drept că prin Soviete se înţeleg şi Sovietele de deputaţi ai ţăranilor, şi, prin urmare, lozinca bolşevicilor are în vedere o putere de stat care s-ar sprijini pe majoritatea covîrşitoare a întregii democraţii din Rusia. Dar în acest caz, lozinca «toată puterea în mîna Sovietelor» nu mai are sens ca atare, deoarece face ca Sovietele să aibă o componenţă aproape similară cu a «preparlamentului» format de Consfătuire..." (Afirmaţia ziarului „Novaia Jizn" este o minciună neruşinată, care echivalează cu afirmaţia că o escrocherie şi o falsificare a democratismului „este aproape similară" cu democratismul: preparlamentul este o *escrocherie*, care prezintă voinţa unei minorităţi a poporului, în special a lui Kuskova, Berkenheim, a diverşilor Ceaikovski & Co., drept voinţa majorităţii. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, chiar şi Sovietele ţărăneşti, falsificate de-alde Avksentiev şi Ceaikovski, au dat la Consfătuire un procent atît de mare de adversari ai coaliţiei, încît acestea ar putea determina, împreună cu Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor, *o prăbuşire totală a ei*. Şi, în al treilea rînd, „puterea în mîna Sovietelor" înseamnă că puterea Sovietelor ţărăneşti s-ar extinde mai ales la sate, iar la sate precumpănirea ţăranilor *săraci* este asigurată...). „...Dacă este unul şi acelaşi lucru, atunci lozinca bolşevică trebuie să fie scoasă imediat de la ordinea zilei. Dacă însă «puterea în mîna Soviete-

www.dacoromanica.ro

lor» nu face decît să mascheze dictatura proletariatului, o astfel de putere înseamnă eşecul şi prăbuşirea revoluţiei.

Mai e necesar să demonstrăm că din punct de vedere tehnic proletariatul, izolat nu numai de celelalte clase din ţară, dar şi de forţele cu adevărat vii ale democraţiei, nu va putea să pună stăpînire pe aparatul de stat şi să-l pună în mişcare într-o situaţie atît de complicată, iar din punct de vedere politic nu va fi în stare să ţină piept puternicei presiuni din partea forţelor ostile, care va spulbera nu numai dictatura proletariatului, ci, o dată cu ea, întreaga revoluţie ?

Singura putere care corespunde cerinţelor momentului este o coaliţie într-adevăr cinstită în cadrul democraţiei".

*
* *

Să ne ierte cititorul pentru lungimea citatelor, dar ele erau absolut necesare. Era necesar să înfăţişăm precis poziţia diferitelor partide ostile bolşevicilor. Era necesar să dovedim în mod precis faptul extrem de important că *toate* aceste partide au recunoscut că problema luării întregii puteri de stat în exclusivitate de către bolşevici este o problemă nu numai absolut reală, dar şi actuală, la ordinea zilei.

Să trecem acum la analiza argumentelor în virtutea cărora „toţi", de la cadeţi pînă la cei de la „Novaia Jizn", sînt convinşi că bolşevicii nu vor putea păstra puterea.

Solidul ziar „Reci" nu aduce absolut nici un argument. El nu face decît să împroaşte pe bolşevici cu un potop de înjurături murdare şi furibunde. Pasajul citat de noi arată, între altele, cît de profund greşit ar fi să se creadă că „Reci" îi „provoacă" pe bolşevici să ia puterea, şi de aceea : „feriţi-vă, tovarăşi, căci duşmanul nu te sfătuieşte decît la rău !". Dacă, în loc să cîntărim practic atît considerentele de ordin general, cît şi cele concrete, ne vom lăsa „convinşi" că burghezia ne „provoacă" să luăm puterea, vom fi prostiţi de burghezie, care, fără doar şi

www.dacoromanica.ro

poate, va proroci totdeauna spumegînd de mînie că luarea puterii de către bolşevici va aduce mii şi mii de nenorociri, va vocifera totdeauna cît o va ţine gura : „cel mai bine ar fi să scăpăm dintr-o dată şi pentru «multă vreme» de bolşevici, lăsîndu-i să ia puterea, pentru ca să-i zdrobim apoi definitiv". Aceste ţipete sînt şi ele dacă vreţi, „o provocare", numai că în sens invers. Cadeţii şi burghezii nu ne „sfătuiesc" cîtuşi de puţin şi nici nu ne-au „sfătuit" vreodată să luăm puterea, ei încearcă doar *să ne sperie*, vorbind despre sarcinile puterii, care ar fi, nerezolvabile.

Nu. Nu trebuie să ne lăsăm intimidaţi de ţipetele unor burghezi speriaţi. Trebuie să reţinem bine că noi nu ne-am fixat niciodată sarcini sociale „nerezolvabile" şi că sarcinile *pe deplin* rezolvabile legate de paşii imediaţi spre socialism, care constituie unica ieşire dintr-o situaţie foarte grea, *vor fi rezolvate numai* de dictatura proletariatului şi a ţărănimii sărace. Dacă va lua puterea, proletariatul din Rusia va avea astăzi asigurată, mai mult decît oricînd, mai mult decît oriunde, victoria, o victorie deplină.

Să examinăm sub aspectul pur practic împrejurările *concrete* care fac ca un moment sau altul să fie nefavorabil, dar să nu ne lăsăm nici o clipă înspăimîntaţi de urletele sălbatice ale burgheziei şi să nu uităm că problema luării întregii puteri de către bolşevici devine o problemă într-adevăr *actuală*. Acum partidul nostru ar fi ameninţat de un pericol infinit mai mare dacă am uita acest lucru decît dacă am admite că ar fi „prematur" să luăm puterea. Acum *nu* poate fi vorba de nimic „prematur" în această direcţie : există o mie de şanse, în afară, poate, de una sau două.

În legătură cu înjurăturile furibunde ale ziarului „Reci" putem şi trebuie să repetăm :

> Noi vom desprinde-aprobare
> Nu-n dulcele ropot de-aplauze, ci
> În strigătul surd al mîniei barbare !

Faptul că burghezia nutreşte faţă de noi o ură atît de sălbatică este o ilustrare dintre cele mai concrete a ade-

www.dacoromanica.ro

vărului că noi indicăm *în mod just* poporului căile şi mijloacele pentru răsturnarea dominaţiei burgheziei.

*
* *

De data aceasta, „Delo Naroda", ca o rară excepţie, nu a binevoit să ne onoreze cu injuriile sale, dar nici n-a venit cu vreun argument. El încearcă *să ne înspăimînte* numai într-o formă indirectă, abuzivă, cu perspectiva: „bolşevicii vor fi obligaţi să formeze guvernul". Admit întru totul că, speriindu-ne pe noi, socialiştii-revoluţionari sînt ei înşişi sincer speriaţi, speriaţi de moarte de spectrul care i se înfăţişează liberalului speriat. Admit de asemenea că în unele instituţii dintre cele mai înalte şi cele mai putrede, cum ar fi C.E.C. şi alte asemenea comisii de „contact" (adică care au legătură cu cadeţii sau, vorbind mai pe şleau, au intrat în cîrdăşie cu ei), socialiştii-revoluţionari vor reuşi să sperie pe careva dintre bolşevici, deoarece, în primul rînd, în toate aceste C.E.C., în „preparlament" etc. e o atmosferă pestilenţială, stătută şi greţoasă, dăunătoare pentru *oricine* o respiră mai multă vreme, iar în al doilea rînd sinceritatea este molipsitoare, şi un filistin sincer speriat poate preschimba pentru un timp chiar şi pe un revoluţionar în filistin.

Dar oricît de explicabilă ar fi, judecînd „omeneşte", această sinceră spaimă a unui socialist-revoluţionar care a avut nenorocul să fie ministru alături de cadeţi sau să fie într-o situaţie ministeriabilă faţă de cadeţi, a te lăsa cuprins de spaimă înseamnă a comite o greşeală politică, care se învecinează uşor cu o trădare a proletariatului. Vrem argumente concrete, domnilor! Să nu credeţi că ne vom lăsa înspăimîntaţi de spaima voastră.

*
* *

De data aceasta găsim argumente concrete numai în „Novaia Jizn". Ea joacă de data aceasta rolul de avocat al burgheziei, care o prinde mai bine decît rolul de apără-

www.dacoromanica.ro

tor al bolşevicilor, rol ce „şochează" vădit pe această doamnă simpatică în toate privinţele.

Avocatul vine cu *şase* argumente:

1) proletariatul „este izolat de celelalte clase din ţară";
2) el „este izolat de forţele cu adevărat vii ale democraţiei";
3) din punct de vedere tehnic, el „nu va putea să pună stăpînire pe aparatul de stat";
4) el „nu va putea să pună în mişcare" acest aparat;
5) „situaţia este extrem de complicată";
6) el „nu va fi în stare să ţină piept puternicei presiuni din partea forţelor ostile, care va spulbera nu numai dictatura proletariatului, ci, o dată cu el, întreaga revoluţie".

Primul argument al lui „Novaia Jizn" este stîngaci pînă la ridicol, deoarece în societatea capitalistă şi semicapitalistă există numai trei clase: burghezia, mica burghezie (al cărui principal reprezentant este ţărănimea) şi proletariatul. Ce sens are deci să discutăm de izolarea proletariatului de celelalte clase atunci cînd este vorba de lupta proletariatului împotriva burgheziei? de revoluţia împotriva burgheziei?

„Novaia Jizn" a vrut să spună, probabil, că proletariatul este izolat de ţărănime, că doar nu de moşieri putea fi vorba aici. Dar el nu putea afirma clar şi precis că proletariatul este acum izolat de ţărănime, căci falsitatea flagrantă a unei atari afirmaţii ar fi sărit tuturor în ochi.

Este greu să-ţi imaginezi ca într-o ţară capitalistă proletariatul să fie atît de puţin izolat de mica burghezie — şi notaţi: în revoluţia *împotriva burgheziei* — cum este în momentul de faţă proletariatul în Rusia. Şi avem date obiective şi indiscutabile, datele recente referitoare la votul *pentru* sau *contra* coaliţiei cu burghezia în „curiile" „Dumei bulîghiniste" a lui Ţereteli, faimoasa Consfătuire „democratică". Să luăm curia Sovietelor. Avem:

	Pentru coaliţie	Contra
Sovietele de deputaţi ai munc. şi sold.	83	192
Sovietele de deputaţi ai ţăranilor . . .	102	70
Sovietele în ansamblu	185	262

www.dacoromanica.ro

Aşadar, în ansamblul ei, majoritatea în Soviete este pentru lozinca proletară : *împotriva* coaliţiei cu burghezia. Aşa cum am văzut mai sus, pînă şi cadeţii sînt nevoiţi să recunoască creşterea influenţei bolşevicilor în Soviete. Şi doar avem de-a face cu o Consfătuire convocată de conducătorii *de ieri* ai Sovietelor, socialişti-revoluţionari şi menşevici, care aveau o majoritate stabilă în instituţiile centrale ! Evident, preponderenţa *reală* a bolşevicilor în Soviete este aici *diminuată*.

Atît în problema coaliţiei cu burghezia, cît şi în aceea a trecerii imediate a pămînturilor moşiereşti în mîna comitetelor ţărăneşti, bolşevicii au încă de pe acum de partea lor *majoritatea* în Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, *majoritatea poporului*, majoritatea micii burghezii. „Rabocii Puti“ reproduce în nr. 19 din 24 septembrie după nr. 25 al ziarului „Znamea Truda“ [103], organul socialiştilor-revoluţionari, date referitoare la consfătuirea Sovietelor locale de deputaţi ai ţăranilor care a avut loc la Petrograd la 18 septembrie. La consfătuire s-au pronunţat pentru o coaliţie nelimitată comitetele executive a patru Soviete ţărăneşti (din guberniile Kostroma, Moscova, Samara şi Taurida). Pentru o coaliţie fără cadeţi s-au pronunţat comitetele executive a *trei* gubernii şi a *două* armate (guberniile Vladimir, Reazan şi Cernomorie). Împotriva coaliţiei s-au pronunţat comitetele executive a *douăzeci şi trei* de gubernii şi a *patru* armate.

Aşadar, majoritatea ţăranilor sînt împotriva coaliţiei ! Iată cum arată „izolarea proletariatului“.

Remarcăm în treacăt că pentru coaliţie s-au pronunţat trei gubernii periferice, Samara, Taurida şi Cernomorie, unde există un număr relativ mare de ţărani bogaţi şi mari moşieri care folosesc muncă salariată, precum şi patru gubernii industriale (Vladimir, Reazan, Kostroma şi Moscova), unde burghezia ţărănească este de asemenea mai puternică decît în majoritatea guberniilor din Rusia. Ar fi interesant să se culeagă date mai amănunţite cu privire la această chestiune şi să se cerceteze dacă există informaţii relative la ţăranii *săraci* din guberniile cu o ţărănime foarte *„bogată“*.

www.dacoromanica.ro

Interesant este că și la „grupurile naționale" se constată o preponderență considerabilă a adversarilor coaliției, și anume: 40 de voturi contra 15. Politica anexionistă, de violență brutală, aplicată de bonapartistul Kerenski & Co. față de națiunile fără drepturi depline din Rusia și-a dat roadele. Marea masă a populației naționale asuprite, adică masa micii burghezii a acestor națiuni, se încrede mai mult în proletariatul din Rusia decît în burghezie, deoarece aici istoria a pus la ordinea zilei lupta de eliberare a națiunilor asuprite împotriva celor asupritoare. Burghezia a trădat mîrșav cauza libertății națiunilor asuprite, pe cînd proletariatul a rămas credincios cauzei libertății.

Pentru masele mic-burgheze ale populației din Rusia, problema națională și problema agrară constituie, în momentul de față, problemele esențiale ale zilei. Faptul este indiscutabil. Și în ambele probleme, proletariatul „*nu* este de loc izolat". El are de partea lui majoritatea poporului. *Numai* el este în stare să ducă în ambele probleme o politică hotărîtă, cu adevărat „democrat-revoluționară", care nu numai că ar asigura de la bun început puterii de stat proletare sprijinul majorității populației, ci ar declanșa o adevărată manifestare de entuziasm revoluționar al maselor, deoarece ele ar vedea pentru prima oară din partea guvernului nu o asuprire nemiloasă a țăranilor de către moșieri, a ucrainenilor de către velicoruși, ca pe vremea țarismului, nu intenția de a continua aceeași politică și sub republică, intenție camuflată prin vorbe mari, nu șicanele, jignirile, intrigile, tergiversările, lucrăturile, subterfugiile (cu care gratifică Kerenski pe țărani și națiunile asuprite), ci o caldă simpatie, dovedită prin fapte, măsuri imediate și revoluționare împotriva moșierilor, restabilirea imediată a libertății *depline* a Finlandei, Ucrainei, Bielorusiei, musulmanilor etc.

Domnii socialiști-revoluționari și menșevici știu bine toate astea, și de aceea caută să-și asigure în politica lor democrat-*reacționară*, îndreptată *împotriva* maselor, sprijinul conducătorilor semicadeți ai cooperatorilor. De aceea se vor feri ei întotdeauna să consulte masele, să organizeze un referendum sau cel puțin o votare în cadrul tutu-

www.dacoromanica.ro

ror Sovietelor locale, al tuturor organizaţiilor locale asupra unor anumite probleme ale politicii practice, de pildă, dacă toate pămînturile moşiereşti să fie trecute imediat în mîna comitetelor ţărăneşti, dacă să fie satisfăcute cutare revendicări ale finlandezilor sau ale ucrainenilor etc.

Dar problema păcii, această problemă cardinală a întregii vieţi contemporane? Proletariatul „este izolat de celelalte clase"... Proletariatul se manifestă aici într-adevăr ca reprezentant al *întregii* naţiuni, a tot ce este viabil şi de bună-credinţă *în toate* clasele, al imensei majorităţi a micii burghezii, deoarece numai proletariatul, cînd va fi venit la putere, va propune *imediat* o pace dreaptă tuturor popoarelor beligerante, numai el va adopta măsuri cu adevărat *revoluţionare* (publicarea tratatelor secrete etc.) pentru a obţine cît mai repede o pace cît mai dreaptă.

Vociferînd despre izolarea proletariatului, domnii de la „Novaia Jizn" nu fac decît să exprime frica lor subiectivă de burghezie. Situaţia obiectivă din Rusia este, fără îndoială, de aşa natură, încît *tocmai acum* proletariatul *nu este* „izolat" de majoritatea micii burghezii. Tocmai acum, după trista experienţă a „coaliţiei", proletariatul a cîştigat simpatia *majorităţii* poporului. *Iată* o condiţie a păstrării puterii de către bolşevici.

*
* *

Al doilea argument. Proletariatul „este izolat de forţele cu adevărat vii ale democraţiei". E greu să pricepi ce va să zică asta. O fi „pe greceşte", cum spun francezii în asemenea cazuri.

Publiciştii de la „Novaia Jizn" sînt persoane ministeriabile. Ei ar fi buni de miniştri sub cadeţi. Căci unor asemenea miniştri li se cere tocmai să ştie să debiteze fraze frumoase şi rotunjite, fără nici un sens, cu care se poate acoperi orice mîrşăvie şi care, de aceea, stîrnesc în mod sigur aplauzele imperialiştilor şi ale social-imperialiştilor. Cadeţii, Breşkovskaia, Plehanov & Co. vor aplauda cu

www.dacoromanica.ro

siguranță pe cei de la „Novaia Jizn" pentru afirmația că proletariatul este izolat de forțele cu adevărat vii ale democrației, deoarece astfel se spune *indirect* — sau se dă de înțeles — că „forțele vii ale democrației" sînt cadeții, Breșkovskaia, Plehanov, Kerenski & Co.

Nu-i adevărat. Ei sînt niște forțe moarte, fapt dovedit de istoria coaliției.

Înspăimîntați de burghezie și de atmosfera burghezo-intelectualistă, cei de la „Novaia Jizn" consideră „vie" aripa *dreaptă* a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor — „Volea Naroda", „Edinstvo" etc. —, care nu se deosebește prin nimic esențial de cadeți. Noi considerăm însă vii numai elementele legate de mase, și nu de chiaburi, numai cele care s-au desprins de coaliție în urma învățămintelor trase de pe urma ei. „Forțele viabile și active" ale democrației mic-burgheze sînt reprezentate de aripa stîngă a socialiștilor-revoluționari și a menșevicilor. Întărirea acestei aripi de stînga, îndeosebi după contrarevoluția din iulie, este un indiciu obiectiv dintre cele mai sigure că proletariatul *nu* e izolat.

Acest lucru este dovedit în ultimul timp și mai limpede de oscilările spre stînga ale socialiștilor-revoluționari centriști, oglindite în declarația lui Cernov din 24 septembrie că grupul său nu poate sprijini o nouă coaliție cu Kișkin & Co. Oscilările spre stînga ale centrului socialist-revoluționar, care pînă acum avea o majoritate compactă printre reprezentanții partidului socialist-revoluționar, partid dominant și preponderent prin numărul voturilor întrunite la orașe și în special la sate, dovedesc că declarațiile lui „Delo Naroda" citate de noi mai sus, în sensul că democrația, în anumite condiții, trebuie „să garanteze un sprijin total" unui guvern pur bolșevic, dovedesc că în orice caz asemenea declarații nu sînt vorbe goale.

Fapte ca refuzul centrului socialist-revoluționar de a sprijini o nouă coaliție cu Kișkin sau preponderența *adversarilor* coaliției printre *menșevicii-defensiști* din țară (Jordania în Caucaz etc.) sînt o dovadă obiectivă a faptului că o anumită parte a *maselor* care pînă acum a urmat pe menșevici și pe socialiștii-revoluționari *va sprijini* un guvern pur bolșevic.

www.dacoromanica.ro

Tocmai de forţele *viabile* ale democraţiei nu este izolat acum proletariatul din Rusia.

*
* *

Al treilea argument: „din punct de vedere tehnic proletariatul nu va putea să pună stăpînire pe aparatul de stat". Este, poate, argumentul cel mai curent. El merită o deosebită atenţie atît din acest motiv, cît şi pentru că indică una din sarcinile cele mai *grele*, cele mai *serioase* care revin proletariatului victorios. Fără îndoială că aceste sarcini sînt sarcini grele, dar, dacă noi, care ne chemăm socialişti, vom vorbi despre dificultatea lor numai pentru *a ne sustrage* de la ele, în practică nu va mai fi nici o deosebire între noi şi slugile burgheziei. Dificultatea sarcinilor revoluţiei proletare trebuie să îndemne pe partizanii proletariatului să studieze mai atent şi mai concret mijloacele de îndeplinire a lor.

Prin aparat de stat înţelegem în primul rînd armata permanentă, poliţia şi funcţionărimea. Afirmînd că din punct de vedere tehnic proletariatul nu va putea să pună stăpînire pe acest aparat, publiciştii de la „Novaia Jizn" dovedesc o ignoranţă crasă, dovedesc că nu vor să ţină seama de faptele de viaţă şi nici de considerente expuse de mult în literatura bolşevică.

Publiciştii de la „Novaia Jizn" se socot cu toţii, dacă nu marxişti, cel puţin cunoscători ai marxismului, socialişti instruiţi. Dar Marx ne învaţă, pe baza experienţei Comunei din Paris, că proletariatul *nu poate* să ia pur şi simplu în stăpînire maşina de stat aşa cum este şi s-o pună în funcţiune pentru propriile ei scopuri, că el trebuie *s-o sfărîme* şi s-o înlocuiască cu una nouă (despre acest lucru vorbesc mai amănunţit într-o broşură din care am terminat prima parte şi care va apărea în curînd sub titlul: „Statul şi revoluţia. Învăţătura marxismului despre stat şi sarcinile proletariatului în revoluţie" *). Această nouă maşină de stat a fost creată de Comuna din Paris, iar Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţi-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 33, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—120. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

lor şi ţăranilor din Rusia sînt un „aparat de stat" *de acelaşi tip*. Este un fapt asupra căruia am atras atenţia în mai multe rînduri, începînd de la 4 aprilie 1917, şi despre care se vorbeşte în rezoluţiile conferinţelor bolşevice, precum şi în literatura bolşevică. „Novaia Jizn" ar fi putut, desigur, să se declare într-un total dezacord cu Marx şi cu bolşevicii ; dar cînd un ziar care-i ocărăşte atît de des şi cu atîta trufie pe bolşevici, acuzîndu-i de atitudine neserioasă faţă de problemele dificile, cînd un asemenea ziar ocoleşte cu totul problema, el îşi dă certificat de paupertate.

Proletariatul *nu* poate „să ia în stăpînire" „aparatul de stat" şi „să-l pună în mişcare". Dar el poate *să sfărîme* tot ce e asuprire, rutină, tot ce e iremediabil burghez în vechiul aparat de stat, înlocuindu-l *pe acesta din urmă* printr-un aparat *propriu*, nou. Acest aparat îl constituie Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor.

Nu putem să nu calificăm drept monstruozitate faptul că „Novaia Jizn" a uitat cu totul de acest „aparat de stat". Procedînd astfel în raţionamentele lor teoretice, cei de la „Novaia Jizn", în fond, fac în domeniul teoriei politice ceea ce cadeţii fac în domeniul practicii politice. Căci, dacă proletariatul şi democraţia revoluţionară *nu au* într-adevăr *nevoie* de un aparat de stat nou, Sovietele îşi pierd orice raison d'être *, îşi pierd dreptul la existenţă, iar cadeţii kornilovişti au *dreptate* cînd vor să le lichideze !

Această greşeală teoretică şi orbire politică monstruoasă a ziarului „Novaia Jizn" sînt cu atît mai monstruoase cu cît în această problemă pînă şi menşevicii-internaţionalişti (cu care „Novaia Jizn" s-a prezentat în bloc la ultimele alegeri pentru Duma orăşenească din Petrograd) s-au apropiat într-o anumită măsură de bolşevici. Astfel, în declaraţia majorităţii din Soviete, citită de tov. Martov la Consfătuirea democratică, se spune :

„...Sovietele de deputaţi ai muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor, făurite în primele zile ale revoluţiei de puternicul avînt al geniului

* — raţiune de a fi. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

creator autentic al poporului, formează noul ţesut al statului revoluţionar, care a înlocuit ţesutul îmbătrînit al statului vechiului regim...“

Este cam prea frumos spus, adică preţiozitatea în expresii ascunde aici lipsa de claritate în gîndirea politică. Sovietele *nu* au înlocuit *încă* vechiul „ţesut“, iar acest vechi „ţesut“ *nu* este statul vechiului regim, ci *atît* statul ţarismului, *cît şi* statul republicii burgheze. În orice caz însă, Martov se situează aici cu cîteva capete mai sus decît cei de la „Novaia Jizn“.

Sovietele sînt un aparat de stat nou, care, în primul rînd, creează forţa armată a muncitorilor şi ţăranilor, şi anume nu o forţă ruptă de popor, ca vechea armată permanentă, ci cît se poate de strîns legată de el ; această forţă este sub raport militar, incomparabil mai puternică decît cea veche ; din punct de vedere revoluţionar, ea nu poate fi înlocuită cu nimic. În al doilea rînd, acest aparat stabileşte o legătură atît de strînsă şi indisolubilă cu masele, cu majoritatea poporului, atît de uşor de verificat şi de reînnoit, cum nu se putea concepe în vechiul aparat de stat. În al treilea rînd, acest aparat, datorită faptului că e ales şi poate fi schimbat după voinţa poporului, fără formalităţi birocratice, este mult mai democratic decît aparatele de stat din trecut. În al patrulea rînd, el stabileşte o strînsă legătură cu profesiunile cele mai diferite, înlesnind astfel înfăptuirea, fără birocraţie, a celor mai variate şi profunde reforme. În al cincilea rînd, el stabileşte forma de organizare a avangărzii, a părţii celei mai conştiente, mai energice şi mai înaintate a claselor *asuprite*, a muncitorilor şi ţăranilor, fiind un aparat cu ajutorul căruia avangarda claselor asuprite poate ridica, educa, instrui şi duce după sine *toată masa uriaşă* a acestor clase, care pînă astăzi a fost complet în afara vieţii politice, în afara istoriei. În al şaselea rînd, el oferă posibilitatea de a asocia avantajele parlamentarismului cu avantajele democraţiei directe, adică de a reuni în persoana reprezentanţilor aleşi ai poporului atît funcţia legislativă cît *şi aceea de aplicare a legilor*. În comparaţie cu parlamentarismul burghez, aceasta marchează în dezvoltarea

www.dacoromanica.ro

democrației un pas înainte de o însemnătate istorică mondială.

Sovietele noastre din 1905 au fost, ca să zicem așa, numai un embrion, căci n-au ființat decît cîteva săptămîni. Este limpede că în condițiile de atunci nu putea fi vorba de o dezvoltare multilaterală a lor. Nici în revoluția din 1917 nu poate fi încă vorba de așa ceva, deoarece cîteva luni sînt o perioadă foarte scurtă, și — principalul: conducătorii socialiști-revoluționari și menșevici *au prostituat* Sovietele, le-au transformat într-un loc de flecăreală, într-o anexă a politicii conciliatoriste a conducătorilor. Sovietele se descompun și putrezesc de vii sub conducerea diverșilor Liber, Dan, Țereteli, Cernov. Sovietele nu pot să se dezvolte cum trebuie, să-și valorifice pe deplin posibilitățile și capacitățile decît dacă iau *întreaga* putere de stat, căci altminteri ele *nu au ce face,* rămîn sau niște simpli embrioni (și nu poți fi prea multă vreme embrion), sau niște jucării. „Dualitatea puterii" înseamnă paralizarea Sovietelor.

Dacă geniul creator al claselor revoluționare n-ar fi făurit Sovietele, revoluția proletară din Rusia ar fi fost lipsită de orice perspectivă, căci cu vechiul aparat proletariatul n-ar putea păstra în nici un caz puterea, iar un aparat nou nu poate fi creat dintr-o dată. Trista istorie a prostituării Sovietelor de către Țereteli-Cernov, istoria „coaliției", este totodată și istoria debarasării Sovietelor de iluziile mic-burgheze, a trecerii lor prin „purgatoriul" intuirii practice a *întregii* josnicii și mîrșăvii a coaliților burgheze *de orice fel.* Să sperăm că Sovietele n-au ieșit zdruncinate, ci călite din acest „purgatoriu".

*
* *

Principala dificultate de care se lovește revoluția proletară este instituirea pe scară națională a evidenței și controlului celui mai riguros și mai minuțios, *a controlului muncitoresc* asupra producției și repartiției produselor.

Obiecția adusă de publiciștii de la „Novaia Jizn" că, preconizînd lozinca „controlului muncitoresc", noi cădem

www.dacoromanica.ro

în sindicalism este un exemplu de „marxism" aplicat simplist, şcolăreşte de către nişte oameni care n-au aprofundat marxismul, ci *au învăţat pe de rost* un marxism struvizat. Sindicalismul ori neagă dictatura revoluţionară a proletariatului, ori îi rezervă ultimul loc, aşa cum rezervă puterii politice în general. Noi o punem pe primul plan. Dacă am declara pur şi simplu, aşa cum fac cei de la „Novaia Jizn" : *nu* control muncitoresc, *ci* control de stat, ar fi o frază burghezo-reformistă, ar fi, în fond, o formulă pur cadetă, deoarece cadeţii nu au nimic împotriva *participării* muncitorilor la controlul „de stat". Cadeţii-kornilovişti ştiu foarte bine că o asemenea participare este cel mai bun mijloc de înşelare a muncitorilor de către burghezie, cel mai bun mijloc de *corupere* politică rafinată a diverşilor Gvozdev, Nikitin, Prokopovici, Ţereteli şi a întregii lor bande.

Declarînd : „control muncitoresc", punînd întotdeauna această lozincă *alături* de dictatura proletariatului, *imediat* după ea, noi explicăm despre ce fel de stat este vorba. Statul este organul de dominaţie al unei *clase*. Al cărei clase ? Dacă este al burgheziei, avem de-a face cu un stat al cadeţilor, al lui Kornilov şi Kerenski, datorită căruia poporul muncitor din Rusia îndură „kornilovismul şi kerenskismul" de peste o jumătate de an. Dacă este al proletariatului, dacă este vorba de statul proletar, *adică* de dictatura proletariatului, controlul muncitoresc *se poate* transforma într-o *evidenţă* pe scară naţională, o evidenţă atotcuprinzătoare, omniprezentă, cît se poate de riguroasă şi minuţioasă a producţiei şi a repartiţiei produselor.

Iată principala dificultate, iată sarcina primordială a revoluţiei proletare, adică socialiste, sarcină care, cel puţin în Rusia, ar fi de nerezolvat fără Soviete. Sovietele *orientează* activitatea organizatorică a proletariatului, activitate care *poate* rezolva această sarcină de importanţă istorică-mondială.

Ajungem la un alt aspect al problemei aparatului de stat. În afară de aparatul prin excelenţă „asupritor" : armată permanentă, poliţie, funcţionărime, există în statul modern un aparat deosebit de strîns legat de bănci şi sindicate, un aparat care execută o vastă muncă de evi-

www.dacoromanica.ro

denţă-înregistrare, dacă ne putem exprima astfel. Aparatul acesta nu poate fi şi nu trebuie să fie sfărîmat. Noi trebuie să-l scoatem din subordinea capitaliştilor, trebuie *să îndepărtăm, să rupem, să izolăm* de el pe capitalişti şi căile lor de influenţă, trebuie *să-l subordonăm* Sovietelor proletare, să-l lărgim, să-l extindem, să-l punem în slujba întregului popor. Şi *putem* s-o facem, luînd ca punct de plecare cuceririle de astăzi ale marelui capitalism (după cum în general revoluţia proletară nu-şi poate atinge ţelul decît pornind de la aceste cuceriri).

Capitalismul a creat *aparate* de evidenţă ca : băncile, sindicatele, poşta, asociaţiile de consum, uniunile de funcţionari. *Fără marile bănci, socialismul ar fi irealizabil.*

Marile bănci *sînt* „aparatul de stat", de care *avem nevoie* pentru înfăptuirea socialismului şi pe care îl *luăm de-a gata* de la capitalism, sarcina noastră fiind aici doar de *a amputa elementele de desfigurare capitalistă* din acest aparat admirabil, de a-l face *şi mai vast,* şi mai democratic, şi mai cuprinzător. Cantitatea va trece în calitate. O bancă de stat unică, cea mai mare din cîte au fost pînă acum, cu sucursale în fiecare plasă, pe lîngă fiecare fabrică, constituie nouă zecimi din aparatul *socialist.* Asta înseamnă o *contabilitate* pe scara întregului stat, o *evidenţă* pe întregul stat a producţiei şi a repartiţiei produselor, înseamnă, ca să spun aşa, un fel de *schelet* al societăţii socialiste.

Acest „aparat de stat" (care în capitalism nu este cu totul de stat, dar la noi, în socialism, va fi) putem „să-l preluăm" şi „să-l punem în mişcare" dintr-o singură lovitură, printr-un singur decret, deoarece munca efectivă de contabilitate, control, înregistrare, evidenţă şi ţinere a conturilor este efectuată aici de *funcţionari* care, în majoritate, sînt ei înşişi în situaţii de proletari sau semiproletari.

Aceşti funcţionari pot fi şi trebuie să fie trecuţi în situaţia de funcţionari de stat printr-un singur decret emis de guvernul proletar — aşa cum cîinii de pază ai capitalismului, ca Briand şi alţi miniştri burghezi, printr-un singur decret trec pe feroviarii aflaţi în grevă în situaţia de funcţionari de stat. Noi avem nevoie de mult mai

www.dacoromanica.ro

mulţi funcţionari de stat de acest fel, şi îi *putem* avea, deoarece capitalismul a simplificat funcţiile de evidenţă şi control, le-a redus la o muncă de *înregistrare* relativ simplă, accesibilă oricărui om cu puţină şcoală.

„Etatizarea" masei funcţionarilor din bănci, sindicate, comerţ etc. etc. este întru totul realizabilă atît din punct de vedere tehnic (datorită muncii preliminare pe care capitalismul şi capitalismul financiar au executat-o pentru noi), cît şi din punct de vedere politic, în condiţiile controlului şi supravegherii exercitate de *Soviete*.

Iar cu funcţionarii superiori, care sînt puţini la număr, dar care trag spre capitalişti, trebuie „să procedăm fără menajamente" ca şi cu capitaliştii. Ei *se vor împotrivi*, ca şi capitaliştii. Această împotrivire va trebui *zdrobită*, şi dacă naivul, nemuritorul Peşehonov gîngurea încă în iunie 1917, ca un veritabil „copil de stat", cum că „împotrivirea capitaliştilor a fost zdrobită", această frază puerilă, această lăudăroşenie copilăroasă, această extravaganţă copilăroasă *proletariatul o va înfăptui cu adevărat*.

Noi putem face acest lucru, deoarece este vorba de înfrîngerea împotrivirii unei minorităţi infime a populaţiei, literalmente un pumn de oameni, asupra cărora sindicatele funcţionarilor, sindicatele muncitoreşti, asociaţiile de consum şi Sovietele vor institui o asemenea *supraveghere* încît fiecare Tit Titîci în parte va fi *încercuit* ca francezii la Sedan. Pe aceşti Tit Titîci îi ştim pe nume : este suficient să luăm listele de directori, de membri ai consiliilor de administraţie, de mari acţionari etc. Ei sînt cîteva sute, cel mult cîteva mii în *întreaga* Rusie ; pe lîngă fiecare dintre ei statul proletar, cu aparatul Sovietelor, cu sindicatele funcţionarilor etc., poate să pună şi cîte zece şi cîte o sută de controlori, aşa încît, în loc „de a înfrînge împotrivirea", vom reuşi, poate, prin *controlul muncitoresc* (asupra capitaliştilor), să facem *imposibilă* orice împotrivire.

Nu confiscarea averii capitaliştilor va constitui „pivotul" problemei, ci un control muncitoresc pe scară naţională, atotcuprinzător asupra capitaliştilor şi asupra eventualilor lor partizani. Numai cu confiscarea nu poţi

www.dacoromanica.ro

face nimic, deoarece ea nu cuprinde elementul organizării, al evidenţei unei repartiţii juste. Vom înlocui uşor confiscarea prin perceperea unui impozit *echitabil* (fie chiar cu cote de impunere „à la Şingarev") — numai şi numai ca să excludem posibilitatea oricărei sustrageri de la obligaţia de a da socoteală, posibilitatea de a ascunde adevărul, de a eluda legea. Iar această posibilitate *va fi exclusă numai* prin controlul muncitoresc exercitat de *statul muncitoresc.*

Sindicalizarea obligatorie, adică gruparea obligatorie în uniuni sub controlul statului, iată ce a pregătit capitalismul, iată ce a realizat în Germania statul iuncherilor, iată ce va fi întru totul realizabil în Rusia pentru Soviete, pentru dictatura proletariatului, iată ce *ne va da un „aparat de stat"* universal, nou şi nebirocratic *.

* * *

Al patrulea argument al avocaţilor burgheziei: proletariatul nu va reuşi „să pună în mişcare" aparatul de stat. Este un argument care nu aduce nimic nou faţă de argumentul precedent. Aparatul vechi, desigur, n-am putea nici să-l luăm în stăpînire, nici să-l punem în mişcare. Aparatul nou, Sovietele, este *deja* pus în mişcare „de puternicul avînt al veritabilei creaţii populare". El nu trebuie decît să fie eliberat din *cătuşele* ce i-au fost puse de dominaţia conducătorilor socialişti-revoluţionari şi menşevici. El este în stare de funcţiune, şi nu trebuie decît să-l descărcăm de odiosul balast mic-burghez care-l împiedică să meargă mereu înainte cu toată viteza.

Pentru a completa cele spuse mai sus, trebuie să examinăm aici încă două lucruri: în primul rînd, noile mijloace de control, create *nu* de noi, ci de capitalism în stadiul lui de imperialism de război; în al doilea rînd, importanţa adîncirii democratismului în *conducerea* statului de tip proletar.

* Tratarea mai amănunţită a chestiunii însemnătăţii sindicalizării obligatorii vezi în broşura mea: „Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei". (Vezi volumul de faţă, p. 188—191. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Monopolul cerealelor şi cartelele de pîine nu sînt create de noi, ci de statul capitalist beligerant. El a şi introdus obligativitatea generală a muncii în cadrul capitalismului, ceea ce nu este decît o ocnă militară pentru muncitori. Dar şi aici, ca şi în întreaga sa creaţie istorică, proletariatul îşi ia armele de la capitalism, şi nu le „născoceşte", nu le „creează din nimic".

Monopolul cerealelor, cartelele de pîine, obligativitatea generală a muncii sînt în mîna statului proletar, în mîna Sovietelor, învestite cu puteri depline, cel mai puternic mijloc de evidenţă şi control, mijloc care, extins asupra capitaliştilor şi *asupra bogătaşilor în genere*, aplicat acestora de către *muncitori*, va constitui o forţă nemaiîntîlnită încă în istorie pentru „punerea în mişcare" a aparatului de stat, în vederea înfrîngerii rezistenţei capitaliştilor, în vederea subordonării lor faţă de statul proletar. Acest mijloc de control şi *de constrîngere de a munci* este mai puternic decît legile Convenţiei şi ghilotina ei. Ghilotina nu făcea *decît* să semene spaimă, să înfrîngă rezistenţa *activă*. *Asta-i prea puţin pentru noi.*

Asta-i prea puţin pentru noi. Noi trebuie nu numai „să băgăm frica" în capitalişti, astfel ca ei să-şi dea seama de atotputernicia statului proletar şi să le treacă pofta să-i opună o rezistenţă activă. Noi trebuie să zdrobim şi rezistenţa *pasivă*, care este, fără îndoială, mai periculoasă şi mai dăunătoare încă. Nu trebuie numai să zdrobim orice împotrivire din partea lor. Trebuie *să-i silim să muncească* în cadrul noii organizări de stat. Nu este suficient „să-i înlăturăm" pe capitalişti: trebuie ca (după ce-i vom înlătura pe cei nerecuperabili, pe „recalcitranţii" incorigibili) să-i punem *în slujba noului stat*. Asta se referă nu numai la capitalişti, ci şi la o anumită pătură de sus a intelectualilor burghezi, a funcţionărimii etc.

Şi avem un mijloc pentru aceasta. Însuşi statul capitalist beligerant ne-a pus la îndemînă un mijloc şi o armă. Acest mijloc este monopolul cerealelor, cartelele de pîine, obligativitatea generală a muncii. „Cine nu munceşte nu mănîncă" — iată regula principală, primordială, fundamentală pe care pot s-o pună şi o vor pune în practică

www.dacoromanica.ro

Sovietele de deputaţi ai muncitorilor atunci cînd vor lua puterea în stat.

Fiecare muncitor are o cărţulie de muncă. Acest document nu este înjositor pentru el, deşi *astăzi* este, fără îndoială, un document al robiei salariate capitaliste, care atestă că omul muncitor aparţine unui trîntor sau altuia.

Sovietele vor introduce cărţulia de muncă *pentru bogătaşi*, iar *apoi*, treptat, şi pentru întreaga populaţie (într-o ţară ţărănească ca a noastră, pentru majoritatea covîrşitoare a ţărănimii nu va fi nevoie, probabil, încă multă vreme de aici înainte de cărţulie de muncă). Cărţulia de muncă va înceta să fie un semn distinctiv al „omului de rînd", un document al stărilor „de jos", un atestat al robiei salariate. Ea va sta mărturie faptului că, dacă în noua societate nu mai există „muncitori", nu mai există însă nici un om care să nu fie *lucrător*.

Bogătaşii trebuie să capete o cărţulie de muncă de la sindicatul muncitorilor sau funcţionarilor cel mai apropiat de branşa lor de activitate ; ei trebuie să capete de la acest sindicat, săptămînal sau la alte termene fixe, un certificat care să ateste că îşi îndeplinesc munca în mod conştiincios, fără de care nu vor putea căpăta cartelă de pîine şi nici produse alimentare în general. Avem nevoie de buni organizatori în domeniul bancar şi în domeniul grupării întreprinderilor în uniuni (capitaliştii au mai multă experienţă în această privinţă, şi cu oameni experimentaţi munca merge mai uşor), avem nevoie de un număr mult mai mare de ingineri, agronomi, tehnicieni decît înainte, de specialişti cu pregătire ştiinţifică în toate domeniile, va declara statul proletar. Tuturor acestor lucrători le vom da o muncă după puterile lor şi cu care sînt deprinşi ; probabil că nu vom introduce decît treptat egalitatea completă a salariilor, menţinînd pentru perioada de trecere un salariu mai ridicat pentru aceşti specialişti ; îi vom pune însă sub un control muncitoresc multilateral, vom obţine aplicarea totală şi necondiţionată a regulii : „cine nu munceşte nu mănîncă". Iar forma de organizare a muncii nu o născocim noi, ci o luăm de-a gata de la capitalism : bănci, sindicate, cele mai bune fabrici, staţiunile experimentale, academii etc. ; nu va trebui decît

www.dacoromanica.ro

să împrumutăm cele mai bune metode din experienţa ţărilor înaintate.

Şi fără îndoială că nu vom cădea în utopism, nu vom părăsi terenul celui mai lucid calcul practic dacă vom spune: întreaga clasă a capitaliştilor va opune o rezistenţă cît se poate de îndîrjită, dar organizarea întregii populaţii în Soviete va zdrobi această împotrivire; va trebui, fireşte, să aplicăm pedeapsa cu închisoarea şi confiscarea întregii averi pentru capitaliştii cei mai îndîrjiţi şi mai recalcitranţi, în schimb victoria proletariatului va face să sporească numărul cazurilor de felul aceluia despre care am citit, de pildă, în „Izvestiia" de azi:

„La 26 septembrie, la Consiliul central al comitetelor de întreprindere s-au prezentat doi ingineri care au declarat că un grup de ingineri a hotărît să formeze un sindicat al inginerilor socialişti. Considerînd că perioada actuală reprezintă în fond începutul revoluţiei socialiste, sindicatul se pune la dispoziţia maselor muncitoreşti şi vrea să apere interesele muncitorilor, acţionînd într-o unitate deplină cu organizaţiile muncitoreşti. Reprezentanţii Consiliului central al comitetelor de întreprindere au răspuns că Consiliul este bucuros să formeze în cadrul organizaţiei sale o secţie a inginerilor care să includă în programul ei tezele fundamentale ale primei conferinţe a comitetelor de întreprindere cu privire la controlul muncitoresc asupra producţiei. În zilele următoare va avea loc o şedinţă comună a delegaţilor Consiliului central al comitetelor de întreprindere şi a grupului de iniţiativă al inginerilor socialişti" („Izvestiia C.E.C." din 27 septembrie 1917).

*
* *

Proletariatul, ni se spune, nu va putea să pună în mişcare aparatul de stat.

După revoluţia din 1905, Rusia a fost condusă de 130 000 de moşieri, a fost condusă printr-un şir de nesfîrşite silnicii faţă de 150 000 000 de oameni, de nesfîrşite batjocuri faţă de ei, prin constrîngerea imensei majorităţi la o muncă de ocnă şi la o existenţă de foame.

Şi cei 240 000 de membri ai partidului bolşevic n-ar putea să conducă Rusia, s-o conducă în interesul celor săraci şi împotriva celor bogaţi! Aceşti 240 000 de oameni au de pe acum de partea lor cel puţin un milion de vo-

www.dacoromanica.ro

turi ale populaţiei adulte, căci acesta este raportul dintre numărul membrilor de partid şi numărul de voturi date partidului, raport stabilit pe baza experienţei Europei şi a experienţei Rusiei, fie şi, de pildă, în alegerile din august pentru Duma din Petersburg. Aşadar, noi dispunem de pe acum de „un aparat de stat" de *un milion* de oameni, devotaţi statului socialist din convingere, şi nu pentru a căpăta o sumă grasă la fiecare 20 ale lunii.

Mai mult decît atît, noi dispunem de „un mijloc miraculos" pentru ca dintr-o dată, dintr-o singură lovitură *să înzecim* aparatul nostru de stat, mijloc de care nici un stat capitalist nu poate dispune şi n-a dispus vreodată. Acest mijloc miraculos este antrenarea oamenilor muncii, antrenarea sărăcimii în activitatea zilnică de conducere a statului.

Pentru a dovedi că acest mijloc miraculos este uşor de aplicat şi dă rezultate fără greş, să luăm un exemplu cît mai simplu şi mai concret.

Statul trebuie să evacueze forţat dintr-o locuinţă o familie şi să instaleze o alta. Este un lucru practicat adesea de statul capitalist şi care va fi practicat şi de statul nostru proletar sau socialist.

Statul capitalist evacuează o familie de muncitori care, pierzînd pe cel care muncea şi o întreţinea, nu mai are de unde plăti chiria. Îşi fac apariţia portărelul, poliţistul sau miliţianul, cu un pluton întreg după el. Ca să efectuezi o evacuare într-un cartier muncitoresc este nevoie de un detaşament de cazaci. De ce? Pentru că portărelul şi „miliţianul" refuză să meargă fără o puternică pază militară. Ei ştiu că scena evacuării stîrneşte o mînie cumplită în rîndurile întregii populaţii din cartier, în rîndurile a mii şi mii de oameni aduşi aproape la disperare, stîrneşte atîta ură faţă de capitalişti şi faţă de statul capitalist, încît portărelul şi plutonul de miliţieni riscă în orice moment să fie sfîşiaţi. E nevoie de mari forţe militare, într-un oraş mare trebuie aduse cîteva regimente neapărat dintr-un colţ îndepărtat al ţării, pentru ca soldaţii lor să nu cunoască viaţa sărăcimii de la oraşe, să nu se poată „molipsi" de socialism.

www.dacoromanica.ro

Statul proletar trebuie să instaleze forţat o familie de oameni nevoiaşi în locuinţa unui om bogat. Detaşamentul nostru de miliţie muncitorească este alcătuit, să presupunem, din 15 oameni: doi matrozi, doi soldaţi, doi muncitori conştienţi (dintre care numai unul este membru sau simpatizant al partidului nostru), apoi un intelectual şi opt oameni din rîndurile sărăcimii muncitoare, dintre care cel puţin cinci sînt femei, oameni de serviciu, muncitori necalificaţi etc. Detaşamentul se prezintă la locuinţa bogătaşului, o cercetează şi constată că doi bărbaţi şi două femei ocupă 5 camere. — „Dumneavoastră, cetăţeni, vă veţi restrînge în iarna aceasta în două camere, iar două camere le pregătiţi ca să se mute în ele două familii de la subsol. Veţi fi nevoiţi să vă restrîngeţi un timp, pînă cînd vom construi, cu ajutorul inginerilor (dv. sînteţi inginer, după cîte ştim), locuinţe bune pentru toată lumea. Telefonul dumneavoastră va fi pus la dispoziţia a 10 familii. Astfel vom reuşi să economisim 100 de ore de muncă, de alergătură prin magazine etc. Apoi aveţi în familie două persoane, o cetăţeancă de 55 de ani şi un cetăţean de 14 ani, care nu sînt cu totul inapte de muncă, nu au nici o ocupaţie şi cărora li se poate încredinţa o activitate uşoară. Ei vor face de serviciu cîte 3 ore pe zi, avînd grijă de justa repartiţie a produselor la 10 familii şi vor ţine scriptele necesare în acest scop. Cetăţeanul student care face parte din detaşamentul nostru va scrie imediat textul acestei ordonanţe a statului în două exemplare, iar dumneavoastră fiţi bun şi semnaţi că vă obligaţi s-o respectaţi întocmai".

După părerea mea, în felul acesta pot fi prezentate, prin exemple concrete, raporturile dintre conducerea de stat şi aparatul de stat vechi, burghez, pe de o parte, şi conducerea de stat şi aparatul de stat nou, socialist, pe de altă parte.

Noi nu sîntem utopişti. Ştim că nu orice salahor sau orice bucătăreasă pot să participe imediat la conducerea statului. În această privinţă sîntem de acord şi cu cadeţii, cu Breşkovskaia şi cu Ţereteli. Dar ceea ce ne deosebeşte de aceşti cetăţeni este că noi cerem să se termine imediat cu prejudecata că numai cei bogaţi sau numai funcţionarii

www.dacoromanica.ro

recrutați din familiile avute sînt capabili *să conducă* statul, să îndeplinească munca de conducere curentă, de fiecare zi. Noi cerem ca muncitorii și soldații conștienți *să învețe* oamenii să conducă statul, și să înceapă asta imediat, adică *să înceapă* imediat a atrage la această învățătură pe toți oamenii muncii, toată sărăcimea.

Știm că și cadeții sînt dispuși să învețe poporul ce este democratismul. Doamnele cadete sînt dispuse să țină în fața femeilor de serviciu conferințe despre egalitatea în drepturi a femeilor, conferințe pregătite, utilizînd cele mai bune izvoare englezești și franțuzești. La cel mai apropiat miting-concert, în fața a mii de oameni, pe estradă se va desfășura o scenă a pupăturilor: conferențiara, o doamnă cadetă, o va pupa pe Breșkovskaia, Breșkovskaia pe fostul ministru Țereteli, iar poporul, recunoscător, va învăța astfel pe concret ce-i aceea egalitate, libertate și frăție republicană...

Da, sîntem de acord că cadeții, Breșkovskaia și Țereteli sînt devotați democratismului și-l propagă în popor. Dar ce să facem dacă concepția noastră despre democratism diferă puțintel de a lor?

După părerea noastră, pentru a ușura groaznica povară și groaznicele calamități ale războiului, ca și pentru a vindeca grelele răni pricinuite poporului de război este necesar un democratism *revoluționar*, sînt necesare tocmai astfel de măsuri *revoluționare* ca repartizarea locuințelor în interesul sărăcimii, așa cum am descris-o în exemplul de mai sus. *Tot așa* trebuie să procedăm la orașe și la sate cu produsele alimentare, cu îmbrăcămintea, cu încălțămintea etc., la sate cu pămîntul etc. La conducerea statului *în acest* spirit putem *atrage imediat* un aparat *de stat* de zece, dacă nu de douăzeci de milioane de oameni, un aparat nemaiîntîlnit în nici un stat capitalist. Numai noi putem crea un asemenea aparat, deoarece noi avem asigurată simpatia deplină și absolută a imensei majorități a populației. Numai noi îl putem crea, deoarece noi avem muncitori conștienți, disciplinați de îndelungata „școală" a capitalismului (doar n-am trecut în zadar prin școala capitalismului), care sînt *în stare* să creeze miliția muncitorească și s-o lărgească *treptat* (în-

www.dacoromanica.ro

cepînd s-o lărgească imediat), transformînd-o în miliție a *întregului popor*. Muncitorii conștienți trebuie să conducă, dar ei pot să atragă la conducere adevăratele mase muncitoare și asuprite.

Firește că la primii pași ai acestui nou aparat greșelile sînt inevitabile. Parcă țăranii, după ce au scăpat de iobăgie și au început să-și conducă singuri treburile, n-au comis greșeli? Există o altă cale de a învăța poporul să se conducă singur, o altă cale de a evita greșelile decît calea practicii? decît trecerea imediată la o autoconducere reală a poporului? În momentul de față, principalul este să ne debarasăm de prejudecata intelectualistă burgheză că statul poate fi condus numai de funcționari speciali, care, prin întreaga lor situație socială, depind întru totul de capital. Principalul este să punem capăt acestei stări de lucruri în care burghezii, funcționarii și miniștrii „socialiști" încearcă să conducă ca înainte, dar nu pot, și după șapte luni se aleg cu o răscoală țărănească într-o țară țărănească!! Principalul este să insuflăm celor ce muncesc și sînt asupriți încredere în forțele lor, să le arătăm în practică că pot și trebuie să treacă ei înșiși la o repartiție *justă*, strict reglementată, organizată a pîinii, a tuturor produselor alimentare, a laptelui, a îmbrăcămintei, a locuințelor etc., *în interesul sărăcimii*. Altă salvare de la catastrofă și pieire *nu există* pentru Rusia, iar acțiunea prin care peste tot se va trece cinstit și cu curaj conducerea în mîinile proletarilor și semiproletarilor va stîrni în mase un entuziasm revoluționar fără precedent în istorie, va spori atît de mult forțele poporului în lupta împotriva calamităților, încît multe lucruri care păreau irealizabile pentru vechile și mărginitele noastre forțe birocratice vor deveni realizabile pentru forțele unei mase de milioane *care începe să muncească pentru sine*, și nu pentru capitaliști, nu pentru coconași, nu pentru funcționari, nu din constrîngere.

*
* *

De problema aparatului de stat ține și problema centralismului, ridicată foarte energic și foarte puțin izbutit

www.dacoromanica.ro

de tov. Bazarov în „Novaia Jizn" nr. 138 din 27 septembrie, în articolul: „Bolșevicii și problema puterii".

Tov. Bazarov raționează astfel: „Sovietele nu sînt un aparat adaptat la toate domeniile vieții de stat", deoarece, susține el, experiența a șapte luni a arătat, iar „zecile și sutele de date documentare aflate la Secția economică a Comitetului executiv din Petersburg" au confirmat că Sovietele, deși în multe locuri au exercitat în fapt „întreaga putere", „n-au putut obține rezultate cît de cît satisfăcătoare în domeniul luptei împotriva dezastrului economic". Avem nevoie de un aparat „împărțit pe ramuri de producție, strict centralizat în cadrul fiecărei ramuri și subordonat unui centru unic de stat". „Este vorba — vedeți dv. — nu de înlocuirea vechiului aparat, ci numai de reformarea lui... oricît și-ar bate joc bolșevicii de oamenii care propun un plan..."

Toate aceste raționamente ale tovarășului Bazarov sînt nemaipomenit de inconsistente; ele par o copie a raționamentelor burgheziei, o reflectare a punctului ei de vedere de clasă!

Într-adevăr, a afirma că Sovietele au exercitat măcar într-o singură localitate din Rusia, măcar o singură clipă „întreaga putere" este de-a dreptul ridicol (dacă nu este o repetare a unei minciuni a capitaliștilor, dictată de interesul de clasă). Întreaga putere înseamnă puterea asupra tuturor pămînturilor, asupra tuturor băncilor, asupra tuturor fabricilor; un om care cunoaște cît de cît experiența istoriei și datele științei referitoare la legătura dintre politic și economic nu ar putea „omite" această „mică" împrejurare.

Burghezia folosește următorul procedeu fals: *fără* a da Sovietelor puterea, *sabotînd* orice pas serios întreprins de ele, continuînd să aibă guvernul în mînă, păstrînd puterea asupra pămîntului și asupra băncilor etc., aruncă vina pentru ruină asupra Sovietelor!! Iată în ce constă întreaga tristă experiență a coaliției.

Sovietele n-au deținut niciodată întreaga putere, și măsurile lor n-au dus și nu puteau duce decît la paliative și la accentuarea confuziei.

www.dacoromanica.ro

A demonstra bolşevicilor, centralişti din convingere şi prin programul şi tactica întregului lor partid, necesitatea centralismului înseamnă într-adevăr să forţezi uşi deschise. Dacă publiciştii de la „Novaia Jizn" se îndeletnicesc cu asemenea lucruri fără rost, asta e numai din cauză că n-au sesizat cîtuşi de puţin semnificaţia şi ţinta ironiilor noastre pe seama punctului de vedere „general statal pe care-l susţin ei". Şi n-au înţeles cei de la „Novaia Jizn" din cauză că ei admit teoria luptei de clasă numai *din gură*, dar nu şi cu capul. Repetînd cuvinte învăţate pe de rost cu privire la lupta de clasă, ei sînt tentaţi în fiece clipă să se situeze pe un „punct de vedere deasupra claselor", punct de vedere comic sub aspect teoretic şi reacţionar în practică, numind această slugărnicie faţă de burghezie plan „general statal".

Statul, stimabililor, este o noţiune de clasă. Statul este organul sau maşina pentru exercitarea violenţei de către o clasă asupra alteia. Atîta timp cît statul este o maşină pentru exercitarea violenţei de către burghezie asupra proletariatului, lozinca proletară nu poate fi decît: *distrugerea* acestui stat. Iar cînd statul va deveni un stat proletar, cînd va deveni o maşină pentru exercitarea violenţei de către proletariat asupra burgheziei, ne vom pronunţa fără rezerve pentru o putere fermă şi pentru centralism.

Să fim înţeleşi: noi nu ridiculizăm „planurile", ci faptul că Bazarov & Co. nu înţeleg că, negînd „controlul muncitoresc", negînd „dictatura proletariatului", *se situează* pe poziţia dictaturii burgheziei. Cale de mijloc nu există, calea de mijloc este un vis deşert de democrat mic-burghez.

Nici un bolşevic, nici un centru nu a obiectat vreodată împotriva *centralismului* Sovietelor, împotriva unificării lor. Nimeni dintre noi nu obiectează nimic împotriva comitetelor de întreprindere pe ramuri de producţie şi împotriva centralizării lor. Bazarov nimereşte *alături* de ţintă.

Noi am ridiculizat, ridiculizăm şi vom ridiculiza nu „centralismul" şi „planurile", ci *reformismul*. Căci, după experienţa coaliţiei, reformismul vostru este cît se poate

www.dacoromanica.ro

de ridicol. Iar a afirma: „nu înlocuirea aparatului, ci modificarea lui" înseamnă a fi reformist, înseamnă a nu fi democrat revoluționar, ci democrat reformist. Reformism nu înseamnă altceva decît concesii făcute de clasa cîrmuitoare, iar *nu* răsturnarea acesteia, concesii pe care le face păstrînd puterea *în mîna ei.*

Tocmai acest lucru a fost încercat în jumătate de an de coaliție.

Tocmai acest lucru îl ridiculizăm noi. Neaprofundînd teoria luptei de clasă, Bazarov se lasă prins de burghezie, care cîntă în cor: „asta e, noi nu sîntem împotriva reformelor, noi sîntem pentru participarea muncitorilor la controlul de stat, sîntem cu totul de acord", și, *obiectiv,* bunul Bazarov joacă rolul omului care cîntă-n strună capitaliștilor.

Așa s-a întîmplat totdeauna și așa se va întîmpla mereu cu aceia care, în condițiile unei ascuțite lupte de clasă, încearcă să se situeze pe o poziție „de mijloc". Și tocmai pentru că publiciștii de la „Novaia Jizn" nu sînt în stare să înțeleagă lupta de clasă, politica lor constituie o veșnică și atît de ridicolă oscilare între burghezie și proletariat.

Puneți-vă și întocmiți „planuri", stimați cetățeni, asta nu-i politică, nu-i luptă de clasă, aici puteți fi de folos poporului. Aveți la ziarul vostru o mulțime de economiști. Apelați la inginerii etc. care sînt dispuși să se ocupe de problemele reglementării producției și repartiției, creați un supliment la marele vostru „aparat" (ziar) în vederea elaborării concrete a unor date precise cu privire la producția și repartiția produselor în Rusia, la bănci și sindicate etc. etc., — iată domeniul în care veți putea fi de folos poporului, și nici faptul că stați în două luntre nu va fi prea dăunător, iar dacă veți întocmi asemenea „planuri", muncitorii nu vă vor întîmpina cu zîmbete ironice, ci cu recunoștință.

Iată ce va face proletariatul după ce va fi ieșit învingător: va pune pe economiști, pe ingineri, pe agronomi etc. ca *sub controlul* organizațiilor muncitorești să elaboreze „un plan", să-l verifice, să caute mijloace de economisire a muncii prin centralizare, să găsească măsuri și metode pentru realizarea unui control cît mai simplu,

www.dacoromanica.ro

mai ieftin, mai comod şi universal. Pentru asta le vom da bani buni economiştilor, statisticienilor, tehnicienilor, dar... dar, dacă ei nu-şi vor îndeplini munca în mod conştiincios şi cu totul *în interesul oamenilor muncii*, nu le vom da de mîncare.

Noi sîntem pentru centralism şi pentru „plan", dar pentru un centralism şi un plan al statului *proletar*, pentru reglementarea proletară a producţiei şi repartiţiei în interesul celor săraci, al celor ce muncesc şi sînt exploataţi, *împotriva* exploatatorilor. Prin expresia „statul" noi acceptăm să se înţeleagă numai ceea ce zdrobeşte rezistenţa capitaliştilor şi dă întreaga putere majorităţii poporului, proletarilor şi semiproletarilor, muncitorilor şi ţăranilor săraci.

*
* *

Al cincilea argument este că bolşevicii nu vor putea păstra puterea, fiindcă „situaţia este extrem de complicată..."

O, înţelepţii ! Ei sînt gata, pe cît se vede, să se împace cu ideea revoluţiei, însă fără „o situaţie extrem de complicată".

Asemenea revoluţii nu există, şi suspinele după ele nu sînt decît lamentări reacţionare de intelectual burghez. Chiar dacă revoluţia a început într-o situaţie care nu pare prea complicată, prin însăşi dezvoltarea ei ea va crea *întotdeauna* o situaţie *extrem* de complicată. O revoluţie adevărată, profundă, o revoluţie „populară", după cum o numeşte Marx [104], este un proces extrem de complicat şi de dureros, procesul de dispariţie a vechii orînduiri sociale şi de naştere a unei orînduiri sociale noi, a unui nou mod de viaţă pentru zeci de milioane de oameni. Revoluţia este o luptă de clasă şi un război civil ascuţit, crîncen, înverşunat. Istoria nu cunoaşte o mare revoluţie care să fi avut loc fără război civil. Numai un om în cutie poate considera că este de conceput un război civil fără „o situaţie extrem de complicată".

www.dacoromanica.ro

Dacă n-ar fi o situație extrem de complicată, n-ar fi nici revoluție. Cine se teme de lup să nu se ducă în pădure.

La acest al cincilea argument nu ai ce analiza, deoarece nu găsim aici vreo idee economică sau politică, sau vreo altă idee în genere. Nu găsim decît suspinele unor oameni mîhniți și înspăimîntați de revoluție. Ca să caracterizez aceste suspine, îmi voi permite să relatez pe scurt două amintiri personale.

Cu puțin înainte de evenimentele din iulie am avut o discuție cu un inginer bogat. Acest inginer a fost cîndva revoluționar, a fost membru al partidului social-democrat și chiar al partidului bolșevic. Acum e cuprins de o spaimă cumplită, de o furie cumplită împotriva muncitorilor, răzvrătiți, dezlănțuiți. Și măcar de-ar fi niște muncitori ca cei germani — spunea inginerul (om instruit, care a mai fost și prin străinătate) —, mă rog, înțeleg că, în general, revoluția socială este inevitabilă, dar la noi, în condiții cînd nivelul muncitorilor a scăzut atît de mult de pe urma războiului..., asta nu mai e o revoluție, e un dezastru.

El ar fi fost dispus să accepte revoluția socială dacă istoria ar fi dus la ea în mod pașnic, liniștit, lin și punctual, așa cum intră în gară un expres german. Conducătorul grav deschide ușa vagonului și anunță: „gara revoluția socială. Alle aussteigen (toată lumea coboară)!" În acest caz, de ce să nu devii chiar din inginer la alde Tit Titîci, inginer la organizațiile muncitorești.

Omul acesta a văzut greve. El știe ce pasiuni furtunoase stîrnește întotdeauna greva cea mai obișnuită pînă și în cea mai pașnică perioadă. El înțelege, desigur, că furtuna trebuie să fie de milioane de ori mai puternică atunci cînd lupta de clasă a ridicat *întregul* popor muncitor dintr-o țară imensă, cînd războiul și exploatarea au dus la desperare milioane de oameni pe care moșierii i-au chinuit și-i chinuiesc de secole, pe care capitaliștii și cinovnicii țarişti i-au jefuit și i-au oprimat de zeci de ani. El înțelege toate acestea „sub aspect teoretic", le recunoaște *din gură*, dar este de-a dreptul speriat „de situația extrem de complicată".

www.dacoromanica.ro

După evenimentele din iulie, datorită atenţiei deosebite cu care m-a înconjurat grijuliul guvern Kerenski, am fost nevoit să intru în ilegalitate. Bineînţeles că un tovarăş de-al nostru nu putea să găsească adăpost decît la un muncitor. În modesta locuinţă de muncitor dintr-un cartier muncitoresc mărginaş al Petrogradului, în timpul prînzului, gospodina pune pîinea pe masă. Stăpînul casei spune: „Ia te uită, ce pîine frumoasă. Se vede treaba că «ei» nu mai au acum curajul să ne dea pîine rea. Nici nu ne-ar mai fi trecut prin minte că la Petrograd se poate da pîine bună".

M-a surprins această apreciere de clasă a evenimentelor din iulie. Ceea ce mă preocupa exclusiv era semnificaţia politică a evenimentelor petrecute; încercam să cîntăresc rolul lor în mersul general al evenimentelor, să stabilesc situaţia care a determinat acest zigzag al istoriei, situaţia pe care o va crea el, cum trebuie să ne schimbăm lozincile şi aparatul nostru de partid spre a-l adapta la situaţia schimbată. La pîine nu mă gîndisem. Pentru mine, un om care nu ştie ce-i lipsa, pîinea era ceva de la sine înţeles, un fel de produs accesoriu al muncii publicistice. La ceea ce constituie baza, la lupta de clasă pentru pîine, gîndul te duce numai printr-o analiză politică făcută pe o cale extrem de complicată şi de întortocheată.

Iar acest reprezentant al clasei asuprite, deşi un muncitor bine plătit şi cu un nivel intelectual ridicat, ia taurul de coarne ferm şi direct, cît se poate de simplu şi vede lucrurile cu acea claritate uimitoare de care un intelectual ca noi este tot atît de departe cît de departe sînt de noi stelele de pe cer. Lumea întreagă se împarte în două lagăre: „noi", oamenii muncii, şi „ei", exploatatorii. Omul nu e cîtuşi de puţin tulburat de evenimente, care pentru el reprezintă o bătălie din îndelungata luptă dintre muncă şi capital. Cînd tai pădurea, sar aşchii.

„Cît de dureroasă este această «situaţie extrem de complicată» a revoluţiei" — aşa gîndeşte şi simte intelectualul burghez.

„Noi i-am strîns «pe ei» în chingi, şi «ei» nu mai îndrăznesc să-şi facă de cap ca pînă acum. O să-i strîngem

www.dacoromanica.ro

niţel mai tare şi o să-i răsturnăm de-a-binelea" — aşa gîndeşte şi simte muncitorul.

*
* *

Al şaselea şi ultimul argument: proletariatul „nu va putea ţine piept puternicei presiuni a forţelor vrăjmaşe, care va distruge nu numai dictatura proletariatului, ci, odată cu ea, întreaga revoluţie".

Nu încercaţi să ne speriaţi, domnilor, că n-o să reuşiţi. Am văzut noi aceste forţe vrăjmaşe şi am simţit presiunea lor cu prilejul rebeliunii lui Kornilov (de care Kerenski nu se deosebeşte prin nimic). Toată lumea a văzut şi poporul ţine minte cum a zdrobit proletariatul şi ţărănimea săracă pe Kornilov, în ce situaţie jalnică şi fără ieşire s-au trezit partizanii burgheziei şi puţinii reprezentanţi ai păturilor locale de mici proprietari, deosebit de înstărite şi deosebit de „vrăjmaşe" revoluţiei. „Delo Naroda" din 30 septembrie, căutînd să convingă pe muncitori ca pînă la Adunarea constituantă (convocată sub protecţia „măsurilor militare" împotriva ţărănimii răsculate !) să mai rabde pe Kerenski (adică pe Kornilov) şi falsificata Dumă bulîghinistă ţeretelistă, repetă pe nerăsuflate tocmai acest al şaselea argument adus de „Novaia Jizn", strigînd cît îl ţine gura: „în nici un caz guvernul lui Kerenski nu se va supune" (Puterii Sovietelor, puterii muncitorilor şi ţăranilor, pe care „Delo Naroda", ca să nu se lase mai prejos decît pogromiştii şi antisemiţii, monarhiştii şi cadeţii, o numeşte puterea „lui Troţki şi Lenin": iată la ce metode ajung să recurgă socialiştii-revoluţionari ! !).

Dar nici „Novaia Jizn", nici „Delo Naroda" nu vor reuşi să-i înspăimînte pe muncitorii conştienţi. „Guvernul Kerenski — spuneţi voi — nu se va supune în nici un caz", adică, vorbind mai pe şleau, mai răspicat, mai clar, va reedita kornilovismul. Şi domnii de la „Delo Naroda" îndrăznesc să afirme că asta va fi „război civil", că „perspectivele sînt înspăimîntătoare" !

Nu, domnilor, pe muncitori n-o să-i înşelaţi. Ăsta nu va fi război civil, ci o rebeliune a unui pumn de korni-

www.dacoromanica.ro

loviști, rebeliune sortită eșecului ; sau ei vor „să nu se supună“ poporului și să-l provoace cu orice preț să repete pe scară largă ceea ce s-a petrecut la Vîborg cu kornilovîștii ; *dacă* socialiștii-revoluționari *vor*, dacă Kerenski, membru al partidului socialist-revoluționar, vrea, el poate să facă poporul să-și iasă din fire. Dar cu asta n-o să-i speriați pe muncitori și soldați, domnilor.

Cîtă nerușinare ! Aranjează o nouă Dumă bulîghinistă, își asigură prin diverse manopere ajutorul cooperatorilor reacționari, al chiaburilor de la sate, îi adaugă la aceștia pe capitaliști și moșieri (denumiți elemente cenzitare) și împreună cu această bandă de kornilovîști vor *să anuleze voința poporului*, voința muncitorilor și țăranilor.

Ei au dus lucrurile atît de departe, încît într-o țară țărănească răscoala țărănească se revarsă pretutindeni în larg șuvoi ! Gîndiți-vă : într-o republică democratică în care țăranii constituie 80% din populație se merge atît de departe, încît aceștia ajung la o răscoală țărănească... Același „Delo Naroda“, ziarul lui Cernov, organul partidului „socialiștilor-revoluționari“, care la 30 septembrie are nerușinarea să-i sfătuiască pe muncitori și țărani „să mai rabde“, este nevoit să recunoască în editorialul din 29 septembrie :

„Pînă în prezent nu s-a facut *aproape nimic* pentru desființarea relațiilor *de înrobire* care continuă *să domine* la sate tocmai în Rusia centrală“.

Același „Delo Naroda“, în același articol de fond din 29 septembrie, spune că în metodele folosite de „miniștrii revoluționari“ se mai fac încă puternic simțite „apucăturile stolîpiniste“, cu alte cuvinte, vorbind mai pe șleau, el taxează de *stolîpiniști* pe Kerenski, Nikitin, Kișkin & Co.

„Stolîpiniștii“ Kerenski & Co., care au dus lucrurile atît de departe încît țăranii au ajuns să se răscoale, aplică acum „măsuri militare“ împotriva țăranilor, consolează poporul cu convocarea Adunării constituante (deși Kerenski și Țereteli *au* mai *înșelat* o dată poporul, declarînd solemn la 8 iulie că Adunarea constituantă va fi convocată în termen, la 17 septembrie, pentru ca apoi *să-și calce cuvîntul* și s-o amîne, neținînd seama de sfaturile

www.dacoromanica.ro

date pînă și de *menșevicul Dan*, s-o amîne nu pentru sfîrșitul lunii octombrie, cum dorea și C.E.C. menșevic de atunci, ci pentru sfîrșitul lunii noiembrie). „Stolîpiniștii" Kerenski & Co. consolează poporul cu o apropiată convocare a Adunării constituante, ca și cum el ar mai putea da crezare celor care l-au mințit o dată în această chestiune, ca și cum poporul ar putea să creadă într-o convocare *corectă* a Adunării constituante de către un guvern care aplică *măsuri militare* în satele cele mai îndepărtate, de către un guvern *care acoperă* în mod vădit arestarea samavolnică a țăranilor conștienți și *falsificarea* alegerilor.

Să duci lucrurile atît de departe, încît țăranii să ajungă să se răscoale, și apoi să ai nerușinarea să le spui: „mai răbdați", mai așteptați, aveți încredere în guvernul care reprimă „prin măsuri militare" pe țăranii răsculați!

Să duci lucrurile atît de departe, încît în ofensiva de după 19 iunie să piară sute de mii de soldați ruși, războiul să se prelungească, iar marinarii germani să se răscoale, aruncîndu-și comandanții în apă, să duci lucrurile atît de departe, flecărind într-una despre pace, *fără să propui* o pace dreaptă *tuturor* beligeranților, și să mai ai nerușinarea să spui muncitorilor și țăranilor, să spui soldaților care își dau viața în luptă: „mai răbdați", încredeți-vă în „stolîpinistul" Kerenski, încredeți-vă încă o lună în generalii korniloviști, poate că într-o lună ei vor mai trimite cîteva zeci de mii de soldați la măcel... „Trebuie să mai răbdați".

Asta nu-i nerușinare??

Nu, domnilor socialiști-revoluționari, colegi de partid ai lui Kerenski, pe soldați n-o să-i înșelați!

Muncitorii și soldații nu vor mai răbda nici o zi, *nici un* ceas guvernul Kerenski, cînd ei știu că un guvern al *Sovietelor* va propune *imediat* o pace dreaptă tuturor beligeranților și va obține, *după toate probabilitățile*, încheierea imediată a armistițiului și încheierea grabnică a păcii.

Soldații armatei noastre de țărani nu vor mai răbda nici o zi, *nici un* ceas ca guvernul Kerenski, care reprimă prin *măsuri militare* răscoala țărănească să se mențină împotriva voinței Sovietelor.

www.dacoromanica.ro

Nu, domnilor socialişti-revoluţionari, colegi de partid ai lui Kerenski, pe muncitori şi ţărani nu-i mai înşelaţi voi.

*
* *

În chestiunea presiunii forţelor vrăjmaşe, care, după cum afirmă ziarul „Novaia Jizn", înspăimîntat de moarte, va zdrobi dictatura proletariatului, mai constatăm o monstruoasă greşeală logică şi politică, de care numai nişte oameni care şi-au ieşit din minţi de spaimă pot să nu-şi dea seama.

„Presiunea forţelor vrăjmaşe va zdrobi dictatura proletariatului" — spuneţi voi. Fie. Dar voi, stimaţi concetăţeni, sînteţi cu toţii economişti, oameni culţi. Ştiţi cu toţii că a considera că există o opoziţie între burghezie şi democraţie e o absurditate şi o dovadă de ignoranţă, e ca şi cum ai considera că există o opoziţie între un arşin şi un pud. Căci există burghezia democratică şi există pături nedemocratice ale micii burghezii (capabile de o Vendée).

„Forţe vrăjmaşe" este o vorbă goală. Noţiunea de clasă este *burghezia* (care are de partea ei şi pe moşieri).

Burghezia şi moşierii, proletariatul, mica burghezie, micii proprietari, în primul rînd ţărănimea, — iată cele trei „forţe" principale existente în Rusia, ca şi în *orice* ţară capitalistă. Iată cele trei „forţe" principale care au fost evidenţiate de mult în fiecare ţară capitalistă (inclusiv Rusia) nu numai de analiza economică ştiinţifică, ci şi de *experienţa politică* a întregii istorii moderne a *tuturor* ţărilor, de experienţa *tuturor* revoluţiilor care au avut loc în Europa începînd din secolul al XVIII-lea, de experienţa celor *două* revoluţii ruse din 1905 şi din 1917.

Aşadar, voi îi ameninţaţi pe proletari că puterea lor va fi zdrobită de presiunea burgheziei ? La asta şi numai la asta se reduce ameninţarea voastră, altceva nu conţine.

Perfect. Să zicem că burghezia poate zdrobi puterea muncitorilor şi a ţăranilor săraci. Atunci nu mai rămîne decît o „coaliţie", adică o alianţă sau o înţelegere a micii burghezii cu burghezia. Nimic altceva nu se mai poate concepe ! !

www.dacoromanica.ro

Dar coaliția a fost încercată timp de jumătate de an și s-a soldat cu un eșec, iar voi înșivă, prea stimați cetățeni de la „Novaia Jizn", care nu știți să gîndiți, *v-ați dezis* de ea.

Ce rezultă de aici?

V-ați încurcat așa de rău, cetățeni de la „Novaia Jizn", v-ați lăsat înfricoșați în așa hal, încît nu sînteți în stare s-o scoateți la capăt nici cu cel mai simplu raționament, *nu sînteți în stare să numărați nu pînă la cinci, dar nici măcar pînă la trei.*

Ori toată puterea în mîna burgheziei — lucrul acesta voi nu-l mai susțineți de mult și nici chiar burghezia nu mai îndrăznește să pomenească despre el, știind că încă la 20—21 aprilie poporul a răsturnat, dintr-o singură opintire, o asemenea putere și că acum ar doborî-o cu o hotărîre și neînduplecare întreită. Ori puterea în mîna micii burghezii, adică în mîna unei coaliții (alianțe, înțelegeri) a ei cu burghezia, căci mica burghezie nu vrea și *nu* poate să ia singură în mod independent puterea, fapt dovedit de experiența tuturor revoluțiilor, precum și de știința economică, care arată că într-o țară capitalistă poți susține capitalul sau poți susține munca, dar nu te poți menține între ele, la mijloc. Coaliția aceasta a încercat într-o jumătate de an, în Rusia, zeci de mijloace și tot s-a prăbușit.

Ori, în sfîrșit, toată puterea în mîna proletarilor și țăranilor săraci, împotriva burgheziei, pentru a zdrobi rezistența acesteia. O asemenea politică n-a fost încercată încă, și dv. domnilor de la „Novaia Jizn", dv. *sfătuiți* poporul să *nu* facă această încercare, căutînd să-i transmiteți frica de care sînteți cuprinși voi înșivă în fața burgheziei.

O a patra soluție nu poate fi imaginată.

Așadar, dacă „Novaia Jizn" se teme de dictatura proletariatului și o respinge pe motivul că este posibilă o înfrîngere a puterii proletare de către burghezie, asta echivalează cu a *reveni pe furiș* la poziția *înțelegerii* cu capitaliștii!!! Este limpede ca lumina zilei că cine se teme de împotrivire, cine nu crede în posibilitatea de a o zdrobi, cine povățuiește poporul: „temeți-vă de rezistența capitaliștilor, cu ei n-o s-o puteți scoate la capăt", acela

www.dacoromanica.ro

preconizează *implicit* din nou politica de înţelegere cu capitaliştii.

„Novaia Jizn" s-a încurcat tot atît de rău şi fără ieşire, cum s-au încurcat acum toţi democraţii mic-burghezi care îşi dau seama de falimentul coaliţiei, care nu îndrăznesc s-o susţină făţiş şi în acelaşi timp sînt apăraţi de burghezie, care se tem de trecerea întregii puteri în mîna proletarilor şi a ţărănimii sărace.

*
* *

Sa te pretinzi revoluţionar, să vrei să te numeri printre socialişti şi să te temi de împotrivirea capitaliştilor, ce ruşine ! La ce decădere ideologică trebuia să fi ajuns socialismul mondial denaturat de oportunism, ca *să poată răzbate* asemenea glasuri !

Noi am simţit forţa de împotrivire a capitaliştilor, a simţit-o întregul popor, căci capitaliştii, care sînt mai conştienţi decît alte clase, şi-au dat imediat seama de importanţa Sovietelor, şi-au încordat imediat la maximum *toate forţele*, au pus totul în mişcare, au recurs la toate ticăloşiile, au ajuns să pună în circulaţie calomnii şi minciuni nemaiauzite, să urzească comploturi militare, *spre a submina Sovietele*, a le reduce la zero, a le prostitua (cu ajutorul menşevicilor şi al socialiştilor-revoluţionari), spre a le transforma în locuri de flecăreală, spre a extenua pe ţărani şi muncitori prin luni şi luni de zile de vorbărie goală şi joacă de-a revoluţia.

Dar forţa de împotrivire a proletarilor şi a ţăranilor săraci nu s-a făcut încă simţită, deoarece această forţă se va manifesta în toată amploarea ei abia atunci cînd puterea se va afla în mîna proletariatului, cînd zeci de milioane de oameni, striviţi de nevoi şi de robia capitalistă, vor vedea în practică, *vor simţi* că puterea în stat a trecut în mîna claselor asuprite, că ea ajută sărăcimea în lupta împotriva moşierilor şi capitaliştilor, că *zdrobeşte* împotrivirea acestora. *Abia* atunci vom putea vedea ce forţe latente se află în popor, forţe în stare să dea o ripostă capitaliştilor, abia atunci va intra în acţiune ceea ce Engels numeşte „socialism latent" [105], abia atunci în faţa fiecărei

www.dacoromanica.ro

zece mii de dușmani fățiși sau ascunși ai puterii clasei muncitoare și care se manifestă în mod activ sau printr-o rezistență pasivă se vor ridica *un milion* de noi luptători, care pînă acum au dormitat politicește, care au lîncezit în ghearele mizeriei, pradă desperării, care au ajuns să nu mai creadă că și ei sînt oameni, că au și ei dreptul la viață, că întreaga forță a statului centralizat contemporan le poate servi și lor, că și detașamentele *lor* de miliție proletară sînt chemate cu toată încrederea să participe direct, cît mai îndeaproape, zi de zi la conducerea statului.

Capitaliștii și moșierii, cu concursul binevoitor al unora ca Plehanov, Breșkovskaia, Țereteli, Cernov & Co., au făcut *totul* ca *să întîneze* republica democratică, s-o întîneze atît de mult prin slugărnicia lor față de cei avuți, încît poporul a fost cuprins de indiferență, a căzut în apatie și *îi este tot una*, căci flămîndul nu poate face nici o deosebire între republică și monarhie, iar soldatul înghețat, desculț, istovit, care își dă viața pentru interese ce-i sînt străine nu e în stare să îndrăgească republica.

Dar atunci cînd cel de pe urmă salahor, cînd orice șomer, cînd fiecare bucătăreasă, cînd orice țăran ruinat va vedea — nu din ziare, ci cu propriii lui ochi — că puterea proletară nu se ploconește în fața celor avuți, ci ajută sărăcimea, că ea nu ezită să ia măsuri revoluționare, că ia prisosul de produse de la trîntori și-l dă celor flămînzi, că instalează cu forța în locuințele bogătașilor pe cei fără adăpost, că obligă pe cei bogați să plătească laptele, dar nu le dă nici o picătură de lapte pînă cînd copiii *tuturor* familiilor sărace nu capătă lapte în cantitate suficientă, că pămînturile trec în mîna celor ce muncesc, că fabricile și băncile trec sub controlul muncitorilor, că pe milionarii care-și ascund bogățiile îi așteaptă o pedeapsă drastică și imediată, — cînd sărăcimea va vedea și va simți toate acestea, nici o forță a capitaliștilor și a chiaburilor, nici o forță a capitalului financiar mondial, care manipulează sute de miliarde, nu va reuși să înfrîngă revoluția populară, ci ea va ieși biruitoare în lumea întreagă, căci revoluția socialistă se maturizează în toate țările.

Revoluția noastră va fi invincibilă dacă nu se va teme de ea însăși, dacă va da întreaga putere proletariatului,

www.dacoromanica.ro

căci avem de partea noastră şi forţele incomparabil mai mari, mai dezvoltate, mai organizate ale proletariatului mondial, forţe care temporar sînt oprimate de război, dar pe care războiul nu numai că nu le-a nimicit, ci le-a făcut să sporească.

* * *

Să te temi că puterea bolşevicilor, adică puterea proletariatului, care are asigurat sprijinul neprecupeţit al ţărănimii sărace, „va fi zdrobită" de domnii capitalişti! Ce miopie, ce ruşinoasă teamă de popor, ce ipocrizie! Oamenii care manifestă această teamă fac parte din acea „societate" „înaltă" (după etalonul capitalist, dar în realitate *putredă)* care rosteşte cuvîntul „dreptate" fără să creadă în el, din obişnuinţă, ca pe o vorbă goală, fără să-i dea nici un conţinut.

Iată un exemplu:

D-l Peşehonov este un cunoscut semicadet. Un trudovic mai moderat decît el, tovarăş de idei cu alde Breşkovskaia şi Plehanov nu s-ar putea găsi. N-a fost un ministru mai slugarnic faţă de burghezie. Lumea n-a văzut încă un adept mai înflăcărat al „coaliţiei", al înţelegerii cu capitaliştii!

Şi iată ce *a fost nevoit* să recunoască acest domn în cuvîntarea pe care a ţinut-o la Consfătuirea „democratică" (citeşte: bulîghinistă), după cum relatează ziarul defensist „Izvestiia":

„Există două programe. Primul este un program care exprimă revendicările unor grupuri, revendicări de clasă şi naţionale. Cei care susţin acest program în modul cel mai făţiş sînt bolşevicii. Iar celorlalte părţi ale democraţiei nu le este de loc uşor să-l respingă, deoarece el da expresie revendicărilor maselor muncitoare, cerinţelor naţionalităţilor asuprite şi nedreptăţite. Democraţiei nu-i este atît de uşor să rupă cu bolşevicii, să respingă aceste revendicări de clasă, în primul rînd pentru că ele sînt în esenţă juste. Dar acest program, pentru care am luptat pînă la revoluţie, pentru care am făcut revoluţia şi pe care, în alte condiţii, l-am fi sprijinit toţi ca unul, în actualele condiţii constituie un imens pericol. Acum pericolul este şi mai mare, din cauză că aceste revendicări urmează să fie formulate într-un moment în care statul este în imposibilitate să le satisfacă.

www.dacoromanica.ro

Trebuie să apărăm întîi întregul — statul, să-l salvăm pe el de la pieire, şi aici există o singură cale: nu satisfacerea revendicărilor, oricît de juste şi de imperioase ar fi ele, ci, dimpotrivă, restricţii, sacrificii, care trebuie să fie cerute tuturor" („Izvestiia C.E.C." din 17 septembrie).

D-l Peşehonov nu înţelege că, atîta timp cît capitaliştii sînt la putere, el apără *nu* întregul, ci interesele hrăpăreţe ale capitalului imperialist rus şi „aliat". El nu înţelege că războiul ar înceta să fie un război imperialist, de cotropire, de jaf numai după o ruptură cu capitaliştii, cu tratatele *lor* secrete, cu anexiunile *lor*, cu escrocheriile *lor* bancare şi financiare. D-l Peşehonov nu înţelege că numai *după* aceasta, în cazul cînd duşmanul ar respinge o pace dreaptă ce i-ar fi propusă formal, războiul ar deveni un război de apărare, un război drept. El nu înţelege că capacitatea de apărare a unei ţări care ar răsturna jugul capitalului, ar da pămînt ţăranilor, ar pune băncile şi fabricile sub controlul muncitoresc ar *întrece cu mult* capacitatea de apărare a unei ţări capitaliste.

Şi, ceea ce este principal, d-l Peşehonov *nu* înţelege că, nevoit fiind să recunoască justeţea bolşevismului, să recunoască că revendicările bolşevismului sînt revendicările *„maselor muncitoare"*, adică ale majorităţii populaţiei, *cedează* implicit toate poziţiile, poziţiile întregii democraţii mic-burgheze.

Iată unde este forţa noastră. Iată de ce guvernul nostru va fi de neînvins: pentru că pînă şi adversarii sînt nevoiţi să recunoască că programul bolşevic este programul „maselor muncitoare" şi al „naţionalităţilor asuprite".

Şi d-l Peşehonov este doar amicul politic al cadeţilor, al celor de la „Edinstvo" şi „Delo Naroda", al unora ca Breşkovskaia şi Plehanov, este exponentul chiaburilor şi al unor domni ale căror soţii şi surori s-ar duce mîine să-şi înfigă umbrelele în ochii bolşevicilor care ar rămîne în viaţă după o eventuală înfrîngere a lor de către trupele lui Kornilov sau (ceea ce este absolut acelaşi lucru) de către trupele lui Kerenski.

Şi un astfel de domn *este nevoit* să recunoască că revendicările bolşevicilor „sînt juste".

www.dacoromanica.ro

Pentru el, „dreptatea" este o vorbă goală. Dar pentru masele de semiproletari, pentru majoritatea micii burghezii de la oraşe şi sate, pentru aceşti oameni ruinaţi, istoviţi, exasperaţi de război, ea nu este o vorbă goală, ci problema cea mai acută, cea mai arzătoare, cea mai importantă: ei nu vor să moară de foame, vor să aibă o bucată de pîine. Iată de ce *nici un fel* de politică *nu se poate* baza pe „coaliţie", pe „concilierea" intereselor celor flămînzi şi ruinaţi cu interesele exploatatorilor. Iată de ce un guvern bolşevic *are asigurat* sprijinul majorităţii covîrşitoare a *acestor* mase.

Dreptatea e vorbă goală, spun intelectualii şi lichelele care sînt gata să se declare marxişti pornind de la înaltul considerent că ei „au contemplat *posteriorul*" materialismului economic.

Ideile devin o forţă atunci cînd cuceresc masele. Şi tocmai acum bolşevicii, reprezentanţii internaţionalismului proletar revoluţionar, au întruchipat prin politica lor ideea care pune în mişcare în lumea întreagă imense mase de oameni ai muncii.

Numai ideea de dreptate, numai sentimentul maselor revoltate de exploatare nu le-ar fi adus niciodată pe calea justă spre socialism. Dar din moment ce capitalismul a dezvoltat aparatul material al marilor bănci, sindicatelor, căilor ferate etc.; din moment ce bogata experienţă a ţărilor înaintate a acumulat atîtea minuni în domeniul tehnicii, a căror aplicare *este frînată* de capitalism; din moment ce muncitorii conştienţi au format un partid de un sfert de milion de oameni pentru a lua în mînă sistematic acest aparat şi a-l pune în funcţiune cu sprijinul tuturor celor ce muncesc şi sînt exploataţi, — din moment ce *există* aceste condiţii, nu se va găsi pe pămînt o forţă care să-i poată împiedica pe bolşevici — *dacă ei nu se vor lăsa intimidaţi* şi vor şti să ia puterea — s-o păstreze pînă la victoria revoluţiei socialiste mondiale.

www.dacoromanica.ro

POSTFAȚĂ

Rîndurile de mai sus erau gata scrise cînd editorialul din „Novaia Jizn" din 1 octombrie ne-a furnizat o nouă perlă de prostie, cu atît mai periculoasă cu cît este camuflată sub steagul simpatiei față de bolșevici și sub vălul preaînțeleptului considerent filistin: „să nu ne lăsăm provocați" (să nu ne lăsăm atrași în cursă de urletele despre provocare, menite să înfricoșeze pe bolșevici și să-i determine să *nu* ia puterea).

Iat-o:

„Învățămintele mișcărilor de felul aceleia de la 3—5 iulie, pe de o parte, și ale rebeliunii lui Kornilov, pe de altă parte, au arătat cît se poate de clar că democrația, care are la dispoziția ei organe extrem de influente în rîndurile populației, este de neînvins atunci cînd ocupă în războiul civil o poziție defensivă, și este înfrîntă, pierzînd toate elementele intermediare, șovăielnice atunci cînd ia inițiativa ofensivei".

Dacă bolșevicii ar manifesta, în indiferent ce formă, spirit concesiv față de prostia filistină exprimată în raționamentul citat, ei ar duce la pieire și partidul lor, și revoluția.

Autorul raționamentului, apucîndu-se să vorbească despre războiul civil (o temă tocmai pe măsura unei doamne simpatice în toate privințele), a denaturat *învățămintele istoriei* în această problemă, căzînd de-a dreptul în grotesc.

Iată cum raționa în legătură cu *aceste* învățăminte, în legătură cu învățămintele istoriei în *această* problemă

www.dacoromanica.ro

Karl Marx, fondatorul şi exponentul tacticii proletar-revoluţionare :

„Insurecţia este o artă, ca şi războiul sau ca oricare altă artă. Ea este supusă anumitor reguli, şi neglijarea lor duce la pieirea partidului care s-a făcut vinovat de nerespectarea lor. Aceste reguli, fiind consecinţele logice care decurg din esenţa partidelor, din esenţa condiţiilor cu care ai de-a face într-un asemenea caz, sînt atît de clare şi de simple, încît scurta experienţă din 1848 a făcut ca germanii să le cunoască îndeajuns de bine. În primul rînd, niciodată nu trebuie să te joci cu insurecţia dacă nu eşti hotărît să mergi pînă la capăt (tradus ad literam : să suporţi toate consecinţele acestui joc). Insurecţia este o ecuaţie cu mărimi extrem de nedeterminate, a căror valoare se poate schimba de la o zi la alta. Forţele de luptă împotriva cărora trebuie să acţionezi au pe de-a-ntregul de partea lor avantajul organizării, disciplinei şi autorităţii tradiţionale“ (Marx are în vedere cazul cel mai „anevoios“ al insurecţiei : atunci cînd vechea putere este „solidă“ şi cînd insurecţia trebuie să înfrunte o armată care nu s-a descompus sub influenţa revoluţiei şi a şovăielilor guvernului) ; „dacă insurgenţii nu pot concentra forţe mari împotriva duşmanului, ei vor fi înfrînţi şi nimiciţi. În al doilea rînd, din moment ce a început insurecţia, trebuie să acţionezi cu cea mai mare hotărîre şi să treci la ofensivă. Defensiva este moartea oricărei insurecţii armate ; rămînînd în defensivă, ea este pierdută încă înainte de a-şi fi măsurat forţele cu cele ale inamicului. Trebuie să-l iei pe duşman prin surprindere atîta timp cît trupele lui sînt încă răzleţite, trebuie să cauţi să obţii în fiecare zi noi succese, fie şi succese mici ; trebuie să menţii superioritatea morală pe care ţi-a dat-o prima mişcare încununată de succes a insurgenţilor ; trebuie să atragi de partea ta elementele şovăielnice, care urmează totdeauna pe cel mai tare şi se situează totdeauna alături de partea cea mai sigură ; trebuie să-l sileşti pe duşman să se retragă înainte ca el să fi putut concentra trupele împotriva ta ; într-un cuvînt, acţionează aşa cum spunea Danton, cel mai mare maestru al tacticii revoluţionare cunoscut pînă acum : îndrăzneală,

www.dacoromanica.ro

îndrăzneală și iar îndrăzneală!" („Revoluție și contrarevoluție în Germania", ed. germană din 1907, p. 118) [106].

Noi am schimbat toate acestea — ar putea spune despre sine cei de la „Novaia Jizn", „marxiști și ei" —, în loc de o întreită îndrăzneală, noi avem două calități: „două sînt virtuțile noastre: moderație și punctualitate". Pentru „noi" experiența istoriei mondiale, experiența marii revoluții franceze nu fac doi bani. Pentru „noi" importantă este experiența celor două mișcări din 1917, privită și deformată prin ochelari molcealiniști *.

Să privim această experiență fără a ne pune acești drăguți ochelari.

Voi asemuiți evenimentele de la 3—5 iulie cu un „război civil", pentru că ați dat crezare lui Aleksinski, Pereverzev & Co. Este caracteristic pentru domnii de la „Novaia Jizn" că dau crezare unor astfel de oameni (fără ca ei să încerce să facă ceva pentru *a aduna date* în legătură cu evenimentele de la 3—5 iulie, deși dispun de aparatul vast al unui mare cotidian).

Dar să admitem chiar pentru o clipă că evenimentele de la 3—5 iulie nu au marcat începutul unui război civil, menținut de bolșevici în stadiul său incipient, ci a fost un adevărat război civil. Să admitem.

Ce dovedește, în acest caz, acest învățămînt?

În primul rînd că bolșevicii *nu* au trecut la ofensivă, căci este incontestabil că în noaptea de 3 spre 4 iulie și chiar la 4 iulie ei ar fi reușit să facă mult dacă ar fi trecut la ofensivă. Defensiva a fost slăbiciunea lor, dacă e să vorbim de un război civil (cum vorbește „Novaia Jizn", și nu de transformarea unei izbucniri spontane într-o demonstrație de tipul celei din 20—21 aprilie, după cum arată *faptele).*

Așadar, „învățămîntul" pledează *împotriva* înțelepților de la „Novaia Jizn".

În al doilea rînd, motivele pentru care bolșevicii nici nu și-au propus măcar să dezlănțuie o insurecție la

* Molcealin, personaj din comedia „Prea multă minte strică" de Griboedov, — tipul omului servil față de superiori, lipsit de principialitate, carierist. — *Nota trad.*

www.dacoromanica.ro

3—4 iulie, şi *nici un colegiu* al bolşevicilor nu a pus măcar această problemă, depăşesc *cadrul* discuţiei noastre cu „Novaia Jizn". Căci noi discutăm despre *învăţămintele* unui „război civil", adică ale unei insurecţii, şi nu despre o situaţie cînd un partid revoluţionar se reţine să dezlănţuie o insurecţie fiindcă este evident că nu are majoritatea de partea sa.

Întrucît, după cum ştie toată lumea, bolşevicii au obţinut majoritatea şi în Sovietele din cele două capitale şi în ţară (peste 49% din voturi la Moscova) abia cu *mult după* iulie 1917, iată că „învăţămintele" arată şi de data aceasta cu totul altfel decît vrea să le vadă această doamnă simpatică în toate privinţele care se cheamă „Novaia Jizn".

Mai bine v-aţi lăsa de politică, cetăţeni de la „Novaia Jizn" !

Dacă partidul revoluţionar nu are majoritatea în detaşamentele înaintate ale claselor revoluţionare şi în ţară, nici nu poate fi vorba de insurecţie. În afară de aceasta, insurecţia necesită : 1) creşterea revoluţiei pe scară naţională ; 2) falimentul moral şi politic total al vechiului guvern, de pildă al guvernului „de coaliţie" ; 3) puternice oscilări în lagărul tuturor elementelor intermediare, adică al celor care *nu* sînt cu totul de partea guvernului, cum fuseseră pînă mai ieri.

De ce „Novaia Jizn", vorbind despre „învăţămintele" evenimentelor de la 3—5 iulie, nici măcar n-a băgat în seamă acest foarte important învăţămînt ? Pentru că cei care s-au apucat să discute o problemă politică nu sînt politicieni, ci oameni proveniţi dintr-un cerc de intelectuali speriaţi de burghezie.

Mai departe. În al treilea rînd, faptele arată că tocmai *după* 3—4 iulie, tocmai datorită faptului că domnii Ţereteli *au fost demascaţi* prin politica lor din *iulie*, că *masele* au ajuns să vadă în bolşevici pe luptătorii *lor* de avangardă, iar în „social-blochişti" nişte trădători, tocmai datorită tuturor acestor fapte începe *destrămarea* socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor. Această destrămare a fost dovedită pe deplin, *încă înaintea* rebeliunii lui Kornilov, de alegerile din 20 august din Petrograd,

www.dacoromanica.ro

care s-au soldat cu victoria bolşevicilor şi înfrîngerea „social-blochiştilor" („Delo Naroda" a încercat recent să dezmintă faptul, *tăinuind* rezultatele privitoare la *toate* partidele, ceea ce nu e decît o autoînşelare şi o înşelare a cititorului ; după datele publicate în „Den" din 24 august, date care se referă numai la oraş, procentul voturilor obţinute de cadeţi a crescut de la 22% la 23%, iar cifra absolută a voturilor a scăzut cu 40% ; procentul voturilor obţinute de bolşevici a crescut de la 20% la 33%, iar cifra absolută a voturilor a scăzut doar cu 10% ; procentul voturilor obţinute de toţi cei „de mijloc" a scăzut de la 58% la 44%, iar cifra absolută a acestor voturi a scăzut cu 60% ! !).

Destrămarea socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor după evenimentele din iulie şi înainte de rebeliunea lui Kornilov este dovedită şi de creşterea numărului de adepţi ai aripii de „stînga" în ambele partide, care a ajuns să cuprindă aproape 40% din efectivul lor ; e „răzbunarea" pentru prigonirea bolşevicilor de către d-nii Kerenski.

Partidul proletar, cu toate că „a pierdut" cîteva sute de membri, *a cîştigat* enorm de pe urma evenimentelor de la 3—4 iulie, căci *masele* au înţeles şi au văzut tocmai în aceste zile grele devotamentul lui şi *trădarea* socialiştilor-revoluţionari şi a menşevicilor. „Învăţămintele" sînt deci cu totul şi cu totul altele decît cele trase de cei de la „Novaia Jizn" : nu te îndepărta de masele în fierbere oscilînd înspre „molcealinii democraţiei", iar dacă e să porneşti insurecţia, treci la ofensivă atîta timp cît forţele duşmanului sînt răzleţite, ia duşmanul prin surprindere.

Nu-i aşa, domnilor „marxişti şi voi" de la „Novaia Jizn" ?

Sau „marxismul" *nu* înseamnă a pune la baza tacticii aprecierea precisă a situaţiei *obiective*, ci a pune în aceeaşi oală, în mod stupid şi fără spirit critic, şi „războiul civil" şi „congresul Sovietelor şi convocarea Adunării constituante" ?

Asta este de-a dreptul ridicol, domnilor, asta înseamnă pur şi simplu să sfidezi marxismul şi orice logică !

Dacă situaţia *obiectivă nu* dă temeiuri pentru ascuţirea luptei de clasă în aşa măsură încît ea să se transforme

www.dacoromanica.ro

în „război civil", de ce mai vorbiţi despre „război civil" *în legătură* cu „congresul Sovietelor şi Adunarea constituantă" ? (aşa este intitulat editorialul din „Novaia Jizn" analizat de noi). În acest caz trebuia să spuneţi clar cititorului şi să-i dovediţi că situaţia obiectivă *nu* oferă teren pentru un război civil şi că de aceea tactica poate şi trebuie să pună pe primul plan lucruri paşnice, legal-constituţionale, „simple" din punct de vedere juridic şi parlamentar, cum ar fi congresul Sovietelor şi Adunarea constituantă. În acest caz *se poate* împărtăşi părerea că un asemenea congres şi o asemenea adunare sînt într-adevăr în stare *să hotărască.*

Dacă însă condiţiile obiective ale momentului determină inevitabilitatea sau cel puţin probabilitatea unui război civil, dacă n-aţi vorbit despre el „de pomană", ci văzînd clar, simţind, sesizînd existenţa unei situaţii de război civil, cum mai puteţi pune pe primul plan congresul Sovietelor sau Adunarea constituantă ? ? Este pur şi simplu o bătaie de joc la adresa maselor flămînde şi istovite ! Cum credeţi că flămîndul se va învoi „să mai aştepte" două luni ? Sau dezastrul economic, despre care voi înşivă scrieţi în fiecare zi că se întinde, se va învoi „să mai aştepte" pînă la congresul Sovietelor sau pînă la Adunarea constituantă ? Sau ofensiva germană, în lipsa unor paşi serioşi spre pace (adică în lipsa propunerii formale a unei păci drepte făcute tuturor beligeranţilor) din partea noastră, se va învoi „să aştepte" congresul Sovietelor sau Adunarea constituantă ? Sau aveţi voi date care vă permit să trageţi concluzia că istoria revoluţiei ruse, care de la 28 februarie pînă la 30 septembrie s-a desfăşurat deosebit de furtunos şi de rapid, se va desfăşura de la 1 octombrie pînă la 29 noiembrie [107] cît se poate de liniştit, paşnic, legal şi ponderat, într-un ritm care să excludă exploziile, salturile, înfrîngerile în război, crizele economice ? Sau armata de pe front, despre care un *ne*bolşevic, ofiţerul Dubasov, a declarat oficial, în numele frontului, că „nu mai vrea să lupte", armata aceasta va flămînzi şi va degera liniştită pînă la termenul „fixat" ? Sau răscoala ţărănească va înceta să devină — pentru că voi o veţi numi „anarhie"

www.dacoromanica.ro

şi „pogrom", pentru că Kerenski va trimite forţe „militare" *împotriva ţăranilor* — un element al războiului civil? Sau este posibilă, *este de conceput* o activitate liniştită, corectă, *ne*falsificată a guvernului în vederea convocării Adunării constituante *într-o* ţară *ţărănească* atunci cînd acest guvern *reprimă* răscoala ţărănească?

Nu mai rîdeţi de „zăpăceala de la Institutul Smolnîi" [108], domnilor! Nici zăpăceala voastră nu este mai mică. La problemele cumplite ale războiului civil, voi răspundeţi prin fraze care vă dau în vileag zăpăceala şi prin jalnice iluzii constituţionaliste. Iată de ce spun eu că, dacă bolşevicii s-ar lăsa cuprinşi de această stare de spirit, ar duce la pieire şi partidul, şi revoluţia lor.

N. Lenin

1 octombrie 1917.

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL, COMITETUL DIN MOSCOVA, COMITETUL DIN PETROGRAD, ŞI MEMBRII BOLŞEVICI AI SOVIETELOR DIN PETERSBURG ŞI MOSCOVA [109]

Dragi tovarăşi, evenimentele ne indică atît de clar care e sarcina noastră, încît orice întîrziere ar fi de-a dreptul o *crimă.*

Mişcarea agrară ia amploare. Guvernul intensifică sălbaticele sale represiuni, în rîndurile armatei cresc simpatiile faţă de noi (la Moscova 99% din soldaţi au votat pentru noi, trupele din Finlanda şi flotă sînt împotriva guvernului, mărturia lui Dubasov despre situaţia de pe front în general).

În Germania se dezlănţuie evident o revoluţie, în special acum, după împuşcarea marinarilor. 47% bolşevici la alegerile de la Moscova constituie o mare victorie. Împreună cu socialiştii-revoluţionari de stînga avem o majoritate *compactă în ţară.*

Funcţionarii de la căile ferate şi de la poştă au intrat în conflict cu guvernul. Liberdanii nu mai vorbesc de un congres la 20 octombrie, ci după această dată etc. etc.

„A aştepta" în aceste condiţii ar fi o crimă.

Bolşevicii nu au dreptul să aştepte congresul Sovietelor, ei trebuie *să ia puterea imediat.* Ei vor salva în felul acesta şi revoluţia mondială (căci altfel s-ar ivi primejdia încheierii unui tîrg între imperialiştii din toate ţările, care, după masacrele din Germania, vor fi mai concilianţi unii faţă de alţii şi *se vor uni împotriva noastră)* şi revoluţia rusă (altfel valul de anarhie de astăzi poate deveni mai puternic *decît noi)* şi sute de mii de vieţi pe front.

www.dacoromanica.ro

Orice tergiversare e o crimă. A aştepta congresul Sovietelor este o joacă de copil de-a formalităţile, un joc ruşinos, o trădare a revoluţiei.

Dacă nu putem lua puterea fără insurecţie, trebuie *să pornim la insurecţie imediat.* Este foarte posibil ca tocmai acum să putem lua puterea fără insurecţie : de pildă, dacă Sovietul din Moscova ar lua îndată puterea şi s-ar proclama guvern (împreună cu Sovietul din Petrograd). La Moscova victoria noastră este asigurată şi n-are cine să lupte împotriva noastră. La Petrograd se poate aştepta. Guvernul nu poate întreprinde nimic şi n-are nici o scăpare ; el se va preda.

Căci Sovietul din Moscova, luînd puterea, băncile, fabricile, ziarul „Russkoe Slovo", va dobîndi o bază solidă şi o mare forţă, făcînd agitaţie în faţa întregii Rusii şi punînd problema astfel : *mîine* vom propune *pace* dacă bonapartistul Kerenski se va preda (iar dacă nu se va preda, îl vom răsturna). *Pămîntul* să fie dat *imediat* ţăranilor, să se facă *imediat* concesii feroviarilor şi funcţionarilor de la poştă etc.

Nu este obligatoriu „să începem" la Petrograd. Dacă Moscova „va începe" fără vărsare de sînge, o vor sprijini cu siguranţă : 1) armata de pe front prin simpatia ei, 2) ţăranii pretutindeni, 3) flota şi trupele din Finlanda *vor porni asupra Petrogradului.*

Chiar dacă Kerenski a concentrat în apropiere de Petrograd unul sau două corpuri de cavalerie, el va trebui să se predea. Sovietul din Petrograd poate sta în espectativă, făcînd agitaţie pentru un guvern al Sovietelor la Moscova. Lozinca : puterea Sovietelor, pămînt ţăranilor, pace popoarelor, pîine înfometaţilor.

Victoria este asigurată, şi avem nouă şanse din zece s-o obţinem fără vărsare de sînge.

A aştepta înseamnă a comite o crimă faţă de revoluţie.

Salutări, *N. Lenin*

Scris la 1 (14) octombrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1921, în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov), vol. XIV, partea a II a

Se tipăreşte după copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

TEZE PENTRU RAPORTUL LA CONFERINŢA DIN 8 OCTOMBRIE A ORGANIZAŢIEI PETERSBURG, PRECUM ŞI PENTRU REZOLUŢIE ŞI PENTRU MANDATUL CELOR CARE URMEAZĂ SĂ FIE ALEŞI DELEGAŢI LA CONGRESUL PARTIDULUI [110]

ÎN LEGĂTURĂ CU PARTICIPAREA PARTIDULUI LA PREPARLAMENT

1) Participarea partidului nostru la „preparlament" sau „Consiliul democratic", sau „Consiliul republicii" este o greşeală evidentă şi o abatere de pe calea proletară-revoluţionară.

2) Situaţia obiectivă se caracterizează prin faptul că în ţară ia amploare neîndoielnic revoluţia împotriva guvernului bonapartist al lui Kerenski (răscoala ţărănească, accentuarea nemulţumirii şi a conflictelor cu guvernul în armată şi în grupurile naţionale, conflictul cu feroviarii şi funcţionarii de la poştă, eşecul total în alegeri al menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari conciliatori etc.).

Dată fiind dezvoltarea revoluţiei, a participa la un parlament falsificat, aranjat pentru a înşela poporul, înseamnă a înlesni această înşelăciune, *a îngreuia* acţiunea de pregătire a revoluţiei, a abate atenţia poporului şi forţele partidului de la sarcina vitală a luptei pentru putere şi pentru răsturnarea guvernului.

3) De aceea congresul partidului trebuie să recheme din preparlament pe membrii partidului nostru, să declare boicot preparlamentului, să ceară poporului să pregătească forţe pentru dizolvarea acestei „Dume bulîghiniste" ţereteliste.

ÎN LEGĂTURĂ CU LOZINCA „TOATĂ PUTEREA ÎN MÎNA SOVIETELOR"

1. Întreaga activitate desfăşurată de bolşevici o jumătate de an în cadrul revoluţiei, întreaga critică făcută de ei menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari pentru „con-

www.dacoromanica.ro

ciliatorismul" lor și pentru că au transformat Sovietele într-un loc de flecăreală impun bolșevicilor să respecte această lozincă în mod conștiincios și consecvent marxist ; din păcate, în instituțiile centrale ale partidului se fac remarcate ezitări, o anumită „teamă" față de lupta pentru putere, o tendință de a evita această luptă substituindu-i rezoluții, proteste și congrese.

2. Întreaga experiență a celor două revoluții, atît a celei din 1905 cît și a celei din 1917, precum și toate hotărîrile partidului bolșevic, toate declarațiile politice făcute de el de-a lungul anilor dovedesc că Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților este o realitate numai atunci cînd este un organ al insurecției, un organ al puterii revoluționare. Dacă nu își asumă acest rol, Sovietele nu sînt decît o jucărie, ceea ce în mod inevitabil dezamăgește masele, ducîndu-le într-o stare de apatie, de indiferență, căci, pe bună dreptate, li se urăște și lor cu rezoluții și proteste repetate la nesfîrșit.

3. Îndeosebi acum, cînd în țară se întinde răscoala țărănească, reprimată de Kerenski cu ajutorul unor trupe selecționate, cînd și măsurile militare aplicate la sate amenință vădit cu măsluirea și falsificarea alegerilor pentru Adunarea constituantă, cînd în Germania s-a ajuns la o răscoală în flotă, acum refuzul bolșevicilor de a transforma Sovietele într-un organ al insurecției ar fi o trădare atît a țăranilor, cît și a cauzei revoluției socialiste internaționale.

4. Sarcina luării puterii de către Soviete este sarcina săvîrșirii unei insurecții victorioase. De aceea forțele cele mai de nădejde ale partidului trebuie să fie trimise cu toatele în fabrici și cazărmi pentru a arăta maselor care este sarcina lor și pentru ca, ținînd cont cum se cuvine de starea lor de spirit, să aleagă momentul potrivit pentru răsturnarea guvernului lui Kerenski.

A lega neapărat această sarcină de congresul Sovietelor, a o subordona acestui congres înseamnă *a te juca de-a insurecția,* fixînd dinainte ziua insurecției, ajutînd guvernul să pregătească trupele, derutînd masele prin iluzia că printr-o „rezoluție" a congresului Sovietelor s-ar putea

www.dacoromanica.ro

rezolva o problemă pe care numai proletariatul răsculat este în stare s-o rezolve prin forţă.

5. Trebuie să luptăm împotriva iluziilor constituţionaliste şi împotriva speranţelor în congresul Sovietelor, să renunţăm la ideea preconceputǎ de „a aştepta" neapărat acest congres, să concentrăm toate forţele pentru a explica maselor inevitabilitatea insurecţiei şi pentru a o pregăti. Dacă, avînd în mînă Sovietele din cele două capitale, bolşevicii ar renunţa la această sarcină şi ar consimţi să aştepte convocarea Adunării constituante (*adică* falsificarea ei) de către guvernul Kerenski, ei ar transforma propaganda lor în favoarea lozincii „puterea în mîna Sovietelor", într-o vorbărie goală, compromiţîndu-se din punct de vedere politic ca partid al proletariatului revoluţionar.

6. Lucrul acesta este valabil îndeosebi acum, cînd în alegerile de la Moscova bolşevicii au obţinut 49½% din voturi şi cînd, cu sprijinul socialiştilor-revoluţionari de stînga, sprijin care există de mult în fapt, ei au o majoritate certă în ţară.

OBSERVAŢIE LA REZOLUŢIA „PUTEREA ÎN MÎNA SOVIETELOR"

Putem să nu publicăm în întregime tezele cu privire la „puterea în mîna Sovietelor", dar, dacă *renunţăm să discutăm în cadrul partidului şi să explicăm maselor* aceste probleme atît de actuale şi de importante, care nu pot fi discutate în întregime în presă, pentru că nu există o libertate deplină a presei, sau care nu pot fi divulgate duşmanilor, înseamnă ca partidul să-şi piardă legătura cu avangarda proletariatului.

ÎN LEGĂTURĂ CU LISTA DE CANDIDAŢI PENTRU ADUNAREA CONSTITUANTĂ

Lista de candidaţi publicată de Comitetul Central este întocmită într-un mod inadmisibil, şi trebuie să protestăm vehement împotriva ei. Căci în Adunarea constituantă ţărănească trebuie să fie de patru sau de cinci ori mai

www.dacoromanica.ro

mulți muncitori, singurii în stare să întrețină legături strînse și apropiate cu deputații țărani. De asemenea, este absolut inadmisibil un număr atît de mare de candidați dintre persoanele lipsite de experiență, care au aderat recent de tot la partidul nostru (cum e Larin). Completînd lista cu asemenea candidați, care ar trebui mai întîi să activeze luni de zile în partid, C.C. deschide larg porțile carierismului și goanei după locșoare în Adunarea constituantă. Este necesar să revizuim de urgență lista și să-i aducem corectivele necesare.

OBSERVAȚIE LA TEZA „ÎN LEGĂTURĂ CU LISTA DE CANDIDAȚI PENTRU ADUNAREA CONSTITUANTĂ"

Este de la sine înțeles că dintre interraioniști [111], care au puțină experiență în activitatea proletară dusă *pe linia* partidului nostru, nimeni nu va contesta, de pildă, candidatura lui Troțki, căci, în primul rînd, Troțki, chiar de la sosirea sa, s-a situat pe pozițiile internaționalismului ; în al doilea rînd, el a militat printre interraioniști pentru fuziune ; în al treilea rînd, în zilele grele din iulie a fost la înălțimea sarcinii sale și un partizan devotat al partidului proletariatului revoluționar. Evident că asemenea lucruri nu se pot spune despre mulți dintre membrii de ieri ai partidului trecuți pe listă.

Este scandalos mai ales că a fost propus Larin (și încă înaintea lui Petrovski, Krîlenko ș.a. ...). Încă în timpul războiului, Larin *a dat concurs șoviniștilor*, a luat cuvîntul *din partea lor* la congresul din Suedia, a contribuit la publicarea de neadevăruri cu privire la muncitorii din Petersburg și la boicotul lor împotriva comitetelor pentru industria de război. În timpul războiului, Larin nu s-a declarat niciodată pînă la revoluție *luptător* pentru internaționalism. După sosirea sa în Rusia, el i-a ajutat mult timp pe menșevici și a luat atitudine chiar și în presă prin atacuri pline de necuviință, în spiritul lui Aleksinski, împotriva partidului nostru. El este cunoscut pentru „salturile" sale : să ne amintim de broșura sa în legătură cu congresul muncitoresc și fuziunea cu eserii.

www.dacoromanica.ro

Desigur, n-ar fi trebuit să amintim de toate astea dacă Larin ar fi intrat în partidul nostru cu intenţia de a se îndrepta. Dar a-l alege în Adunarea constituantă la o săptămînă-două după ce a intrat în partid înseamnă a transforma *în fapt* partidul nostru într-o cloacă murdară de carierişti, cum sînt majoritatea partidelor din Europa *.

O activitate serioasă în cadrul Adunării constituante va fi *apropierea* strînsă, intimă de ţărani. Şi asta n-o pot realiza decît muncitorii, care prin traiul lor sînt aproape de ţărani. A umple Adunarea constituantă cu oratori şi publicişti înseamnă a păşi pe drumul bătătorit al oportunismului şi şovinismului, ceea ce este nedemn de „Internaţionala a III-a".

Scris între 29 septembrie şi 4 octombrie (12 şi 17 octombrie) 1917

Publicat incomplet în 1921, în Operele lui N. Lenin (V. Ulianov), vol. XIV, partea a II-a

Se tipăreşte pentru prima oară în întregime, după copia dactilografiată

---

* Dar candidatura lui M. N. Pokrovski ? In 1907 el a plecat de la bolşevici şi s-a ţinut deoparte ani de zile. Ar fi bine să fi revenit definitiv la noi. Dar el trebuie să dovedească asta printr-o activitate îndelungată.

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE CONFERINŢA ORGANIZAŢIEI ORĂŞENEŞTI PETROGRAD

VA FI CITITĂ ÎN ŞEDINŢA ÎNCHISĂ

Tovarăşi ! Permiteţi-mi să atrag atenţia conferinţei că situaţia politică e extrem de gravă. Nu mă pot baza decît pe ştirile din ziarele apărute sîmbătă dimineaţa. Aceste ştiri ne obligă însă să punem problema astfel :

Oare nu cumva inactivitatea totală a flotei engleze în general, precum şi a submarinelor engleze cu prilejul luării Oselului de către germani, oare nu cumva acest fapt, coroborat cu planul guvernului de a se muta de la Petrograd la Moscova, arată că imperialiştii ruşi şi englezi, Kerenski şi capitaliştii anglo-francezi au pus la cale un *complot* în scopul de a preda germanilor Petrogradul şi de a înăbuşi *astfel* revoluţia rusă ?

Eu cred că da.

S-ar putea ca complotul să nu fi fost pus la cale direct, ci prin intermediul altor kornilovişti (Maklakov, alţi cadeţi, milionari ruşi „fără partid" etc.), dar asta nu schimbă cu nimic fondul chestiunii.

Concluzia este limpede :

Trebuie să se recunoască că revoluţia va pieri dacă guvernul Kerenski nu va fi răsturnat în timpul cel mai scurt de către proletari şi soldaţi. Problema insurecţiei a devenit o problemă la ordinea zilei.

Trebuie mobilizate toate forţele spre a insufla muncitorilor şi soldaţilor ideea necesităţii absolute de a da o luptă înverşunată, lupta finală şi hotărîtoare, pentru răsturnarea guvernului Kerenski.

Trebuie să ne adresăm tovarăşilor din Moscova, convingîndu-i să ia puterea la Moscova, să destituie guvernul

www.dacoromanica.ro

Kerenski şi să proclame Sovietul de deputaţi ai muncitorilor din Moscova guvern provizoriu al Rusiei pentru a propune imediat pacea şi pentru a salva Rusia de un complot. Tovarăşii din Moscova trebuie să pună la ordinea zilei problema insurecţiei la Moscova.

Trebuie să profităm de Congresul regional al Sovietelor de deputaţi ai soldaţilor din Regiunea de nord [112], convocat la Helsinki pentru 8 octombrie, şi (cînd delegaţii se vor întoarce prin Petrograd) să mobilizăm toate forţele pentru a-i atrage de partea insurecţiei.

Trebuie să propunem şi să cerem C.C. al partidului nostru ca bolşevicii să părăsească cît mai grabnic preparlamentul şi toate forţele să fie îndreptate spre a demasca în faţa maselor complotul urzit de Kerenski şi de imperialiştii din alte ţări şi spre a pregăti insurecţia astfel încît *momentul* declanşării ei să fie bine ales.

P.S. Rezoluţia secţiei *soldaţi* a Sovietului din Petrograd împotriva plecării guvernului din Petrograd [113] arată că şi printre soldaţi *se întăreşte* convingerea că Kerenski urzeşte un complot. Trebuie să ne adunăm toate forţele pentru a întreţine această convingere *justă* şi pentru a face agitaţie printre soldaţi.

*
* *

Propun să se adopte următoarea rezoluţie :

„Conferinţa, examinînd situaţia actuală, care, după părerea generală, este extrem de critică, constată următoarele fapte :

1. Operaţiile ofensive ale flotei germane, puse în legătură cu inactivitatea totală a flotei engleze — fapt cît se poate de straniu — şi cu planul guvernului provizoriu de a se muta de la Petrograd la Moscova, fac să se nască bănuiala serioasă că guvernul Kerenski (sau — ceea ce-i tot una — imperialiştii ruşi care se află în spatele lui) a urzit un complot împreună cu imperialiştii anglo-francezi în scopul de a preda germanilor Petrogradul şi de a înăbuşi în *acest* mod revoluţia.

www.dacoromanica.ro

2. Temeinicia acestor bănuieli este sporită în mare măsură, ele prezentînd maximum de verosimilitate posibilă în asemenea cazuri, pentru că :

în primul rînd, în armată crește de mult și s-a întărit convingerea că, așa cum a fost trădată mereu de generalii țariști, ea continuă să fie trădată și de generalii lui Kornilov și Kerenski (în special cedarea orașului Riga) ;

în al doilea rînd, presa burgheză anglo-franceză nu-și ascunde ura înverșunată, furibundă față de Soviete și hotărîrea de a le distruge cu orice preț, prin mijloace oricît de sîngeroase ;

în al treilea rînd, istoria de o jumătate de an a revoluției ruse a dovedit întru totul că Kerenski, cadeții, Breșkovskaia, Plehanov și alți oameni politici de genul lor sînt, voluntar sau involuntar, unelte în mîna imperialismului anglo-american ;

în al patrulea rînd, zvonurile insistente cu privire la o pace separată între Anglia și Germania «pe socoteala Rusiei» care circulă în surdină nu puteau să se nască fără nici un temei ;

în al cincilea rînd, întreaga atmosferă din timpul complotului lui Kornilov, după cum rezultă pînă și din declarațiile unor ziare ca «Delo Naroda» și «Izvestiia», care în general simpatizează cu Kerenski, dovedește că Kerenski a fost amestecat îndeaproape în istoria cu Kornilov, că el a fost și rămîne cel mai periculos kornilovist ; Kerenski i-a acoperit pe capii rebeliunii lui Kornilov, alde Rodzeanko, Klembovski, Maklakov etc.

Pentru aceste motive, conferința consideră că toată vîlva stîrnită de Kerenski, precum și de ziarele burgheze care îl sprijină, în jurul apărării Petrogradului este numai înșelătorie și fățărnicie și că secția soldați a Sovietului din Petrograd a fost întru totul îndreptățită să condamne cu toată asprimea planul evacuării Petrogradului ; — apoi că pentru apărarea Petrogradului și pentru salvgardarea revoluției este imperios necesar ca armata istovită să se convingă de buna-credință a guvernului și să capete pîine, îmbrăcăminte și încălțăminte prin măsuri revoluționare îndreptate împotriva capitaliștilor, care pînă acum au sabotat lupta împotriva ruinei economice (după cum

www.dacoromanica.ro

recunoaşte pînă şi Secţia economică de pe lîngă C.E.C. esero-menşevic).

De aceea conferinţa declară că numai răsturnarea guvernului Kerenski, ca şi a acestei instituţii măsluite care se numeşte Consiliul republicii, şi înlocuirea lui printr-un guvern revoluţionar al muncitorilor şi ţăranilor pot :

a) să dea pămînt ţăranilor, în loc să fie reprimată răscoala ţăranilor ;

b) să propună imediat o pace dreaptă, insuflîndu-se astfel întregii noastre armate credinţa în adevăr ;

c) să ia cele mai hotărîte măsuri revoluţionare împotriva capitaliştilor, pentru a se asigura aprovizionarea armatei cu pîine, îmbrăcăminte şi încălţăminte şi în vederea luptei împotriva ruinei.

Conferinţa cere insistent C.C. să ia toate măsurile spre a asigura conducerea insurecţiei inevitabile a muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor pentru răsturnarea guvernului Kerenski, guvern antipopular şi iobăgist.

Conferinţa hotărăşte să se trimită imediat delegaţii la Helsinki, Vîborg, Kronstadt, Revel, la unităţile militare de la sud de Petrograd şi la Moscova pentru a face agitaţie în favoarea aderării la prezenta rezoluţie, arătînd că este nevoie ca printr-o grabnică insurecţie generală şi prin răsturnarea lui Kerenski să deschidem calea păcii, a salvării Petrogradului şi a revoluţiei, a trecerii pămîntului în mîna ţăranilor şi a puterii în mîna Sovietelor".

Scris la 7 (20) octombrie 1917
Publicat pentru prima oară în 1924

Se tipăreşte după copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI

Scris la 6—8 (19—21) octombrie 1917

Publicat în octombrie 1917, în revista „Prosveşcenie" nr. 1—2
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în revistă

www.dacoromanica.ro

Pe ordinea de zi a Congresului extraordinar al Partidului muncitoresc social-democrat (bolşevic) din Rusia, convocat de Comitetul Central pentru 17 octombrie, este înscrisă revizuirea programului partidului. Încă Conferinţa din 24—29 aprilie [114] a adoptat o rezoluţie cu privire la necesitatea revizuirii, arătînd în 8 puncte în ce sens trebuie făcută ea *. Apoi la Petrograd ** şi la Moscova *** a apărut cîte o broşură consacrată revizuirii, iar în nr. 4 din 10 august al revistei „Spartacus" de la Moscova a apărut un articol al tov. N. I. Buharin consacrat acestei teme.

Să analizăm consideraţiile tovarăşilor de la Moscova.

I

Principala problemă care se pune în legătură cu revizuirea programului partidului este pentru bolşevici aceea a modului în care urmează să fie întocmit noul program, întrucît ei sînt cu toţii de acord că trebuie să se facă „o apreciere a imperialismului şi a epocii războaielor imperialiste legată de revoluţia socialistă care este iminentă" (§ 1 al rezoluţiei Conferinţei din 24—29 aprilie). Să

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 419—420. — *Nota red.*

** „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului", sub redacţia şi cu o prefaţă a lui N. Lenin, Editura „Priboi", 1917.

*** „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului". Culegere de articole ale lui V. Miliutin, V. Sokolnikov, A. Lomov, V. Smirnov. Editura Biroului regional al P.M.S.D.R. din regiunea industriala Moscova, 1917.

www.dacoromanica.ro

completăm vechiul program cu o caracterizare a imperialismului (părere pe care am susţinut-o eu în broşura apărută la Petrograd) sau să modificăm întregul text al vechiului program. (Această părere a fost exprimată de secţia creată la Conferinţa din aprilie şi este susţinută de tovarăşii de la Moscova.) Aşa se pune în primul rînd problema pentru partidul nostru.

Sîntem în posesiunea a două proiecte : unul, cel propus de mine, completează vechiul program cu o caracterizare a imperialismului *. Celălalt, propus de tov. V. Sokolnikov şi bazat pe observaţiile comisiei de trei persoane (desemnată de secţia creată la Conferinţa din aprilie), modifică întreaga parte generală a programului.

Personal am avut prilejul să-mi exprim părerea (în broşura menţionată, p. 11 **) că planul de modificări schiţat de secţie este greşit sub aspect teoretic. Să vedem cum este realizat acest plan în proiectul tov. Sokolnikov.

Tov. Sokolnikov a împărţit partea generală a programului nostru în 10 puncte, numerotînd fiecare punct sau fiecare alineat (vezi p. 11—18 din broşura apărută la Moscova). Vom păstra şi noi numerotarea sa, pentru a înlesni cititorului găsirea pasajelor respective.

Primul alineat al programului în vigoare este format din două propoziţii. În prima se arată că, în urma dezvoltării schimbului, mişcarea muncitorească a devenit o mişcare internaţională. În a doua că social-democraţia rusă se consideră unul dintre detaşamentele armatei mondiale a proletariatului. (Mai departe, în alineatul al doilea, se vorbeşte despre ţelul final comun al tuturor social-democraţilor.)

Tov. S. lasă neschimbată a doua propoziţie, înlocuind-o pe prima printr-una nouă, în care la dezvoltarea schimbului se adaugă „exportul de capital" şi transformarea luptei proletariatului în „revoluţie socialistă mondială".

Ceea ce rezultă de la bun început este o lipsă de logică, o amestecare a *temelor,* o confuzie între două *modalităţi* de întocmire a programului. Una din două : *ori* începi

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 149—150, 160—161. — *Nota red.*

** Vezi op cit., p. 155—156.

www.dacoromanica.ro

printr-o caracterizare *de ansamblu* a imperialismului, — şi în cazul acesta nu se poate vorbi numai de „exportul de capital" şi nu poţi lăsa neschimbată, aşa cum face tov. S., analiza „mersului dezvoltării" societăţii burgheze din alineatul *al doilea*. Ori laşi neschimbată modalitatea de întocmire a programului, adică explici mai întîi de ce mişcarea noastră a devenit internaţională, care este scopul ei final comun şi cum anume „mersul dezvoltării" societăţii burgheze duce la acest scop.

Pentru a arăta mai concret lipsa de logică şi lipsa de consecvenţă în alcătuirea programului de care dă dovadă tov. S., vom cita în întregime partea introductivă din vechiul program :

„Dezvoltarea schimbului a stabilit o legătură atît de strînsă între toate popoarele lumii civilizate, încît măreaţa mişcare de eliberare a proletariatului trebuia să devină, şi a devenit de mult, o mişcare internaţională".

Aici, pe tov. S. îl nemulţumesc două lucruri : 1) vorbind despre dezvoltarea schimbului, programul descrie „perioada evoluţiei", care este depăşită ; 2) la cuvîntul „civilizate", tov. S. pune semn de exclamare, făcînd observaţia că programul nostru „nu are în vedere" „strînsa legătură dintre metropolă şi colonii".

„Oare protecţionismul, războaiele vamale, războaiele imperialiste vor rupe legătura dintre mişcările proletare ?" — se întreabă tov. S. şi tot el răspunde : „Dacă e să luăm de bune cele afirmate în textul programului nostru — o vor rupe, deoarece rup legătura pe care o stabileşte schimbul".

Ciudată critică. Nici protecţionismul, nici războiul vamal nu „rup" schimbul, ci doar îl modifică temporar sau îl întrerup într-un loc, ca să-l continue într-alt loc. Schimbul nu este rupt de actualul război, ci îngreuiat doar în unele locuri, deplasat spre alte locuri, dar el *s-a menţinut* ca legătură mondială. Dovada cea mai concretă în acest sens este cursul de schimb. Asta în primul rînd. În al doilea rînd, în proiectul tov. S. citim : „dezvoltarea forţelor de producţie, care, pe baza schimbului de mărfuri şi a exportului de capital, a atras toate popoarele în economia mondială" etc. Războiul imperialist întrerupe

www.dacoromanica.ro

(într-un anumit loc, pentru un timp) şi exportul de capital, ca şi schimbul; deci „critica" tovarăşului S. loveşte şi în *el însuşi.*

În al treilea rînd, se arăta (în vechiul program) de ce mişcarea muncitorească *„a devenit de mult"* internaţională. Este indiscutabil că ea a căpătat acest caracter înainte de a fi apărut exportul de capital ca stadiul cel mai înalt al capitalismului.

Concluzia: tov. S. a introdus evident *nelalocul ei o părticică* din definiţia imperialismului (exportul de capital).

Mai departe: tovarăşului S. nu-i plac cuvintele „lumea civilizată", deoarece, după părerea lui, ele sugerează ceva paşnic, armonios şi care te face să uiţi de colonii.

E tocmai invers. Vorbind despre „lumea civilizată", programul atrage atenţia asupra *lipsei* de armonie, asupra existenţei unor ţări necivilizate (doar asta-i *realitatea),* pe cînd în proiectul tovarăşului S. totul pare *mult mai armonios,* căci se vorbeşte pur şi simplu de „atragerea tuturor popoarelor în economia mondială"!! Ca şi cum toate popoarele ar fi atrase *în mod egal* în economia mondială! Ca şi cum n-ar exista relaţii de *aservire* între popoarele „civilizate" şi cele necivilizate tocmai *datorită* „atragerii în economia mondială"!

Tovarăşul S., în ambele teme pe care le atinge, *înrăutăţeşte* vechiul program. El subliniază *mai puţin* caracterul internaţional. Este foarte important pentru noi să arătăm că acesta a apărut *de mult,* cu mult înainte de epoca capitalului financiar. Şi tov. S. aduce *mai multă* „armonie" în problema atitudinii faţă de colonii. Iar nouă nu ne şade de loc bine să trecem sub tăcere faptul incontestabil că, din păcate, mişcarea muncitorească a cuprins deocamdată *numai* ţările civilizate.

M-aş declara bucuros de acord cu tov. S. dacă el ar cere să se vorbească *mai* clar despre exploatarea coloniilor. Asta este într-adevăr *o importantă* parte componentă a noţiunii de imperialism. Dar tocmai că în primul alineat propus de tov. S. nu există nici o aluzie la ea. Diferitele părţi componente ale noţiunii de imperialism

www.dacoromanica.ro

sînt risipite în diferite locuri, în dauna şi a consecvenţei şi a claritǎţii.

Vom vedea imediat că *întregul* proiect al tov. S. suferă din cauza acestei risipiri şi lipse de consecvenţă.

II

Invităm pe cititor să arunce o privire generală asupra legăturii şi succesiunii diferitelor *teme* în diferitele alineate ale vechiului program (indicăm alineatele după numerotarea tovarăşului S.):

1) Mişcarea muncitorească a devenit de mult o mişcare internaţională. Noi sîntem unul dintre detaşamentele ei.

2) Scopul final al mişcării este determinat de evoluţia societăţii burgheze. Punctul de plecare: proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie şi faptul că proletarii sînt lipsiţi de ea.

3) Dezvoltarea capitalismului. Înlăturarea micilor producători.

4) Creşterea exploatării (munca femeilor, armata de rezervă etc.).

5) Crizele.

6) Progresul tehnicii şi creşterea inegalităţii.

7) Dezvoltarea luptei proletarilor. Condiţiile materiale ale înlocuirii capitalismului prin socialism.

8) Revoluţia socială a proletariatului.

9) Condiţia acesteia — dictatura proletariatului.

10) Sarcina partidului — a conduce lupta proletariatului pentru revoluţia socială.

Eu mai adaug o temă:

11) Capitalismul a atins stadiul său cel mai înalt (imperialismul) şi a început era revoluţiei proletare.

Comparaţi aşezarea *temelor* — nu a modificărilor parţiale în text, ci modificarea temelor — în proiectul tovarăşului S., precum şi *temele adăugirilor lui cu privire la imperialism:*

1) Mişcarea muncitorească este internaţională. Noi sîntem unul dintre detaşamentele ei. (Intercalări: exportul de capital, economia mondială, transformarea luptei

www.dacoromanica.ro

în revoluţie mondială, adică o părticică din definiţia imperialismului.)

2) Scopul final al mişcării este determinat de evoluţia societăţii burgheze. Punctul de plecare: proprietatea privată asupra mijloacelor de producţie şi faptul că proletarii sînt lipsiţi de ea. (La mijloc se intercalează: atotputernicele bănci şi sindicate, uniunile monopoliste mondiale, adică încă o parte din definiţia imperialismului.)

3) Dezvoltarea capitalismului. Înlăturarea micilor producători.

4) Creşterea exploatării (munca femeilor, armata de rezervă, muncitori străini etc.).

5) Crizele şi războaiele. Aici se intercalează încă o parte din definiţia imperialismului: „încercările de împărţire a lumii"; s-a repetat încă o dată: uniunile monopoliste şi exportul de capital; la expresia capital financiar s-a adăugat în paranteză explicaţia: „produs al contopirii capitalului bancar cu capitalul industrial".

6) Progresul tehnic şi creşterea inegalităţii. Se intercalează încă o parte din definiţia imperialismului: scumpetea, militarismul. Se repetă încă o dată: uniunile monopoliste.

7) Creşterea luptei proletarilor. Condiţiile materiale ale înlocuirii capitalismului prin socialism. La mijloc o intercalare în care se repetă încă o dată: „capitalism monopolist" şi se arată faptul că băncile şi sindicatele pregătesc un aparat de reglementare socială etc.

8) Revoluţia socială a proletariatului. (Intercalare: ea va pune capăt dominaţiei capitalului financiar.)

9) Dictatura proletariatului, condiţie a acesteia.

10) Sarcina partidului — a conduce lupta proletariatului pentru revoluţia socială. (La mijloc o intercalare: care se pune la ordinea zilei.)

Din această comparaţie rezultă, credem, destul de clar că tocmai completările din proiectul tovarăşului S. sînt „mecanice" (aşa cum se temeau unii tovarăşi). Diferite părticele din definiţia imperialismului sînt risipite pe la diferite puncte fără nici o consecvenţă, de parcă ar fi un mozaic. Nu rezultă o idee generală şi unitară asupra imperialismului. Extrem de multe repetări. Vechea osatură a

www.dacoromanica.ro

fost menţinută. A fost menţinut vechiul plan general al programului : a se arăta că „scopul final" al mişcării „este determinat" de caracterul societăţii burgheze contemporane şi de *mersul dezvoltării ei.* Dar numai „mersul dezvoltării" nu a reieşit aici, ci frînturi din definiţia imperialismului, cele mai multe intercalate *ne*lalocul lor.

Să luăm alineatul al doilea. Aici tov. S. a lăsat neschimbat începutul şi sfîrşitul ; la începutul alineatului se arată că mijloacele de producţie aparţin unui mic număr de persoane, iar la sfîrşit că majoritatea populaţiei o formează proletarii şi semiproletarii. *La mijloc*, tov. S. intercalează o propoziţie specială, în care spune că, „în ultimul pătrar de veac, atotputernicele bănci, trusturi etc. au ajuns să dispună direct sau indirect de producţia organizată în mod capitalist.

Asta *înainte* de teza privitoare la *înlăturarea întreprinderilor mici de către cele mari*, teză care este expusă abia în alineatul *al treilea ! !* Căci trusturile sînt cea mai recentă şi cea mai înaltă formă de manifestare tocmai a acestui proces de înlăturare a întreprinderilor mici de către cele mari. Ce sens are să se vorbească întîi de apariţia trusturilor, şi abia după aceea de înlăturarea întreprinderilor mici de către cele mari ? Nu este o inconsecvenţă în logică ? De unde au apărut aşadar trusturile ? Nu este aici o eroare teoretică ? Cum şi de ce „au ajuns" să dispună trusturile ? Toate acestea nu le poţi înţelege dacă nu lămureşti întîi fenomenul înlăturării întreprinderilor mici de către cele mari.

Să trecem la alineatul al treilea. Tema este aici înlăturarea întreprinderilor mici de către cele mari. Şi aici tov. S. lasă neschimbat începutul (în care se specifică că importanţa întreprinderilor mari creşte) şi sfîrşitul (micii producători sînt înlăturaţi), iar la mijloc adaugă că întreprinderile mari „se contopesc în organisme uriaşe, care reunesc o serie de trepte consecutive ale producţiei şi circulaţiei". Dar intercalarea se referă la altă temă, şi anume : concentrarea mijloacelor de producţie şi socializarea muncii de către capitalism, crearea condiţiilor materiale pentru înlocuirea capitalismului prin socialism,

www.dacoromanica.ro

temă care în vechiul program este tratată de-abia în alineatul al şaptelea.

Tov. S. menţine acest plan general. El vorbeşte despre condiţiile materiale pentru înlocuirea capitalismului prin socialism *de-abia în alineatul al şaptelea.* Şi el menţine în acest alineat cele spuse cu privire la concentrarea mijloacelor de producţie şi la socializarea muncii!

Rezultatul este că o parte din cele spuse cu privire la concentrare este intercalată cu cîteva paragrafe *mai înainte* de paragraful general, unitar, de sinteză, consacrat în mod special concentrării. Asta-i o culme a lipsei de logică şi nu poate decît să îngreuieze înţelegerea programului nostru de către masele largi.

III

Tov. S. supune alineatul al cincilea din program, în care se vorbeşte despre crize, „unei prelucrări totale". El socoate că vechiul program, „spre a face o expunere populară, păcătuieşte din punct de vedere teoretic" şi „se abate de la teoria crizelor a lui Marx".

Tov. S. socoate că cuvîntul „supraproducţie", întrebuinţat în vechiul program, este luat drept „bază a explicării" crizelor şi că „acest punct de vedere coincide mai curînd cu teoria lui Rodbertus, care în explicarea crizelor porneşte de la subconsumul clasei muncitoare".

Cît de nereuşite sînt aceste încercări ale tovarăşului S. de a găsi erezii teoretice, cît de trasă *de păr* este referirea la Rodbertus se poate constata uşor printr-o comparaţie între textul vechi şi cel nou, propus de tov. S.

În textul vechi, *după ce* se vorbeşte (în alineatul al patrulea) despre „progresul tehnic", despre creşterea gradului de exploatare a muncitorilor, despre scăderea relativă a cererii de forţă de muncă, se spune: „*Această* stare de lucruri existentă în ţările burgheze etc. face ca desfacerea mărfurilor, produse în cantităţi din ce în ce mai mari, să devină din ce în ce mai grea. *Supraproducţia,* care se manifestă prin crize... şi prin perioade... de stagnare..., este o urmare inevitabilă..."

www.dacoromanica.ro

Este clar că aici supraproducţia nu este luată cîtuşi de puţin drept „bază a explicării", ci *se descrie* doar originea crizelor şi a perioadelor de stagnare. În proiectul tov. S. citim :

„Dezvoltarea forţelor de producţie, ce se produce în aceste forme contradictorii — în care condiţiile de producţie vin în conflict cu condiţiile de consum, condiţiile de realizare a capitalului cu condiţiile de acumulare a acestuia — şi este determinată exclusiv de goana după profit, are ca urmare inevitabilă crize şi depresiuni industriale acute, ceea ce înseamnă sistarea desfacerii mărfurilor produse în mod anarhic în cantităţi din ce în ce mai mari".

Tov. S. a spus acelaşi lucru, căci „sistarea desfacerii" mărfurilor produse în „cantităţi din ce în ce mai mari" nu este altceva decît *supraproducţie*. În zadar se teme tov. S. de acest cuvînt, în care nu este nimic greşit. În zadar scrie el că, în loc de „supraproducţie", „se poate pune tot atît de bine, ba chiar mult mai bine subproducţie" (p. 15 din broşura apărută la Moscova).

Încercaţi numai să denumiţi „subproducţie", „sistarea desfacerii mărfurilor", „produse în cantităţi din ce în ce mai mari" ! Nu veţi reuşi cu nici un chip.

Rodbertusianismul nu constă cîtuşi de puţin în folosirea cuvîntului „supraproducţie" (singurul care *redă exact* una dintre *contradicţiile* cele mai adînci ale capitalismului), ci în explicarea crizelor *numai* prin subconsumul clasei muncitoare. Dar vechiul program *nu* deduce crizele de aici. El se referă la *„această* stare de lucruri existentă în ţările burgheze", arătată mai înainte, în alineatul precedent, adică la „progresul tehnic" şi la scăderea relativă a „nevoii de muncă vie a muncitorilor". Totodată, vechiul program vorbeşte despre „înăsprirea rivalităţii pe piaţa mondială".

Aici este spus tocmai *esenţialul* cu privire la conflictul dintre condiţiile de acumulare şi condiţiile de realizare, şi este spus mult *mai clar*. Aici teoria nu este „modificată", cum greşit crede tov. S., „spre a face o expunere populară", ci este expusă clar şi popular, ceea ce constituie un merit.

www.dacoromanica.ro

Despre crize, firește, se pot scrie volume întregi, se poate face o analiză mai concretă a condițiilor de acumulare, se poate vorbi despre rolul *mijloacelor de producție*, despre schimbul plusvalorii și al capitalului variabil concretizate în mijloace de producție pe capitalul constant concretizat în obiecte de consum, despre deprecierea capitalului constant în urma unor noi invenții etc. etc. Dar nici tov. S. nu încearcă s-o facă ! ! Așa-zisa corectare pe care o aduce el programului se rezumă la următoarele :

1) Menținînd planul în ceea ce privește trecerea de la alineatul al patrulea la alineatul al cincilea, de la alineatul în care se vorbește despre progresul tehnic etc. la cel în care se vorbește despre crize, el *a slăbit legătura* dintre aceste două alineate, omițînd cuvintele : *„această* stare de lucruri".

2) A adăugat la fraza cu rezonanță teoretică despre conflictul dintre condițiile de producție și condițiile de consum și dintre condițiile de realizare și condițiile de acumulare fraze în care nu e nimic greșit, dar în care nu există nici o idee nouă, deoarece alineatul precedent redă mai clar esențialul în această privință.

3) Adaugă „goana după profit" — expresie puțin potrivită într-un program, folosită aici, probabil, tocmai *„pentru a face o expunere* populară", deoarece *aceeași idee* este exprimată de cîteva ori și prin cuvintele „condițiile de realizare", și prin cuvintele producția „de mărfuri" etc.

4) Înlocuiește „stagnarea" prin „depresiune", o înlocuire nereușită.

5) Adaugă cuvîntul „anarhic" la vechiul text („mărfurilor produse în mod anarhic în cantități din ce în ce mai mari"). Adăugire greșită din punct de vedere teoretic, căci *nu* „caracterul anarhic" sau „lipsa de plan", ca să utilizăm expresia folosită în proiectul Programului de la Erfurt și împotriva căreia s-a ridicat Engels, caracterizează trusturile *.

*Engels a criticat expresiile : „producție privată" și „lipsă de plan" din proiectul Programului de la Erfurt și a scris : „Dacă trecem de la societățile pe acțiuni la trusturi, care își subordonează și monopolizează anumite ramuri ale industriei, apoi aici încetează nu numai producția privată, ci și lipsa de plan" [115].

www.dacoromanica.ro

Iată ce spune tov. S.:

„...Mărfurile se produc în mod anarhic în cantităţi din ce în ce mai mari. Încercările uniunilor capitaliste (trusturi etc.) de a evita crizele prin limitarea producţiei dau greş" etc...

Trusturile *nu* produc mărfurile în mod anarhic, ci după program. Trusturile *nu numai* că „limitează" producţia. Ele nu fac *încercări* de a evita crizele, nu sînt posibile astfel de „încercări" din partea trusturilor. Tov. S. ajunge la o serie de inexactităţi. Ar fi trebuit să se spună: deşi trusturile nu produc mărfurile în mod anarhic, ci după program, crizele rămîn totuşi inevitabile datorită particularităţilor capitalismului arătate mai sus şi care se menţin şi în condiţiile existenţei trusturilor. Iar dacă trusturile în perioadele de avînt maxim şi speculaţii limitează producţia în sensul ca „să n-o ia razna", în cazul cel mai bun, ele feresc întreprinderile cele mai mari, dar crizele totuşi se produc.

Rezumînd tot ce s-a spus în legătură cu problema crizelor, ajungem la concluzia că proiectul tov. S. *nu* îmbunătăţeşte vechiul program. Dimpotrivă, noul proiect conţine inexactităţi. Necesitatea corectării programului vechi a rămas nedemonstrată.

IV

În problema războaielor cu caracter imperialist, proiectul tov. S. comite greşeli teoretice sub două aspecte.

În primul rînd nu se face o apreciere a actualului război. Se arată că epoca imperialistă generează războaie imperialiste. Este adevărat, şi desigur că acest lucru trebuia spus în program. Dar asta nu e suficient. Trebuie să se mai arate că tocmai actualul război, din 1914—1917, este un război imperialist. Grupul german „Spartacus" afirmă, în „tezele" sale publicate în 1915 în limba germană, că în era imperialismului *nu sînt posibile* războaie naţionale [116]. Afirmaţia este evident eronată, deoarece imperialismul intensifică asuprirea naţiunilor, şi din această cauză răscoalele naţionale şi războaiele naţionale nu sînt numai posibile şi probabile, ci de-a dreptul inevitabile (încercă-

www.dacoromanica.ro

rile de a face o deosebire între aceste răscoale şi aceste războaie ar fi condamnate eşecului).

Marxismul cere să se facă o apreciere cît se poate de precisă pe bază de date concrete, a fiecărui război în parte. A eluda problema actualului război prin consideraţii de ordin general este greşit din punct de vedere teoretic şi inadmisibil din punct de vedere practic, deoarece asta serveşte drept paravan oportuniştilor, care îşi creează o portiţă de scăpare : în general, spun ei, imperialismul este epoca războaielor imperialiste, dar *actualul* război *nu a fost* un război întru totul imperialist (aşa punea, de pildă, problema Kautsky).

În al doilea rînd, tov. S. pune *laolaltă* „crizele şi războaiele", făcîndu-le un fel de dublu însoţitor al capitalismului în general şi al capitalismului contemporan în special. În proiectul tov. S. — la p. 20—21 a broşurii apărute la Moscova —, această punere laolaltă a crizelor şi a războaielor revine *de trei ori*. Şi nu e vorba numai de faptul că într-un program repetările nu sînt de dorit, ci e vorba de o greşeală principială.

Crizele, tocmai sub forma de supraproducţie sau de „sistare a desfacerii mărfurilor", dacă tov. S. ostracizează cuvîntul supraproducţie, sînt un fenomen propriu *exclusiv* capitalismului, pe cînd războaiele sînt proprii şi sistemului economic sclavagist, şi celui feudal. Războaie imperialiste au existat şi în condiţiile sclavajului (războiul dintre Roma şi Cartagina a fost un război imperialist de ambele părţi), şi în evul mediu, şi în epoca capitalismului comercial. Orice război în care *ambele* părţi beligerante asupresc ţări sau popoare străine, luptînd pentru împărţirea prăzii, pentru a se stabili „cine să asuprească sau să jefuiască mai mult", nu poate să fie numit decît război imperialist.

Dacă spunem că numai capitalismul contemporan, numai imperialismul a adus cu sine războaiele imperialiste, este adevărat, deoarece stadiul *precedent* al capitalismului, stadiul liberei concurenţe sau stadiul capitalismului premonopolist, s-a caracterizat mai ales prin războaiele *naţionale* din Europa occidentală. Dar, dacă am spune că în stadiul precedent nu au fost de loc războaie imperialiste, ar fi inexact, ar însemna că trecem cu vederea „răz-

www.dacoromanica.ro

boaiele coloniale", tot imperialiste. Asta în primul rînd. Iar în al doilea rînd este greşit *a pune laolaltă* crizele şi războaiele, deoarece sînt fenomene de cu totul alt ordin, avînd o origine istorică şi o însemnătate de clasă diferite. De pildă, nu se poate spune, cum spune tov. S. în proiectul său : „Iar crizele şi războaiele, la rîndul lor, ruinează şi mai mult pe micii producători, sporesc şi mai mult dependenţa muncii salariate faţă de capital..." Sînt *posibile* războaie duse în interesul eliberării muncii salariate de sub jugul capitalului ; în cursul luptei duse de muncitorii salariaţi împotriva clasei capitaliştilor sînt posibile nu numai războaie imperialiste reacţionare, ci şi războaie revoluţionare. „Războiul este continuarea politicii" unei clase *sau* a alteia ; în fiecare societate împărţită în clase — şi în societatea sclavagistă, şi în cea feudală, şi în cea capitalistă — au fost războaie care continuau politica claselor asupritoare, dar au fost şi războaie care continuau politica claselor asuprite. Din acelaşi motiv nu se poate afirma, aşa cum face tov. S., că „crizele şi războaiele arată că sistemul capitalist se transformă, dintr-o formă de dezvoltare a forţelor de producţie, într-o frînă a lor".

Că actualul război imperialist, prin caracterul lui reacţionar şi prin povara grea pe care o constituie el, revoluţionează masele şi grăbeşte revoluţia este un lucru adevărat, care trebuie spus. El este valabil şi în ceea ce priveşte războaiele imperialiste în general, ca războaie *tipice* pentru epoca imperialismului, şi poate fi spus. Dar el nu poate fi spus despre orice „războaie", în general, şi apoi în nici un caz nu trebuie să punem laolaltă crizele şi războaiele.

V

Acum trebuie să facem bilanţul într-o problemă extrem de importantă, care, după cum au hotărît în mod unanim toţi bolşevicii, trebuie să fie prezentată şi caracterizată înainte de toate în noul program : problema *imperialismului.* Tov. Sokolnikov consideră mai potrivit ca această prezentare şi această caracterizare să se facă, ca să spunem aşa, fragmentar, împărţind diferitele trăsături caracteris-

www.dacoromanica.ro

tice ale capitalismului pe diferite paragrafe din program ; eu consider mai potrivit ca ea să fie făcută într-un paragraf special sau într-o parte specială a programului, adunînd laolaltă tot ceea ce trebuie spus despre imperialism. Membrii de partid au acum în față ambele proiecte, iar congresul va adopta o hotărîre în această privință. Sîntem însă întru totul de acord cu tov. Sokolnikov că trebuie să vorbim despre imperialism, și rămîne să vedem dacă nu există divergențe în legătură cu *modul* de a prezenta și caracteriza imperialismul.

Să comparăm sub acest aspect cele două proiecte ale noului program. În proiectul meu sînt expuse cinci trăsături caracteristice principale ale imperialismului : 1) uniunile monopoliste ale capitaliștilor ; 2) contopirea capitalului bancar cu cel industrial ; 3) exportul de capital în țări străine ; 4) împărțirea teritorială a lumii, împărțire care a luat sfîrșit ; 5) împărțirea lumii din punct de vedere economic între trusturile internaționale. (În broșura mea : „Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului", care a apărut după „Materialele cu privire la revizuirea programului partidului", aceste cinci trăsături esențiale ale imperialismului sînt expuse la p. 85 *.) În proiectul tov. Sokolnikov găsim în fond aceleași cinci trăsături esențiale, ceea ce înseamnă că în partidul nostru se stabilește, cum era și de așteptat, un acord principial deplin în problema imperialismului, deoarece agitația practică, atît prin viu grai cît și prin presă, dusă de partidul nostru în legătură cu această problemă a făcut să iasă la iveală de mult, încă de la începutul revoluției, deplina unitate de vederi a tuturor bolșevicilor în această problemă fundamentală.

Rămîne să vedem ce deosebiri există între cele două proiecte în privința *definiției* și caracterizării imperialismului. În ambele proiecte se arată în mod concret de cînd se poate vorbi, propriu-zis, despre transformarea capitalismului în imperialism, și cred că nu se poate contesta că acest lucru trebuie arătat în interesul exactității și al justeței — din punct de vedere istoric — a întregii carac-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 27, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 393. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

terizări a dezvoltării economice. Tov. S. spune : „în ultimul pătrar de veac" ; în proiectul meu se spune : „aproximativ de la începutul secolului al XX-lea". În broşura despre imperialism, la care m-am referit mai sus, sînt reproduse (de pildă, la p. 10—11 *) mărturiile unui economist — care se ocupă în mod special de carteluri şi sindicate — în sensul că punctul de cotitură spre victoria *deplină* a cartelurilor l-a constituit în Europa criza din 1900—1903. De aceea cred că este mai bine să se precizeze „aproximativ de la începutul secolului al XX-lea", şi nu „în ultimul pătrar de veac". Este mai bine şi pentru motivul că atît specialistul la care m-am referit mai sus, cît şi economiştii europeni în general operează în majoritatea cazurilor cu date referitoare la Germania, ţară care *a întrecut* celelalte ţări în ceea ce priveşte procesul de formare a cartelurilor.

Mai departe. Cu privire la monopoluri în proiectul meu se spune : „uniunile monopoliste ale capitaliştilor au căpătat o importanţă hotărîtoare". În proiectul tovarăşului S. se repetă *de cîteva ori* indicaţiile referitoare la uniunile monopoliste, dar dintre toate acestea numai una este relativ exactă, şi anume :

„...În ultimul pătrar de veac, atotputernicele bănci, trusturi şi sindicate, care s-au unit între ele, formînd uniuni monopoliste mondiale, conduse de un pumn de magnaţi ai capitalului financiar, au ajuns să dispună, direct sau indirect, de producţia organizată în mod capitalist".

Cred că aici e prea multă „agitaţie", adică „pentru a face o expunere populară" s-a introdus în program un lucru care nu-şi are locul aici. În articole de ziar, în cuvîntări, în broşuri de popularizare, „agitaţia" este necesară, dar programul partidului trebuie să înfăţişeze exact situaţia sub aspect economic şi să nu conţină nimic de prisos. Că uniunile monopoliste au căpătat o „importanţă hotărîtoare" este, cred, cît se poate de exact şi spune totul. În alineatul citat din proiectul tov. S., pe lîngă faptul că sînt multe lucruri de prisos, expresia : „să dispună de producţia organizată în mod capitalist" este îndoielnică din punct de vedere teoretic. Numai de cea

* Vezi op. cit., p. 324—325.

www.dacoromanica.ro

organizată în mod capitalist? Nu. E prea puţin. Şi producţia care, incontestabil, *nu* este organizată în mod capitalist: micii meseriaşi, ţăranii, micii producători de bumbac din colonii etc. etc. au ajuns să fie dependenţi faţă de bănci şi de capitalul financiar în general. Dacă, vorbind despre „capitalismul mondial" în general (şi numai despre el se poate vorbi aici fără a greşi), vom afirma că uniunile monopoliste au căpătat o „importanţă hotărîtoare", atunci nu vom exclude *nici un fel* de producători din sfera subordonării faţă de această importanţă hotărîtoare. Este greşit să limitezi influenţa uniunilor monopoliste la „producţia organizată în mod capitalist".

Apoi în proiectul tovarăşului S. se spune de două ori acelaşi lucru despre rolul băncilor: o dată în alineatul citat mai sus, iar a doua oară în alineatul referitor la crize şi războaie, în care găsim o definiţie: „capitalul financiar (produsul contopirii capitalului bancar cu cel industrial)". În proiectul meu se arată: „capitalul bancar, care a ajuns la o imensă concentrare, s-a contopit cu cel industrial". E suficient dacă arătăm o singură dată în program acest lucru.

A treia trăsătură caracteristică: „exportul de capital în ţări străine a luat mari proporţii" (aşa se spune în proiectul meu). În proiectul tov. S. se vorbeşte o dată pur şi simplu despre „exportul de capital", iar a doua oară, în cu totul altă ordine de idei, despre „noile ţări care constituie... un cîmp de aplicare a capitalului exportat, în căutare de supraprofituri". Cu greu ar putea fi considerate juste cele spuse aici despre supraprofituri şi despre ţările noi, deoarece ştim că s-a dezvoltat şi exportul de capital din Germania în Italia, din Franţa în Elveţia etc. În condiţiile imperialismului, capitalul a început să fie exportat şi în ţările vechi, şi nu numai în vederea obţinerii de *supra*profit. Ceea ce este valabil atunci cînd e vorba de ţările noi nu este valabil atunci cînd e vorba de exportul de capital în general.

A patra trăsătură caracteristică este ceea ce Hilferding a numit „lupta pentru teritoriu economic". Denumirea *nu* este exactă, deoarece ea nu exprimă deosebirea principală dintre imperialismul contemporan şi formele *anterioare*

www.dacoromanica.ro

de luptă pentru teritoriul economic. Pentru un astfel de teritoriu a luptat şi Roma antică, au luptat şi statele europene din secolele al XVI-lea—al XVIII-lea, cucerind colonii, şi vechea Rusie, cucerind Siberia etc. etc. Trăsătura caracteristică a imperialismului contemporan este că (aşa cum se arată în proiectul meu de program) „întreaga lume este deja împărţită din punct de vedere teritorial între cele mai bogate ţări", adică împărţirea globului pamîntesc între state a luat sfîrşit. Tocmai din această împrejurare decurge deosebita ascuţire a luptei pentru *reîmpărţirea* lumii, o deosebită ascuţire a conflictelor, care duce la războaie.

În proiectul tov. S., acest lucru e spus în prea multe cuvinte, şi mă îndoiesc că e just spus sub aspect teoretic. Voi reproduce mai jos formularea tov. S.; dat fiind însă că ea include într-un singur tot şi problema împărţirii lumii din punct de vedere economic, trebuie să vorbim mai întîi şi despre această a cincea, ultima, trăsătură a imperialismului. În proiectul meu, această chestiune este formulată astfel:

„...A început împărţirea lumii din punct de vedere economic între trusturile internaţionale". Datele furnizate de economia politică şi de statistică nu ne permit să spunem mai mult. *Această* împărţire a lumii este un proces de extremă importanţă, care însă de-abia a început. Cauza războaielor imperialiste o constituie *această* împărţire a lumii, *reîmpărţirea*, din moment ce împărţirea teritorială a luat sfîrşit, adică din moment ce *nu* au mai rămas teritorii „disponibile" care să poată fi acaparate fără război cu concurentul.

Să examinăm acum formularea tovarăşului S.:

„Dar sfera de dominaţie a relaţiilor capitaliste se lărgeşte neîncetat şi în afară, prin extinderea lor asupra unor ţări noi, care constituie pentru uniunile monopoliste ale capitaliştilor pieţe de desfacere, furnizori de materii prime şi un cîmp de aplicare a capitalului exportat, în căutare de supraprofituri. Marile cantităţi de plusvaloare acumulată de care dispune capitalul financiar (produs al contopirii capitalului bancar cu cel industrial) sînt aruncate pe piaţa mondială. Concurenţa dintre puternicele uniuni ale capitaliştilor organizate pe scară naţională, iar uneori şi pe scară internaţională, concurenţă pentru dominaţia asupra pieţei, pentru stăpî-

www.dacoromanica.ro

nirea sau controlarea teritoriilor ţărilor mai slabe, adică pentru dreptul exclusiv de a le asupri fără cruţare, duce inevitabil la încercări de împărţire a întregii lumi între statele capitaliste cele mai bogate, la războaie imperialiste, care provoacă calamităţi generale, ruină şi sălbăticire".

Întîlnim aici un exces de cuvinte, care acoperă o serie de greşeli teoretice. Nu se poate vorbi de „încercări" de a împărţi lumea, deoarece lumea este *deja* împărţită. Războiul din 1914—1917 nu este o încercare de împărţire a lumii, ci o luptă *pentru reîmpărţirea* lumii deja împărţite. Războiul a devenit inevitabil pentru capitalism din cauză că, cu cîţiva ani înainte de război, imperialismul *împărţise* lumea după vechea măsură a forţei, ca să spunem aşa, pe care războiul o „rectifică".

Atît lupta pentru colonii (pentru „ţări noi"), cît şi lupta pentru „stăpînirea teritoriilor ţărilor mai slabe" au existat şi *înainte* de imperialism. Pentru imperialismul contemporan caracteristic este *altceva:* şi anume că la începutul secolului al XX-lea fiecare colţişor de pe glob era ocupat de un stat sau altul, întregul glob era împărţit. Numai din această cauză *reîmpărţirea* „dominaţiei asupra lumii" nu s-a putut face, pe baze capitaliste, decît cu preţul unui război mondial. „Uniuni ale capitaliştilor organizate pe scară internaţională" au existat şi *înainte* de imperialism: orice societate pe acţiuni la care participă capitalişti din diferite ţări este „o uniune a capitaliştilor organizată pe scară internaţională".

Pentru imperialism este caracteristic *altceva*, ce *nu a existat* înainte, pînă în secolul al XX-lea, şi anume: împărţirea lumii din punct de vedere economic între trusturile internaţionale, împărţirea ţărilor de către acestea *pe baza unui acord*, ca regiuni de desfacere. Tocmai asta nu se spune în proiectul tovarăşului S., astfel încît forţa imperialismului apare *mai slabă* decît este ea în realitate.

În sfîrşit, este teoreticeşte greşit să se afirme că pe piaţa mondială sînt aruncate mari cantităţi de *plusvaloare* acumulată. Asta aduce cu teoria realizării a lui Proudhon, după care capitaliştii pot realiza cu uşurinţă şi capital constant, şi capital variabil, dar se lovesc de dificultăţi în realizarea plusvalorii. În realitate, capitaliştii nu pot

www.dacoromanica.ro

realiza fără dificultăţi şi fără crize nu numai plusvaloare, dar nici capitalul variabil şi capitalul constant. Pe piaţă sînt aruncate mari cantităţi de mărfuri, care reprezintă nu numai valoarea acumulată, ci şi valoarea care reproduce capitalul variabil şi capitalul constant. De pildă, pe piaţa mondială sînt aruncate mari cantităţi de şine sau de fier care trebuie să fie realizate prin schimbul pe obiecte de consum pentru muncitori sau pe alte mijloace de producţie (cherestea, petrol etc.).

VI

Încheind aici analiza proiectului tovarăşului Sokolnikov, trebuie să menţionăm în mod special încă o completare, foarte preţioasă, propusă de el şi care, după părerea mea, ar trebui să fie acceptată şi chiar dezvoltată. Anume : el propune ca în alineatul care vorbeşte despre progresul tehnic şi despre întrebuinţarea pe scară tot mai largă a muncii femeilor şi copiilor să se adauge : (să folosească) „precum şi munca muncitorilor necalificaţi aduşi din ţările înapoiate". Este o completare preţioasă şi necesară. Această exploatare a muncii muncitorilor aduşi din ţările înapoiate şi care sînt *mai prost plătiţi* este cît se poate de caracteristică pentru imperialism. Ea este aceea care generează în bună măsură *parazitismul* ţărilor imperialiste, bogate, care corup şi o parte din propriii lor muncitori, plătindu-i mai bine, supunînd unei exploatări nemărginite şi neruşinate munca muncitorilor străini „ieftini". Ar trebui să adăugăm cuvintele „mai prost plătiţi", precum şi cuvintele : „şi adesea lipsiţi de drepturi", căci exploatatorii din ţările „civilizate" profită întotdeauna de faptul că muncitorii străini, aduşi din alte ţări, sînt lipsiţi de drepturi. Faptul se constată în permanenţă nu numai în Germania în ceea ce-i priveşte pe ruşi, adică pe muncitorii veniţi din Rusia, ci şi în Elveţia în ceea ce-i priveşte pe italieni, în Franţa în ceea ce-i priveşte pe spanioli şi italieni etc.

Ar fi, poate, nimerit să subliniem mai mult şi să exprimăm mai concret în program faptul formării unui mic

www.dacoromanica.ro

grup de țări imperialiste foarte bogate, care se îmbogățesc în mod parazitar, jefuind coloniile și națiunile slabe. Este o particularitate extrem de importantă a imperialismului, particularitate care, între altele, înlesnește într-o anumită măsură apariția unor profunde mișcări revoluționare în țările care sînt supuse jafului imperialist, care sînt amenințate să fie împărțite și sugrumate de către giganți imperialiști (cum este Rusia) și, dimpotrivă, îngreuiază într-o anumită măsură apariția unor mișcări revoluționare profunde în țările care jefuiesc în mod imperialist numeroase colonii și țări străine, făcînd prin aceasta ca o parte foarte mare (relativ) a populației lor *să fie părtașă* la împărțirea prăzii imperialiste.

De aceea aș propune ca, de pildă, în pasajul din proiectul meu în care se face caracterizarea social-șovinismului (p. 22 din broșură *) să se introducă un adaos cu privire la această exploatare a unui șir de țări de către țările foarte bogate. Pasajul respectiv din proiect s-ar prezenta astfel (adaosul este marcat cu caractere cursive):

„O asemenea denaturare este, pe de o parte, curentul social-șovinismului, al socialismului în vorbe și al șovinismului în fapte, care încearcă să mascheze apărarea intereselor prădalnice ale propriei «sale» burghezii naționale prin lozinca «apărării patriei» *în războiul imperialist, precum și apărarea situației privilegiate a cetățenilor aparținînd națiunilor bogate, care storc profituri uriașe din jefuirea coloniilor și a națiunilor slabe.* O asemenea denaturare este, pe de altă parte, curentul, tot atît de larg și de internațional, al așa-zisului «centru» etc".

Adăugirea cuvintelor „în războiul imperialist" este necesară pentru mai multă precizie: „apărarea patriei" nu este decît o lozincă care justifică războiul, care îl consideră un război legitim și drept. Sînt războaie și războaie. Sînt posibile și războaie revoluționare. De aceea trebuie să arătăm cît se poate de precis că aici este vorba tocmai

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 161. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

de un război imperialist. Lucrul acesta este subînţeles, dar pentru a evita interpretări greşite e mai bine ca el să nu fie numai subînţeles, ci spus clar şi răspicat.

VII

De la partea generală sau teoretică a programului trecem la programul minimum. Ceea ce ne reţine aici atenţia din capul locului este propunerea tovarăşilor N. Buharin şi V. Smirnov de *a renunţa cu totul* la programul-minimum, propunere în aparenţă foarte radicală, dar cît se poate de inconsistentă. Împărţirea în program-maximum şi program-minimum, susţin ei, este „perimată" : la ce mai avem nevoie de ea din moment ce este vorba de trecerea la socialism. Nici un fel de program-minimum, ci de-a dreptul un program de măsuri tranzitorii spre socialism.

Aceasta este propunerea celor doi tovarăşi, care însă, nu se ştie de ce, au ezitat să vină cu un proiect corespunzător (deşi, din moment ce revizuirea programului partidului a fost înscrisă pe ordinea de zi a viitorului congres al partidului, ei erau direct obligaţi să întocmească un asemenea proiect). Poate că autorii acestei propuneri în aparenţă „radicale" au început să şovăie ei înşişi... În orice caz, părerea lor trebuie examinată.

Războiul şi dezastrul economic silesc toate ţările să treacă de la capitalismul monopolist la capitalismul monopolist de stat. Aceasta este situaţia obiectivă. Dar în condiţiile revoluţiei, în revoluţie, capitalismul monopolist de stat se transformă *direct* în socialism. În revoluţie nu se poate merge înainte decît spre socialism, — aceasta este situaţia obiectivă creată de război şi revoluţie. Conferinţa noastră din aprilie a ţinut seama de ea şi a formulat lozincile : „republică a Sovietelor" (forma politică a dictaturii proletariatului) şi naţionalizarea băncilor şi a sindicatelor (principala măsură de trecere la socialism). Pînă aici toţi bolşevicii sînt de acord, împărtăşind un punct de vedere comun. Dar tovarăşii V. Smirnov şi N. Buharin vor să meargă mai departe şi să renunţe *cu totul* la programul-minimum. Asta ar însemna să procedăm contrar zicalei pline de înţelepciune, care ne sfătuieşte :

www.dacoromanica.ro

„Nu te făli cînd te duci la război, făleşte-te cînd te întorci“.

Noi ne ducem la război, adică luptăm pentru cucerirea puterii politice de către partidul nostru. Această putere ar fi dictatura proletariatului şi a ţărănimii sărace. Luînd puterea, nu numai că nu ne temem să depăşim limitele orînduirii burgheze, ci, dimpotrivă, declarăm clar şi răspicat în auzul tuturor că vom depăşi aceste limite, că vom trece fără teamă la socialism şi că drumul pe care-l vom urma este : republica Sovietelor, naţionalizarea băncilor şi a sindicatelor, controlul muncitoresc, obligativitatea generală a muncii, naţionalizarea pămîntului, confiscarea inventarului moşieresc etc. etc. În acest sens am formulat programul măsurilor de trecere la socialism.

Dar noi nu trebuie să ne fălim cînd ne ducem la război, nu trebuie să renunţăm la programul-minimum, căci asta ar fi o lăudăroşenie goală : nu vrem „să cerem“ nimic „de la burghezie“, ci să înfăptuim totul singuri ; nu vrem să ne ocupăm de mărunţişuri în cadrul orînduirii burgheze.

Ar fi o lăudăroşenie goală, căci mai întîi trebuie să cucerim puterea, iar noi n-am cucerit-o încă. Mai întîi trebuie să înfăptuim efectiv măsurile de trecere la socialism, să ducem revoluţia noastră pînă la victoria revoluţiei socialiste mondiale, şi numai după aceea, *„cînd ne vom întoarce din război“*, vom putea şi va trebui să renunţăm la programul-minimum, *de care nu vom mai avea nevoie.*

Putem garanta de pe acum că nu mai avem nevoie de el ? Fireşte că nu putem din simplul motiv că n-am cucerit încă puterea, n-am înfăptuit socialismul, n-am ajuns nici măcar la începutul revoluţiei socialiste mondiale.

Trebuie *să păşim* ferm, cu curaj, fără şovăieli spre acest scop, dar este ridicol să afirmăm că l-am atins, cînd este evident că nu l-am atins încă. A renunţa de pe acum la programul-minimum ar fi ca şi cum am declara, am proclama (ne-am lăuda, ca să vorbim mai pe şleau) „că am învins“.

Nu, noi încă n-am învins, dragi tovarăşi.

Nu ştim dacă vom învinge mîine sau ceva mai tîrziu. (Personal înclin să cred că mîine — scriu aceste rînduri la 6 octombrie 1917 — şi că s-ar putea să întîrziem cu

www.dacoromanica.ro

luarea puterii, dar chiar mîine este mîine, şi nu astăzi.) Nu ştim cît de curînd după victoria noastră va veni revoluţia în Apus. Nu ştim dacă după victoria noastră nu vor surveni perioade trecătoare de reacţiune şi de victorie a contrarevoluţiei — ceea ce nu e de loc imposibil — şi de aceea, după ce vom învinge, vom construi „trei linii de tranşee" pentru a preîntîmpina o asemenea posibilitate.

Toate acestea noi nu le ştim şi *nu le putem şti*. Nimeni *nu poate* şti acest lucru. Şi tocmai de aceea ar fi ridicol să renunţăm la programul-minimum, care *este necesar* atîta timp cît ne mai aflăm în cadrul orînduirii burgheze, cît nu am distrus încă acest cadru, nu am realizat principalul pentru trecerea la socialism, nu l-am zdrobit pe duşman (burghezia) pentru ca, după ce l-am zdrobit, să-l nimicim. Asta se va întîmpla şi, poate, mult mai curînd decît cred mulţi (personal cred că trebuie *să înceapă* mîine), *dar aşa ceva nu există încă.*

Să luăm programul-minimum în domeniul politic. El preconizează o republică burgheză. Noi adăugăm că nu ne limităm la cadrul ei, ci începem încă de pe acum lupta pentru un tip superior de republică, *republica Sovietelor.* Trebuie să facem asta. Trebuie să ne îndreptăm cu un curaj şi o hotărîre fără margini spre noua republică, *şi sînt convins că vom merge tocmai astfel spre ea.* Nu putem însă în nici un caz să renunţăm la programul-minimum, deoarece, în primul rînd, nu avem *încă* o republică a Sovietelor ; în al doilea rînd, nu este exclusă posibilitatea unor „încercări de restaurare", prin care trebuie mai întîi să trecem şi să le învingem ; în al treilea rînd, în cursul trecerii de la vechi la nou sînt posibile „tipuri combinate" temporare (aşa cum se arăta pe bună dreptate zilele acestea în „Rabocii Puti"), de pildă şi republica Sovietelor, şi Adunare constituantă". *Să depăşim* mai întîi toate acestea, iar după aceea vom putea renunţa foarte bine la programul-minimum.

Acelaşi lucru este valabil şi pentru domeniul economic. Sîntem cu toţii de acord că *teama* de a ne îndrepta spre socialism este o vulgaritate fără seamăn şi *o trădare* a cauzei proletariatului. Sîntem cu toţii de acord că primii şi principalii paşi pe această cale trebuie să fie măsuri ca

www.dacoromanica.ro

naţionalizarea băncilor şi a sindicatelor. Să înfăptuim mai întîi aceste măsuri şi altele asemenea lor, şi *apoi vom vedea*. Atunci vom vedea *mai bine*, deoarece experienţa practică, care este de o mie de ori mai valoroasă decît cele mai bune programe, ne va lărgi mult orizontul. E posibil şi chiar probabil, ba chiar neîndoielnic că nici aici nu vom putea evita „tipurile combinate" de trecere; de pildă, întreprinderile mici, cu unul sau doi muncitori salariaţi, nu vom putea nici să le naţionalizăm imediat şi nici măcar să instituim imediat asupra lor un control muncitoresc real. Că rolul lor va fi cu totul neînsemnat, că ele vor fi legate de mîini şi de picioare prin naţionalizarea băncilor şi a trusturilor, — nimic de zis, dar atîta timp cît vor mai exista relaţii burgheze, fie şi în nişte mici colţişoare, ce rost ar avea să renunţăm la programul-minimum? Fiind marxişti, păşind cu îndrăzneală la cea mai mare revoluţie din lume şi ţinînd totodată seama în mod lucid de fapte, noi nu avem dreptul să renunţăm la programul-minimum.

Dacă am renunţa în momentul de faţă la el, am dovedi că ne-am şi pierdut capul încă înainte de a fi învins. Noi nu trebuie să ne pierdem capul nici înainte de victorie, nici cînd vom cuceri victoria, nici după aceea, căci, dacă ne vom pierde capul, vom pierde totul.

Cît despre propunerile concrete, în această privinţă tov. N. Buharin n-a spus în fond nimic, nefăcînd decît să repete lucruri spuse de mult despre naţionalizarea băncilor şi a sindicatelor. În articolul tovarăşului V. Smirnov găsim o enumerare extrem de interesantă şi instructivă de prefaceri care se reduc la reglementarea producţiei şi a consumului de produse. Acest lucru a fost *deja* spus într-o formă generală, de pildă, în proiectul meu, iar acolo urmează „*etc.*" Cred că nu este cazul să mergem acum mai departe, să trecem la concretizarea diferitelor măsuri. *După* aplicarea principalelor măsuri de tip nou, *după* naţionalizarea băncilor, *după* trecerea la controlul muncitoresc, ne vom da mai bine seama de multe lucruri, iar experienţa ne va sugera *o sumedenie de lucruri noi*, deoarece va fi experienţa a milioane de oameni, experienţa făuririi noilor rînduieli în economie prin participarea

www.dacoromanica.ro

conştientă a milioane de oameni. Fireşte că *a schiţa* noul în articole, broşuri, cuvîntări, a propune planuri, a face aprecieri asupra acestora, a analiza experienţa locală şi parţială a diferitelor Soviete sau comitete pentru aprovizionare etc. reprezintă o muncă extrem de utilă. Dar a introduce în program prea multe detalii ar fi prematur şi ar putea dăuna chiar, legîndu-ne mîinile în chestiuni de amănunt. Iar noi trebuie să avem mîinile libere pentru a făuri cu mai multă energie noul atunci cînd vom păşi definitiv pe calea cea nouă.

VIII

Tovarăşul Buharin atinge în articolul său încă o problemă asupra căreia trebuie să ne oprim.

„...Problema revizuirii programului partidului nostru trebuie să fie legată de problema elaborării unui program unic pentru partidul internaţional al proletariatului".

Exprimarea este cam neclară. Dacă e să înţelegem asta în sensul că autorul ne sfătuieşte să nu adoptăm un nou program, ci să amînăm acest lucru pînă la formularea unui program internaţional unic, programul Internaţionalei a III-a, trebuie să ne pronunţăm categoric împotriva unei asemenea păreri. Căci a consimţi la o amînare din acest motiv (presupun că alte motive de amînare nu există, de pildă nimeni n-a cerut o amînare pentru că materialele noastre de partid n-au fost încă îndeajuns pregătite spre revizuire) ar însemna ca *noi* să tărăgănăm crearea Internaţionalei a III-a. Desigur că crearea Internaţionalei a III-a nu trebuie înţeleasă în mod formal. Cît timp revoluţia proletară n-a învins cel puţin într-o ţară sau cît timp războiul nu s-a terminat, nu putem spera ca acţiunea de convocare a unei *mari* conferinţe a partidelor revoluţionare internaţionaliste din diferite ţări să înregistreze progrese rapide, ca ele să cadă de acord asupra adoptării formale a unui nou program. Pînă atunci însă trebuie să împingem lucrurile înainte, prin iniţiativa partidelor care se află astăzi într-o situaţie mai bună decît celelalte şi pot să întreprindă primul pas, bineînţeles,

www.dacoromanica.ro

fără să considere că acest prim pas este şi ultimul, fără să contrapună cu orice preţ programul lor altor programe „de stînga" (adică revoluţionare internaţionaliste), ci *urmărind* tocmai elaborarea unui program comun. În afară de Rusia, în prezent nu există în lume o altă ţară în care internaţionaliştii să aibă libertatea relativă de a convoca congrese şi în care să fie atît de mulţi tovarăşi bine informaţi în privinţa curentelor internaţionale şi a programelor cum sînt în partidul nostru. Iată de ce trebuie să ne asumăm neapărat iniţiativa. Ne-o impune datoria noastră directă de internaţionalişti.

După cît se vede, tocmai aşa priveşte problema şi tovarăşul Buharin, căci la începutul articolului său el spune că „congresul partidului care s-a încheiat de curînd (rîndurile acestea au fost scrise în august) a declarat necesară modificarea programului" şi că „în acest scop va fi convocat un congres special" ; din aceste cuvinte se poate deduce că tovarăşul Buharin nu are nimic împotriva adoptării noului program la acest congres.

Dacă este aşa, înseamnă că în problema abordată se stabileşte o deplină unitate de vederi. Nu cred să se găsească cineva care să fie împotrivă ca congresul nostru, după adoptarea noului program, să-şi exprime dorinţa de a se crea un program unic al Internaţionalei a III-a, făcîndu-se în acest scop anumiţi paşi, cum ar fi accelerarea convocării unei conferinţe a celor de stînga, publicarea unei culegeri în mai multe limbi, formarea unei comisii pentru sintetizarea materialului relativ la ceea ce s-a făcut în alte ţări în vederea „sondării" (cum bine se exprimă tovarăşul Buharin) căii spre un nou program (tribuniştii în Olanda [117], cei de stînga în Germania. Tovarăşul Buharin a menţionat „Liga propagandei socialiste" din America [116] ; am mai putea menţiona „Partidul *Muncitoresc* Socialist" [119] din America, care a pus problema înlocuirii „statului politic printr-o democraţie industrială").

Apoi trebuie să recunosc ca absolut justă o observaţie a tovarăşului Buharin cu privire la un neajuns al proiectului meu. Tovarăşul B. citează din acest proiect (p. 23

www.dacoromanica.ro

din broşură *) pasajul referitor la momentul prin care trece Rusia, la guvernul provizoriu al capitaliştilor etc. El critică pe bună dreptate acest pasaj, arătînd că locul lui este în rezoluţia tactică sau în platformă. De aceea propun ca întregul alineat final de la p. 23 să fie omis sau să fie redactat astfel :

„Tinzînd la crearea unei orînduiri de stat care să asigure cel mai bine atît dezvoltarea economică şi drepturile poporului în general, cît şi posibilitatea unei treceri cît mai nedureroase la socialism în special, partidul proletariatului nu se poate mărgini" etc.

În sfîrşit, în legătură cu unul dintre puncte trebuie să răspund aici la o problemă de care s-au sesizat unii tovarăşi, dar care, după cîte ştiu, nu a fost ridicată în presă. Este vorba de § 9 din programul politic, în legătură cu dreptul naţiunilor la autodeterminare. Acest punct este alcătuit din două părţi : prima reprezintă o nouă formulare a dreptului naţiunilor la autodeterminare, iar a doua conţine nu o revendicare, ci o declaraţie. Chestiunea care mi-a fost pusă este dacă o declaraţie îşi are locul aici. În general vorbind, declaraţiile nu au ce căuta într-un program, dar, după părerea mea, aici trebuie să facem o excepţie de la regulă. Eu înlocuiesc cuvîntul autodeterminare, care a dat naştere la numeroase interpretări greşite, printr-o noţiune absolut precisă : „dreptul de liberă despărţire". După experienţa de o jumătate de an a revoluţiei din 1917, nu se mai poate contesta, cred, faptul că partidul proletariatului revoluţionar din Rusia, partid care-şi desfăşoară activitatea în limba velicorusă, este dator să recunoască dreptul la despărţire. Cucerind puterea, am recunoaşte, indiscutabil, imediat acest drept Finlandei, Ucrainei, Armeniei şi fiecărei naţiuni asuprite de ţarism (şi de burghezia velicorusă). Dar în ceea ce ne priveşte, noi nu vrem cîtuşi de puţin despărţirea. Noi vrem un stat cît mai mare, o uniune cît mai strînsă a unui număr cît mai mare dintre naţiunile care trăiesc în vecinătatea velicoruşilor ; vrem acest lucru în interesul democraţiei şi socialismului, în in-

* Vezi *V. I. Lenin.* Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 162—163. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

teresul atragerii la lupta proletariatului a unui număr cît mai mare de oameni ai muncii aparţinînd la diferite naţiuni. Noi vrem unitate *proletară revoluţionară*, *unire*, şi nu despărţire. Noi dorim o unire *revoluţionară*, şi de aceea nu preconizăm lozinca unirii tuturor statelor de orice fel, deoarece revoluţia socială pune la ordinea zilei unirea *numai* a statelor care au trecut şi trec la socialism, a coloniilor care se eliberează etc. Noi vrem o unire *liberă*, şi de aceea sîntem datori să recunoaştem libertatea de despărţire (fără libertatea de despărţire unirea nu poate fi considerată liberă). Cu atît mai vîrtos sîntem datori să recunoaştem libertatea de despărţire, cu cît ţarismul şi burghezia velicorusă, prin asuprirea pe care au exercitat-o, au lăsat în rîndurile naţiunilor vecine multe resentimente şi multă neîncredere faţă de velicoruşi în general, iar neîncrederea trebuie risipită *prin fapte*, şi nu prin vorbe.

Dar noi dorim unirea, şi acest lucru trebuie spus; e atît de important ca el să figureze în programul partidului unui stat multinaţional, încît în acest scop trebuie să ne abatem de la regula obişnuită, trebuie să facem loc unei declaraţii. Noi dorim ca republica poporului rus (n-aş avea nimic împotrivă să se spună chiar velicorus, deoarece aşa ar fi mai just) *să atragă* spre sine alte naţiuni, dar cum? Nu prin violenţă, ci exclusiv prin liber consimţămînt. În caz contrar, ar fi violentată unitatea şi alianţa frăţească a *muncitorilor* din toate ţările. Spre deosebire de democraţii burghezi, noi preconizăm nu lozinca frăţiei între popoare, ci a frăţiei *muncitorilor* aparţinînd tuturor naţiunilor, deoarece noi nu avem încredere în burghezia tuturor ţărilor, în care vedem un duşman.

Iată de ce trebuie să facem aici o excepţie de la regulă şi să introducem în § 9 *o declaraţie de principii*.

IX

Rîndurile de mai sus erau deja scrise, cînd în „Rabocii Puti" nr. 31 a apărut articolul tovarăşului I. Larin „Revendicările muncitoreşti ale programului nostru". Salutăm

www.dacoromanica.ro

acest articol, care constituie un început de discuţie a proiectelor de program în Organul nostru Central. Tovarăşul Larin se opreşte în mod special asupra unei părţi din program la care nu am avut prilejul să lucrez şi în legătură cu care există un proiect numai în redacţia „subcomisiei pentru protecţia muncii", subcomisie creată la Conferinţa din 24—29 aprilie 1917. Tovarăşul Larin propune o serie de *completări* care, după părerea mea, sînt întru totul acceptabile, dar cărora, din păcate, nu le-a dat întotdeauna o redactare precisă.

Mi se pare nereuşită formularea de către tovarăşul Larin a unuia dintre puncte : „o repartizare justă (?) a braţelor de muncă pe baza (?) autonomiei democratice (?) a muncitorilor în ceea ce priveşte dreptul de a dispune (?) de propria lor persoană (?)". După mine, această formulare e mai proastă decît formularea subcomisiei : „bursele de muncă trebuie să fie organizaţii proletare de clasă" etc. (vezi p. 15 din „Materiale"). Apoi tovarăşul Larin ar fi trebuit să elaboreze mai amănunţit şi să formuleze precis propunerea sa în legătură cu problema salariului minim, *s-o lege* de *istoricul* concepţiilor lui Marx şi ale marxismului despre această problemă.

Apoi, în ceea ce priveşte partea politică şi agrară din program, tovarăşul Larin socoate că este necesară „o redactare mai minuţioasă". E de dorit ca presa noastră de partid să înceapă să discute imediat şi problemele *de redactare* a diferitelor revendicări, şi în nici un caz să nu amîne acest lucru pînă la congres, deoarece, în primul rînd, altfel nu vom avea un congres bine pregătit, iar în al doilea rînd oricine a avut prilejul să lucreze la programe şi rezoluţii ştie cît de des o *redactare* minuţioasă a unui punct oarecare *face să iasă la iveală şi înlătură* neclarităţi şi divergenţe de ordin principial.

În sfîrşit, în ceea ce priveşte partea economică-financiară a programului, tovarăşul Larin scrie că „aici nu găsim aproape nimic, nu se pomeneşte nici măcar de anularea împrumuturilor de război şi a datoriilor publice ale ţarismului" (numai ale ţarismului ?), „de lupta împotriva folosirii în scopuri fiscale a monopolurilor de stat etc.". Este foarte de dorit ca tovarăşul Larin să nu amîne pînă

www.dacoromanica.ro

la congres propunerile sale concrete, să le formuleze imediat, căci altfel nu vom putea realiza o pregătire serioasă. În ceea ce priveşte anularea datoriilor publice (desigur, nu numai ale ţarismului, ci şi ale burgheziei), trebuie să examinăm cu atenţie problema micilor deţinători de titluri, iar în ceea ce priveşte problema „luptei împotriva folosirii în scopuri fiscale a monopolurilor de stat", trebuie să vedem cum stau lucrurile cu monopolul producţiei articolelor de lux, precum şi legătura dintre punctul proiectat şi revendicarea din program cu privire la desfiinţarea tuturor impozitelor indirecte.

Repet : pentru a pregăti serios programul, pentru ca într-adevăr întregul partid să participe la elaborarea lui, trebuie ca toţi cei pe care îi interesează problema să se pună pe treabă *imediat* şi *să publice* atît consideraţii cît şi *proiecte precise* în legătură cu punctele deja redactate, proiecte care să conţină modificări sau completări.

www.dacoromanica.ro

SFATURILE UNUIA CARE NU E DE FAŢĂ

Scriu aceste rînduri la 8 octombrie şi am puţine speranţe că ele vor ajunge chiar în ziua de 9 în mîinile tovarăşilor din Petrograd. E posibil ca ele să sosească cu întîrziere, fiindcă congresul Sovietelor din Regiunea de nord este convocat pentru ziua de 10. Voi încerca totuşi să prezint ale mele „Sfaturi ale unuia care nu e de faţă" pentru cazul cînd acţiunea probabilă a muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd şi din „împrejurimi" încă nu a avut loc, dar va avea loc în curînd.

Că întreaga putere trebuie să treacă în mîna Sovietelor este limpede. Trebuie să fie tot atît de indiscutabil pentru fiecare bolşevic că puterea proletară-revoluţionară (sau bolşevică — ceea ce acum este unul şi acelaşi lucru) contează în mod sigur pe cea mai mare simpatie şi pe sprijinul neprecupeţit al tuturor oamenilor muncii şi al tuturor exploataţilor din lume în general, din ţările beligerante în special, al ţărănimii ruse îndeosebi. Acestea sînt adevăruri de mult dovedite şi îndeobşte cunoscute şi nu merită să ne oprim asupra lor.

Trebuie să ne oprim asupra unei chestiuni care nu ştim dacă este îndeajuns de limpede pentru toţi tovarăşii, şi anume că trecerea puterii în mîna Sovietelor înseamnă acum în practică insurecţie armată. S-ar părea că este un lucru evident, dar nu toţi au reflectat şi reflectă asupra lui. A renunţa acum la insurecţia armată ar însemna a renunţa la principala lozincă a bolşevismului (toată puterea în mîna Sovietelor) şi la întregul internaţionalism proletar-revoluţionar.

www.dacoromanica.ro

Insurecţia armată este însă un gen *deosebit* de luptă politică, supus unor legi deosebite, asupra cărora trebuie să reflectăm cu atenţie. Acest adevăr a fost exprimat foarte plastic de Karl Marx, care a scris că *„insurecţia armată „este, ca şi războiul, o artă"*.

Marx a relevat următoarele reguli principale ale acestei arte :

1) *Nu te juca* niciodată cu insurecţia, şi, o dată ce ai început-o, să fii pătruns de ideea că trebuie *să mergi pînă la capăt.*

2) Este necesar să realizezi o mare *superioritate de forţe* în locul hotărîtor şi în momentul hotărîtor, pentru că altfel inamicul, care posedă o mai bună pregătire şi organizare, va nimici pe insurgenţi.

3) Din moment ce a început insurecţia, trebuie să acţionezi cu cea mai mare *hotărîre* şi să treci neapărat, cu orice preţ *la ofensivă.* „Defensiva este moartea insurecţiei armate".

4) Trebuie să te străduieşti să iei inamicul prin surprindere, să prinzi momentul cînd trupele lui sînt răzleţite.

5) Trebuie să cauţi să obţii *în fiecare zi* chiar succese mici (s-ar putea spune : în fiecare ceas, dacă e vorba de un singur oraş), menţinînd cu orice preţ *„superioritatea morală"*.

Marx a rezumat învăţămintele tuturor revoluţiilor cu privire la insurecţia armată în cuvintele „lui Danton, cel mai mare maestru al tacticii revoluţionare pe care l-a cunoscut istoria : îndrăzneală, îndrăzneală şi iar îndrăzneală" [120].

Aplicate la Rusia şi la octombrie 1917, cele de mai sus înseamnă : ofensivă simultană, cît mai rapidă şi mai neaşteptată asupra Petrogradului, pornită neapărat şi din afară, şi dinăuntru, şi din cartierele muncitoreşti, şi din Finlanda, şi din Revel, din Kronstadt, ofensiva *întregii* flote, realizarea unei *superiorităţi covîrşitoare* de forţe asupra celor 15 000—20 000 (şi poate chiar mai mult) de oameni ai „gărzii" noastre „burgheze" (iuncherii), ai „trupelor" noastre „vendéene" (o parte din cazaci) etc.

Să combinăm cele *trei* forţe principale ale noastre : flota, muncitorii şi unităţile militare, astfel încît să fie

www.dacoromanica.ro

neapărat ocupate și menținute cu prețul *oricăror pierderi:* a) telefoanele, b) telegraful, c) gările, d) podurile în primul rînd.

Să alcătuim din elementele *cele mai hotărîte* (elementele noastre „de șoc" și *tineretul muncitoresc,* precum și cei mai destoinici marinari) mici detașamente, care să aibă misiunea de a ocupa punctele cele mai importante și *de a participa* pretutindeni, la toate operațiile importante, ca, de pildă:

Să încercuim și să izolăm Petrogradul, să-l luăm printr-un atac combinat al flotei, al muncitorilor și al trupelor — iată sarcina noastră, sarcină care cere *artă și de trei ori îndrăzneală.*

Să alcătuim detașamente din cei mai destoinici muncitori, care să posede arme și bombe și să atace și să încercuiască „centrele" dușmanului (școli de iuncheri, telegraful, telefoanele etc.) cu lozinca: *mai bine pierim cu toții decît să lăsăm pe dușman să treacă.*

E de sperat că, în caz cînd se va hotărî trecerea la acțiune, conducătorii vor aplica cu succes marile precepte ale lui Danton și ale lui Marx.

Succesul revoluției ruse și al revoluției mondiale depinde de două-trei zile de luptă.

Scris la 8 (21) octombrie 1917

Publicat pentru prima oară la 7 noiembrie 1920, în ziarul „Pravda" nr. 250
Semnat: Unul care nu e de față

Se tipărește după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂŞII BOLŞEVICI PARTICIPANŢI LA CONGRESUL REGIONAL AL SOVIETELOR DIN REGIUNEA DE NORD

Tovarăşi ! revoluţia noastră trece printr-o perioadă extrem de critică. Această criză a coincis cu o puternică criză declanşată de creşterea revoluţiei socialiste mondiale şi de lupta imperialismului mondial împotriva ei. Conducătorilor partidului nostru le revine o mare sarcină, a cărei neîndeplinire creează primejdia unui faliment total al mişcării proletare internaţionale. În asemenea momente ca cel actual, orice întîrziere înseamnă moarte.

Examinaţi situaţia internaţională. Dezvoltarea revoluţiei mondiale este un fapt incontestabil. Izbucnirea de revoltă a muncitorilor cehi a fost înăbuşită cu o nemaipomenită ferocitate, ceea ce denotă că guvernul este înfricoşat de moarte. Şi în Italia s-a ajuns la o revoltă de masă la Torino [121]. Cea mai importantă revoltă este însă cea din flota germană. Închipuiţi-vă ce dificultăţi extraordinare întîmpină revoluţia într-o ţară ca Germania, şi încă în condiţiile actuale. Este în afară de orice îndoială că răscoala din flota germană denotă o mare criză provocată de creşterea revoluţiei mondiale. Dacă şoviniştii de la noi, care propovăduiesc înfrîngerea Germaniei, cer muncitorilor din Germania o insurecţie imediată, noi, revoluţionarii internaţionalişti din Rusia, ştim din experienţa anilor 1905—1917 că nu există indiciu mai convingător al creşterii revoluţiei decît o răscoală în armată.

Gîndiţi-vă în ce situaţie ne aflăm acum faţă de revoluţionarii germani. Ei ar putea să ne spună : noi nu-l avem decît pe Liebknecht, care a chemat făţiş la revoluţie.

www.dacoromanica.ro

Glasul lui este înăbuşit în temniţă. La noi nu există nici un ziar în care să se explice deschis necesitatea revoluţiei, noi nu avem libertatea de întrunire. La noi nu există nici un Soviet de deputaţi ai muncitorilor sau ai soldaţilor. Glasul nostru abia se face auzit în masele cu adevărat largi. Şi noi am făcut totuşi o încercare de insurecţie, avînd şanse, poate, de unu la sută ! Iar voi, revoluţionarii internaţionalişti din Rusia, aveţi în urmă şase luni de agitaţie liberă, aveţi aproape douăzeci de ziare, o mulţime de Soviete de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor, aţi învins în Sovietele din cele două capitale, aveţi de partea voastră toată flota din Marea Baltică şi toate trupele ruse din Finlanda, şi nu răspundeţi la chemarea noastră la insurecţie, nu-l răsturnaţi pe imperialistul vostru Kerenski, deşi aveţi şanse nouăzeci şi nouă la sută ca insurecţia voastră să fie victorioasă !

Da, am fi cu adevărat nişte trădători ai Internaţionalei dacă într-un asemenea moment, în asemenea condiţii favorabile am răspunde la această chemare a revoluţionarilor germani *numai*... prin rezoluţii !

Adăugaţi aici şi faptul că noi ştim prea bine că lucrurile evoluează rapid spre un acord şi un complot al imperialiştilor internaţionali împotriva revoluţiei ruse. Să sugrume revoluţia cu orice preţ, să o sugrume prin măsuri militare şi printr-o pace pe socoteala Rusiei — iată ce urmăreşte tot mai îndeaproape imperialismul internaţional. Iată ce face deosebit de acută criza revoluţiei socialiste mondiale, iată ce face ca orice întîrziere a insurecţiei să fie cît se poate de periculoasă — sînt gata să spun : să fie o crimă din partea noastră.

Să luăm apoi situaţia internă din Rusia. Falimentul partidelor mic-burgheze conciliatoare, care exprimau încrederea inconştientă a maselor în Kerenski şi în imperialişti în general, s-a conturat pe deplin. E un faliment total. Faptul că la Consfătuirea democratică curia Sovietelor a votat împotriva coaliţiei, faptul că *majoritatea* Sovietelor locale de deputaţi ai ţăranilor (în pofida Sovietului lor central, în care se află alde Avksentiev şi alţi amici ai lui Kerenski) au votat şi ei împotriva coaliţiei ; alegerile de la Moscova, a cărei populaţie muncitorească este mai

www.dacoromanica.ro

apropiată de țărănime și unde *peste 49%* au votat pentru bolșevici (iar dintre soldați 14 000 din 17 000), oare nu dovedesc toate acestea că masele populare și-au pierdut încrederea în Kerenski și în cei care cad la înțelegere cu Kerenski & Co.? Se poate oare concepe ca masele populare să fi putut spune bolșevicilor mai limpede decît au spus-o prin acest vot: conduceți-ne, și noi vă vom urma!

Iar noi, după ce am cîștigat în felul acesta majoritatea maselor populare de partea noastră, după ce am cucerit Sovietele din ambele capitale, să stăm și să așteptăm? Ce să așteptăm? Ca Kerenski și generalii săi kornilovișți să predea germanilor Petrogradul, să pună astfel la cale, direct sau indirect, fățiș sau pe ascuns, un complot împreună *și* cu Buchanan *și* cu Wilhelm ca să sugrume cu totul revoluția rusă?

Faptul că poporul și-a exprimat încrederea în noi nu numai prin votul de la Moscova ci și prin noile alegeri pentru Soviete nu spune încă totul. Există indicii de accentuare a stării de apatie și indiferență, ceea ce e de înțeles. Asta nu înseamnă declinul revoluției, cum urlă cadeții și cei care le cîntă-n strună, ci un declin al încrederii în rezoluții și în alegeri. În revoluție, masele cer partidelor conducătoare nu vorbe, ci fapte, victorie în luptă, iar nu pălăvrăgeală. Se apropie ceasul cînd poporul ar putea începe să creadă că nici bolșevicii nu sînt mai buni decît ceilalți, deoarece ei n-au știut *să acționeze* după ce el și-a exprimat încrederea în ei...

În întreaga țară se încinge răscoala țărănească. Este cît se poate de limpede că cadeții și slugile lor caută cu tot dinadinsul să diminueze importanța răscoalei țărănești, zicînd că cele ce se petrec nu sînt decît „pogromuri" și „anarhie". Această minciună este dată în vileag de faptul că în centrele răscoalei pămînturile au început să fie trecute în mîna țăranilor: nu s-a mai întîmplat vreodată ca „pogromurile" și „anarhia" să ducă la asemenea rezultate politice admirabile! O dovadă a forței uriașe a răscoalei țărănești o constituie faptul că conciliatorii și socialiștii-revoluționari — în „Delo Naroda" —, și *pînă* și Breșko-Breșkovskaia au început să vorbească despre trecerea pă-

www.dacoromanica.ro

mînturilor în mîna ţăranilor, în scopul de a potoli mişcarea înainte ca ea să-i fi depăşit definitiv.

Iar noi să aşteptăm ca unităţile de cazaci ale kornilovistului Kerenski (care tocmai în ultimul timp a fost demascat chiar de socialiştii-revoluţionari ca fiind kornilovist) să reuşească să reprime parte cu parte această răscoală ţărănească ?

Se vede că multora dintre conducătorii partidului nostru le-a scăpat semnificaţia *deosebită* a lozincii pe care noi toţi am recunoscut-o şi am repetat-o la nesfîrşit : toată puterea în mîna Sovietelor. În această jumătate de an de revoluţie au fost perioade, au fost momente cînd ea *nu* însemna insurecţie. Poate că aceste perioade şi aceste momente i-au orbit pe o parte din tovarăşi şi i-au făcut să uite că acum, cel puţin începînd de la mijlocul lunii septembrie, această lozincă *echivalează cu o chemare la insurecţie.*

Aici nu poate fi nici urmă de îndoială. Nu de mult „Delo Naroda" a explicat asta „pe înţelesul tuturor", spunînd : „Kerenski nu se va supune în nici un caz !" Mai e vorbă ?

Lozinca „toată puterea în mîna Sovietelor" este o chemare la insurecţie. Şi vina va cădea, fără îndoială, cu totul asupra noastră dacă noi — care luni de-a rîndul am chemat masele la insurecţie şi le-am îndemnat să renunţe la conciliatorism — nu le vom conduce la insurecţie în ajunul unui crah al revoluţiei, după ce ele şi-au exprimat încrederea în noi.

Cadeţii şi conciliatorii vor să ne intimideze cu exemplul evenimentelor de la 3—5 iulie, cu intensificarea agitaţiei ultrareacţionarilor etc. Dar chiar dacă la 3—5 iulie noi am fi comis o greşeală, ea nu putea fi alta decît că nu am luat puterea. Eu cred că atunci asta n-a fost o greşeală, deoarece atunci noi nu aveam *încă* majoritatea, pe cînd acum ar fi o greşeală fatală şi mai mult decît atît. Intensificarea agitaţiei ultrareacţionarilor este lesne de înţeles, ea semnificînd o accentuare a extremelor în atmosfera revoluţiei proletare-ţărăneşti în creştere. A face însă din asta un argument *împotriva* insurecţiei este ridicol, întrucît faptul că ultrareacţionarii, vînduţi capitaliştilor, sînt

www.dacoromanica.ro

neputincioşi, că *ei sînt neputincioşi în luptă* nici nu mai trebuie demonstrat. În luptă, ei sînt egali cu zero. În luptă, Kornilov şi Kerenski nu se pot sprijini decît pe divizia sălbatică şi pe cazaci. Iar acum şi în rîndurile cazacilor a început descompunerea, iar, în afară de asta, ei sînt ameninţaţi de un război civil din partea ţăranilor în interiorul regiunilor lor căzăceşti.

Scriu aceste rînduri duminică, 8 octombrie, şi voi nu le veţi putea citi decît la 10 octombrie. Am auzit de la un tovarăş care se afla în trecere pe aici că cei ce călătoresc pe calea ferată Varşavskaia spun : Kerenski aduce pe cazaci la Petrograd ! Ceea ce e foarte verosimil, şi ne vom face direct vinovaţi dacă nu vom verifica faptul *sub toate aspectele* şi dacă nu *vom studia* forţa şi repartizarea *trupelor korniloviste din a doua formaţie.*

Kerenski a adus din nou trupe korniloviste lîngă Petrograd, pentru a împiedica trecerea puterii în mîna Sovietelor, pentru ca această putere să nu propună imediat pacea, pentru a împiedica trecerea imediată a întregului pămînt în mîna ţăranilor, pentru ca să predea Petrogradul germanilor, iar el însuşi să fugă la Moscova ! Iată lozinca insurecţiei căreia trebuie să-i asigurăm o cît mai largă circulaţie şi care va avea un enorm succes.

Nu putem aştepta convocarea congresului general al Sovietelor, pe care Comitetul Executiv Central poate s-o tărăgăneze şi pînă în noiembrie ; nu putem amîna, permiţîndu-i lui Kerenski să aducă noi trupe korniloviste. La congresul Sovietelor sînt reprezentate Finlanda, flota şi Revelul, care, împreună, pot să realizeze o înaintare imediată spre Petrograd împotriva regimentelor korniloviste, o înaintare a flotei şi a artileriei şi a unor unităţi de mitraliere şi a două-trei corpuri de armată, ai căror soldaţi au dovedit la Vîborg, de pildă, cît de profund urăsc pe generalii kornilovişti cu care Kerenski s-a înhăitat iarăşi.

Ar fi cea mai mare greşeală să renunţăm la posibilitatea de a zdrobi imediat regimentele korniloviste din a doua formaţie pe motivul că, plecînd spre Petrograd, flota din Marea Baltică ar deschide germanilor frontul. Aceasta o vor spune calomniatorii kornilovişti, după cum vor spune şi tot felul de alte minciuni, dar este nedemn de un revo-

www.dacoromanica.ro

luţionar să se lase intimidat de minciuni şi calomnii. Kerenski va preda Petrogradul germanilor, iată un lucru cît se poate de clar în momentul de faţă ; nici un fel de afirmaţii contrare nu vor clinti această convingere a noastră absolută, convingere care decurge din întregul mers al evenimentelor şi din întreaga politică a lui Kerenski.

Kerenski şi korniloviştii vor preda Petrogradul germanilor. Tocmai pentru a salva Petrogradul Kerenski trebuie răsturnat, şi *Sovietele din cele două capitale* trebuie să ia puterea ; ele vor propune imediat pace tuturor popoarelor, îndeplinindu-şi astfel datoria faţă de revoluţionarii germani, făcînd astfel un pas hotărît spre zădărnicirea comploturilor criminale împotriva revoluţiei ruse, comploturilor imperialismului internaţional.

Numai dacă flota din Marea Baltică, trupele din Finlanda, forţele din Revel şi Kronstadt vor porni imediat împotriva trupelor korniloviste de lîngă Petrograd vom putea salva revoluţia rusă şi cea mondială. Şi sînt şanse nouăzeci şi nouă la sută ca această acţiune să ducă *în cîteva zile* la predarea unei părţi din trupele de cazaci, la zdrobirea totală a celeilalte părţi, la răsturnarea lui Kerenski, deoarece muncitorii şi soldaţii din cele două capitale vor sprijini acţiunea.

Orice întîrziere înseamnă moarte.

Lozinca „toată puterea în mîna Sovietelor" este o lozincă de insurecţie. Cine o foloseşte fără să-şi dea seama de acest lucru, fără să se gîndească bine la el va trage consecinţele. Iar insurecţia trebuie să ştii s-o priveşti ca pe o *artă*, — lucru asupra căruia eu am insistat în timpul Consfătuirii democratice şi insist şi acum, deoarece aşa ne învaţă marxismul, deoarece acesta e învăţămîntul care decurge din toată situaţia actuală din Rusia şi din lume.

Nu voturile, atragerea „socialiştilor-revoluţionari de stînga", alăturarea Sovietelor din provincie şi congresul acestora constituie esenţialul. Esenţialul este insurecţia, a cărei soartă *poate* fi şi trebuie să fie hotărîtă de Petrograd, Moscova, Helsinki, Kronstadt, Vîborg şi Revel. *Lîngă Petrograd* şi la Petrograd — iată unde poate şi trebuie să fie înfăptuită cît mai serios, mai

www.dacoromanica.ro

temeinic, mai rapid, mai energic insurecţia, unde trebuie să se hotărască soarta ei.

Flota, forţele din Kronstadt, Vîborg, Revel pot şi trebuie să pornească spre Petrograd, să zdrobească regimentele korniloviste, să ridice la luptă cele două capitale, să desfăşoare o agitaţie de masă în favoarea puterii care va da imediat pămînt ţăranilor şi va propune imediat pacea, să răstoarne guvernul Kerenski, să creeze această putere.

Orice întîrziere înseamnă moarte.

N. Lenin

8 octombrie 1917

Publicat pentru prima oară la 7 noiembrie 1925, în ziarul „Pravda" nr. 255

Se tipăreşte după copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

ŞEDINŢA COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA 10 (23) OCTOMBRIE 1917 [122]

1

RAPORT

DIN PROCESUL-VERBAL DE ŞEDINŢA

Lenin constată că de la începutul lunii septembrie se observă o anume indiferenţă faţă de problema insurecţiei. Este un lucru inadmisibil dacă susţinem în mod serios lozinca luării puterii de către Soviete. De aceea ar fi trebuit de mult să dăm atenţie laturii tehnice a chestiunii. După cum se vede, acum sîntem în mare întîrziere.

Problema se pune foarte acut, şi momentul hotărîtor se apropie.

Situaţia internaţională este de aşa natură, încît noi trebuie să ne asumăm iniţiativa.

Ceea ce se urmăreşte prin cedarea teritoriului pînă la Narva şi prin predarea Petrogradului ne impune în şi mai mare măsură să trecem la acţiuni hotărîte.

Şi situaţia politică lucrează serios în această direcţie. Dacă la 3—5 iulie am fi trecut la acţiuni hotărîte, ele ar fi eşuat din cauză că nu aveam majoritatea. De atunci progresăm cu paşi uriaşi.

Faptul că masele se ţin de o parte şi că dau dovadă de indiferenţă este explicabil, fiindcă ele sînt obosite de vorbe şi rezoluţii.

Acum avem majoritatea. Din punct de vedere politic, situaţia este maturizată întru totul pentru luarea puterii.

Mişcarea agrară se îndreaptă şi ea în această direcţie, căci e limpede că este nevoie de eforturi uriaşe pentru a o potoli. Lozinca trecerii întregului pămînt a devenit lozinca generală a ţăranilor. Aşadar, din punct de vedere politic, situaţia este maturizată. Trebuie să vorbim de latura tehnică. Aici este esenţialul. Luîndu-ne însă după

www.dacoromanica.ro

defensiști, sîntem gata să considerăm pregătirea sistematică a insurecției un fel de greșeală politică.

N-are nici un sens să așteptăm pînă la întrunirea Adunării constituante, care e clar că nu va fi de partea noastră, deoarece asta ar însemna să ne complicăm sarcina.

Trebuie să folosim congresul regional și propunerea primită de la Minsk [123] pentru a trece la acțiuni hotărîte.

Publicat pentru prima oară în 1922, în revista „Proletarskaia Revoliutiia" nr. 10

Se tipărește după manuscrisul procesului-verbal

www.dacoromanica.ro

Manuscrisul rezoluției lui V. I. Lenin adoptate
la ședința C. C. al P.M.S.D.R. (b) din 10 (23) octombrie 1917

www.dacoromanica.ro

2

REZOLUŢIE

C.C. constată că atît situaţia internaţională a revoluţiei ruse (răscoala din flota germană, manifestare pregnantă a maturizării revoluţiei socialiste mondiale în întreaga Europă ; apoi primejdia ca imperialiştii să încheie pace în scopul de a înăbuşi revoluţia din Rusia), cît şi situaţia militară (hotărîrea burgheziei ruse şi a lui Kerenski & Co. de a preda Petrogradul germanilor este în afară de orice îndoială), ca şi faptul că partidul proletar a cîştigat majoritatea în Soviete, — toate acestea legate de răscoala ţărănească şi de orientarea încrederii populare spre partidul nostru (alegerile de la Moscova), în sfîrşit, pregătirea evidentă a unei a doua lovituri korniloviste (scoaterea trupelor din Petrograd, aducerea cazacilor la Petrograd, încercuirea Minskului de către cazaci etc.), — totul pune la ordinea zilei insurecţia armată.

Constatînd, aşadar, că insurecţia armată este inevitabilă şi întru totul actuală, C.C. cere tuturor organizaţiilor de partid să se călăuzească de acest fapt şi să examineze şi să soluţioneze din acest punct de vedere toate chestiunile practice (congresul Sovietelor din Regiunea de nord, scoaterea trupelor din Petrograd, acţiunile celor de la Moscova şi de la Minsk etc.).

Publicat pentru prima oară în 1922, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 10

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

ŞEDINŢA COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA 16 (29) OCTOMBRIE 1917 [124]

1

RAPORT

DIN PROCESUL-VERBAL DE ŞEDINŢĂ

Tov. Lenin dă citire rezoluţiei adoptate de C.C. la şedinţa precedentă. El face cunoscut că rezoluţia a fost adoptată cu două voturi contra. Dacă tovarăşii care au fost împotrivă doresc să-şi exprime punctul de vedere, se poate deschide o discuţie, dar, deocamdată, el motivează rezoluţia.

Dacă partidele menşevic şi socialist-revoluţionar ar fi rupt cu conciliatorismul, li s-ar fi putut propune un compromis. O propunere în acest sens a fost făcută, dar a fost clar că partidele menţionate au respins compromisul *. Pe de altă parte, în această perioadă devenise clar că masele ne urmează pe noi. Asta a fost încă înainte de rebeliunea lui Kornilov. Ca dovadă prezintă date statistice în legătură cu alegerile de la Petrograd şi de la Moscova. Rebeliunea lui Kornilov a făcut ca masele să se îndrepte cu şi mai multă hotărîre spre noi. Raportul de forţe la Consfătuirea democratică. Situaţia e limpede ; ori o dictatură kornilovistă, ori dictatura proletariatului şi a păturilor sărace ale ţărănimii. Nu ne putem ghida după starea de spirit a maselor, deoarece ea este schimbătoare şi nu poate fi cunoscută în mod precis ; trebuie să ne ghidăm după o analiză şi o apreciere obiectivă a revoluţiei. Masele au acordat încredere bolşevicilor şi le cer nu vorbe, ci fapte, le cer o politică hotărîtă atît în lupta împotriva războiului cît şi împotriva dezastrului economic. Dacă pornim de la analiza politică a revoluţiei, devine cu totul

* Vezi volumul de faţă, p. 143—149. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

limpede că pînă şi acţiunile anarhice confirmă acum acest lucru.

Vorbitorul analizează în continuare situaţia din Europa şi demonstrează că acolo revoluţia este încă mai anevoioasă decît la noi ; faptul că într-o ţară cum e Germania s-a ajuns la o răscoală în flotă dovedeşte că şi acolo lucrurile au mers foarte departe. Situaţia internaţională ne oferă o serie de date obiective, care arată că, dacă vom trece la acţiune acum, vom avea de partea noastră întreaga Europă proletară. Lenin demonstrează că burghezia vrea să predea Petrogradul. Numai luînd în stăpînirea noastră Petrogradul, putem înlătura pericolul. Din toate acestea reiese clar concluzia că la ordinea zilei este insurecţia armată, despre care se vorbeşte în rezoluţia C.C.

În ceea ce priveşte concluziile practice care decurg din rezoluţie, este mai bine să le stabilim după ce vom asculta rapoartele reprezentanţilor centrelor.

Analiza politică a luptei de clasă atît în Rusia cît şi în Europa arată că este necesară politica cea mai hotărîtă, cea mai activă, care nu poate fi decît insurecţia armată.

www.dacoromanica.ro

2

INTERVENȚII

DIN PROCESUL-VERBAL DE ȘEDINȚĂ

1

Tov. Lenin polemizează cu Miliutin și cu Șotman și demonstrează că nu e vorba de forțele armate, că nu e vorba de o luptă împotriva armatei, ci de lupta unei părți a armatei împotriva celeilalte. Nu vede nici un pesimism în cele ce s-au spus aici. Demonstrează că forțele care sînt de partea burgheziei nu sînt numeroase. Faptele arată că deținem superioritatea asupra dușmanului. De ce să nu înceapă C.C. ? Aceasta nu rezultă din toate datele. Pentru a se respinge rezoluția C.C. ar trebui să se demonstreze că nu există ruină, că situația internațională nu creează complicații. Dacă activiști de profesie cer să se ia întreaga putere, ei știu bine ce vor. Condițiile obiective arată că țărănimea trebuie să fie condusă ; ea va urma proletariatul.

Unii se tem că nu vom putea păstra puterea, dar tocmai acum avem șanse deosebit de mari de a o păstra.

Își exprimă dorința ca dezbaterile să constituie o discutare în fond a rezoluției.

2

Dacă toate rezoluțiile ar fi respinse în felul acesta, nu ne-am putea dori ceva mai bun. Acum Zinoviev afirmă că lozinca „puterea în mîna Sovietelor" trebuie să fie retrasă și să se exercite presiuni asupra guvernului. Dacă spunem că insurecția s-a maturizat, nu mai e cazul să vorbim de comploturi. Dacă insurecția este politiceşte inevitabilă,

www.dacoromanica.ro

atunci trebuie să privim insurecţia ca pe o artă. Şi ea este maturizată din punct de vedere politic.

Tocmai pentru că nu mai este pîine decît pentru o zi, nu putem aştepta Adunarea constituantă. Propune ca rezoluţia să fie aprobată, să se înceapă cu hotărîre pregătirile, urmînd ca C.C. şi Sovietul să stabilească momentul.

3

Tov. Lenin obiectează lui Zinoviev că această revoluţie nu poate fi contrapusă revoluţiei din februarie. În fond el propune o rezoluţie.

REZOLUŢIE

Adunarea aprobă şi sprijină întru totul rezoluţia C.C., cheamă toate organizaţiile şi pe toţi muncitorii şi soldaţii să pregătească cît mai intens insurecţia armată sub toate aspectele, să acorde sprijin centrului creat de Comitetul Central în acest scop şi-şi exprimă deplina convingere că C.C. şi Sovietul vor indica la timp momentul favorabil şi mijloacele cele mai potrivite pentru desfăşurarea ofensivei.

Publicat pentru prima oară în 1927, în revista „Proletarskaia Revoliuţiia" nr. 10

Cuvîntările se tipăresc după exemplarul dactilografiat al procesului-verbal ; rezoluţia — după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂŞI

Tovarăşi ! Perioada prin care trecem este atît de critică, evenimentele se precipită atît de rapid, încît publicistul pe care soarta l-a împins ceva mai la o parte de drumul principal al istoriei riscă mereu să întîrzie sau să ajungă în situaţia de a nu fi destul de bine informat, mai ales cînd cele scrise de el apar cu întîrziere. Deşi îmi dau bine seama de toate acestea, sînt silit totuşi să adresez bolşevicilor prezenta scrisoare chiar cu riscul ca ea să nu apară în presă, căci şovăielile împotriva cărora consider că este de datoria mea să mă ridic cu toată hotărîrea sînt deosebit de mari şi pot avea o influenţă nefastă asupra partidului, asupra mişcării proletariatului internaţional, asupra revoluţiei. În ceea ce priveşte însă primejdia întîrzierii, pentru a o preveni, voi indica ce informaţii posed şi din ce dată.

Abia luni, 16 octombrie, dimineaţa am reuşit să mă văd cu un tovarăş care participase în ajun, la Petrograd, la o importantă adunare a bolşevicilor şi care m-a informat în amănunţime asupra dezbaterilor de acolo. A fost dezbătută aceeaşi problemă a insurecţiei care este dezbătută şi în ziarele de toate orientările apărute duminică. La adunare au fost reprezentate elementele cele mai influente din toate domeniile de activitate bolşevică din capitală. Şi numai o infimă minoritate a participanţilor la adunare, numai doi tovarăşi au avut o atitudine negativă. Argumentele aduse de aceşti tovarăşi sînt atît de inconsistente, constituie o manifestare atît de uimitoare de dezorientare şi intimidare, de abandonare a tuturor ideilor

www.dacoromanica.ro

fundamentale ale bolșevismului și ale internaționalismului proletar revoluționar, încît nu este ușor să găsești explicația unor șovăieli atît de rușinoase. Dar cum asta este realitatea și cum partidul revoluționar nu are dreptul să tolereze ca într-o problemă atît de importantă să existe șovăieli, cum acest cuplu de tovarăși, care și-au abandonat principiile, pot crea o anume dezorientare, trebuie să analizăm argumentele lor, să dăm în vileag șovăielile lor, să arătăm cît de rușinoase sînt ele. Vom încerca să îndeplinim această sarcină în rîndurile care urmează.

„...Noi nu avem majoritatea în popor, iar fără această condiție insurecția este lipsită de orice perspectivă..."

Oamenii care sînt în stare să afirme așa ceva ori denaturează adevărul, ori sînt niște pedanți care, fără a ține cîtuși de puțin seama de situația reală a revoluției, vor cu orice preț să aibă garanții anticipate că partidul bolșevic a obținut exact jumătate plus unu din voturi în întreaga țară. Istoria n-a oferit niciodată, în nici o revoluție și nu poate oferi în nici un caz asemenea garanții. A cere un asemenea lucru înseamnă a-ți bate joc de ascultători. Asta nu înseamnă decît că vrei să ascunzi *fuga* ta de realitate.

Căci realitatea ne arată în mod concret că majoritatea poporului a început să treacă rapid de partea bolșevicilor tocmai după evenimentele din iulie. Acest lucru l-au dovedit și alegerile de la 20 august din Petrograd — încă înainte de rebeliunea lui Kornilov —, cînd în oraș, fără suburbii, procentul voturilor obținute de bolșevici a crescut de la 20% la 33%, iar apoi și alegerile din septembrie pentru Dumele raionale din Moscova, cînd procentul voturilor obținute de bolșevici a crescut de la 11% la 49 1/3% (un tovarăș din Moscova cu care m-am văzut zilele acestea mi-a declarat că cifra exactă este de 51%). Acest lucru l-au dovedit atît noile alegeri pentru Soviete, cît și faptul că majoritatea Sovietelor țărănești, în pofida Sovietului lor central „avksentievist", s-a pronunțat *îm-*

www.dacoromanica.ro

potriva coaliţiei. A fi împotriva coaliţiei înseamnă a urma *de fapt* pe bolşevici. Apoi ştirile primite de pe front arată din ce în ce mai frecvent şi mai precis că *foarte numeroşi* soldaţi, în pofida calomniilor veninoase şi a atacurilor conducătorilor esero-menşevicilor, ale ofiţerilor, deputaţilor etc. etc. esero-menşevici, trec cu din ce în ce mai multă hotărîre de partea bolşevicilor.

În sfîrşit, faptul cel mai important din viaţa de azi a Rusiei îl constituie *răscoala ţărănească*. Iată trecerea obiectivă a poporului de partea bolşevicilor, dovedită nu prin vorbe, ci prin fapte. Căci, oricît ar minţi presa burgheză şi lamentabilii ei acoliţi, „şovăielnicii" de la „Novaia Jizn" & Co., urlînd că astea-s pogromuri şi anarhie, faptul rămîne fapt. Mişcarea ţăranilor din gubernia Tambov [125] a fost o răscoală atît sub aspect material cît şi sub aspect politic, o răscoală care s-a soldat cu rezultate politice admirabile, cum este în primul rînd consimţămîntul de a se da pămînt ţăranilor. Nu degeaba *urlă* acum toate lepădăturile eseriste, înspăimîntate de răscoală, inclusiv „Delo Naroda", despre necesitatea de a se trece pămînturile în mîna ţăranilor ! Iată dovada *concretă* a justeţei bolşevismului şi a succesului lui. *S-a dovedit* că pe bonapartişti şi pe lacheii lor din preparlament „nu-i poţi învăţa minte" decît printr-o răscoală.

Acesta este un fapt cert. Faptele sînt îndărătnice. Şi un asemenea „argument" faptic *în favoarea* insurecţiei este mai puternic decît o mie de subterfugii „pesimiste" ale unui politician dezorientat şi intimidat.

Dacă răscoala ţărănească n-ar fi un eveniment de importanţă politică naţională, lacheii socialişti-revoluţionari din preparlament n-ar ţipa despre necesitatea de a trece pămîntul în mîna ţăranilor.

O altă consecinţă politică şi revoluţionară admirabilă a răscoalei ţărăneşti, care a fost deja menţionată în „Rabocii Puti", este faptul că în gubernia Tambov cerealele sînt transportate la staţiile de cale ferată. Iată încă un „argument", domnilor care v-aţi pierdut capul, încă un argument că insurecţia este singurul mijloc de a salva ţara de foametea care bate la uşă şi de o criză de proporţii fantastice. În timp ce trădători esero-menşevici ai

www.dacoromanica.ro

poporului bombănesc, amenință, scriu rezoluții, promit să hrănească pe înfometați prin convocarea Adunării constituante, poporul procedează *în chip bolșevic* la rezolvarea problemei cerealelor, *răsculîndu-se* împotriva moșierilor, capitaliștilor și speculanților.

Și roadele minunate ale *acestei* rezolvări (singura reală) a problemei cerealelor a fost nevoită să le recunoască presa *burgheză*, chiar și „Russkaia Volea", care a publicat știrea că stațiile de cale ferată din gubernia Tambov gem de cereale... *După ce țăranii s-au răsculat!!*

Nu, a te îndoi acum de faptul că majoritatea poporului urmează și va urma pe bolșevici înseamnă a șovăi în mod rușinos și a te lepăda în fapt de *toate* principiile revoluționarismului proletar, a renunța cu totul la bolșevism.

„...Noi nu sîntem destul de tari pentru a lua puterea, iar burghezia nu este destul de tare pentru a zădărnici Adunarea constituantă..."

Prima parte a argumentului nu este decît o repetare a argumentului precedent. El nu devine mai puternic și mai convingător prin faptul că autorii lui își manifestă dezorientarea și frica față de burghezie prin pesimism în ceea ce-i privește pe muncitori și în optimism în ceea ce privește burghezia. Dacă iuncherii și cazacii declară că vor lupta împotriva bolșevicilor pînă la ultima picătură de sînge, asta merită toată încrederea ; dacă însă muncitorii și soldații își exprimă în sute de adunări încrederea deplină în bolșevici și declară că sînt hotărîți să lupte toți ca unul pentru trecerea puterii în mîna Sovietelor, atunci „este cazul" să se amintească că una e să votezi, și alta e să te bați !

Desigur, dacă judecăm în felul acesta, insurecția este „infirmată". Ne întrebăm însă care este deosebirea dintre acest „pesimism" cu o orientare sui generis, cu un scop sui generis și trecerea politică de partea burgheziei ?

Examinați faptele, amintiți-vă de miile de declarații ale bolșevicilor, de care pesimiștii noștri „uită". Noi am declarat de mii de ori că Sovietele de deputați ai munci-

www.dacoromanica.ro

torilor şi soldaţilor sînt o forţă, că ele sînt avangarda revoluţiei, că ele *pot* lua puterea. Am reproşat de mii de ori menşevicilor şi socialiştilor-revoluţionari că, deşi pe-rorează pe tema „organelor învestite cu puteri depline ale democraţiei", *se tem* de trecerea puterii în mîna Sovietelor.

Ce a demonstrat rebeliunea lui Kornilov? Ea a demonstrat că Sovietele sînt într-adevăr o forţă.

Şi după ce experienţa, faptele au dovedit asta, să ne lepădăm de bolşevism, să ne renegăm propriile idealuri şi să spunem: nu sîntem destul de puternici (deşi Sovietele din cele două capitale şi majoritatea Sovietelor din provincie sînt de partea bolşevicilor)!!! Cum putem califica asta dacă nu ca şovăieli ruşinoase? În fond, „pesimiştii" noştri aruncă peste bord lozinca „toată puterea în mîna Sovietelor", dar *se tem* s-o recunoască.

Cum se poate dovedi că burghezia nu este destul de tare pentru a zădărnici Adunarea constituantă?

Dacă Sovietele *nu sînt în stare* să răstoarne burghezia, *înseamnă* că ea e destul de tare pentru a zădărnici Adunarea constituantă, deoarece nu are cine altcineva s-o împiedice. Este demn de un membru al partidului proletar şi de un revoluţionar să dea crezare promisiunilor lui Kerenski & Co., să dea crezare rezoluţiilor preparlamentului lacheilor?

Dacă actualul guvern nu va fi răsturnat, burghezia nu numai că va fi *în stare* să zădărnicească Adunarea constituantă, dar va putea să ajungă şi la acest rezultat *în mod indirect*, predînd Petrogradul germanilor, deschizînd frontul, înmulţind lock-outurile, sabotînd aducerea de cereale. *Faptele* dovedesc că burghezia a şi făcut în parte toate acestea. Prin urmare, ea este în stare să facă acest lucru şi *în întregime* dacă muncitorii şi soldaţii nu o vor răsturna.

„...Sovietele trebuie să fie un revolver pus la tîmpla guvernului, cerîndu-i să convoace Adunarea constituantă şi să renunţe la tentativele korniloviste..."

Iată ce-a ajuns să spună unul dintre cei doi lamentabili pesimişti!

www.dacoromanica.ro

El a fost nevoit să spună asta, căci a renunţa la insurecţie *înseamnă* a renunţa la lozinca : „toată puterea în mîna Sovietelor".

Desigur, lozincile „nu sînt sfinte", nimic de zis. Dar de ce *nimeni* n-a ridicat problema schimbării acestei lozinci (aşa cum am ridicat-o eu după evenimentele din iulie *) ? De ce această teamă de a-ţi spune deschis părerea, deşi din septembrie se discută în partid problema insurecţiei, fără de care lozinca : „toată puterea în mîna Sovietelor" *nu poate fi* realizată de acum înainte ?

Oricum ar suci-o şi ar învîrti-o, lamentabilii noştri pesimişti nu vor reuşi niciodată să iasă din încurcătură. A renunţa la insurecţie înseamnă a renunţa la trecerea puterii în mîna Sovietelor şi „a-ţi pune" toate speranţele şi năzuinţele în prea buna burghezie, care „a făgăduit" să convoace Adunarea constituantă.

Este greu de înţeles că, dacă *puterea se va afla* în mîna Sovietelor, întrunirea Adunării constituante, ca şi succesul ei, *vor fi asigurate ?* Bolşevicii au spus acest lucru de mii de ori, şi *nimeni* n-a încercat să-l nege vreodată. Toată lumea a recunoscut acest „tip combinat" ; dar să strecori acum îndărătul cuvintelor „tip combinat" *renunţarea* la trecerea puterii în mîna Sovietelor, s-o strecori pe *furiş, temîndu-te* să renunţi făţiş la lozinca noastră, — ce înseamnă acest lucru ? Nu cred că s-ar putea găsi o expresie parlamentară pentru a-l caracteriza !

Pesimistului nostru i s-a pus o întrebare foarte potrivită : „un revolver fără gloanţe ?" Dacă-i aşa, asta înseamnă o trecere directă de partea Liberdanilor, care au declarat de mii de ori că Sovietele sînt „un revolver" şi au înşelat de mii de ori poporul, deoarece *în timpul dominaţiei acestora* Sovietele s-au dovedit egale cu zero.

Dacă e vorba însă de un revolver „cu gloanţe", asta înseamnă tocmai pregătirea *tehnică* a insurecţiei, deoarece gloanţele trebuie procurate, revolverul trebuie încărcat şi mai e nevoie şi de altceva în afară de gloanţe.

* Vezi volumul de faţă, p. 12—20. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

Ori trecerea de partea Liberdanilor şi renunţarea *făţişă* la lozinca „toată puterea în mîna Sovietelor", ori insurecţie. Cale de mijloc nu există.

„...Burghezia nu poate să predea Petrogradul germanilor, deşi Rodzeanko doreşte acest lucru, deoarece de luptat nu luptă burghezii, ci eroicii noştri marinari..."

Acest argument se reduce de asemenea la „optimismul" în *ceea ce priveşte burghezia* de care în mod fatal dau dovadă la fiecare pas cei care sînt pesimişti în ceea ce priveşte forţele revoluţionare şi capacităţile proletariatului.

Eroicii marinari luptă, *dar* asta n-a împiedicat pe *doi* dintre amirali *să dispară* înainte de luarea Oselului ! !

Acesta este un fapt. Faptele sînt îndărătnice. Faptele dovedesc că amiralii *sînt în stare* să trădeze tot aşa de bine ca şi Kornilov. Şi că cartierul general n-a fost schimbat, că cadrele superioare ale armatei sînt kornilovişti este un fapt indiscutabil.

Dacă korniloviştii (în frunte cu Kerenski, care este şi el un kornilovist) *vor voi* să predea Petrogradul, ei pot s-o facă în două şi chiar în trei feluri.

În primul rînd, printr-o trădare comisă de comandanţii kornilovişti, ei pot deschide frontul de nord.

În al doilea rînd, ei pot „să cadă la învoială" în sensul de a lăsa libertatea de acţiune întregii flote germane, care este *mai puternică* decît noi, să cadă la învoială şi cu imperialiştii germani, şi cu cei englezi. În afară de asta, e posibil ca „amiralii dispăruţi" să fi divulgat germanilor *şi planurile.*

În al treilea rînd, prin lock-outuri şi prin sabotarea transporturilor de cereale, ei pot aduce trupele noastre la o *totală* neputinţă şi desperare.

Nu se poate tăgădui posibilitatea nici uneia dintre aceste trei căi. Faptele au dovedit că partidul burghezo-cădăcesc din Rusia a şi bătut la toate aceste trei uşi, încercînd să le deschidă.

Concluzia ? Concluzia este că nu avem dreptul *să aşteptăm* ca burghezia să înăbuşe revoluţia.

www.dacoromanica.ro

Experiența ne-a dovedit că „dorințele" lui Rodzeanko nu sînt vorbe goale. Rodzeanko este un om de acțiune. În spatele lui Rodzeanko se află *capitalul.* Aceasta este indiscutabil. Atîta timp cît proletariatul nu a cucerit puterea, capitalul este o mare forță. Rodzeanko a promovat *timp de decenii,* cu devotament și credință, politica capitalului.

Concluzia ? Concluzia este că a șovăi în problema insurecției, care este singurul mijloc de a salva revoluția, înseamnă să ajungi să ai acea încredere în burghezie, o încredere pe jumătate lașă liberdanistă, esero-menșevică, pe jumătate inconștientă, încrederea „mujicului", împotriva căreia au luptat cel mai mult bolșevicii.

Ori rămîi cu brațele încrucișate neputincios pe pieptul descoperit și aștepți, jurînd „credință" Adunării constituante, pînă cînd Rodzeanko & Co. vor preda Petrogradul și vor înăbuși revoluția, — ori insurecție. Cale de mijloc nu există.

Nici chiar convocarea Adunării constituante, luată ca atare, nu poate schimba nimic aici, deoarece nici un fel de activitate „constituantă", nici un fel de votări, fie chiar și ale unei adunări arhisuverane, nu vor veni de hac foametei, nu vor veni de hac lui Wilhelm. Atît convocarea Adunării constituante, cît și *succesul* ei depind de trecerea puterii în mîna Sovietelor ; realitatea confirmă tot mai pregnant și tot mai *brutal* acest vechi adevăr bolșevic.

„...Noi ne întărim pe zi ce trece, putem constitui o opoziție puternică în Adunarea constituantă, de ce să mizăm totul pe o singură carte ?..."

Iată argumentul unui filistin care „a citit" că se convoacă Adunarea constituantă și care, de credul ce e, se liniștește cu gîndul la o cale constituțională cît se poate de legală și cît se poate de loială.

Păcat numai că nici problema foametei, nici problema predării Petrogradului nu pot fi rezolvate *așteptînd*

www.dacoromanica.ro

Adunarea constituantă. „Amănuntul" acesta îl uită naivii sau cei care şi-au pierdut capul ori s-au lăsat intimidaţi.

Foametea nu aşteaptă. Răscoala ţărănească n-a aşteptat. Războiul nu aşteaptă. Amiralii dispăruţi n-au aşteptat.

Sau poate că, dacă noi, bolşevicii, *ne vom proclama* credinţa în convocarea Adunării constituante, foametea se va învoi să mai aştepte? Amiralii dispăruţi se vor învoi să mai aştepte? Alde Maklakov şi Rodzeanko se vor învoi să înceteze cu lock-outurile, cu sabotarea transporturilor de cereale, cu acordurile secrete cu imperialiştii englezi şi germani?

Aşa ar reieşi după eroii „iluziilor constituţionaliste" şi ai cretinismului parlamentar. Viaţa reală dispare şi rămîne numai *peticul de hîrtie* privitor la convocarea Adunării constituante, rămîn numai alegerile.

Şi aceşti orbi se mai miră că poporul înfometat şi soldaţii trădaţi de generali şi de amirali sînt indiferenţi faţă de alegeri! O, prea înţelepţilor!

„...Dacă korniloviştii ar începe din nou, le-am arăta noi! Dar de ce să începem noi, de ce să riscăm?..."

Iată un argument grozav de convingător şi grozav de revoluţionar. Istoria nu se repetă, dar dacă noi îi vom întoarce *spatele* şi, contemplînd prima rebeliune a lui Kornilov, o vom ţine una şi bună: „dacă korniloviştii ar porni din nou"; dacă vom face acest lucru, ce excelentă strategie revoluţionară ar mai fi aceasta! Cum ar mai semăna ea cu „cine ştie, poate că"! Cine ştie, poate că korniloviştii vor porni iarăşi într-un moment inoportun! — ce „argument" puternic? Ce serioasă fundamentare a politicii proletare?

Dar dacă korniloviştii din a doua formaţie au mai învăţat cîte ceva? Dacă vor *aştepta* să se producă mai întîi răscoalele înfometaţilor, ruperea frontului, predarea Petrogradului, *pentru ca abia atunci să pornească?* Ce-i de făcut în acest caz?

www.dacoromanica.ro

Ni se propune să construim tactica partidului proletar pe posibilitatea repetării de către kornilovişti a uneia dintre vechile lor greşeli!

Să uităm tot ceea ce de sute de ori s-au străduit să dovedească şi *au dovedit* bolşevicii, ceea ce a dovedit istoria unei jumătăţi de an a revoluţiei noastre, şi anume că *nu există*, în mod obiectiv nu este posibilă altă ieşire *decît* dictatura kornilovişti lor ori dictatura proletariatului, să uităm asta, să ne dezicem de tot şi să aşteptăm! Ce să aşteptăm? Să aşteptăm o minune: ca evoluţiei furtunoase şi catastrofale a evenimentelor dintre 20 aprilie şi 29 august să-i ia locul (dată fiind prelungirea războiului şi agravarea foametei) convocarea paşnică, liniştită, legală a Adunării constituante şi îndeplinirea hotărîrilor cît se poate de legale ale acesteia. Ce mai tactică „marxistă"! Aşteptaţi voi, cei înfometaţi! Kerenski a promis să convoace Adunarea constituantă!

„...În situaţia internaţională nu există de fapt nimic care să ne oblige să trecem imediat la acţiune: mai curînd vom dăuna cauzei revoluţiei socialiste în Occident dacă ne vom expune să fim împuşcaţi..."

Iată un argument admirabil: „însuşi" Scheidemann, „însuşi" Renaudel n-ar putea „să opereze" mai dibaci cu dorinţa muncitorilor ca revoluţia socialistă internaţională să fie încununată de succes!

Gîndiţi-vă: germanii, în condiţii îngrozitor de grele, neavîndu-l *decît* pe Liebknecht (şi acesta întemniţat), fără ziare, fără libertatea întrunirilor, fără Soviete, în condiţiile unei nemaipomenite ostilităţi a *tuturor* claselor populaţiei, inclusiv a celui mai de pe urmă ţăran înstărit, faţă de ideea internaţionalismului, cu o burghezie imperialistă mare, mijlocie şi mică admirabil organizată, germanii, adică revoluţionarii internaţionalişti germani, muncitorii germani în uniforme de marinari, au organizat o răscoală în flotă, avînd şanse de unu la sută.

Iar noi, avînd zeci de ziare, libertatea întrunirilor, avînd *majoritatea* în Soviete, noi, care ne aflăm în cea

www.dacoromanica.ro

mai bună situaţie dintre toţi internaţionaliştii proletari din lume, noi să renunţăm să sprijinim pe revoluţionarii germani prin insurecţia noastră. Noi să raţionăm ca Scheidemannii şi Renaudelii: cel mai cuminte lucru este să nu dezlănţuim insurecţia, căci, dacă vom fi împuşcaţi, lumea va pierde nişte internaţionalişti atît de minunaţi, atît de cuminţi, atît de ideali!

Să dovedim că sîntem cuminţi. Să adoptăm o rezoluţie de simpatie faţă de *insurgenţii germani* şi să respingem *insurecţia* în Rusia. Ăsta va fi un internaţionalism adevărat, cuminte. Şi ce repede va înflori internaţionalismul mondial, dacă *peste tot* va triumfa o politică tot atît de înţeleaptă!...

Războiul a extenuat şi a exasperat la culme pe muncitorii din toate ţările. Izbucnirile de revoltă sînt din ce în ce mai frecvente şi în Italia, şi în Germania, şi în Austria. Noi, *singurii* care avem Soviete de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor, *să aşteptăm*, să trădăm pe internaţionaliştii germani, aşa cum îi trădăm pe ţăranii ruşi, care ne cheamă la o insurecţie împotriva guvernului Kerenski nu prin vorbe, ci prin fapte, prin răscoala împotriva moşierilor...

Îngroaşe-se norii complotului imperialist al capitaliştilor din toate ţările, care sînt gata să sugrume revoluţia rusă, — noi vom aştepta liniştiţi să ne înăbuşe *prin rublă!* În loc să ne năpustim asupra complotiştilor şi să-i decimăm prin victoria Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor, vom aştepta Adunarea constituantă, unde *prin votări* vor fi înfrînte toate comploturile internaţionale, dacă Kerenski şi Rodzeanko vor convoca cinstit Adunarea constituantă. Avem noi dreptul să ne îndoim de cinstea lui Kerenski şi Rodzeanko?

„...Dar «toată lumea» este împotriva noastră! Sîntem izolaţi; şi C.E.C., şi menşevicii-internaţionalişti, şi cei de la «Novaia Jizn», şi socialiştii revoluţionari de stînga au lansat şi vor lansa manifeste împotriva noastră!..."

Halal argument! Pînă acum noi am lovit fără cruţare în şovăielnici pentru că şovăiau. *Aşa* am cîştigat noi sim-

www.dacoromanica.ro

patia poporului. *Așa* am cucerit Sovietele, fără de care insurecția n-ar putea fi rapidă, n-ar putea fi sigură, trainică. Acum să folosim Sovietele cucerite ca *să trecem și noi în tabăra șovăielnicilor*. Frumoasă carieră pentru bolșevism!

Politica Liberdanilor și a Cernovilor, precum și a celor „de stînga" din rîndurile socialiștilor-revoluționari și ale menșevicilor este în esență o politică de *șovăieli*. Ca simptom al faptului *că masele se radicalizează*, socialiștii-revoluționari de stînga și menșevicii-internaționaliști prezintă o *deosebită* importanță politică. Există o legătură certă, evidentă între următoarele două fapte: trecerea a circa 40% dintre menșevici și socialiști-revoluționari în lagărul celor de stînga, pe de o parte, și răscoala țărănească, pe de altă parte.

Dar tocmai caracterul acestei legături demască nemaipomenita lipsă de caracter a acelora care s-au apucat acum să se văicărească pentru motivul că C.E.C., care a putrezit de viu, sau șovăielnicii socialiști-revoluționari de stînga & Co. au pornit împotriva noastră. Căci *aceste* șovăieli ale conducătorilor mic-burghezi — alde Martov, Kamkov, Suhanov & Co. — trebuie confruntate cu *răscoala* țăranilor. Iată o confruntare politică *reală*. Cu cine să mergem? Cu o mînă de conducători șovăielnici din Petrograd, care *în mod indirect* au exprimat *radicalizarea* maselor și care la *fiecare* cotitură politică se văicăreau în mod rușinos, șovăiau și alergau să ceară iertare Liberdanilor și Avksentievilor & Co., *ori cu aceste mase radicalizate?*

Așa, și numai așa, se pune problema.

Pentru că alde Martov, Kamkov, Suhanov au trădat răscoala țărănească, ni se propune s-o trădăm și noi, partidul muncitoresc al internaționaliștilor revoluționari. Iată la ce se reduce politica de „învinuire" a socialiștilor-revoluționari de stînga și a menșevicilor-internaționaliști.

Noi însă am spus: pentru a ajuta pe șovăielnici, trebuie să nu mai șovăi tu însuți. Acești „drăguți" de democrați mic-burghezi de stînga au șovăit și în ceea ce privește coaliția! În cele din urmă i-am antrenat după noi

www.dacoromanica.ro

datorită faptului că noi nu am şovăit. Şi viaţa ne-a dat dreptate.

Prin şovăielile lor, aceşti domni au adus întotdeauna cel mai mare rău revoluţiei. Numai noi am salvat-o. Şi să dăm înapoi acum, cînd foametea bate la porţile Petrogradului, iar Rodzeanko & Co. pun la cale predarea lui ? !

„...Dar nu avem nici măcar legături trainice cu feroviarii şi cu funcţionarii de la poştă. Reprezentanţii lor oficiali sînt Plansonii. Şi cum am putea învinge fără poştă şi fără căi ferate ?..."

Da, da, aici Plansoni, acolo Liberdani. Cîtă încredere le-au acordat *masele ?* Nu noi am fost aceia care am dovedit totdeauna că aceşti conducători trădează *masele ?* Nu de aceşti conducători s-au îndepărtat masele îndreptîndu-se *spre noi* şi în alegerile din Moscova, şi în alegerile pentru Soviete ? Sau flămînzeşte masa feroviarilor şi a funcţionarilor de la poştă ? nu face ea grevă împotriva guvernului Kerenski & Co. ?

„Dar înainte de 28 februarie am avut noi legături cu aceste sindicate ?" — a întrebat un tovarăş pe unul din „pesimişti". Acesta a răspuns că aceste două revoluţii nu pot fi comparate. Dar răspunsul său nu face decît *să întărească* poziţia aceluia care a pus întrebarea. Căci tocmai bolşevicii au vorbit de mii de ori despre o pregătire de lungă durată a revoluţiei *proletare împotriva burgheziei* (şi n-au spus acest lucru ca să-l uite atunci cînd vine momentul hotărîtor). Viaţa politică şi economică a sindicatului funcţionarilor de la poştă şi telegraf şi a sindicatului feroviarilor se caracterizează tocmai prin *separarea* elementelor proletare din masă de vîrfurile mic-burgheze şi burgheze. Esenţialul nu este să ne asigurăm neapărat din timp „legături" cu cele două sindicate ; esenţialul este că numai victoria insurecţiei proletare şi ţărăneşti *poate* satisface *masele* armatei feroviarilor şi a funcţionarilor de la poştă şi telegraf.

„...La Petrograd mai este pîine pentru două sau trei zile. De unde putem da noi pîine insurgenţilor ?..."

www.dacoromanica.ro

Una din miile de observații sceptice (scepticii „se îndoiesc" *întotdeauna*, și nu le poți risipi îndoielile decît numai prin experiență), din acele observații prin care se aruncă vina unuia asupra altuia.

Tocmai alde Rodzeanko & Co., tocmai burghezia sînt aceia care pregătesc foametea, urmărind să sugrume revoluția prin foamete. Nu există și *nu poate* exista altă scăpare din ghearele foametei decît răscoala țăranilor împotriva moșierilor la sate și victoria muncitorilor asupra capitaliștilor la orașe și la centru. Altfel *nu se poate* să obții cereale de la cei bogați, nici să le transporți, în pofida sabotajului lor, nici să zdrobești rezistența funcționarilor corupți și a capitaliștilor care se îmbogățesc, nici să introduci o strictă evidență. Aceasta a dovedit-o istoria instituțiilor de aprovizionare și a strădaniilor în materie de aprovizionare depuse de „democrație", care *s-a plîns* de milioane de ori de sabotajul capitaliștilor, *s-a văicărit*, *a implorat*.

În afară de forța revoluției proletare victorioase nu există în lume altă forță care să lase lamentările, rugămințile și lacrimile și să pornească la o *acțiune revoluționară*. Și cu cît revoluția proletară va fi tărăgănată mai mult, cu cît evenimentele sau șovăielile acelora care și-au pierdut capul o vor face să întîrzie mai mult, cu atît mai multe jertfe va costa ea, cu atît mai greu vor fi *de organizat* aducerea și repartizarea cerealelor.

Orice întîrziere a insurecției înseamnă moarte — iată ce trebuie să răspundem acelora care au tristul „curaj" de a contempla creșterea ruinei, apropierea foametei și de *a-i sfătui* pe muncitori să nu treacă la insurecție *(adică să mai aștepte, să mai conteze pe burghezie)*.

„...Nici situația de pe front nu prezintă încă un pericol. Și nu va fi nici o nenorocire chiar dacă soldații vor încheia singuri armistițiu..."

Dar soldații nu vor încheia armistițiu. Pentru aceasta e nevoie de o putere de stat care nu poate fi instaurată fără insurecție. Soldații *vor fugi* pur și simplu. Iată ce rezultă din rapoartele primite de pe front. Nu putem

www.dacoromanica.ro

aştepta fără a risca să înlesnim o înţelegere între Rodzeanko şi Wilhelm şi o ruină *totală* în condiţiile dezertării în masă a soldaţilor, dacă aceştia *(ajunşi la capătul răbdării)* vor fi cuprinşi de desperare şi vor lăsa totul în voia soartei.

„...Iar dacă vom lua puterea şi nu vom obţine nici armistiţiu, nici o pace democratică, s-ar putea ca soldaţii să nu vrea să pornească la un război revoluţionar. Ce se va întîmpla atunci?"

Un argument care ne face să ne amintim de zicala: un prost poate să pună de zece ori mai multe probleme decît sînt în stare să rezolve zece înţelepţi.

Noi nu am negat niciodată dificultăţile *puterii* în timpul războiului imperialist, dar cu toate astea *am propagat* întotdeauna dictatura proletariatului şi a ţărănimii sărace. Să ne dezicem de ea acum, cînd a sosit momentul acţiunii ? ?

Noi am spus întotdeauna că instaurarea dictaturii proletariatului într-o ţară provoacă mari schimbări şi în situaţia internaţională, şi în economia ţării, şi în situaţia armatei, şi în starea de spirit a acesteia, — „să dăm uitării" toate astea acum, lăsîndu-ne intimidaţi de „dificultăţile" revoluţiei ? ?

„...Nu există în mase o stare de spirit care să le scoată în stradă, asta o spune toată lumea. Unul din simptomele care justifică pesimismul este faptul că presa pogromistă şi ultrareacţionară a căpătat o deosebit de mare răspîndire..."

Cînd oamenii se lasă intimidaţi de burghezie, atunci, firește, toate lucrurile şi toate fenomenele capătă pentru ei o culoare galbenă. În primul rînd, ei substituie criteriului marxist al mişcării un criteriu de intelectuali impresionabili ; *în loc* să evalueze sub aspect politic evoluţia luptei de clasă şi desfăşurarea evenimentelor în întreaga ţară, pe plan internaţional, ei vin cu impresii subiective despre starea de spirit a maselor ; faptul că linia ferma a partidului, hotărîrea lui nestrămutată

www.dacoromanica.ro

constituie *de asemenea un factor* al stării de spirit, îndeosebi în momentele revoluționare cele mai acute, acest fapt, bineînțeles, ei îl dau uitării „cînd le vine bine". Uneori pentru oameni este avantajos să uite „cînd le vine bine" faptul că unii conducători de răspundere, prin șovăielile lor și prin tendința de a arunca pe foc ceea ce adoraseră pînă ieri, introduc și în starea de spirit a unor anumite pături ale masei șovăieli urîte.

În al doilea rînd — și asta constituie principalul în momentul de față —, vorbind despre starea de spirit a maselor, oamenii lipsiți de caracter uită să adauge :

că „toată lumea" o zugrăvește ca o stare de încordare și de așteptare ;

că „toată lumea" este de acord că, la chemarea Sovietelor, muncitorii se vor ridica ca un singur om pentru apărarea lor ;

că „toată lumea" este de acord că în rîndurile muncitorilor provoacă o puternică nemulțumire nehotărîrea centrelor în problema „luptei finale și hotărîtoare", a cărei inevitabilitate este limpede pentru ei ;

că „toată lumea" caracterizează unanim starea de spirit a maselor celor mai largi ca fiind vecină cu disperarea și arată că tocmai pe acest teren se accentuează anarhismul ;

că „toată lumea" recunoaște de asemenea că printre muncitorii conștienți se observă o oarecare lipsă de dorință de a ieși în stradă *numai* pentru demonstrații, *numai* pentru o luptă parțială, deoarece plutește în aer apropierea unei bătălii generale, și nu parțiale, iar lipsa de perspectivă a grevelor, a demonstrațiilor și a presiunilor izolate le este bine cunoscută, căci au simțit-o pe pielea lor.

Și așa mai departe.

Dacă vom privi această caracterizare a stării de spirit a maselor din punctul de vedere al desfășurării luptei politice și de clasă în ansamblu și al întregii evoluții a evenimentelor în decursul unei jumătăți de an a revoluției noastre, vom vedea limpede cum denaturează lucrurile oamenii intimidați de burghezie. Lucrurile stau cu totul altfel decît în ajunul lui 20—21 aprilie, al lui 9 iunie,

www.dacoromanica.ro

al lui 3 iulie, fiindcă atunci a fost *o fierbere spontană*, pe care noi, ca partid, sau n-am sesizat-o (20 aprilie), sau am domolit-o şi i-am imprimat caracterul unei demonstraţii paşnice (9 iunie şi 3 iulie). Căci noi ştiam atunci foarte bine că Sovietele nu sînt *încă* ale noastre, că ţăranii se încred *încă* în calea Liberdanilor şi a Cernovilor, şi nu în calea bolşevică (insurecţia), că, prin urmare, majoritatea poporului nu poate fi de partea noastră, că, prin urmare, o insurecţie ar fi prematură.

Atunci, pentru majoritatea muncitorilor conştienţi problema luptei finale şi hotărîtoare *nu* se punea de loc ; nu exista nici o instanţă de partid care să fi pus această problemă. Iar în masa puţin conştientă şi foarte largă nu exista nici încordarea, nici curajul desperării, ci exista numai *o fierbere* spontană însoţită de speranţa naivă că printr-o simplă „acţiune", printr-o simplă demonstraţie se va putea „influenţa" asupra celor de teapa lui Kerenski şi asupra burgheziei.

Pentru insurecţie nu de aşa ceva este nevoie, ci de hotărîrea conştientă, fermă, nestrămutată a celor conştienţi de a lupta pînă la capăt, — asta pe de o parte. Iar pe de altă parte este nevoie de o stare de spirit de încordare şi desperare a maselor largi, care *simt* că acum nu se poate salva nimic prin jumătăţi de măsuri, că „de influenţat" nu poţi influenţa cu nimic, că flămînzii „vor distruge totul, vor sfărîma totul chiar şi în mod anarhic", *dacă* bolşevicii nu vor şti să-i conducă în lupta hotărîtoare.

Dezvoltarea revoluţiei a dus în fapt *şi* pe muncitori, *şi* pe ţărani tocmai la această îmbinare a hotărîrii — izvorîte din experienţă — a celor conştienţi, cu ura — vecină cu desperarea — a maselor mai largi faţă de lock-outişti şi capitalişti.

Astfel se explică şi „succesul" canaliilor din presa ultrareacţionară care fac pe adepţii bolşevismului. Că apropierea luptei hotărîtoare dintre burghezie şi proletariat îi bucură la culme pe ultrareacţionari, aşa s-a întîmplat întotdeauna, aşa s-a observat în toate revoluţiile fără o excepţie, este un lucru absolut inevitabil. Şi dacă te laşi intimidat de *această* împrejurare, trebuie să re-

www.dacoromanica.ro

nunți nu numai la insurecție, ci și la revoluția proletară în general. Căci în societatea capitalistă *nu* este posibilă o dezvoltare a acestei revoluții *fără* ca ultrareacționarii să jubileze în speranța de a se înfrupta și ei cu cîte ceva.

Muncitorii conștienți știu bine că ultrareacționarii acționează mînă-n mînă cu burghezia și că victoria hotărîtoare a muncitorilor (victorie în care micii burghezi nu cred, de care capitaliștii se tem, pe care ultrareacționarii o doresc uneori, mînați de gînduri rele, fiind convinși că bolșevicii nu vor păstra puterea), că această victorie *va zdrobi* definitiv pe ultrareacționari, că bolșevicii *vor reuși* să păstreze ferm puterea, spre marele folos al omenirii extenuate și exasperate de război.

Într-adevăr, este vreun om cu mintea întreagă care să se îndoiască de faptul că alde *Rodzeanko* și Suvorin lucrează mînă-n mînă? Că și-au împărțit rolurile?

Faptele n-au dovedit oare că Kerenski acționează la ordinele lui Rodzeanko și că „Tipografia de stat a Republicii Ruse" (nu rîdeți!) tipărește pe socoteala statului discursurile pogromiste ale ultrareacționarilor din „Duma de stat"? Oare faptul acesta n-a fost dat în vileag *pînă* și de lacheii de la „Delo Naroda", care se tîrăsc în patru labe în fața „omului lor"? Oare experiența *tuturor* alegerilor n-a dovedit că „Novoe Vremea", ziar vîndut, ziar care se află în slujba „intereselor" țarului și moșierilor, a acordat tot sprijinul listelor cadete?

Oare n-am citit noi ieri că capitalul comercial-industrial (fără partid, o, desigur, fără partid, căci alde Vihleaev și Rakitnikov, Gvozdev și Nikitin nu se coalizează cu cadeții, doamne păzește, ci cu cercurile comerciale-industriale *fără partid!)* a servit cadeților 300 000 de ruble?

Întreaga presă ultrareacționară — dacă privești lucrurile din punct de vedere de clasă, și nu din punct de vedere sentimental — este o *sucursală* a firmei „Reabușinski, Miliukov & Co.". Capitalul cumpără, pe de o parte, pe alde Miliukov, Zaslavski, Potresov etc., iar pe de altă parte pe ultrareacționari.

Singurul mijloc de a pune capăt acestei scandaloase otrăviri a poporului cu otrava ieftinei infecții pogromiste este *victoria proletariatului.*

www.dacoromanica.ro

Şi este oare de mirare că mulţimea chinuită şi exasperată de foame şi de prelungirea războiului „se agaţă" de otrava ultrareacţionară ? Se poate oare concepe o societate capitalistă în ajunul prăbuşirii *fără* ca în rîndurile maselor asuprite să-şi facă loc desperarea ? Şi se poate ca desperarea maselor, care sînt destul de înapoiate, să *nu*-şi găsească expresia în desfacerea sporită a tot felul de otrăvuri ?

Nu, poziţia acelora care, vorbind despre starea de spirit a maselor, atribuie maselor propria lor lipsă de caracter nu are nici o perspectivă. Masele se împart în elemente care aşteaptă în mod conştient şi altele care în mod inconştient sînt gata să se lase pradă desperării, dar masele de asupriţi şi flămînzi *nu sînt* lipsite de caracter.

„...Pe de altă parte, partidul marxist nu poate reduce problema insurecţiei la problema unui complot militar..."

Marxismul este o doctrină extrem de profundă şi de multilaterală. De aceea nu-i de mirare că întotdeauna ai prilejul să găseşti printre „argumentele" acelora care rup cu marxismul *frînturi* de pasaje din Marx — mai ales atunci cînd aceste pasaje sînt citate *ne*lalocul lor. Complotul militar este blanquism *dacă* nu este organizat de partidul unei anumite clase, *dacă* aceia care l-au organizat n-au ţinut seama de momentul politic în general şi de cel internaţional în special, *dacă* acest partid nu se bucură de simpatia majorităţii poporului, simpatie dovedită prin fapte obiective, *dacă* desfăşurarea evenimentelor revoluţiei nu a dus la dezminţirea practică a iluziilor conciliatoriste ale micii burghezii, *dacă* n-a fost cucerită majoritatea organelor de luptă revoluţionară recunoscute ca fiind învestite cu „puteri depline" sau care s-au manifestat în alt mod, cum ar fi „Sovietele", *dacă* în armată (în caz că lucrurile se petrec în timp de război) nu există o stare de spirit pe deplin conturată împotriva guvernului care prelungeşte un război nedrept împotriva voinţei poporului, *dacă* lozincile insurecţiei (cum ar fi „toată puterea în mîna Sovietelor", „pămînt ţăranilor", „propunerea neîntîrziată

www.dacoromanica.ro

a unei păci democratice tuturor popoarelor beligerante concomitent cu denunțarea imediată a tratatelor secrete și desființarea diplomației secrete etc.) nu au devenit foarte cunoscute și populare, *dacă* muncitorii înaintați nu sînt încredințați de situația desperată a maselor și de sprijinul satelor, sprijin dovedit printr-o mare mișcare țărănească sau printr-o răscoală împotriva moșierilor și a guvernului care-i apără pe moșieri, *dacă* situația economică a țării inspiră speranțe serioase într-o rezolvare favorabilă a crizei prin mijloace pașnice și parlamentare.

Ajunge, cred.

În broșura mea : „Vor putea păstra bolșevicii puterea de stat ?“ (care sper să apară zilele acestea) am dat un citat din Marx care se referă la problema insurecției și care stabilește trăsăturile caracteristice ale insurecției ca „artă“ *.

Sînt gata să pun rămășag că, dacă am invita pe flecarii care urlă acum în Rusia împotriva unui complot militar să spună ce au pe suflet și le-am cere să explice deosebirea dintre insurecția armată ca „artă“ și un complot militar condamnabil, aceștia sau vor repeta cele spuse mai sus, sau se vor face de rușine și vor ajunge de rîsul tuturor muncitorilor. Poftiți, vă rog, stimați pseudomarxiști ! Hai, ziceți-ne un cîntec *împotriva* „complotului militar“ !

---

* Vezi volumul de față, p. 349—350. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

POSTFAŢĂ

Rîndurile de mai sus erau scrise cînd am primit marţi, la orele 8 seara, ziarele de dimineaţă din Petrograd, printre care şi ziarul „Novaia Jizn" cu un articol semnat de d-l V. Bazarov. D-l V. Bazarov afirmă că „în oraş circulă, în manuscris, un manifest lansat de doi bolşevici marcanţi, care se pronunţă împotriva trecerii la acţiune".

Dacă este adevărat, rog pe tovarăşi, la care scrisoarea de faţă nu are cum să ajungă mai devreme de miercuri la amiază, *s-o publice* cît mai degrabă.

Ea n-a fost scrisă pentru a fi dată publicităţii, ci numai pentru a discuta în scris cu membrii partidului. Dacă însă eroii de la „Novaia Jizn", oameni care nu fac parte din partid şi pe care acesta i-a ridiculizat de o mie de ori pentru detestabila lor lipsă de caracter (oameni care alaltăieri au votat pentru bolşevici, ieri pentru menşevici şi care era *cît pe-aci* să-i unească pe aceştia la faimosul congres de unificare), dacă asemenea indivizi primesc un *manifest* în care membri ai partidului nostru fac agitaţie împotriva insurecţiei, nu mai putem tăcea. Trebuie să facem agitaţie şi *pentru* insurecţie. Anonimii să iasă definitiv la lumină şi pentru ruşinoasele lor şovăieli să-şi primească pedeapsa meritată, — măcar să fie luaţi în rîs de toţi muncitorii conştienţi. Nu-mi mai rămîne decît o oră pînă la expedierea prezentei scrisori la Petrograd şi de aceea voi releva în două cuvinte un „procedeu" al lamentabililor eroi de la stupidul ziar „Novaia Jizn". D-l V. Bazarov încearcă să polemizeze cu tov. Reazanov, care a spus — şi a avut de o mie de ori dreptate spunînd acest lucru — că „insurec-

www.dacoromanica.ro

ţia o pregătesc toţi aceia care creează în mase o stare de indiferentism şi de desperare".

Lamentabilul erou al unei lamentabile cauze „obiectează" :

„Cînd au mai învins indiferentismul şi desperarea ?"

O, sărmanii prostănaci de la „Novaia Jizn" ! Cunosc ei în istorie *un* exemplu de insurecţie cînd masele claselor asuprite să fi învins într-o luptă desperată fără să fi fost aduse la desperare de îndelungatele suferinţe şi de agravarea la maximum a crizelor de tot felul ? Cînd aceste mase să nu fi fost cuprinse de indiferentism (nepăsare) faţă de diversele preparlamente slugarnice, faţă de jocul deşert de-a revoluţiile, faţă de coborîrea Sovietelor, de către Liberdani, de la rolul de organe ale puterii şi insurecţiei la rolul unor simple locuri de flecăreală ?

Sau poate că sărmanii prostănaci de la „Novaia Jizn" au descoperit în mase *indiferenţă*... faţă de problema pîinii ? a prelungirii războiului ? a trecerii pămîntului în mîna ţăranilor ?

N. Lenin

Scris la 17 (30) octombrie 1917

Publicat la 1, 2 şi 3 noiembrie (19, 20 şi 21 octombrie) 1917, în ziarul „Rabocii Puti" nr. 40, 41 şi 42

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII PARTIDULUI BOLŞEVIC [126]

Tovarăşi ! N-am reuşit să primesc încă ziarele din Petrograd cu data de miercuri 18 octombrie. Cînd mi s-a comunicat telefonic textul complet al declaraţiei publicate de Kamenev şi de Zinoviev în ziarul „Novaia Jizn", care nu e un ziar al partidului, am refuzat să cred. Dar cum nu mai e loc de îndoieli, sînt nevoit să profit de ocazie pentru a face ca scrisoarea de faţă să ajungă la membrii partidului pînă joi seara sau vineri dimineaţa, căci a tăcea în faţa unei acţiuni atît de monstruoase *de spargere de grevă* ar fi o crimă.

Cu cît mai gravă e chestiunea practică, cu cît mai cu răspundere şi „mai marcanţi" sînt oamenii care au săvîrşit acest act de spargere de grevă, cu atît mai primejdios este el, cu atît mai multă hotărîre trebuie să fie daţi afară streikbrecherii, cu atît mai de neiertat ar fi să şovăim fie şi din cauza unor „merite" ale lor din trecut.

Gîndiţi-vă ! În cercurile de partid se ştie că din septembrie partidul discută problema insurecţiei. Nimeni n-a auzit nimic de vreo scrisoare sau de un alt document al vreuneia dintre persoanele de mai sus ! Şi azi, putem spune, în ajunul congresului Sovietelor, doi bolşevici marcanţi se ridică *împotriva* majorităţii şi, evident, *împotriva Comitetului Central.* Cum asta nu se spune direct, răul pricinuit cauzei este şi mai mare, căci a te exprima aluziv este şi mai primejdios.

Din textul declaraţiei lui Kamenev şi Zinoviev rezultă limpede că ei au luat atitudine împotriva Comitetului Cen-

www.dacoromanica.ro

tral, căci altfel declarația lor n-ar avea sens ; dar *care* anume hotărîre a Comitetului Central o contestă, în această privință, nu se spune nimic.

De ce ?

E limpede : deoarece Comitetul Central n-a publicat-o.

Cum vine asta ?

Într-o foarte importantă chestiune de luptă, în ajunul zilei critice de 20 octombrie, doi „bolșevici marcanți" atacă o hotărîre *n*epublicată a centrului conducător al partidului ! O atacă într-un ziar care *nu* e al partidului, și anume într-unul care în această chestiune merge *mînă în mînă cu burghezia împotriva partidului muncitoresc.*

Dar asta-i de o mie de ori mai josnic și *de un milion de ori mai dăunător* decît toate luările de atitudine din 1906—1907 ale lui Plehanov în presa care nu era a partidului, luări de atitudine pe care partidul le-a condamnat atît de categoric ! Și încă atunci fusese vorba numai de alegeri, pe cînd acum e vorba de o insurecție pentru cucerirea puterii !

Și într-o asemenea chestiune, *după* ce centrul a luat o hotărîre, vii să ataci o hotărîre *nepublicată*, în fața lui Rodzeanko și Kerenski, într-un ziar care nu e al partidului, — e posibil un act mai perfid, mai trădător ?

Aș considera rușinos pentru mine dacă, din cauza relațiilor apropiate pe care le-am întreținut în trecut cu acești foști tovarăși, aș șovăi să-i condamn. Declar deschis că nu mai socotesc tovarăș pe nici unul din ei și că atît în Comitetul Central, cît și în fața congresului voi lupta din toate puterile pentru excluderea amîndurora din partid.

Căci un partid muncitoresc pe care viața îl pune din ce în ce mai des în fața problemei insurecției nu e în stare să se achite de această sarcină grea dacă hotărîrile nepublicate ale centrului, după ce au fost adoptate, sînt contestate în presa care nu e a partidului și dacă astfel se seamănă șovăieli și dezorientare în rîndurile luptătorilor.

Domnii Zinoviev și Kamenev n-au decît să-și întemeieze un partid propriu, cu zecile de dezorientați sau de candidați la Adunarea constituantă. Muncitorii nu vor intra într-un asemenea partid, a cărui primă lozincă va fi :

www.dacoromanica.ro

„membrii Comitetului Central învinşi în chestiunea luptei hotărîtoare, la şedinţa Comitetului Central, au permisiunea să apeleze la presa care nu e a partidului pentru a ataca hotărîrile nepublicate ale acestuia".

N-au decît să-şi creeze un *asemenea* partid ; partidul nostru muncitoresc bolşevic nu ar avea decît de cîştigat de pe urma acestui fapt.

Atunci cînd vor fi publicate toate documentele, actul de spărgători de grevă al lui Zinoviev şi Kamenev va ieşi şi mai limpede la iveală. Iar pînă atunci muncitorii trebuie să-şi pună întrebarea :

„Să admitem că conducerea Sindicatelor din Rusia ar fi hotărît, după o discuţie de o lună şi cu o majoritate de peste 80%, că trebuie să fie pregătită o grevă, fără a se da deocamdată publicităţii data ei şi nici un fel de alte detalii. Să presupunem că, *după* ce fusese luată hotărîrea, doi membri, sub pretextul mincinos al unei «opinii separate», nu numai că ar fi început să se adreseze în scris grupelor locale cerînd revizuirea hotărîrii, dar ar fi permis chiar publicarea scrisorilor lor în presa care *nu* e a partidului. Să admitem, în sfîrşit, că ei înşişi ar fi atacat hotărîrea în ziare care nu sînt ale partidului, deşi ea nu fusese încă publicată, şi ar fi început să ponegrească greva în faţa capitaliştilor.

Se pune întrebarea : ar şovăi oare muncitorii să excludă din rîndurile lor asemenea spărgători de grevă ?"

*
* *

În ceea ce priveşte stadiul în care se află chestiunea insurecţiei acum, cînd sîntem atît de aproape de 20 octombrie, din depărtare nu-mi pot da seama cît de mare e răul pricinuit de spărgătorii de grevă prin acţiunea lor în presa care nu e a partidului. Fără îndoială că *din punct de vedere practic* răul pricinuit e foarte mare. Pentru a îndrepta lucrurile, trebuie să fie în primul rînd restabi-

www.dacoromanica.ro

lită unitatea frontului bolşevic prin excluderea spărgătorilor de grevă.

Inconsistenţa argumentelor ideologice aduse împotriva insurecţiei va fi cu atît mai evidentă cu cît le vom aduce mai bine la lumina zilei. Am trimis zilele acestea gazetei „Rabocii Puti" un articol în această privinţă, şi, dacă redacţia va socoti că nu e posibilă publicarea lui, membrii partidului îl vor citi, probabil, în manuscris *.

Aceste argumente „ideologice", să ne fie cu iertare, se reduc la două : în primul rînd „aşteptarea" Adunării constituante. Să aşteptăm, om apuca-o şi pe asta — iată tot argumentul. Poate că, în ciuda foametei, în ciuda ruinei economice, în ciuda faptului că soldaţii şi-au pierdut răbdarea, în ciuda celor întreprinse de Rodzeanko pentru a preda Petrogradul germanilor, în ciuda lock-outurilor, om apuca-o şi pe asta.

Poate, să sperăm, iată toată forţa argumentului.

În al doilea rînd, un pesimism gălăgios. În tabăra burgheziei şi a lui Kerenski totul merge de minune, la noi totul merge prost. În tabăra capitaliştilor totul e pregătit de minune, la muncitori totul stă prost. „Pesimiştii", în ceea ce priveşte aspectul militar al chestiunii, ţipă cît îi ţine gura, „optimiştii" însă tac, căci numai unor spărgători de grevă le poate fi plăcut să divulge cîte ceva faţă de Rodzeanko şi Kerenski.

Grele vremuri. Grea sarcină. Grea trădare.

Şi totuşi sarcina va fi îndeplinită, muncitorii îşi vor strînge rîndurile, răscoalele ţărăneşti şi nerăbdarea extremă a soldaţilor de pe front îşi vor face efectul ! Să ne strîngem şi mai mult rîndurile, proletariatul trebuie să învingă !

N. Lenin

Scris la 18 (31) octombrie 1917

Publicat pentru prima oară la 1 noiembrie 1927, în ziarul „Pravda" nr. 250

Se tipăreşte după manuscris

---

* Vezi volumul de faţă, p. 416—437. — *Nota red.*

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

Dragi tovarăşi !

Un partid care se respectă nu poate tolera acte de trădare şi spărgători de grevă în rîndurile sale. Aceasta este evident. Şi cu cît reflectez mai mult asupra luării de atitudine a lui Zinoviev şi Kamenev în presa care nu e a partidului, cu atît mai incontestabil reiese că fapta lor înseamnă un act de spărgători de grevă în toată puterea cuvîntului. Subterfugiul la care a recurs Kamenev în şedinţa Sovietului din Petrograd este pur şi simplu josnic ; el, vedeţi dv., e întru totul de acord cu Troţki. Dar este oare atît de greu de înţeles că Troţki *nu putea,* nu avea dreptul, nu trebuia să spună în faţa duşmanului mai mult decît a spus ? Este greu de înţeles că *datoria* partidului, care a ascuns faţă de duşmani hotărîrea *sa* (cu privire la necesitatea insurecţiei armate, la faptul că ea este întru totul maturizată, la pregătirea ei sub toate aspectele etc.), că această hotărîre *obligă* ca în manifestările publice nu numai „vina", dar şi iniţiativa să fie puse în seama duşmanului ? Numai copiii pot să nu înţeleagă una ca asta. Subterfugiul lui Kamenev este pur şi simplu o escrocherie. Acelaşi lucru trebuie spus şi despre subterfugiul lui Zinoviev. Cel puţin scrisoarea lui „de justificare" (adresată, pe cît se pare, Organului Central), singura pe care am văzut-o (căci opinia separată, „pretinsa opinie separată", despre care trîmbiţează presa *burgheză,* eu, membru al C.C., n-am vazut-o *pînă acum).* Din „argumentele" lui

www.dacoromanica.ro

Zinoviev : Lenin trimitea scrisorile sale „*înainte* de a se fi luat o hotărîre oarecare", şi voi nu aţi protestat. Aşa scrie textual Zinoviev, subliniind cuvîntul *înainte* cu patru linii. Este greu de înţeles că *înainte* ca centrul să fi luat o hotărîre în problema grevei se poate face agitaţie şi pro şi contra, pe cînd, *după* ce hotărîrea în favoarea grevei a fost luată (după ce a fost luată şi o hotărîre suplimentară de a se ţine ascuns acest lucru faţă de duşman), a face agitaţie după asta împotriva grevei înseamnă un act de spargere de grevă ? Fiecare muncitor va înţelege acest lucru. Problema insurecţiei armate a fost discutată de centru începînd din septembrie. Iată cînd Zinoviev şi Kamenev ar fi putut şi ar fi *trebuit* să se pronunţe în scris, pentru ca *toată lumea*, citind argumentele lor, *toată lumea* să aprecieze totala lor dezorientare. A-ţi ascunde faţă de partid punctul de vedere timp de o lună întreagă *înainte* de luarea hotărîrii şi a difuza o opinie separată *după* luarea hotărîrii înseamnă a fi un streikbrecher.

Zinoviev se preface a nu înţelege deosebirea, a nu înţelege că, după ce s-a luat hotărîrea cu privire la grevă, după ce centrul a luat această hotărîre, numai nişte spărgători de grevă pot face agitaţie împotriva hotărîrii în faţa instanţelor inferioare. Fiecare muncitor va înţelege acest lucru.

Iar Zinoviev a făcut agitaţie şi a încercat să submineze hotărîrea centrului atît la adunarea de duminică [127], unde el şi Kamenev nu au obţinut nici un vot, cît şi în scrisoarea lui de acum. El are neruşinarea să afirme că „partidul n-a fost consultat" şi că asemenea probleme „nu se rezolvă de zece oameni". Gîndiţi-vă. Toţi membrii C.C. ştiu că la adunarea hotărîtoare au participat mai mult de zece membri ai C.C., că a participat *majoritatea plenarei*, că însuşi Kamenev a declarat acolo : „Această adunare este hotărîtoare", că în ceea ce priveşte membrii C.C. care au lipsit s-a ştiut prea bine că *cei mai mulţi nu sînt de acord* cu Zinoviev şi Kamenev. Şi iată că, *după* luarea hotărîrii de către C.C., la o adunare pe care şi Kamenev a recunoscut-o ca *hotărîtoare*, un membru al C.C. are neobră-

www.dacoromanica.ro

zarea să scrie: „Partidul n-a fost consultat". „Asemenea probleme nu se rezolvă de zece oameni", ceea ce este un act de spargere de grevă în toată puterea cuvîntului. Pînă la congresul partidului hotărîrile sînt luate de C.C. C.C. a hotărît. Kamenev şi Zinoviev, care nu s-au pronunţat în scris *înainte* de luarea hotărîrii, au început *să conteste* hotărîrea C.C. *după* ce a fost luată.

Este un act de spargere de grevă în toată puterea cuvîntului. După luarea hotărîrii *nu mai este admisibilă* nici o contestare, din moment ce este vorba de pregătirea imediată şi *în secret* a grevei. Zinoviev are neobrăzarea să arunce acum asupra *noastră* vina de a fi „prevenit pe inamic". Iată pînă unde poate merge neruşinarea! Într-adevăr, cine a stricat treaba, cine a subminat greva „prevenind pe inamic", dacă nu cei care au luat atitudine în presa *care nu e a partidului*?

Să te pronunţi *împotriva* unei hotărîri „hotărîtoare" a partidului într-un ziar care, *în această* problemă, se situează în rînd cu întreaga burghezie.

Dacă am tolera una ca asta, partidul n-ar putea să mai existe, el s-ar duce de rîpă.

A numi „opinie separată" ceea ce află şi publică Bazarov într-un ziar care nu e al partidului înseamnă a-ţi bate joc de partid.

Luarea de atitudine a lui Kamenev şi Zinoviev în presa care nu e a partidului este cît se poate de mîrşavă şi pentru motivul că partidul nu poate dezminţi făţiş *minciuna* lor *perfidă*: nu cunosc hotărîri referitoare la dată — iată ce scrie şi publică Kamenev în numele său şi al lui Zinoviev. (După o asemenea declaraţie, Zinoviev este pe deplin răspunzător de întreaga comportare şi manifestare a lui Kamenev.)

Cum poate dezminţi C.C. acest lucru?

Noi nu putem spune adevărul în faţa capitaliştilor, anume că *am hotărît* greva şi am hotărît *să ţinem ascunsă alegerea momentului ei.*

Dacă am dezminţi minciuna perfidă a lui Zinoviev şi Kamenev, *am aduce daune şi mai mari cauzei.* Nemaipo-

www.dacoromanica.ro

menita ticăloşie, trădarea comisă de ei amîndoi rezidă tocmai în faptul că au divulgat capitaliştilor planul greviştilor, căci, dacă noi nu declarăm nimic în presă, oricine ghiceşte *cum* stau lucrurile.

Kamenev şi Zinoviev *au divulgat* lui Rodzeanko şi Kerenski hotărîrea C.C. al partidului lor cu privire la insurecţia armată şi hotărîrea de a se ascunde faţă de duşman pregătirea insurecţiei armate şi alegerea datei ei. Acesta este un fapt, un fapt care nu poate fi răsturnat prin nici un fel de subterfugii. Doi membri ai C.C., printr-o minciună perfidă, *au divulgat* capitaliştilor hotărîrea muncitorilor. Răspunsul nu poate şi nu trebuie să fie aici decît unul singur : C.C. să hotărască imediat :

„Considerînd luarea de atitudine a lui Zinoviev şi Kamenev în presa care nu e a partidului drept un act de spărgători de grevă în toată puterea cuvîntului, C.C. îi exclude pe amîndoi din partid".

Nu-mi vine uşor să scriu una ca asta despre nişte foşti tovarăşi apropiaţi, dar socotesc că a şovăi într-un asemenea caz ar fi o crimă, căci un partid revoluţionar care nu pedepseşte pe nişte spărgători de grevă marcanţi *este pierdut*.

Problema insurecţiei armate, chiar dacă trădătorii care au divulgat chestiunea lui Rodzeanko şi Kerenski au făcut ca ea să întîrzie mult, nu *a fost scoasă de pe ordinea de zi*, partidul n-a scos-o. Dar cum vom putea să ne pregătim pentru insurecţia armată şi să pregătim această insurecţie *dacă vom tolera* în rîndurile noastre nişte spărgători de grevă „marcanţi" ? Cu cît sînt mai marcanţi, cu atît sînt ei *mai periculoşi*, cu atît mai puţin merită „iertare". On n'est trahi que par les siens, spun francezii. De trădat nu poate să ne trădeze decît unul *de-al nostru*.

Cu cît spărgătorii de grevă sînt *„mai marcanţi"*, cu atît mai imperioasă este obligaţia de a-i sancţiona imediat, excluzîndu-i din partid.

Numai astfel poate fi însănătoşit partidul muncitoresc, numai în acest fel putem să ne debarasăm de o duzină de intelectuali fără caracter şi, strîngînd rîndurile revoluţio-

www.dacoromanica.ro

narilor, să pornim în întîmpinarea unor dificultăţi mari, foarte mari, să pornim cu *muncitorii revoluţionari.*

Noi nu putem da publicităţii adevărul, şi anume că, *după* adunarea hotărîtoare a C.C., Zinoviev şi Kamenev au avut neobrăzarea să ceară la adunarea de duminică o *revizuire,* că Kamenev a strigat cu neruşinare : „C.C. a eşuat, căci timp de o săptămînă n-a făcut nimic" (eu *nu*-l puteam dezminţi, căci nu se putea spune *ce anume se făcuse),* iar Zinoviev, cu un aer nevinovat, a propus o rezoluţie pe care adunarea a respins-o : „Să nu trecem la acţiune înainte de consfătuirea cu bolşevicii care urmează să sosească pe data de 20 la congresul Sovietelor".

Gîndiţi-vă : după ce *centrul* a luat o hotărîre în problema grevei, să propui într-o adunare a verigilor de jos ca chestiunea să fie amînată şi să fie transmisă (la 20, cînd urma să se întrunească congresul, iar congresul a fost apoi amînat... Zinovievii se încred în Liberdani), să fie transmisă unei *asemenea* instanţe pe care statutul partidului n-o cunoaşte, care *nu* are putere asupra C.C., care *nu* cunoaşte situaţia din Petrograd.

Şi după toate acestea Zinoviev mai are neobrăzarea să scrie : „Nu cred ca unitatea partidului să poată fi întărită astfel".

Cum ai putea numi asta altfel decît o ameninţare cu sciziunea ?

La această ameninţare eu răspund că voi merge pînă la capăt, că-mi voi cuceri libertatea de a vorbi în faţa muncitorilor şi voi înfiera pe spărgătorul de grevă Zinoviev ca pe un spărgător de grevă ce este, *o voi face cu orice preţ.* La ameninţarea cu sciziunea răspund declarînd război, un război pe care-l voi duce pînă la capăt, în vederea excluderii celor doi spărgători de grevă din partid.

Conducerea sindicatului, după dezbateri *de luni de zile,* a hotărît : greva este inevitabilă şi maturizată, dacă o vom ascunde faţă de patroni. După aceasta, doi oameni din conducere se duc *în verigile de jos* să conteste hotărîrea şi înregistrează un eşec. Atunci cei doi apelează la presă şi divulgă capitaliştilor, printr-o minciună perfidă, hotărîrea conducerii, zădărnicind astfel pe jumătate greva

www.dacoromanica.ro

sau făcînd-o să întîrzie pînă la un moment mai puţin favorabil, prin faptul că l-au prevenit pe duşman.

Este un act de spargere de grevă în toată puterea cuvîntului. Iată de ce cer excluderea celor doi spărgători de grevă, rezervîndu-mi dreptul (dat fiind că ei ameninţă cu sciziunea) de a publica *totul* atunci cînd acest lucru va fi posibil.

Scris la 19 octombrie (1 noiembrie) 1917

Publicat pentru prima oară la 1 noiembrie 1927, în ziarul „Pravda" nr. 250

Se tipăreşte după copia dactilografiată

www.dacoromanica.ro

PARTIDUL SOCIALIST-REVOLUȚIONAR ÎNȘALĂ DIN NOU PE ȚĂRANI

Partidul socialist-revoluționar a declarat solemn și în mod public în principalul său ziar, „Delo Naroda" nr. din 18 și 19 octombrie, că noul proiect de lege agrară al ministrului agriculturii constituie „un însemnat pas înainte spre înfăptuirea programului agrar al partidului", că „C.C. al partidului invită în mod insistent toate organizațiile de partid să desfășoare o agitație energică în favoarea proiectului de lege și să-l popularizeze în mase".

Or acest proiect de lege al ministrului S. L. Maslov, membru al partidului socialist-revoluționar, publicat în părțile esențiale de „Delo Naroda", este *o înșelare a țăranilor*. Partidul socialist-revoluționar i-a înșelat pe țărani : de la proiectul său agrar, el a trecut la un plan moșieresc, cadet, care preconizează o „evaluare echitabilă" și menținerea proprietății moșierești asupra pământului. La congresele sale din timpul primei revoluții ruse (1905) și al celei de-a doua (1917), partidul socialist-revoluționar și-a luat în mod public obligația solemnă de a sprijini revendicarea țăranilor : *confiscarea* pământurilor moșierești, adică trecerea lor în mîna țăranilor *fără despăgubire*. Conform actualului proiect al domnului S. L. Maslov, nu numai proprietatea moșierească asupra pământului este menținută, dar chiar și suma care urmează să fie plătită de țărani pentru pământurile „luate în arendă" după o „evaluare echitabilă" *intră în buzunarul moșierilor*.

Proiectul de lege al domnului S. L. Maslov este o trădare totală a țăranilor de către partidul socialist-revolu-

www.dacoromanica.ro

ţionar, el înseamnă trecerea definitivă a acestui partid de partea moşierilor. Trebuie să ne încordăm toate forţele, să facem toate sforţările pentru a răspîndi cît mai larg în rîndurile ţăranilor conştiinţa acestui adevăr.

„Delo Naroda" din 18 octombrie a publicat paragrafele 25—40 din proiectul lui S. L. Maslov. Iată elementele importante şi esenţiale în acest proiect :

1) În „fondul provizoriu de arendare" care urmează să fie creat *nu* intră *toate* pămînturile moşiereşti.

2) Trecerea pămînturilor moşiereşti în acest fond se face de către *comitetele agrare,* create conform legii din 21 aprilie 1917 a guvernului *moşieresc* al prinţului Lvov.

3) Arenda pe care ţăranii urmează s-o plătească pentru aceste pămînturi moşiereşti se stabileşte de către comitetele agrare „potrivit venitului net", şi după reţinerea sumelor scadente datorate ea intră în buzunarul „proprietarului respectiv", *adică al moşierului.*

Asta este o triplă înşelare a ţăranilor de către socialiştii-revoluţionari, şi de aceea trebuie să ne oprim mai amănunţit asupra fiecăruia dintre aceste trei puncte.

În „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia" nr. 88 din 19 august a fost publicat „mandatul-model întocmit pe baza a 242 de mandate prezentate de deputaţii locali la primul Congres general al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, care a avut loc la Petrograd în 1917".

Acest rezumat al celor 242 de mandate, întocmit de delegaţii ţăranilor de pe tot cuprinsul ţării, este *cel mai bun* material din care se poate vedea *ce vor ţăranii.* Şi mandatul rezumativ arată cît se poate de clar că proiectul lui S. L. Maslov şi al partidului socialist-revoluţionar este o înşelare a ţăranilor.

Ţăranii cer desfiinţarea dreptului de proprietate privată asupra pămîntului ; transformarea, fără despăgubire, a *tuturor* pămînturilor proprietate privată etc. într-un bun al întregului popor ; transformarea terenurilor pe care există gospodării cu un înalt nivel agrotehnic (livezi, plantaţii etc.) în „gospodării model", trecerea lor în „folosinţa exclusivă a statului sau a obştilor" ; confiscarea *„întregului* inventar agricol, viu şi mort" etc.

www.dacoromanica.ro

Iată cum sînt formulate, precis şi clar, revendicările ţăranilor pe baza celor 242 de mandate locale date de ţăranii înşişi.

În loc de asta, partidul socialist-revoluţionar, încheind o „coaliţie" (o alianţă sau o înţelegere) cu burghezia (capitaliştii) şi cu moşierii, intrînd în guvernul capitaliştilor şi moşierilor, a întocmit acum un proiect care *nu desfiinţează proprietatea moşierească*, ci trece *numai o parte* din pămînturile moşiereşti în *fondul provizoriu de arendare ! !*

Potrivit acestui proiect, în fondul de arendare *nu* pot fi trecute livezile, plantaţiile, culturile de sfeclă de zahăr etc. ! În fondul de arendare *nu* pot fi trecute pămînturile necesare „pentru satisfacerea nevoilor proprietarului însuşi, ale familiei lui, ale angajaţilor şi muncitorilor lui, precum şi pentru asigurarea întreţinerii animalelor pe care le posedă" ! !

Înseamnă că moşierului bogat care are o fabrică de zahăr, o fabrică de amidon, uleiniţe sau mori, livezi şi plantaţii, sute de capete de vite şi zeci de angajaţi şi muncitori îi rămîne *o mare gospodărie şi încă o gospodărie capitalistă*. Iată cu cîtă neobrăzare, cu cîtă neruşinare îi înşală pe ţărani partidul socialist-revoluţionar !

Trecerea pămînturilor moşiereşti, sau a pămînturilor „proprietate privată", cum se spune în proiect, în fondul de arendare se face de către *comitetele agrare*, create conform legii din 21 aprilie 1917 de către guvernul *moşieresc* al *prinţului Lvov* & Co., de guvernul lui Miliukov şi Gucikov, al imperialiştilor şi al jefuitorilor maselor populare, pe care muncitorii din Petrograd l-au răsturnat prin mişcarea de la 20—21 aprilie, adică cu nu mai puţin de o jumătate de an în urmă.

Se înţelege că legea acestui guvern moşieresc cu privire la comitetele agrare este departe de a fi o lege democratică (populară). Dimpotrivă, în această lege sînt o serie întreagă de abateri revoltătoare de la democratism. De pilda, în § XI al acestei legi se acordă „comitetelor agrare guberniale dreptul de a suspenda hotărîrile comitetelor de plasă şi judeţene pînă la hotărîrea definitivă a comitetului agrar principal". Iar comitetele, potrivit acestei legi

www.dacoromanica.ro

moşiereşti întocmite în mod şarlatanesc, sînt astfel alcătuite, încît comitetul judeţean este mai puţin democratic decît cel de plasă, comitetul gubernial mai puţin democratic decît cel judeţean, comitetul principal şi mai puţin democratic decît cel gubernial !

Comitetul agrar de plasă este ales în întregime de populaţia plăşii. Din comitetul judeţean fac parte, de pildă, conform legii, judecătorul de pace, 5 membri din partea „comitetelor executive provizorii" (pînă în organizarea noii autoadministrări). Din comitetul gubernial fac parte nu numai un membru al tribunalului districtual şi judecătorul de pace, dar şi un reprezentant al ministerului, *numit* de ministru etc. Iar din comitetul agrar principal fac parte 27 de membri, „invitaţi de guvernul provizoriu" ! Din acest comitet face parte cîte un reprezentant din partea a unsprezece partide politice, majoritatea (6 din 11) fiind asigurată *cadeţilor şi celor care se situează la dreapta lor*. Ce-i asta, dacă nu o escrocherie a lui Lvov, Şingarev (ei au semnat legea) şi a amicilor lor ? Ce-i asta, dacă nu o batjocorire a democratismului de hatîrul moşierilor ?

Nu se confirmă aici pe deplin declaraţia făcută în repetate rînduri de bolşevici că numai *Sovietele de deputaţi ai ţăranilor*, alese de *masa oamenilor muncii* şi care pot fi oricînd revocate de ea, sînt în stare să exprime cum trebuie voinţa ţărănimii şi s-o traducă în fapt ?

Socialiştii-revoluţionari — care, datorită credulităţii inconştiente a ţăranilor, au dobîndit majoritatea în Comitetul executiv al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor din Rusia — *au trădat* pe ţărani, *au trădat* Sovietele ţăranilor, *au trecut de partea moşierilor* şi au acceptat legea moşierului şi prinţului Lvov cu privire la comitetele agrare. Iată a doua mare înşelare a ţăranilor de către socialiştii-revoluţionari.

Şi cu atît mai insistent trebuie să repetăm noi, partidul muncitoresc, revendicarea bolşevicilor : toată puterea să treacă la sate în mîna Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor şi ai muncitorilor agricoli !

Mandatele ţăranilor cer confiscarea pămînturilor moşiereşti, exproprierea lor *fără despăgubire*, confiscarea crescătoriilor de cai, a crescătoriilor de animale şi de păsări de

www.dacoromanica.ro

rasă proprietate privată, trecerea în folosinţa statului a terenurilor pe care există gospodării cu un înalt nivel agrotehnic, confiscarea întregului inventar viu şi mort aflat pe proprietăţile moşiereşti.

În loc de aceasta, proiectul ministerial al socialiştilor-revoluţionari le oferă ţăranilor *menţinerea arenzii*, care intră, ca şi pînă acum, în buzunarul moşierului!

„Arenda — se precizează în § 33 al proiectului socialiştilor-revoluţionari — se plăteşte comitetelor, care" (după reţinerea sumelor restante datorate statului ş.a.) „predau restul sumei proprietarului respectiv".

Iată cum „socialiştii-revoluţionari", după ce i-au înşelat pe ţărani cu promisiuni umflate, au oferit ţărănimii un proiect agrar *moşieresc-cadet!!*

Asta-i o înşelare cumplită a ţăranilor.

Din revendicările ţăranilor cu privire la confiscare nu a mai rămas aici absolut nimic. Aceasta nu este confiscarea proprietăţii funciare moşiereşti, ci *o consolidare* a acesteia de către un guvern „republican", care *asigură* moşierilor *păstrarea* inventarului şi a pămîntului necesar pentru întreţinerea „angajaţilor şi muncitorilor", a pămîntului „destinat" (este suficient să fie „destinat" numai!!) „de proprietar culturilor de sfeclă de zahăr şi altor culturi tehnice", *precum şi a arenzii* pentru tot restul pămîntului trecut în fondul de arendare. Comitetele agrare se transformă în *încasatori de arenzi* pentru nobilii domni proprietari funciari!!

Socialiştii-revoluţionari nu desfiinţează proprietatea moşierească, ci o consolidează. Acum iese la iveală din ce în ce mai clar că ei au trădat pe ţărani şi au trecut de partea moşierilor.

Nu trebuie să ne lăsăm înşelaţi de către viclenii cadeţi, aceşti prieteni credincioşi ai capitaliştilor şi moşierilor. Cadeţii vor să dea impresia că ei consideră proiectul socialiştilor-revoluţionari nemaipomenit de „revoluţionar", şi toate ziarele burgheze fac zarvă *împotriva* lui, pretutindeni se publică note cu privire la *„împotrivirea"* miniştrilor burghezi (şi, desigur, a acoliţilor lor direcţi de teapa lui Kerenski) faţă de acest „teribil" proiect de lege. Totul nu este decît o comedie, un joc, un şiretlic al unui negustor

www.dacoromanica.ro

care, dîndu-şi seama de lipsa de caracter a socialiştilor-revoluţionari, se tocmeşte cu ei, sperînd să capete şi mai mult. În realitate însă proiectul lui S. L. Maslov este un proiect „*moşieresc*", întocmit *în vederea* unei înţelegeri cu moşierii, *în vederea* salvării lor.

Faptul că „Delo Naroda", în numerele menţionate, numeşte acest proiect „un remarcabil proiect de lege agrară, care iniţiază (!) marea (!!) reformă a socializării (!!!) pămîntului", este o curată şarlatanie. În proiect nu există nici cea mai vagă „socializare" (în afară de ajutorul „social" acordat moşierului pentru a căpăta în mod sigur arenda), nu există nimic „democrat-revoluţionar", nu există în general nimic afară de „reformele" de tip irlandez [128] care intră în practica curentă a *reformismului burghez* european.

Repetăm, avem de-a face cu un proiect întocmit pentru salvarea moşierilor, „potolirea" răscoalei ţărăneşti, care a început, prin nişte concesii cu totul lipsite de importanţă, care lasă principalul în mîna moşierilor.

Faptul că socialiştii-revoluţionari propun guvernului un asemenea proiect ruşinos este o vie ilustrare a nemaipomenitei făţărnicii de care dau dovadă cei ce-i acuză pe bolşevici că „zădărnicesc" Adunarea constituantă prin planurile de a trece puterea în mîna Sovietelor. „Pînă la întrunirea Adunării constituante n-au mai rămas decît 40 de zile" — ţipă cu făţărnicie cadeţii, capitaliştii, moşierii, menşevicii şi socialiştii-revoluţionari! Iar îndărătul acestei larme ei propun guvernului un mare proiect de lege agrară care îi *înşală* pe ţărani, *aservindu-i* moşierilor, care *consolidează* proprietatea moşierească asupra pămîntului.

Cînd e nevoie să fie sprijiniţi moşierii împotriva răscoalei ţărăneşti în creştere, „*se poate*" strecura un proiect mare de lege şi cu 40 de zile, şi cu 30 de zile înainte de întrunirea Adunării constituante.

Dar cînd e vorba de trecerea întregii puteri în mîna Sovietelor *în vederea* trecerii *întregului* pămînt în mîna ţăranilor, în vederea desfiinţării *imediate* a proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului, în vederea propunerii *imediate* a unei păci drepte, — o, atunci cadeţii, capitaliştii,

www.dacoromanica.ro

moşierii, menşevicii şi socialiştii-revoluţionari urlă în cor împotriva bolşevicilor.

Să afle toţi ţăranii cum i-a înşelat partidul socialist-revoluţionar, cum i-a vîndut moşierilor.

Să afle toţi ţăranii că numai partidul *muncitoresc*, numai *bolşevicii* luptă cu hotărîre nestrămutată, pînă la capăt *împotriva* capitaliştilor, *împotriva* moşierilor, pentru interesele ţărănimii *sărace* şi ale *tuturor* celor ce muncesc.

20 octombrie 1917

Publicat la 6 noiembrie (24 octombrie) 1917, în ziarul „Rabocii Puti" nr. 44
Semnat: N. Lenin

Se tipăreşte după textul apărut în ziar

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE I. M. SVERDLOV

Pentru tov. Sverdlov.

Abia aseară am aflat că Zinoviev neagă *în scris* orice amestec în declarația lui Kamenev, apărută în „Novaia Jizn".

Cum se face că dv. nu-mi trimiteți nimic ? ? ?

Toate scrisorile în legătură cu Kamenev și Zinoviev eu le-am trimis *numai* membrilor C.C. — Dv. știți asta ; mi se pare ciudat că după toate astea vă îndoiți parcă în privința acestui lucru.

Probabil că nu voi reuși să particip la plenară, fiindcă au pus la cale o adevărată „vînătoare" împotriva mea, dacă *dv.* (+ Stalin, Sokolnikov și Dzerjinski) insistați asupra unui compromis în cazul Zinoviev și Kamenev [129], faceți, *împotriva* părerii mele, propunerea ca acest caz să fie judecat de o comisie de partid (faptele arată clar că și încercările de *zădărnicire* ale lui Zinoviev au fost făcute cu bună știință) : asta va însemna o amînare.

„Demisia lui Kamenev a fost primită ?" Din C.C. ? Trimiteți-mi textul declarației sale.

Contramandarea demonstrației cazacilor [130] este *o mare victorie.* Ura ! *Să pornim la atac* cu *toate forțele* și vom învinge definitiv în cîteva zile ! Cele mai bune salutări ! Al Dv.

Scris la 22 sau 23 octombrie (4 sau 5 noiembrie) 1917

Publicat pentru prima oară în 1957, în : „Insurecția armată din octombrie de la Petrograd", Moscova, ed. Academiei de Științe a U.R.S.S.

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII COMITETULUI CENTRAL [131]

Tovarăşi !

Scriu aceste rînduri în seara zilei de 24. Situaţia e cît se poate de critică. Este limpede ca lumina zilei că orice întîrziere a insurecţiei înseamnă acum cu adevărat moarte.

Vă conjur, tovarăşi, să vă daţi seama că acum totul atîrnă de un fir de păr, că la ordinea zilei sînt probleme care nu pot fi rezolvate nici de conferinţe, nici de congrese (chiar şi de congrese ale Sovietelor), ci numai de popoare, de mase, de lupta maselor înarmate.

Asaltul burghez al kornilovi̧ştilor, demiterea lui Verhovski dovedesc că nu mai putem aştepta. Guvernul trebuie să fie arestat, cu orice preţ, astă-seară, la noapte, dezarmîndu-i (zdrobindu-i, în cazul cînd vor opune rezistenţă) pe iuncheri etc.

Nu se mai poate aştepta ! ! Putem pierde totul ! !

De ce trebuie să luăm imediat puterea ? Ca să apărăm *poporul* (nu congresul, ci poporul, armata şi ţăranii în primul rînd) împotriva guvernului kornilovist, care l-a izgonit pe Verhovski şi a pus la cale un al doilea complot kornilovist.

Cine să ia puterea ?

Asta n-are importanţă acum : s-o ia Comitetul militar-revoluţionar [132] „sau altă instituţie“ care va declara că va preda puterea numai în mîna adevăraţilor reprezentanţi ai intereselor poporului, ai intereselor armatei (propunerea imediată a păcii), ai intereselor ţăranilor (pămîntul tre-

www.dacoromanica.ro

buie să fie luat imediat, desfiinţînd proprietatea privată), ai intereselor celor înfometaţi.

Toate raioanele, toate regimentele, toate forţele trebuie să fie mobilizate imediat şi să trimită imediat delegaţii la Comitetul militar-revoluţionar, la Comitetul Central bolşevic, cerînd insistent ca puterea să nu fie lăsată în nici un caz şi cu nici un chip în mîna lui Kerenski & Co. pînă în ziua de 25 ; chestiunea trebuie rezolvată astăzi în cursul zilei, seara sau în cursul nopţii.

Istoria nu va ierta vreo întîrziere revoluţionarilor care puteau să învingă astăzi (şi cu siguranţă că vor învinge), dar care mîine ar risca să piardă mult, să piardă totul.

Luînd astăzi puterea, noi nu o luăm împotriva Sovietelor, ci pentru ele.

Luarea puterii — iată obiectivul insurecţiei ; scopul ei politic se va lămuri după luarea puterii.

Ar fi un dezastru sau o formalitate să aşteptăm votul şovăielnic de la 25 octombrie ; poporul are dreptul şi datoria să decidă în asemenea chestiuni nu prin vot, ci prin forţă ; el are dreptul şi datoria ca în momentele critice ale revoluţiei să îndrume pe reprezentanţii săi, chiar şi pe cei mai buni dintre ei, iar nu să-i aştepte.

Lucrul acesta a fost dovedit de istoria tuturor revoluţiilor, şi ar fi o nemaipomenită crimă din partea revoluţionarilor să scape momentul atunci cînd ştiu că de ei depind *salvarea revoluţiei*, propunerea păcii, salvarea Petrogradului, salvarea poporului din ghearele foamei, trecerea pămîntului în mîna ţăranilor.

Guvernul se clatină. Trebuie să-i dăm *lovitura de graţie* cu orice preţ !

Orice întîrziere în acţiune înseamnă moarte.

Scris la 24 octombrie (6 noiembrie) 1917

Se tipăreşte după copia dactilografiată

Publicat pentru prima oară în 1924

www.dacoromanica.ro

MATERIALE PREGĂTITOARE

www.dacoromanica.ro

PLANUL ANEXELOR LA MANIFEST [133]

La manifest trebuie adăugate următoarele anexe :

În anexă vom insera :

I. *Ce vor țăranii?*
Textul integral al „mandatului model" din nr. 88 din 19 august al ziarului „Izvestiia Sovietului de deputați ai țăranilor".

II. *Cum i-a înșelat partidul eserilor pe țărani?*
Textul integral al acelei părți din proiectul eserilor, al ministrului lor Maslov care a fost publicată în „Delo Naroda" din 18 octombrie (în pagina a 4-a).

III. *Ce cer bolșevicii pentru țărani.*
Textul integral al rezoluției Conferinței din aprilie a P.M.S.D. (bolșevic) din Rusia, în legătură cu problema agrară.

IV. *„Moșierii s-au pupat în bot cu cadeții" — după prețioasa mărturisire a ziarului „Delo Naroda"*
(articolul anexat).

Scris la 20 octombrie (2 noiembrie) 1917

Publicat pentru prima oară în 1959, în „Culegeri din Lenin", vol. XXXVI

Se tipărește după manuscris

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

MEMENTO [134]

|| Panglică (neagră) pentru pălărie
praf de dinţi (alb, *c r e t ă)*
|| maşină de tuns (zero)
pămătuf de bărbierit
castronaş (de metal) pentru bărbierit
praf (de săpun) pentru bărbierit
scobitori
pîine
planul Helsingforsului
un tub mic de lipici
|| ac de cusut şi aţă neagră
plicuri simple
|| „Soţial-Demokrat" nr. 47
creion roşu şi albastru
briceag
creion chimic
peniţe
toc
tezele mele în legătură cu situaţia politică (scrise pentru congres) [135]
|| dicţionar poliglot suedez şi finlandez
cuvîntarea cu privire la război la congresul Sovietelor
„Pravda", „Izvestiia"
„Anti-Dühring"
„În legătură cu 3—4. VII." ?

www.dacoromanica.ro

Reinstein din Socialist Labour Party
Otto Bauer ? ?
Revista Spiridonovei [136]
1) săptămînal : adresa în Haparanda
2) cifru
3) cărţi poştale convenţionale.

Scris după 12 (25) august 1917

Publicat pentru prima oară în 1933, în „Culegeri din Lenin", vol. XXI

Se tipăreşte după manuscris

www.dacoromanica.ro

DOUĂ DECLARAŢII PRIN CARE LENIN CONSIMTE SĂ CANDIDEZE ÎN ALEGERILE PENTRU ADUNAREA CONSTITUANTĂ [137]

1

DECLARAŢIE

Subsemnatul, Ulianov Vladimir Ilici, declar prin prezenta că consimt să candidez în alegerile pentru Adunarea constituantă din partea Frontului de nord şi nu obiectez împotriva ordinii de trecere pe listă propuse de organizaţia din armată a P.M.S.D. (bolşevic) din Rusia.

Vladimir Ilici Ulianov

Adresa : Petrograd, str. Şirokaia, nr. 48, apart. 24.

---

www.dacoromanica.ro

2

DECLARAŢIE

Subsemnatul, Ulianov Vladimir Ilici, declar prin prezenta că consimt să candidez în alegerile pentru Adunarea constituantă din partea Flotei baltice şi nu obiectez împotriva ordinii de trecere pe listă propuse de organizaţia din flotă a P.M.S.D. (bolşevic) din Rusia.

Vladimir Ilici Ulianov

Adresa : Petersburg, Institutul Smolnîi, camera 18.

Scris nu mai tîrziu de 12 (25) octombrie 1917

Publicat pentru prima oară în 1931, în „Culegeri din Lenin", vol. XVIII

Se tipăreşte după formularele de declaraţie, semnate de V. I. Lenin

www.dacoromanica.ro

LISTA LUCRĂRILOR LUI
V. I. LENIN
CARE N-AU FOST GĂSITE

ADNOTĂRI

INDICI

DATE DIN
VIAŢA ŞI ACTIVITATEA LUI
V. I. LENIN

www.dacoromanica.ro

LISTA LUCRĂRILOR LUI V. I. LENIN NEGĂSITE PÎNĂ ÎN PREZENT

(Iulie — octombrie 1917)

PROIECTE DE REZOLUŢII ALE CONGRESULUI AL VI-LEA AL P.M.S.D. (b) DIN RUSIA

V. I. Lenin a condus din ilegalitate lucrările Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia. El a participat la elaborarea şi redactarea celor mai importante proiecte de rezoluţie ale congresului. Faptul rezultă din următoarele date. În raportul Biroului organizatoric, prezentat la congres de I. M. Sverdlov, se spunea: „...se va face totul pentru a obţine rezoluţiile unor tovarăşi care nu sînt prezenţi şi a afla care este atitudinea lor faţă de rezoluţiile prezentate" („Procesele-verbale ale Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917", Moscova, 1958, p. 8). A. V. Şotman, fost delegat la Congresul al VI-lea, scrie în amintirile lui că I. M. Sverdlov, care prezida şedinţele congresului, a pus la vot rezoluţiile scrise de mînă de Lenin (vezi A. Şotman. „Tovarăşul Lenin în ilegalitate. (Iulie-octombrie 1917)". „Pravda" nr. 251 din 6—7 noiembrie 1921, p. 6). Şi din amintirile altor tovarăşi rezultă că V. I. Lenin a participat la pregătirea proiectelor de rezoluţii ale Congresului al VI-lea. Manuscrisele lui V. I. Lenin cu proiectele de rezoluţii şi proiectele de rezoluţii întocmite de alte persoane conţinînd îndreptări şi observaţii ale sale n-au fost găsite pînă în prezent.

SFÎRŞITUL ARTICOLULUI „SARCINILE PARTIDULUI NOSTRU ÎN CADRUL INTERNAŢIONALEI (ÎN LEGĂTURĂ CU CEA DE-A III-A CONFERINŢĂ ZIMMERWALDIANĂ)"

Articolul neterminat „Sarcinile partidului nostru în cadrul Internaţionalei (În legătură cu cea de-a III-a Conferinţă zimmerwaldiană)" (vezi volumul de faţă, p. 284—286) a fost scris de Lenin după 28 septembrie (11 octombrie) 1917. În volumul XXX al ediţiei a 3-a şi în volumul 26 al ediţiei a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, precum şi în volumul de faţă, începutul articolului se publică după partea din manuscris care s-a păstrat. În posesiunea Arhivei centrale de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C.

www.dacoromanica.ro

al P.C.U.S. se află prima foaie de manuscris din articol, donată în 1924 de N. K. Krupskaia. Din scurta introducere la articol rezultă că, în concepţia autorului, el urma să aibă trei capitole. Arătînd de ce date cu privire la conferinţă dispune, Lenin scria: „Pe baza acestor informaţii, vom vorbi mai întîi despre conferinţă în general, iar apoi vom trece la aprecierea conferinţei şi a sarcinilor partidului nostru" (volumul de faţă, p. 284). Pe prima foaie de manuscris păstrată, în afară de introducere, figurează începutul primului capitol din articol. Din introducere rezultă că Lenin poseda întregul material necesar pentru cele trei capitole. În afară de aceasta, în Arhiva centrală de partid a I.M.L. s-a păstrat un referat amănunţit cu privire la lucrările celei de-a III-a Conferinţe zimmerwaldiene, întocmit de N. A. Semaşko, care a participat la ea ca reprezentant al P.M.S.D. (b) din Rusia. Lucrînd la articol, Lenin a făcut pe acest referat însemnări şi sublinieri.

În ultima frază cu care se întrerupe manuscrisul, vorbind de compoziţia „eterogenă" a conferinţei şi de rezoluţiile de gumilastic, de compromis adoptate de ea, Lenin scria: „Vom da imediat exemple şi dovezi în acest sens..." (volumul de faţă, p. 286). Prin urmare, Lenin intenţiona să continue „imediat" lucrul la articol, ceea ce ne face să presupunem că el a fost terminat. Manuscrisul ultimei părţi a articolului n-a fost însă găsit pînă în prezent.

UN CAPITOL AL ARTICOLULUI „CRIZA S-A MATURIZAT"

Articolul „Criza s-a maturizat" (vezi volumul de faţă, p. 287—298), scris de Lenin la 29 septembrie (12 octombrie) 1917, avea şase capitole. Cinci dintre ele au fost destinate de Lenin tiparului; al şaselea şi ultimul urma *„să fie difuzat* membrilor *C. C., ai Comitetului din Petrograd, ai Comitetului din Moscova* şi *ai Sovietelor"*. Manuscrisul articolului nu s-a păstrat decît parţial. La Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S. se păstrează manuscrisul capitolelor al cincilea şi al şaselea, donat în 1924 de N. K. Krupskaia. În ziarul „Rabocii Puti" nr. 30 din 20 (7) octombrie 1917, în care a fost publicat articolul prima dată, au fost tipărite numai patru capitole din cinci, unul fiind omis. Capitolul al cincilea figurează în ziar ca al patrulea, după cum s-a stabilit la confruntarea textului apărut cu manuscrisul capitolului cinci. Aşadar, unul din capitolele lucrării lui Lenin „Criza s-a maturizat", nepublicat în „Rabocii Puti", rămîne necunoscut.

SCRISORI ŞI BILEŢELE

Despre bileţelele pe care V. I. Lenin le transmitea din ilegalitate prin N. K. Krupskaia relatează în amintirile ei L. P. Parviainen, în casa căreia a locuit o vreme Lenin în satul Ialkala (Finlanda). „...Mă întîlneam cu Nadejda Konstantinovna, căreia îi înmînam bileţele scrise de Vladimir Ilici. Ele erau foarte mici, conţinînd

www.dacoromanica.ro

cîteva cuvinte, cifre, semne necunoscute mie" (Lenin, conducătorul Revoluţiei din Octombrie. Amintiri ale muncitorilor din Petrograd. Leningrad, 1956, p. 179). N. K. Krupskaia confirmă în amintirile ei că primea scrisori de la V. I. Lenin din ilegalitate : „Cu Lenin mai comunicam şi prin tov. Ialava, şi am trecut de multe ori pe la el după aceea să văd dacă nu sînt scrisori de la Ilici... Cînd s-a stabilit la Helsingfors, Ilici mi-a trimis o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică în care mă chema să merg acolo, îmi dădea adresa, ba chiar schiţase şi un plan după care urma să mă orientez ca să-l găsesc fără a întreba pe nimeni de el" (N. K. Krupskaia. Amintiri despre Lenin, Moscova, 1957, p. 300).

În amintirile lui G. K. Ordjonikidze „Ilici în iulie" se menţionează că Lenin trimitea scrisori conducătorilor partidului. Despre bileţelul scris de V. I. Lenin din Vîborg pe „o fîşie îngustă de hîrtie" şi transmis prin N. K. Krupskaia, prin care el anunţa că se pregăteşte să vină de la Vîborg la Petrograd, vorbeşte E. A. Rahia în amintirile sale, intitulate „Vladimir Ilici Lenin în ultimele zile înainte de insurecţia din octombrie 1917" (aceste amintiri se află în păstrare la Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C.C. al P.C.U.S.).

Scrisorile şi bileţelele adresate lui N. K. Krupskaia, conducătorilor partidului şi altor persoane au rămas necunoscute pînă în prezent. E foarte probabil ca unele dintre ele să fi fost distruse pe loc din motive conspirative. Nu este însă exclus ca unele să se fi păstrat.

www.dacoromanica.ro

ADNOTĂRI

1 Tezele „*Situaţia politică*“, scrise de V. I. Lenin la 10 (23) iulie 1917, trasau noua linie tactică a partidului bolşevic în legătură cu situaţia politică schimbată după reprimarea demonstraţiei muncitorilor şi soldaţilor la 4 (17) iulie şi trecerea întregii puteri în mîna guvernului provizoriu contrarevoluţionar. Tezele au fost discutate la Consfătuirea lărgită a Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia cu reprezentanţii Comitetului din Petersburg, ai Organizaţiei din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, ai Biroului regional Moscova, ai Comitetului din Moscova şi ai Comitetului districtual Moscova care a avut loc la 13—14 (26—27) iulie 1917.

Tezele lui Lenin „Situaţia politică“ au fost publicate sub titlul „Atmosfera politică“ la 2 august (20 iulie) 1917, în ziarul „Proletarskoe Delo“, organ al fracţiunii bolşevice din Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Kronstadt, care apărea în locul ziarului bolşevic „Golos Pravdî“ din Kronstadt, interzis de guvernul provizoriu în cursul evenimentelor din iulie. În cursul pregătirii manuscrisului pentru tipar, au fost, probabil, tăiate subtitlul „Patru teze“, cifrele 1, 2, 3, 4 indicînd punctele din articol, cuvintele „teze“, „cîtuşi de puţin“, precum şi sfîrşitul articolului (de la cuvintele „Peste tot şi în toate direcţiile...“) ; cuvintele „insurecţia armată“ au fost înlocuite prin „luptă hotărîtoare“. În ediţia de faţă, textul tezelor lui Lenin a fost reconstituit în întregime după manuscris. — *1.*

2 După evenimentele din 3—5 iulie, puterea a trecut în întregime în mîna guvernului provizoriu contrarevoluţionar.

Aceste evenimente au constituit expresia unei crize politice acute în ţară. Eşecul ofensivei trupelor ruse pe front, începută de Kerenski la 18 (31) iunie, noile jertfe aduse pentru apărarea intereselor imperialiştilor, creşterea şomajului, în urma închiderii întreprinderilor de către capitalişti, scumpetea crescîndă şi marea lipsă de alimente au stîrnit indignarea maselor largi de muncitori şi soldaţi faţă de politica contrarevoluţionară a guvernului provizoriu. La 3 (16) iulie au pornit demonstraţii spontane,

www.dacoromanica.ro

care ameninţau să se transforme într-o acţiune armată împotriva guvernului provizoriu.

În acel moment, partidul bolşevic era împotriva unei acţiuni armate, considerînd că criza revoluţionară nu era îndeajuns de maturizată, că armata şi provincia nu erau pregătite să sprijine o insurecţie în capitală. La şedinţa comună din 3 (16) iulie a C.C., a Comitetului din Petrograd şi a Organizaţiei militare de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia s-a hotărît abţinerea de la manifestaţie. Cea de-a doua Conferinţă orăşenească a bolşevicilor din Petrograd, care a avut loc concomitent, a adoptat o hotărîre similară. Delegaţii la conferinţă au plecat în raioane pentru a reţine masele de la demonstraţie. Demonstraţia începuse însă, şi n-a mai putut fi oprită.

Ţinînd seama de starea de spirit a maselor, Comitetul Central, împreună cu Comitetul din Petrograd şi cu Organizaţia militară, la 3 (16) iulie seara tîrziu, a luat hotărîrea de a participa la demonstraţia din 4 (17) iulie pentru a-i imprima un caracter paşnic şi organizat. Lenin nu se afla la Petrograd : îmbolnăvindu-se din cauza surmenajului, el plecase să se odihnească cîteva zile în afara oraşului. Încunoştinţat de cele ce se petrec, Lenin a venit la Petrograd în dimineaţa zilei de 4 (17) iulie şi a preluat conducerea evenimentelor în curs de desfăşurare.

La demonstraţia din 4 (17) iulie au participat peste 500 000 de oameni. Ea s-a desfăşurat sub lozinca : „Toată puterea în mîna Sovietelor !“ şi sub celelalte lozinci ale bolşevicilor. Demonstranţii au ales 90 de reprezentanţi, care au prezentat C.E.C. al Sovietelor revendicarea trecerii întregii puteri în mîna Sovietelor. Dar liderii esero-menşevici au refuzat să ia puterea.

Guvernul provizoriu a hotărît, cu ştiinţa şi cu aprobarea C.E.C. esero-menşevic, să trimită trupe pentru a reprima demonstraţia. Împotriva muncitorilor şi soldaţilor care demonstrau paşnic au fost aruncate detaşamente de iuncheri şi regimente contrarevoluţionare de cazaci. Aceştia au deschis focul asupra demonstranţilor. De pe front au fost chemate unităţi militare cu stare de spirit reacţionară.

La Consfătuirea membrilor C.C. şi ai Comitetului din Petrograd care a avut loc în noaptea de 4 spre 5 (17 spre 18) iulie, sub conducerea lui V. I. Lenin, s-a luat hotărîrea de a termina demonstraţia în mod organizat. Era o măsură justă a partidului, care a ştiut să se retragă la timp şi să ferească principalele forţe ale revoluţiei de pericolul de a fi zdrobite.

După reprimarea demonstraţiei, guvernul provizoriu burghez a continuat represaliile. El s-a năpustit plin de ură asupra partidului bolşevic. Ziarele bolşevice „Pravda“, „Soldatskaia Pravda“ şi altele au fost interzise. S-a trecut la dezarmarea muncitorilor, la arestări, percheziţii, pogromuri. Unităţile revoluţionare din garnizoana Petrograd care au luat parte la demonstraţie au fost desfiinţate şi vărsate pe front. Menşevicii

www.dacoromanica.ro

şi eserii s-au dovedit în fapt complici şi participanţi la dezmăţul contrarevoluţiei. — *1.*

3 *Partidul cadet* (partidul constituţional-democrat) — principalul partid al burgheziei monarhiste-liberale din Rusia. Partidul cadet a fost creat în octombrie 1905 ; în rîndurile lui au intrat reprezentanţi ai burgheziei, fruntaşi ai zemstvelor din rîndurile moşierilor şi intelectuali burghezi. Militanţii mai de seamă din rîndurile cadeţilor au fost : P. N. Miliukov, S. A. Muromţev, V. A. Maklakov, A. I. Şingarev, P. B. Struve, F. I. Rodicev ş.a. Ulterior, cadeţii s-au transformat într-un partid al burgheziei imperialiste. În timpul primului război mondial, ei au sprijinit în mod activ politica externă de cotropiri dusă de guvernul ţarist. În perioada revoluţiei burghezo-democratice din februarie au căutat să salveze monarhia. Deţinînd un rol conducător în cadrul guvernului provizoriu, cadeţii au dus o politică antipopulară, contrarevoluţionară, pe placul imperialiştilor anglo-franco-americani.

La 2 (15) iulie 1917 cadeţii (miniştrii Manuilov A. L., Şahovskoi D. I., Şingarev A. I.) au ieşit din guvernul provizoriu. Ei şi-au motivat ieşirea din guvern prin dezacordul lor faţă de hotărîrea adoptată de guvern în problema ucraineană, în şedinţa lui din aceeaşi zi. În realitate însă, făcînd acest pas, ei scontau că liderii menşevicilor şi eserilor, temîndu-se să rămînă singuri la putere, vor face concesii cadeţilor în sensul promovării unei politici energice de înăbuşire a revoluţiei şi de trecere a întregii puteri de stat în mîna guvernului provizoriu. În articolul „Pe ce au putut conta cadeţii plecînd din guvern ?", Lenin a dezvăluit esenţa contrarevoluţionară a acestei manevre a partidului cadet (vezi Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 435—436).

După victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie, cadeţii s-au manifestat ca duşmani neîmpăcaţi ai Puterii sovietice, au participat la toate acţiunile contrarevoluţionare armate şi la campaniile intervenţioniştilor. Ca emigranţi, după înfrîngerea intervenţioniştilor şi albgardiştilor, ei nu şi-au încetat activitatea contrarevoluţionară antisovietică. — *1.*

4 *Socialiştii-revoluţionari* (eserii) — partid mic-burghez din Rusia ; a luat fiinţă pe la sfîrşitul anului 1901 — începutul anului 1902 din contopirea mai multor cercuri şi grupuri narodnice („Uniunea socialiştilor-revoluţionari", partidul socialiştilor-revoluţionari etc.). Concepţiile lor reprezentau un amestec eclectic de idei narodniciste şi revizioniste. Eserii, după cum arăta Lenin, încercau să cîrpească „găurile narodnicismului" „cu peticile «criticii» oportuniste — astăzi la modă — a marxismului" (Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 283). În anii primului război mondial, majoritatea eserilor s-au situat pe poziţii social-şoviniste.

După victoria revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917, eserii împreună cu menşevicii au constituit principalul

www.dacoromanica.ro

sprijin al guvernului provizoriu burghezo-moşieresc contrarevoluţionar, iar liderii partidului lor (Avksentiev, Kerenski, Cernov) au făcut parte din acest guvern. Partidul eserilor a refuzat să sprijine revendicarea ţărănimii de a se trece la lichidarea proprietăţii funciare moşiereşti, s-a pronunţat pentru menţinerea proprietăţii moşiereşti asupra pămîntului ; miniştrii eseri din guvernul provizoriu trimiteau detaşamente de represiune împotriva ţăranilor care ocupau pămînturile moşiereşti.

La sfîrşitul lunii noiembrie 1917, aripa stîngă a eserilor a format partidul de sine stătător al eserilor de stînga. Căutînd să-şi menţină influenţa în rîndul maselor ţărăneşti, eserii de stînga au recunoscut de formă Puterea sovietică şi au încheiat o înţelegere cu bolşevicii, dar curînd după aceea au păşit pe calea luptei împotriva Puterii sovietice.

În perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil, eserii au desfăşurat o activitate subversivă contrarevoluţionară, au dat un sprijin activ intervenţioniştilor şi albgardiştilor, au participat la comploturi contrarevoluţionare şi au organizat acte teroriste împotriva activiştilor Statului sovietic şi ai partidului comunist După terminarea războiului civil, eserii şi-au continuat activitatea duşmănoasă împotriva Statului sovietic atît în interiorul ţării, cît şi în tabăra emigranţilor albgardişti. — *1.*

5 *Scrisoarea către redacţia ziarului „Novaia Jizn"*, publicată în acest ziar, a fost semnată şi de G. Zinoviev şi I. Kamenev.

„Novaia Jizn" — cotidian ; a apărut la Petrograd de la 18 aprilie (1 mai) 1917 pînă în iulie 1918. Iniţiatorii înfiinţării acestui ziar au fost grupul menşevicilor internaţionalişti şi publiciştii grupaţi în jurul revistei „Letopis".

Caracterizîndu-i pe cei de la „Novaia Jizn", Lenin releva că la ei „starea de spirit predominantă este scepticismul intelectualist, care ascunde şi înseamnă lipsă de principialitate" (volumul de faţă, p. 112) şi i-a numit în mod ironic „aşa-zişi internaţionalişti" şi „marxişti şi ei".

La 2 (15) iulie guvernul Kerenski a interzis ziarul „Novaia Jizn", şi pînă la 8 (21) septembrie 1917 el a apărut sub denumirea de „Svobodnaia Jizn".

Ziarul a întîmpinat cu ostilitate Revoluţia Socialistă din Octombrie şi instaurarea Puterii sovietice. Începînd de la 1 iunie 1918 el a apărut în două ediţii : una la Petrograd şi alta la Moscova ; amîndouă au fost suspendate în iulie 1918. — *7.*

6 Este vorba de cotidianul bolşevic legal *„Pravda"*. În noaptea de 4 spre 5 (17 spre 18) iulie 1917 iuncherii şi cazacii au devastat sediul redacţiei „Pravdei".

Hotărîrea cu privire la necesitatea editării unui cotidian muncitoresc de masă a fost adoptată în cursul lucrărilor Conferinţei a VI-a generale (de la Praga) a P.M.S.D.R., care a avut loc în ianuarie 1912.

www.dacoromanica.ro

Primul număr al ziarului „Pravda" a apărut la Petersburg în ziua de 22 aprilie (5 mai) 1912.

Din punct de vedere ideologic, „Pravda" era condusă de Lenin ; el scria aproape zilnic articole pentru ziar, dădea directive redacției. Lenin lupta ca ziarul să fie scris într-un spirit combativ, revoluționar.

O mare parte din munca organizatorică a partidului era concentrată la redacția ziarului „Pravda". Aici se organizau întîlniri cu reprezentanții celulelor de partid locale, se primeau informații despre munca de partid din fabrici și uzine, de aici se transmiteau directivele de partid ale Comitetului Central și ale Comitetului de partid din Petersburg.

„Pravda" era supusă în permanență represiunilor polițienești. La 8 (21) iulie 1914 ziarul a fost suspendat.

Ziarul „Pravda" și-a reluat apariția după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. Începînd de la 5 (18) martie 1917, „Pravda" a început să apară ca organ al Comitetului Central și al Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.R.

După ce s-a întors la Petrograd, Lenin a intrat în colectivul de redacție al „Pravdei", în paginile căreia se desfășura lupta pentru aplicarea planului leninist de transformare a revoluției burghezo-democratice în revoluție socialistă.

În perioada iulie-octombrie 1917, ziarul „Pravda" a avut de suferit represiuni din partea guvernului provizoriu contrarevoluționar, fiind nevoit să-și schimbe în repetate rînduri denumirea : „Listok «Pravdî»", „Proletarii", „Rabocii", „Rabocii Puti". După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, începînd din 27 octombrie (9 noiembrie) 1917 ziarul a început să apară iarăși sub vechea denumire — „Pravda".

Ziarul „Pravda" are o însemnătate excepțională în istoria partidului bolșevic și a revoluției. Ziarul a fost un propagandist, agitator și organizator colectiv în lupta pentru aplicarea politicii partidului. El s-a situat în centrul luptei pentru partinitate, a combătut cu hotărîre pe menșevicii-lichidatori, pe otzoviști și pe trotkiști, a demascat rolul lor trădător. „Pravda" a luptat împotriva oportunismului și centrismului internațional. Ziarul educa pe muncitori în spiritul marxismului revoluționar. El a contribuit la creșterea considerabilă a partidului, la strîngerea rîndurilor sale, la întărirea legăturii sale cu masele. Generația de muncitori înaintați educată de „Pravda" a jucat un rol de seamă în Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și în construirea socialismului.

„Pravda" ocupă un loc deosebit de important în istoria presei bolșevice. Ziarul „Pravda" a fost primul ziar muncitoresc legal de masă și a marcat o etapă nouă în dezvoltarea presei clasei muncitoare din Rusia și a proletariatului internațional. Începînd din 1914, ziua apariției primului număr al „Pravdei" a devenit sărbătoarea presei muncitorești.

Lenin a caracterizat activitatea ziarului „Pravda" în articolele „Bilanțul unei activități de o jumătate de an", „Muncitorii

www.dacoromanica.ro

şi «Pravda»", „Clasa muncitoare şi presa muncitorească", „Raportul C.C. al P.M.S.D.R. şi instrucţiunile pentru delegaţia C.C. la Conferinţa de la Bruxelles", „Cu privire la rezultatele obţinute de ziua presei muncitoreşti", „La a zecea aniversare a «Pravdei»" etc. (vezi Opere complete, vol. 21, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 442—458 ; vol. 22, p. 76—78 ; vol. 25, p. 243—252, p. 391—439, p. 454—462 ; Opere, vol. 33, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1957, p. 340—343). — 7.

7 „*Jivoe Slovo*" — cotidian bulevardier ultrareacţionar ; a apărut la Petrograd din 1916 sub redacţia lui A. M. Umanski. La început purta titlul de „Novaia Malenkaia Gazeta", apoi, începînd din 8 (21) martie 1917, „Jivoe Slovo". Din august 1917 a apărut sub titlul „Slovo", iar apoi „Novoe Slovo". Ziarul a dus o înverşunată campanie de calomnii împotriva bolşevicilor. A fost interzis în octombrie 1917 de către Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. — 7.

8 „*Soţial-Demokrat*" — ziar ilegal, Organul Central al P.M.S.D.R. ; a apărut din februarie 1908 pînă în ianuarie 1917. După apariţia primului număr în Rusia, ziarul a fost tipărit în străinătate ; numerele 2—32 (februarie 1909 — decembrie 1913) au apărut la Paris, iar numerele 33—58 (noiembrie 1914 — ianuarie 1917) — la Geneva. Au fost tipărite în total 58 de numere, dintre care 5 cu suplimente. Începînd din decembrie 1911, „Soţial-Demokrat" a fost redactat de V. I. Lenin. În coloanele ziarului au fost publicate peste 80 de articole şi note scrise de el.

În anii primului război mondial, „Soţial-Demokrat" a avut un rol deosebit de important în lupta împotriva oportunismului internaţional, a naţionalismului şi şovinismului, în propagarea lozincilor bolşevice, în trezirea clasei muncitoare şi a maselor de oameni ai muncii la luptă împotriva războiului imperialist şi a inspiratorilor lui. În coloanele acestui ziar a fost publicat articolul lui V. I. Lenin „În jurul lozincii Statelor Unite ale Europei", în care era formulată pentru prima oară concluzia că e posibilă victoria socialismului la început în cîteva ţări sau chiar într-o singură ţară capitalistă. Răspîndirea ziarului „Soţial-Demokrat" în Rusia şi reproducerea principalelor articole apărute în paginile lui de către ziarele bolşevice locale au contribuit la luminarea politică şi educarea proletariatului din Rusia în spiritul internaţionalismului, la pregătirea maselor pentru revoluţie.

„Soţial-Demokrat" a avut un rol însemnat în strîngerea rîndurilor elementelor internaţionaliste ale social-democraţiei internaţionale. Învingînd toate piedicile inerente stării de război, „Soţial-Demokrat" a reuşit să-şi croiască drum în numeroase ţări.

Apreciind în mod deosebit serviciile aduse de „Soţial-Demokrat" în perioada primului război mondial, V. I. Lenin a scris, mai tîrziu, că „orice muncitor conştient care doreşte *să înţeleagă* dezvoltarea ideilor revoluţiei socialiste internaţionale şi a primei

www.dacoromanica.ro

sale victorii de la 25 octombrie 1917 trebuie neapărat să cunoască articolele apărute în acest ziar" (Opere, vol. 27, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 205). — *7*.

9 „*Buletinul «Pravdei»*" a apărut în limba germană la Stockholm din iunie pînă în noiembrie 1917 sub titlul „Russische Korrespondenz «Prawda»". Era editat de reprezentanţa din străinătate a Comitetului Central al P.M.S.D.(b) din Rusia. În buletin erau publicate articole în problemele cele mai importante ale revoluţiei din Rusia, documente, rezumate şi o cronică, cuprinzînd fapte din viaţa partidului şi a ţării. Buletinul apărea concomitent şi în limba franceză. — *8*.

10 După publicarea unor calomnii murdare la adresa lui Lenin, în ziarul ultrareacţionar „Jivoe Slovo", Comitetul Executiv Central esero-menşevic al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor a format la 5 (18) iulie 1917, la cererea fracţiunii bolşevice, o comisie pentru cercetarea acuzaţiilor calomnioase aduse lui V. I. Lenin şi altor bolşevici. Dar, îndată ce guvernul provizoriu a hotărît să însărcineze pe procurorul Curţii de apel din Petrograd cu cercetarea cazului „cu privire la organizarea în oraşul Petrograd la 3—5 iulie 1917 a unei acţiuni armate împotriva puterii de stat", comisia de anchetă a C.E.C. şi-a depus mandatul, publicînd la 9 (22) iulie, în ziarul „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", o declaraţie în care făcea cunoscut că „îşi încetează activitatea şi pune materialele adunate de ea la dispoziţia comisiei guvernamentale". La 13 (26) iulie, la şedinţa comună a C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor şi a Comitetului Executiv al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia, menşevicii şi eserii au făcut să fie adoptată o rezoluţie în care declarau că consideră absolut inadmisibil faptul că Lenin refuză să se prezinte în faţa justiţiei. În rezoluţie se preciza că persoanele cărora li se aduc acuzaţii de către autorităţile judiciare sînt excluse de la participarea la activitatea Sovietelor. — *8*.

11 V. I. Lenin se referă la aşa-numita „*Afacere Dreyfus*" — proces înscenat în 1894 de cercurile reacţionare şi monarhiste ale clicii militare din Franţa împotriva evreului Dreyfus, ofiţer la marele stat-major al armatei franceze, acuzîndu-l pe nedrept de crimă de spionaj şi înaltă trădare. Condamnarea lui Dreyfus la deportare pe viaţă, inspirată de clica militară reacţionară, a fost folosită de cercurile retrograde din Franţa pentru aţîţarea antisemitismului şi pentru o ofensivă împotriva regimului republican şi a libertăţilor democratice. În 1898, cînd socialiştii şi reprezentanţii progresişti ai democraţiei burgheze (printre care Emile Zola, J. Jaurès, Anatole France etc.) au pornit o campanie pentru revizuirea procesului Dreyfus, acesta a luat imediat un pronunţat caracter politic şi a împărţit ţara în două tabere: republicanii şi democraţii, de o parte, şi blocul monarhiştilor, clericalilor, antisemiţilor şi naţionaliştilor, de cealaltă parte. În

www.dacoromanica.ro

1899, sub presiunea opiniei publice, Dreyfus a fost grațiat și eliberat, dar abia în 1906 el a fost declarat nevinovat și reintegrat în armată, în urma unei hotărîri a Curții de casație. — *8.*

12 *Scrisoarea către redacția ziarului „Proletarskoe Delo"*, publicată în acest ziar, a fost semnată de Lenin și de G. Zinoviev.

După reprimarea demonstrației din iulie de la Petrograd, V. I. Lenin, în zilele de 5, 6 și 7 (18, 19 și 20) iulie, a schimbat mai multe locuințe, în căutarea unui adăpost sigur împotriva persecuțiilor guvernului provizoriu burghez. La 7 (20) iulie guvernul provizoriu a dispus arestarea lui V. I. Lenin și a altor activiști de frunte ai partidului bolșevic. Guvernul provizoriu nu intenționa însă să organizeze un proces împotriva lui Lenin; după cum s-a stabilit ulterior, iuncherii care fuseseră însărcinați de către autorități să-l aresteze pe Lenin primiseră ordin să-l suprime pe drum.

Profund indignat de acuzațiile calomnioase ce i se aduceau, V. I. Lenin înclina la început să se prezinte în fața justiției guvernului provizoriu. Într-o scrisoare adresată Biroului Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților, Lenin, protestînd împotriva percheziției efectuate la locuința sa din str. Șirokaia nr. 48/9, ap. 24, în noaptea de 6 spre 7 (20) iulie, scria în legătură cu problema arestării sale că, dacă Comitetul Executiv Central va confirma hotărîrea guvernului provizoriu cu privire la arestarea sa, el i se va supune. Conducătorii esero-menșevici au confirmat hotărîrea guvernului provizoriu.

În seara zilei de 7 (20) iulie, în locuința muncitorului S. I. Alliluev, vechi bolșevic, unde se ascundea Lenin, a avut loc o consfătuire, la care au participat membrii C.C. și cîțiva activiști de partid. La consfătuire au participat V. I. Lenin, V. P. Noghin, G. K. Ordjonikidze, I. V. Stalin, E. D. Stasova ș.a. S-a hotărît ca Lenin să nu se prezinte în fața justiției guvernului provizoriu contrarevoluționar. În articolul „În legătură cu problema prezentării liderilor bolșevici în fața justiției", scris la 8 (21) iulie și rămas nepublicat atunci, Lenin, explicînd de ce bolșevicii nu trebuie să se prezinte de bunăvoie în fața justiției guvernului provizoriu burghez, arăta că după evenimentele din iulie puterea în țară a trecut de fapt în mîna clicii militare reacționare și că în Rusia nu există și nu poate exista o adevărată justiție. „Nu o judecată nepărtinitoare, ci prigoană împotriva internaționaliștilor — iată ce *îi trebuie guvernului*" — scria el (Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 467).

Problema prezentării lui V. I. Lenin în fața justiției a fost discutată la Consfătuirea lărgită din 13—14 (26—27) iulie 1917 a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia cu reprezentanții Comitetului din Petersburg, ai Organizației din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, ai Biroului regional Moscova, ai Comitetului din Moscova și ai Comitetului districtual Moscova. Con-

www.dacoromanica.ro

sfătuirea a hotărît ca Lenin să nu se prezinte în faţa justiţiei guvernului provizoriu.

În iulie 1917 au avut loc conferinţe de partid ale unor organizaţii ale P.M.S.D.(b) din Rusia: organizaţia Petrograd, organizaţia districtuală Moscova, organizaţia orăşenească Baku şi cea regională din Siberia centrală, la care au fost adoptate rezoluţii conţinînd proteste pline de mînie împotriva calomniilor la adresa lui V. I. Lenin.

La Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia, una din primele probleme puse în dezbatere a fost aceea a prezentării lui V. I. Lenin în faţa justiţiei. Congresul a adoptat în unanimitate o rezoluţie împotriva prezentării lui V. I. Lenin în faţa justiţiei (în legătură cu dezbaterea acestei probleme la congres, vezi adnotarea 49). — *10.*

13 *„Novoe Vremea“* — cotidian; a apărut din 1868 pînă în 1917 la Petersburg; a aparţinut, pe rînd, mai multor editori şi şi-a schimbat în repetate rînduri orientarea politică. În 1905 a devenit organ de presă al ultrareacţionarilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, ziarul s-a situat pe o poziţie contrarevoluţionară şi a dus o campanie furibundă împotriva bolşevicilor. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de către Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. Lenin a caracterizat „Novoe Vremea“ drept prototipul ziarului venal. „«Novovremismul» — scria el — a devenit o expresie sinonimă cu: renunţarea la convingeri, renegarea, servilismul“ (Opere complete, vol. 22, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 50). — *10.*

14 *Afacerea Beilis* — proces înscenat în 1913, la Kiev, de către guvernul ţarist evreului Beilis, căruia i s-a adus acuzaţia falsă de a fi asasinat un băieţaş creştin, pe nume Iuşcinski, în scopuri rituale (în realitate, asasinatul fusese pus la cale de sutele negre). Prin înscenarea acestui proces, guvernul ţarist urmărea să stîrnească un val de antisemitism şi să provoace pogromuri împotriva evreilor, menite să abată masele de la mişcarea revoluţionară, care luase o mare amploare în ţară. Procesul a stîrnit o puternică indignare în rîndurile opiniei publice; într-o serie de oraşe au avut loc demonstraţii muncitoreşti de protest. La proces, Beilis a fost achitat. — *10.*

15 Vezi F. Engels. „Originea familiei, a proprietăţii private şi a statului“, Bucureşti, Editura politică, 1961, ed. a V-a, p. 172—173. — *16.*

16 *„Listok «Pravdî»“* — una dintre denumirile cotidianului bolşevic legal „Pravda“. A apărut un singur număr, la 6 (19) iulie 1917 (în locul numărului obişnuit al „Pravdei“), în legătură cu devastarea sediului redacţiei de către iuncheri şi cazaci în noaptea de 4 spre 5 (17 spre 18) iulie. În „Listok «Pravdî»“ a fost tipărit apelul Comitetului Central şi al Comitetului din Pe-

www.dacoromanica.ro

tersburg ale P.M.S.D.(b) din Rusia şi al Organizaţiei din armată a P.M.S.D.(b) din Rusia, sub titlul „Calm şi stăpînire de sine", precum şi articolele lui V. I. Lenin : „Unde este puterea de stat şi unde este contrarevoluţia ?", „Calomniile mîrşave răspîndite de presa pogromistă şi de Aleksinski", „Bîrfeli şi fapte", „Aproape de miezul chestiunii", „O nouă afacere Dreyfus ?" (vezi Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 439—446, 447—448, 449—450, 451—452, 453—454). — *17.*

17 V. I. Lenin se referă la următoarele fapte : la 20 aprilie (3 mai) a fost dată publicităţii nota adresată de ministrul afacerilor externe Miliukov guvernelor statelor aliate, în care guvernul provizoriu confirma că va respecta toate tratatele încheiate de guvernul ţarist şi va continua războiul pînă la victoria finală. Politica imperialistă a guvernului provizoriu a stîrnit indignarea maselor largi de oameni ai muncii. La 21 aprilie (4 mai), la chemarea partidului bolşevic, muncitorii din Petrograd au încetat lucrul şi au ieşit la o demonstraţie la care au cerut încheierea păcii. La demonstraţie au luat parte peste 100 000 de muncitori şi soldaţi. Demonstraţii şi mitinguri de protest au avut loc şi la Moscova, în Ural, în Ucraina, la Kronstadt şi în alte oraşe şi regiuni ale ţării. Soviete din numeroase oraşe au trimis pe adresa Sovietului din Petrograd rezoluţii de protest împotriva notei lui Miliukov.

Demonstraţia din aprilie a provocat o criză de guvern. Sub presiunea maselor, miniştrii P. N. Miliukov şi A. I. Gucikov au fost nevoiţi să-şi dea demisia. La 5 (18) mai a fost format primul guvern de coaliţie, în care, în afară de 10 miniştri capitalişti, intrau şi liderii partidelor conciliatoare : A. F. Kerenski şi V. M. Cernov din partea eserilor, I. G. Ţereteli şi M. I. Skobelev din partea menşevicilor şi alţii. Guvernul burghez a fost salvat de către eseri şi menşevici, care au trecut făţiş de partea burgheziei. — *17.*

18 Este vorba de hotărîrea adoptată la 9 (22) iunie 1917 de primul Congres general al Sovietelor din Rusia cu privire la interzicerea demonstraţiei fixate de partidul bolşevic pentru 10 (23) iunie. Hotărîrea ca demonstraţia să aibă loc fusese adoptată la 8 (21) iunie la Consfătuirea lărgită a Comitetului Central şi a Comitetului din Petrograd ale P.M.S.D. (b) din Rusia, la care au luat parte şi reprezentanţii raioanelor, ai unităţilor militare, ai sindicatelor şi ai comitetelor de fabrică. Demonstraţia trebuia să arate primului Congres general al Sovietelor din Rusia voinţa muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, care cereau trecerea întregii puteri de stat în mîna Sovietelor. Menşevicii şi eserii au hotărît să nu permită demonstraţia şi au votat la congres o rezoluţie care o interzicea.

Nevrînd să se opună hotărîrii congresului Sovietelor, C.C. al partidului bolşevic, la propunerea lui Lenin, a hotărît în noap-

www.dacoromanica.ro

tea de 9 (22) spre 10 (23) iunie contramandarea demonstrației. Membri ai Comitetului Central, ai Comitetului din Petrograd și activiști de partid de nădejde au fost trimiși în fabrici, uzine și cazărmi pentru a-i convinge pe muncitori și pe soldați să nu treacă la acțiune. Munca de lămurire dusă de partid a dat rezultatele așteptate : muncitorii și soldații și-au dat seama că nu era momentul potrivit pentru a se trece la acțiune.

Conducerea esero-menșevică a congresului Sovietelor a hotărît să organizeze demonstrația pe ziua de 18 iunie (1 iulie), scontînd că ea se va desfășura sub conducerea sa, sub semnul încrederii în guvernul provizoriu.

Sub conducerea directă a lui V. I. Lenin, Comitetul Central și Comitetul din Petersburg au desfășurat o vastă activitate de pregătire a demonstrației, pentru ca aceasta să reflecte adevărata stare de spirit a maselor. La 17 (30) iunie, în ajunul demonstrației, în ziarul „Pravda" a apărut apelul Comitetului Central, al Comitetului din Petersburg, al Organizației din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia și al Consiliului Central al comitetelor de fabrică și uzină, apel prin care masele erau chemate să demonstreze forțele revoluției.

În ziua de 18 iunie (1 iulie) au ieșit la demonstrație circa 500 000 de muncitori și soldați din Petrograd. Majoritatea covîrșitoare a demonstranților au manifestat sub lozincile revoluționare ale partidului bolșevic. Lozincile partidelor conciliatoare, lozinci care exprimau încrederea în guvernul provizoriu erau purtate doar de un grup restrîns de demonstranți. Demonstrația a oglindit activitatea revoluționară sporită a maselor și o mare creștere a influenței partidului bolșevic. În articolul „Optsprezece iunie", Lenin scria că demonstrația a arătat cît se poate de grăitor că „avangarda maselor muncitoare din Rusia — proletariatul industrial și trupele din capitală — este incontestabil, în majoritatea ei covîrșitoare, pentru lozincile pe care le-a susținut întotdeauna partidul nostru" (Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 386). Demonstrația a fost o mare victorie a partidului bolșevic. Ea a arătat că masele nu se încred nici în guvernul provizoriu și nici în politica de conciliere cu burghezia dusă de menșevici și eseri. — *17.*

19 Articolul *„Răspuns"* a apărut la 26 și 27 iulie 1917 în nr. 3 și 4 ale ziarului „Rabocii i Soldat", sub titlul „Răspunsul tov. N. Lenin".

„Rabocii i Soldat" — cotidian ; a apărut în locul ziarului „Soldatskaia Pravda", organul de presă al Organizației din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia, interzis de guvernul provizoriu. După devastarea sediului ziarului „Pravda" în timpul evenimentelor din iulie 1917, la ședința C.C. din 4 (17) august s-a hotărît „că «Rabocii i Soldat» este organul de presă al C.C." („Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D.(b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918", 1958, p. 4). Ziarul a apărut de la 23 iulie (5 august) pînă la 9 (22)

www.dacoromanica.ro

august 1917; la 10 (23) august el a fost interzis de guvernul provizoriu. — *25.*

20 Între 29 iunie şi 4 iulie (12—17 iulie), V. I. Lenin a stat la vila lui V. D. Bonci-Bruevici din satul Neivola, lîngă staţia Mustamiaki (azi raionul Roşcino, regiunea Leningrad). — *25.*

21 „*Delo Naroda*" — cotidian, organ de presă al partidului socialist-revoluţionar; a apărut la Petrograd din martie 1917 pînă în iulie 1918, schimbîndu-şi în repetate rînduri denumirea. S-a situat pe poziţii defensiste şi conciliatoriste, a sprijinit guvernul provizoriu burghez. A apărut din nou în octombrie 1918 la Samara (în total patru numere) şi în martie 1919 la Moscova (zece numere). A fost interzis pentru activitatea sa contrarevoluţionară. — *26.*

22 Este vorba de apelul C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, al Comitetului din Petersburg şi al Organizaţiei din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia către muncitorii şi soldaţii din Petrograd, apel scris în noaptea de 3 spre 4 (16 spre 17) iulie, în care aceştia erau chemaţi să demonstreze paşnic şi organizat. Apelul, tipărit în foaie volantă, a fost răspîndit la 4 (17) iulie în raioanele muncitoreşti ale Petrogradului. La 5 (18) iulie, a doua zi după demonstraţia din iulie, textul apelului a fost publicat în ziarul „Delo Naroda" sub titlul „Documente". — *26.*

23 Este vorba de apelul Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia, al Comitetului din Petersburg, al Comitetului interraional al P.M.S.D. (b) din Rusia şi al Organizaţiei din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia cu privire la încetarea demonstraţiei. Apelul a fost publicat în ziarul „Pravda" nr. 99 din 5 (18) iulie 1917. Acest număr al „Pravdei" n-a putut fi difuzat pe scară largă din cauză că în noaptea de 4 spre 5 (17 spre 18) iulie sediul redacţiei ziarului a fost devastat de către iuncheri şi cazaci. — *26.*

24 „*Raboceaia Gazeta*" — cotidian menşevic; a apărut la Petrograd de la 7 (20) martie pînă la 30 noiembrie (13 decembrie) 1917; de la 30 august (12 septembrie) a fost organul C.C. menşevic. A sprijinit guvernul provizoriu burghez, a dus luptă împotriva partidului bolşevic şi a conducătorului său, V. I. Lenin. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie şi de instaurarea Puterii sovietice a avut o atitudine ostilă. — *27.*

25 „*Birjevka*" — „Birjevîe Vedomosti" — ziar burghez, fondat în 1880. A apărut la Petersburg, la început de trei ori, apoi de patru ori pe săptămînă, iar după aceea zilnic. În 1902 a început să apară de două ori pe zi. Conformismul, venalitatea şi lipsa de principialitate a acestui ziar au făcut ca denumirea lui

www.dacoromanica.ro

să devină un nume comun („birjevka"). După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a desfășurat o agitație pogromistă împotriva partidului bolșevic și a lui V. I. Lenin. „Birjevîe Vedomosti" a fost interzis de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd la sfîrșitul lunii octombrie 1917. — *30.*

26 „*Reci*" — cotidian, organul central al partidului cadet; a apărut la Petersburg de la 23 februarie (8 martie) 1906. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a sprijinit activ politica internă și externă a guvernului provizoriu și a dus o campanie pogromistă împotriva lui Lenin și a partidului bolșevic. Ziarul a fost interzis la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 de Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. Pînă în august 1918 a continuat să apară sub denumirile: „Naşa Reci", „Svobodnaia Reci", „Vek", „Novaia Reci", „Naş Vek". — *31.*

27 „*Die Glocke*" — revistă bilunară editată la München, apoi la Berlin, între anii 1915—1925, de social-șovinistul Parvus (A. L. Ghelfand), membru al partidului social-democrat german. — *34.*

28 „*Uniunea pentru eliberarea Ucrainei*" („Spilka vizvolennia Ucraïni") — organizație burgheză naționalistă, creată de un grup de naționaliști burghezi ucraineni în 1914, la începutul primului război mondial. Scontînd pe înfrîngerea în război a Rusiei țariste, „Spilka" și-a propus să lupte pentru despărțirea Ucrainei de Rusia și pentru crearea unei monarhii burghezo-moșierești ucrainene sub protectorat german. — *34.*

29 V. M. Cernov, liderul partidului eserilor și ministru în guvernul provizoriu, a fost acuzat de presa burgheză că, aflîndu-se în străinătate la începutul războiului imperialist mondial, a scris articole defetiste și a colaborat la un organ literar care ar fi fost editat cu bani germani. La 20 iulie (2 august) Cernov a ieșit din guvernul provizoriu, motivînd acest act prin aceea că se răspîndesc zvonuri compromițătoare în legătură cu persoana sa. El a declarat că nu va reintra în guvern decît după reabilitarea sa completă. Ieșirea lui Cernov din guvern a fost sancționată de Comitetul Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților și de Comitetul executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor din Rusia. C.C. al partidului eserilor a cerut guvernului provizoriu să ancheteze cazul Cernov în termen de trei zile. La 24 iulie (6 august), în ședința guvernului provizoriu, ministrul justiției a arătat în raportul său că acuzațiile aduse lui Cernov sînt cu totul neîntemeiate. În noul guvern, format de Kerenski, Cernov a reintrat din nou ca ministru al agriculturii. — *36.*

www.dacoromanica.ro

30 Articolul *„Iluzii constituționaliste"* a fost publicat pentru prima oară în 1917, în ziarul „Rabocii i Soldat". Pentru a nu expune ziarul pericolului interzicerii de către guvernul provizoriu burghez, redacția a publicat articolul operînd modificări în manuscris. Astfel, în capitolul întîi din textul tipărit lipsesc cuvintele: „fără răsturnarea puterii burgheziei contrarevoluționare (a cadeților în primul rînd)"; textul „răfuială necruțătoare cu burghezia contrarevoluționară, adică cu cadeții și cu ofițerii superiori în primul rînd", a fost înlocuit cu următorul text: „luptă hotărîtă împotriva burgheziei contrarevoluționare în primul rînd". În capitolul al doilea, cuvintele „de lupta de clasă și de lupta maselor care ajunge la luptă armată" au fost înlocuite cu cuvintele „de lupta de clasă și de lupta maselor care ajunge la forme hotărîtoare". Cu aceste modificări în text articolul a fost editat în 1917 în broșură, sub titlul „Cu privire la momentul actual". În edițiile a doua, a treia, a patra ale Operelor lui V. I. Lenin, precum și în ediția de față articolul este publicat după manuscris. — *38.*

31 În declarația sa din 2 (15) martie 1917, guvernul provizoriu a anunțat convocarea Adunării constituante. La 14 (27) iunie guvernul provizoriu a fixat data alegerilor pentru Adunarea constituantă la 17 (30) septembrie. În august însă el a amînat alegerile pentru 12 (25) noiembrie.

Alegerile pentru Adunarea constituantă au avut loc după victoria Revoluției Socialiste din Octombrie, în ziua fixată, 12 (25) noiembrie 1917. Ele s-au desfășurat pe baza listelor întocmite înainte de Revoluția din Octombrie, în conformitate cu legea electorală aprobată de guvernul provizoriu, într-un moment în care o mare parte a poporului nu înțelesese încă semnificația revoluției socialiste. De acest lucru au profitat eserii de dreapta, care au reușit să obțină majoritatea în guberniile și regiunile îndepărtate de capitală și de centrele industriale. Adunarea constituantă a fost convocată de guvernul sovietic și s-a deschis la 5 (18) ianuarie 1918 la Petrograd. Majoritatea contrarevoluționară a Adunării a respins „Declarația drepturilor poporului muncitor și exploatat", prezentată spre aprobare de C.E.C. din Rusia, și a refuzat să recunoască Puterea sovietică. Prin decretul C.E.C. din Rusia din 6 (19) ianuarie 1918, Adunarea constituantă burgheză a fost dizolvată. — *38.*

32 *Duma I de stat* a fost convocată la 27 aprilie (10 mai) 1906. În Dumă au fost aleși 478 de deputați, dintre care peste o treime erau cadeți.

La 8 (21) iulie 1906 Duma I de stat, de la tribuna căreia era criticată adeseori politica guvernului țarist, în special în problema agrară, a fost dizolvată. — *39.*

33 Este vorba de *primul Congres general al deputaților țăranilor din Rusia*, care a avut loc la 4—28 mai (17 mai — 10 iunie) 1917 la Petrograd. Principalii organizatori ai congresului au fost

www.dacoromanica.ro

eserii, care au exercitat o puternică influenţă asupra alegerilor de delegaţi în organizaţiile locale. La congres au luat parte 1 115 delegaţi din partea congreselor ţărăneşti guberniale şi a organizaţiilor de ţărani din armată. La congres eserii aveau o mare majoritate. Prin provenienţa lor socială, majoritatea delegaţilor la congres făceau parte din ţărănimea înstărită ; sărăcimea satelor era reprezentată de delegaţii din armată.

Pe ordinea de zi a congresului au figurat : problema guvernului provizoriu de coaliţie, problema aprovizionării, problema războiului şi a păcii, problema agrară ş.a. Congresul a devenit o arenă de luptă a bolşevicilor împotriva eserilor, pentru atragerea maselor ţărăneşti împotriva eserilor. Lucrările fracţiunii bolşevice s-au desfăşurat sub conducerea directă a lui V. I. Lenin, care a acordat o deosebită atenţie congresului ţăranilor. Bolşevicii erau susţinuţi de aşa-zisul grup al celor „14 fără partid", organizat de M. V. Frunze (Mihailov).

La 7 (20) mai, V. I. Lenin a adresat o scrisoare deschisă delegaţilor la congres (vezi Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 47—51) ; la 22 mai (4 iunie), el a rostit la congres o cuvîntare în problema agrară şi a prezentat, în numele fracţiunii bolşevice, un proiect de rezoluţie întocmit de el (op. cit., p. 178—199, 175—177). În scrisoarea către delegaţii la congres, în cuvîntarea sa la congres şi în proiectul de rezoluţie, V. I. Lenin propunea ca pămîntul să fie declarat proprietate a întregului popor, iar pămînturile moşiereşti să fie trecute imediat, fără răscumpărare, în mîna ţăranilor, fără a mai aştepta convocarea Adunării constituante. Cuvîntarea lui V. I. Lenin a produs o puternică impresie asupra delegaţilor ţărani la congres.

Liderii eserilor au reuşit totuşi să facă să fie adoptate la congres rezoluţiile lor. Congresul a aprobat politica guvernului provizoriu burghez şi intrarea „socialiştilor" în acest guvern, s-a pronunţat pentru continuarea războiului „pînă la victoria finală" şi pentru ofensiva pe front. Rezolvarea problemei agrare a fost amînată pînă la convocarea Adunării constituante. La congres a fost ales un Comitet executiv eserist al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor, care a dus o politică conciliatoristă. Hotărîrile adoptate de congres exprimau interesele burgheziei săteşti, ale chiaburilor.

Cuvîntările rostite de Lenin şi de bolşevici la congres au avut o mare însemnătate pentru educarea politică a ţărănimii. Cuvîntarea lui Lenin în problema agrară, tipărită într-o broşură cu un tiraj de masă, s-a bucurat de o largă răspîndire în rîndurile sătenilor şi în armată şi a avut un rol important în atragerea ţărănimii muncitoare de partea bolşevicilor. — *40.*

34 *„Volea Naroda"* — cotidian, organ al aripii drepte a partidului eserilor. A apărut la Petrograd începînd de la 29 aprilie 1917. Interzis în noiembrie 1917, a reapărut sub alte denumiri. A fost interzis definitiv în februarie 1918. — *41.*

www.dacoromanica.ro

35 „*Russkaia Volea*" — cotidian burghez, înfiinţat de A. D. Protopopov, ministru de interne ţarist, şi finanţat de marile bănci; a apărut la Petrograd cu începere din decembrie 1916. După revoluţia burghezo-democratică din februarie a dus o campanie de calomnii împotriva bolşevicilor. Lenin l-a calificat drept „unul dintre cele mai murdare ziare burgheze" (volumul de faţă, p. 140). A fost interzis de Comitetul militar revoluţionar la 25 octombrie (7 noiembrie) 1917. — *41.*

36 Lenin se referă la parlamentul de la Frankfurt — Adunarea naţională pe întreaga Germanie; a fost convocată după revoluţia din martie 1848 din Germania şi şi-a început şedinţele în luna mai a aceluiaşi an la Frankfurt pe Main. Principala sarcină a Adunării consta în lichidarea fărîmiţării politice şi în elaborarea unei constituţii pentru întreaga Germanie. Dar din cauza laşităţii şi a şovăielilor de care a dat dovadă majoritatea liberală a Adunării, din cauza nehotărîrii şi inconsecvenţei aripii stîngi mic-burgheze, Adunarea s-a temut să ia în mîinile sale puterea supremă în ţară şi n-a adoptat o poziţie fermă în problemele fundamentale ale revoluţiei din 1848—1849 din Germania. Ea nu a luat nici un fel de măsuri pentru a uşura situaţia muncitorilor şi ţăranilor, nu a sprijinit mişcarea de eliberare naţională din Polonia şi Cehia, aprobînd politica de împilare dusă de Austria şi Prusia faţă de popoarele subjugate de ele. Deputaţii în Adunare nu s-au putut hotărî să mobilizeze forţele poporului pentru a da o ripostă contrarevoluţiei în ofensivă şi pentru apărarea Constituţiei imperiului elaborate de ei în martie 1849. Ei „adoptau tot felul de «hotărîri» democratice, instituiau tot felul de libertăţi, şi în realitate lăsau puterea în mîinile regelui" (V. I. Lenin. Opere complete, vol. 11, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 20).

Curînd, guvernul austriac şi cel prusian şi-au rechemat deputaţii, iar apoi au părăsit Adunarea şi deputaţii liberali din celelalte state germane. Deputaţii aripii stîngi, mic-burgheze, care au rămas în Adunare, şi-au mutat reşedinţa la Stuttgart. În iunie 1849 Adunarea a fost împrăştiată de trupele guvernului din Württemberg. — *42.*

37 Lenin se referă la lucrarea lui K. Marx „Optsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 115—217). — *43.*

38 Vezi K. Marx. „Optsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 209). — *45.*

39 Vezi F. Engels. „Războiul ţărănesc german" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 7, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 353—448). — *46.*

www.dacoromanica.ro

40 *Canossa* — castel, azi în ruine, în orăşelul cu acelaşi nume din nordul Italiei. În 1077, Henric al IV-lea, împăratul Germaniei, excomunicat, a fost nevoit să vină aici să ceară iertare papei Grigore al VII-lea în urma înfrîngerii suferite în lupta pentru putere dintre biserica catolică şi monarhiile feudale din Occidentul Europei. Trei zile a stat la porţile palatului, îmbrăcat ca penitent şi cerşind o audienţă papei. De aici expresia „a merge la Canossa" — „a se umili, a face act de penitenţă". — *52.*

41 Este vorba de consfătuirea de stat pe care o proiecta guvernul provizoriu în vederea mobilizării forţelor contrarevoluţionare pentru înfrîngerea revoluţiei. Ideea convocării acestei consfătuiri a primit un sprijin total din partea socialiştilor-revoluţionari şi menşevicilor. Temîndu-se de muncitorii revoluţionari din Petrograd, burghezia a hotărît ţinerea consfătuirii la Moscova.

La şedinţele ţinute la 5 (18) şi 6 (19) august 1917, Comitetul Central al partidului bolşevic a analizat problema Consfătuirii de stat. În rezoluţia adoptată la 6 (19) august, C.C. cerea organizaţiilor de partid să demaşte consfătuirea convocată la Moscova ca pe un organ al complotului burgheziei contrarevoluţionare împotriva revoluţiei şi să dea în vileag rolul menşevicilor şi al socialiştilor-revoluţionari, care o acopereau şi o sprijineau. C.C. chema pe muncitori, soldaţi şi ţărani să organizeze largi acţiuni de protest împotriva consfătuirii. Rezoluţia a fost publicată în nr. 14 din 8 (21) august 1917 al ziarului „Rabocii i Soldat". Presa bolşevică a smuls masca de reprezentanţă naţională sub care Consfătuirea de stat îşi camufla rolul ei contrarevoluţionar.

În conformitate cu hotărîrea C.C., Comitetul din Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia a hotărît la 8 (21) august, la şedinţa lărgită cu reprezentanţii comitetelor raionale şi ai celulelor, să cheme proletariatul din Moscova la o grevă de o zi, iar în ziua deschiderii consfătuirii să organizeze la Moscova mari mitinguri de protest.

Consfătuirea a avut loc la Moscova la 12—15 (25—28) august 1917. Au participat reprezentanţi ai moşierilor şi burgheziei, cadre de comandă superioare ale armatei, foşti membri ai Dumei de stat, lideri ai partidului cadet ; delegaţiile Sovietelor, precum şi ale unor organizaţii sindicale au fost reprezentate de menşevici şi de socialiştii-revoluţionari. Generalul Kornilov, generalul Kaledin şi alţii au formulat în discursurile lor un program de înăbuşire a revoluţiei. Ei preconizau lichidarea Sovietelor, desfiinţarea organizaţiilor obşteşti din armată, reintroducerea pedepsei cu moartea pe front, continuarea războiului pînă la victoria finală.

La 12 (25) august, ziua deschiderii consfătuirii, în ziarul „Proletarskoe Delo" nr. 26, iar la 13 (26) august în ziarul „Proletarii" nr. 1, Comitetul Central al partidului bolşevic a publicat un apel în legătură cu deschiderea consfătuirii, în care

www.dacoromanica.ro

demasca caracterul ei contrarevoluţionar şi chema masele de oameni ai muncii să organizeze mari mitinguri de protest ; în acelaşi timp C.C. avertiza masele să nu răspundă la provocările contrarevoluţiei.

La greva care a avut loc la Moscova la 12 (25) august, în urma hotărîrii Comitetului din Moscova al partidului, au luat parte peste 400 000 de persoane. Greva muncitorilor din Moscova a dat peste cap planurile contrarevoluţiei. Şi într-o serie de alte oraşe au avut loc mitinguri de protest şi greve. — *52.*

42 Este vorba de guvernul provizoriu de coaliţie, format la 24 iulie (6 august) 1917 ; din el făceau parte A. F. Kerenski (socialist-revoluţionar), preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al aviaţiei şi marinei, N. V. Nekrasov (cadet), locţiitor al primului ministru şi ministru de finanţe, N. D. Avksentiev (socialist-revoluţionar), ministru al afacerilor interne, şi alţii. În guvernul de coaliţie au intrat cadeţii, socialiştii-revoluţionari, menşevicii, „socialiştii-populişti" şi persoane fără partid, apropiate de cadeţi. În noua echipă guvernamentală, rolul principal îl deţineau cadeţii. La şedinţa comună a Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor şi a Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor, care a avut loc la 25 iulie (7 august), menşevicii şi socialiştii-revoluţionari au adoptat o rezoluţie în care chemau masele să sprijine activ guvernul de coaliţie, recent format. — *54.*

43 Este vorba de declaraţia guvernului provizoriu din 8 (21) iulie 1917. Declaraţia cuprindea o serie de promisiuni demagogice, cu ajutorul cărora guvernul provizoriu sconta să potolească masele după evenimentele din iulie. El promitea că va ţine alegerile pentru Adunarea constituantă la data fixată — 17 (30) septembrie, va asigura introducerea în cel mai scurt timp a autoadministrării oraşelor şi a zemstvelor, va desfiinţa stările sociale, va lua măsurile necesare pentru a combate dezastrul economic, va promulga legi cu privire la ziua de muncă de opt ore, protecţia muncii, asigurările sociale, va elabora un proiect de reformă agrară care va fi supus spre dezbatere Adunării constituante. Nici una din aceste promisiuni nu a fost adusă la îndeplinire. — *54.*

44 *„Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd"* — cotidian ; a început să apară de la 28 februarie (13 martie) 1917.

După crearea, la primul Congres general al Sovietelor din Rusia, a Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor, ziarul a devenit organul C.E.C. şi de la 1 (14) august (începînd de la nr. 132) a apărut sub titlul „Izvestiia C.E.C. şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", iar de la 29 septembrie (12 octombrie) (de la nr. 184) sub titlul „Izvestiia C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor". În tot

www.dacoromanica.ro

acest timp, ziarul s-a aflat în mîinile menşevicilor şi ale socialiştilor-revoluţionari şi a dus o luptă înverşunată împotriva partidului bolşevic.

După cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, componenţa redacţiei „Izvestiei" a fost schimbată, iar ziarul a devenit organul oficial al Puterii sovietice; în ziar au fost publicate primele documente de importanţă capitală ale guvernului sovietic, articole şi cuvîntări ale lui V. I. Lenin. În martie 1918, redacţia ziarului „Izvestiia" s-a mutat la Moscova. În decembrie 1922, după constituirea U.R.S.S., ziarul a devenit organul C.E.C. al U.R.S.S. şi al C.E.C. din Rusia. În urma hotărîrii Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. din 24 ianuarie 1938, ziarul „Izvestiia C.E.C. al U.R.S.S. şi al C.E.C. din Rusia" a fost reorganizat, iar de la 26 ianuarie 1938 apare sub titlul „Izvestiia Sovietelor de deputaţi ai oamenilor muncii". — *56.*

45 La 12 (25) iulie guvernul provizoriu a introdus pe front pedeapsa cu moartea. Pe lîngă fiecare divizie a fost creat un „tribunal militar revoluţionar", ale căror sentinţe intrau în vigoare în momentul publicării lor şi urmau a fi executate imediat. — *62.*

46 *Comisia de contact* a fost instituită pe baza hotărîrii din 8 (21) martie a Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, care avea o orientare conciliatoristă, cu scopul de „a influenţa" şi „a controla" activitatea guvernului provizoriu. Din ea făceau parte: M. I. Skobelev, I. M. Steklov, N. N. Suhanov, V. N. Filippovski, N. S. Ciheidze (iar mai tîrziu şi V. M. Cernov şi I. G. Ţereteli). Comisia de contact a ajutat guvernul provizoriu să se folosească de autoritatea Sovietului din Petrograd pentru a-şi masca propria sa politică contrarevoluţionară. Cu ajutorul ei, menşevicii şi socialiştii-revoluţionari socoteau că vor putea să împiedice masele să ducă luptă revoluţionară activă pentru trecerea puterii în mîna Sovietelor. Comisia de contact a fost desfiinţată pe la jumătatea lunii aprilie 1917, cînd funcţiile ei au fost preluate de către Biroul Comitetului executiv. — *67.*

47 *Rebeliunea lui Kornilov* — rebeliune contrarevoluţionară a burgheziei şi moşierilor declanşată în august 1917. În fruntea rebelilor se afla generalul ţarist Kornilov, comandantul suprem al armatei. Complotiştii urmăreau să ocupe Petrogradul, să distrugă partidul bolşevic, să desfiinţeze Sovietele, să instaureze o dictatură militară şi să pregătească restaurarea monarhiei. La complot a luat parte şi A. F. Kerenski, şeful guvernului provizoriu; însă, o dată rebeliunea începută, temîndu-se să nu fie răsturnat împreună cu Kornilov, s-a desolidarizat de el şi l-a declarat răzvrătit împotriva guvernului provizoriu.

Rebeliunea a izbucnit la 25 august (7 septembrie). Kornilov a trimis împotriva Petrogradului corpul 3 cavalerie. Organi-

www.dacoromanica.ro

zaţiile korniloviste contrarevoluţionare din Petrograd se pregăteau să intre în acţiune.

Partidul bolşevic s-a situat în fruntea luptei maselor împotriva lui Kornilov, continuînd, aşa cum cerea Lenin, să demaşte guvernul provizoriu şi pe complicii săi esero-menşevici. La chemarea C.C. al partidului bolşevic, muncitorii din Petrograd, soldaţii şi marinarii revoluţionari s-au ridicat la luptă împotriva rebelilor. Muncitorii din capitală au început să formeze rapid detaşamente ale Gărzii roşii. Într-o serie de localităţi s-au format comitete revoluţionare. Mişcarea trupelor korniloviste a fost oprită. Sub influenţa agitaţiei bolşevice, ele au început să se descompună.

Rebeliunea lui Kornilov a fost înăbuşită de muncitorii şi ţăranii conduşi de partidul bolşevic. Sub presiunea maselor, guvernul provizoriu a fost nevoit să dispună arestarea lui Kornilov şi a complicilor săi şi trimiterea lor în judecată sub acuzaţia de rebeliune. — *76.*

48 Problema convocării Conferinţei internaţionale a socialiştilor de la Stockholm s-a pus în aprilie 1917. Social-şovinistul danez Borgbjerg a sosit la Petrograd şi, în numele Comitetului unit al partidelor muncitoreşti din Danemarca, Norvegia şi Suedia, a invitat partidele socialiste din Rusia să participe la aşa-zisa „Conferinţă a socialiştilor pentru pace de la Stockholm". Problema a fost dezbătută în şedinţa Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. Menşevicii şi socialiştii-revoluţionari au acceptat propunerea lui Borgbjerg, asumîndu-şi iniţiativa convocării conferinţei. Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a bolşevicilor, la propunerea lui V. I. Lenin, s-a pronunţat categoric împotriva participării la Conferinţa de la Stockholm, convocată de social-şovinişti, demascînd caracterul ei imperialist şi pe Borgbjerg ca agent al imperialismului german.

La şedinţa din 6 (19) august 1917 a Comitetului Executiv Central, unde s-a discutat problema pregătirilor în vederea convocării Conferinţei de la Stockholm, Kamenev a luat cuvîntul, susţinînd că este necesar să se participe la conferinţă; el a declarat că hotărîrea bolşevicilor în această problemă trebuie revizuită. Fracţiunea bolşevică din C.E.C. s-a desolidarizat de cuvîntarea lui Kamenev

Concomitent cu scrisoarea „Cuvîntarea rostită de Kamenev la C.E.C. în legătură cu Conferinţa de la Stockholm", trimisă spre publicare redacţiei ziarului „Proletarii", V. I. Lenin a scris la 17 (30) august o scrisoare Biroului din străinătate al Comitetului Central. Caracterizînd cuvîntarea lui Kamenev, Lenin scria: „Declaraţia lui Kamenev... o consider o culme a prostiei, dacă nu a ticăloşiei, şi am şi scris în acest sens o scrisoare către Comitetul Central şi un articol pentru presă" (Opere, vol. 35, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1958, p. 297). C.C. al partidului bolşevic, discutînd la şedinţa din 16 (29) august problema Conferinţei de la Stockholm, a confirmat hotărîrea de a nu

www.dacoromanica.ro

participa la ea. Vezi şi articolul lui V. I. Lenin „În legătură cu Conferinţa de la Stockholm" (volumul de faţă, p. 106—115). Conferinţa nu a avut loc. — 77.

49 Lenin se referă la rezoluţia „Despre unificarea partidului", adoptată de Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia (vezi „Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, E.P.L.P. 1954, p. 400—401).

Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a avut loc la Petrograd între 26 iulie şi 3 august (8 şi 16 august) 1917. Congresul a avut loc în condiţii de semilegalitate. La congres au participat 157 de delegaţi cu vot deliberativ şi 110 cu vot consultativ, care reprezentau 240 000 de membri de partid. V. I. Lenin a condus lucrările congresului din ilegalitate, menţinînd legătura cu Petrogradul prin intermediul unor tovarăşi desemnaţi în acest scop de Comitetul Central, care mergeau la el la Razliv. Tezele lui Lenin „Situaţia politică", articolul „Cu privire la lozinci" şi altele au stat la baza hotărîrilor congresului. De la Razliv, Lenin a participat la elaborarea şi redactarea celor mai importante proiecte de rezoluţii ale congresului. Congresul l-a ales în unanimitate pe V. I. Lenin preşedinte de onoare.

Pe ordinea de zi a congresului figurau următoarele probleme: 1) raportul Biroului organizatoric; 2) raportul C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia; 3) rapoarte ale organizaţiilor locale; 4) momentul actual: a) războiul şi situaţia internaţională; b) situaţia politică şi economică; 5) revizuirea programului; 6) problema organizatorică; 7) alegerile pentru Adunarea constituantă; 8) Internaţionala; 9) unificarea partidului; 10) mişcarea sindicală; 11) alegeri; 12) diverse. În afară de aceasta, la congres s-a discutat problema prezentării lui Lenin în faţa justiţiei.

Congresul a ascultat darea de seamă politică a Comitetului Central şi raportul asupra situaţiei politice, prezentate, din însărcinarea C.C., de I. V. Stalin. La baza rezoluţiei congresului cu privire la situaţia politică au stat indicaţiile lui V. I. Lenin. Rezoluţia caracteriza situaţia politică creată în ţară după evenimentele din iulie, şi expunea linia politică a partidului în noua etapă a revoluţiei. Congresul a apreciat că dezvoltarea paşnică a revoluţiei s-a terminat şi că puterea în ţară a trecut efectiv în mîna burgheziei contrarevoluţionare. Urmînd indicaţiile lui Lenin, congresul a retras temporar lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor!", deoarece în perioada aceea Sovietele, conduse de menşevici şi socialişti-revoluţionari, se transformaseră într-o anexă a guvernului provizoriu contrarevoluţionar. Retragerea temporară a lozincii nu însemna însă renunţarea la Soviete în general, ca formă de stat a dictaturii proletariatului. Congresul a lansat lozinca luptei pentru lichidarea totală a dictaturii burgheziei contrarevoluţionare şi pentru cucerirea puterii de către

www.dacoromanica.ro

proletariat, în alianţă cu ţărănimea săracă, prin insurecţie armată.

Congresul a respins propunerile antileniniste ale lui Preobrajenski, care nega posibilitatea victoriei revoluţiei socialiste în Rusia şi declara că ţara va putea porni pe drumul socialismului numai în cazul unei revoluţii proletare în Occident. Congresul a dat o ripostă şi lui Buharin, care s-a ridicat împotriva liniei partidului de orientare spre revoluţia socialistă, susţinînd că ţăranii se află în bloc cu burghezia şi nu vor urma clasa muncitoare.

În hotărîrile sale, congresul a subliniat cu o deosebită tărie teza leninistă a alianţei dintre proletariat şi ţărănimea săracă, principala condiţie a victoriei revoluţiei socialiste. „Numai proletariatul revoluţionar — se declară în rezoluţia „Cu privire la situaţia politică" —, dacă va fi sprijinit de ţărănimea săracă, este în stare să îndeplinească această sarcină, sarcina noului avînt" („Rezoluţiile şi hotărîrile congreselor, conferinţelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi ale plenarelor C.C.", partea I, Bucureşti, E.P.L.P. 1954, p. 388).

Una dintre primele probleme puse în discuţia congresului a fost aceea a prezentării lui V. I. Lenin în faţa justiţiei. Raportul în problema prezentării lui V. I. Lenin în faţa justiţiei a fost prezentat la congres de G. K. Ordjonikidze. El a subliniat că Lenin nu se poate preda în nici un caz autorităţilor judiciare. F. E. Dzerjinski, N. A. Skrîpnik şi alţii s-au pronunţat pentru neprezentarea lui Lenin în faţa justiţiei. Trebuie să spunem clar şi răspicat, arăta Dzerjinski, că bine au făcut acei tovarăşi care l-au sfătuit pe V. I. Lenin să nu se lase arestat. Trebuie să explicăm tovarăşilor că noi nu avem încredere în guvernul provizoriu şi în burghezie şi nu-l vom da pe Lenin pînă cînd nu va triumfa dreptatea, adică pînă cînd această ruşinoasă justiţie nu va fi desfiinţată.

Pentru prezentarea lui Lenin în faţa justiţiei (cu condiţia garantării securităţii personale, a unei anchete publice, la care să participe reprezentanţi ai C.E.C. al Sovietelor) s-au pronunţat V. Volodarski, I. Bezrabotnîi (D. Z. Manuilski) şi M. Laşevici, propunînd o rezoluţie în acest sens.

În urma dezbaterii colective, Congresul al VI-lea al partidului a adoptat în unanimitate o rezoluţie în care se pronunţa împotriva prezentării lui V. I. Lenin în faţa justiţiei şi îşi exprima „protestul energic faţă de revoltătoarea prigoană judiciaro-spiono-poliţienească împotriva conducătorilor proletariatului revoluţionar". Congresul a trimis lui V. I. Lenin un mesaj de salut.

Raportul asupra muncii organizatorice a C.C. a fost prezentat de I. M. Sverdlov. În raport, el a arătat că în cele trei luni care s-au scurs de la Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) numărul membrilor de partid a sporit de trei ori (de la 80 000 la 240 000), iar numărul organizaţiilor de partid a crescut (de la 78 la 162). La congres au fost prezentate 19 ra-

www.dacoromanica.ro

poarte din partea organizaţiilor locale. Raportorii au scos în evidenţă vasta activitate desfăşurată de organizaţiile bolşevice locale şi sporirea continuă a influenţei bolşevicilor în rîndurile maselor largi de oameni ai muncii.

Congresul al VI-lea a discutat şi aprobat platforma economică a partidului bolşevic, care prevedea următoarele măsuri revoluţionare: naţionalizarea şi centralizarea băncilor, naţionalizarea marii industrii, confiscarea pămînturilor moşiereşti şi naţionalizarea întregului pămînt, instituirea controlului muncitoresc asupra producţiei şi repartiţiei, organizarea schimbului echitabil între oraş şi sat ş.a.

Congresul a adoptat un nou statut al partidului. Paragraful întîi din statut, referitor la calitatea de membru de partid, a fost completat cu un punct care prevedea obligaţia membrilor de partid de a se supune tuturor hotărîrilor partidului; pentru prima oară se prevedea că cei ce doresc să intre în partid trebuie să prezinte recomandări din partea a doi membri de partid, iar primirile de noi membri să fie confirmate de către adunarea generală a organizaţiei de partid. În statut se sublinia că toate organizaţiile de partid se construiesc pe principiile centralismului democratic. Convocarea congreselor partidului era prevăzută o dată pe an, iar a plenarelor C.C. cel puţin o dată la două luni.

Congresul a confirmat hotărîrea Conferinţei a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia cu privire la necesitatea revizuirii programului partidului pe linia indicată de conferinţă. Congresul a apreciat că este necesar să se convoace în viitorul cel mai apropiat un congres extraordinar în vederea elaborării noului program şi a însărcinat Comitetul Central al partidului şi toate organizaţiile de partid să desfăşoare pînă la congres o discuţie amplă în jurul revizuirii programului partidului.

În rezoluţia „Cu privire la uniunile de tineret", congresul sublinia că una dintre sarcinile momentului este aceea de a influenţa crearea de organizaţii socialiste de clasă ale tineretului muncitor şi a trasat ca sarcină organizaţiilor de partid să acorde cea mai mare atenţie acestei probleme. Trecînd la discutarea punctului „Cu privire la mişcarea sindicală", congresul a supus criticii teoria neutralităţii sindicatelor şi a arătat că sindicatele sînt vital interesate în ducerea revoluţiei pînă la victoria finală şi că ele nu pot îndeplini sarcinile ce se pun în faţa clasei muncitoare din Rusia decît dacă rămîn organizaţii de clasă combative, care recunosc conducerea politică a partidului bolşevic.

Toate hotărîrile Congresului al VI-lea al partidului bolşevic au fost subordonate scopului principal: pregătirea proletariatului şi a ţărănimii sărace în vederea insurecţiei armate, în vederea victoriei revoluţiei socialiste. Manifestul adresat în numele congresului tuturor oamenilor muncii, tuturor muncitorilor, soldaţilor şi ţăranilor din Rusia îi chema să-şi strîngă forţele sub steagul partidului bolşevic şi să se pregătească de lupta hotărîtoare cu burghezia. Congresul a ales Comitetul Central, în care au intrat: V. I. Lenin, I. A. Berzin, A. S. Bubnov, F. E. Dzerjinski,

www.dacoromanica.ro

A. M. Kollontai, V. P. Miliutin, M. K. Muranov, V. P. Noghin, F. A. Sergheev (Artem), I. M. Sverdlov, I. V. Stalin, S. G. Şaumian, M. S. Uriţki şi alţii. — *82.*

50 *„Proletarii"* — cotidian, Organul Central al partidului bolşevic; a apărut de la 13 (26) august pînă la 24 august (6 septembrie) 1917, în locul ziarului „Pravda", interzis de guvernul provizoriu. Au apărut în total 10 numere. — *82.*

51 Această scrisoare, care însoţea textul manifestului, era destinată, judecînd după conţinutul ei, Comitetului Central al partidului. Se tipăreşte pentru prima oară după copia dactilografiată care se păstrează în Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lîngă C. C. al P.C.U.S. „Manifestul cu prilejul ocupării Rigăi" n-a fost tipărit. E posibil ca el să fi fost scris de V. I. Lenin. — *93.*

52 V. I. Lenin citează din poezia lui N. A. Nekrasov „Ferice-i poetul lipsit de mînie". — *97.*

53 *„Den"* — cotidian liberal burghez. A început să apară în 1912 la Petersburg. La ziar colaborau menşevicii-lichidatori, în mîinile cărora a trecut cu totul după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917. La 26 octombrie (8 noiembrie) 1917 a fost interzis de Comitetul militar revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. — *100.*

54 La şedinţa plenară a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd din 18 (31) august 1917, I. G. Ţereteli, liderul menşevicilor, s-a ridicat cu hotărîre împotriva rezoluţiei cu privire la desfiinţarea pedepsei cu moartea pe front, introdusă de guvernul provizoriu după evenimentele din iulie. Rezoluţia de protest împotriva pedepsei cu moartea a fost adoptată cu majoritate de voturi. — *102.*

55 *Manifestul de la Basel din 1912* — îndreptat împotriva războiului, a fost adoptat la Congresul socialist internaţional extraordinar de la Basel, care a avut loc în zilele de 24—25 noiembrie 1912. Acest manifest avertiza popoarele asupra primejdiei unui apropiat război imperialist mondial, dezvăluia scopurile prădalnice ale acestui război şi făcea apel la muncitorii din toate ţările să ducă o luptă hotărîtă pentru apărarea păcii, opunînd „imperialismului capitalist forţa solidarităţii internaţionale a proletariatului". În Manifestul de la Basel a fost inclus şi punctul din rezoluţia Congresului de la Stuttgart (1907), formulat de Lenin, în care se arăta că în cazul izbucnirii unui război imperialist socialiştii trebuie să folosească criza economică şi politică provocată de război, pentru a grăbi prăbuşirea dominaţiei capitaliste de clasă, pentru a lupta în vederea revoluţiei socialiste. — *108.*

56 *Partidul social-democrat independent din Germania* — partid centrist, care s-a format în aprilie 1917 la Congresul de consti-

www.dacoromanica.ro

tuire de la Gotha, în condiţiile avîntului revoluţionar, puternic stimulat de revoluţia burghezo-democrată din februarie din Rusia. Conducerea oportunistă a Partidului social-democrat din Germania pierdea tot mai mult încrederea membrilor de rînd şi desprinderea elementelor de stînga din partid devenea iminentă. Pentru a preîntîmpina desprinderea lor şi formarea unui partid revoluţionar al clasei muncitoare, liderii centrismului au căutat să creeze un aşa-zis partid „independent", cu ajutorul căruia să menţină masele sub influenţa lor. Camuflîndu-se îndărătul unei frazeologii centriste, „independenţii" propagau unitatea cu social-şoviniştii şi se situau pe poziţii care în fond însemnau renunţarea la lupta de clasă. Partea principală a partidului o constituia organizaţia kautskistă „Arbeiterverein" din Reichstag.

Din partidul „independenţilor" a făcut parte cîtva timp grupul „Spartacus", care şi-a păstrat independenţa organizatorică şi politică şi a continuat munca ilegală şi lupta pentru scoaterea muncitorilor social-democraţi de sub influenţa liderilor centrişti. În 1918, „Uniunea Spartacus" a ieşit din Partidul social-democrat independent, constituind nucleul din care s-a format Partidul Comunist din Germania.

În octombrie 1920, la Congresul de la Halle al Partidului social-democrat independent s-a produs o sciziune. O mare parte a „independenţilor" s-a unit în decembrie 1920 cu Partidul Comunist din Germania. Elementele de dreapta au format un partid aparte, reluîndu-şi vechea denumire : Partidul social-democrat independent din Germania ; acest partid a fiinţat pînă în 1922. — *108.*

57 *„Izvestiia Sovietului central de deputaţi ai ţăranilor"* — cotidian, organ oficial al Sovietului central de deputaţi ai ţăranilor. A apărut la Petrograd de la 9 (22) mai pînă în decembrie 1917 ; era exponentul concepţiilor aripii drepte a partidului socialiştilor-revoluţionari. Ziarul a întîmpinat cu ostilitate Revoluţia Socialistă din Octombrie ; a fost interzis pentru orientarea sa contrarevoluţionară. — *116.*

58 Lenin se referă la lucrarea lui F. Engels „Problema ţărănească în Franţa şi Germania" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere alese în două volume, vol. II, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 471—476). — *123.*

59 *„Edinstvo"* — grup social-democrat restrîns, care în 1917—1918 reunea pe menşevicii-defensişti de extremă dreaptă, pe foştii lichidatori etc. Din punct de vedere organizatoric s-a constituit în martie 1917. În afară de Petrograd, a avut organizaţii la Moscova, Baku şi în alte cîteva oraşe. Rolul conducător în acest grup l-au avut G. V. Plehanov şi foştii lichidatori A. F. Burianov şi N. I. Iordanski. Grupul „Edinstvo", care considera că este exclusă posibilitatea unei victorii a revoluţiei socialiste în

www.dacoromanica.ro

Rusia, sprijinea fără rezerve guvernul provizoriu burghez, cerea continuarea războiului imperialist „pînă la victoria finală". El participa, alături de burghezie şi de presa ultrareacţionară, la campania de calomnii împotriva bolşevicilor. După evenimentele din iulie a făcut agitaţie pentru instaurarea unui „regim de mînă forte", adică a unei dictaturi militare. Din punct de vedere organizatoric s-a destrămat în vara anului 1918.

Grupul edita ziarul cu acelaşi nume, care a apărut din martie pînă în noiembrie 1917. Din decembrie 1917 pînă în ianuarie 1918 a apărut sub titlul „Naşe Edinstvo". — *125.*

60 „*Socialiştii-populişti*" (enesii) — membrii Partidului socialist-populist al muncii, partid mic-burghez, care în 1906 s-a desprins din aripa dreaptă a partidului socialiştilor-revoluţionari (al eserilor). Enesii erau pentru un bloc cu cadeţii. Lenin îi numea „social-cadeţi", „oportunişti mic-burghezi", „menşevici eserişti", care oscilează între cadeţi şi eseri, subliniind că acest partid „se deosebeşte prea puţin de cadeţi, deoarece şterge din program atît republica, cît şi trecerea întregului pămînt în mîna ţărănimii" (Opere complete, vol. 14, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 24). În fruntea acestui partid se aflau A. V. Peşehonov, N. F. Annenski, V. A. Meakotin şi alţii. În anii primului război mondial, „socialiştii-populişti" s-au situat pe poziţii social-şoviniste.

După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, partidul „socialiştilor-populişti" a fuzionat cu trudovicii. Acest partid a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez, trimiţîndu-şi reprezentanţi în acest guvern. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, enesii au luat parte la comploturile contrarevoluţionare şi la acţiunile armate împotriva Puterii sovietice. Partidul lor şi-a încetat existenţa în perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil. — *125.*

61 Este vorba de Congresul al IV-lea (de unificare) al P.M.S.D.R., care a avut loc la Stockholm la 10—25 aprilie (23 aprilie — 8 mai) 1906. Analiza lucrărilor congresului a fost făcută de Lenin în broşura sa „Raport asupra Congresului de unificare al P.M.S.D.R. (Scrisoare către muncitorii din Petersburg)" (vezi Opere complete, vol. 13, Bucureşti, Editura politică, 1962, ed. a doua, p. 1—65). — *126.*

62 „*Rabocii*" — cotidian, Organul Central al partidului bolşevic; a apărut de la 25 august (7 septembrie) pînă la 2 (15) septembrie 1917 în locul ziarului „Pravda", interzis de guvernul provizoriu. Au apărut în total 12 numere (socotind şi ediţiile speciale). — *130.*

63 În scrisoarea „Către toţi tovarăşii!", publicată în ziarul „Rabocii" nr. 2 din 8 septembrie (26 august) 1917, V. Volodarski a dezminţit nota informativă publicată într-o serie de ziare, printre care şi „Novaia Jizn", referitoare la cuvîntarea ţinută de el

www.dacoromanica.ro

la 24 august (6 septembrie) la şedinţa C.E.C. al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor şi a Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor în problema situaţiei de pe front. Ziarele au publicat cuvîntarea sa într-o formă denaturată, atribuindu-i cuvintele : „problema apărării este în momentul de faţă problema cea mai importantă". Demascînd falsitatea acestei note informative, Volodarski scria că în cuvîntarea sa el a expus tezele declaraţiei fracţiunii bolşevice în legătură cu spargerea frontului la Riga de către trupele germane, declaraţie care condamna energic politica imperialistă a guvernului provizoriu şi chema la ieşirea revoluţionară din războiul imperialist. — *130.*

64 „*Congresul de unificare*" al menşevicilor a avut loc la Petrograd la 19—26 august (1—8 septembrie) 1917. Congresul avea sarcina să reunească într-un partid unic grupurile menşevice disparate. La congres au luat parte menşevicii-defensişti (plehanovişti; potresovişti), menşevicii-internaţionalişti (adepţii lui Martov) şi reprezentanţii ziarului „Novaia Jizn", care au participat activ la convocarea lui. Congresul a adoptat cu majoritate de voturi rezoluţii în care se cerea continuarea războiului „pînă la victoria finală", a aprobat intrarea socialiştilor în guvernul provizoriu burghez şi şi-a exprimat încrederea în el. La congres a fost ales un Comitet Central, în care au intrat : P. B. Akselrod, F. I. Dan, L. Martov, I. G. Ţereteli, N. S. Ciheidze şi alţii. În cursul lucrărilor congresului însă s-a produs un dezacord total între participanţi, şi sarcina unificării menşevicilor a rămas neîndeplinită. — *132.*

65 Este vorba de lovitura de stat de la 3 iunie, care a marcat începutul perioadei reacţiunii stolîpiniste.

La 3 (16) iunie 1907 a fost editat manifestul ţarului cu privire la dizolvarea Dumei a II-a şi la modificarea legii electorale. Noua lege electorală mărea cu mult gradul de reprezentare în Dumă a moşierimii şi burgheziei comerciale şi industriale, reducînd de cîteva ori numărul, şi pînă atunci mic, al reprezentanţilor ţăranilor şi muncitorilor. Această modificare constituia o încălcare grosolană a manifestului din 17 octombrie 1905 şi a Legii fundamentale din 1906, în baza cărora guvernul nu avea dreptul de a promulga legi fără aprobarea Dumei de stat. Duma a III-a, care a fost aleasă pe baza acestei legi şi care s-a întrunit la 1 (14) noiembrie 1907, era prin componenţa sa o Dumă ultrareacţionară-octombristă. — *137.*

66 În alegerile pentru dumele raionale din Petrograd care au avut loc la sfîrşitul lunii mai — începutul lunii iunie 1917, pentru listele bolşevice au votat 20% din alegători. În alegerile pentru Duma orăşenească din Petrograd care au avut loc la 20 august (2 septembrie), bolşevicii au obţinut 33% din totalul voturilor. — *139.*

www.dacoromanica.ro

67 Vezi F. Engels. „Literatura din emigrație. II. Programul comunarzilor blanquiști emigranți" (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 18, București, Editura politică, 1964, p. 526—533). — *143.*

68 Vezi K. Marx și F. Engels. Ausgewählte Briefe, Dietz Verlag, Berlin, 1953, p. 563—564. — *143.*

69 După lichidarea rebeliunii lui Kornilov s-a pus problema alcătuirii unui nou guvern provizoriu, din care, alături de menșevici și socialiștii-revoluționari, să facă parte și reprezentanți ai cadeților. Menșevicii și socialiștii-revoluționari, temîndu-se că vor pierde definitiv încrederea maselor, au declarat că refuză să intre în același guvern cu cadeții. La 1 (14) septembrie 1917 guvernul provizoriu a hotărît să instituie un directoriu, alcătuit din cinci persoane — A. F. Kerenski, A. I. Verhovski, D. N. Verderevski, A. M. Nikitin și M. I. Tereșcenko. În guvernul astfel format nu intrau reprezentanți oficiali ai cadeților, dar el era alcătuit în urma unor înțelegeri de culise cu aceștia. La plenara comună din 2 (15) septembrie a Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților și a Comitetului executiv al Sovietului de deputați ai țăranilor, menșevicii și socialiștii-revoluționari au adoptat hotărîrea de a sprijini guvernul în noua sa formație. Astfel, declarînd în vorbe că o rup cu cadeții, menșevicii și socialiștii-revoluționari au ajutat încă o dată pe moșieri și pe capitaliști să păstreze puterea în mîna lor. — *149.*

70 Documentul publicat a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu plenara Comitetului Central al partidului, care fusese fixată pentru ziua de 3 (16) septembrie 1917. După cum rezultă din procesele-verbale ale C.C., la 3 (16) septembrie nu a avut loc o plenară, ci o ședință de lucru ordinară a C.C., la care problema nu a fost discutată.

Problema necesității revizuirii programului partidului a fost ridicată de Lenin imediat după revoluția burghezo-democratică din februarie 1917. În „Ciorna celei de-a cincea «Scrisori din depărtare»", scrisă înainte de 26 martie (8 aprilie) 1917, Lenin a schițat un plan concret de modificare a programului partidului adoptat în 1903, la Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. (vezi Opere complete, vol. 31, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 59—60). În acest plan se reflectau elementele noi legate de dezvoltarea vieții sociale în perioada care se scursese de la Congresul al II-lea al partidului și care trebuiau introduse în program. Sarcina revizuirii programului partidului a fost trasată de Lenin în Tezele din aprilie.

Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia a dezbătut problema revizuirii programului partidului. V. I. Lenin a supus spre dezbatere conferinței „Proiectul de modificare a părții teoretice și politice, precum și a altor părți ale programului". Proiectul a fost examinat de comisia aleasă de conferință pentru elaborarea programului. Pe baza raportului

www.dacoromanica.ro

lui Lenin, conferința a adoptat o rezoluție care arăta necesitatea revizuirii programului partidului și preciza în ce sens trebuie să fie el modificat. Conferința a însărcinat C.C. să alcătuiască proiectul de program și să-l prezinte spre aprobare congresului partidului. La propunerea C.C. al partidului, Lenin a publicat în iunie 1917 broșura „Materiale pentru revizuirea programului partidului", în care au intrat: „Proiect de modificare a părții teoretice și politice, precum și a altor părți ale programului", „Cîteva considerații în legătură cu observațiile făcute de comisia Conferinței a VII-a generale (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia", „Cu privire la proiectul de modificare a programului", în care sînt date textul vechi și cel nou al programului (vezi Opere complete, vol. 32, București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 149—154, 155—156, 157—172). În prefața la broșură, Lenin scria că, publicînd acest material, el consideră că principala sarcină a partidului este „să atragă un număr cît mai mare de tovarăși la o participare activă la întocmirea programului partidului" (op. cit., p. 147—148).

Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia, care a avut loc între 26 iulie și 3 august (8 și 16 august) 1917, a confirmat hotărîrea Conferinței din aprilie cu privire la necesitatea revizuirii programului partidului și a adoptat hotărîrea de a convoca un congres extraordinar al partidului pentru elaborarea noului program. Congresul a trasat Comitetului Central sarcina de a organiza o discuție cît mai largă în legătură cu revizuirea programului partidului.

La 20 septembrie (3 octombrie) 1917, la ședința C.C. s-a discutat problema convocării unui congres extraordinar al partidului pentru adoptarea programului partidului. Începînd cu nr. 21 din 10 octombrie (27 septembrie), timp de mai multe zile ziarul „Rabocii Puti" a publicat comunicatul Biroului organizatoric al C.C. cu privire la convocarea congresului extraordinar al partidului pe ziua de 17 (30) octombrie 1917. Era propusă următoarea ordine de zi a congresului: 1) revizuirea programului partidului, 2) probleme organizatorice. În legătură cu proiectata convocare a congresului partidului, Comitetul Central a adresat o scrisoare-circulară organizațiilor de partid, în care erau date indicații cu privire la pregătirile pentru congres și la alegerile de delegați la congres. La 5 (18) octombrie, C.C. a hotărît să amîne congresul pentru scurt timp. În vederea elaborării proiectului de program pentru congres a fost desemnată o comisie în frunte cu V. I. Lenin. În octombrie 1917, Lenin a publicat articolul „Cu privire la revizuirea programului partidului" (vezi volumul de față, p. 367—398).

Congresul extraordinar al partidului, care urma să fie convocat pentru adoptarea programului partidului, nu s-a mai ținut din cauza evoluției evenimentelor legate de pregătirea și desfășurarea insurecției armate din octombrie.

După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, chestiunea programului partidului a fost discutată la Congresul al VII-lea

www.dacoromanica.ro

al P.C.(b) din Rusia, care a avut loc în martie 1918. Acum nu se mai punea problema revizuirii şi completării vechiului program, ci aceea a elaborării unui nou program, în care să fie precizate sarcinile partidului în construirea societăţii socialiste. În scopul întocmirii noului program, congresul a desemnat o comisie în frunte cu Lenin. Cel de-al doilea program al partidului a fost adoptat la Congresul al VIII-lea al P.C.(b) din Rusia din martie 1919. Toate părţile importante din proiectul de program au fost elaborate de V. I. Lenin. Programul definea sarcinile partidului comunist pentru întreaga perioadă de trecere de la capitalism la socialism şi înarma ideologiceşte partidul şi clasa muncitoare în lupta pentru construirea societăţii socialiste. Sub conducerea partidului comunist, poporul sovietic a tradus în viaţă planul construirii socialismului elaborat de Lenin. Cel de-al doilea program al partidului a fost înfăptuit: socialismul a învins deplin şi definitiv în Uniunea Sovietică. Congresul al XXII-lea al P.C.U.S., care a avut loc în 1961, a adoptat un nou program, al treilea, al partidului. — *150.*

71 „*Spartacus*" — revistă teoretică a Biroului regional Moscova, a Comitetului din Moscova şi (începînd cu nr. 2) a Comitetului districtual Moscova al P.M.S.D.R.; a apărut la Moscova de la 20 mai (2 iunie) pînă la 29 octombrie (11 noiembrie) 1917. — *150.*

72 Documentul „*Cu privire la problema Zimmerwaldului*" a fost scris de V. I. Lenin în legătură cu plenara Comitetului Central al partidului care urma să aibă loc la 3 (16) septembrie.

Încă în aprilie 1917, în broşura sa „Sarcinile proletariatului în revoluţia noastră", Lenin scria în legătură cu Uniunea zimmerwaldiană: „Trebuie să rămînem la Zimmerwald *numai* în scop de informare" (Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 179). El considera că participarea la Uniunea zimmerwaldiană, a cărei majoritate se situa pe poziţiile centrismului, a frînat şi a întîrziat crearea Internaţionalei a III-a, Comuniste. La Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia a fost adoptată rezoluţia „Situaţia din Internaţională şi sarcinile P.M.S.D.(b) din Rusia", în care se preciza că partidul bolşevic rămîne în Uniunea zimmerwaldiană, susţinînd în cadrul ei tactica stîngii zimmerwaldiene. Conferinţa a hotărît, de asemenea, ca partidul bolşevic să participe la cea de-a treia Conferinţă zimmerwaldiană, a cărei convocare era proiectată atunci. V. I. Lenin n-a fost de acord cu această hotărîre. În postfaţa la broşura „Sarcinile proletariatului în revoluţia noastră", scrisă la 28 mai (10 iunie) 1917, el arăta că evoluţia ulterioară a evenimentelor va corija greşeala comisă de conferinţă în această privinţă şi că hotărîrea Comitetului Central al partidului adoptată după conferinţă şi publicată în „Pravda" din 12 (25) mai „a îndreptat pe jumătate greşeala" (Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p 188). În această hotărîre a C.C. se menţiona că la proiectata

www.dacoromanica.ro

Conferinţă zimmerwaldiană va fi trimis un delegat care va primi instrucţiuni să părăsească imediat conferinţa şi să se retragă din Uniunea zimmerwaldiană „dacă conferinţa se va pronunţa pentru o apropiere, sub orice formă, de social-şovinişti sau pentru o examinare în comun a problemelor ridicate" (Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 71). Această hotărîre a fost confirmată şi la şedinţa C.C. din 16 (29) august, care a desemnat reprezentanţii C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia la Conferinţa zimmerwaldiană.

În procesele-verbale ale C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia din 1917 care s-au păstrat nu există indicii că documentul „Cu privire la problema Zimmerwaldului", în care Lenin ridică încă o dată problema ieşirii imediate din Uniunea zimmerwaldiană, ar fi fost discutat la o şedinţă sau la plenara C.C.

Cea de-a III-a Conferinţă zimmerwaldiană a avut loc la Stockholm la 5—12 septembrie 1917. În legătură cu aceasta, vezi articolul lui V. I. Lenin „Sarcinile partidului nostru în cadrul Internaţionalei (În legătură cu cea de-a III-a Conferinţă zimmerwaldiană)" (vezi volumul de faţă, p. 284—286). — *152.*

73 În legătură cu noile alegeri pentru Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd, la şedinţa din 23 august (5 septembrie) 1917 a secţiei muncitori a Sovietului s-a pus problema modificării sistemului de alegeri pentru Soviet, pe baza căruia muncitorii alegeau un delegat la o mie de oameni, iar soldaţii un delegat din partea fiecărei unităţi militare — companie sau echipaj. Ca urmare a acestui fapt, soldaţii aveau în Soviet un număr mult mai mare de deputaţi decît muncitorii. Secţia muncitori a adoptat cu majoritate de voturi rezoluţia propusă de bolşevici, în care se arăta că sistemul alegerilor pentru Soviet trebuie modificat şi organizat pe baza principiului reprezentării proporţionale : un delegat la o mie de alegători. Şedinţa din 25 august (7 septembrie) a secţiei soldaţi n-a adoptat însă propunerea. Socialiştii-revoluţionari au reuşit să facă să fie adoptată rezoluţia propusă de ei, care menţinea intact vechiul sistem de alegeri. — *154.*

74 *„Proiect de rezoluţie cu privire la momentul politic actual"* a fost întocmit de Lenin pentru a fi prezentat la plenara Comitetului Central al partidului care urma să aibă loc la 3 (16) septembrie. La 3 (16) septembrie n-a avut însă loc o plenară, ci o şedinţă ordinară a C.C., la care n-a fost dezbătută problema situaţiei politice. În procesele-verbale ale C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia din 1917 care s-au păstrat nu există indicii că proiectul de rezoluţie ar fi fost dezbătut în cadrul Comitetului Central. — *155.*

75 Lucrarea *„Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei"* a fost scrisă de Lenin în ilegalitate, la Helsingfors, în zilele de 10—14 (23—27) septembrie 1917. În nr. 25 din 14 (1) octombrie 1917 al ziarului „Rabocii Puti" au fost

www.dacoromanica.ro

publicate ultimele două capitole din lucrare : „Lupta împotriva dezastrului economic şi războiul" şi „Democraţia revoluţionară şi proletariatul revoluţionar". Peste cîteva zile, la 19 (6) octombrie, ziarul a publicat următoarea înştiinţare : „A apărut o nouă broşură a lui N. Lenin, «Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei»".

În anii Puterii sovietice, cartea „Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei" a fost editată de zeci de ori în numeroase limbi ale popoarelor U.R.S.S. Ea a apărut, de asemenea, în limbile engleză, bulgară, spaniolă, chineză, germană, poloneză, cehă, japoneză ş.a. — *163.*

76 *Consfătuirea democratică din Rusia* a fost convocată de Comitetul Executiv Central esero-menşevic al Sovietelor pentru a lua o hotărîre în problema puterii. Scopul real urmărit de organizatorii consfătuirii era însă de a distrage atenţia maselor populare de la faptul că revoluţia lua o amploare din ce în ce mai mare. Fixată iniţial pentru 12 (25) septembrie, consfătuirea a fost amînată apoi şi a avut loc între 14 şi 22 septembrie (între 27 septembrie şi 5 octombrie) 1917 la Petrograd. Au participat peste 1 500 de persoane. Liderii menşevicilor şi ai eserilor au luat toate măsurile pentru a reduce reprezentarea maselor muncitoreşti şi ţărăneşti şi pentru a spori numărul delegaţilor trimişi de diverse organizaţii mic-burgheze şi burgheze, asigurîndu-şi astfel majoritatea la consfătuire. Astfel, a fost mărită reprezentarea organelor de autoadministrare ale oraşelor, care au primit 300 de locuri, zemstvele au primit 200 de locuri, iar cooperativele, care se aflau în mîna menşevicilor şi eserilor, au primit 120 de locuri. Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor însă, care reprezentau majoritatea covîrşitoare a poporului, au primit în total 230 de locuri.

La şedinţa sa din 3 (16) septembrie, C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a hotărît ca partidul bolşevic să participe la consfătuire şi a trimis organizaţiilor de partid locale o scrisoare-circulară în care arăta că este necesar „să depunem toate eforturile pentru a forma un grup cît mai mare şi mai închegat din membrii partidului nostru participanţi la consfătuire" („Corespondenţa Secretariatului C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia cu organizaţiile de partid locale (Martie-octombrie 1917)", 1957, p. 35). Bolşevicii au luat parte la consfătuire, folosind-o drept tribună pentru demascarea menşevicilor şi eserilor.

În scrisoarea „Bolşevicii trebuie să ia puterea", adresată Comitetului Central, Comitetului din Petrograd şi Comitetului din Moscova ale P.M.S.D. (b) din Rusia şi în scrisoarea „Marxismul şi insurecţia" (vezi volumul de faţă, p. 252—254, 255—261), adresată Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin a trasat tactica bolşevicilor în legătură cu Consfătuirea democratică.

Consfătuirea democratică a adoptat o rezoluţie cu privire la organizarea unui preparlament (Consiliul provizoriu al republicii).

www.dacoromanica.ro

Prin instituirea preparlamentului se încerca să se creeze aparența că în Rusia ar fi fost introdus regimul parlamentar. Potrivit hotărîrii guvernului provizoriu, preparlamentul urma să fie numai un organ consultativ pe lîngă guvern.

La 21 septembrie (4 octombrie), C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia a hotărît să recheme pe bolșevicii din prezidiul consfătuirii, fără a părăsi însă consfătuirea. Cu 9 voturi pentru și 8 contra s-a hotărît ca bolșevicii să nu intre în preparlament. Întrucît voturile s-au împărțit în mod egal, hotărîrea definitivă trebuia s-o ia consfătuirea de partid care „urma să se constituie îndată din fracțiunea întrunită la Consfătuirea democratică". În continuare, în procesul-verbal al ședinței C.C. e notat că la consfătuire s-a hotărît cu 77 de voturi contra 50 participarea la preparlament, și hotărîrea a fost confirmată de C.C.

În articolele sale „Eroii falsului și greșelile bolșevicilor", „Din jurnalul unui publicist. Greșelile partidului nostru" și „Criza s-a maturizat" (vezi volumul de față, p. 262—270, 271—277, 287—298), Lenin a supus criticii greșelile de tactică ale bolșevicilor față de Consfătuirea democratică ; el a cerut categoric ieșirea bolșevicilor din preparlament și a subliniat necesitatea concentrării tuturor forțelor în vederea pregătirii insurecției. Comitetul Central al partidului a luat în discuție propunerea lui Lenin și a adoptat o hotărîre cu privire la ieșirea bolșevicilor din preparlament, înfrîngînd rezistența lui Kamenev, a lui Rîkov și a altor capitularzi care susțineau ideea participării la preparlament. La 7 (20) octombrie, în ziua deschiderii preparlamentului, bolșevicii au dat citire unei declarații, după care s-au retras. — *171.*

77 „*Svobodnaia Jizn*" — cotidian ; a apărut la Petrograd de la 2 (15) pînă la 8 (21) septembrie 1917, în locul ziarului „Novaia Jizn", interzis de guvernul provizoriu (vezi adnotarea 5). — *197.*

78 La 31 august (13 septembrie) 1917 Sovietul din Petrograd, pentru prima oară de la înființarea sa, într-o ședință plenară, a adoptat cu o majoritate de 279 de voturi contra 115 și 50 de abțineri rezoluția propusă de fracțiunea bolșevică, care respingea categoric politica de conciliere față de burghezie. Rezoluția chema la trecerea întregii puteri în mîna Sovietelor și trasa un program de transformări revoluționare în țară. După cîteva zile, partidul bolșevic a repurtat încă o mare victorie. La 5 (18) septembrie Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Moscova a adoptat cu o majoritate de 355 de voturi o rezoluție analogă, propusă de bolșevici. — *211.*

79 *Primul Congres general al Sovietelor de deputați ai muncitorilor și soldaților din Rusia* a avut loc la Petrograd între 3 și 24 iunie (16 iunie — 7 iulie) 1917. La congres au participat 1 090 de delegați. Bolșevicii, care pe vremea aceea erau în minoritate în Soviete, aveau 105 delegați. Majoritatea covîrșitoare a delegaților făceau parte din blocul esero-menșevic și din micile grupări care

www.dacoromanica.ro

îl sprijineau. Pe ordinea de zi a congresului erau înscrise 12 probleme: democraţia revoluţionară şi puterea de stat, atitudinea faţă de război, pregătirea alegerilor pentru Adunarea constituantă, problema naţională, problema agrară etc.

V. I. Lenin a rostit la congres la 4 (17) iunie o cuvîntare în problema atitudinii faţă de guvernul provizoriu, iar la 9 (22) iunie o cuvîntare în problema războiului (vezi Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 281—293, 294—309). Bolşevicii au folosit din plin tribuna congresului pentru a demasca politica imperialistă a guvernului provizoriu şi tactica conciliatoristă a menşevicilor şi eserilor, cerînd trecerea întregii puteri în mîna Sovietelor. În toate problemele principale, ei au prezentat şi au susţinut rezoluţii proprii. Cuvîntările bolşevicilor erau adresate nu numai delegaţilor la congres, ci şi maselor largi ale poporului — muncitorilor, ţăranilor şi soldaţilor.

În rezoluţiile ei, majoritatea esero-menşevică a congresului s-a situat pe poziţia sprijinirii guvernului provizoriu, a încuviinţat hotărîrea lui de a începe o ofensivă pe front şi s-a pronunţat împotriva trecerii puterii în mîna Sovietelor. Congresul a ales un Comitet Executiv Central (C.E.C.), care a fiinţat pînă la Congresul al II-lea al Sovietelor şi în care eserii şi menşevicii dispuneau de o majoritate compactă.

Apreciind importanţa congresului, V. I. Lenin a scris că el a arătat „într-un mod deosebit de pregnant" că liderii eserilor şi ai menşevicilor s-au îndepărtat de revoluţie (vezi Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 329). — *214.*

80 „*Russkoe Slovo*" — cotidian; a apărut la Moscova începînd din 1895 (primul număr, de probă, a apărut în 1894); era editat de I. D. Sîtin. Formal un ziar fără partid, el apăra interesele burgheziei ruse de pe poziţii liberale moderate. În 1917 acest ziar a acordat sprijinul său total guvernului provizoriu burghez şi a dus o campanie împotriva lui V. I. Lenin şi a partidului bolşevic.

În noiembrie 1917 a fost suspendat pentru că a publicat informaţii calomnioase antisovietice. Începînd din ianuarie 1918, el a apărut cîtva timp sub denumirile de „Novoe Slovo" şi „Naşe Slovo"; în iulie 1918 a fost suspendat definitiv. — *223.*

81 Scrisorile lui Lenin „*Bolşevicii trebuie să ia puterea*" şi „*Marxismul şi insurecţia*" au fost discutate la şedinţa C.C. din 15 (28) septembrie 1917. Comitetul Central a hotărît să fixeze în viitorul apropiat o adunare a C.C. consacrată dezbaterii problemelor de tactică. Fiind pusă la vot propunerea de a se păstra numai un singur exemplar din scrisorile lui Lenin, 6 persoane au votat pentru, 4 au votat contra, iar 6 s-au abţinut. Kamenev, care era împotriva orientării partidului spre revoluţia socialistă, a propus la şedinţa C.C. un proiect de rezoluţie împotriva propunerilor lui V. I. Lenin cu privire la organizarea insurecţiei

www.dacoromanica.ro

armate. Comitetul Central a respins rezoluţia lui Kamenev. (Vezi „Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918", 1958, p. 55.) — *252.*

82 Vezi „Revoluţie şi contrarevoluţie în Germania" (K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 99).

Lucrarea „Revoluţie şi contrarevoluţie în Germania" a fost scrisă de F. Engels şi publicată în 1851—1852 într-o serie de articole în ziarul „New York Daily Tribune", sub semnătura lui Marx. Marx intenţionase să scrie el lucrarea, dar, fiind ocupat cu studiile economice, a încredinţat lui Engels această sarcină. În cursul elaborării ei, Engels a cerut în permanenţă sfatul lui Marx. El îi trimitea articolele înainte de a le da la tipar. Abia după publicarea corespondenţei dintre Marx şi Engels a devenit cunoscut faptul că lucrarea a fost scrisă de Engels. — *254.*

83 *Aleksandrinka* — Teatrul Aleksandrinski din Petrograd, unde şi-a ţinut lucrările Consfătuirea democratică.

Petropavlovka — fortăreaţa Petropavlovskaia, situată în faţa Palatului de iarnă, pe celălalt mal al Nevei. În timpul ţarismului, aici erau închişi deţinuţii politici. Fortăreaţa Petropavlovskaia dispunea de un mare arsenal şi era un important punct strategic al Petrogradului. Astăzi, aici funcţionează muzeul de istorie a revoluţiei. — *260.*

84 Articolul *„Eroii falsului şi greşelile bolşevicilor"* a fost publicat pentru prima dată în ziarul „Rabocii Puti" nr. 19 din 7 octombrie (24 septembrie) 1917, într-o formă prescurtată, sub titlul „Eroii falsului". Partea din articol în care Lenin critică greşelile bolşevicilor în legătură cu Consfătuirea democratică, precum şi greşelile lui Zinoviev şi Kamenev n-a fost publicată în ziar. A fost omis următorul text: 1) de la cuvintele „Ar fi oare de mirare..." pînă la: „Şi acum ajung la greşelile bolşevicilor" (volumul de faţă, p. 266); 2) de la cuvintele „Din cei 136 de deputaţi ai lor, bolşevicii ar fi trebuit să lase..." pînă la cuvintele „revoluţia în creştere printr-un joc de-a arşicele" (p. 267); 3) de la cuvintele „care, evident, n-a făcut decît să dea kornilovistului Kerenski un răgaz..." pînă la cuvintele „Zece soldaţi sau muncitori..." (p. 267—269); 4) de la cuvintele „De ce să nu fi «folosit» aceleaşi delegaţii proletare..." pînă la sfîrşitul articolului. După toate probabilităţile, la acest fapt s-a referit Lenin în primul rînd cînd, în capitolul VI al articolului „Criza s-a maturizat", destinat a fi distribuit membrilor Comitetului Central, ai Comitetului din Petrograd, ai Comitetului din Moscova şi ai Sovietelor, a scris cu indignare că Organul Central taie din articolele sale pasajele referitoare la „greşelile vădite ale bolşevicilor..." (p. 297).

În prima, în a doua şi a treia ediţie a Operelor lui V. I. Lenin, articolul a fost tipărit după ziarul „Rabocii Puti". Articolul a fost publicat pentru prima oară în întregime, după manuscris, în ediţia a 4-a a Operelor lui V. I. Lenin, volumul 26. — *262.*

www.dacoromanica.ro

85 *„Liberdani"* — poreclă ironică dată liderilor menşevicilor Liber şi Dan şi partizanilor lor în urma apariţiei unui foileton al lui D. Bednîi, intitulat „Liberdan", în ziarul bolşevic din Moscova „Soţial-Demokrat" (nr. 141 din 25 august (7 septembrie) 1917). — *262.*

86 *„Rabocii Puti"* — cotidian, Organul Central al partidului bolşevic ; a apărut de la 3 (16) septembrie pînă la 26 octombrie (8 noiembrie) 1917, în locul ziarului „Pravda", interzis de guvernul provizoriu. Începînd de la 27 octombrie (9 noiembrie), ziarul „Pravda" a început să apară sub vechea sa denumire. — *268.*

87 *„Soţial-Demokrat"* — cotidian, organ al Biroului regional Moscova, al Comitetului din Moscova, iar mai tîrziu şi al Comitetului districtual Moscova ale P.M.S.D. (b) din Rusia ; a apărut din martie 1917 pînă în martie 1918. Din redacţia ziarului au făcut parte, în diferite perioade, M. S. Olminski, I. I. Skvorţov-Stepanov, A. A. Solţ, E. M. Iaroslavski ş.a.

În ziarul „Soţial-Demokrat" au fost publicate o serie de articole şi documente ale lui V. I. Lenin : „Scrisori din depărtare. Scrisoarea întîi", „Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluţie", „Cuvîntare cu privire la atitudinea faţă de guvernul provizoriu 4 (17) iunie", rostită la primul Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia, articolul „Criza s-a maturizat" ş.a. (vezi Opere complete, vol. 31, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 11—23, 115—120 ; vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 281—293 ; volumul de faţă, p. 287—298). În martie 1918, în urma mutării guvernului sovietic şi a C.C. al partidului la Moscova, ziarul „Soţial-Demokrat" s-a contopit cu ziarul „Pravda". — *268.*

88 *Fortul Ino* — fortificaţie la graniţa cu Finlanda care împreună cu Kronstadtul apăra căile de acces spre Petrograd. — *279.*

89 Este vorba de K. Wiik, deputat în Seimul finlandez, la a cărui vilă de la staţia Malmö, V. I. Lenin s-a oprit o zi în drum spre Helsingfors. — *281.*

90 Culegerea „Materiale cu privire la revizuirea programului partidului", publicată de Biroul regional al regiunii industriale Moscova al P.M.S.D.R. în 1917, cuprindea articole ale lui V. Miliutin, V. Sokolnikov, A. Lomov şi V. Smirnov. Materialele erau publicate, după cum se arăta în prefaţa la culegere, în legătură cu proiectata convocare a congresului partidului, la care urma să fie dezbătută problema revizuirii programului. În articolul „Cu privire la revizuirea programului partidului" (vezi volumul de faţă, p. 367—398), V. I. Lenin a analizat şi a supus unei critici minuţioase articolele lui V. Sokolnikov şi V. Smirnov din culegere. — *282.*

www.dacoromanica.ro

91 *Cea de-a III-a Conferință zimmerwaldiană* a avut loc între 5 și 12 septembrie 1917 la Stockholm. În articolul publicat, Lenin a arătat că componența conferinței a fost „eterogenă", deoarece s-au adunat reprezentanți ai partidelor socialiste, „...oameni care în mod inevitabil sînt într-un inevitabil dezacord în ceea ce privește orientarea *fundamentală* a politicii lor". Din partea C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia au participat la conferință V. V. Vorovski și N. A. Semașko. La conferință a participat și I. C. Frimu din partea mișcării socialiste române.

Pe ordinea de zi a conferinței au figurat următoarele probleme: 1) Raportul Comisiei socialiste internaționale; 2) Incidentul R. Grimm; 3) Atitudinea față de Conferința pentru pace de la Stockholm și 4) Lupta pentru pace și mișcarea zimmerwaldiană din diferite țări.

Conferința a dezbătut „cazul R. Grimm". Grimm fusese demascat în Rusia ca emisar al ministrului elvețian Hoffmann, cu misiunea de a tatona terenul în vederea unei păci separate în interesul imperialismului german. Între timp, el a fost eliberat din postul de președinte al Comisiei socialiste internaționale; conferința a confirmat excluderea lui Grimm din C.S.I., considerînd că atitudinea lui este inadmisibilă. Lenin a considerat că o asemenea hotărîre este nesatisfăcătoare.

În timpul discuțiilor cu privire la atitudinea ce urma să fie adoptată de Internaționala a II-a față de Conferința pentru pace de la Stockholm a socialiștilor, o parte din delegați s-au pronunțat pentru participarea la această conferință, iar menșevicii ruși au primit un mandat imperativ de a rămîne la Conferința zimmerwaldiană numai în cazul cînd ea va participa în întregime la Conferința de la Stockholm.

În numele Comitetului Central și al Biroului din străinătate al Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia și în numele social-democrației poloneze, V. V. Vorovski a rostit la conferință o cuvîntare, în care i-a demascat cu toată vehemența pe menșevici și pe tovarășii lor de idei. El a cerut să se adopte o rezoluție cu privire la situația din Rusia. Însă majoritatea centristă a conferinței a refuzat să adopte o astfel de rezoluție, invocînd insuficienta cunoaștere a situației din această țară.

Manifestul lansat de conferință chema pe muncitorii și muncitoarele din toate țările să organizeze o grevă generală internațională împotriva războiului. În manifest nu și-au găsit expresia lozincile social-democrației revoluționare cu privire la transformarea războiului imperialist în război civil și la înfrîngerea „propriului" guvern din fiecare țară beligerantă. Conferința a III-a zimmerwaldiană a constituit o deplină confirmare a concluziei lui Lenin cu privire la falimentul total al Uniunii zimmerwaldiene, la necesitatea unei rupturi imediate cu ea și la crearea Internaționalei a III-a, Comuniste. Conferința a III-a zimmerwaldiană a fost ultima conferință a acestei uniuni.

www.dacoromanica.ro

În articol, Lenin menționează data conferinței, greșit indicată de ziarul menșevic „Iskra". — *284.*

92 *„Iskra"* — ziar al menșevicilor internaționaliști; a apărut la Petrograd de la 26 septembrie (9 octombrie) pînă la 4 (17) decembrie 1917.

Menșevicii internaționaliști — o aripă nu prea numeroasă a partidului menșevic, care în anii primului război mondial nu s-au situat în mod consecvent pe poziții internaționaliste. A avut ca reprezentanți mai de seamă pe L. Martov, I. Larin, A. Martînov și alții. În aprilie-iunie 1917, menșevicii internaționaliști au editat revista lunară „Internațional".

Menșevicii internaționaliști s-au situat pe poziții centriste. Criticîndu-i pe social-șovinești, ei s-au temut, în același timp, să meargă pînă la o ruptură organizatorică cu ei, s-au pronunțat împotriva tezelor fundamentale ale tacticii leniniste a partidului bolșevic în problemele războiului, păcii și revoluției.

Bolșevicii au făcut cîteva încercări de a uni forțele internaționaliștilor, în vederea unor acțiuni comune împotriva social-șovioiștilor. În februarie 1915, într-o scrisoare adresată redacției ziarului „Naşe Slovo", V. I. Lenin a propus un proiect de declarație cu privire la strîngerea forțelor internaționaliștilor și la o ruptură cu social-șoviniștii (vezi Opere, vol. 21, București, Editura politică, 1959, p. 111—114). Dar menșevicii internaționaliști n-au mers pînă la o ruptură definitivă cu social-șoviniștii. Problema unirii internaționaliștilor a fost pusă la Conferința organizației orășenești Petrograd și la Conferința a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia, precum și la Congresul al VI-lea al partidului. În opoziție cu lozinca oportunistă a unității cu social-șoviniștii, Congresul al VI-lea a lansat „lozinca revoluționară de clasă: unitatea tuturor internaționaliștilor, care au rupt-o în fapt cu menșevicii imperialiști", chemînd toate elementele revoluționare ale social-democrației „să rupă... legătura organizatorică cu defensiștii și să se unească în jurul P.M.S.D.R." („Rezoluțiile și hotărîrile congreselor, conferințelor Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale plenarelor C.C.", partea I, București, E.P.L.P. 1954, p. 401). Din vina liderilor menșevicilor internaționaliști Martov și Astrov, care au pus o serie de condiții inacceptabile, unificarea n-a avut loc.

După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, o parte din menșevicii internaționaliști au trecut în lagărul dușmanilor fățiși ai Puterii sovietice și au emigrat. O altă parte din aceștia au recunoscut Puterea sovietică și au lucrat în instituții sovietice. O serie de reprezentanți ai acestui grup au intrat în partidul bolșevic. — *284.*

93 *„Politiken"* — ziar al social-democraților de stînga suedezi, care în 1917 au format Partidul social-democrat de stînga din Suedia; a apărut la Stockholm începînd de la 27 aprilie 1916.

www.dacoromanica.ro

Din noiembrie 1917 a apărut sub denumirea de „Folkets Dagblad Politiken". La ziar au colaborat zimmerwaldienii de stînga din Germania, Rusia, Franţa şi alte ţări. În 1921, după ce Partidul social-democrat de stînga s-a afiliat la Internaţionala Comunistă şi a căpătat denumirea de partid comunist, ziarul a devenit organul său de presă. După scindarea partidului comunist, în octombrie 1929, ziarul a devenit organul de presă al aripii sale de dreapta. Editarea ziarului a încetat în mai 1945.

„*Työmies*" — ziarul Partidului social-democrat din Finlanda; a apărut la Helsingfors din martie 1895 pînă în 1918. — *284.*

94 „*The Internationalist*" — săptămînal, organul de presă al aripii de stînga a socialiştilor; a fost editat la începutul anului 1917 la Boston de către Liga propagandei socialiste din America. Din redacţia ziarului făceau parte internaţionalişti din S.U.A. şi din alte ţări: D. Williams, H. A. Gibbs, M. S. Zartarian, D. Rozin, S. I. Rutgers, A. S. Edwards. — *285.*

95 Articolul „*Criza s-a maturizat*" a fost scris de Lenin la Vîborg. Articolul era conceput în şase capitole, din care ultimul nu urma să fie dat publicităţii, ci urma *să fie „distribuit* membrilor *Comitetului Central, ai Comitetului din Petrograd, ai Comitetului din Moscova* şi ai *Sovietelor*". Din articol s-au păstrat numai manuscrisele ultimelor două capitole (V şi VI din articol). În nr. 30 din 20 (7) octombrie 1917 al ziarului „Rabocii Puti", în care a apărut pentru prima oară acest articol, au fost publicate nu cinci, ci patru capitole, unul fiind omis. Capitolul al cincilea din articol a apărut în locul capitolului al patrulea, fapt stabilit în urma confruntării textului din ziar cu manuscrisul capitolului al cincilea.

Articolul „Criza s-a maturizat" a fost publicat în numeroase periodice bolşevice. El a fost publicat în ziarele „Soţial-Demokrat" (Moscova), „Proletarskoe Delo" (Kronstadt), „Burevestnik" (Minsk), „Proletarskaia Pravda" (Tula), „Vpered" (Ufa), „Bakinskii Rabocii", „Uralskii Rabocii", „Krasnoiarskii Rabocii" ş.a. — *287.*

96 V. I. Lenin se referă la acţiunile revoluţionare ale marinarilor din flota germană din august 1917. Acţiunea a fost condusă de organizaţia revoluţionară a marinarilor, care pe la sfîrşitul lunii iulie 1917 număra 4 000 de membri. În fruntea organizaţiei se găseau marinarii Max Reichpitsch şi Albin Kebis de pe vasul „Frederic cel Mare". Organizaţia a hotărît să lupte pentru o pace democratică şi să pregătească o răscoală. La începutul lunii august, în flotă au început acţiuni revoluţionare deschise. Marinarii de pe vasul de linie „Prinţul-regent Luitpold", care se afla la Wilhelmshafen, au coborît cu de la sine putere pe ţărm şi au pornit lupta pentru eliberarea tovarăşilor lor arestaţi mai înainte pentru o grevă; la 16 august, pe vasul „Westfalia", fochiştii au declarat grevă. Concomitent s-a răsculat şi echipajul

www.dacoromanica.ro

de pe crucişătorul „Nürnberg", care se afla în larg. Mişcarea din rîndurile marinarilor s-a extins şi pe navele din mai multe escadre care se aflau la Wilhelmshafen. Acţiunile revoluţionare din flota germană au fost reprimate cu cruzime. Conducătorii mişcării, Reichpitsch şi Kebis, au fost executaţi prin împuşcare, iar ceilalţi marinari care au participat activ la mişcare au fost condamnaţi la muncă silnică pe termen lung. — *287.*

97 Lenin se referă la cuvîntarea rostită la şedinţa Sovietului din Petrograd din 21 septembrie (4 octombrie) 1917 de ofiţerul Dubasov, sosit de pe front. În cuvîntarea sa, Dubasov a declarat: „Orice aţi spune aici, soldaţii nu vor să mai lupte". — *293.*

98 „*Russkie Vedomosti*" — ziar; a apărut la Moscova începînd din 1863; exprima concepţiile intelectualităţii liberale moderate. Începînd din 1905, ziarul a devenit organul aripii de dreapta a partidului cadet. Lenin a arătat că ziarul „Russkie Vedomosti" îmbina într-un mod sui-generis „cadetismul *de dreapta* cu o oarecare doză de narodnicism" (Opere complete, vol. 23, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 205). În 1918 ziarul „Russkie Vedomosti" a fost interzis o dată cu celelalte ziare contrarevoluţionare. — *293.*

99 Lenin se referă la greva generală a muncitorilor şi funcţionarilor de la căile ferate din Rusia, care cereau mărirea salariului. Greva a început în noaptea de 23 spre 24 septembrie (6 spre 7 octombrie) 1917, cuprinzînd întreaga reţea de cale ferată a ţării. Guvernul provizoriu a dat alarma. Presa burgheză a desfăşurat o campanie de aţîţări împotriva greviştilor de la căile ferate.

Chestiunea grevei feroviarilor a fost discutată la şedinţa Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia din 24 septembrie (7 octombrie). În apelul „În ajutorul feroviarilor", publicat în ziarul „Rabocii Puti", C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, demascînd politica contrarevoluţionară a guvernului provizoriu, chema întregul proletariat să creeze feroviarilor o atmosferă de profundă simpatie, să-i ferească de prigoana şi de atacurile provocatoare din partea contrarevoluţiei şi să ia toate măsurile pentru ca greva lor să nu fie izolată şi înăbuşită. Greva a luat sfîrşit în noaptea de 26 spre 27 septembrie (9 spre 10 octombrie) 1917, după ce guvernul provizoriu a satisfăcut parţial revendicările feroviarilor. — *294.*

100 Este vorba de poziţia lui Kamenev, Zinoviev, Troţki şi a partizanilor lor. Kamenev şi Zinoviev s-au ridicat împotriva planului lui Lenin de pregătire a insurecţiei armate, susţinînd că clasa muncitoare din Rusia n-ar fi capabilă să înfăptuiască revoluţia socialistă. Ei s-au rostogolit pe poziţia menşevicilor, care apărau republica burgheză. Troţki insista ca insurecţia să fie amînată pînă la convocarea celui de-al II-lea Congres general al Sovietelor din Rusia, ceea ce însemna de fapt zădăr-

www.dacoromanica.ro

nicirea ei, deoarece guvernul provizoriu căpăta astfel posibilitatea de a concentra în preajma deschiderii congresului forţe pentru înfrîngerea insurecţiei. — *295.*

101 Articolul *„Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat?"* a fost scris de Lenin la Vîborg, la sfîrşitul lunii septembrie — 1 (14) octombrie 1917. El a fost publicat pentru prima oară în octombrie 1917, în revista „Prosveşcenie" nr. 1—2.

„Prosveşcenie" — revistă teoretică bolşevică lunară ; a apărut legal la Petersburg din decembrie 1911 pînă în iunie 1914. Tirajul ei se ridica la 5 000 de exemplare.

Revista a fost fondată din iniţiativa lui V. I. Lenin. A avut drept colaboratori pe V. V. Vorovski, A. I. Ulianova-Elizarova, N. K. Krupskaia, M. S. Olminski, I. V. Stalin şi M. A. Saveliev. A. M. Gorki a fost atras de Lenin la conducerea rubricii literare a revistei. Lenin, care pe vremea aceea se afla la Paris, iar apoi la Cracovia şi la Poronino, conducea revista „Prosveşcenie", redacta articole şi întreţinea o corespondenţă regulată cu membrii colegiului de redacţie.

Revista demasca pe oportunişti-lichidatori, otzovişti şi troţkişti —, precum şi pe naţionaliştii burghezi, punea în lumină lupta dusă de clasa muncitoare în condiţiile noului avînt revoluţionar, populariza lozincile lansate de bolşevici în campania electorală pentru Duma a IV-a de stat ; ea lua atitudine împotriva revizionismului şi centrismului din partidele Internaţionalei a II-a. Această revistă a jucat un rol important în educarea marxistă, internaţionalistă a muncitorilor înaintaţi din Rusia.

În ajunul primului război mondial, în iunie 1914, revista „Prosveşcenie" a fost interzisă de guvernul ţarist. Ea şi-a reluat apariţia în toamna anului 1917, dar a apărut doar un singur număr (dublu). În acest număr, în afară de articolul lui V. I. Lenin „Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat?", au fost publicate articolul său „Cu privire la revizuirea programului partidului", precum şi articolul lui V. Miliutin „Cu privire la rezultatele celui de-al VI-lea Congres al P.M.S.D.R.", al lui F. Mehring „Marx în emigraţie", al lui A. Lomov „Războiul şi economia naţională în Germania" şi altele. — *303.*

102 Faptul amintit de V. I. Lenin s-a petrecut la şedinţa din 4 (17) iunie 1917 a primului Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia. În timp ce menşevicul Ţereteli, ministru în guvernul provizoriu, vorbea de la tribună, susţinînd că în Rusia nu există un partid politic care să se declare gata să preia singur întreaga putere, V. I. Lenin, de la locul său, în numele partidului bolşevic, i-a dat acestuia replica : „Există un asemenea partid !", iar în cuvîntarea rostită apoi de la tribuna congresului a declarat că partidul bolşevic este oricînd „gata să preia întreaga putere" (Opere complete, vol. 32, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 284). — *306.*

www.dacoromanica.ro

103 „*Znamea Truda*" — cotidian ; organ de presă al Comitetului din Petrograd al partidului socialiştilor-revoluţionari ; a început să apară de la 23 august (5 septembrie) 1917. Începînd cu nr. 59 din 1 (14) noiembrie 1917 a apărut ca organ al Comitetului din Petrograd al partidului socialiştilor-revoluţionari şi al fracţiunii socialiştilor-revoluţionari de stînga din C.E.C. de la Congresul al II-lea general al Sovietelor din Rusia. Începînd cu nr. 105 din 28 decembrie 1917 (10 ianuarie 1918), ziarul a devenit organul central al partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga. A fost suspendat în iulie 1918, în timpul rebeliunii socialiştilor-revoluţionari de stînga. — *314.*

104 Vezi *K. Marx* şi *F Engels.* Opere alese în două volume, vol. II, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1955, ed. a II-a, p. 506. — *336.*

105 Lenin se referă la scrisoarea lui F. Engels către F. A. Sorge din 22 februarie 1888. — *344.*

106 Vezi *K. Marx* şi *F. Engels.* Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 99—100. — *351.*

107 Datele menţionate în text de V. I. Lenin au următoarea semnificaţie : la 28 februarie (13 martie) a avut loc revoluţia burghezo-democratică din februarie ; la 30 septembrie (13 octombrie) guvernul provizoriu a fixat iniţial convocarea Adunării constituante ; ulterior ea a fost amînată pentru 28 noiembrie (11 decembrie) 1917. — *354.*

108 V. I. Lenin citează cuvintele lui N. Suhanov din articolul său „Iaraşi se aude bubuit de tunet", publicat în ziarul „Novaia Jizn".

În clădirea Institutului Smolnîi şi-au avut sediul începînd din luna august 1917 fracţiunile bolşevice din Comitetul Executiv Central din Rusia şi din Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. În octombrie s-a instalat acolo şi Comitetul militar-revoluţionar. — *355.*

109 Scrisoarea lui V. I. Lenin a fost discutată la 5 (18) octombrie 1917, la şedinţa Comitetului din Petersburg al P.M.S.D.(b) din Rusia, care a fost prezidată de M. I. Kalinin. La şedinţă, V. Volodarski şi M. Laşevici s-au pronunţat împotriva directivei lui Lenin cu privire la insurecţia armată. În cuvîntarea sa, Laşevici a declarat că nu trebuie forţate lucrurile, ci trebuie să se aştepte convocarea congresului Sovietelor. M. I. Kalinin, I. A. Rahia, M. I. Laţis şi alţii le-au dat acestora o ripostă hotărîtă în cuvîntările lor. Majoritatea participanţilor la şedinţă au sprijinit directiva cu privire la insurecţia armată expusă în scrisoarea lui Lenin.

La Moscova, scrisoarea a fost discutată în Comitetul din Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia, la şedinţa activiştilor de partid cu munci de conducere. La 7 (20) octombrie Comitetul din Moscova a adoptat o rezoluţie în care a trasat sarcina de

www.dacoromanica.ro

a porni imediat lupta pentru putere. La 10 (23) octombrie Conferința orășenească din Moscova a bolșevicilor a adoptat o rezoluție în care declara că numai răsturnarea guvernului Kerenski și înlocuirea lui cu un guvern muncitoresc și țărănesc va face posibilă înfăptuirea următoarelor măsuri revoluționare: trecerea pămîntului în mîna țăranilor, propunerea unei păci drepte tuturor popoarelor, luptă energică împotriva dezastrului economic. Conferința a trasat sarcină Comitetului din Moscova să ia măsuri „ca forțele revoluției să fie gata de luptă".

„Scrisoarea către Comitetul Central, către Comitetul din Moscova, către Comitetul din Petrograd și către membrii bolșevici ai Sovietelor din Petrograd și Moscova" a apărut în prima ediție a Operelor lui V. I. Lenin sub titlul „Scrisoare către Comitetul din Petrograd și Comitetul din Moscova ale P.M.S.D.(b) din Rusia" (vezi vol. XIV, partea a II-a, p. 266—267). În toate edițiile ulterioare ale Operelor, precum și în volumul de față, titlul documentului a fost dat în conformitate cu sursa — copia dactilografiată aflată la Arhiva centrală de partid a Institutului de marxism-leninism. — *356.*

110 *„Tezele pentru raportul la Conferința din 8 octombrie a organizației Petersburg, precum și pentru rezoluție și pentru mandatul celor care urmează să fie aleși delegați la congresul partidului"* se publică pentru prima oară în întregime, inclusiv ultimul capitol „În legătură cu lista de candidați pentru Adunarea constituantă" și cu observațiile la acesta. Acest capitol nu figurează în prima ediție a Operelor lui V. I. Lenin (vol. XIV, partea a II-a), precum și în ediția a patra a Operelor (vol. 26). În edițiile a doua și a treia ale Operelor (vol. XXI) el a fost publicat incomplet.

A III-a Conferință a organizației orășenești Petrograd a P.M.S.D.(b) din Rusia a avut loc între 7 și 11 (20 și 24) octombrie 1917. Au participat 92 de delegați cu drept de vot deliberativ și 40 de delegați cu drept de vot consultativ. Conferința l-a ales pe V. I. Lenin președinte de onoare. Tezele lui Lenin au stat la baza rezoluțiilor adoptate de conferință. În rezoluția asupra momentului actual, conferința a declarat că sînt necesare răsturnarea guvernului Kerenski și înlocuirea lui cu un guvern revoluționar muncitoresc-țărănesc, singurul care poate da pămînt țăranilor și scăpa țara de război și dezastru. Conferința a adoptat rezoluțiile „Cu privire la Garda roșie" și „Cu privire la greva foamei declarată de deținuții politici în legătură cu cazul «din 3 (16) — 5 (18) iulie»". În rezoluțiile conferinței se sublinia că „ne aflam în ajunul insurecției proletare de masă" și se exprima convingerea fermă că ea va fi o insurecție victorioasă. Conferința a discutat problema alegerilor pentru Adunarea constituanta. V. I. Lenin a fost propus printre primii candidați din partea orașului Petrograd. La ședința din 11 (24) octombrie s-a dat citire „Scrisorii către Conferința orășenească a organizației Petrograd" (vezi volumul de față, p. 280—282), trimise

www.dacoromanica.ro

de Lenin. Conferința a avut o deosebită însemnătate în opera de pregătire a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. — *358.*

111 *Interraioniștii* — membrii organizației interraionale a social-democraților unificați, care a luat ființă în noiembrie 1913 la Petersburg, sub steagul luptei pentru unitatea P.M.S.D.R. Camuflîndu-se sub lozinca unității, încercînd să unifice organizația bolșevică și pe cea menșevică din Petersburg, interraioniștii au creat de fapt o organizație a lor fracționistă. În această organizație au intrat menșevicii-troțkiști, precum și o parte din foștii bolșevici care aveau o atitudine împăciuitoristă față de oportuniști.

În timpul primului război mondial, interraioniștii s-au situat pe poziții centriste ; ei recunoșteau că războiul are un caracter imperialist, erau împotriva social-șovinismului, dar nu erau de acord să se treacă la o ruptură totală cu menșevicii.

În 1917 organizația interraionistă, din care făceau parte V. Volodarski, A. Ioffe, A. Lunacearski, D. Manuilski, L. Troțki, M. Urițki, I. Iurenev și alții, a declarat că este de acord cu linia partidului bolșevic. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia, o organizație interraională (compusă din aproximativ 4 000 de membri) care a rupt legăturile cu menșevicii-defensiști a fost primită în partidul bolșevic. Evenimentele ulterioare au arătat că unii interraioniști (Lunacearski, Manuilski, Volodarski, Urițki și alții) s-au debarasat într-adevăr de trecutul lor centrist și au devenit activiști de seamă ai partidului bolșevic. Însă Troțki, intrînd în rîndurile partidului bolșevic, n-a devenit bolșevic, ci a dus o luptă fățișă și ascunsă împotriva leninismului, împotriva politicii partidului. El a devenit un dușman înrăit al leninismului, al Statului sovietic și al întregii mișcări comuniste internaționale.

Interraioniștii au scos un organ al lor de presă, revista „Vpered" (în 1915 a apărut un singur număr, tipărit ilegal). Apariția revistei a fost reluată în 1917 : din iunie pînă în august a apărut legal, ca organ al Comitetului interraional din Petersburg al social-democraților unificați (internaționaliști) ; au fost scoase în total 8 numere. După Congresul al VI-lea al partidului, componența redacției a fost schimbată, iar nr. 9 al revistei a apărut ca organ al C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia. În septembrie, în urma unei hotărîri a Comitetului Central, revista și-a încetat apariția. — *361.*

112 Congresul Sovietelor din Regiunea de nord urma la început să fie convocat la 8 (21) octombrie 1917 la Helsingfors. La 5 (18) octombrie Comitetul Central al P.M.S.D.(b) din Rusia a hotărît să țină congresul la Petrograd, amînîndu-l pentru 10 (23) octombrie. Congresul s-a deschis la 11 (24) octombrie și a luat sfîrșit la 13 (26) octombrie. Au trimis reprezentanți la congres Sovietele din : Petrograd, Moscova, Novgorod, Staraia Russa, Borovici, Revel, Iuriev, Arhanghelsk, Kronstadt, Gatcina, Țarskoe

www.dacoromanica.ro

Selo, Sestroreţk, Vîborg, Helsingfors şi din alte localităţi. Numărul delegaţilor era de 94, dintre care 51 bolşevici. În legătură cu faptul că C.E.C. esero-menşevic al Sovietelor a adoptat o rezoluţie în care a declarat că congresul Sovietelor din regiunea de nord „nu este un congres regional oficial", ci doar „o consfătuire neoficială a mai multor Soviete", fracţiunea menşevică a părăsit în mod demonstrativ congresul. Pe ordinea de zi a congresului figurau următoarele probleme: 1) dările de seamă ale Sovietelor locale; 2) momentul actual; 3) problema agrară; 4) situaţia militară-politică a ţării; 5) Congresul general al Sovietelor; 6) Adunarea constituantă; 7) Problema organizatorică.

Lenin a acordat o deosebită importanţă congresului. La 8 (21) octombrie el a scris „Scrisoarea către tovarăşii bolşevici participanţi la Congresul regional al Sovietelor din Regiunea de nord" (vezi volumul de faţă, p. 402—408). Scrisoarea lui Lenin a fost discutată în fracţiunea bolşevică a congresului în dimineaţa zilei de 11 (24) octombrie. În rezoluţia asupra momentului actual pe care a adoptat-o, congresul a subliniat că numai trecerea imediată a întregii puteri în mîna Sovietelor atît în capitală cît şi în provincie poate salva ţara şi revoluţia. Congresul a adresat un apel către ţărani, chemîndu-i să sprijine proletariatul în lupta sa pentru putere. Congresul a ales Comitetul regional de nord, format din 17 membri, din care 11 bolşevici şi 6 socialişti-revoluţionari de stînga. Hotărîrile congresului au avut o deosebită însemnătate în pregătirea, organizarea şi mobilizarea tuturor forţelor pentru victoria Marii Revoluţii Socialiste din Octombrie. — *364.*

113 La 6 (19) septembrie 1917 secţia soldaţi a Sovietului din Petrograd a adoptat o rezoluţie în care protesta categoric împotriva proiectatei mutări a guvernului provizoriu de la Petrograd la Moscova. În rezoluţie se arăta că, dacă „guvernul provizoriu nu este în stare să apere Petrogradul, el este dator sa încheie pace sau să cedeze locul unui alt guvern". — *364.*

114 Este vorba de Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia, care a avut loc la Petrograd între 24 şi 29 aprilie (7 şi 12 mai) 1917. — *369.*

115 F. Engels. „Contribuţii la critica proiectului de program social-democrat din 1891" („Die Neue Zeit", Bd. 1, nr. 1, 1901—1902). — *378.*

116 *Grupul „Spartacus" („Die Internationale")* — organizaţie revoluţionară a social-democraţilor de stînga germani; a fost format la începutul războiului imperialist mondial de către K. Liebknecht, R. Luxemburg, F. Mehring, C. Zetkin, J. Marchlewski, L. Joghihes (Tyszka), W. Pieck.

„Tezele cu privire la sarcinile social-democraţiei internaţionale" ale grupului „Spartacus" au fost elaborate de R. Luxem-

www.dacoromanica.ro

burg, cu colaborarea lui K. Liebknecht, F. Mehring şi C. Zetkin. Tezele au fost adoptate la Conferinţa pe întreaga Germanie a social-democraţilor de stînga din ianuarie 1916. La această conferinţă, grupul „Spartacus" s-a constituit din punct de vedere organizatoric şi a hotărît să poarte denumirea de grupul „Die Internationale".

Începînd din 1916, în afară de manifestele politice care au fost scoase în 1915, grupul „Die Internationale" a trecut la editarea şi difuzarea ilegală a „Scrisorilor politice" sub semnătura „Spartacus" (au apărut regulat pînă în octombrie 1918); de atunci, grupul „Die Internationale" a început să se numească şi grupul „Spartacus". Spartachiştii au desfăşurat o propagandă revoluţionară în mase, au organizat acţiuni de masă împotriva războiului, au condus greve, au demascat caracterul imperialist al războiului mondial şi trădarea liderilor oportunişti ai social-democraţiei. Spartachiştii au făcut însă serioase greşeli în unele dintre cele mai importante probleme de teorie şi politică: ei negau posibilitatea războaielor de eliberare naţională în epoca imperialismului, nu se situau pe o poziţie consecventă în problema lozincii transformării războiului imperialist în război civil, subapreciau rolul partidului proletariatului de avangardă a clasei muncitoare, se temeau de o ruptură categorică cu oportuniştii. Lenin a criticat în repetate rînduri greşelile social-democraţilor germani de stînga, ajutîndu-i să se situeze pe o poziţie justă (vezi lucrările „Broşura lui Junius", „Programul militar al revoluţiei proletare" ş.a. Opere complete, vol. 30, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 1—16, 133—145).

În aprilie 1917, spartachiştii au intrat în Partidul social-democrat independent din Germania, partid centrist, păstrînd însă în acest partid independenţa organizatorică. În noiembrie 1918, în timpul revoluţiei din Germania, spartachiştii au rupt cu „independenţii", s-au constituit în „Uniunea Spartacus" şi au publicat la 14 decembrie 1918 programul lor. La Congresul de constituire (30 decembrie 1918 — 1 ianuarie 1919), spartachiştii au creat Partidul Comunist din Germania. — *379*.

117 *Tribuniştii* — membri ai Partidului social-democrat din Olanda, al cărui organ de presă era ziarul „De Tribune". Liderii tribuniştilor au fost D. Wynkoop, H. Gorter, A. Panneckoek, H. Roland-Holst. Tribuniştii nu alcătuiau un partid revoluţionar consecvent, ci reprezentau aripa stîngă a mişcării muncitoreşti din Olanda; în anii războiului imperialist mondial, ei s-au situat în general pe poziţii internaţionaliste.

În 1918 tribuniştii au întemeiat Partidul Comunist din Olanda. — *394*.

118 „*Liga propagandei socialiste*" din America s-a constituit în 1915 la Boston ca grup independent în cadrul Partidului socialist, membrii săi avînd carnet de membru de partid şi plătind cotizaţii. Liga propagandei socialiste se situa pe platforma stîngii

www.dacoromanica.ro

zimmerwaldiene ; în jurul ei au început să se grupeze elementele revoluționare din Partidul socialist.

După Revoluția Socialistă din Octombrie a creat Comitetul de informație bolșevică, care demasca minciunile și calomniile raspîndite de presa burgheză și reformistă în legătură cu Republica sovietică. În perioada intervenției militare străine, L.P.S. a lansat lozinca „Jos mîinile de pe Rusia Sovietică !". — *394.*

119 *Partidul muncitoresc socialist din America* a luat ființă în 1876, la Congresul de unificare de la Philadelphia, ca rezultat al fuzionării secțiilor americane ale Internaționalei I și a altor organizații socialiste. Lucrările congresului s-au desfășurat sub conducerea lui F. A. Sorge, tovarăș de luptă al lui Marx și Engels. Majoritatea covîrșitoare a partidului o constituiau emigranții, care aveau slabe legături cu muncitorii americani. În primii ani, rolul conducător în acest partid l-au avut lassalleenii, care au comis o serie de greșeli cu caracter dogmatic și sectar. O parte din conducători considerau că principala sarcină a partidului este activitatea parlamentara și subapreciau importanța conducerii luptei economice a maselor, în timp ce alții cădeau în trade-unionism și anarhism. Șovăielile ideologice și tactice ale conducerii au dus la slăbirea partidului și la părăsirea lui de catre o serie de grupuri. Marx și Engels au criticat cu asprime tactica sectară a socialiștilor americani.

În ultimul deceniu al secolului trecut, conducerea Partidului muncitoresc socialist din America a fost preluată de aripa stîngă, în frunte cu D. de Leon, care a comis însă greșeli cu caracter anarho-sindicalist. Partidul a renunțat la lupta pentru revendicările parțiale ale clasei muncitoare, la munca în cadrul sindicatelor reformiste și și-a pierdut tot mai mult legăturile, și așa destul de slabe, cu mișcarea muncitorească de masă. În anii primului război mondial, el înclina spre internaționalism. Sub influența Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, partea cea mai revoluționară a acestui partid a participat activ la înființarea Partidului Comunist din America. Astăzi, Partidul muncitoresc socialist este o organizație puțin numeroasă, fără influență în mișcarea muncitorească din S.U.A. — *394.*

120 Vezi F. Engels. „Revoluție și contrarevoluție în Germania" (K. Marx și F. Engels. Opere, vol. 8, București, Editura politică, 1960, p. 99—100). — *400.*

121 Este vorba de marile manifestații antirăzboinice care au avut loc la Torino în august 1917. La 21 august la Torino au început demonstrații provocate de marea lipsă de alimente. A doua zi au intrat în grevă și muncitorii. Greva a devenit generală ; în oraș a început să se ridice baricade. Mișcarea a căpătat un caracter politic antirăzboinic. La 23 august suburbiile orașului Torino se aflau în mîna insurgenților. Pentru înăbușirea mișcării guvernul a adus unități militare și a declarat starea excepțională

www.dacoromanica.ro

în oraş. Greva generală de la Torino a luat sfîrşit la 27 august. — *402.*

122 Şedinţa C.C. din 10 (23) octombrie 1917 a fost prima şedinţă a Comitetului Central al partidului la care a asistat V. I. Lenin după ce a sosit de la Vîborg la Petrograd. La şedinţa C.C., care a fost prezidată de I. M. Sverdlov, V. I. Lenin a prezentat raportul asupra momentului actual. C.C. a adoptat rezoluţia propusă de Lenin, care punea la ordinea zilei sarcina pregătirii imediate a insurecţiei armate. Zinoviev şi Kamenev au fost singurii care au luat atitudine şi au votat împotriva insurecţiei. La şedinţa C.C. Troţki n-a votat împotriva rezoluţiei cu privire la insurecţie. Însă el susţinea că insurecţia trebuie amînată pînă la Congresul al II-lea al Sovietelor, ceea ce însemna de fapt zădărnicirea ei, deoarece guvernul provizoriu ar fi avut astfel posibilitatea de a concentra în preajma deschiderii congresului forţe pentru înfrîngerea insurecţiei. C.C. a dat o ripostă hotărîtă capitularzilor. Şedinţa C.C. din 10 (23) octombrie are o importanţă istorică. Rezoluţia C.C. cu privire la insurecţie, adoptată cu zece voturi contra două, a devenit o directivă pentru întregul partid bolşevic : pregătirea imediată a insurecţiei armate. La această şedinţă a Comitetului Central a fost creat Biroul politic, în frunte cu V. I. Lenin, pentru conducerea politică a insurecţiei. (Vezi „Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918", 1958, p. 83—86.). — *409.*

123 Lenin se referă la comunicarea făcută de I. M. Sverdlov la şedinţa C.C. din 10 (23) octombrie 1917, la punctul al treilea de pe ordinea de zi : „Minskul şi Frontul de nord". Sverdlov a comunicat că există posibilităţi tehnice pentru o acţiune armată la Minsk şi a făcut cunoscută o propunere venită din Minsk de a trimite un corp revoluţionar spre a da ajutor Petrogradului. — *410.*

124 Şedinţa lărgită din 16 (29) octombrie 1917 a Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia a avut loc la Petrograd, în clădirea Dumei raionale Lesnoi, al cărei preşedinte era M. I. Kalinin. La şedinţă, în afară de membrii C.C., au luat parte reprezentanţi ai Comisiei executive a Comitetului Petrograd, ai organizaţiei din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, ai Sovietului din Petrograd, ai sindicatelor, ai comitetelor de fabrică, ai muncitorilor feroviari şi ai Comitetului districtual Petrograd. Lenin a prezentat raportul asupra rezoluţiei C.C. cu privire la insurecţia armată adoptată la şedinţa din 10 (23) octombrie. Kamenev şi Zinoviev s-au ridicat şi de data aceasta împotriva insurecţiei, susţinînd că bolşevicii dispun de prea puţine forţe şi că trebuie să se aştepte convocarea Adunării constituante. Rezoluţia C.C. a fost sprijinită cu hotărîre de F. E. Dzerjinski, M. I. Kalinin, A. I. Rahia, I. M. Sverdlov, N. A. Skrîpnik, I. V. Stalin şi alţii. Ei au

www.dacoromanica.ro

criticat cu asprime poziţia capitulardă a lui Kamenev şi Zinoviev. Rezoluţia propusă de Lenin a fost adoptată cu 19 voturi contra două şi patru abţineri. În şedinţa închisă a C.C. a fost creat Centrul militar-revoluţionar pentru conducerea insurecţiei, din care făceau parte următorii membri ai C.C.: A. S. Bubnov, F. E. Dzerjinski, I. M. Sverdlov, I. V. Stalin şi M. S. Uriţki. În hotărîrea C.C. se arăta că Centrul militar-revoluţionar de partid face parte din Comitetul militar-revoluţionar de pe lîngă Sovietul din Petrograd. (Vezi „Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918", 1958, p. 93—104.). — *412*.

125 Mişcarea ţăranilor din gubernia Tambov a luat o mare amploare în septembrie 1917. Ţăranii ocupau pămînturile moşiereşti, dădeau foc conacelor, îşi împărţeau între ei cerealele moşierilor. În 68 de gubernii şi regiuni din Rusia au fost devastate în luna septembrie 82 de conace moşiereşti, dintre care 32 în gubernia Tambov. În această gubernie au fost înregistrate în total 166 de acţiuni ale ţăranilor, dintre care cele mai multe în judeţul Kozlov. Înspăimîntaţi de mişcarea ţăranilor, moşierii au transportat mari cantităţi de cereale strînse pentru vînzare la staţiile de cale ferată, înţesînd aceste staţii de cereale. Pentru a înăbuşi răscoala ţărănească, comandantul trupelor districtului militar Moscova a trimis în gubernia Tambov unităţi militare. În gubernie a fost introdusă starea de război. Lupta revoluţionară a ţăranilor pentru pămînt a continuat însă să ia amploare şi să se extindă. — *418*.

126 „Scrisoare către membrii partidului bolşevic" şi „Scrisoare către Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia" (vezi volumul de faţă, p. 442—447) reflectă lupta dusă de V. I. Lenin împotriva lui Zinoviev şi Kamenev, care încercau să zădărnicească hotărîrea C.C. cu privire la insurecţia armată. Suferind o înfrîngere la şedinţa C.C. din 10 (23) octombrie 1917, la care s-a discutat problema insurecţiei, Zinoviev şi Kamenev au întocmit a doua zi, 11 (24) octombrie, o declaraţie, pe care au trimis-o Comitetului Central, şi o scrisoare, intitulată „Cu privire la momentul actual", pe care au trimis-o Comitetelor din Petersburg şi Moscova ale P.M.S.D. (b) din Rusia, Comitetelor regionale Moscova şi Finlanda ale P.M.S.D. (b) din Rusia şi fracţiunilor bolşevice din C.E.C. al Sovietelor şi de la congresul Sovietelor din Regiunea de nord. În această scrisoare, ei luau atitudine împotriva hotărîrii adoptate de C.C. cu privire la insurecţia armată. Negăsind nici un sprijin la şedinţa lărgită a Comitetului din Petersburg din 15 (28) octombrie, la care s-a dat citire scrisorii lor, şi nici la şedinţa lărgită a C.C. din 16 (29) octombrie, în care ei s-au ridicat încă o dată împotriva insurecţiei armate, Zinoviev şi Kamenev au trecut la trădare făţişă. La 18 (31) octombrie, „Novaia Jizn", ziar semimenşevic, a publicat o notă intitulată „I. Kamenev despre «insurecţie»", în care

www.dacoromanica.ro

Kamenev se pronunţa, în numele său şi al lui Zinoviev, împotriva insurecţiei armate, divulgînd duşmanului o hotărîre secretă de mare importanţă a partidului. În aceeaşi zi, Lenin a scris „Scrisoarea către membrii partidului bolşevic", iar la 19 octombrie (1 noiembrie) „Scrisoarea către Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia". În aceste scrisori, Lenin a înfierat acest act ca o trădare a revoluţiei, îi califica pe Zinoviev şi Kamenev drept spărgători de grevă şi cerea excluderea lor din partid.

Scrisoarea lui Lenin către Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost discutată la şedinţa C.C. din 20 octombrie (2 noiembrie). În cadrul discuţiei, F. E. Dzerjinski, care a luat primul cuvîntul, a propus „să i se ceară lui Kamenev să se retragă definitiv din activitatea politică". În ce-l priveşte pe Zinoviev, Dzerjinski a arătat că acesta oricum nu participă la munca de partid, întrucît se ascunde de autorităţi. În cuvîntarea sa, I. M. Sverdlov a arătat ca fapta lui Kamenev nu are nici o justificare, însă C.C. nu are dreptul de a exclude din partid. El a propus ca demisia lui Kamenev din C.C. să fie primită.

Comitetul Central a primit demisia lui Kamenev din Comitetul Central ; lui Zinoviev şi Kamenev li s-a interzis să facă declaraţii împotriva hotărîrilor C.C. şi a liniei de activitate trasate de el. S-a hotărît, de asemenea, ca nici un membru al C.C. să nu se ridice împotriva hotărîrilor adoptate de C.C. (Vezi „Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918", 1958, p. 106—108.)

V. I. Lenin n-a fost de acord cu hotărîrea C.C. cu privire la Zinoviev şi Kamenev, fapt despre care scrie în scrisoarea adresată lui I. M. Sverdlov, numind această hotărîre un compromis (vezi volumul de faţă, p. 455). — *438*.

127 Aici şi mai departe, la p. 444, Lenin se referă la şedinţa lărgită a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia din 16 (29) octombrie 1917, în care Zinoviev şi Kamenev s-au ridicat împotriva hotărîrii cu privire la insurecţia armată adoptată la şedinţa C.C. din 10 (23) octombrie. (Vezi „Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918", 1958, p. 93—105). — *443*.

128 Lenin se referă la „reformele" agrare efectuate de guvernul englez în Irlanda, în scopul de a abate masele populare irlandeze de la lupta revoluţionară. Legea agrară din 1881 prevedea participarea autorităţilor judiciare la stabilirea unei arende „echitabile". Arendaşul avea dreptul de a trece lotul său în folosinţă altor persoane. Legea apăra interesele moşierilor (landlorzilor). Ei aveau posibilitatea de a vinde statului pămîntul în condiţii avantajoase. Introducerea arenzii fixate pe timp de 15 ani în condiţiile scăderii preţurilor la produsele agricole era avantajoasă pentru proprietarii de pămînt. Vezi şi articolul lui Lenin „Liberalii englezi şi Irlanda" (Opere complete, vol. 24,

www.dacoromanica.ro

București, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 389—392). — *453.*

129 Este vorba de cuvîntările rostite de I. M. Sverdlov, I. V. Stalin, I. E. Dzerjinski și G. I. Sokolnikov la ședința Comitetului Central al partidului din 20 octombrie (2 noiembrie) 1917, cu ocazia discutării scrisorii lui Lenin adresate Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia (vezi volumul de față, p. 442—447) în legătură cu publicarea în ziarul semimenșevic „Novaia Jizn" a notei intitulate „I. Kamenev despre «insurecție»", în care Kamenev a luat atitudine, în numele său și al lui Zinoviev, împotriva insurecției armate. (Vezi „Procesele-verbale ale Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia. August 1917 — februarie 1918", 1958, p. 106—108). — *455.*

130 Demonstrația sau „procesiunea religioasă" a cazacilor de la Petrograd fusese fixată pentru 22 octombrie (4 noiembrie) 1917. Contrarevoluția urmărea să facă din această demonstrație o trecere în revistă a forțelor sale în lupta împotriva revoluției în plină desfășurare. Bolșevicii au dus o muncă intensă în rîndurile cazacilor, îndemnîndu-i să nu participe la demonstrație. Sovietul de deputați ai muncitorilor și soldaților din Petrograd a adresat un apel către cazaci. Reprezentanți ai regimentelor de cazaci au fost invitați la consfătuirea comitetelor de regiment convocată de Sovietul din Petrograd la 21 octombrie (3 noiembrie) la Smolnîi. La consfătuire, cazacii au declarat că nu se vor ridica împotriva muncitorilor și soldaților. Guvernul provizoriu a fost silit să contramandeze, în noaptea de 21 spre 22 octombrie (3 spre 4 noiembrie), „procesiunea religioasă" a cazacilor. — *455.*

131 Scrisoarea către membrii Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost scrisă de V. I. Lenin în seara zilei de 24 octombrie (6 noiembrie). Mai tîrziu, în cursul aceleiași seri, Lenin a sosit clandestin la Smolnîi și a preluat conducerea directă a insurecției armate. — *456.*

132 *Comitetul militar-revoluționar de pe lîngă Sovietul din Petrograd* a fost creat la 12 (25) octombrie 1917 potrivit indicației C.C. al partidului bolșevic. În C.M.R. au intrat reprezentanți ai Comitetului Central al partidului, ai Comitetului din Petersburg, ai Sovietului din Petrograd, ai comitetelor de fabrică, ai sindicatelor și ai organizațiilor din armată. Aflîndu-se sub conducerea directă a C.C. al partidului, C.M.R. a condus, în strîns contact cu Organizația bolșevică din armată, formarea detașamentelor Gărzii roșii și acțiunea de înarmare a muncitorilor. Principala sarcină a C.M.R. era pregătirea insurecției armate în conformitate cu directivele C.C. al partidului bolșevic. C.M.R. a desfășurat o activitate multilaterală în vederea organizării forțelor de luptă pentru victoria Revoluției Socialiste din Octombrie. Nucleul de conducere al C.M.R. era Centrul mi-

www.dacoromanica.ro

litar-revoluţionar, creat la şedinţa C.C. din 16 (29) octombrie 1917, din care făceau parte: A. S. Bubnov, F. E. Dzerjinski, I. M. Sverdlov, I. V. Stalin şi M. S. Uriţki. V. I. Lenin a îndrumat zi de zi activitatea acestui centru. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie şi formarea, la Congresul al II-lea al Sovietelor, a guvernului sovietic, principala sarcină a Comitetului militar-revoluţionar a devenit lupta împotriva contrarevoluţiei şi apărarea ordinii revoluţionare. Pe măsura organizării şi consolidării aparatului de stat, Comitetul militar-revoluţionar transmitea funcţiile sale comisariatelor poporului, care luau fiinţă. C.M.R. a fost lichidat la 5 (18) decembrie 1917. — *456.*

133 Manifestul cu anexele pe care Lenin intenţiona să le adauge n-a fost publicat. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, în colecţia „Biblioteca soldatului şi a ţăranului" a apărut broşura: N. Lenin. „Cum au înşelat poporul socialiştii-revoluţionari şi ce a dat poporului noul guvern bolşevic". În această broşură au fost publicate unele documente pe care Lenin intenţiona să le dea în anexa la manifest: 1) proiectul de lege cu privire la pămînt al socialistului-revoluţionar S. L. Maslov, ministrul agriculturii în guvernul provizoriu (punctele 25—40), publicat în numărul din 18 octombrie 1917 al ziarului „Delo Naroda". 2) Articolul lui V. I. Lenin „Partidul socialiştilor-revoluţionari înşală din nou pe ţărani" (vezi volumul de faţă, p. 448—454). 3) „Legea cu privire la pămînt adoptată de cel de-al II-lea Congres al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor", sub titlul: „Şi iată ce a dat poporului guvernul bolşevic". V. I. Lenin a scris o prefaţă la această broşură (vezi Opere, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 297—298). — *461.*

134 Documentul „Memento" a fost publicat pentru prima oară în volumul XXI al „Culegerilor din Lenin" sub titlul „Comisioane lăsate tovarăşilor înainte de plecarea la Helsingfors". Din conţinutul documentului rezultă însă că nu este vorba de „Comisioane lăsate tovarăşilor...", ci de o listă în care Lenin notase unele lucruri şi materiale de care avea nevoie. Nu există nici un fel de date din care să rezulte că această listă ar fi fost predată vreunor tovarăşi. Pe verso paginii, Lenin a scris „Plan de scrisoare către Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia" (vezi „Culegeri din Lenin", vol. XXI, p. 71—72). Tot aici sînt însemnate cu creionul cîteva cifre, care reprezintă, probabil, volumul unui text tipărit. Toate acestea arată că documentul care se publică aici a fost scris de Lenin ca „Memento".

www.dacoromanica.ro

Cea mai mare parte din textul acestui document este anulată. Nu este anulat următorul text :

„Panglică pentru pălărie (panglică neagră)
ac şi aţă neagră
«Soţial-Demokrat» nr. 47
dicţionar poliglot suedez şi finlandez
«Pravda», «Izvestiia»
«In legătură cu aprecierea evenimentelor din 3—4.VII.» ?
1) zilnic : adresa în Haparanda
2) cifru
3) carţi poştale convenţionale". — *465.*

135 Nu se ştie dacă V. I. Lenin se referă aici la tezele „Situaţia politică", scrise de el la 10 (23) iulie 1917 (vezi volumul de faţă, p. 1—6), sau dacă a scris alte teze pentru Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia. — *465.*

136 Este vorba de revista „Naş Puti", care apărea sub redacţia socialistei-revoluţionare de stînga M. A. Spiridonova. În numărul din 12 (25) august 1917, ziarul „Delo Naroda" anunţa apariţia primului număr al acestei reviste, pe care V. I. Lenin, după cît se pare, a şi cerut să-i fie trimis. — *466.*

137 V. I. Lenin a fost propus pe lista de candidaţi în alegerile pentru Adunarea constituantă din partea C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia în cinci circumscripţii : Petrograd-capitală, gubernia Petrograd, Ufa, Flota Mării Baltice şi Frontul de nord.

Declaraţia lui Lenin pe formulare-tip cu privire la consimţămîntul său de a candida în alegerile pentru Adunarea constituantă din partea Frontului de nord este completată pe un formular-tip de mîna unui necunoscut. V. I. Lenin a semnat-o şi a scris pe ea adresa sa. Declaraţia cu privire la consimţămîntul de a candida din partea Flotei Mării Baltice este şi ea completată de mîna unui necunoscut şi semnată de V. I. Lenin. — *467.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE LUCRĂRI ŞI IZVOARE CITATE SAU MENŢIONATE DE V. I. LENIN

Acordul încheiat între Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd şi guvernul provizoriu — vezi Şedinţa din 2 martie a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. Din procesul-verbal de şedinţă.

Amînarea convocării Adunării constituante. — „Russkaia Volea". Petrograd, 1917, nr. 167, 16 iulie, p. 5. Sub titlul comun: Cu privire la convocarea Adunării constituante. — *41—42.*

Amînarea convocării Adunării constituante. — „Volea Naroda", Petrograd, 1917, nr. 67, 16 iulie, p. 3. — *41.*

Andreev, N. Contrarevoluţia pe străzile Petrogradului în ziua de 4 iulie. (Însemnările unui martor ocular). — „Raboceaia Gazeta", Petrograd, 1917, nr. 100, 7 iulie, p. 3—4. — *27, 229.*

Apărarea Petrogradului. [Editorial]. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 6, 11 septembrie (29 august), p. 1. — *130.*

Asupra situaţiei politice. [Rezoluţie adoptată la Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia]. — „Proletarii", Petrograd, 1917, nr. 3, 29 (16) august, p. 4. Sub titlul comun: Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. — *155.*

Bazarov, V. Bolşevicii şi problema puterii. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 138 (132), 27 septembrie (10 octombrie), p. 1. — *333—336.*

— *Poziţia marxiştilor faţă de insurecţie.* — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 155 (149), 17 (30) octombrie, p. 1. — *436—437.*

„Birjevîe Vedomosti", Petrograd. — *100, 197, 223, 224, 227.*

— Ediţie de seară, Petrograd, 1917, nr. 16 317, 4 (17) iulie, p. 2—3. — *30.*

www.dacoromanica.ro

— Ediţie de seară, Petrograd, 1917, nr. 16 430, 7 (20) septembrie, p. 2. — *227.*

Bolşevicii sînt vinovaţi. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 92, 10 iulie (27 iunie), p. 2. — *41.*

Bolşevicii şi Conferinţa de la Stockholm. [Editorial]. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 97, 10 (23) august, p. 1. — *109—115.*

Buharin, N. I. Cu privire la revizuirea programului partidului. — „Spartacus", Moscova, 1917, nr. 4, 10 august, p. 4—7. — *150, 369, 388—394.*

„Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 2 (47), 7 (20) martie, p. 1. — *39.*

— 1917, nr. 38 (84), 23 aprilie (6 mai), p. 1. — *449, 450—451.*

— 1917, nr. 49 (95), 6 (19) mai, p. 1. — *69—70, 170—171, 186*

— 1917, nr. 80 (126), 15 (28) iunie, p. 1. — *39, 41, 63.*

— 1917, nr. 100 (146), 9 (22) iulie, p. 1. — *39, 54, 301, 341.*

— 1917, nr. 103 (149), 13 (26) iulie, p. 1. — *51—52, 61, 137.*

— 1917, nr. 104 (150), 14 (27) iulie, p. 1. — *63, 71.*

— 1917, nr. 151 (197), 12 (25) septembrie, p. 3. — *181.*

Către toţi cei ce muncesc, către toţi muncitorii şi soldaţii din Petrograd. [Hotărîrea C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia cu privire la contramandarea demonstraţiei]. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 78, 23 (10) iunie, p. 1. — *73.*

Ce spune ţărănimea în problema coaliţiei. — „Znamea Truda", Petrograd, 1917, nr. 25, 22 septembrie, p. 2. Semnat: A. B. — *314.*

Cehov, A. P. Omul în cutie. — *337.*

Chemarea preşedintelui Consiliului de Miniştri adresată cetăţenilor Rusiei. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 127, 26 iulie, p. 6. — *54.*

Claca (De la corespondentul nostru). Ekaterinburg. — „Russkaia Volea", Petrograd, 1917, nr. 197, 20 august, p. 6, la rubr.: Din provincie. — *109—115.*

Comisia de ancheta despre evenimentele din 3 şi 4 iulie. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 93, 6 iulie, p. 3. — *50.*

Complotul continuă. [Editorial]. — „Rabocii". A doua ediţie specială, Petrograd, 1917, nr. 5, 10 septembrie (28 august), p. 1. — *130.*

www.dacoromanica.ro

Comunicat cu privire la introducerea monopolului zahărului. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 151 (197), 12 (25) septembrie, p. 3. — *181.*

Comunicat cu privire la urcarea preţurilor la cereale. — „Raboceaia Gazeta", Petrograd, 1917, nr. 152, 5 septembrie, p. 4. — *248.*

Comunicatul Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 4, 3 martie, p. 1. Semnat: Comitetul executiv al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. — *67, 135.*

Comunicatul Comitetului Executiv Central. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 110, 6 iulie, p. 6. — *10.*

Comunicatul guvernului provizoriu. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 2 (47), 7 (20) martie, p. 1, la rubrica: Acte guvernamentale. — *39.*

Comunicatul guvernului provizoriu. [Cu privire la tranzacţiile de vînzare-cumpărare a pămîntului]. 12 iulie 1917. — „Buletinul guvernului provizoriu". Petrograd, 1917, nr. 104 (150), 14 (27) iulie, p. 1, la rubrica: Acte guvernamentale. — *63, 71.*

Comunicatul guvernului provizoriu. [Declaraţie]. 5 mai 1917. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 49 (95), 6 (19) mai, p. 1, la rubrica: Acte guvernamentale. — *69—70, 170—171, 186.*

Comunicatul guvernului provizoriu. [Declaraţie]. 8 iulie 1917. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 100 (146), 9 (22) iulie, p. 1, la rubrica: Acte guvernamentale. — *39, 54, 300, 340.*

Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. Ultima zi. — „Proletarii", Petrograd, 1917, nr. 7, 2 septembrie (20 august), p. 3. — *109.*

Congresul Sovietelor şi Adunarea constituantă. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 142 (136), 1 (14) octombrie, p. 1. — *349—355.*

Congresul Sovietelor şi Adunarea constituantă. — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 26, 16 (3) octombrie, p. 1. — *391.*

Consfătuirea democratică din Rusia. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 171, 15 septembrie, p. 1—6. — *268.*

www.dacoromanica.ro

Consfătuirea democratică din Rusia. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 173, 17 septembrie, p. 1—6. — *265—266, 267, 268, 269—270, 346—348.*

Consfătuirea de stat de la Moscova. — „Reci", Petrograd, 1917, nr. 190 (3 932), 15 (28) august, p. 2—4. — *81, 136.*

Consiliul democratic (Sfîrşitul şedinţei din 23 septembrie). — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 164, 26 septembrie, p. 2—3. — *317.*

Consiliul Republicii ruse. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 175, 8 octombrie, p. 2. — *404.*

Criza puterii. De la palatul Tavriceski. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 126, 25 iulie, p. 2. — *56.*

Cu privire la coaliţie. [Editorial]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 164, 7 septembrie, p. 1. — *240.*

Cu privire la demonstraţie. [Apelul C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia în legătură cu încetarea demonstraţiei. 5 (18) iulie 1917]. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 99, 18 (5) iulie, p. 4. — 26, 51.

Cu privire la lupta pentru pace. [Manifestul celei de-a III-a Conferinţe zimmerwaldiene. 1917]. — „Iskra", Petrograd, 1917, nr. 1, 26 septembrie, p. 2. Sub titlul comun : Conferinţa internaţională a zimmerwaldienilor de la Stockholm. — *284.*

Cu privire la preţurile oficiale. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 164, 7 septembrie, p. 7. — *170, 171, 172, 174, 175, 178, 179, 181, 192, 197—199, 365.*

Danton. Cuvîntare rostită la 2 septembrie 1792 în Adunarea legislativă — *vezi* Bulletin de l'Assemblée Nationale.

De la Comisia electorală centrală pentru Adunarea constituantă. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 140, 10 august, p. 6. — *340.*

De la guvernul provizoriu. — „Birjevîe Vedomosti". Ediţie de seară, Petrograd, 1917, nr. 16 430, 7 (20) septembrie, p. 2. — *227.*

De la Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 18, 6 octombrie (23 septembrie), p. 3. — *292, 299—300, 354, 355.*

www.dacoromanica.ro

De la Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. — „Reci", Petrograd, 1917, nr. 194 (3 936), 19 august (1 septembrie), p. 5. — *102—105.*

Declaraţia Comitetului executiv. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 59, 6 mai, p. 1. Sub titlul comun : În ce condiţii au intrat tovarăşii noştri în guvern ? — *69—70.*

Declaraţia făcută de ofiţerul Dubasov în numele trupelor de pe front — *vezi* De la Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor.

Declaraţia majorităţii din Soviete [făcută la Consfătuirea democratică]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 175, 19 septembrie, p. 5. — *319—320, 325—326.*

„*Delo Naroda*", Petrograd. — *16, 137, 215, 221, 264, 268, 347, 365, 418, 461.*

— 1917, nr. 92, 5 iulie, p. 1, 2. — *26, 50, 229.*

— 1917, nr. 93, 6 iulie, p. 1, 3. — *50, 229.*

— 1917, nr. 96, 9 iulie, p. 4. — *31.*

— 1917, nr. 113, 29 iulie, p. 1. — *215.*

— 1917, nr. 114, 30 iulie, p. 2. — *433.*

— 1917, nr. 135, 24 august, p. 1. — *353.*

— 1917, nr. 147, 6 septembrie, p. 1. — *212, 219—220.*

— 1917, nr. 160, 21 septembrie, p. 1. — *307, 309, 312, 317.*

— 1917, nr. 164, 26 septembrie, p. 2—3. — *317.*

— 1917, nr. 167, 29 septembrie, p. 1. — *291, 294, 295, 339—342, 404.*

— 1917, nr. 168, 30 septembrie, p. 1. — *299—301, 339, 405.*

— 1917, nr. 175, 8 octombrie, p. 2. — *404.*

— 1917, nr. 183, 18 octombrie, p. 1, 4. — *448—454, 461.*

— 1917, nr. 184, 19 octombrie, p. 1. — *448.*

Demian Bednîi. Liberdan. — *262, 263, 264, 265, 267, 269, 273, 274, 296, 356, 421, 427, 428, 446.*

— *Suferinţele anchetatorului însărcinat cu cercetarea cazului Kornilov (numai ale lui ?).* — *321.*

„*Den*", Petrograd. — *100, 178, 234, 264.*

— 1917, nr. (16 105) 144, 24 august, p. 1. — *353.*

www.dacoromanica.ro

Din partea comisiei de anchetă a Comitetului Executiv al Sovietelor din Rusia. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 113, 9 iulie, p. 5. — *10.*

Din partea Comitetului Executiv Central. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 93, 5 (18) august, p. 3. — *86—91.*

Dizolvarea Seimului. — „Raboceaia Gazeta", Petrograd, 1917, nr. 112, 21 iulie, p. 1. — *42—43.*

Duma orăşenească Petrograd comunică: „Reci", Petrograd, 1917, nr. 156 (3 898), 6 (19) iulie, p. 3. — *31.*

Ecourile evenimentelor de la 3—5 iulie. — „Reci", Petrograd, 1917, nr. 156 (3 898), 6 (19) iulie, p. 3. — *31.*

„*Edinstvo*", Petrograd. — *178, 234, 263, 269, 317, 347.*

Engels, F. Anti-Dühring. Domnul Eugen Dühring revoluţionează ştiinţa. Septembrie 1876—iunie 1878. — *465.*

— *Literatura din emigraţie.* Mai 1874—aprilie 1875. — *143.*

— *Observaţii critice pe marginea proiectului de program social-democrat din 1891.* 18—29 iunie 1891. — *378.*

— *Originea familiei, a proprietăţii private şi a statului.* În legătură cu studiile lui Lewis H. Morgan. Sfîrşitul lunii martie—26 mai 1884. — *16.*

— *Problema ţărănească în Franţa şi în Germania.* 15—22 noiembrie 1894. — *123.*

— *Războiul ţărănesc german.* Vara anului 1850. — *46.*

— *Revoluţie şi contrarevoluţie în Germania.* August 1851—septembrie 1852. — *253, 255, 259, 260, 400, 401, 435.*

— *Scrisoare către F. A. Sorge.* 22 februarie 1888. — *344.*

— *Viitoarea revoluţie italiană şi partidul socialist.* (Scrisoare catre Turati). 26 ianuarie 1894. — *143.*

Gogol, N. V. Revizorul. — *92.*

— *Suflete moarte.* — *312, 349, 352.*

Griboedov, A. S. Prea multa minte strică. — *351, 354.*

**Hilferding, R. Capitalul financiar.* Faza contemporană în dezvol-

* Cu asteri c sînt notate cărţile, ziarele şi articolele pe care există însemnări ale lui V. I. Lenin şi care se pastreaza în Arhiva centrala de partid a Institutului de marxism-leninism de pe lînga C.C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

tarea capitalismului. Traducere autorizată din limba germană, cu un cuvînt introductiv de I. Stepanov. Moscova, Znamenski, 1912. XXIX, 576, 3 p. — *384.*

Hotărîrea Comitetului Central al partidului socialiştilor-revoluţionari. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 184, 19 octombrie, p. 1. — *448.*

Hotărîrea guvernului provizoriu. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 140, 10 august, p. 4. Sub titlul comun : Comunicatele guvernului provizoriu. — *137.*

[Hotarîrea guvernului provizoriu cu privire la amînarea alegerilor pentru Adunarea constituantă. 9 august 1917]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 140, 10 august, p. 3. Sub titlul comun : Amînarea convocarii Adunarii constituante. — *340—341.*

[Hotărîrea guvernului provizoriu cu privire la data convocării Adunării constituante. 14 iunie 1917]. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 80 (126), 15 (28) iunie, p. 1, la rubrica : Acte guvernamentale. — *39, 41, 63.*

Hotărîrea guvernului provizoriu cu privire la instituirea comitetelor agrare. 21 aprilie 1917. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 38 (84), 23 aprilie (6 mai), p. 1. — *449, 450—451.*

Hotărîrea guvernului provizoriu [cu privire la interzicerea tranzacţiilor de cumpărare-vînzare a pămîntului]. 12 iulie 1917. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 104 (150), 14 (27) iulie, p. 1, la rubrica : Acte guvernamentale. — *63, 71.*

[Hotărîrea guvernului provizoriu cu privire la reintroducerea pedepsei cu moartea. 12 iulie 1917]. — „Buletinul guvernului provizoriu", Petrograd, 1917, nr. 103 (149), 13 (26) iulie, p. 1. — *51, 61, 137.*

Hotărîrea cu privire la problema agrară. (25 mai 1917). — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia", Petrograd 1917, nr. 15, 26 mai, p. 7. — *71—72*

„Iskra", Petrograd, 1917, nr. 1, 26 septembrie, p. 2. — *284.*

„Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor", Petrograd, 1917, nr. 191, 7 octombrie, p. 4. — *364, 365.*

„Izve tiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd". — *249, 365, 465.*

www.dacoromanica.ro

— 1917, nr. 140, 10 august, p. 3, 4, 6. — *137, 341.*

— 1917, nr. 142, 12 august, p. 6. — *99—100.*

— 1917, nr. 148, 19 august, p. 4—5. — *102—104.*

— 1917, nr. 154, 26 august, p. 4. — *154, 236.*

— 1917, nr. 164, 7 septembrie, p. 1, 7. — *170, 171, 172, 174, 175, 178, 179, 180, 193, 197—198, 240, 365.*

— 1917, nr. 171, 15 septembrie, p. 1—6. — *268.*

— 1917, nr. 173, 17 septembrie, p. 1—6. — *265—266, 267, 268, 269—270, 346—348.*

— 1917, nr. 175, 19 septembrie, p. 5. — *319—320, 324—326.*

— 1917, nr. 180, 24 septembrie, p. 2—3. — *277, 278.*

— 1917, nr. 182, 27 septembrie, p. 7. — *328.*

„*Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd*", 1917, nr. 4, 3 martie, p. 1, 4. — *67, 68, 74—75, 135.*

— 1917, nr. 59, 6 mai, p. 1. — *69.*

— 1917, nr. 84, 6 iunie, p. 9. — *306.*

— 1917, nr. 85, 7 iunie, p. 11—16. — *220, 323—325.*

— 1917, nr. 91, 14 iunie, p. 8. — *72—73.*

— 1917, nr. 96, 20 iunie, p. 1, 2. — *73—74.*

— 1917, nr. 110, 6 iulie, p. 6. — *10.*

— 1917, nr. 113, 9 iulie, p. 5. — *10.*

— 1917, nr. 115, 12 iulie, p. 2—3. — *21—24.*

— 1917, nr. 119, 16 iulie, p. 4. — *46—47, 49, 51—52, 137.*

— 1917, nr. 126, 25 iulie, p. 2. — *56.*

— 1917, nr. 127, 26 iulie, p. 6. — *54.*

— 1917, nr. 128, 27 iulie, p. 2. — *56.*

„*Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia*", Petrograd, 1917, nr. 15, 26 mai, p. 7. — *71.*

— 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — *116—124, 247, 449—450, 451, 452, 461.*

În apărarea legalităţii. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 128, 27 iulie, p. 2. — *56.*

www.dacoromanica.ro

În legătură cu demonstraţia de la 18 iunie. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 91, 14 iunie, p. 8. — *72.*

Împuşcături pe Nevski prospekt. — „Birjevîe Vedomosti". Ediţie de seară, Petrograd, 1917, nr. 16 317, 4 (17) iulie, p. 2—3. — *30.*

„Jivoe Slovo", Petrograd. — *17.*

Jugul puterii. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 135 (129), 23 septembrie (6 octombrie), p. 1. — *308—310, 312—344.*

[Kamenev, L. B.] Declaraţia lui I. Kamenev. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 142, 12 august, p. 6. Sub titlul comun : Cu privire la cazul I. Kamenev. Semnat : I. Kamenev. — *99—100.*

— *I. Kamenev despre „insurecţie".* — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 156 (150), 18 (31) octombrie, p. 3. — *438—441, 442—447, 455.*

Krîlov, I. A. Corbul şi vulpea. — *68.*

La Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. Şedinţa din 18 august a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 148, 19 august, p. 4—5. — *102—104.*

Larin, I. Revendicările muncitoreşti ale programului nostru. — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 31, 21 (8) octombrie, p. 2. — *396—398.*

— *Un partid muncitoresc larg şi congresul muncitoresc.* [Moscova], „Novîi Mir", [1907]. 96 p. — *361.*

Lenin, V. I. Bolşevicii trebuie să ia puterea. Scrisoare către Comitetul Central, către comitetele din Petrograd şi Moscova ale P.M.S.D. (b) din Rusia. 12—14 (25—27) septembrie 1917. — *278.*

— *Capitaliştii trebuie demascaţi.* — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 67, 9 iunie (27 mai), p. 2. — *183.*

*— *Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei.* Petrograd, tip. „Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor de pe Vasilievski Ostrov", 1917. 32 p (P.M.S.D.R.

www.dacoromanica.ro

„Biblioteca soldatului şi ţăranului", nr. 13). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *325.*

— *Cîteva consideraţii pe marginea observaţiilor precedente.* — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Sub redacţia şi cu o prefaţă a lui N. Lenin. Petrograd, „Priboi", 1917, p. 11—12. (P.M.S.D.R.). Semnat : N. Lenin. — *370.*

— *Cîteva consideraţii pe marginea observaţiilor comisiei Conferinţei a şaptea generale (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia* — *vezi* Lenin, V. I. Cîteva consideraţii pe marginea observaţiilor precedente.

— *Cu privire la atitudinea faţă de guvernul provizoriu.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa organizaţiei orăşeneşti Petrograd a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Pravda". Petrograd, 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 3. Sub titlul comun : Partidul muncitoresc social-democrat din Rusia. — *319.*

— *Cu privire la convocarea unei conferinţe internaţionale pretins socialiste cu participarea social-şoviniştilor.* — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 55, 25 (12) mai, p. 2. — *77—78.*

*— *Cu privire la lozinci.* Publicat de Comitetul P.M.S.D. (b) din Kronstadt. F. l., 1917. 16 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *421.*

— *Cu privire la propunerea lui Borgbjerg.* [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a şaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia. 1917]. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 41, 9 mai (26 aprilie), p. 1. Sub titlul comun : Rezoluţia Conferinţei generale a P.M.S.D.R. — *78.*

— *Cu privire la război.* Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la congresul Sovietelor. — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 95, 13 iulie (30 iunie), p. 2—3 ; nr. 96, 14 (1) iulie, p. 2—3 ; nr. 97, 15 (2) iulie, p. 2—3. — *465.*

— *Cu privire la revizuirea programului partidului.* — „Soldatskaia Pravda", Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda", p. 4. — *369.*

— *Cum îşi camuflează domnii capitalişti profiturile.* (În problema controlului). — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 94, 12 iulie (29 iunie), p. 2. — *183.*

— *Cum trebuie dusă lupta împotriva contrarevoluţiei.* — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 84, 30 (17) iunie, p. 2—3. — *223—224.*

— *Cuvîntare cu privire la atitudinea faţă de guvernul provizoriu 4 (17) iunie* — *vezi* Lenin, V. I. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin

www.dacoromanica.ro

la Congresul general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia.

— *Cuvîntare cu privire la războiul 9 (22) iunie — vezi* Lenin, V. I. Cu privire la război. Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la Congresul Sovietelor.

— *Cuvîntarea rostită de tov. Lenin la Congresul general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia.* „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 82, 28 (15) iunie, p. 2—3 ; nr. 83, 29 (16) iunie, p. 2—3. — *214.*

— *Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluţie.* — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2. Semnat : N. Lenin. — *319.*

*— *Imperialismul, cea mai nouă etapă a capitalismului.* (Expunere populară). Petrograd, „Jizn i Znanie", 1917. [3]. 130 p. Înaintea titlului autor : N. Lenin (Vl. Ilin). — *382—383.*

Imperialismul, stadiul cel mai înalt al capitalismului — vezi Lenin, V. I. Imperialismul, cea mai nouă etapă a capitalismului.

— *Introducerea socialismului sau dezvăluirea jafului în avutul statului ?* — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 77, 22 (9) iunie, p. 1. — *185.*

— *Învăţămintele revoluţiei.* Sfîrşitul lunii iulie 1917. — *75.*

— *La ultima limită.* — „Soţial-Demokrat", Geneva, 1915, nr. 48, 20 noiembrie, p. 2. — *7, 34.*

— *Marxismul şi insurecţia.* Scrisoare către Comitetul Central al P.M.S.D.(b) din Rusia, 13—14 (26—27) septembrie 1917. — *278.*

— *Partidele politice din Rusia şi sarcinile proletariatului.* Petrograd, „Jizn i Znanie", 1917. 29 p. („Biblioteca ieftină", nr. 111). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *221.*

— *Prefaţa la ediţia a doua [a broşurii „Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat ?"].* — În : [Lenin, V. I.] Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat ? [ed. a 2-a]. Petersburg, tip. „Selskii Vestnik", 1918, p. 1 („Biblioteca soldatului şi ţăranului"). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *305.*

— *Proiect de modificare a părţii teoretice şi politice, precum şi a altor părţi ale programului, proiect întocmit de N. Lenin.* — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Sub redacţia şi cu o prefaţă a lui N. Lenin. Petrograd, „Priboi", 1917, p. 4—8. (P.M.S.D.R.). — *370, 381—385, 392, 394—396.*

www.dacoromanica.ro

— *Răspunsul tov. N. Lenin.* — „Proletarskoe Delo", Kronstadt, 1917, nr. 16, 14 (1) august, p. 2—3 ; nr. 18, 16 (3) august, p. 2—3. Semnat : N. Lenin. — *229.*

— *[Replică dată lui I. G. Ţereteli în cursul cuvîntării acestuia la primul Congres general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia. 4 (17) iunie 1917].* — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 84, 6 iunie, p. 9. — *306.*

— *Rezoluţie [adoptată la şedinţa din 10 (23) octombrie 1917 a Comitetului Central al P.M.S.D.(b). din Rusia].* — *412—415, 438—439, 442, 443, 445.*

— *Rezoluţie cu privire la Sovietele de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor [adoptată la Conferinţa a şaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia. 1917].* — „Pravda", Petrograd, 1917, nr. 46, 15 (2) mai, p. 3. — *319.*

— *Rezoluţii pe hîrtie.* — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 2, 8 septembrie (26 august), p. 1—2. — *186.*

*— *Sarcinile proletariatului în revoluţia noastră.* (Proiect de platformă a partidului proletar). Petersburg, „Priboi", septembrie 1917. 38 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *285.*

— *Scrisoare către Basok.* 30 decembrie 1914 (12 ianuarie 1915). — *126.*

— *Scrisoare către tovarăşi.* — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 40, 1 noiembrie (19 octombrie), p. 2—3 ; nr. 41, 2 noiembrie (20 octombrie), p. 2—3 ; nr. 42, 3 noiembrie (21 octombrie), p. 2. Semnat : N. Lenin. — *441.*

*— *Statul şi revoluţia.* Învăţătura marxistă despre stat şi sarcinile proletariatului în revoluţie. Partea I, Petrograd, „Jizn i Znanie", 1918. 115 p. [„Biblioteca ştiinţelor sociale", nr. 40]. Înaintea titlului autor : V. Ilin (N. Lenin). — *318.*

*— *Vechiul text şi cel nou al programului.* — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Sub redacţia şi cu o prefaţă a lui N. Lenin. Petrograd, „Priboi", 1917, p. 18—32. (P.M.S.D.R.). Semnat : N. Lenin. — *388.*

*— *Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat ?* Petersburg, „Priboi", 1917, 40 p. (P.M.S.D.R.). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *305, 435.*

— *Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat ?* [Ed. a 2-a]. Petersburg, tip. „Selskii Vestnik", 1918. 40 p. („Biblioteca soldatului şi ţăranului"). Înaintea titlului autor : N. Lenin. — *305.*

www.dacoromanica.ro

Lermontov, M. I. Către A. O. Smirnova. — *235.*

„Listok Pravdî", Petrograd. — *17, 23, 51.*

M—n, V. — *vezi* Miliutin, V. P.

Mandatul model. Întocmit pe baza a 242 de mandate prezentate de deputaţii locali la primul Congres general al Sovietelor de deputaţi ai ţăranilor, care a avut loc la Petrograd în 1917. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia", Petrograd, 1917, nr. 88, 19 august, p. 3—4. — *116—124, 247, 449—450, 451, 452, 461.*

Manifestul celei de-a III-a Conferinţe socialiste internaţionale zimmerwaldiene. [1917]. — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 22, 11 octombrie (28 septembrie), p. 1—2. — *284.*

Marx, K. Optsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte. Decembrie 1851—martie 1852. — *43, 45.*

— *Războiul civil din Franţa.* Adresa Consiliului General al Asociaţiei Internaţionale a Muncitorilor. Aprilie—mai 1871. — *318—319.*

— *Scrisoare către L. Kugelmann.* 12 aprilie 1871. — *336.*

Martov, L. Ce-i de făcut acum? — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 76, 16 (29) iulie, p. 1. — *49.*

Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de V. Miliutin ş.a. Moscova. Biroul regional al P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917. 40 p. (P.M.S.D.R.). — *282, 369, 370—392.*

**Materiale pentru revizuirea programului partidului.* Redactate şi prefaţate de N. Lenin. Petrograd, „Priboi", 1917. 32 p. (P.M.S.D.R.). — *369, 370, 381—385, 388, 392, 394—396.*

[Miliutin, V. P.] După o jumătate de an de politică burgheză. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 4, 10 septembrie (28 august), p. 1—2. Semnat: V. M—n. — *130.*

Morţi şi răniţi. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 96, 9 iulie, p. 4. — *31.*

Nadson, S. I. „Vălul a fost smuls". — *243.*

„Naş Puti", Petersburg — Moscova. — *466.*

Nekrasov, N. A. „Ferice-i poetul lipsit de mînie". — *97—98, 311.*

Noi propunem o coaliţie cinstită. [Editorial]. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 2. 8 septembrie (26 august), p. 1. — *130.*

www.dacoromanica.ro

Noi vrem. [Editorial]. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 4, 10 septembrie (28 august), p. 1. — *130.*

Norme pentru reglementarea relaţiilor agrare prin intermediul comitetelor agrare. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 183, 18 octombrie, p. 4. — *448—454, 461.*

„*Novaia Jizn*", Petrograd. — *7, 111—112, 131, 132, 136, 306, 319, 444.*

— 1917, nr. 61, 29 iunie (12 iulie), p. 1. — *195.*

— 1917, nr. 76, 16 (29) iulie, p. 1. — *49.*

— 1917, nr. 93, 5 (18) august, p. 3. — *86—91.*

— 1917, nr. 97, 10 (23) august, p. 1. — *109—115.*

— 1917, nr. 103, 17 (30) august, p. 3. — *80—83.*

— 1917, nr. 106, 20 august (2 septembrie), p. 1. — *131—139.*

— 1917, nr. 135 (129), 23 septembrie (6 octombrie), p. 1. — *308—310, 312—344.*

— 1917, nr. 138 (132), 27 septembrie (10 octombrie), p. 1, 3. — *279, 333—336.*

— 1917, nr. 142 (136), 1 (14) octombrie, p. 1. — *349—355.*

— 1917, nr. 155 (149), 17 (30) octombrie, p. 1. — *436—437.*

— 1917, nr. 156 (150), 18 (31) octombrie, p. 3. — *438—441, 423—447, 455.*

„*Novoe Vremea*", Petrograd. — *10, 17, 52, 223, 224, 433.*

O manifestaţie iminentă. — „Vlast Naroda", Moscova, 1917, nr. 42, 16 iunie, p. 2, la rubrica : Petrograd. — *41.*

Ordin către armată şi flotă. 16 iunie 1917. Armata operativă. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 96, 20 iunie, p. 1. — *73.*

Ordin către armată şi flotă. 15 iulie 1917. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 119, 16 iulie, p. 4. — *47, 49, 52, 137.*

Pe străzile capitalei în zilele de 3 şi 4 iulie. (Însemnările unui martor ocular). — „Proletarskoe Delo", Kronstadt, 1917, nr. 7, 3 august (21 iulie), p. 2. — *27.*

Petrograd, 6 (19) iulie. Momentul obligă. [Editorial]. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 93, 6 iulie, p. 1. — *229.*

www.dacoromanica.ro

Petrograd, 11 iulie. — „Reci", Petrograd, 1917, nr. 160 (3 902), 11 (24) iulie, p. 1—2. — *41.*

Petrograd, 29 iulie (11 august). Înnoirea departamentelor şi democraţia. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 113, 29 iulie, p. 1. — *215.*

Petrograd, 20 august. Alegerile municipale. — „Russkaia Volea", Petrograd, 1917, nr. 197, 20 august, p. 2. — *125.*

Petrograd, 24 august (6 sept.). Alegerile în Duma centrală. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 135, 24 august, p. 1. — *353.*

Petrograd, 16 septembrie. [Editorial]. — „Reci", Petrograd, 1917, nr. 218 (3 960), 16 (29) septembrie, p. 2. — *307, 310—311.*

Petrograd, 21 septembrie (3 oct.). Căi de compromis. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 160, 21 septembrie, p. 1. — *307—308, 309, 312, 317.*

Petrograd, 29 septembrie (12 oct.). Întîi pacificare şi apoi reforme. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 167, 29 septembrie, p. 1. — *291, 294, 339—342, 404.*

Petrograd, 30 septembrie (13 oct.). O nouă revoluţie sau Adunare constituantă ? — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 168, 30 septembrie, p. 1. — *299—301, 339, 405.*

Pîine ! — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 34, 25 (12) octombrie, p. 1. — *418.*

„*Pravda*", Petrograd. — *7, 8, 16, 23, 26, 39, 47, 50, 51, 52, 137, 231, 233, 298, 397, 442, 465.*

— 1917, nr. 26, 7 aprilie, p. 1—2. — *319.*

— 1917, nr. 35, 1 mai (18 aprilie), p. 3. — *319.*

— 1917, nr. 41, 9 mai (26 aprilie), p. 1. — *78.*

— 1917, nr. 46, 15 (2) mai, p. 3. — *319.*

— 1917, nr. 55, 25 (12) mai, p. 2. — *78.*

— 1917, nr. 67, 9 iunie (27 mai), p. 2. — *183.*

— 1917, nr. 77, 22 (9) iunie, p. 1. — *185.*

— 1917, nr. 78, 23 (10) iunie, p. 1. — *72.*

— 1917, nr. 82, 28 (15) iunie, p. 2—3 ; nr. 83, 29 (16) iunie, p. 2—3. — *214.*

— 1917, nr. 84, 30 (17) iunie, p. 2—3. — *223—224.*

— 1917, nr. 92, 10 iulie (27 iunie), p. 2. — *41.*

— 1917, nr. 94, 12 iulie (29 iunie), p. 2. — *183.*

www.dacoromanica.ro

— 1917, nr. 95, 13 iulie (30 iunie), p. 2—3 ; nr. 96, 14 (1) iulie, p. 2—3 ; nr. 97, 15 (2) iulie, p. 2—3. — *465.*

— 1917, nr. 99, 18 (5) iulie, p. 4. — *26, 51.*

Prilejaev, I. Criza politicii alimentare a Ministerului Aprovizionării. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 147, 6 septembrie, p. 1. — *219.*

Prinţul G. E. Lvov despre sarcinile momentului. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 115, 12 iulie, p. 2—3. — *21—24.*

Problema Conferinţei de la Stockholm. (Şedinţa Comitetului executiv al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor). — „Russkaia Volea", Petrograd, 1917, nr. 186, 8 august, p. 6. — *77—79.*

Problema puterii şi Adunarea constituantă. [Editorial]. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 147, 6 septembrie, p. 1. Sub titlul comun : Petrograd, 6 (19) septembrie. — *213.*

Programul partidului constituţional-democrat sau partidul libertăţii poporului. — În : Programele partidelor politice. Petrograd, Iasnîi-Popov, 1917, p. 12—16. — *448.*

* *Programul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia.* — În : Programul şi statutul Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia, adoptate la Congresul al II-lea al partidului din 1903, cu modificările adoptate la Congresul de unificare de la Stockholm din 1906. Petrograd, „Priboi", f.a., p. 3—13. (P.M.S.D.R.). — *5, 121, 369—381, 395—396.*

Programul şi statutul de organizare al partidului socialiştilor-revoluţionari, adoptate la primul congres al partidului. Editat de comitetul central al partidului socialiştilor-revoluţionari. F.l. tip. partidului socialiştilor-revoluţionari, 1906. 32 p. (Partidul socialiştilor-revoluţionari). — *448.*

* *Proiect de modificare a programului economic minimum.* — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Redactate şi prefaţate de N. Lenin. Petrograd, „Priboi", 1917, p. 13—16 (P.M.S.D.R.). — *397.*

„*Proletarii*", Petrograd, 1917, nr. 3, 29 (16) august, p. 4. — *155.*

— 1917, nr. 4, 30 (17) august, p. 3. — *82.*

— 1917, nr. 7, 2 septembrie (20 august), p. 3. — *109.*

„*Proletarskoe Delo*", Kronstadt. — *10.*

— 1917, nr. 7, 3 august (21 iulie), p. 2. — *27.*

www.dacoromanica.ro

— 1917, nr. 16, 14 (1) august, p. 2—3 ; nr. 18, 16 (3) august, p. 2—3. — *229.*

„*Raboceaia Gazeta*", Petrograd. — *16, 100, 137, 182, 221, 268.*

— 1917, nr. 100, 7 iulie, p. 3—4. — *27, 28—29, 229.*

— 1917, nr. 112, 21 iulie, p. 1. — *43.*

— 1917, nr. 152, 5 septembrie, p. 4. — *248.*

„*Rabocii*", Petrograd, 1917, nr. 1—6. — *130.*

— 1917, nr. 1, 7 septembrie (25 august), p. 1—2. — *130.*

— 1917, nr. 2, 8 septembrie (26 august), p. 1—2. — *130, 186.*

— 1917, nr. 3, 9 septembrie (27 august), p. 1, 2—3. — *130.*

— 1917, nr. 4, 10 septembrie (28 august), p. 1—2. — *130.*

— A doua ediţie specială, Petrograd, 1917, nr. 5, 10 septembrie (28 august), p. 1. — *130.*

— 1917, nr. 6, 11 septembrie (29 august), p. 1. — *130.*

— 1917, nr. 8, 12 septembrie (30) august, p. 2. — *268.*

„*Rabocii Puti*", Petrograd. — *268, 272.*

— 1917, nr. 9, 26 (13) septembrie, p. 1—2. — *268.*

— 1917, nr. 18, 6 octombrie (23 septembrie), p. 3. — *293, 299—300, 354, 356.*

— 1917, nr. 19, 7 octombrie (24 septembrie), 1—2. — *314.*

— 1917, nr. 22, 11 octombrie (28 septembrie), p. 1—2. — *284.*

— 1917, nr. 26, 16 (3) octombrie, p. 1. — *391.*

— 1917, nr. 31, 21 (8) octombrie, p. 2. — *397.*

— 1917, nr. 34, 25 (12) octombrie, p. 1. — *418.*

— 1917, nr. 40, 1 noiembrie (19 octombrie), p. 2—3 ; nr. 41, 2 noiembrie (20 octombrie), p. 2—3 ; nr. 42, 3 noiembrie (21 octombrie), p. 2. — *441.*

„*Reci*", Petrograd. — *36, 47, 100, 129, 197, 223, 224, 228, 234, 250, 306.*

— 1917, nr. 156 (3 898), 6 (19) iulie, p. 3. — *31.*

— 1917, nr. 159 (3 901), 9 (22) iulie, p. 3. — *31.*

— 1917, nr. 160 (3 902), 11 (24) iulie, p. 1—2. — *41.*

— 1917, nr. 164 (3 906), 15 (28) iulie, p. 5. — *31.*

— 1917, nr. 190 (3 932), 15 (28) august, p. 2—4. — *81, 137.*

www.dacoromanica.ro

— 1917, nr. 194 (3 936), 19 august (1 septembrie), p. 5. — *102—105*.

— 1917, nr. 210 (3 952), 7 (20) septembrie, p. 5. — *227—228*, *237—239*.

— 1917, nr. 218 (3 960), 16 (29) septembrie, p. 2. — *307*, *310—311*.

Revista presei. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 1, 7 septembrie (25 august), p. 2. — *130*.

Revista presei. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 2, 8 septembrie (26 august), p. 2. — *130*.

Revista presei. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 3, 9 septembrie (27 august), p. 2. — *130*.

[Rezoluţia comitetului din Rostov pe Don al partidului libertăţii poporului]. — „Reci", Petrograd, 1917, nr. 210 (3 952), 7 (20) septembrie, p. 5, la rubrica : De pe cuprinsul Rusiei sub titlul : Partidul libertăţii poporului. — *227—228*, *237—239*.

Rezoluţia cu privire la problema agrară [adoptată la Conferinţa a şaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia. 1917]. — „Soldatskaia Pravda", Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda", p. 2. Sub titlul comun : Rezoluţiile Conferinţei generale din 24—29 aprilie 1917 a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. — *461*.

Rezoluţia cu privire la unificare, [adoptată la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia]. — „Proletarii", Petrograd, 1917, nr. 4, 30 (17) august, p. 3. Sub titlul comun : Congresul al VI-lea al P.M.S.D.R. — *82*.

Rezoluţia Secţiei economice a C.E.C. în legătură cu urcarea preţurilor la cereale — *vezi* Cu privire la preţurile oficiale.

Rezoluţia [secţiei soldaţi a Sovietului din Petrograd împotriva plecării din Petrograd a guvernului]. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor", Petrograd, 1917, nr. 191, 7 octombrie, p. 4. Sub titlul comun : De la secţia soldaţi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. — *364*, *365*.

Rezoluţia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd cu privire la desfiinţarea pedepsei cu moartea — *vezi* Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. Şedinţa din 18 august a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd.

www.dacoromanica.ro

Rezoluţiile adoptate la Congresul al III-lea al partidului socialiştilor-revoluţionari, care a avut loc la 25 mai—4 iunie 1917 la Moscova. Moscova, „Zemlea i Volea", [1917], 16 p. — *448.*

Rezultatele alegerilor, „Den", Petrograd, 1917, nr. (16 105), 144, 24 august, p. 1, la rubrica : Însemnări pe teme municipale. Semnat : Res. — *353.*

Rozenblum, D. (Firsov). Trecerea pămîntului la dispoziţia comitetelor agrare. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 183, 18 octombrie, p. 1. — *453.*

„Russkaia Volea", Petrograd. — *125, 270.*

— 1917, nr. 167, 16 iulie, p. 5. — *41—42.*

— 1917, nr. 186, 8 august, p. 6. — *77—79.*

— 1917, nr. 197, 20 august, p. 2, 6. — *125, 140—142.*

„Russkie Vedomosti", Moscova, 1917, nr. 198, 30 august (12 septembrie), p. 5. — *196, 198, 199, 248, 264.*

— 1917, nr. 220, 27 septembrie (10 octombrie), p. 5. — *293.*

„Russkoe Slovo", Moscova. — *223, 224, 250, 357.*

S—I, S. Alegerile municipale din 24 septembrie şi 25 iunie. (O situaţie statistică). — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1917, nr. 220, 27 septembrie (10 octombrie), p. 5. — *293.*

Sandomirski, A. Lupta pentru organizarea industriei. (Din bazinul Doneţului). — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 61, 29 iunie (12 iulie), p. 1. — *195.*

Secţia soldaţi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 154, 26 august, p. 4. — *154, 236.*

Sindicatul inginerilor socialişti. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 182, 27 septembrie, p. 7, la rubrica : Din fabrici şi uzine. — *328.*

Situaţia din Internaţională şi sarcinile P.M.S.D.R. [Rezoluţie adoptată la Conferinţa a şaptea generală (din aprilie) a P.M.S.D.(b) din Rusia. 1917]. — „Soldatskaia Pravda", Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3) mai. Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda", p. 3. Sub titlul comun : Rezoluţiile Conferinţei generale a Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. 24—29 aprilie 1917. — *109, 285—286.*

„Soţial-Demokrat", Geneva. — *7.*

www.dacoromanica.ro

— 1915, nr. 47, 13 octombrie. 2 p. — *465.*

— 1915, nr. 48, 20 noiembrie, p. 2. — *7, 34.*

„Soţial-Demokrat", Moscova. — *268.*

„Spartak", Moscova, 1917, nr. 4, 10 august, p. 4—7. — *150, 369, 389—395.*

„Statutul de organizare al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia adoptat la Congresul al doilea al partidului. — În : Cel de-al doilea Congres ordinar al Partidului muncitoresc social-democrat din Rusia. Textul integral al proceselor-verbale. Editat de C.C. Genève, tip. partidului, [1904], p. 7—9. (P.M.S.D.R.). — *446.*

Smirnov, V. Despre revizuirea programului economic minimum. — În : Materiale pentru revizuirea programului partidului. Culegere de articole de V. Miliutin ş.a. Moscova. Biroul regional al P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917, p. 34—40 (P.M.S.D.R.). — *389—393.*

[Smith-Falkner, M. N.] Glasul democraţiei. — „Svobodnaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 1, 2 (15) septembrie, p. 2. Semnat : M. Smith. — *197.*

[Sokolnikov, G. I.] Cu privire la revizuirea programului partidului. (Introducere şi programul-maximum). — În : Materiale pentru revizuirea programului. Culegere de articole de V. Miliutin ş.a. Moscova, Biroul regional P.M.S.D.R. din regiunea industrială Moscova, 1917, p. 8—22. (P.M.S.D.R.). Semnat : V. Sokolnikov. — *370—387.*

Sokolnikov, V. — *vezi* Sokolnikov, G. I.

„Soldatskaia Pravda", Petrograd, 1917, nr. 13, 16 (3 mai). Supliment la ziarul „Soldatskaia Pravda", p. 2, 3, 4. — *109, 285—286, 369, 461.*

Suhanov, N. Cu privire la lichidarea luptei pentru pace. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 106, 20 august (2 septembrie), p. 1. — *131—138.*

— *Iarăşi se aude bubuit de tunet.* — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 142 (136), 1 (14) octombrie, p. 1. — *355.*

„Svobodnaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 1, 2 (15) septembrie, p. 2. — *197.*

Şase luni de la revoluţie. [Editorial]. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 3, 9 septembrie (27 august), p. 1. — *130.*

www.dacoromanica.ro

Şedinţa Comitetului Executiv Central al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. — „Izvestiia Comitetului Executiv Central şi a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 180, 24 septembrie, p. 2—3. — *277, 278.*

Şedinţa [Congresului general al Sovietelor de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Rusia]. 5 iunie [1917]. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 85, 7 iunie, p. 11—16. — *220, 324.*

Şedinţa din 2 martie a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. Din procesul-verbal de şedinţă. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 4, 3 martie, p. 4. — *68, 74, 135.*

Ş. Zile agitate. Impresii din ziua de 4 iulie. — „Raboceaia Gazeta", Petrograd, 1917, nr. 100, 7 iulie, p. 3. — *28—29, 229.*

Telegrama trimisă de Kerenski, ministru de război, guvernului provizoriu. — „Izvestiia Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd", 1917, nr. 96, 20 iunie, p. 2. Sub titlul comun : Armata rusă a pornit ofensiva. — *73.*

[Tovarăşi muncitori şi soldaţi din Petrograd! Apel la o demonstraţie paşnică şi organizată. 4 (17) iulie 1917]. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 92, 5 iulie, p. 1. Sub titlul comun : Documente. — *26.*

Tovarăşi muncitori şi soldaţi din Petrograd! [Apel la o demonstraţie paşnică şi organizată. 4 (17) iulie 1917. Foaie volantă. F.l., 1917]. 1 p. Semnat : C.C. al P.M.S.D.R., Comitetul din Petersburg al P.M.S.D.R., Comitetul interraional al P.M.S.D.R., Organizaţia din armată de pe lîngă C.C. al P.M.S.D.R., Comisia secţiei muncitori a Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor. — *26, 51, 156.*

Ultimele ştiri. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 138 (132), 27 septembrie (10 octombrie), p. 3. — *279.*

Un bilanţ. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 92, 5 iulie, p. 2. — *22, 50, 229.*

Uniunea galbenilor. [Editorial]. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 1, 7 septembrie (25 august), p. 1. — *130.*

Urcarea preţurilor oficiale. De la guvernul provizoriu. 29 august 1917. — „Russkie Vedomosti", Moscova, 1917, nr. 198, 30 august (12 septembrie), p. 5. — *196, 198, 199, 248, 264.*

www.dacoromanica.ro

Victimele. — „Reci", Petrograd, 1917, nr. 159 (3 901), 9 (22) iulie, p. 3. Sub titlul comun: Lichidarea rebeliunii. — *31.*

„Vlast Naroda", Moscova, 1917, nr. 42, 16 iunie, p. 2. — *41.*

Vol — i — vezi Volodarski, V.

„Volea Naroda", Petrograd. — *317.*

— 1917, nr. 67, 16 iulie, p. 3. — *41.*

Volodarski, V. Către toţi tovarăşii! (Scrisoare către redacţie). — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 2, 8 septembrie (26 august), p. 2. — *130.*

— *Petrogradul şi Rusia.* — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 3, 9 septembrie (27 august), p. 2—3. — *130.*

Zenzinov, V. M. Contradicţii ciudate. — „Delo Naroda", Petrograd, 1917, nr. 114, 30 iulie, p. 2. — *433.*

[Zinoviev, G. E.] Ce nu trebuie să facem. — „Rabocii", Petrograd, 1917, nr. 8, 12 septembrie (30 august), p. 2. — *268.*

— *Ţărănimea şi „coaliţia".* — „Rabocii Puti", Petrograd, 1917, nr. 19, 7 octombrie (24 septembrie), p. 1—2. — *314.*

— *Victoria noastră şi sarcinile noastre.* — „Rabocii Puti", Petrograd, 117, nr. 9, 26 (13) septembrie, p. 1—2. — *268.*

„Znamea Truda", Petrograd, 1917, nr. 25, 22 septembrie, p. 2. — *314.*

Zvonuri cu privire la un complot. — „Novaia Jizn", Petrograd, 1917, nr. 103, 17 (30) august, p. 3. — *80—84.*

Bulletin de l'assemblée nationale. Première législature. — „Gazette Nationale, ou le Moniteur Universel", Paris, 1792, N. 248, 4 septembre, p. 1 051. — *350, 400, 401.*

Clausewitz, K. Hinterlassene Werke über Krieg und Kriegführung. Bd. 1, T. 1. Vom Kriege. Berlin, Dümmler, 1832. XXVIII, 371 S. — *209.*

[Engels, F.] Revolution und Konterrevolution in Deutschland. 2. Aufl. Stuttgart, Dietz, 1907. 141 S. — *370—371.*

„Gazette Nationale, ou le Moniteur Universel", Paris, 1792, N. 248, 4 septembre, p. 1 051. — *350, 400, 401.*

„Die Glocke", München — Berlin. — *34.*

„The Internationalist", Boston. — *285.*

www.dacoromanica.ro

Manifest der Internationale zur gegenwärtigen Lage, [angenommen auf dem Außerordentlichen Internationalen Sozialistenkongreß zu Basel]. — In : Außerordentlicher Internationaler Sozialistenkongreß zu Basel am 24. und 25. November 1912. Berlin, Buchh. „Vorwärts", 1912, S. 23—27. — *108.*

„Politiken", Stockholm. — *284.*

Protokoll fran Sverges Socialdemokratiska Arbetarepartis (fortsatta) nionde kongress i Stockholm den 23 nov. — 1 dec. 1914. — In : Protokoll fran Sverges Socialdemokratiska Arbetarepartis (ajournerade och fortsatta) nionde kongress i Stockholm den 3—4 aug. samt den 23 nov. — 1 dec. 1914. Stockholm, 1915, S. 19—244. — *361.*

Protokoll über die Verhandlungen des Parteitages der Sozialdemokratischen Partei Deutschlands. Abgehalten zu Erfurt vom 14. bis 20. Oktober 1891. Berlin, „Vorwärts", 1891. 368 S. — *378.*

„Russische Korrespondenz «Pravda»", Stockholm. — *8.*

„Työmies", Helsinki. — *284.*

Vogelstein, Th. Die finanzielle Organisation der kapitalistischen Industrie und die Monopolbildungen. — In : Grundriß der Sozialökonomik. Abt. VI. Industrie, Bergwesen, Bauwesen. Buch III. B. I. Tübingen, Mohr (Siebeck), 1914, S. 187—246. — *382—383.*

www.dacoromanica.ro

INDICE DE NUME

A

Adler, Friedrich (1879—1960) — social-democrat austriac, unul dintre teoreticienii aşa-numitului „austro-marxism", care, sub paravanul unei frazeologii marxiste, camufla renunţarea la marxismul revoluţionar şi la lupta de clasă a proletariatului. În anii 1910—1911 a fost redactor al ziarului „Volksrecht", organ al Partidului social-democrat elveţian, apoi secretar al Partidului social-democrat austriac. La 21 octombrie 1916 l-a împuşcat pe primul ministru al Austriei, contele Stürgkh. Adler a fost unul dintre organizatorii Internaţionalei a II ½, centristă (1921—1923), iar ulterior unul dintre liderii „Internaţionalei muncitoreşti socialiste". — *285, 287.*

Adler, Viktor (1852—1918) — unul dintre organizatorii şi liderii social-democraţiei austriece. În 1886 a fondat ziarul „Die Gleichheit"; cu începere din 1889 a fost redactor al ziarului „Arbeiter-Zeitung", organul central al social-democraţiei austriece. În ultimele două decenii ale secolului trecut a întreţinut legături cu F. Engels, dar curînd după moartea acestuia a trecut pe poziţii reformiste şi a fost unul dintre conducătorii oportunismului. În timpul războiului mondial imperialist, Adler s-a situat pe o poziţie centristă, a propagat ideea „păcii între clase" şi a combătut acţiunile revoluţionare ale clasei muncitoare. În 1918, după instaurarea republicii burgheze în Austria, a fost cîtva timp ministru de externe.

La rugămintea lui N. K. Krupskaia, Adler a garantat, în calitatea sa de deputat în parlamentul austriac, pentru V. I. Lenin, arestat la 26 iulie (8 august) 1914 la Nowy Targ (Galiţia) în urma unui denunţ mîrşav. — *34.*

Akselrod, P. B. (1850—1928) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre conducătorii lichidatorilor; a făcut parte din redacţia ziarului „Golos Soţial-Demokrata", organul menşevicilor lichidatori. În timpul primului război mondial, camuflîndu-se în dosul unei frazeologii centriste, s-a situat de fapt pe poziţii social-şoviniste. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd; a sprijinit guvernul pro-

www.dacoromanica.ro

vizoriu burghez. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă ; în emigraţie a făcut propagandă pentru intervenţie armată împotriva Rusiei Sovietice. — *285.*

Alekseev, M. V. (1857—1918) — general în armata ţaristă, monarhist şi contrarevoluţionar inveterat. După revoluţia burghezo-democratică în februarie 1917, comandant suprem, apoi o vreme şeful statului-major al comandantului suprem Kerenski. În timpul războiului civil şi intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice s-a aflat în fruntea „armatei de voluntari" albgardişti organizate în Caucazul de nord. — *158—159, 218, 227, 244.*

Aleksinski, G. A. (n. 1879) — la începutul activităţii sale politice a fost social-democrat. În perioada primei revoluţii ruse a aderat la bolşevici. În anii reacţiunii a fost otzovist şi unul dintre organizatorii grupului antipartinic „Vpered". În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist şi a colaborat la o serie de ziare burgheze. În 1917 s-a alăturat grupului plehanovist „Edinstvo". S-a situat pe poziţii contrarevoluţionare. În iulie 1917, confecţionînd, cu concursul serviciului de contraspionaj al armatei, o serie de documente false, a calomniat pe V. I. Lenin şi pe bolşevici. În aprilie 1918 a emigrat. În emigraţie s-a alăturat taberei ultrareacţionare. — *7, 8, 9, 25, 29—30, 34, 36, 42, 51, 52, 351, 361.*

Alexandru al III-lea (Romanov) (1845—1894) — împărat al Rusiei (1881—1894). — *104.*

Avksentiev, N. D. (1878—1943) — unul dintre liderii partidului socialiştilor-revoluţionari, membru al Comitetului Central al acestui partid. În timpul primului război mondial a fost un social-şovinist inveterat ; a colaborat la publicaţiile defensiste „Za Rubejom", „Novosti", „Prizîv". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost preşedintele Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia, ministru al afacerilor interne în al doilea guvern de coaliţie Kerenski, ulterior preşedintele Consiliului provizoriu al republicii (preparlament), instituţie contrarevoluţionară. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii diverselor rebeliuni contrarevoluţionare. În 1918 — preşedinte al aşa-numitului „Directorat de la Ufa" ; apoi a emigrat în străinătate, unde a continuat lupta activă împotriva Puterii sovietice. — *54, 57, 81, 83, 90, 92, 111, 112—113, 120, 122, 138, 181, 309, 403—404, 427.*

B

B. — *vezi* Buharin, N. I.

Bagration, D. P. (n. 1863) — prinţ, general în armata ţaristă. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost

www.dacoromanica.ro

comandantul unei divizii în Caucaz. Participant activ la rebeliunea lui Kornilov. — *205, 244.*

Basok — vezi Melenevski, M. I.

Bauer, Otto (1882—1938) — unul dintre conducătorii social-democrației austriece și ai Internaționalei a II-a, ideolog al „austro-marxismului". Bauer a avut o atitudine negativă față de Revoluția Socialistă din Octombrie. În anii 1918—1919 a fost ministru de externe al Republicii Austriece. În 1919, 1927 și 1934 a participat activ la reprimarea luptei revoluționare a clasei muncitoare din Austria. În manifestările sale anticomuniste se apropia de fascism; a sprijinit propaganda pangermană. — *466.*

Bazarov, V. (Rudnev, V. A.)* (1874—1939) — a intrat în mișcarea social-democrată în 1896. În anii 1905—1907 a colaborat la o serie de publicații bolșevice. În perioada reacțiunii s-a îndepărtat de bolșevism, a propagat „zidirea de dumnezeu" și empiriocriticismul și a fost unul dintre principalii reprezentanți ai revizuirii marxismului în spirit machist. În 1917 a fost menșevic internaționalist, redactor la ziarul semimenșevic „Novaia Jizn"; a luat atitudine împotriva Revoluției Socialiste din Octombrie. Începînd din 1921 a lucrat la Comisia de Stat a Planificării. În ultimii ani ai vieții s-a îndeletnicit cu traduceri literare și filozofice. — *332—333, 334, 335, 436—437, 444.*

Beilis, M. T. (n. 1873) — salariat la o fabrică de cărămizi din Kiev, evreu de origine, în 1911 a fost acuzat pe nedrept de asasinarea unui copil creștin în scopuri rituale. — *8, 26, 27, 34, 35.*

Berkengheim, A. M. (1880—1932) — socialist-revoluționar, a lucrat în cooperație. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost președintele Comitetului pentru aprovizionare din Moscova. După Revoluția Socialistă din Octombrie, aflîndu-se în străinătate în calitate de reprezentant al Uniunii centrale a cooperativelor de consum, a desfășurat activitate îndreptată împotriva Statului sovietic. În 1922 a emigrat. — *309.*

Bernațki, M. V. (n. 1876) — profesor de economie politică. Din septembrie 1917 a fost ministru de finanțe în guvernul provizoriu burghez, post pe care l-a deținut și în guvernele contrarevoluționare ale lui Denikin și Vranghel. Emigrant albgardist. —*178—179.*

Bernstein, Eduard (1850—1932) — unul dintre conducătorii social-democrației reformiste germane, teoretician al revizionismului, lider al aripii de dreapta a Internaționalei a II-a. Sub pretextul „dezvoltării creatoare a marxismului", a trecut la revizuirea teoriei marxiste, la golirea marxismului de conținutul său revoluționar. A negat sau a denaturat principalele teze ale marxismului. Bernstein

* În paranteză cu litere cursive sînt date adevăratele nume de familie.

www.dacoromanica.ro

a lansat lozinca: „ţelul final nu reprezintă nimic, mişcarea este totul", propagînd codismul, ploconirea în faţa spontaneităţii mişcării muncitoreşti şi reducînd progresul social exclusiv la reforme în cadrul capitalismului. El preconiza armonia de interese dintre proletariat şi burghezie, se pronunţa împotriva teoriei marxiste despre lupta de clasă, nega necesitatea revoluţiei socialiste, a dictaturii proletariatului. În economia politică, el nega teoria marxistă a plusvalorii, legile acumulării capitaliste. În filozofie s-a ridicat împotriva materialismului dialectic, încercînd să substituie filozofiei marxiste filozofia idealistă kantiană şi hegeliană. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste, social-şovine. V. I. Lenin a demascat cu profunzime şi în mod necruţător concepţiile revizioniste ale lui Bernstein, a căror consecinţă practică directă a fost sprijinirea imperialismului german. — *255.*

Blanc, Louis (1811—1882) — istoric francez, reprezentant al socialismului mic-burghez, participant la revoluţia din 1848. Prin concepţiile şi activitatea sa, Louis Blanc s-a situat pe poziţia concilierii cu burghezia. A elaborat un plan utopic de rezolvare a contradicţiilor dintre capital şi muncă cu ajutorul statului capitalist. — *89, 216.*

Bobrinskii, Al. A., An. A., V. A. — conţi, mari moşieri şi fabricanţi de zahăr, politicieni reacţionari. — *180—181.*

Bonaparte, Louis — *vezi* Napoleon al III-lea.

Bonaparte, Napoleon — *vezi* Napoleon I.

Bramson, L. M. (n. 1869) — „socialist-populist", publicist, de profesiune avocat. Unul dintre fondatorii Grupului trudovic în Duma I de stat. În 1917 a intrat în Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor ca reprezentant al „socialiştilor-populişti" şi al trudovicilor. A sprijinit guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat. — *92.*

Branting, Karl Hjalmar (1860—1925) — lider reformist al Partidului social-democrat suedez, unul dintre conducătorii Internaţionalei a II-a. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţiile social-şovinismului. Între anii 1920 şi 1925 a fost în mod succesiv şeful cîtorva guverne social-democrate. — *110, 111, 113, 284—285.*

Breşko-Breşkovskaia, E. K. (1844—1934) — unul dintre organizatorii şi conducătorii partidului socialiştilor-revoluţionari, reprezentînd aripa de extremă dreaptă a acestui partid. Şi-a început activitatea politică în deceniul al 8-lea, „mergînd în popor". A fost arestată şi deportată în repetate rînduri. După revoluţia din februarie 1917 a sprijinit guvernul provizoriu burghez. Adeptă a continuării războiului imperialist „pînă la victoria finală". După Re-

www.dacoromanica.ro

voluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1919 a emigrat în S.U.A. Ulterior s-a stabilit în Franţa. În străinătate a dus o campanie de calomniere a Rusiei Sovietice. A colaborat la „Dni", organul emigranţilor albgardişti din Paris. — *235, 241, 264, 275, 316—317, 330, 331, 345, 346, 347, 365, 404—405.*

Briand, Aristide (1862—1932) — om de stat francez, renegat al mişcării muncitoreşti, de numeroase ori prim-ministru. În 1909 a fost în fruntea cabinetului celor trei renegaţi (Briand-Millerand-Viviani). Exponent al intereselor burgheziei franceze, a iniţiat proiectul creării „Pan-Europei", bloc imperialist sub hegemonia Franţei îndreptat împotriva U.R.S.S. În 1924 a reprezentat Franţa la Liga Naţiunilor. Ca ministru de externe (1925—1932), a fost unul dintre iniţiatorii acordurilor de la Locarno (1925) şi ai pactului Kellog-Briand (1928). — *323.*

Bronzov, P. V. — în 1917 membru al C.E.C. al Sovietelor din prima legislatură. — *92.*

Bublikov, A. A. (n. 1875) — reprezentant al burgheziei industriale şi comerciale, de profesiune inginer ; deputat în Duma a IV-a de stat, membru al partidului progresiştilor, partid burghez. A participat la Consfătuirea de stat de la Moscova din august 1917, pronunţîndu-se pentru o coaliţie a burgheziei cu menşevicii. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat. — *171, 188.*

Buchanan, George William (1854—1924) — diplomat englez. Ambasador al Angliei în Rusia (1910—1918), a ajutat cercurile reacţionare în lupta împotriva revoluţiei. În august 1917 a sprijinit rebeliunea contrarevoluţionară a lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a dat un sprijin activ alb-gardiştilor, a participat la organizarea diverselor comploturi contrarevoluţionare şi a intervenţiei Antantei împotriva Rusiei Sovietice. — *236, 404.*

Buharin, N. I. (B) (1888—1938) — membru al partidului bolşevic din 1906 ; a activat ca propagandist în diferite raioane ale Moscovei. În 1911 a emigrat. În 1915 a colaborat la revista „Kommunist" ; s-a situat pe poziţii nemarxiste în problemele statului, dictaturii proletariatului, a dreptului naţiunilor la autodeterminare etc. La Congresul al VI-lea al partidului a formulat o schemă antileninistă de dezvoltare a revoluţiei, bazată pe negarea alianţei dintre clasa muncitoare şi ţărănimea săracă.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost redactor al ziarului „Pravda", membru al Biroului Politic al C.C., membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a ridicat în repetate rînduri împotriva politicii leniniste a partidului : în 1918 a fost în fruntea grupului antipartinic al „comuniştilor de stînga" ; în timpul discuţiei din partid cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat mai întîi pe o poziţie „tampon", iar apoi a aderat la grupul lui Troţki ; începînd din 1928 a condus opoziţia de dreapta

www.dacoromanica.ro

din partid. În 1929 a fost scos din Biroul Politic al C.C. În 1937 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *150, 369, 389, 392—395.*

C

Cavaignac, Louis-Eugène (1802—1857) — general şi om de stat reacţionar francez, ministru de război în mai-iunie 1848. Învestit cu puteri dictatoriale, a înăbuşit cu cruzime insurecţia din iunie 1848 a proletariatului parizian. Între 29 iunie şi 10 decembrie 1848 a fost şeful guvernului celei de-a doua Republici. Numele lui a căpătat semnificaţia de călău al proletariatului, care „reprezenta dictatura burgheziei prin sabie" (Marx). — *1, 14, 15, 17.*

Ceaikovski, N. V. (1850—1926) — narodnic, apoi socialist-revoluţionar, „socialist-populist". În timpul războiului imperialist mondial a fost social-şovinist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al C.C. al „Partidului socialist-populist al muncii unificat", a făcut parte din Comitetele executive al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd şi al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice, a sprijinit intervenţia armată împotriva Rusiei Sovietice, a fost un interpus al intervenţioniştilor americani şi anglo-francezi în nordul Rusiei. În 1918 a fost una dintre căpeteniile organizaţiei contrarevoluţionare „Liga renaşterii Rusiei". Din august 1918 a fost şeful „guvernului provizoriu al Regiunii de nord" de la Arhanghelsk, guvern eserist contrarevoluţionar. În 1919 a emigrat la Paris ; i-a sprijinit activ pe Denikin şi Vranghel. — *309.*

Cernov, V. M. (1876—1952) — unul dintre liderii şi teoreticienii partidului socialist-revoluţionar. În anii 1902—1905 a fost redactor al ziarului „Revoluţionnaia Rossiia", organul central al eserilor. În timpul primului război mondial, camuflîndu-se îndărătul unei frazeologii de stînga, s-a situat de fapt pe poziţiile social-şovinismului. Din mai pînă în august 1917 a fost ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez ; a dus o politică de crunte represiuni împotriva ţăranilor care trecuseră la ocuparea pămînturilor moşiereşti. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii rebeliunilor antisovietice. În 1920 a emigrat. A continuat să desfăşoare în străinătate o activitate antisovietică. — *1—2, 16, 17, 36, 40, 52, 54, 55, 63, 69—70, 71—72, 79, 86, 87, 89, 90, 91—92, 94, 98, 99, 110, 111, 120, 122, 138, 160, 171, 189, 196, 204, 205, 216, 217, 218, 241, 257, 262, 263—265, 273, 274—275, 317, 321, 340, 345, 427.*

D

Dan (Gurvici), F. I. (1871—1947) — unul dintre liderii menşevicilor. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a condus în străinătate grupul lichidatorilor. În timpul primului război mon-

www.dacoromanica.ro

dial — social-şovinist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi al Prezidiului C.E.C. în prima legislatură ; a sprijinit guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. La începutul anului 1922 a fost expulzat din ţară ca duşman al Statului sovietic. — *16, 29—30, 54, 90, 92, 98, 99, 100, 138, 262, 263—265, 267, 269, 273, 274, 295, 321, 340—341, 356, 421, 427, 428, 437, 446.*

Danton, Georges Jacques (1759—1794) — unul dintre fruntaşii iacobini ai revoluţiei burgheze franceze şi unul dintre fondatorii Clubului cordelierilor. A contribuit la organizarea apărării naţionale în perioada critică din august-septembrie 1792 cînd Franţa a fost atacată de trupele intervenţioniste, la instaurarea terorii revoluţionare împotriva duşmanilor revoluţiei, la instituirea tribunalului revoluţionar şi la crearea Comitetului salvării publice, în care a avut un rol conducător. Ulterior, pe măsura adîncirii revoluţiei şi agravării contradicţiilor de clasă, Danton, care exprima interesele burgheziei îmbogăţite în timpul revoluţiei, a început să aibă oscilări. El căuta să-i împace pe iacobini cu girondinii, care încercau să frîneze mersul revoluţiei, chema la slăbirea dictaturii revoluţionare, la împăcarea cu coaliţia contrarevoluţionară antifranceză. În noaptea de 1 aprilie 1794 a fost arestat împreună cu colaboratorii săi apropiaţi, fiind deferiţi Tribunalului revoluţionar şi condamnaţi la moarte. — *350—351, 400, 401.*

Dreyfus, Alfred (1859—1935) — ofiţer al Marelui stat-major al armatei franceze, evreu de origine. În 1894, în urma unei false acuzaţii de înaltă trădare, a fost condamnat pe nedrept la deportare pe viaţă. Datorită acţiunii întreprinse în favoarea lui de către clasa muncitoare şi intelectualitatea progresistă, Dreyfus a fost graţiat în 1899, iar în 1906 a fost reabilitat. — *8, 26.*

Dubasov — ofiţer combatant, fără partid. — *293, 299, 354, 356.*

Dzerjinski, F. E. (1877—1926) — eminent activist al partidului comunist şi al Statului sovietic, membru de partid din 1895. Unul dintre organizatorii social-democraţiei din Polonia şi Lituania. A desfăşurat muncă de partid în Polonia şi în Rusia. Participant activ şi conducător al luptei proletariatului polonez în anii primei revoluţii ruse. În repetate rînduri a fost victima represiunilor guvernului ţarist : a stat peste 11 ani în închisori, la ocnă şi în deportare. La Congresul al IV-lea al partidului a fost ales membru al C.C. al P.M.S.D.R. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a desfăşurat muncă de partid la Moscova. În perioada pregătirii şi înfăptuirii Revoluţiei Socialiste din Octombrie a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd şi al Centrului militar-revoluţionar de partid pentru conducerea insurecţiei, creat de Comitetul Central al partidului. După victoria revoluţiei a fost preşedintele Comisiei extraordinare pe întreaga Rusie pentru lupta împotriva contrarevoluţiei şi sabotajului (Ceka). La

www.dacoromanica.ro

începutul anului 1918 a avut o poziţie greşită în problema încheierii păcii de la Brest, alăturîndu-se „comuniştilor de stînga". În 1921 a fost numit comisar al poporului pentru căile de comunicaţie, rămînînd şi în funcţiile de preşedinte al Ceka şi de comisar al poporului pentru afacerile interne ; din 1924 — preşedinte al Consiliului economic superior. Începînd din iunie 1924 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C.(b) din Rusia şi membru al Biroului Organizatoric al C.C. al P.C. (b) din Rusia. — *455*.

E

Efremov, I. N. (n. 1866) — mare moşier, deputat în Dumele I, a III-a şi a IV-a de stat. Unul dintre organizatorii partidului „înnoirii paşnice", ulterior lider al partidului burghez al progresiştilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Dumei de stat şi a făcut parte din guvernul provizoriu burghez. — *27*.

Engels, Friedrich (1820—1895) — unul dintre întemeietorii comunismului ştiinţific, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional, prieten şi tovarăş de luptă al lui Marx (vezi articolul lui V. I. Lenin „Friedrich Engels", în Opere complete, vol. 2, Bucureşti, Editura politică, 1963, ed. a doua, p. 1—14). — *16, 46, 123, 143, 254, 255, 259, 344—345, 350, 378, 400, 401, 435*.

Ermolenko, D. S. (n. 1874) — praporgic, a lucrat în serviciul de contraspionaj militar. — *7*.

F

Fürstenberg, I. S. — *vezi* Ganeţki, I. S.

G

Gagarin, A. V. — prinţ, general în armata ţaristă. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost comandantul unei brigăzi din divizia caucaziană ; participant activ la rebeliunea lui Kornilov. — *218, 244*.

Ganeţki (Fürstenberg), I. S. (1879—1937) — militant de seamă al mişcării revoluţionare poloneze şi ruse. Membru al partidului social-democrat din 1896. A participat la o serie de congrese ale Social-democraţiei din Regatul Poloniei şi din Lituania, precum şi la congresele al II-lea, al IV-lea şi al V-lea ale P.M.S.D.R. La Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost ales membru al C.C. A fost membru al Conducerii centrale a S.D.R.P. şi L. La Congresul

www.dacoromanica.ro

al VI-lea al S.D.R.P. şi L. (1908) s-a retras din Conducerea centrală în urma unor divergenţe ivite într-o serie de probleme interne de partid, iar după scindarea social-democraţiei poloneze, care a avut loc în 1912, a fost unul dintre conducătorii aşa-numitei opoziţii „rozlamoviste", care se situa pe poziţii foarte apropiate de cele ale bolşevicilor. În timpul primului război mondial a aderat la stînga zimmerwaldiană. A fost arestat şi deportat în repetate rînduri. În 1917 a fost membru al Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în cadrul Comisariatului poporului pentru finanţe, apoi a ocupat o serie de funcţii diplomatice. — *8*, *34*, *35*.

Ghelfand, A. L. — *vezi* Parvus.

Ghessen, I. V. (1866—1943) — publicist burghez rus. Unul dintre fondatorii şi liderii partidului cadet, membru al Comitetului lui Central. A condus, împreună cu Miliukov, organele de presă ale partidului cadet: „Narodnaia Svoboda" (decembrie 1905) şi apoi „Reci". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost un duşman al Puterii sovietice; în perioada intervenţiei militare străine şi a războiului civil l-a ajutat în mod activ pe Iudenici; mai tîrziu a devenit emigrant alb. În activitatea publicistică s-a remarcat prin calomniile lui veninoase împotriva bolşevicilor. — *98*, *99*, *100*.

Ghimmer, N. N. — *vezi* Suhanov, N.

Goldendah, D. B. — *vezi* Reazanov, D. B.

Goldman, M. I. — *vezi* Liber, M. I.

Goldştein, M. M. — *vezi* Volodarski, V.

Gucikov, A. I. (1862—1936) — mare capitalist, organizator şi lider al partidului octombriştilor. În timpul primului război mondial a fost preşedinte al Comitetului central pentru industria de război şi al Comisiei speciale pentru problemele apărării. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru de război şi ministru al marinei în primul guvern provizoriu burghez. În august 1917 a participat la organizarea rebeliunii lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat activ împotriva Puterii sovietice; emigrant alb. — *72*, *233*, *234*, *249*, *275*, *450*.

Guesde, Jules (Basile, Mathieu) (1845—1922) — unul dintre organizatorii şi conducătorii mişcării socialiste din Franţa şi ai Internaţionalei a II-a. În 1901, Guesde şi adepţii lui au creat Partidul socialist din Franţa, care în 1905, fuzionînd cu Partidul socialist francez, partid reformist, şi-a luat denumirea de Partidul socialist francez unificat. Guesde a contribuit în mare măsură la răspîndirea ideilor marxismului şi la dezvoltarea mişcării socialiste în Franţa. Dar, luînd atitudine împotriva politicii socialiştilor de dreapta, Guesde a comis unele greşeli sectariste atît în problemele teoretice, cît şi în cele tactice. La izbucnirea primului război mondial, Guesde s-a situat pe poziţiile social-şovinismului şi a intrat în

www.dacoromanica.ro

guvernul burghez. El nu s-a alăturat majorității Congresului de la Tours al Partidului socialist francez (1920), care a hotărît afilierea la Internaționala Comunistă. — 107.

Gurvici, F. I. — *vezi* Dan, F. I.

Gvozdev, K. A. (n. 1883) — menșevic-lichidator. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziții social-șoviniste, a fost președintele grupului muncitoresc din Comitetul central pentru industria de război. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd, ministru adjunct, iar din septembrie 1917 ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. — *291—292, 322, 433.*

H

Hilferding, Rudolf (1877—1941) — unul dintre liderii oportuniști ai social-democrației germane și ai Internaționalei a II-a; teoretician al „austro-marxismului". Din 1907 pînă în 1915 a fost redactor al ziarului „Vorwärts", organ central al Partidului social-democrat din Germania. În 1910 a publicat lucrarea „Capitalul financiar", care a avut un anumit rol pozitiv în studierea capitalismului monopolist, dar care conține grave greșeli teoretice și teze oportuniste. În anii primului război mondial s-a situat pe poziții centriste, a apărat unitatea cu social-imperialiștii. După război a lansat teoria „capitalismului organizat", devenind un apologet al capitalismului monopolist de stat. Din 1917 — lider al „Partidului social-democrat independent din Germania", dușman declarat al Puterii sovietice și al dictaturii proletariatului. A făcut parte în repetate rînduri din guvernul burghez al Republicii de la Weimar. După instaurarea fascismului a emigrat în Franța. — *384.*

Hindenburg, Paul (1847—1934) — om politic și feldmareșal german. În 1916 a fost comandant suprem al armatei germane. A fost unul dintre principalii organizatori ai intervenției militare antisovietice și ai înăbușirii revoluției din noiembrie 1918 din Germania. Între anii 1925 și 1934 a fost președinte al Germaniei, a sprijinit organizațiile fasciste și monarho-militariste. La 30 ianuarie 1933 l-a numit pe Hitler șef al guvernului (cancelar), trecînd astfel oficial întreaga putere în mîna fasciștilor. — 7.

Huttunen, Evert Johann Waldemar (1884—1924) — social-democrat finlandez, deputat în Seim din 1917. A fost redactor-șef al ziarului muncitoresc finlandez „Työ" („Munca"). În locuința lui din Vîborg s-a oprit V. I. Lenin în septembrie 1917, cînd se ascundea din cauza persecuțiilor guvernului provizoriu burghez. — *281.*

Hyndman, Henry Mayers (1842—1921) — socialist englez, reformist. În 1881 a fondat Federația democrată, devenită în 1884

www.dacoromanica.ro

Federaţia social-democrată. În anii 1900—1910 a fost membru al Biroului socialist internaţional. A fost unul dintre liderii Partidului socialist britanic, din care s-a retras în 1916, după ce Conferinţa de partid de la Salford l-a condamnat pentru poziţia sa social-şovinistă faţă de războiul imperialist. A avut o atitudine ostilă faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie şi a sprijinit intervenţia împotriva Rusiei Sovietice. — *107*.

I

Ivanov, K. — *vezi* Lenin, V. I.

Ivanov, Konstantin Petrovici — *vezi* Lenin, V. I.

J

Jordania, N. N. (1870—1953) — social-democrat, liderul menşevicilor din Caucaz. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a aderat formal la grupul menşevicilor-partiiţi, sprijinindu-i în realitate pe lichidatori. În 1914 a colaborat la revista lui Troţki „Borba". În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost preşedintele Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Tiflis; în anii 1918—1921 a fost şeful guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia; din 1921 — emigrant alb. — *317*.

K

Kaledin, A. M. (1861—1918) — general în armata ţaristă, ataman al cazacilor de la Don. La Consfătuirea de stat din august 1917 de la Moscova a prezentat un amplu program de înăbuşire a revoluţiei. Participant activ la rebeliunea lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre conducătorii mişcării contrarevoluţionare a cazacilor de pe Don, a participat la crearea „armatei de voluntari" albgardiste. La vestea înfrîngerii de pe front din ianuarie 1918, s-a împuşcat. — *81, 83, 136—138, 217, 232, 233*.

Kamenev (Rozenfeld), L. B. (1883—1936) — membru al partidului bolşevic din 1901. A făcut parte din redacţia ziarelor „Proletarii" şi „Pravda". La Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost ales în C.C. al partidului. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 s-a ridicat împotriva liniei leniniste a partidului, orientată spre revoluţia socialistă. În octombrie 1917 a publicat, în numele lui şi al lui Zinoviev, în ziarul semimenşevic „Novaia Jizn" o declaraţie în care îşi exprima dezacordul faţă de hotărîrea Comitetului Central cu privire la

www.dacoromanica.ro

insurecţia armată, ceea ce însemna divulgarea unei hotărîri secrete a partidului, trădarea revoluţiei.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedinte al Sovietului din Moscova, vicepreşedinte al Consiliului Comisarilor Poporului, membru în Biroul Politic al C.C. În repetate rînduri s-a ridicat împotriva politicii leniniste a partidului: în noiembrie 1917 s-a declarat pentru formarea unui guvern de coaliţie în care să intre menşevicii şi socialiştii-revoluţionari, în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziţii", iar în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic trotkisto-zinovievist. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C. (b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid ca militant activ al opoziţiei trotkiste. În 1928 a declarat că-şi recunoaşte greşelile şi a fost reprimit în partid, dar, întrucît nu şi-a încetat activitatea antipartinică, în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. În 1933 a fost pentru a doua oară reprimit în partid. În 1934, pentru activitate antipartinică, a fost pentru a treia oară exclus din partid. — *16, 77—79, 99, 100, 268, 438—440, 442—447, 455.*

Kamkov (Kaţ), B. D. (1885—1938) — eser, unul dintre organizatorii şi liderii partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga. În 1918 s-a pronunţat împotriva încheierii păcii de la Brest; a fost unul dintre iniţiatorii asasinării ambasadorului german Mirbach şi unul dintre organizatorii rebeliunii socialiştilor-revoluţionari de stînga de la Moscova. Pentru activitatea lui contrarevoluţionară a fost arestat şi condamnat de tribunalul militar. Ulterior a lucrat în domeniul statisticii. — *139, 427.*

Katkov, M. N. (1818—1887) — moşier, publicist reacţionar. Şi-a început activitatea politică ca adept al unui liberalism aristocratic moderat. La începutul deceniului al 7-lea a trecut în tabăra reacţiunii. În anii 1863—1887 a fost redactor şi editor al ziarului „Moskovskie Vedomosti", care a devenit purtătorul de cuvînt al reacţiunii monarhiste. Katkov se autocaracteriza ca un „cîine de pază credincios al absolutismului". Numele lui Katkov a devenit simbolul celei mai deşănţate reacţiuni. — *104.*

Kaţ, D. B. — *vezi* Kamkov, B. D.

Kautsky, Karl (1854—1938) — unul dintre liderii social-democraţiei germane şi ai Internaţionalei a II-a; la început marxist, mai tîrziu renegat al marxismului, ideolog al centrismului (kautskismului), una dintre cele mai periculoase şi mai dăunătoare variante ale oportunismului. A fost redactorul revistei „Die Neue Zeit", publicaţie teoretică a social-democraţiei germane.

Kautsky a intrat în mişcarea socialistă în 1874. Concepţiile sale din acea vreme reprezentau un amestec de lassalleanism, neomalthusianism şi anarhism. În 1881 a făcut cunoştinţă cu K. Marx şi F. Engels şi, sub influenţa lor, a trecut la marxism. În această perioadă a activităţii sale, el a publicat o serie de lucrări valoroase,

www.dacoromanica.ro

ca „Doctrina economică a lui Karl Marx“ (1887), „Problema agrară“ (1899) ş.a., contribuind la popularizarea teoriei marxiste în Germania şi în alte ţări. Totuşi, încă în această perioadă, el a manifestat inconsecvenţe ideologice, a făcut concesii revizionismului. La începutul secolului al XX-lea, inconsecvenţele ideologice ale lui Kautsky s-au accentuat pe linia renunţării treptate la esenţa revoluţionară a marxismului. El a devenit ideologul centrismului. În timpul primului război mondial s-a situat, în esenţă, pe poziţiile social-şovinismului. A formulat teoria antimarxistă a „ultraimperialismului“, care estompa contradicţiile imperialismului.

În 1918, Kautsky a luat atitudine împotriva revoluţiei din Germania, intrînd în guvernul contrarevoluţionar Ebert-Scheidemann. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie, Kautsky şi-a manifestat deschis adversitatea faţă de ea. El s-a opus dictaturii proletariatului, formulînd teoria utopică, neştiinţifică a democraţiei „pure“, situată deasupra claselor. Concepţiile antimarxiste ale lui Kautsky au fost combătute de Engels, ca şi de fruntaşii aripii de stînga a social-democraţiei germane, şi supuse unei aspre critici de către V. I. Lenin, mai ales în lucrarea „Revoluţia proletară şi renegatul Kautsky“ (1918). — *108, 380.*

Kerenski, A. F. (n. 1881) — socialist-revoluţionar. Deputat în Duma a IV-a, a făcut parte un timp din Grupul trudovic, fiind chiar preşedintele lui. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca un social-şovinist inveterat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a deţinut portofoliul justiţiei, al Ministerului de Război şi al marinei, iar apoi preşedinte al guvernului provizoriu burghez şi comandant suprem al armatei. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1918 a fugit în străinătate. În prezent trăieşte în S.U.A., unde desfăşoară propagandă antisovietică. — *1, 17, 27, 36, 52—53, 54, 57, 67, 72, 73, 81, 83, 94, 95, 96, 128, 129, 132, 135, 138, 149, 158—159, 178—179, 181, 183, 188, 197, 198, 199, 204, 211, 217—218, 219, 234, 238, 240, 241, 244, 246, 252, 253, 254, 257, 262, 263, 264, 265, 266, 267—269, 271, 274, 275, 276, 278—279, 280—281, 291, 293—294, 295, 296, 297, 299, 300, 301, 315, 316—317, 338, 339—342, 347, 353, 354—355, 357, 358, 359, 360, 363, 365, 366, 403—407, 408, 411, 420, 422, 425, 426, 428, 432, 433, 439, 441, 445, 452, 457.*

Kişkin, N. M. (1864—1930) — unul dintre liderii partidului cadet; de profesiune medic. Ministru al prevederilor sociale în ultimul guvern provizoriu burghez. În ajunul Revoluţiei Socialiste din Octombrie a fost numit „dictator“ al Petrogradului. În 1919 a fost unul dintre participanţii activi la „Centrul tactic“, organizaţie contrarevoluţionară albgardistă din Moscova. În ultima parte a vieţii a lucrat în Comisariatul poporului pentru sănătate. — *276, 295, 317, 340.*

www.dacoromanica.ro

Klembovski, V. N. (1860—1921) — general în armata țaristă, din mai 1917 comandant al frontului de nord, participant activ la rebeliunea kornilovistă. După Revoluția Socialistă din Octombrie a servit în Armata Roșie; a fost împușcat pentru trădare. — *158—159, 218, 244, 365.*

Kollontai, A. M. (1872—1952) — revoluționară de profesie, a intrat în mișcarea revoluționară în ultimul deceniu al secolului trecut. În anii 1906—1915 a activat în tabăra menșevicilor; în 1915 a devenit membră a partidului bolșevic. La Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia a fost aleasă în C.C. al partidului. De la începutul primului război mondial s-a situat pe poziții revoluționare-internaționaliste. Din însărcinarea lui V. I. Lenin a participat la organizarea elementelor de stînga, internaționaliste, din rîndurile social-democrației din țările scandinave și din America. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 s-a întors în Rusia și a fost aleasă în Comitetul executiv al Sovietului din Petrograd; a activat printre marinarii din Baltica și printre soldații din garnizoana Petrograd. În timpul evenimentelor din iulie 1917 a fost arestată de guvernul provizoriu burghez și întemnițată. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru prevederile sociale, iar în 1920 a condus secția pentru munca în rîndurile femeilor din C.C. al P.C. (b) din Rusia. În timpul discuției cu privire la sindicate (1920—1921) a fost o membră activă a grupului antipartinic al „opoziției muncitorești". În anii 1921—1922 a condus în cadrul Internaționalei Comuniste Secretariatul internațional pentru problemele femeilor. Începînd din 1923 a ocupat importante funcții diplomatice. — *52.*

Kornilov, L. G. (1870—1918) — general țarist, comandant suprem al armatei ruse (iulie-august 1917). În august a organizat o rebeliune în scopul zdrobirii forțelor revoluționare. După victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie a fost unul dintre organizatorii armatei contrarevoluționare care acționa în sudul țării. A fost ucis în timpul luptelor de lîngă Ekaterinodar. — *54, 76, 127, 128, 129, 132, 138, 147, 156, 157, 158—159, 179, 204, 217—218, 224, 231, 232, 236, 237—238, 264, 347, 365, 406, 422.*

Kozlovski, M. I. (1876—1927) — militant al mișcării revoluționare din Polonia și Rusia. Membru al partidului social-democrat de la începutul secolului nostru, bolșevic. A fost membru al Conducerii centrale a Social-democrației din Regatul Poloniei și din Lituania. După revoluția burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd și al C.E.C. din prima legislatură, președintele Dumei raionale Vîborg. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost președintele Comisiei extraordinare de instrucție din Petrograd, apoi membru al colegiului Comisariatului poporului pentru justiție, președintele Micului consiliu al comisarilor poporului. În 1919 a fost comisar al poporului pentru justiție în Republica Lituaniană-Bielorusă. În

www.dacoromanica.ro

anii 1923—1927 — juristconsult principal la Comisariatul poporului pentru căile de comunicaţii. — *8*.

Krîlenko, N. V. (1885—1938) — membru al partidului bolşevic din 1904, om de stat sovietic. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a lucrat în redacţia ziarului „Soldatskaia Pravda", a participat la Conferinţa generală a organizaţiilor P.M.S.D. (b) din Rusia din armata de pe front şi din spatele frontului ; a fost delegat la primul Congres general al Sovietelor din Rusia. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor a intrat în Consiliul comisarilor poporului ca membru în Comitetul pentru problemele militare şi maritime, mai tîrziu — comandant suprem. Din 1918 a lucrat în organele justiţiei sovietice : preşedinte al Tribunalului revoluţionar suprem al C.E.C. din Rusia, adjunct al comisarului poporului pentru justiţie, procuror al republicii, din 1931 — comisar al poporului pentru justiţie al R.S.F.S.R., iar din 1936 comisar al poporului pentru justiţie al U.R.S.S. La congresele al XV-lea şi al XVI-lea ale partidului a fost ales membru în Comisia centrală de control. — *361*.

Kşesinskaia, M. F. — balerină rusă care a primit în dar de la Nicolaie al II-lea o vilă la Petrograd. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat. — *27, 28*.

Kuskova, E. D. (1869—1958) — publicistă burgheză rusă, militantă pe tărîm social. În ultimii ani ai secolului trecut, pe cînd se afla în străinătate, s-a apropiat de grupul „Eliberarea muncii" ; curînd însă, sub influenţa bernsteinismului, a pornit pe calea revizuirii marxismului. Documentul cunoscut sub denumirea de „Credo", scris de Kuskova în spiritul bernsteinismului, a exprimat cît se poate de pregnant esenţa oportunistă a „economismului" şi a stîrnit un protest energic din partea marxiştilor revoluţionari ruşi (vezi V. I. Lenin. Opere complete, vol. 4, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 157—170). În ajunul revoluţiei din 1905—1907, Kuskova a intrat în organizaţia liberală „Uniunea eliberării". În 1906 a scos, împreună cu S. N. Prokopovici, revista semicadetă-semimenşevică „Bez Zaglaviia" şi a colaborat activ la „Tovarişci", ziarul cadeţilor de stînga. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice. În 1922 a fost expulzată din Rusia Sovietică ; în străinătate a devenit o militantă activă a emigraţiei albgardiste. — *309*.

L

Larin, I. (Lurie, M. A.) (1882—1932) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost unul dintre liderii lichidatorilor. În anii primului război mondial a aderat la centrişti. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a condus grupul menşevicilor-internaţionalişti, a făcut parte din

www.dacoromanica.ro

Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. În august 1917 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a militat pentru un guvern de coaliţie în care să intre menşevicii şi socialiştii-revoluţionari. A lucrat în aparatul de stat şi în diferite organizaţii economice. — *361—362, 396—398.*

Lenin, V. I. (Ulianov, V. I., Ivanov, K., Ivanov, Konstantin Petrovici, Lenin, N.) (1870—1924) — date biografice. — *7—9, 10—11, 25—28, 34, 47, 76, 84—85, 125—126, 127—130, 149, 181, 185, 186, 214, 221, 223, 229, 254, 261, 270, 278—279, 281—283, 285, 294—295, 296—298, 305, 306, 310, 318—319, 325, 327—328, 355, 357, 369—370, 382, 390, 395, 399, 408, 421, 435, 437, 441, 446, 455, 456.*

Lensch, Paul (1873—1926) — social-democrat german. În anii 1905—1913 a fost redactor la „Leipziger Volkszeitung", ziarul aripii de stînga a Partidului social-democrat din Germania. La izbucnirea primului război mondial a trecut pe poziţiile social-şovinismului. După război, redactor-şef al ziarului „Deutsche Allgemeine Zeitung", oficios al magnaţilor industriei din Ruhr. În 1922, la cererea membrilor de rînd ai Partidului social-democrat din Germania, a fost exclus din partid. — *203.*

Liber (Goldman), M. I. (1880—1937) — unul dintre liderii Bundului. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd şi al Prezidiului C.E.C. din prima legislatură ; s-a situat pe poziţii menşevice ; a fost partizan al guvernului de coaliţie. Faţă de Revoluţia Socialistă din Octombrie a avut o atitudine ostilă. Ulterior a lucrat în domeniul economic. — *92, 138, 262, 263—265, 267, 269, 273, 274, 295—296, 321, 356, 422, 427, 428, 446.*

Liebknecht, Karl (1871—1919) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti germane şi internaţionale, unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania. Aderînd la mişcarea socialistă, încă din anii studenţiei a participat la lupta împotriva oportunismului. Apărător fervent al cauzei păcii şi al ideilor internaţionalismului proletar, el a demascat cu vigoare militarismul, mai ales pe cel german, considerîndu-l instrument de expansiune a capitalismului. În cursul luptei împotriva revizionismului şi războiului, concepţiile politice şi ideologice ale lui Liebknecht se apropiau, treptat, de leninism. În activitatea sa practică revoluţionară s-a relevat ca un conducător devotat intereselor proletariatului. A fost unul dintre creatorii grupului revoluţionar-internaţionalist „Spartacus" din social-democraţia germană, care a constituit nucleul Partidului Comunist din Germania, creat în decembrie 1918, şi a avut un rol de

www.dacoromanica.ro

seamă în organizarea luptei proletariatului german în timpul revoluţiei din noiembrie 1918. A fost unul dintre întemeietorii Partidului Comunist din Germania şi unul dintre conducătorii insurecţiei muncitorilor berlinezi din ianuarie 1919, cînd a fost ucis de contrarevoluţionari. Apreciind activitatea lui K. Liebknecht, Lenin scria : „Acest nume este... simbolul conducătorului devotat intereselor proletariatului, simbolul devotamentului faţă de revoluţia socialistă". El simbolizează „lupta neîmpăcată împotriva imperialismului, nu în vorbe, ci în fapt". (Opere, vol. 28, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 433—434). — *107, 112, 287, 402—403, 425.*

Linde, F. F. (1881—1917) — membru al Comitetului executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd din prima legislatură ; a participat la demonstraţiile soldaţilor din aprilie 1917. Ulterior, comisar al guvernului provizoriu burghez pe frontul de sud-vest. A fost ucis în timp ce-i îndemna pe soldaţi să pornească la luptă. — *229.*

Lomov, A. (Oppokov, G. I.) (1888—1938) — membru al partidului bolşevic din 1903, revoluţionar de profesie. Om de stat sovietic. A avut munci de partid la Petersburg, Ivanovo-Voznesensk, Moscova, Saratov. A fost în dese rînduri victima represiunilor guvernului ţarist. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a devenit membru al Biroului regional Moscova şi al Comitetului Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia. În octombrie 1917 a fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Moscova, vicepreşedinte al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor din Moscova. La Congresul al II-lea al Sovietelor a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului avînd funcţia de comisar al poporului pentru justiţie. În 1918 a fost „comunist de stînga". A fost membru al Prezidiului şi vicepreşedinte al Consiliului economic superior, vicepreşedinte al Comitetului de Stat al Planificării al U.R.S.S., membru al C.C. al P.C. (b) din Bielorusia, membru supleant şi membru al C.C. al P.C. (b) al Uniunii Sovietice. — *369.*

Ludovic-Napoleon — *vezi* Napoleon al III-lea.

Lurie, M. A. — *vezi* Larin, I.

Lvov, G. E. (1861—1925) — prinţ, mare moşier, cadet. În perioada primului război mondial a fost preşedinte al Uniunii zemstvelor din Rusia, iar apoi unul dintre preşedinţii Uniunii generale a zemstvelor şi oraşelor — organizaţie a burgheziei imperialiste şi a moşierimii. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost, din martie pînă în iulie, preşedinte al Consiliului de Miniştri şi ministru al afacerilor interne în guvernul provizoriu burghez. A fost unul dintre organizatorii masacrării muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd în iulie 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb ; a participat la organizarea intervenţiei militare străine împotriva Rusiei Sovietice. — *21—24, 449, 450, 451.*

www.dacoromanica.ro

M

M—n, V. — *vezi* Miliutin, V. P.

MacLean, John (1879—1923) — militant de seamă al mişcării muncitoreşti engleze, de profesiune învăţător. Înainte de primul război mondial s-a alăturat aripii stîngi a Partidului socialist britanic şi a devenit unul dintre liderii lui în Scoţia. În timpul războiului s-a situat pe poziţii internaţionaliste, a desfăşurat o intensă propagandă revoluţionară şi antirăzboinică (a fost unul dintre organizatorii şi conducătorii unor demonstraţii şi greve de masă ale muncitorilor printre care în fabricile de armament), expunîndu-se la nenumărate persecuţii din partea guvernului. În aprilie 1916 a fost ales în conducerea Partidului socialist britanic. În ultimii ani ai vieţii s-a retras din activitatea politică. — *107, 112, 287.*

Mac-Mahon, Patrice (1808—1893) — general şi om politic francez. Ca militar s-a evidenţiat în războiul Crimeii (1853—1856) şi în războiul Sardiniei şi Franţei împotriva Austriei (1859). În războiul franco-prusian (1870—1871) a fost înfrînt şi a capitulat la Sedan. În 1871 a fost comandantul armatei versaillezilor, care a înăbuşit în sînge Comuna din Paris. Ca preşedinte al Franţei (1873—1879) a dus o politică antirepublicană şi monarhistă, fiind silit să demisioneze. — *147.*

Makadziub, M. S. (Panin) (n. 1876) — social-democrat, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator, a colaborat la „Naşa Zarea", revista menşevicilor-lichidatori. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru în Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din viaţa politică. Începînd din 1921 a lucrat la agenţiile externe pentru exportul de materiale lemnoase; în 1931 a emigrat. — *285.*

Maklakov, V. A. (n. 1870) — moşier cadet, de profesiune avocat, a pledat în numeroase procese politice. A fost deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a de stat din partea oraşului Moscova. A făcut parte din C.C. al partidului cadet. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ambasador al guvernului provizoriu burghez la Paris; ulterior — emigrant alb. — *234, 249, 363, 365, 424.*

Markov, N. E. (n. 1876) — mare moşier, om politic reacţionar din Rusia ţaristă, unul dintre conducătorii organizaţiilor ultrareacţionare-pogromiste „Uniunea poporului rus" şi „Oastea arhanghelului Mihail". Deputat în Duma a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Kursk. În Dumă a fost unul dintre liderii extremiştilor de dreapta. După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *9.*

www.dacoromanica.ro

Martov, L. (Ţederbaum, I. O.) (1873—1923) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, lichidator, a redactat revista „Golos Soţial-Demokrata". În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a situat pe poziţii antisovietice. În 1920 a emigrat în Germania. A condus la Berlin publicaţia menşevică contrarevoluţionară „Soţialisticeskii Vestnik". A fost unul dintre organizatorii Internaţionalei a II ½. — *49, 86—89, 91, 104, 139, 148, 152—153, 243, 319—320, 427.*

Marx, Karl (1818—1883) — întemeietorul comunismului ştiinţific, gînditor genial, conducător şi învăţător al proletariatului internaţional (vezi articolul lui V. I. Lenin „Karl Marx (Scurtă schiţă biografică şi expunere a marxismului)". Opere complete, vol. 26, Bucureşti, Editura politică, 1964, ed. a doua, p. 43—92). — *38, 45, 124, 133, 254, 259, 318—319, 336, 349—350, 397, 400, 401, 434, 435.*

Maslov, S. L. (n. 1873) — socialist-revoluţionar de dreapta. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — membru în Comitetul executiv al Sovietului de deputaţi ai ţăranilor din Rusia. În septembrie a devenit ministru al agriculturii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diverse organizaţii economice şi instituţii ştiinţifice. Este autorul unor lucrări în problema agrară. În 1921, V. I. Lenin a criticat aspru cartea lui Maslov „Economia ţărănească". — *448—449, 453, 461.*

Melenevski, M. I. (Basok) (1879—1938) — naţionalist mic-burghez ucrainean, menşevic, lider al organizaţiei social-democrate ucrainene „Spilka". A luat parte la Conferinţa antipartinică de la Viena din august 1912. În timpul primului război mondial a fost membru activ al organizaţiei burgheze naţionaliste „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în domeniul economic. — *126.*

Mgheladze, V. D. (Tria) (n. 1868) — menşevic ; participant la Conferinţa antipartinică de la Viena din august 1912. În timpul primului război mondial a întreţinut legături cu organizaţia burghezo-naţionalistă „Uniunea pentru eliberarea Ucrainei" ; în 1918—1920, membru al guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia ; după instaurarea Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — *126.*

Miliukov, P. N. (1859—1943) — om politic şi istoric rus, ideolog al burgheziei imperialiste ruse, lider al partidului cadeţilor. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, Miliukov a fost ministru al afacerilor externe în primul guvern provizoriu. A dus o politică de continuare a războiului imperialist „pînă la victoria finală". A fost unul dintre inspiratorii rebeliunii lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea

www.dacoromanica.ro

intervenţiei armate străine împotriva Rusiei Sovietice ; fruntaş al emigraţiei albe. — *7, 11, 47, 54, 98, 99, 100, 125—126, 128—129, 178—179, 205, 233, 234, 236, 239, 249, 275, 433, 450.*

Miliutin, V. P. (M-n, V.) (1884—1938) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1903, aderînd la început la menşevici, iar în 1910 devenind bolşevic. A avut munci de partid la Kursk, Moscova, Orel, Petersburg şi Tula ; a fost deseori victimă a represiunilor. La Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a P.M.S.D. (b) din Rusia a fost ales membru al C.C. al partidului. La cel de-al II-lea Congres general al Sovietelor a intrat în Consiliul Comisarilor Poporului în calitate de comisar al poporului pentru agricultură. În noiembrie 1917 s-a pronunţat pentru formarea unui guvern de coaliţie în care să intre menşevicii şi socialiştii-revoluţionari şi, declarîndu-se în dezacord cu politica partidului, a ieşit din C.C. şi din guvern. În 1918—1921 a fost vicepreşedinte al Consiliului economic superior, apoi a deţinut alte funcţii de răspundere în aparatul de stat şi economic. — *130, 369, 414.*

N

Napoleon I (Bonaparte) (1769—1821) — împărat al francezilor (1804—1814 şi în 1815). — *73, 208.*

Napoleon al III-lea (Bonaparte, Ludovic) (1808—1873) — împărat al Franţei din 1852 pînă în 1870 ; nepotul lui Napoleon I. După înfrîngerea revoluţiei din 1848 a fost ales preşedinte al Republicii Franceze ; în noaptea de 1 spre 2 decembrie 1851 a săvîrşit o lovitură de stat. Caracterizarea lui Napoleon al III-lea a fost făcută de K. Marx în lucrarea „Optsprezece brumar al lui Ludovic Bonaparte" (vezi K. Marx şi F. Engels. Opere, vol. 8, Bucureşti, Editura politică, 1960, p. 115—217). — *73, 105.*

Nekrasov, N. A. (1821—1878) — mare poet rus, democrat-revoluţionar. V. I. Lenin preţuia creaţia lui Nekrasov, pe care-l cita adeseori. — *97, 311.*

Nekrasov, N. V. (n. 1879) — deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat din partea guberniei Tomsk, cadet. În 1917 a făcut parte din guvernul provizoriu burghez, deţinînd funcţiile de ministru al căilor de comunicaţii, ministru fără portofoliu şi ministru de finanţe. În vara anului 1917 s-a retras din partidul cadet. În anii Puterii sovietice a lucrat la Uniunea centrală a cooperativelor. — *54, 178—179.*

Nicolaie al II-lea (1868—1918) — ultimul împărat al Rusiei (1894—1917) din dinastia Romanovilor. Reprezentînd interesele moşierimii şi burgheziei, a reprimat mişcarea revoluţionară (evenimentele din 9 ianuarie 1905, înăbuşirea insurecţiei armate de la Moscova din 9—18 decembrie 1905, reacţiunea stolîpinistă, masacrul de la

www.dacoromanica.ro

Lena din 1912 ş.a.), iar pe plan extern a dus o politică expansionistă (războiul ruso-japonez, primul război mondial). Pentru reprimarea cu cruzime a luptătorilor revoluţionari, a fost denumit de popor şi „Nicolaie sîngerosul". Răsturnat de revoluţia din februarie 1917, a fost executat la 17 iulie la Ekaterinburg (azi Sverdlovsk), pe baza unei hotărîri a Sovietului regional Ural. — *40, 62, 65, 67, 72, 94, 133, 137, 154, 208—209, 222, 245, 263, 275, 300.*

Nikitin, A. M. (n. 1876) — menşevic, de profesiune jurist. După evenimentele din iulie, ministru al poştelor şi telegrafului. Ministru de interne în ultimul guvern provizoriu burghez. — *291—292, 293—294, 322, 340, 433.*

O

Oppokov, G. I. — *vezi* Lomov, A.

P

Palcinski, P. I. (m. 1930) — inginer, organizator al sindicatului „Produgol", a întreţinut strînse legături cu cercurile bancare. Adjunct al ministrului comerţului şi industriei în guvernul provizoriu burghez după revoluţia din februarie 1917, a iniţiat sabotajul industriaşilor şi a luptat împotriva organizaţiilor democratice. A comandat unităţile care au opus rezistenţă la Palatul de iarnă la 25 octombrie (7 noiembrie) 1917. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost unul dintre organizatorii sabotajelor în industria sovietică. — *70, 195—196, 217, 218.*

Panin — *vezi* Makadziub, M. S.

Panina, S. V. — contesă, membră în C.C. al partidului cadet. După 24 mai (6 iunie) 1917 a fost ministru-adjunct al prevederilor sociale în guvernul provizoriu burghez, iar din august 1917 — ministru-adjunct al învăţămîntului public. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat. — *63.*

Parvus (Ghelfand, A. L.) (1869—1924) — la sfîrşitul secolului trecut şi începutul acestui secol a participat la mişcarea social-democrată din Rusia şi Germania. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R. — menşevic. Parvus a emis teoria antimarxistă a „revoluţiei permanente", pe care Troţki a transformat-o ulterior într-o armă de luptă împotriva leninismului. Ulterior s-a îndepărtat de social-democraţie ; în timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii şovine, a fost agent al imperialismului german, s-a îndeletnicit cu speculaţii în stil mare şi s-a îmbogăţit din furnituri de război. În 1915 a scos revista „Die Glocke". — *7, 34, 35.*

Pereverzev, P. N. — avocat, trudovic, apropiat de socialiştii-revoluţionari. După revoluţia burghezo-democratică din februarie

www.dacoromanica.ro

1917 — ministru al justiției în primul guvern provizoriu burghez de coaliție. În iulie 1917 a dat publicității documentele calomnioase confecționate de Aleksinski în colaborare cu serviciul de contraspionaj împotriva lui Lenin și bolșevicilor. — *10, 11, 51, 351.*

Peșehonov, A. V. (1867—1933) — om politic și publicist burghez. În ultimul deceniu al secolului trecut a fost narodnic-liberal, a colaborat la revista „Russkoe Bogatstvo", iar cu începere din 1904 a făcut parte din redacție ; a colaborat la „Osvobojdenie", revistă monarhistă-liberală, și la „Revoliuționnaia Rossiia", ziarul socialiștilor-revoluționari. Din 1906 a fost unul dintre conducătorii partidului mic-burghez al „socialiștilor-populiști". În 1917 a fost ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice ; din 1922 — emigrant alb. — *70, 122, 160—161, 195, 196, 217, 218, 219, 220, 240—241, 324, 346—347.*

Petrovski, G. I. (1878—1958) — membru de partid din 1897, unul dintre cei mai vechi participanți la mișcarea muncitorească revoluționară, bolșevic, eminent activist de partid și de stat. În timpul primei revoluții ruse — unul dintre conducătorii mișcării muncitorești din Ekaterinoslav (azi Dnepropetrovsk). Deputat în Duma a IV-a din partea muncitorilor guberniei Ekaterinoslav, a făcut parte din fracțiunea bolșevică din Dumă. În noiembrie 1914 a fost arestat, împreună cu ceilalți deputați bolșevici, pentru activitate revoluționară îndreptată împotriva războiului imperialist și deportat, în 1915, în ținutul Turuhan. A participat activ la Revoluția Socialistă din Octombrie. În 1917—1919 a fost comisar al poporului pentru afacerile interne al R.S.F.S.R., din 1919 pînă în 1938 a fost președintele C.E.C. al Ucrainei ; după formarea U.R.S.S. — vicepreședinte al C.E.C. al U.R.S.S. ; în 1938—1940 — vicepreședinte al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S. În 1926—1939 a fost membru supleant al Biroului Politic al C.C. al P.C.(b) al U.R.S.S. Din 1940 — director adjunct al Muzeului Revoluției al U.R.S.S. — *361.*

Pirogov, N. I. (1810—1881) — mare chirurg rus, fondatorul chirurgiei de campanie și al anatomiei chirurgicale, membru corespondent al Academiei de Științe din Petersburg. Participant la apărarea Sevastopolului în timpul războiului Crimeii. După întoarcerea din război, în 1856, a fost numit epitrop al învățămîntului din circumscripția Odesa și mai tîrziu Kiev. A criticat aspru sistemul de educație existent, a propagat învățămîntul general, s-a ridicat împotriva limitării dreptului la învățămînt după criterii de stare sau naționale. În 1861, pentru încercarea de a reforma sistemul de învățămînt, a fost demis. În 1862 a plecat în străinătate, unde a trăit pînă în 1866. Întors în Rusia, și-a petrecut restul vieții la țară. Autor al multor lucrări științifice care i-au adus o faimă mondială. — *105.*

www.dacoromanica.ro

Planson, A. A. — socialist-populist ; de profesiune avocat. După revoluţia din februarie 1917 a fost unul dintre conducătorii Vikjelului, care se afla în mîinile menşevicilor şi eserilor. — *428.*

Plehanov, G. V. (1856—1918) — revoluţionar şi teoretician marxist rus, fondatorul mişcării social-democrate din Rusia. La începutul activităţii sale a condus pe rînd organizaţiile narodnice „Zemlea i volea" şi „Ciornîi peredel". În 1880 a fost nevoit să emigreze în Elveţia, unde a rămas pînă în 1917. În contact cu mişcarea muncitorească din Apus, a aprofundat operele lui K. Marx şi F. Engels şi s-a eliberat treptat de sub influenţa narodnicismului. În a doua perioadă a activităţii sale (1883—1903), el s-a afirmat ca unul dintre cei mai mari teoreticieni marxişti. În 1883 a înfiinţat la Geneva grupul „Eliberarea muncii". Plehanov a dezvoltat creator marxismul în opere ca : „Socialismul şi lupta politică" (1883), „Divergenţele noastre" (1894), „Contribuţii la problema dezvoltării concepţiei moniste a istoriei" (1895), „Contribuţii la istoria materialismului" (1896), „Despre concepţia materialistă a istoriei" (1897), „Rolul personalităţii în istorie" (1898) etc. El a adus contribuţii importante îndeosebi în problema corelaţiei complexe a formelor ideologiei, a rolului istoric al maselor şi personalităţii şi a rolului ideilor în dezvoltarea socială. Plehanov a dezvoltat concepţia marxistă despre artă, a opus cu fermitate realismul concepţiilor decadente ale esteticii burgheze şi a adus contribuţii preţioase la valorificarea moştenirii culturale progresiste a literaturii ruse şi universale. Plehanov a luptat împotriva revizionismului în mişcarea muncitorească internaţională. El a făcut parte din redacţia ziarului „Iskra" şi a revistei „Zarea". Dar, încă în această perioadă, el a început să manifeste greşeli serioase, care au constituit germenul concepţiilor sale menşevice de mai tîrziu. După Congresul al II-lea al P.M.S.D.R., Plehanov s-a situat pe o poziţie împăciuitoristă faţă de oportunism, iar mai tîrziu s-a alăturat menşevicilor. În revoluţia rusă din 1905—1907, el s-a situat în toate problemele fundamentale pe poziţii menşevice. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, Plehanov a luat atitudine împotriva revizuirii marxismului de către machişti şi împotriva lichidatorismului, situîndu-se în fruntea grupului menşevicilor-partiiţi. În timpul primului război mondial a trecut pe poziţii social-şoviniste.

Criticînd în mod principial greşelile oportuniste ale lui Plehanov, V. I. Lenin a dat o înaltă apreciere lucrărilor sale filozofice, considerînd că acestea trebuie incluse printre „manualele obligatorii ale comunismului". — *34, 107, 108—109, 113, 177, 203, 214, 218—219, 228, 235, 236, 240, 264, 275, 316—317, 345, 346, 347, 365, 439.*

Pokrovski, M. N. (1868—1932) — membru al partidului bolşevic din 1905, remarcabil om de stat şi militant pe tărîm obştesc, istoric. A participat la revoluţia din 1905—1907 ; a fost membru al Comitetului organizaţiei din Moscova. La Congresul al V-lea (de la Londra) al P.M.S.D.R. a fost ales membru supleant al C.C. A fost în emigraţie din 1908 pînă în 1917. În anii reacţiunii a aderat

www.dacoromanica.ro

la otzovişti şi ultimatişti, iar apoi la grupul antipartinic „Vpered", de care s-a desprins în 1911. În 1917 s-a întors în Rusia, a participat la insurecţia armată din Moscova, a fost membru al statului-major revoluţionar din raionul Zamoskvorecie. Din noiembrie 1917 pînă în martie 1918 a fost preşedinte al Sovietului din Moscova. Un timp a aderat la grupul „comuniştilor de stînga" şi s-a pronunţat împotriva semnării tratatului de pace de la Brest. În 1918 a fost numit adjunct al comisarului poporului pentru învăţămînt din R.S.F.S.R. În 1923—1927 a participat activ la lupta împotriva troţkiştilor. A condus în diferite perioade Academia comunistă, Institutul de istorie al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., Institutul „Profesura roşie" etc. Din 1929 — academician. A făcut parte de mai multe ori din C.E.C. al U.R.S.S. — *362.*

Polovţev, P. A. (n. 1874) — general, comandantul trupelor din districtul militar Petrograd în vara anului 1917. În iulie a deschis focul împotriva demonstraţiei paşnice din Petrograd şi a condus acţiunea de devastare a sediului redacţiei ziarului „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb. — *51.*

Potresov, A. N. (1869—1934) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar s-a manifestat ca ideolog al lichidatorismului. În timpul primului război mondial a fost social-şovinist. În 1917 a condus ziarul „Den", care desfăşura o campanie furibundă împotriva bolşevismului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a emigrat; în străinătate a colaborat la „Dni", săptămînalul lui Kerenski, în coloanele căruia s-a dedat la atacuri împotriva Rusiei Sovietice. — *177, 214, 218—219, 228, 235, 236, 239, 264, 433.*

Prilejaev, I. A. — socialist-revoluţionar, a colaborat la ziarul „Delo Naroda". Din decembrie 1917 — membru al C.C. al partidului socialiştilor-revoluţionari. — *219.*

Prokopovici, S. N. (1871—1955) — economist şi publicist burghez. În ultimii ani ai secolului trecut s-a manifestat ca un reprezentant de seamă al „economismului" şi a fost unul dintre primii propagatori ai bernsteinismului în Rusia. În anii care au urmat a fost membru activ al „Uniunii eliberării", organizaţie monarhistă-liberală. În 1906 a fost membru al C.C. al partidului cadet, redactor şi editor al publicaţiei „Bez Zaglaviia", revistă semicadetă-semimenşevică. În 1917 a fost ministru al aprovizionării în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a luptat împotriva Puterii sovietice; a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitate antisovietică. — *178—179, 322.*

Proudhon, Pierre-Joseph (1809—1865) — publicist, economist şi sociolog francez, ideolog al micii burghezii, unul dintre întemeietorii anarhismului; de profesiune zeţar. În 1840 a publicat cartea „Ce este proprietatea?". Proudhon visa la eternizarea micii proprietăţi private şi critica de pe poziţii mic-burgheze marea proprietate capi-

www.dacoromanica.ro

talistă. A propus organizarea unei „bănci populare" speciale, care, prin „credite gratuite", să-i ajute pe muncitori să-şi procure mijloace de producţie şi să devină meşteşugari. La fel de reacţionară era şi utopia lui Proudhon cu privire la crearea unor „bănci de schimb" cu ajutorul cărora oamenii muncii ar fi putut să-şi asigure desfacerea „echitabilă" a produselor muncii lor, fără ca proprietatea capitalistă asupra uneltelor şi mijloacelor de producţie să fie atinsă. Considerînd că statul este principalul izvor al contradicţiilor de clasă, Proudhon a elaborat proiecte utopice pentru „lichidarea statului" pe cale paşnică şi a pledat pentru o atitudine negativă faţă de lupta politică. In 1846 a apărut cartea sa „Sistemul contradicţiilor economice, sau Filozofia mizeriei", în care sînt expuse concepţiile sale filozofice şi economice mic-burgheze. În lucrarea „Mizeria filozofiei", Marx a făcut o critică nimicitoare cărţii lui Proudhon, demonstrînd inconsistenţa ei ştiinţifică. Ales în Adunarea constituantă în perioada revoluţiei din 1848, Proudhon a condamnat acţiunile revoluţionare ale clasei muncitoare. — *386.*

R

Rakitnikov, N. I. (n. 1864) — ziarist, narodnic, apoi socialist-revoluţionar. Din 1901 — membru al C.C. al partidului socialiştilor-revoluţionari ; a activat în diferite oraşe din Rusia şi în străinătate, a colaborat la organele de presă socialist-revoluţionare. În 1916 s-a întors în Rusia. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost ministru adjunct la agricultură. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la activitatea contrarevoluţionară a Comitetului Adunării constituante din Samara. În 1919 a ieşit din C.C. al partidului social-revoluţionar şi a recunoscut Puterea sovietică. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *16, 433.*

Reabuşinski, P. P. (n. 1871) — mare bancher şi industriaş din Moscova, una din căpeteniile contrarevoluţiei. A participat activ la crearea partidului burghez al progresiştilor, a editat ziarul „Utro Rossii", care exprima interesele marii burghezii. În august 1917 a ameninţat că va înăbuşi revoluţia „cu mîna scheletică a foamei" ; a fost unul dintre iniţiatorii şi organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După victoria Revoluţiei Socialiste din Octombrie a emigrat în Franţa, unde a desfăşurat o activitate contrarevoluţionară împotriva Statului sovietic. — *171, 233, 234, 236, 249.*

Reazanov (Goldendah), D. B. (1870—1938) — a intrat în mişcarea social-democrată în ultimul deceniu al secolului trecut. În anii primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste, a colaborat la ziarele menşevice. La Congresul al VI-lea al partidului (1917) a fost primit în P.M.S.D.(b) din Rusia. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a activat în mişcarea sindicală. La începutul anului 1918, nefiind de acord cu hotărîrea adoptată în problema păcii de la Brest, a ieşit temporar din rîndurile partidului ; în cursul

www.dacoromanica.ro

discuţiei cu privire la sindicate (1920—1921) s-a situat pe o poziţie antipartinică, ceea ce a dus la înlăturarea lui din munca în sindicate. Din 1921 a fost directorul Institutului K. Marx şi F. Engels. În februarie 1931 a fost exclus din rîndurile P.C.(b) al U.R.S.S. pentru sprijinul dat menşevicilor în activitatea lor contrarevoluţionară. — *436—437.*

Reinştein, B. I. (1866—1947) — a intrat în mişcarea revoluţionară în 1884. A emigrat în S.U.A. A activat în Partidul muncitoresc socialist din America, al cărui reprezentant în Internaţionala a II-a a fost. Înapoiat în Rusia în 1917, a aderat la menşevicii-internaţionalişti. În aprilie 1918 a fost primit în partidul bolşevic. A activat în special în Internaţionala Comunistă şi în Internaţionala Sindicală Roşie. — *466.*

Renaudel, Pierre (1871—1935) — unul dintre liderii reformişti ai Partidului socialist francez. În anii 1902—1914 a fost redactor al ziarului „Le Peuple", în 1914—1920 — redactor al ziarului „L'Humanité"; în 1914—1919 şi 1924 a fost membru al Camerei deputaţilor. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În 1927 s-a retras din conducerea partidului socialist, iar în 1933 a fost exclus din partid. Ulterior a organizat un mic grup neosocialist. — *107, 112, 425.*

Rodbertus-Jagetzow, Johann Karl (1805—1875) — mare proprietar funciar prusian, economist vulgar german, ideolog al iuncherimii îmburghezite. Teoretician al „socialismului de stat", propovăduit de iuncherii prusieni. Rodbertus considera că contradicţiile dintre muncă şi capital pot fi rezolvate printr-o serie de reforme efectuate de statul prusac al iuncherilor. Neînţelegînd originea plusvalorii şi esenţa contradicţiei fundamentale a capitalismului, Rodbertus vedea cauza crizelor economice în subconsumul maselor populare. Existenţa rentei funciare era explicată de el prin absenţa în agricultură a cheltuielilor pentru materii prime. — *376.*

Rodzeanko, M. V. (1859—1924) — mare moşier, unul dintre liderii partidului octombriştilor, monarhist. Din martie 1911, preşedintele Dumei a III-a, apoi al Dumei a IV-a. În timpul revoluţiei burghezo-democratice din februarie 1917 a organizat un centru contrarevoluţionar, „Comitetul provizoriu" al Dumei de stat, apoi „Consiliul privat" al membrilor Dumei de stat; a fost unul dintre organizatorii rebeliunii lui Kornilov. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fugit la Denikin şi a încercat să unească toate forţele contrarevoluţionare în lupta împotriva Puterii sovietice, apoi a emigrat. — *128—129, 264, 365, 423, 424, 426, 428, 429—430, 433, 439, 441, 445.*

Rolovici (Rohovici, G. I.) — membru al Comitetului de stat pentru aprovizionare în 1917. — *197.*

www.dacoromanica.ro

Rovio, G. S. (1887—1938) — membru al partidului bolşevic din 1905, de profesiune strungar. În 1907 a fost arestat pentru activitate revoluţionară şi deportat la Vologda, de unde a evadat. Arestat din nou în 1910 şi deportat la Tver, a reuşit să evadeze iarăşi. De la sfîrşitul anului 1910 a locuit şi a activat în Finlanda. A fost membru al Partidului social-democrat din Finlanda. În 1913—1915 a fost secretar al C.C. al Uniunii tineretului social-democrat din Finlanda. În timpul evenimentelor revoluţionare din aprilie 1917 a fost numit de organizaţiile muncitoreşti în postul de şef al miliţiei din Helsingfors. În august-septembrie 1917, cînd era urmărit de guvernul provizoriu burghez, Lenin s-a ascuns în locuinţa acestuia. Rovio a fost un participant activ la revoluţia muncitorească din 1918 din Finlanda. — *281, 283.*

Rudnev, V. A. — *vezi* Bazarov, V.

S

S. — *vezi* Sokolnikov, G. I.

Savinkov, B. V. (1879—1925) — fruntaş al partidului social-revoluţionar, unul dintre conducătorii „organizaţiei de luptă" a acestui partid. După revoluţia din februarie 1917 a fost adjunct al ministrului de război, iar apoi guvernator militar general al Petrogradului. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a participat la organizarea mai multor rebeliuni contrarevoluţionare şi a intervenţiei militare împotriva Republicii sovietice ; emigrant alb. Reîntors clandestin în U.R.S.S. în 1924, a fost arestat, judecat şi condamnat la moarte prin împuşcare. C.E.C. al U.R.S.S. i-a comutat pedeapsa în 10 ani închisoare. S-a sinucis în închisoare. — *54, 264.*

Scheidemann, Philipp (1865—1939) — unul dintre liderii aripii de extremă dreaptă a social-democraţiei germane. Din 1903 a făcut parte din fracţiunea social-democrată din Reichstag. Din 1911 — membru al conducerii Partidului social-democrat din Germania. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-şovinist inveterat. În timpul revoluţiei din noiembrie 1918 din Germania a făcut parte din aşa-zisul Consiliu al împuterniciţilor poporului, a fost inspiratorul agitaţiei pogromiste împotriva membrilor organizaţiei „Spartacus". În februarie-iunie 1919 a condus guvernul de coaliţie al Republicii de la Weimar ; a fost unul dintre organizatorii reprimării sîngeroase a mişcării muncitoreşti germane din 1918—1921. Ulterior s-a retras din viaţa politică. — *107, 110, 111, 112, 113, 114—115, 203, 425.*

Skobelev, M. I. (1885—1939) — a intrat în mişcarea social-democrată în 1903, activînd în rîndurile menşevicilor. În 1906 a emigrat ; a colaborat la diferite publicaţii menşevice, a făcut parte din redacţia „Pravdei" de la Viena a lui Troţki. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. După revo-

www.dacoromanica.ro

luţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost vicepreşedinte al Sovietului din Petrograd şi vicepreşedinte al C.E.C. în prima legislatură ; din mai pînă în august 1917 a fost ministru al muncii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a îndepărtat de menşevici. A lucrat în sistemul cooperaţiei, iar apoi la Comisariatul poporului pentru comerţul exterior. — *70, 71, 79, 81, 83, 94, 111, 112—115, 120, 132, 138, 181, 196, 269.*

Smilga, I. T. (1892—1938) — membru al partidului bolşevic din 1907. A desfăşurat activitate de partid la Moscova şi Petersburg. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a făcut parte din Comitetul din Kronstadt al P.M.S.D.(b) din Rusia, a fost preşedintele Comitetului executiv regional al armatei, flotei şi muncitorilor din Finlanda. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost împuternicit al Consiliului Comisarilor Poporului al R.S.F.S.R. în Finlanda, membru al Consiliului militar-revoluţionar al republicii, vicepreşedinte al Consiliului economic superior. În timpul discuţiei cu privire la sindicate din 1920—1921 a aderat la platforma lui Troţki. În 1927, Congresul al XV-lea al P.C.(b) al U.R.S.S. l-a exclus din partid, ca militant activ al opoziţiei troţkiste. În 1930 a fost reprimit în partid. Ulterior a fost din nou exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *278—283.*

Smirnov, V. M. (1887—1937) — membru al partidului bolşevic din 1907. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a activat la Moscova, a fost membru al colegiului de redacţie al publicaţiilor bolşevice „Soţial-Demokrat" şi „Spartacus". După Revoluţia Socialistă din Octombrie — membru al Prezidiului consiliului economic superior. În 1918 — „comunist de stînga". Unul dintre liderii „opoziţiei militare" la Congresul al VIII-lea al partidului din 1919. În 1920—1921 — militant activ al grupului antipartinic „centralismul democratic". În 1923 a aderat la opoziţia troţkistă. A fost exclus din partid în 1926 pentru activitate fracţionistă. Curînd a fost reprimit, dar în 1927 a fost exclus din nou pentru activitate antipartinică de către Congresul al XV-lea al P.C.(b) al U.R.S.S. — *369, 389, 392.*

Smith-Falkner, M. N. (Smith, M.) (n. 1878) — economist şi statistician. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1897. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a colaborat un timp la ziarul semimenşevic „Novaia Jizn", a intrat în grupul interraioniştilor. În iulie 1918 a fost primit în partidul bolşevic. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat într-o serie de instituţii ştiinţifice. Din 1939 e membru corespondent al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S. Este autorul unor importante lucrări ştiinţifice. — *197.*

Sokolnikov, V. — *vezi* Sokolnikov, G. I.

www.dacoromanica.ro

Sokolnikov, G. I. (Brilliant, G. I., S., Sokolnikov, V.) (1888—1939) — membru al partidului bolşevic din 1905. A activat pe linie de partid la Moscova şi în străinătate. În anii primului război mondial a colaborat la ziarul troţkist „Naşe Slovo". După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — membru al Comitetului organizaţiei Moscova şi al Biroului regional Moscova ale P.M.S.D.(b) din Rusia, membru al redacţiei ziarului „Pravda". După Revoluţia Socialistă din Octombrie a deţinut o serie de funcţii în aparatul de partid şi de stat. În 1925 s-a alăturat „noii opoziţii", apoi a intrat în blocul unit troţkisto-zinovievist. În 1936 a fost exclus din partid pentru activitate antipartinică. — *369, 370—387, 455.*

Spiridonova, M. A. (1884—1941) — unul dintre liderii partidului socialist-revoluţionar. Pentru atentatul comis în 1906 împotriva lui Lujenovski, conducătorul pogromurilor organizate de sutele negre în gubernia Tambov, a fost condamnată la muncă silnică. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la aripa stîngă a socialiştilor-revoluţionari, iar după constituirea partidului socialiştilor-revoluţionari de stînga, în noiembrie 1917, a făcut parte din C.C. al acestui partid. S-a pronunţat împotriva semnării tratatului de pace de la Brest. A participat activ la rebeliunea eserilor de stînga din iulie 1918, continuîndu-şi şi după aceea activitatea ostilă Statului sovietic. Mai tîrziu s-a retras din viaţa politică. — *139, 148, 243, 466.*

Stauning, Thorwald August Marinus (1873—1942) — om de stat danez, unul dintre liderii de dreapta ai social-democraţiei daneze şi ai Internaţionalei a II-a. Din 1910 — preşedintele Partidului social-democrat danez şi al fracţiunii lui parlamentare. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii social-şovine. În anii 1916—1920 a fost ministru fără portofoliu în guvernul burghez al Danemarcii. Ulterior s-a aflat în fruntea guvernului social-democrat şi a guvernelor de coaliţie, formate din radicali burghezi şi social-democraţi de dreapta. — *110, 111, 112—114, 284—286.*

Stürgkh, Karl (1859—1916) — om de stat reacţionar austriac, conte, reprezentant al marilor latifundiari din Austria. Din 1890 a fost deputat în parlamentul austriac. În 1909—1911 a fost ministrul învăţămîntului al Austro-Ungariei. În anii 1911—1916 s-a aflat în fruntea guvernului Austro-Ungariei. Guvernul Stürgkh a participat activ la pregătirea şi dezlănţuirea primului război mondial. Încă în ajunul războiului, el a dizolvat parlamentul austriac, iar la începutul războiului şi pe cel ungar şi instaurat în ţară o dictatură militară absolutistă, reprimînd crunt mişcarea antirăzboinică şi revoluţionară, care se intensifica. În octombrie 1916 Stürgkh a fost ucis de social-democratul austriac Friedrich Adler. — *285.*

Suhanov, N. (Ghimmer, N. N.) (n. 1882) — economist şi publicist mic-burghez menşevic. La început narodnic, a aderat apoi la menşevici, încercînd să îmbine narodnicismul cu marxismul. În timpul primului război mondial s-a declarat internaţionalist. În 1917 a fost

www.dacoromanica.ro

ales membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd. A colaborat la ziarul semimenşevic „Novaia Jizn" şi a sprijinit activ guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie a lucrat în diferite organe şi instituţii economice sovietice. În 1931 a fost judecat şi condamnat ca conducător al unei organizaţii menşevice clandestine. V. I. Lenin a criticat cu asprime în lucrările sale concepţiile menşevice ale lui Suhanov. — *131, 132, 134, 135—136, 137, 138, 355, 427.*

Sumenson, E. M. — persoană particulară care locuia la Petrograd şi nu avea nici un fel de legături cu mişcarea muncitorească rusă sau internaţională. Procuratura a încercat să folosească drept material de acuzare împotriva lui V. I. Lenin corespondenţa comercială dintre Sumenson şi Ganeţki, care locuia la Stockholm, taxînd-o drept convenţională şi cifrată. — *7, 35—36.*

Suvorin, A. S. (1834—1912) — ziarist şi editor reacţionar. Din 1876 pînă în 1912 a fost proprietar şi editor al ziarului burghez venal „Novoe Vremea", organ al cercurilor reacţionare ale nobilimii şi ale funcţionărimii birocratice. Şi-a început activitatea ziaristică în presa de provincie ; după ce s-a mutat la Moscova, iar apoi la Petersburg, a colaborat la „Otecestvennîe Zapiski" şi la „Sovremennik" ; în 1876 a făcut o cotitură bruscă spre reacţiune. În 1917 ziarul „Novoe Vremea" era editat de fiii lui Suvorin, M. A. Suvorin şi B. A. Suvorin. — *433.*

Sverdlov, I. M. (1885—1919) — militant de vază al partidului comunist şi al Statului sovietic. Membru de partid din 1901. A desfăşurat activitate revoluţionară la Nijni Novgorod, Sormovo, Kostroma, Kazan, Moscova, Petersburg şi în alte oraşe din Rusia. În timpul revoluţiei din 1905—1907 a condus organizaţiile bolşevice din Ural. După Conferinţa a VI-a (de la Praga) a P.M.S.D.R. (ianuarie 1912) a fost cooptat ca membru al C.C. al P.M.S.D.R. şi a făcut parte din Biroul din Rusia al C.C. A făcut parte din redacţia ziarului „Pravda". A fost deseori victimă a persecuţiilor guvernului ţarist pentru activitatea sa revoluţionară. A stat 12 ani în închisori şi în deportare. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost unul dintre conducătorii organizaţiei de partid din Ural. La Conferinţa a VII-a generală (din aprilie) a fost ales membru al C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia, a condus Secretariatul C.C. Sverdlov a participat activ la pregătirea şi înfăptuirea Revoluţiei Socialiste din Octombrie. A fost membru al Comitetului militar-revoluţionar din Petrograd şi al Centrului militar-revoluţionar pentru conducerea insurecţiei, creat de Comitetul Central al partidului. La 8 (21) noiembrie 1917 a fost ales preşedinte al C.E.C. din Rusia. V. I. Lenin l-a caracterizat pe I. M. Sverdlov ca pe un organizator talentat al maselor şi eminent revoluţionar proletar (vezi V. I. Lenin. Opere, vol. 29, Bucureşti, Editura politică, 1959, p. 71—76, 77). — *455.*

www.dacoromanica.ro

Ş

Şingarev, A. I. (1869—1918) — cadet, de profesiune medic. Din 1907 — membru al C.C. al partidului cadet. Deputat în Dumele a II-a, a III-a şi a IV-a ; unul dintre liderii fracţiunii cadeţilor din Dumă. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 — ministru al agriculturii în primul guvern provizoriu burghez şi ministru de finanţe în al doilea guvern. — *178—179, 451.*

Şotman, A. V. (1880—1939) — revoluţionar de profesie, bolşevic. Şi-a început activitatea revoluţionară în 1899. A participat activ la revoluţia din 1905—1907 la Petersburg şi Odesa. În 1911—1912 a făcut parte din Comitetul din Helsingfors al Partidului social-democrat din Finlanda. În 1913 a fost cooptat în C.C. şi în Biroul din Rusia al C.C. al P.M.S.D.R. În noiembrie 1913 a fost arestat la Ekaterinoslav şi deportat în ţinutul Narîm. A participat în oraşul Tomsk la revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 ; din iunie 1917 a fost membru al Comitetului districtual Petrograd al partidului ; în august acelaşi an a organizat, din însărcinarea C.C. al partidului, plecarea lui V. I. Lenin de la Razliv în Finlanda. A participat activ la Revoluţia Socialistă din Octombrie. După Revoluţia din Octombrie a ocupat funcţii de răspundere în economie, pe linie de stat şi de partid. — *414.*

Şteinberg, S. — emigrant rus. Membru al comitetului emigranţilor creat după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 la Stockholm, în scopul ajutorării emigranţilor politici care voiau să se întoarcă în Rusia. — *35.*

T

Tereşcenko, M. I. (n. 1888) — mare fabricant de zahăr, milionar. După revoluţia din februarie 1917 a fost ministru de finanţe, iar apoi ministru al afacerilor externe în guvernul provizoriu burghez ; a promovat activ politica imperialistă de continuare a războiului „pînă la victoria finală". După Revoluţia Socialistă din Octombrie — emigrant alb ; a fost unul dintre organizatorii contrarevoluţiei şi intervenţiei militare împotriva Statului sovietic. — *54, 171, 178—179, 180—181, 188, 198, 264.*

Tria — vezi Mgheladze, V. D.

Troelstra, Piter Jelles (1860—1930) — militant al mişcării muncitoreşti olandeze, socialist de dreapta. A fost unul dintre întemeietorii şi liderii Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda. La începutul acestui secol a trecut pe poziţii ultraoportuniste. A luptat împotriva aripii stîngi a Partidului muncitoresc social-democrat din Olanda, aripă care, începînd din 1907, s-a grupat în jurul ziarului „De Tribune" şi a constituit, în 1909, Partidul social-democrat din Olanda. În timpul primului război mondial s-a manifestat ca social-

www.dacoromanica.ro

şovinist germanofil. V. I. Lenin a criticat cu asprime politica oportunistă a lui Troelstra, pe care l-a calificat drept un model de „conducător venal, oportunist, care slujeşte burghezia şi înşală pe muncitori" (Opere, vol. 30, Bucureşti, E.S.P.L.P. 1956, p. 19). — *110, 112.*

Troţki (Bronştein), L. D. (1879—1940) — membru al P.M.S.D.R. din 1897, menşevic. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar, camuflîndu-se sub masca „nefracţionismului", s-a situat de fapt pe poziţiile lichidatorilor. În 1912 a organizat Blocul antipartinic din august. În perioada primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. Întorcîndu-se din emigraţie după revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917, a aderat la grupul „interraioniştilor" şi, împreună cu ei, la Congresul al VI-lea al P.M.S.D.(b) din Rusia a fost primit în partidul bolşevic. El n-a trecut însă pe poziţiile bolşevismului şi a dus o luptă ascunsă şi făţişă împotriva leninismului, împotriva politicii partidului.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost comisar al poporului pentru afacerile externe, comisar al poporului pentru problemele militare şi maritime, preşedintele Consiliului militar-revoluţionar al republicii, membru al Biroului Politic al C.C. şi membru al Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. În 1918 s-a opus încheierii păcii de la Brest, în 1920—1921 s-a situat în fruntea opoziţiei în discuţia cu privire la sindicate, iar după 1923 a dus o luptă fracţionistă înverşunată împotriva liniei generale a partidului, împotriva programului leninist de construire a socialismului, a susţinut imposibilitatea victoriei socialismului în U.R.S.S. Demascînd troţkismul ca deviere mic-burgheză în partid, partidul comunist l-a zdrobit din punct de vedere ideologic şi organizatoric. În 1927, Troţki a fost exclus din partid, în 1929 a fost expulzat din U.R.S.S. pentru activitatea lui antisovietică, iar în 1932 i s-a retras cetăţenia sovietică. Duşman înrăit al leninismului, Troţki a continuat în străinătate lupta împotriva Statului sovietic şi partidului comunist, împotriva mişcării comuniste internaţionale. — *27, 276, 361, 442.*

Ţ

Ţederbaum, I. O. — *vezi* Martov, L.

Ţereteli, I. G. (1882—1959) — unul dintre liderii menşevismului. În anii reacţiunii şi ai noului avînt revoluţionar a fost lichidator. În timpul primului război mondial s-a situat pe poziţii centriste. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a fost membru al Comitetului executiv al Sovietului din Petrograd şi membru al C.E.C. al Sovietelor din prima legislatură. În mai 1917 a intrat în guvernul provizoriu burghez ca ministru al poştelor şi telegrafului, iar după evenimentele din iulie a fost ministru de interne, unul dintre inspiratorii prigoanei pogromiste dezlănţuite împotriva bolşevicilor. După Revoluţia Socialistă din Octombrie, Ţereteli a fost unul dintre conducătorii guvernului menşevic contrarevoluţionar din Gruzia. După victoria Puterii sovietice în Gruzia — emigrant alb. — *2, 16, 17, 25—*

www.dacoromanica.ro

26, 27, 33, 36, 40—41, 52, 54, 55, 69—70, 71, 79, 81, 83, 85, 86, 88, 89, 90, 91—92, 102—103, 104—105, 110, 111, 120, 132, 138, 152—153, 171, 195, 196, 205, 216, 240, 257, 262, 263—265, 267, 268, 269, 273, 274—275, 292, 306, 321, 322, 330, 331, 340—341, 345, 352.

V

Verhovski, A. I. (1886—1941) — locotenent-colonel în armata țaristă. În 1917 a comandat trupele din districtul militar Moscova; după înăbușirea rebeliunii korniloviste a ajuns general-maior, ministru de război în ultimul guvern provizoriu burghez. La 19 octombrie (1 noiembrie) 1917 și-a dat demisia, după ce preparlamentul a respins propunerea sa de a demobiliza o mare parte din armată și de a se lua o serie de alte măsuri. După victoria Revoluției Socialiste din Octombrie s-a aflat un timp în tabăra dușmanilor ei, apoi a trecut de partea Puterii sovietice și în februarie 1919 a intrat în Armata Roșie. Din 1926 — profesor la Academia militară a Armatei roșii muncitorești-țărănești. — *456.*

Vihleaev, P. A. (1869—1928) — statistician și agronom. Membru al partidului socialiștilor-revoluționari. A fost adjunct al ministrului agriculturii în guvernul provizoriu burghez. După Revoluția Socialistă din Octombrie a lucrat la Direcția centrală de statistică; a fost profesor la o serie de institute de învățămînt superior din Moscova. — *433.*

Voinov, I. A. (1884—1917) — membru al P.M.S.D.R. din 1909, bolșevic, colaborator și corespondent activ al ziarelor „Zvezda" și „Pravda". A lucrat la tipografia „Trud", unde se tipărea „Pravda". La 6 (19) iulie a fost asasinat de cazaci și iuncheri pe strada Șpalernaia (astăzi strada Voinov), în timp ce difuza ziarul „Listok «Pravdî»". — *17, 23, 32, 51.*

Vol—i vezi Volodarski, V.

Volodarskiĭ, V. (Goldștein, M. M., Vol — i) (1891—1918) — membru al partidului bolșevic din 1917. Și-a început activitatea revoluționară în 1905 în organizațiile Bundului, apoi a aderat la menșevici. A fost deseori arestat. În 1913 a emigrat în America de Nord. În timpul primului război mondial a fost internaționalist. Întors în Rusia în mai 1917, a făcut parte un timp din organizația interraioniștilor din Petrograd, apoi a fost primit în partidul bolșevic. A fost membru al Comitetului de partid din Petrograd și al Prezidiului Sovietului din Petrograd, membru al C.E.C. în prima legislatură. După Revoluția Socialistă din Octombrie a fost comisar pentru problemele presei, propagandei și agitației. La 20 iunie 1918 a fost asasinat mișelește de un socialist-revoluționar. — *127, 130.*

W

Wiik, Karl Harald (1883—1946) — social-democrat finlandez. Din 1909 pînă în 1940 a fost, cu mici întreruperi, membru al Comite-

www.dacoromanica.ro

tului executiv, iar în 1926—1936 secretar al Partidului social-democrat din Finlanda. În august 1917, în vila lui din staţia Malmö s-a oprit V. I. Lenin. În timpul revoluţiei muncitoreşti din Finlanda din 1918 a făcut parte din guvernul revoluţionar — Consiliul împuterniciţilor poporului. Pentru participarea la mişcarea antirăzboinică, în 1941 i s-a ridicat imunitatea parlamentară şi a fost arestat. În 1944 a participat în fruntea unui grup de social-democraţi de stînga la crearea, împreună cu Partidul Comunist din Finlanda, a Uniunii democratice a poporului finlandez şi a fost primul ei preşedinte. — *281.*

Wilhelm al II-lea (Hohenzollern) (1859—1941) — împărat al Germaniei şi rege al Prusiei (1888—1918). — *404, 423, 430.*

Z

Zamîslovski, G. G. (n. 1872) — ultrareacţionar, membru al consiliului „Uniunea poporului rus". Deputat în Dumele a III-a şi a IV-a de stat. S-a făcut cunoscut prin atacurile sale antisemite în legătură cu cazul Beilis. — *9.*

Zarudnîi, A. S. (1863—1934) — avocat. După revoluţia burghezo-democratică din februarie 1917 a aderat la „socialiştii-populişti". În iulie-august 1917 a fost ministru de justiţie în guvernul provizoriu burghez. După Revoluţia Socialistă din Octombrie s-a retras din viaţa politică. — *56, 90, 265, 267, 268, 269—270.*

Zaslavski, D. I. (1880—1965) — cunoscut ziarist, literat. A intrat în mişcarea revoluţionară în 1900. În timpul primului război mondial a fost social-şovinist. În 1917 a fost ales în C.C. al Bundului. În 1917—1918 a atacat vehement pe bolşevici. În 1919 şi-a revizuit concepţiile politice şi s-a situat pe poziţia sprijinirii Puterii sovietice. Din 1928 — colaborator permanent al „Pravdei". Membru al P.C U.S. din 1934. — *98, 99, 100, 433.*

Zinoviev (Radomîslski), G. E. (1883—1936) — a intrat în partidul bolşevic în 1901. Din 1908 pînă în aprilie 1917 s-a aflat în emigraţie, a făcut parte din redacţia ziarelor „Proletarii" şi „Soţial-Demokrat". Începînd de la Congresul al V-lea al P.M.S.D.R. a fost membru al C.C. al partidului. În perioada pregătirii şi înfăptuirii Revoluţiei Socialiste din Octombrie a manifestat şovăieli, s-a ridicat împotriva insurecţiei armate. Publicarea de către Kamenev, în numele lui şi al lui Zinoviev, în ziarul semimenşevic „Novaia Jizn" a unei declaraţii în care se exprima dezacordul lor cu rezoluţia adoptată de Comitetul Central cu privire la insurecţia armată a însemnat divulgarea unei hotărîri secrete a partidului, trădarea revoluţiei.

După Revoluţia Socialistă din Octombrie a fost preşedintele Sovietului din Petrograd, membru al Biroului Politic al C.C., preşedintele

www.dacoromanica.ro

Comitetului Executiv al Internaţionalei Comuniste. S-a ridicat deseori împotriva politicii leniniste a partidului : în noiembrie 1917 s-a declarat pentru formarea unui guvern de coaliţie în care să intre menşevicii şi socialiştii-revoluţionari ; în 1925 a fost unul dintre organizatorii „noii opoziţii" ; în 1926 — unul dintre liderii blocului antipartinic trotkist-zinovievist. În noiembrie 1927 a fost exclus din partid pentru activitate fracţionistă. În 1928 a făcut o declaraţie în care îşi recunoştea greşelile şi apoi a fost reprimit în partid, dar nu şi-a încetat activitatea antipartinică ; în 1932 a fost din nou exclus din P.C. (b) al U.R.S.S. A fost din nou reprimit în 1933. În 1934 a fost exclus pentru a treia oară din partid pentru activitate antipartinică. — *27, 34, 268, 414, 415, 438—440, 442—446, 455.*

www.dacoromanica.ro

DATE DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA LUI V. I. LENIN

(Iulie-octombrie 1917)

Iulie, 5 (18) — octombrie, 24 (noiembrie, 6). Urmărit de guvernul provizoriu contrarevoluționar, Lenin trece în ilegalitate. El ține o strînsă legătură cu Comitetul Central și îndrumă activitatea partidului, desfășoară o vastă muncă teoretică, conduce pregătirea insurecției armate.

Iulie, în noaptea de 9 spre 10 (22 spre 23). Lenin părăsește locuința muncitorului S. I. Alliluev din Petrograd, unde stătuse ascuns de la 7 (20) iulie, și se mută la muncitorul N. A. Emelianov, într-un cătun din apropiere de stația Razliv.

Iulie, 10 (23) — august, 8 (21). Lenin se ascunde într-un cătun în apropiere de stația Razliv, la N. A. Emelianov, în podul unei șuri, iar la scurt timp se mută într-o colibă dincolo de lacul Razliv și locuiește acolo travestit în cosaș; păstrează legătura cu Petrogradul prin tovarășii desemnați în acest scop de Comitetul Central; scrie articole și scrisori în organele de presă bolșevice. Lucrează la cartea „Statul și revoluția".

Iulie, 10 (23). Lenin scrie tezele „Situația politică". Tezele sînt publicate sub titlul „Conjunctura politică" în ziarul „Proletarskoe Delo" nr. 6 din 20 iulie (2 august).

Iulie, 11 (24). Scrisoarea adresată de Lenin redacției ziarului „Novaia Jizn" este publicată în nr. 71 al acestui ziar.

Iulie, 13—14 (26—27). Consfătuirea lărgită a C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia cu reprezentanții Comitetului din Petersburg, ai Organizației din armată a C.C., ai Biroului regional Moscova, ai Comitetului din Moscova și ai Comitetului districtual Moscova

www.dacoromanica.ro

dezbate tezele lui Lenin „Situația politică". Consfătuirea adoptă o hotărîre în care se pronunță împotriva prezentării lui V. I. Lenin în fața justiției guvernului provizoriu contrarevoluționar.

Iulie, 15 (28). În ziarul „Proletarskoe Delo" nr. 2 sînt publicate scrisoarea adresată de Lenin redacției acestui ziar și articolul intitulat „Pe ce puteau conta cadeții ieșind din guvern?"

Mijlocul lunii iulie. Lenin scrie articolul „Cu privire la lozinci". Articolul a fost publicat în 1917 în broșură de Comitetul din Kronstadt al P.M.S.D. (b) din Rusia.

Iulie, 19 (august, 1). În ziarul „Proletarskoe Delo" nr. 5 este publicat articolul lui Lenin „Mulțumiri prințului G. E. Lvov".

În nr. 7 al revistei „Rabotnița" apare articolul lui Lenin „Trei crize".

Iulie, 22 (august, 4). Ziarele publică o informație din partea parchetului Curții de apel din Petrograd în care se arată că V. I. Lenin a fost deferit justiției.

Între 22 și 26 iulie (4 și 8 august). Lenin scrie articolul „Răspuns". Articolul apare în ziarul „Rabocii i Soldat" nr. 3 și 4 din 26 și 27 iulie (8 și 9 august).

Iulie, 26 (august, 8). Lenin scrie articolul „Iluziile constituționaliste". Articolul este publicat în ziarul „Rabocii i Soldat" nr. 11 și 12 din 4 și 5 (17 și 18) august.

Iulie, 26—august, 3 (august, 8—16). Lenin conduce din ilegalitate lucrările Congresului al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia. Participă la elaborarea celor mai importante proiecte de rezoluție ale congresului.

Congresul îl alege pe Lenin președinte de onoare și îi trimite un mesaj de salut. La congres este adoptată în unanimitate o rezoluție împotriva prezentării lui Lenin în fața justiției guvernului provizoriu contrarevoluționar.

Iulie, 29 (august, 11). Lenin este ales de Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia membru al C.C.

În ziarul „Rabocii i Soldat" nr. 6 este publicat articolul lui Lenin „Începutul bonapartismului".

Lui Lenin i se întocmește o legitimație (permis) pe numele de Konstantin Petrovici Ivanov,

www.dacoromanica.ro

muncitor la Uzina din Sestroreţk, pentru a putea trece ilegal frontiera ruso-finlandeză.

Sfîrşitul lunii iulie. Lenin scrie articolul „Învăţămintele revoluţiei". Articolul apare în ziarul „Rabocii" nr. 8 şi 9 din 30 şi 31 august (12 şi 13 septembrie).

Iulie-august. Lenin scrie un bilet către un adresant necunoscut în care roagă să i se procure de urgenţă pentru lucru „Manifestul Partidului Comunist" şi K. Marx „Mizeria filozofiei" în limbile germană şi rusă.

August, 3 (16). Congresul al VI-lea al P.M.S.D. (b) din Rusia propune pe Lenin candidat pentru Adunarea constituantă.

August, în noaptea de 8 spre 9 (21 spre 22). Lenin părăseşte coliba în care statuse ascuns şi străbate pe jos, însoţit de A. V. Şotman, Eino Rahia şi N. A. Emelianov, un drum de 10 km pînă la staţia Dubino ; de acolo porneşte împreună cu Rahia şi Şotman la staţia Udelnaia, la locuinţa lui E. Kalske, muncitor finlandez la Uzina „Aivaz", unde rămîne peste noapte şi stă şi a doua zi.

August, 9 (22), seara. Deghizat în muncitor, cu perucă, avînd o legitimaţie (permis) pe numele Konstantin Petrovici Ivanov, muncitor din Sestroreţk, Lenin trece ilegal în Finlanda. Trece graniţa ruso-finlandeză între staţia Udelnaia şi staţia Terioki ca fochist în cabina unei locomotive conduse de mecanicul G. E. Ialava.

August, 10 (23) — octombrie 7 (20). Lenin se ascunde în Finlanda.

August, 10 (23) — septembrie, 17 (30). În drum spre Helsingfors, Lenin se opreşte în satul Jalkala (azi Ilicevo, raionul Roşcinsk, regiunea Leningrad, situat la 12 km de Terioki), la familia muncitorului finlandez P. G. Parviainen, de unde ţine legătura cu Petrogradul prin fiica acestuia, L. P. Parviainen. Din satul Jalkala, Lenin pleacă travestit în pastor şi însoţit de 2 muncitori finlandezi în oraşul Lahti (130 km departare de Helsingfors).

Înainte de a pleca la Helsingfors, Lenin se opreşte o zi în staţia Malmö, la vila lui K. Viik, deputat în Seimul finlandez, cu ajutorul căruia organizează corespondenţa ilegala cu Biroul din

www.dacoromanica.ro

străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, care se afla pe atunci în Suedia.

La Helsingfors, Lenin locuieşte la social-democratul finlandez G. S. Rovio, iar apoi la muncitorii finlandezi Usenius şi Blumkvist. Continuă să lucreze la cartea „Statul şi revoluţia", scrie o serie de articole la organele de presă bolşevice, precum şi scrisori adresate Comitetului Central, Comitetelor de partid din Petersburg şi Moscova. Trimite scrisori şi bilete pentru N. K. Krupskaia, printre care o scrisoare scrisă cu cerneală simpatică în care o invită să vină la Helsingfors; se întîlneşte ilegal cu cîţiva conducători ai mişcării revoluţionare din Finlanda.

August, aproximativ la 12 (25). Lenin alcătuieşte o listă de obiecte, cărţi şi materiale de care are nevoie. Printre acestea se află notate „tezele mele cu privire la situaţia politică (către congres)".

August, 16 (29). În nr. 3 al ziarului „Proletarii" apare scrisoarea lui Lenin „Cuvîntarea rostită de Kamenev la C.E.C. în legătură cu Conferinţa de la Stockholm".

August, aproximativ 17 (30). Lenin întocmeşte planul unei scrisori către Biroul din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia.

August, 17, 18, 20 şi 25 (august, 30, 31 septembrie, 2 şi 7). Lenin scrie o scrisoare Biroului din străinătate al C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia în care dă indicaţii cu privire la lupta împotriva mîrşavei campanii de calomnii pornite de burghezie împotriva internaţionaliştilor. El arată că participarea la Conferinţa de la Stockholm ar însemna trădarea cauzei socialismului, insistă să se convoace de urgenţă conferinţa elementelor de stînga pentru a pune bazele Internaţionalei a III-a, Comuniste.

August, 18—19 (august, 31 — septembrie, 1). Lenin scrie articolul „Zvonuri cu privire la un complot".

August, 19 (septembrie, 1). În ziarul „Proletarii" nr. 6 apare articolul lui Lenin „Nu vede pădurea din cauza copacilor" semnat N. Karpov.

August, după 22 (4 septembrie). Lenin scrie o scrisoare în legătură cu editarea „Manifestului cu prilejul ocupării Rigăi".

www.dacoromanica.ro

August, 24 (septembrie, 6). În ziarul „Proletarii" nr. 10 apare articolul lui Lenin „Şantaj politic".

După 24 august (6 septembrie). Lenin extrage date referitoare la alegerile pentru Duma centrală orăşenească din Petrograd publicate în ziarul „Den" din 24 august 1917.

August, 26 (septembrie, 8). În ziarul „Rabocii" nr. 2 apar articolele lui Lenin „Rezoluţii pe hîrtie" şi „În legătură cu Conferinţa de la Stockholm".

August, 29 (septembrie, 11). În ziarul „Rabocii" nr. 6 se publică articolul lui Lenin „Din jurnalul unui publicist. Ţărani şi muncitori".

August, 30 (septembrie, 12). In ziarul „Rabocii" nr. 8 se publică articolul lui Lenin „În legătură cu calomniatorii".

Lenin scrie o scrisoare „Către Comitetul Central al P.M.S.D.R." cu privire la tactica partidului în legătură cu rebeliunea lui Kornilov.

August-septembrie. Lenin scrie cartea „Statul şi revoluţia. Învăţătura marxismului despre stat şi sarcinile proletariatului în revoluţie".

Septembrie, 1 (14). În ziarul „Rabocii" nr. 10 se publică articolul lui Lenin „Din jurnalul unui publicist".

Septembrie, 1—3 (14—16). Lenin scrie articolul „Despre compromisuri". Articolul a apărut în ziarul „Rabocii Puti" nr. 3 din 6 (19) septembrie.

Aproximativ 3 (16) septembrie. Lenin scrie scrisorile „Problema programului partidului", „Problema Zimmerwaldului" şi „Despre încălcarea democratismului în organizaţiile de masă".

Lenin scrie „Proiect de rezoluţie cu privire la momentul politic actual".

Septembrie, 6 (19). La şedinţa C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia, Lenin este propus ca delegat la Consfătuirea democratică.

Lenin scrie postfaţa la broşura „Învăţămintele revoluţiei". Broşura apare în 1917 în editura „Priboi".

Septembrie, 10—14 (23—27). Lenin scrie broşura „Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei". Broşura apare în octombrie 1917, în editura „Priboi".

www.dacoromanica.ro

Septembrie, 11 (24). Sovietul de deputaţi ai muncitorilor şi soldaţilor din Petrograd alege pe Lenin delegat la Consfătuirea democratică.

Biroul regional Moscova al P.M.S.D. (b) din Rusia îl propune pe Lenin candidat pentru Adunarea constituantă.

Septembrie, 12—14 (25—27). Lenin scrie Comitetului Central, Comitetelor Petrograd şi Moscova ale P.M.S.D. (b) din Rusia scrisoarea „Bolşevicii trebuie să ia puterea".

Septembrie, 13—14 (26—27). Lenin scrie Comitetului Central al P.M.S.D. (b) din Rusia scrisoarea „Marxismul şi insurecţia".

Septembrie, 13 (26). Prin intermediul lui N. K. Krupskaia, Lenin încheie cu V. D. Bonci-Bruevici, reprezentantul editurii „Jizn i Znanie", un contract cu privire la editarea unor lucrări ale sale.

Septembrie, 14 (27). In ziarul „Rabocii Puti" nr. 10 apare articolul lui Lenin „O problemă fundamentală a revoluţiei".

Septembrie, 15 (28). Scrisorile lui Lenin „Bolşevicii trebuie să ia puterea" şi „Marxismul şi insurecţia" sînt discutate la şedinţa C.C. al P.M.S.D. (b) din Rusia.

În ziarul „Rabocii Puti" nr. 11 apare articolul lui Lenin „Cum să asigurăm succesul Adunării constituante (Despre libertatea presei)".

Prima jumătate a lunii septembrie Lenin scrie articolul „Revoluţia rusă şi războiul civil. Se agită spectrul războiului civil". Articolul apare în ziarul „Rabocii Puti" nr. 12 din 16 (29) septembrie.

Lenin scrie articolul „Sarcinile revoluţiei". Articolul apare în ziarul „Rabocii Puti" nr. 20 şi 21 din 26 şi 27 septembrie (9 şi 10 octombrie).

Septembrie, aproximativ 17 (30). Lenin se întîlneşte la locuinţa sa cu K. Manner, membru al Comitetului Central al Partidului social-democrat din Finlanda.

În ajunul plecării sale din Helsingfors, Lenin se întîlneşte cu O. V. Kuusinen, membru al C.C. al Partidului social-democrat din Finlanda.

Septembrie, 17 (30). Lenin pleacă de la Helsingfors la Vîborg pentru a stabili o legătură mai strînsă cu C.C. al partidului. În prima zi stă la E. Huttunen, redactor-şef al ziarului muncitoresc „Työ" („Munca"); în seara aceleiaşi zile se mută în locuinţa ziaristului finlandez I. K. Latukki, în suburbia munci-

www.dacoromanica.ro

	torească Vîborg-Talikkal, unde locuieşte pînă la plecarea sa la Petrograd.
Septembrie, înainte de 22 (5 octombrie).	Lenin scrie articolul „Eroii falsului şi greşelile bolşevicilor". Articolul este publicat în forma prescurtată, sub titlul „Eroii falsului", în ziarul „Rabocii Puti" nr. 19 din 24 septembrie (7 octombrie).
Septembrie, 22—24 (octombrie, 5—7).	Lenin scrie articolul „Din jurnalul unui publicist. Greşelile partidului nostru".
Septembrie, 27 (octombrie, 10).	Lenin scrie o scrisoare lui I. T. Smilga, preşedintele Comitetului regional al armatei, flotei şi muncitorilor din Finlanda.
	Lenin îi scrie la Helsingfors lui G. S. Rovio, rugîndu-l să-i transmită lui I. T. Smilga scrisoarea anexată şi să-i trimită ziarele şi corespondenţa adresată lui ; întreabă dacă a fost trimisă corespondenţa care urma să fie transmisă prietenilor suedezi.
Septembrie, aproximativ 27 (10 octombrie).	Lenin îi scrie o scrisoare lui G. S. Rovio, întrebîndu-l dacă a primit scrisoarea sa anterioară împreună cu scrisoarea pentru I. T. Smilga şi dacă au fost trimise scrisoarea şi ziarele în Suedia ; roagă să i se trimită colecţiile ziarelor „Priboi" şi „Soţialist-Revoluţioner".
Aproximativ 28 septembrie (11 octombrie).	Lenin face însemnări şi sublinieri pe referatul lui N. A. Semaşko cu privire la cea de-a treia Conferinţă socialistă internaţională zimmerwaldiană.
Septembrie, 28 (octombrie, 11).	Lenin scrie sfîrşitul cărţii „Programul agrar al social-democraţiei în prima revoluţie rusă din 1905—1907" şi postfaţa la ea. (În 1908 cartea fusese confiscată de guvernul ţarist. Din unicul exemplar care fusese salvat lipseau cîteva pagini de la sfîrşit.) Cartea a apărut pentru prima oară însoţită de postfaţă în 1917.
După 28 septembrie (11 octombrie).	Lenin scrie articolul „Sarcinile partidului nostru în cadrul Internaţionalei (În legătură cu cea de-a III-a Conferinţă zimmerwaldiană)".
Septembrie, 29 (octombrie, 12).	Lenin scrie articolul „Criza s-a maturizat". Capitolele I—III şi V din articol apar în ziarul „Rabocii Puti" nr. 30 din 7 (20) octombrie.

www.dacoromanica.ro

Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia îl propune pe Lenin candidat pentru Adunarea constituantă din partea circumscripţiilor electorale: Petrograd-capitală, gubernia Petrograd, Ufa, flota şi armata din Baltica.

Între 29 septembrie şi 4 octombrie (12 şi 17 octombrie). Lenin scrie „Teze pentru raportul la Conferinţa din 8 octombrie a organizaţiei Petersburg, precum şi pentru rezoluţie şi pentru mandatul celor care urmează să fie aleşi delegaţi la congresul partidului"

Sfîrşitul lunii septembrie — 1 (14) octombrie. Lenin scrie articolul „Vor putea păstra bolşevicii puterea de stat?" şi postfaţa la el. Articolul apare în nr. 1—2 din octombrie 1917 al revistei „Prosveşcenie" şi în acelaşi an în broşură.

După 30 septembrie (13 octombrie). Lenin scrie apelul „Către muncitori, ţărani şi soldaţi".

Octombrie, 1 (14). Lenin scrie „Scrisoare către Comitetul Central, Comitetul din Moscova, Comitetul din Petrograd şi membrii bolşevici ai Sovietelor din Petersburg şi Moscova".

Octombrie, 3 (16). La Conferinţa orăşenească de partid Moscova, Lenin este propus candidat pentru Adunarea constituantă.

Comitetul Central al P.M.S.D. (b) din Rusia adoptă hotărîrea: „să se propună lui Ilici să se mute la Petrograd pentru a putea ţine o legătură strînsă şi permanentă cu el".

Octombrie, 5 (18). Comitetul Central desemnează o comisie în frunte cu Lenin pentru a pregăti proiectul de program al partidului.

Octombrie, 6—8 (19—21). Lenin scrie articolul „Cu privire la revizuirea programului partidului". Articolul apare în revista „Prosveşcenie" nr. 1—2 pe octombrie 1917.

Octombrie, 7 (20). Lenin se întoarce ilegal din Vîborg la Petrograd şi se mută la locuinţa lui M. V. Fofanova (raionul Vîborg, str. Serdobolskaia nr. 1/92).

Lenin scrie „Scrisoare către Conferinţa organizaţiei orăşeneşti Petrograd. Spre a fi citită în şedinţă închisă".

Lenin este ales preşedinte de onoare al celei de-a treia Conferinţe orăşeneşti a bolşevicilor din Petrograd.

www.dacoromanica.ro

Octombrie, 8 (21). Lenin scrie articolul „Sfaturile unuia care nu e de faţă", precum şi „Scrisoare către tovarăşii bolşevici participanţi la Congresul regional al Sovietelor din Regiunea de nord".

Octombrie, 9 (22). Lenin este propus de cea de-a III-a Conferinţă orăşenească de partid din Petrograd candidat din partea Petrogradului pentru Adunarea constituantă.

Octombrie, 10 (23). La şedinţa C.C. al partidului, Lenin prezintă un raport cu privire la momentul actual; el prezintă o rezoluţie cu privire la insurecţia armată, care este adoptată de Comitetul Central. La aceeaşi şedinţă este creat Biroul Politic al C.C., în frunte cu Lenin, pentru conducerea politică a insurecţiei.

După şedinţa Comitetului Central al P.M.S.D.(b) din Rusia, Lenin îşi petrece noaptea la locuinţa muncitorului bolşevic Eino Rahia (raionul Petrograd, bulevardul Pevceski, nr. 3, camera 344).

Între 10 şi 16 (23 şi 29) octombrie. Lenin se întîlneşte la locuinţa lui M. I. Kalinin (raionul Vîborg, şoseaua Vîborg, nr. 106, ap. 1) cu membri ai C.C. cu care discută problema pregătirii insurecţiei armate.

Nu mai tîrziu de 12 (25) octombrie. Lenin semnează o declaraţie în sensul că acceptă să candideze în alegerile pentru Adunarea constituantă din partea Frontului de nord şi a Flotei baltice.

Între 12 şi 15 (25 şi 28) octombrie. Lenin se întîlneşte de cîteva ori la o locuinţă conspirativă cu O. A. Peatniţki, reprezentantul Comitetului Moscova al P.M.S.D.(b) din Rusia; discută cu el dacă Moscova este pregătită pentru insurecţia armată; acceptă în scris să candideze din partea oraşului Moscova pentru Adunarea constituantă.

Octombrie, 14 (27). Lenin se întîlneşte la locuinţa lui G. E. Ialava, mecanic la calea ferată finlandeză (raionul Vîborg, bulevardul Lomanski, nr. 4 bis, ap. 29), cu conducători ai partidului bolşevic şi discută cu ei problemele pregătirii insurecţiei armate.

Octombrie, 16 (29). Lenin prezintă la şedinţa lărgită a C.C. al P.M.S.D.(b) din Rusia un raport despre rezoluţia adoptată la şedinţa C.C. din 10 (23) octombrie

www.dacoromanica.ro

cu privire la insurecția armată ; ia cuvîntul de trei ori la discuții, apărînd linia partidului, de pregătire imediată a insurecției armate.

Octombrie, 17 (30). Lenin scrie „Scrisoare către tovarăși", în care critica argumentele lui Zinoviev și Kamenev împotriva insurecției armate. Scrisoarea apare în ziarul „Rabocii Puti" nr. 40, 41 și 42 din 19, 20 și 21 octombrie (1, 2 și 3 noiembrie).

Octombrie, în noaptea de 17 spre 18 (30 spre 31). Lenin se întîlnește la locuința muncitorului D. A. Pavlov (str. Serdobolskaia, nr. 35, ap. 4) cu N. I. Podvoiski, V. A. Antonov-Ovseenko și V. I. Nevski, conducători ai organizației din armată a C.C. ; ascultă informările lor cu privire la mersul pregătirii insurecției armate la Petrograd și le dă sfaturi și indicații importante în această problemă.

Octombrie, 18 (31). Lenin scrie „Scrisoare către membrii partidului bolșevic", în care cere excluderea din partid a lui Zinoviev și Kamenev ca trădători ai revoluției, pentru divulgarea hotărîrii C.C. cu privire la insurecția armată.

Octombrie, 19 (noiembrie, 1). Lenin scrie „Scrisoare către membrii Comitetului Central al P.M.S.D.(b) din Rusia", în care cere excluderea din partid a lui Zinoviev și Kamenev ca trădători ai revoluției, pentru divulgarea hotarîrii C.C. cu privire la insurecția armată.

Octombrie, 20 (noiembrie, 2). La ședința C.C. al partidului se discută scrisoarea adresată de Lenin Comitetului Central al P.M.S.D.(b) din Rusia.

Lenin scrie articolul „Partidul socialist-revoluționar înșală din nou pe țărani". Articolul apare la 24 octombrie (6 noiembrie) în ziarul „Rabocii Puti" nr. 44.

Lenin alcătuiește un plan de anexe la foaia volantă cu privire la înșelarea țăranilor de către partidul socialist-revoluționar și la revendicările bolșevicilor pentru țărănime.

Octombrie, 22 sau 23 (noiembrie, 4 sau 5). Lenin îi scrie o scrisoare lui I. M. Sverdlov în legătură cu hotărîrea C.C. al partidului cu privire la Zinoviev și Kamenev.

Octombrie, 24 (noiembrie, 6). Lenin trimite note Comitetului Central al P.M.S.D.(b) din Rusia.

www.dacoromanica.ro

Octombrie, 24 (noiembrie, 6). În „Scrisoare către membrii Comitetului Central", Lenin scrie că „orice întîrziere în acţiune înseamnă moarte", propune să fie arestat guvernul provizoriu şi să se ia puterea.

Seara tîrziu, Lenin soseşte ilegal la Smolnii şi preia conducerea directă a insurecţiei armate.

www.dacoromanica.ro

CUPRINS

Prefață . . . . . VII—XXX

1917

SITUAȚIA POLITICĂ *(Patru teze)* . . . . . 1—6

*SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „NOVAIA JIZN“ . . . . . 7—9

*SCRISOARE CĂTRE REDACȚIA ZIARULUI „PROLETARSKOE DELO“ . . . . . 10—11

CU PRIVIRE LA LOZINCI . . . . . 12—20

MULȚUMIRI PRINȚULUI G. E. LVOV . . . . . 21—24

RĂSPUNS . . . . . 25—37

I 25

II 34

III 36

ILUZII CONSTITUȚIONALISTE . . . . . 38—53

I 39

II 43

III 47

ÎNCEPUTUL BONAPARTISMULUI . . . . . 54—58

ÎNVĂȚĂMINTELE REVOLUȚIEI . . . . . 59—76

I 61

II 64

* Cu asterisc sînt notate titlurile date de Institutul de marxism-leninism de pe lîngă C. C. al P.C.U.S.

www.dacoromanica.ro

III . . . . . —
IV 67
V . . . . . —
VI 69
VII 72
VIII 74
IX 75
Postfață 76

CUVÎNTAREA ROSTITĂ DE KAMENEV LA C.E.C. ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINȚA DE LA STOCKHOLM. 77—79

ZVONURI CU PRIVIRE LA UN COMPLOT . . . 80—85

NU VEDE PĂDUREA DIN CAUZA COPACILOR . . 86—92

*SCRISOARE ÎN LEGĂTURĂ CU EDITAREA „MANIFESTULUI CU PRILEJUL OCUPĂRII RIGĂI" . . . 93—96

ȘANTAJ POLITIC . . . . . 97—101

REZOLUȚII PE HÎRTIE . . . . . 102—105

ÎN LEGĂTURĂ CU CONFERINȚA DE LA STOCKHOLM . . . . . 106—115

DIN JURNALUL UNUI PUBLICIST. *Țărani și muncitori.* 116—124

ÎN LEGĂTURĂ CU CALOMNIATORII . . . . . 125—126

CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.R. . . . 127—130

DIN JURNALUL UNUI PUBLICIST . . . . . 131—142
1. Rădăcina răului 131
2. Clacă și socialism 140

DESPRE COMPROMISURI . . . . . 143—149

PROBLEMA PROGRAMULUI PARTIDULUI . . . . 150—151

PROBLEMA ZIMMERWALDULUI . . . . . 152—153

DESPRE ÎNCĂLCAREA DEMOCRATISMULUI ÎN ORGANIZAȚIILE DE MASĂ 154

PROIECT DE REZOLUȚIE CU PRIVIRE LA MOMENTUL POLITIC ACTUAL . . . . . 155—161

CATASTROFA CARE NE AMENINȚĂ ȘI CUM TREBUIE SĂ LUPTĂM ÎMPOTRIVA EI . . . . . 163—212
Ne amenință foametea 167
Inactivitatea totală a guvernului 169
Măsurile de control sînt îndeobște cunoscute și lesne de înfăptuit 172
Naționalizarea băncilor 174

www.dacoromanica.ro

Naţionalizarea sindicatelor 180
Desfiinţarea secretului comercial 183
Gruparea obligatorie în uniuni 188
Reglementarea consumului 191
Zădărnicirea activităţii organizaţiilor democratice de către guvern 194
Crahul financiar şi măsurile ce se impun împotriva lui 199
Putem păşi înainte dacă ne e teamă să păşim spre socialism ? 202
Lupta împotriva situaţiei economice dezastruoase şi războiul 206
Democraţia revoluţionară şi proletariatul revoluţionar. 210

O PROBLEMĂ FUNDAMENTALĂ A REVOLUŢIEI . 213—220

CUM SĂ ASIGURĂM SUCCESUL ADUNĂRII CONSTITUANTE *(Despre libertatea presei)* . . . . . 221—226

REVOLUŢIA RUSĂ ŞI RĂZBOIUL CIVIL. *Se agită spectrul războiului civil* . . . . . 227—241

SARCINILE REVOLUŢIEI . . . . . 242—251
Politica funestă de conciliere faţă de capitalişti . . 244
Puterea trebuie să treacă în mîna Sovietelor . . —
Pace popoarelor 245
Pămînt celor ce muncesc 247
Lupta împotriva foametei şi situaţiei economice dezastruoase 248
Lupta împotriva contrarevoluţiei moşierilor şi a capitaliştilor 249
Dezvoltarea revoluţiei pe cale paşnică 250

BOLŞEVICII TREBUIE SĂ IA PUTEREA. *Scrisoare către Comitetul Central, către comitetele din Petrograd şi Moscova ale P.M.S.D.(b) din Rusia* . . . . . 252—254

MARXISMUL ŞI INSURECŢIA. *Scrisoare către Comitetul Central al P.M.S.D.(b) din Rusia* . . . . . 255—261

EROII FALSULUI ŞI GREŞELILE BOLŞEVICILOR . . 262—270

DIN JURNALUL UNUI PUBLICIST. *Greşelile partidului nostru* . . . . . 271—277

*SCRISOARE ADRESATĂ LUI I. T. SMILGA, PREŞEDINTE AL COMITETULUI REGIONAL AL ARMATEI, FLOTEI ŞI MUNCITORILOR DIN FINLANDA . 278—283

www.dacoromanica.ro

1 278
2 279
3 280
4 . . . . . —
5 281
6 . . . . . —
7 282
8 . . . . . —
9 . . . . . —
10 283

SARCINILE PARTIDULUI NOSTRU ÎN CADRUL INTERNAȚIONALEI *(În legătură cu cea de-a treia Conferință zimmerwaldiană)* . . . . . 284—286

CRIZA S-A MATURIZAT . . . . . 287—298

I 287
II 288
III 292
IV 294
V . . . . . —
VI 295

CĂTRE MUNCITORI, ȚĂRANI ȘI SOLDAȚI . . . 299—301

VOR PUTEA PĂSTRA BOLȘEVICII PUTEREA DE STAT? . . . . . 303—355

Prefață la ediția a doua 305

Postfață 349

SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL, COMITETUL DIN MOSCOVA, COMITETUL DIN PETROGRAD, ȘI MEMBRII BOLȘEVICI AI SOVIETELOR DIN PETERSBURG ȘI MOSCOVA . . . . . 356—357

TEZE PENTRU RAPORTUL LA CONFERINȚA DIN 8 OCTOMBRIE A ORGANIZAȚIEI PETERSBURG, PRECUM ȘI PENTRU REZOLUȚIE ȘI PENTRU MANDATUL CELOR CARE URMEAZĂ SĂ FIE ALEȘI DELEGAȚI LA CONGRESUL PARTIDULUI . . . . . 358—362

În legătură cu participarea partidului la preparlament. 358

În legătură cu lozinca „Toată puterea în mîna Sovietelor“ . . . . . —

Observații la rezoluția „Puterea în mîna Sovietelor“. 360

În legătură cu lista de candidați pentru Adunarea constituantă . . . . . —

www.dacoromanica.ro

Observaţia la teza „În legătură cu lista de candidaţi pentru Adunarea constituantă“ 361

SCRISOARE CĂTRE CONFERINŢA ORGANIZAŢIEI ORĂŞENEŞTI PETROGRAD. *Va fi citită în şedinţă închisă* . . . . . 363—366

CU PRIVIRE LA REVIZUIREA PROGRAMULUI PARTIDULUI . . . . . 367—398

I 369

II 373

III 376

IV 379

V 381

VI 387

VII 389

VIII 393

IX 396

SFATURILE UNUIA CARE NU E DE FAŢĂ . . . 399—401

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂŞII BOLŞEVICI PARTICIPANŢI LA CONGRESUL REGIONAL AL SOVIETELOR DIN REGIUNEA DE NORD . . . . . 402—408

**ŞEDINŢA COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.(b) DIN RUSIA 10 (23) OCTOMBRIE 1917* . . . . 409—411

1. RAPORT. *Din procesul-verbal de şedinţă* . . . 409

2. REZOLUŢIE 411

**ŞEDINŢA COMITETULUI CENTRAL AL P.M.S.D.(b) DIN RUSIA 16(29) OCTOMBRIE 1917* . . . . . 412—415

1. RAPORT. *Din procesul-verbal de şedinţă* . . . 412

2. INTERVENŢII. *Din procesul-verbal de şedinţă* . 414

1 . . . . . —

2 . . . . . —

3 415

REZOLUŢIE . . . . . —

SCRISOARE CĂTRE TOVARĂŞI . . . . . 416—437

Postfaţă 436

SCRISOARE CĂTRE MEMBRII PARTIDULUI BOLŞEVIC . . . . . 438—441

*SCRISOARE CĂTRE COMITETUL CENTRAL AL P.M.S.D.(b) DIN RUSIA . . . . . 442—447

PARTIDUL SOCIALIST-REVOLUŢIONAR ÎNŞALĂ DIN NOU PE ŢĂRANI . . . . . 448—454

www.dacoromanica.ro

*SCRISOARE CĂTRE I. M. SVERDLOV 455

*SCRISOARE CĂTRE MEMBRII COMITETULUI CENTRAL . . . . . 456—457

MATERIALE PREGĂTITOARE

*PLANUL ANEXELOR LA MANIFEST 461

ANEXE

*MEMENTO . . . . . 465—466

*DOUĂ DECLARAŢII PRIN CARE LENIN CONSIMTE SĂ CANDIDEZE ÎN ALEGERILE PENTRU ADUNAREA CONSTITUANTĂ . . . . . 467—468

1. Declaraţie 467

2. Declaraţie 468

Lista lucrărilor lui V. I. Lenin negăsite pînă în prezent *(iulie—octombrie 1917)* . . . . . 471—473

Adnotări . . . . . 474—526

Indice de lucrări şi izvoare citate sau menţionate de V. I. Lenin . . . . . 527—549

Indice de nume . . . . . 550—584

Date din viaţa şi activitatea lui V. I. Lenin . . . . 585—595

ILUSTRAŢII

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Situaţia politică". — 10 (23) iulie 1917 3

Prima pagină a scrisorii lui V. I. Lenin către Comitetul Central al P.M.S.D.R. — 30 august (12 septembrie) 1917 . 126—127

Prima pagină a manuscrisului lui V. I. Lenin „Catastrofa care ne ameninţă şi cum trebuie să luptăm împotriva ei". — 10—14(23—27) septembrie 1917 165

Prima pagină a ziarului „Rabocii Puti" nr. 30 din 20(7) octombrie 1917 conţinînd articolul lui V. I. Lenin „Criza s-a maturizat" 289

Manuscrisul rezoluţiei lui V. I. Lenin adoptate la şedinţa C.C. al P.M.S.D.R.(b) din 10 (23) octombrie 1917 . . . 410—411

www.dacoromanica.ro

Dat la cules 10.03.1965. Bun de tipar 22.04.1965. Apărut 1965. Hîrtie scris I A mată de 63 g/m², 540×840/16. Coli editoriale 36,96. Coli de tipar 39,50. A. 2 805/1965. C. Z. pentru biblioteci 3C23=R.

Tiparul executat sub comanda nr. 50 208/5 987 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piața Scînteii nr. 1, București — R.P.R.

www.dacoromanica.ro